DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 26 | Punta Arenas, na 3 Sijecnja 1908 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmedu Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Spajnice pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gospodina Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, seceme bolesti, unigreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANAOA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—

—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstvar.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaze.

Jamcim brzu i solidnu izradbu.

N. PORETIC

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakala po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo CHINA VINO Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Okrenuo mu ledja!

Beogradska «Politika» od 20 pr. mj. pripovieda ovaj incidenat: «Jucer po podne posao je priestolonasljednik Gjorgje pjeske do svoje palace, kada srete austro-ugarskog poslanika grofa Forgacha, koji je prosao, a da ga nije pozdravio. Priestolonasljednik zaviknu: «Cini se, da me vi ne poznajete»! Grof Forgach odkrio je tada svoju glavu i rekao: «Izvinite, Vasa Visosti, niesam vas prepoznao». Priestolonasljednik mu je okrenuo ledja i ne kazao mu nista». Nije ga dakle, pogazio, kako je to bilo amo brzojavljeno.

Odlikovanje.

Nj. Sv. papa prigodom svoga jubileja imenovao je upravitelja arheolozkog muzeja u Splitu mons. Frana Bulica apostolskim protonotarom «ad instar participantium».

Medovic u Splitu.

Pisu iz Splita, iz umjetnickih krugova: Stigao je i Medovic u Split. Na 19 pr. mj. bila je prva sjednica za ustrojenje novog umjetnickog drustva. Izabran je uzi odbor od 6 lica, da pripremi pravilnik. Iza sjednice umjetnici su dali svecani banket Medovicu.

Bracanin na atletskoj utakmici u Parizu.

Ima vec nekoliko dana, da su u Parizu zapocela natjecanja u hrvanju medju «championima» sa raznih strana svieta. Zastupani su skoro svi evropski narodi, pa ima i Perzijanaca, Crnaca, Sibiraca itd. Naravno ova borba, u kojoj utjecu jedan za drugim skoro najjaci ljudi na svietu, pruza izvjedljivom svietu upravo velikih emocija. Zanimivo je, da je dosada u natjecanju izkazao se medju prvima Dalmatinac sa otoka Braca, imenom Ivan Rajcevic, i da ce on po svoj prilici odnieti prvu medjunarodnu nagradu u iznosu od 100.000 franaka. U sriedu se je Rajcevic hrvao sa Turcinom Karahmanom 48 casaka, te ovakove borbe par zko obcinstvo davno nije vidilo, jer ovo nije bilo hrvanje, nego upravo sukanje. Protivnici su bili skrvavi od odaraca. Turcin Karaman je diskvalificiran, jer je pocimo nekoliko divljackih cina, te je i izkljucen iz natjecanja.

Nasukao se parobrod.

Pisu iz Sibenika, da se je na 21 pr. mj. na 5 sati u jutro Lloydov parobrod «Tebe», izlazeci iz luke, nasukao na Paklinu blizu ville g. Della-Feste. «Makarska» je kusala, da ga izvuce, ali uzalud. Oko njega rade ronci More je palo, a «Tebe» se nagnuo na bok.

Spuzvolov u Dalmaciji.

God. 1904 ulovilo se u Dalmaciji: 330.500 spuzava u vriednosti od K 51.000; god. 1905 120.000 spuzava u vriednosti od K 19.000, a god. 1906 84.000 spuzava u vriednosti od krune 13.350.

Hrvatski kucarci u Beca.

Javljaju iz Beca: Osvanula je u zastupnickoj kuci deputacija hrvatskih kucaraca iz Gorskog kotara, koji potrazise zastupnika Tresic-Pavicica, da ga zamole za intervenciju kod vlade, radi toga, sto porezni uredi ne htjedose primiti uplatu poreza, da mogu tjerati svoj zanat. Doktor Tresic-Pavicic, koji je vec u stvari poduzeo kod ministarstva trgovine nuzdne korake, umiri je deputaciju, izjaviv, da se to moze tek zabunom dogoditi uzprkos trgovinskoj nagodbi izmedju Austrije i Ugarske, kojom je zabranjeno podanicima jedne krune sv. Stjepana i cariti u Austriji, ostao je u kr. posti carski patent a 1852 g. za zitelje Gorskog kotara. Po se tu radi samo o nesporazumku, to ce se stvar urediti pak su hrvatski kucarci ostali od daljnje prituzbe.

Turski kavaz u Trstu izleman.

Nastao je skoro diplomatski spor radi kavaza turskog konzulata u Trstu Ali Cauhsa. Ali je neke veceri Velikim trgom naisao na nekolicinu mornara Dalmatinaca, koji mu se poce izrugavati i bacise mu fes u zemlju. Turski je konzul prisvjedovao kod redarstva, koje je htjelo sud svesti na prorjeckanje napitih ljudi. Nu kon je onda jos energicnije prosvjedovao i redarstvo se je dalo potragu za mornarima te ih uapsilo devetoricu.

Kapucini u Splitu.

Stigli su sa Rieke u Split Oci kapucini, te ce se nastaniti u kuci Gospe od Poisana. Starjesina im je rodom Hrvat iz Karlobaga.

Vojni zapovjednik u Kotoru.

Zapovjednik u Kotoru podmarkovnik Tatra bio je radi nemoci umirovljen i ovom prilikom odlikovan je vojnim krizem za zasluge. Na njegovo mjesto stize major Mihajlo Blaskovic, koji je do sada bio vojni zapovjednik u Josefstadtu.

Akademsko drustvo Hrvata tehnicara u Becu.

Zakljucilo je u svojoj poslje noj skupstini izdavati koncem skolske godine jedan «vjestnik». U vieštniku bit ce prikazano stanje drustva i rad kroz citavu skolsku godinu kao n. tiskat ce se predavanja u dr stvu drzana i ostalo od clanc priobceno. Vjestnik dobivaju clanovi dobrotvori i utemeljite te oni koji su druztvo u posl dnoj god ni podpomogli.

Puljizi navalili na financ. strazare.

Pisu iz Milne: Ovih da ovdje Puljizi htjeli iz broda kreati u svoj camac i preni u kontrobandu na drugu stra mjesta nesto neocarinjena civa. Vidio to financ. straza pozvao camac pod carinaru, oni ne htjeli nego brzebolje vr tili se na brod i htjeli opet u nj metnuti. Strazar tada skoc na brod da sprieci, ali kapet i dva mornara zgrabise straza dok su drugi robu sakrili u sti broda. Na to je lucki org Popovic pritekao u pomoc st zaru, prieteci Puljizima, da upotrebiti sablju, ako straza ne puste u miru. I time se un rili puljizi.

Legije u Dubrovniku.

Citamo u «Crvenoj Hrvatskoj Ceta diece (u dobi do poprie 10 godina), otisla je onomad na Srdj, da jurisa na onu pustenu tvrdju. Kamenjem prasa bombardovala je Srdj, porazbijala na prozorima tolik cakala. Na Srdju izlozena v nicka straza razjerala je sil napace i poslo joj je za rukom

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich
vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i oiljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

BRAĆA DRAGIČEVIĆ

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. ..lon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* ..l danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

..ule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las ..lmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i ..ma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

..lla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim ..vodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno ..nuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava ..fini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

..fon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se ..no i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina ..kije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kise.. 1·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari ..ru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag ..kta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive ..jese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, ..dgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proiz.. kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i na dosta. —

Potreba narodnog vijeca.

(Iz «Narodnog Lista»).

«Status quo»... — onaj cięnjeni izraz, koji se je kod svake prigode javljao na ustima europejskih diplomata kad god se je htjelo dirati u balkanski osinjak; — ona magicna riec, koja je svojim problematicnim znacenjem imala da miri i zadovoljuje i najoprecnije elemente; — onaj «X», koji je kao nepoznanica bio vrlo zgodan da podrzava najraznovrstnije iluzije i obmane; — ona varava doskocica koja je zadovoljavala svakoga i... nikoga; — ona udesna maglica sto je za tri decenija obstirala nase politicko obzorje, te imajuci znacaj privremenosti, bila pogodnim izgovorom svake politike na Balkanu, — da, onaj fatalni «status quo» sa jednim gotovim cinom izcezao je!

Car i kralj Franjo Josip I. prisjekao je gordijski cvor i sa jednim «Obnasao sam»... proglasio je Bosnu i Hercegovinu bastinom kuce Habzburske. Dogodjaj je zavisio samo o zgodnom casu, jer je i za nediplomatu moglo biti jasno, da je inace riesenje zaposjednutih zemalja mirnim nacinom bilo izkljuceno.

Zamah je ipak dosao nenadno i prouzrokovao citavim kontinentom raznolika uzbudjenja: nekim je pribavio nove nade, nekim bojazni, a nekim razplinuce najljepsih sanja.

Dobro je opazeno, da je tim cinom unesen novi elemenat u nasu narodnu politiku, te od nasih stranaka trazi novih rieci i novih djela. Sudbina nasa nerazrjesivo je spojena sa sudbinom Bosne i Hercegovine. Sa svim tim, da je to nase zivotno pitanje, priviknuti silom udesa da drugi o nama odlucuje bez nas, sam cin nas je zblenuo i unio novu smetnju u nase nesredjene prilike.

Srbija i Crnagora uzdrmase se kao potresom i izjavljujući se direktno ostecenim priete krvavim ratom. Obrazlazu to tim, da je aneksijom Bosne i Hercegovine po Austro-Ugarskoj stavljen u pogibelj i sami obstanak Srbije. Zalostno je, da se aneksija uzima kao izkljucivi uspjeh germanizatorske politike, docim bi se u normalnim prilikama, kad bi u nasoj monarhiji vladala politika pravednosti prema pucanstva, imala uzeti kao pobjeda slavenska.

Bilo kako bilo, udes ostalih milijuna Slavena u monarhiji bit ce podieljen i sa suplemenicima iz Bosne i Hercegovine, a da taj ne bude grozovit, to zavisi u prvom redu o nama samima. Habzburzka monarhija, ako ce biti, mora biti slavenska. Prema tome shvatljiva je bol bratskoga naroda srbskoga, ali nastojmo da njihova bojazan ostane neopravdanom. Pripojenje Bosne danas je cin, koji se nece izmjeniti bez prolica krvi, a od toga neka nas Bog oslobodi, jer koliko god se te prolilo, prolilo bi se devet desetine slavenske krvi. —

Izmedju raznih uvjeta priznanja aneksije sa strane Srbije cuje se i taj: posebna autonomija Bosne i Hercegovine — dakle drugo izdanje privremenog «status quoa». Da, to bi bilo drugo jos ogorsanije izdanje, koje bi moglo biti fatalnije od prvoga. No do toga znamo da nece doci, ali ta okolnost nasim politickim krugovima namece brzo misljenje i djelovanje.

Habzburzkoj kuci pruza se zgoda da konsolidira i ucvrsti nutrnje uredjenje monahije uzpostavom starodrevne kraljevine Hrvatske, pripojenjem Dalmacije, Bosne i Hercegovine. Ova bi bila najcvrsci njezin stup, a tim bi bile obezkriepljene bojazni balkanskih susjednih drzavica; jer ne samo sto bi tako bio obezbiedjen kulturni i nacionalni razvitak Srba u podpunoj ravnopravnosti s bracom Hrvatima, nego bi ovako preuredena monarhija bila sigurni bedem i obrana slavenskog Balkana. Ovakovoj ideji ne bi moglo biti ozbiljne opozicije.

Koalicija u Hrvatskoj kao najjaca organizacija, koja predstavlja nasu narodnu snagu i koja stoji na stanovistu bratske sloge Srba i Hrvata, imala bi se postaviti na celo i pospjesiti davno obecavani sastanak narodnog vieca na koji bi bili pozvani i Hrvati i Srbi iz Bosne. Ovo bi imalo izjaviti se o drzavopravnom polozaju anektiranih zemalja i dati jedinstven pravac nasoj narodnoj politici, bez obzira na razna podrucja uprave, pod kojima se nas narod u monarhiji nalazi. Zakljucak narodnog vieca imao bi se dostaviti svim zanimanim cimbenicima, a ne bi mogao ostati bez uvazenja koliko sa strane odlucujucih cimbenika u monarhiji toliko sa strane vanjskih sila koje prave opoziciju u ovom pitanju.

Ovakovim bi preustrojstvom Habzburzka kuca izvrsila svoju historijsku misiju i jednim zamahom pobjedila nutrnje i vanjske neprijatelje. I. R.

BRZOJAVKE

Rim 2. O tresnji, koja je unistila mnogo gradova na Siciliji, stizu potresne vijesti.

Grad Reggio je sav razrusen i ne ostade nista na nogama.

Racuna se od ovog casa, da je mrtvih i ranjenih 200.000

Petnaest hiljada vojnika zaposleno je bez prestanka oko pokopavanja mrtvih i vidanja ranjenih

Ova nesreca kosnula se cijelog svijeta. Svukud se kupe milodari za nastradale bijednike.

Ratno brodovlje raznih drzava priteklo je u pomoc. Amerikanci su poslali transport «Celtic» krcat svakovrsnog ziveza i predmeta za spavanje. Kralj i kraljica nalaze vec na licu mjesta i osobno pomazu kod spasavanje.

KRONIKA

1909.

Godina 1908 ode nam eto u nepovrat. Nemamo je rad sta zaliti, nit mozemo zeljeti, da se ikad slicna godina povrati. Sa svojim slabim kambijom izmorila nam je i dusu i tjelo, pa je sva sreca nasa, sto smo iznijeli iz nje zdravu glavu.

Godina 1909 nam se u svom pocetku pokazuje milostivijom, sto nam daje novih nada, nove snage.

Svim nasim citateljima i nasoj brojnoj koloniji cestitamo sretnu novu godinu, zeljom da im dobri Bog podijeli sve, sto njihovo srce zeli, te da ih druga nova zatece u svom starom domu.

„El Magallanes".

Na novu se godinu navrsilo ravnih petnaest godina, da je poceo izlaziti mjesni, vrlo uvazeni dnevnik «El Magallenes». Koliko je, kroz to vrijeme, koristio napreku i razvitku ovog chilenskog okrajka, nemoguce nam je ispisati, posto nam ni vrijeme ni prostor to nedopusta. Svakako ne mozemo propustiti, a da se ovom zgodom ne radujemo njegovu dicnom utemeljitelju i vrsnom uredniku, gosp. Dr. Navarro, zelec mu, da mu list toliko dugo pozive, koliko je on u svojoj plemenitoj dusi zamislio.

Veliki petak.

Od kada se ono Isus, slava mu i hvala, porodio, zivio, umro propet i pokopan bio, uvijek se slavio Bozic, Nova godina, pa Uskrs, i to bas ovim istim redom. Crkvene su se funkcije tih dana obavljale osobitim sjajem i slavljem po cijelom svijetu, a tako je bivalo i u Punta Arenas.

Kao proslih godina, tako i ove, nas bogoljubni narod pohrlio u crkvu na prvi dan od godine, na dan obrezovanju Kristova, da se Bogu pomoli i da u duhu zapjeva: «Po porodu osmi dan»... Ali kad do svetog hrama dogje, koli se ne zacudi? Glavna vrata zavita crninom, u crkvi izvjesene crne zavjese, a na sred nje podignut mrtvacki odar — sve napravljeno, kao da je veliki petak. Pocne misa, ali i ova nekako smetena. Ne slici bas onoj velikog petka, ali ni onoj nove godine tampoco. Pogji, baba, s djavlom! Puna crkva ljudi, kojih se nikad u crkvi ne vidi ni na novu godinu, ni u veli petak. Ma sto je ovo jutros po Bogu brate? — zapita jedna pobozna dusa svog desnog druga. Sprovod je morao biti danas — odvrati ovaj. Da popovi ne izgube koji par stotina talira, moli danas, kao u veliki petak, a kad dogje, ako Bog da, velika sedmica, onda ce padre Fagnano pjevati misu od nove godine, pa si ti na istomu.

Oprosti, brate, sto sam te bunio; nijesam do danas znao, da i u crkvu ulazi gnusna trgovina.

Predstava.

Nasa je omladina ove sedmice dva puta predstavljala «Balkansku Caricu i to u nedjelju i na staru godinu.

Predstavljaci su svoje uloge odigrali uprav majstorski, steta samo, sto se nije odazvalo slusaoca, kako je bilo zeljeti, osobito na drugoj predstavi. Tomu je uzrok, sto je postarski parobrod stigao uprav malo casaka prije pocetka prestave, pa je narod zgrnuo u luku.

Radujemo se nasoj omladini i zelimo da nas sto skorije obveseli kojim novim komadom.

Sprovod.

Zemski ostanci supruge gosp. Menendeza stigli su amo iz Buenos Airesa postarskim parobrodom na staru godinu u vecer. Na novu, preko velike mise obavio se velicanstven sprovod, kakva do danas jos ne vigje Punta Arenas.

Laka joj zemlja!

Stedionica (Caja de Ahorros).

Mjesna drzavna stedionica bi utemeljena dne 12 sijecnja 1908. Od tada do 20 prosinca bi polozeno u istu $ 608.244.16, a isplaceno za pologe 332.6 2.77. Saldo u blagajni 275.621.39.

Ne treba nam se truditi mnogo da preporucimo ovaj dobrotvorni zavod, koji sam sebe najbolje preporuca uz onu nasu starinsku: U radise svega bise, u stedise i jos vise.

Utrke.

Na novu godinu iza podne zgrnulo se mnostvo naroda na puntarensko trkaliste. Trkale su se brojne utrke i postavile jos brojnije oklade. Od najglavnijih utrka i oklada bila je ona izmed konja «Mauser» (vlasnik gosp. Barria) i «Lucero» (vlasnik g. Rudolfo Turina). Glavna je oklada bila od 200 talira, osim bezbreja manjih sto su pojedini gledaoci postavljali. Utrka se izvela u potpunom redu i pobijedio je «Lucero» svog takmaca «Mausera».

Ne treba da kazemo da su tu prisutni nasi ljudi ushitno pozdravili svog zemljaka — dobitnika.

Dobro mu stoji.

Gosp. Franjo Pavicic, koji je slucajno bio po redarstvu optuzen, da je pravio nerede na crkvenim vratima na misi ponocnici i bio osugjen za to na 15 talira globe, mjeste da se obrati na nas za obranu kao noti svomu, mislio je, kako i mnogi drugi nasi ljudi, da nas

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
— Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na šest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine uracunje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne može niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

glas ne vrijedi, pa se obratio popovima za svjedodzbu i onda istu publicirao u «Chile Austral» da se toboze opravda i dokaže, da nije kriv.

«El Comercio» od jucer mu daje zasluženu lekciju i potvrdjuje vijest po redarstvenom iskazu i osudi. Popovska svjedocba vrijedi, dakle bobicu.

Ne zamieramo mnogo. Kako ko znade, onako se i vlada. Svakako preporucamo nasim ljudima, da je korisnije traziti pomoci kod naseg lista za kojekakove nepravde sitnije vrsti, jer ce im ta bolja pruditi, nego ona tugjina. Za dzbiljnije posle imamo naseg konsula, koji ce se, kao i do danas, uvijek ljudski zauzeti.

Tako ce biti manje bruke!

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 18.90
1 kruna a. vr. » $ —.78

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otmjeniji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. I svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjeresijske zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zadaca, da ore i radi na onom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uzkrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cisloj monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugarske, gdje godi bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka u zlatu. Novci i pisma salju se vlastniku i glavnom urednika «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 194, T. 46 (vlastita kuca).

RAZNO

Snaga srpske vojske.

O snazi srpske vojske pise Pester Lloyd»: U miru broji srpska vojska 283 visa i 1795 nizih castnika, onda 51 vojnicki cinovnik, 305 intendanata, 2895 postacasnika, od ovih 350 kod vojarna, 608 kod pogranicnih i 800 kod redarstvenih oruznika. Pjesadije imade 16.902 momaka; 54 zenijska topnika, 2090 konjanika, 1498 tehnickih vojnika, 96 bolnicara, 480 pekara u svemu dakle 34.438 vojniku.

U ratu se pjesadija prvim pozivom povecava na 130.693 momaka. Topnistvo broji 12.517, konjanistvo 3945, zenijske cete 514, bolnicara 4830 i 895 pekara i mesara, dakle u svemu 29.543 momaka.

Drugi poziv broji 83.800 pjesaka, 3010 topnika, 2481 konjanika, 2250 momaka zenijskih ceta, 3119 bolnicara, 680 pekara i mesara u svemu 96.330 momaka.

Treci poziv imade 76.382 pjesaka, 1117 konjanika 1843 bolnicara, i 390 pekara i mesara u svemu 80.034 momka.

Citava po tom srpska vojska broji 336.307 momaka.

Ova je vojska oboruzana sa 150.000 opetusa model 99 kalibr 7cm. 50.000 opetusa od g. 1907. 90.000 postavljenim starim puskama, 89.000 Verdan, 5000 Peabody-Martini pusaka i 600 kanonaka.

Za topnistvo imade 200, modernih poljskih topova (26 hitaca u casu), onda 40 brzometnih poljskih topova, 286 De Bange-gorskih, 36 de Bange-gorskih topova, 28 poljskih obica, 6 poljskih muzara i 16 opsadnih topova modol 1897.

Spomenica objetnica Trgovacke Komore u Dubrovniku (1808—1908).

Jedna izmedju najstarijih Trgovackih Komora u Austriji jest trgovacka dubrovacka-kotorska sa sjedistem u Dubrovniku. Nju je godine 1808 Napoleon utemeljio. Kasnije iza francuskog gospodstva u Dubrovniku, nastavila je ipak svoje djelovanje, dok onda u Austriji jos onda nije bio dojao zakon o Komoramа, koji je djelovala sve do provizornog zakona 18 marca 1850 kad je ovim zakonom potvrdjena. Na sjednici koja je sazvana za 14 nastajnog mjeseca, tajnik ce u glavnim potezima ocrtati rad Komore kroz prvih sto godina njezina opstanka. Ova ce radnja biti napose stampana kao posebni prilog zapisnika ove komorske sjednice.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Nascobina.

8. Biskup Villaroel.

Najglasovitiji biskup, kroz sva vremena spanjolskog naseljivanja u Chile, bi fratar agustinac Gaspar de Villared, sedmi biskup u Santiagu.

Biskup Villaroel bio je uzor dobrote i kreposti. Svoj zivot posvetio je bolesnim i potrebnim. Ponedjikom je pohodio tavnicare, nosio im hrane i cigara i s njima vrlo ljubezno razgovarao ne bi li ih sklonuo na pokajenje rad pocinjene pogrjeske. Petkom je pohodio bolnicu i osobno bolesnim dijelio darove, sto im je nosio. Subotom je dijelio milostinju u svo oj kuci, koja bi se napunila ljudi, zena i djeca, gladnih zbog pomanjkanja rabote.

Dva siromaha skoro gola i tresuc se od zime, dagju k njemu u prosnju. On tog casa nije imao kluca od pisarnice ni ormara, jer kucnog upravitelja nije bilo doma. Biskup, ne moguc ih otpremiti bez da ih ne pomoze, progje u spavaonicu brzo svuce don.u robu, povrati se u samoj mantiji i dade jednom bijedniku gace, a drugomu kosulju. Ovakova krscanska ljubav prama iskrnjemu mora sluziti primjerom svecenstvu, kojima je zadaca ne samo propovijedati svetu nauku iskrnjemu, vec i zrtvovati se za njih.

Na 13 svibnja 1647 strasni potres, porusi grad Santiago. Na deset i pó u noci tako se zaljulja zemlja, da se u malo trenutaka nagju srusene sve zgrade u gradu. Nekim je gragjanima poslo za rukom pobjeci na ulicu i u nutarnje avlije; drugi su ostali zatrpani pod rusevinam. Mnogi su od od ovih zagjavili pod pritiskom zidina; drugi su bili ranjeni i bolno su vapili pomoc.

Usred straha prouzrocena katastrofom, oni, te su ostali zivi i zdravi, jaukoli su i lelekovali, jer su se bojali naci svoje roditelje, svoju djecu ili bracu poginule pod rusevinama. Trebalo je bezodvlacno otkloniti rusevine i pomoci nesretnim, koji su zapomagali. Za spasavanja biskup Villaroel vrsio je glavnu ulogu. I on isti je bio u pogibli da pogine, ali su ga sluge izvukle ispod rusevina su tri lake ozlede na glavi.

Biskup, netom se vidio izbavljen iz pogibelji, zauze se pomagati umiruce i vidati ranjene, pricem su ga pomagali svi redovnici, koliko ih je god bilo u gradu. Vlasti su, takogjer, sa svoje strane mnogo pomogle bijednicima; ali se u ono doba vjerovalo, da su potresi bilinaregjene od Boga pedepse i svijet, prestavljen od nepogode, vise se uzdao u molitvu biskupovu, nego u pomoc, sto su im podavale vlasti.

Za to spomenari o potresu osobitim nacinom bilježe zauzimanje redovnika oko ispovijedanja i odrijesivanja umirucih. Oni, koji su bili spaseni, takogjer su se ispovijedali glasno i pravili mnoge pobozne zavjete, da svoju dusu ociste od grijeha; kako su vjerovali, koji je bio jedini uzrok tresnje. Preko cetrdeset redovnika proslo je cijelu noc slusajuc ispovijedi tolikih gresnika, pokajanih u casu pogibelji.

Slijedi.

LOVRO MILOŠ

— LICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

La ANTARTICA

Kupuje loj.

zarobiti par njih, koje je pak dopratila u grad, da preda vlasti. Nego su na Plocam zarobljenike docekali prijatelji, te su tako zaokupili i izpremiesali se sa zarobljenicima, da vojnik, te ih je pratio, nije vise medju njima mogao razpoznati svoje zarobljenike, koji su upotrebili, pometnju i pobjegli.

Prekojucer su se pak dvie take cete sukobile za gradom, kod greba Zudioskih, oruzane drvenim puskam i sabljam, a obskrbljene ratnom dzebanom (kamenjem), i bile su se bas uhvatile u kostac, ali je sve svrsilo sa par lakih ozleda, jer nadosla straza brzo je raztjerala mlade junake.

Reb bi po tome da je i nas najmladji narastaj najratobornije razpolozen. Ako je i njihovim roditeljima bas do toga, neka ih upisu u Frankovu legiju, kod doticnog mjestnog povjerenika; a neka puste u miru gradjanstvo i tudje zgrade.

U trag varalicama.

Varalicama, koji su u ime namjestnistva bili narucili vagune zita i brasna, rek bi da se uslo sasvim u trag, Sudac iztraziteli Ivic odmah u pocetku dao je uapsiti nekog Violu, oficianta kod namjesnistva, kod kojega je pronadjeno vise kompromitentnih pisama, adresovanih na namjesnistvo. Izvidi se vode zurno. Drzavni odvjetnik Baric, u ovom poslu. posao na je na Rieku, a medjuto je sudac iztraziteli pronasao novih dokaza o krivcima. Na Ricci je napsen neki Diracca, za kojega izgleda da je bio u dogovoru sa Violom glede primanja i otpremanja robe. Nasao se i pecat namjestnistva, kojim su krivotvorene narucbe bile pecatane. Naslo ga je dvoje djece, igrajuci se u gradskom perivoju i kopajuci zemlju. Ovaj proces pobudjuje najvece zanimanje, jer se varalicama ne moze poreci genialnost zamisli. Stvar je bila dobro zamisljena, ali slabo provedena, pa su pali u ruke pravdi prije nego li su mogli pobrati koristi svoga zlocinackog podzetca.

Novo izdanje „Dubrovacke Trilogije".

Kako citamo u izvjescu o sjednici knjizevnoga odbora «Matice srbske», zakljuceno je, da se medju redovitim izdanjima spomenutog drustva za godinu 1909 izdade «Dubrovacka trilogija» Ive Vojnovica.

Predavanje Tresicevih izabranih pjesama.

Kako javljaju iz Be a, barunica Marija Gamerra pl. Gambamer prevela je na njemacki jezik nekoliko izabranih pjesama Pera Tresica-Pavicica, koje ce na jednom od znanstvenih predavanja beckog Leonovog drustva predavati.

Viktor Car Emin.

«Nuova Rassegna» vrlo cvazeca smotra modernih knjizevnosti, pise u svom 7 i 8 broju za listopad sliedece o nasem knjizevniku Viktoru Caru Eminu, «U mraku je naslov novele mladog i uvazenog pisca hrvatskog: Viktora Cara Emina, koji je svojom prvom radnjom «Usahlo vrelo» probudio tolike utemeljene nade u hrv. knjizevnosti. Ovo novo djelo potvrdjuje njegov stvaralacki talenat, te je dobrim zalogom za buducnost

Otvor skole.

Pisu iz Sibenika: Na 18 pr. mj. u Crnici-Sibenik otvorena je nova dvora: redna muzka skola u krasnoj zgradi, koju je sagradio g. Joso Dulibic. Posvetu zgrade, uz veliko saucesce pucanstva i u prisustvu kot. nadpovjerenika Pavisica i nadzornika Sincica, obavio je zupnik i vjeroucitelj O. Jakov Bartulovic i tom je prigodom izrekao krasnu besjedu.

Ti kara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodavcima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

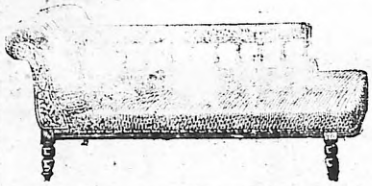

Pokucstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po.p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dokter LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dokter PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Rojá.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Bolivia —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gili.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Profinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obbirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patrio tas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih satata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errazuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vmija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izradjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUŽNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. Kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari «*Imprenta Magallanes*».

— Cijena $ 24. —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 27 Punta Arenas, na 10 Sljecnja 1908 **Godina II.**

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna,
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozore* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakalá po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Magjari hoce Bosnu.

Poznata je vec osnova magjarskog historicara Thaloczya, da Ugarska inkorporira tri slavenske zupanije i iztocni dio Bosne, docim bi ostali dio Bosne (turska Hrvatska) imala pripast Hrvatskoj, Hercegovina pak Dalmaciji. Budimpestanski odvjetnik Tetetlenyi dosao je na originalniju misao. On je predao odboru zajednickog sabora za aneksiju Bosne i Hercegovine predlog, koji u glavnom sadrzi ovo: «Bosna mora svakako pripasti Ugarskoj, pa bi ju se radi toga moglo upotriebiti kao kompenzacioni objekt prema Hrvatskoj, da na taj nacin Ugarska dodje do mora. Jedan dio Bosne od zaladske zupanije do Adrije imao bi se pripojiti skupa sa hrvatskim primorjem do Senja Ugarskoj, a ostali dio Bosne imala bi Hrvatska dobiti kao odstetu». Za ozivotvorenje Tetetlenyieve osnove morali bi Magjari inkorporovati skoro cielu Hrvatsku (u uzem smislu rieci). Svakako, mora se priznati, da gosp. Tetetlenyi ima izvrstan — apetit!

Saborski izbori u Bosni.

Javljaju iz Sarajeva: Zemaljska vlada zgotovila je osnovu o novom zemaljskom redu te o saborskom izbornom redu i odposlala ih ministarstvu vanjskih posala u Becu na odobrenje. Ove zakonske osnove odposlat ce ministarstvo vanjskih posala prije svega svim austrijskim ministarstvima, te onda magjarskim. Kad ce ova ministarstva izreci svoje mjerodavno mnienje o istim, to ce se ove podastrieti na previsnju sankciju. Premda se u Sarajevu jos ne zna, kad ce uzslieditи previsnja sankcija, cieni se, da ce to biti koncem siecnja, po tom da ce saborski izbori uslieditи, ne istom godine 1910, vec jos ovoga proljeca. U ovdasnjim se politickim krugovima drzi, da ce sabor bosansko-hercegovacki biti sazvan u travnju ili svibnju. Kad bi nastale kakove potezkoce, to se sabor nece sazvati tamo do jeseni.

Clara pacta, boni amici.

Ovako zavrsuje «Neue Freie Presse» uzporedjujuci austrijsku zakonsku osnovu o aneksiji Bosne i Hercegovine sa onom ugarske vlade:

Kadá je bilo govora o sadrzaju zakonskih osnova o aneksiji Bosne i Hercegovine u obim zakonodavnim tielima austro-ugarske monarkije, bilo je receno, da ce obe osnove biti suglasne, pak ce se jedino razlikovati u uvodnoj formi, kao sto su se razlikovala i previsnja rucna pisma, kojima je aneksija od vladara objavljena.

Medjutim sto se je dogodilo? Dok austrijska zakonska osnova zaista sadrzaje samo formalno proglasenje i utvrdjenje aneksije, ugarska osnova ima nekoliko paragrafa vise i iztice svoju pragmaticku sankciju od god. 1723 i na njezinom temelju osniva pravo nasljedstva kralja na Bosnu i Hercegovinu. Ovo se ne moze nikako dovesti u sklad sa austrijskom osnovom, koja je zaista samo formalna, dok je ugarska drzavopravna. Iz toga sliedi, da Ugarska u jednom cinu dogovorenom prelazi granice i sama sebi bez privole Austrije gradi cupriju, kako da se, kad joj se to svidi, domogne Bosne i Hercegovine, bilo to sada na temelju ovog svog zakona, bilo preko drzavopravnih prava kraljevine Hrvatske. U oba slucaja gubi Austrija ove provincije, za koje je prama kvoti dopriniela velike zrtve i za koje ce i nadalje doprinasati.

Ovaj postupak Ugarske biti ce nefaljeno kamen smutnje. Nezadovoljstvo je Austrije podpuno opravdano. Za to se vec mora ova stvar razlikovati. Izmedju Austrije i Ugarske sada ponajvise vriedi recenica: «Clara pacta, boni amici».

† David Starcevic.

Dne 18 studenoga je preminuo u Jaski David Starcevic. Bio je prenesen u Zagreb, a odatle u Sestine, gdje bi pokopan.

Pokojni D. Starcevic slovio je izmedju ponajboljih rodoljuba u Bosnovini. On je g. 1885, u glasovitoj sjednici od 5 listopada, zajedno sa Grzanicem izgurao Khuena iz hrvatske sabornice radi prenosa hrv. arhiva u Budimpestu. Radi toga bio je osudjen na petnjesecni zatvor i na gubitak gradjanskih prava. U stranci prava uzivao je najveci ugled. Ali kad se je u stranku uvukao Dr. Frank, bio mu je zazoran David, pa je uspio da izmedju pok. D.ra Ante Starcevica i Davida posije nepovjerenje. Uslied toga David se je neko vrieme bio povukao iz pol. zivota. Zadnjih godina opet se je bio povratio u Starcevicevu stranku prava, ali ipak Franka nije mogao trpiti i mozda je najvise njegovo djelo, ako se Dr. Mile i druzina odaleci-e od Franka i osnovase posebnu organizaciju. Zadnjih izbora u Gospicu narod ga je izabrao svojim zastupnikom. Pokojni David bio je jako markantna figura: stara hrvatska korenika, otvorena srca, iskren u rieci, odvazan u djelu.

Dogoveri izmedju zastupnika.

Javljaju iz Beca: Zastupnici Laginja, Biankini, Tresic, Vukovic i Baljak, te delegati Zagorac i Rojc sastali su se na 23 pr. mj. u beckom parlamentu na viecanje glede aneksije Bosne i Hercegovine. Viecalo se, kako da se nadje modus, da hrvatski zastupnici u obim parlamentima prigodom razprava o aneksiji Bosne i Hercegovine zaumu jednako stanoviste. Nakon podulje viecanja konstatovana je podpuna skladnost i formulirana baza, koja bi omogucila Srbima i Slovencima da u tim pitanjima rade sporazumno s hrvatskim zastupnicima.

Izjava predsj. srb. narodne skupstine.

Ljuba Jovanovic, pred sjednik narodne skupstine, izjasnio se pred hrvatskim knjizevnikom i novinarom Mirkom Decakom o mogucem ratu sa Austro-Ugarskom ovako:

«Na pitanje za moje misljenje, hoce li doci do zapleta izmedju Srbije i Austro-Ugarske, mogu vam prije reci, da hoce nego da nece. Ako Austrija ne opozove proklamaciju, ne ce se izbjeci tezke komplikacije. Mi znamo, da aneksijom Bosne nije ugrozena sama buducnost Bosne i Hercegovine, nego i buducnost Srbije, koja bi iza Bosne dosla na red. Dakle, bolje je zapoceti sada, nego poslje, kada pozicija Austrije moze biti povoljnija, nego sto je danas. Austrija radi protivu nas iz svih sila. Pozicija je sada za nas zgodnija, nego sto ce ikada biti. Mi uzivamo—

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vina i likera u sandučima iz najboljih tvornica. — Ulja i masline u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

BRAĆA DRAGIČEVIĆ

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brasil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *cerno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

KAKO JE DOSLO DO OKUPACIJE BOSNE.

Neki politicar, koji se krije pod pseudonimom diplomatikus, iznosi u engleskom mjeseeniku «Tart Nightly» kako je doslo do okupacije Bosne. God. 1876 bile su Srbija i Crnagora zapoceli rat s Turskom, da obrane i zastite raju u Bosni i Hercegovini. Kako je Rusija morala zatim ici da osigura neutralnost Austrije ako dodje do rata, doslo je do sastanka careva Aleksandra II. i Franje Jozipa I. u malenom gradu Reichsstadt. Tu je sastavljen zapisnik kojega osma tacka govori, da ce Austro-Ugarska steci pravo da okupira Bosnu i Hercegovinu ako Turska ne bude podobna da uzdrzi red. Knez Gorcakov odmah je razabrao da je taj sporazum izmedju dvaju careva nepovoljan po Rusiju, pa je za to otezao i nije sklopio formalnoga ugovora. U Petrogradu se vec pocelo misliti na rat s Austrijom, ali za to je trebalo da Njemacka bude neutralna. Kad su to pitali Bizmarka, nasao se ovaj u neprilici, jer se je s jedne strane radilo o priblizenju Austriji, a s druge strane nije se htio zavaditi s ruskom vladom. Kako su iz Petrograda urgirali odgovor, Bizmarck videci da je polozaj ozbiljan, odlucio se na energican korak. Dok je u Petrogradu izjavio, da je Njemacka spremna ustati na obranu Austriji, priopcio je u Becu upit iz Petrograda i svoj odgovor. Tako se je priblizio Austriji i godine 1879 sklopio s njome savez, komu je kasnije pristupila Italija. To je bilo sredinom listopada god 1876. Tada Austria, sigurna zbog Njemacke stala je uporno traziti, da se sporazum u Reichsstadtatu pretvori u formalni ugovor sto je i ucinjeno 15 sijecnja 1877.

Zabranjena kraljeva proslava u Zagrebu.

Svecanostni odbor u Zagrebu dobio je u utorak od policije odluku, kojom se bakljada dozvoljava ali se zabranjuje svako drzanje govora. Uslied toga gradjanski je odbor zakljucio, da se bakljada nema obdrzavati, a narodni zastupnici grada Zagreba Dr. Gjuro Surmin, Miroslav grof Kulmer i Ivan Persic poslali su na dvorsku kancelariju sliedecu brzojavku:

Njegovu ces. kralj. apostol. Velicanstvu caru i kralju Franji Josipu I.

Buduci da je vlada bana baruna Raucha zabranila gradjanstvu glavnoga grada Zagreba manifestaciju, u kojoj bi se pred gradjanstvom mogao procitati pozdrav Vasemu Vel., to podpisana sva tri narodna zastupnika, ovlasteni od gradjanskoga odbora za proslavu jubileja Vasega Velicanstva, salju ovu homogijalnu cestitku:

Njegovu carskomu i kraljevskomu apostolskomu Velicanstvu Franji Josipu I., caru austrijanskomu, kralju ceskomu i apostolskomu kralju kraljevina Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije itd., itd. u Becu. — U duhu cetinskoga izbora i hrvatske pragmaticke sankcije, kojom je hrvatski narod na osobiti nacin izrazio nepokolebivu svoju vjernost cielomu prejasnom vladalackom Domu; u bastinjenoj vjernosti prema prevedroj dinastiji Habsburzko-Lorainskoj; u neogranicenoj monarhicnoj odanosti, koju su nasi pradjedovi ucinili ugalnim kamenom ustavu i cjeloknpnosti nikada od nikoga ne pokorene nase domovine kraljevine Hrvatske — gradjanstvo glavnoga grada Zagreba, predvodjeno od sva tri svoja narodna zastupnika izpred spomenika bana Jelacica, najsmjernije i najodanije castita Vasemu carskomu i kraljevskomu Apostolskomu Velicanstvu sestdesetgodisnjicu preznamenitog vladanja i moli Svevisnjega, da Vasemu Velicanstvu kao predstavniku najstarije i najuglednije dinastije evropske i kao vladaru tolikih prosviecenih slavenskih naroda dade i milost i jakost, da kraju privede svoje uzvisene osnove o slobodi i blagostanju svih staleza puka i o ravnopravnosti svih naroda u monarhiji i da podpunim uspjehom okruni sada vec historijsku previsnju odluku od 5 listopada ove godine u bezsmrtnu diku preslavne carske kuce, na ucvrscenje evropskoga mira, na procvat civilizacije, na srecu i zadovoljstvo vazda vjernoga, a danas vise nego ikada izkusavanoga naroda hrvatskoga koji ne ce prestati vapiti Vasem Velicanstvu pravdu i raditi na svim podrucjima kulture, dok se pod mocnim zezlom prejasne dinastije Habsburzko Lorainske ne ujedine sve zemlje nase domovine staroslavne kraljevine Hrvatske. Bog pozivi i blagoslovi Vase carsko i kraljevsko apostolsko Velicanstvo! Za gradjanstvo glavnoga grada kraljevine Hrvatske: Miroslav grof Kulmer, Ivan Persic, Dr. Gjuro Surmin, narodni zastupnici na saboru kraljevine Hrvatske-Slavonije-Dalmacije.

I tako u Hrvatskoj bas oni, koji druge tuze radi veleizdajstva, zapriecise da gradjanstvo Zagreba dade izrazaja svojim homogialnim cuvstvima prama Njegovom Velicanstvu. Rauch se previse igra s osjecajima naroda. Samo da ogorcenje ne prekipi!

BRZOJAVKE

Carigrad 9. Za banketa, koj je dao Sultan Abdul Hamid u Yldiz Kiozk zastupnicima, u sluzbenoj nazdravici izjavio je, da ce on biti najokorjeliji dusmanin onoga, koji bi se usudio raditi u protivnom smislu carskog ustava skoro proglasenog.

Bec 9. Ministar Milovanovic je izrekao u skupstinu govor, koji se je vrlo neugodno dojmio.

Drzi se, da ce austrijska vlada sluzbeno za to prosvjedovati.

Beograd 9. Gosp. Milovanovic srpski ministar predsjednik, izjavio je da ga je grof Forgach austro-ugarski poklisar u Beogradu pitao samo, da bi mu izvolio kazati pravi smisao nekih tacaka, izrecena govora u skupstini, te da mu je u odgovoro kazao, da sve sto je rekao o Austriji odgovara potpuno istini i rijecima.

Petrograd 9. Ruska je vlada ulozila svoj prosvjed kod austrijske vlade, za to sto je ova posljednja protjerala iz Bosne i Hercegovine dopisnika «Novoje Vremja».

Barun Aerenthal nije unistio odluku protjeranja dopisnika, vec se samo ogradio obecanjem da ce provesti strogo istragu i kazniti krivce, ako bi ih u opce bilo.

Valparaiso 9. Sjevero-americka eskadra ce ostati u Talcahuanu, gdje je netom stigla, jedno cetrnaest dana.

KRONIKA

Kraljevina Hrvatska u proslosti i sadasnjosti.

Vrlo uvazeni mjesni dnevnik «Chile Austral» poceo je prestampavati iz dicnog glasila argentinskih hrvata «Materinske Rijeci» clanke gornjeg naslova u spanjolskom jeziku uz opasku, da smatra zgodnim upoznati ovdjesnje opcinstvo s historijom ovog balkanskog naroda, gdje ce se doskora odigrati krvavi prizori i kamo su uprte oci cijele Evrope i svega svijeta.

Dok u ime ovdjesnjih Hrvata blagodarimo nasem dicnom kolegi na paznji, koju nam posvecuje, radujemo se i cestitamo «Materinskoj Rijeci» na ovako sjajnom uspjehu.

Ples.

Nekolicina nasih mladih ljudi odlucila je u dojducu subotu prirediti plesnu zabavu u dvorani drustva Sociedad Cosmopolita de S. M., ako se prijavi dostatan broj posjetioca

Ko zeli prisustvovati ovoj zabavi, dosta je, da se obrati g. Milanu Draskovicu.

Na plesu ce udarati i tamburice.

Pravoslavnoj braci Srbima.

Nasa ovdjesnja braca pravoslavni Srbi slavili su proslog cetvrtka dan porogjenja Hristova, a dojduci ce novu godinu.

«Domovina» ne smije propustiti, a da im ne zavapi: Braco, cestito vam Bozic, a sretna nova godina! Bog vi dao sve, sto vase plemenito srce zudi. U staroj vam domovini dusmani pod nogama stali, u svijetu sreca pjevala!

Vatra.

U noci izmegju cetvrtka i petka na 2 sata pojavila se vatra u kuci gosp. Franja Valverde u ulici Libertad izmed Colchagua i Av. Independencia.

U njoj je stanovao Leopold Ruiz. Ovomu je s neopreza pala svijeca na tavan i vatra se u malo trenutaka rasirila i zahvatila cijelu kucu. Duvao je dobar vjetar, pa je sve bilo gotovo u malo minuta.

Zgrada je bila osigurana za $ 4.000.

Vatrogasci svih satnija nasli su se u pravo vrijeme na licu mjesta.

Godisnjica Vatrogasnog drustva.

U srijedu je pala sesta godisnjica utemeljenja Hrvatskog vatrogasnog drustva. Cijelog se tog dana na drustvenoj zgradi vijala nasa mila hrvatska trobojnica.

Cvalo i napredovalo ovo nase humanitarno drustvo!

Hrv. dobrotvorno drustvo.

Da se stane na put nekojim neurednostima, odlucilo se, da se unaprijed imaju izdavati nalozi lijecniku svaki put, kad ga bolesnik treba, a ne kako je to do sada bivalo, da je nalog vrijedio za cijeli mjesec.

Svaki put, dakle, kad je drug bolestan i kad treba lijecnika, nuzdno je da se obrati upravitelju ophodnje za nalog. To nije nikomu trudno, a drustvo ce tako biti na cistu, koliko je g. doktor puta pohodio bolesnog.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$ 18.90
1 kruna a. vr. »	$ —.78

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otmjeniji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. I svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjeresijske zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zadaca, da ore i radi na onom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uskrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cieloj monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugarske, gdje godj bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka u zlatu. Novci i pisma salju se vlastniku i glavnom uredniku «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 194, T. 246 (vlastita kuca).

RAZNO

Prevare.

Jednomu gospodinu u Dubrovniku, koji rado u potrebi dava novaca, stizala su nedavna pisma iz Beca, pa cak iz Londona, gdje su mu neki pitali novaca. Dotic̆ni su se podpisivali kao vojnicki castnici, a za jamce bi opet bili podpisani drugi vojnici castnici a svi ti podpisi ovjerovljeni su sluzbenim svjedocbama i pecatima. Dotic̆ni gospodin je slao novce, dok mu nije upalo u oci, da su iste osobe na raznim zaduznicama razlicito podpisane. Tad se odkrilo, da

Juraj Jordan
-- ULICA LLANQUIHUE --

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAIA DE AHORROS
— *STEDIONICA* —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili narédaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatraži, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sjjena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuće za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & C.ia, -- *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

je sve skupa jedna velika prevara. Radi se o neko 18.000 kruna. Policija izpituje, i ako varalica nije vec umakao u Ameriku, nade je da ce biti uhvacen.

Vjezbe aust.-ugarske ratne mornarice.

Kako je vec javljeno, zapoceti ce u skoro vrieme vjezbe austro-ugarske ratne eskadre, koje ce se obaviti u blizini Boke Kotorske. Eskadrom koja jos stoji pod zapovjednistvom kontreadmirala Zieglera, zapoviedati ce kontreadmiral Antun Haus. Eskadra sastoji iz tezke i krstaske divizije. Tesku diviziju sacinjavaju ratni brodovi: «Erzherzog Karl», «Erzherzog Ferdinand Max» i «Erzherzog Friedrich». Ovo su najmoderniji brodovi nase ratne mornarice. Krstaska divizija sastoji iz krstasa: «St. Georg» kao vodica i brodova «Nikole», «Scharf-pitze» i «Huszar», torjednih brodica «Narval», «Hai», «Marve», «Wipper», «Natter» i «Higyo». Kao zapovjednik krstaske divizije fungirati ce linijski kapetan Leopold Sellner, koji se vec sada nalazi sa vodicem brodova «St. Georgom» u tivatskoj luci.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Nascobina.

9. Isusovci.

U chilenskoj crkvenoj povjesti zauzima posebno mjesto glasovita druzba Isusova. God. 1853 dosje u Santiago osam isusovaca, prvi koji su dosli u Chile Bili su prepuki siromasi; niiesu imali odakle ni da plate stan. Bili su zaklonjeni u manastiru sv. Dominika, dok im su se izmed poboznog puka kupila sredstva nuzna za zivljenje. Sedamdeset godina kasnije bilo je u Chile 300 isusovaca, a bili su gospodari od 59 prostranih imanja, bezbroja kuca u svim gradovima, 2.000 robova i mnostva zivoga. Ova dobra su vrijedila mnogo miljuna talira.

Veci dio tog velikog bogatstva darovali su isusovcima chilenski stanovnici; ali su oni upravljali svojim dobrima vrlo vjesto i povecavali su ih radnjom i stednjom. Zacudno je kako su chilenci, koji sroga siromastva, bili toliko darezljivi prama isusovcima. To se razumijeva za to, sto su ovi svestenici bili najuceniji, najusluzniji i najradisnjiji od svih u Chile. Mladost su poucavali, u crkvama su propovijedali, cesto prirejivali procesije i druge velicanstvene svecanosti, putovali su kao misionari po poljanama poucajuc u vjeri indijance, pregledali su bolesne, pomagali umirucc, sokolili zalosne i bili svjetnici obiteljima u bijedi i zalosti.

Oci isusovci bavili su se osobito pripovijedanjem krscanske vjere indijancima. Nemareci za pogibelji fizicke, zalazili bi kao misionari u Araukanski teritorij, gradili bi crkve i putem neizmjerne dobrote preobracali indijance. Primjer isusovca Luisa Valdivije slijedili su mnogi svestenici istoga reda. Izmed ostalih vrijedno je spomenuti o. Diega Rosales, koji je provizio nekoliko godina izmegju araukanaca i napisao znamenitu chilensku povijest. U nevoljnom misionerskom zivotu, isusovci su morali podnositi golemc patnje. Nekoje su indijanci zarobili, a nekoje pogubili u vrijeme rata; ali, sa svim tim, uvijek su slijedili samozatajno u svetom radu propovijedanja evangelja. Takovim zaslugama i uslugama isusovci su pribavili sebi ljubav svih Chilenaca. Nekoji, smiliv se na njihovo siromastvo na dolasku, dali su im zemljista i novca, da sagrade crkvu; oni, u znak blagodarnosti ispustali su ovim osobama naslov utemiljitelja crkvenih i imali su pravo na svecani spovod, na dan pokopanja. Ova duhovna nagrada, koja je bila zavjet za spas duse, ugagjala je i ljudskoj izpraznosti bogatasa te bila mocnim poticalom na darezljivost i onim, te su se odlikovali svojom pobozno sti i onim svojom izpraznosti.

Moze se kazati, da su isusovci bili prvi poljodjelci u Chile. Do onda su se polja obragjivali vrlo neurednim nacinom. Oni poenu poucavati radnike, uvedu novo orugje, naprave jarke, kojim su svrtali vodu iz rijeka za natapanje polja u proljecu i ljetu. Tako im islo sve za rukom i polja im davala obilan plod zita, vina, rakije, suhog voca, loja i «charqui».*)

Takogjer su sijali konoplju i pravili konope, utemeljili tvornice za strojenje koza od zivoga. sto su klali na svojim dobrima, u Santiagu su namjestili tvornicu zemljanog posugja, gdje su se pravili lonci, lopize, zare i drugi zemljani predmeti. Na utoku Maule, gdje se je kasnje utemeljila luka Constitucion, posjedovali su skar za pravljenje brodova i camaca.

Ovim sredstvima su se isusovci obogatili, ne samo u Chile, nego i u drugim zemljama Amerike i u Spanjolskoj. Bili su istodobno religiozna udruga i industrijalno poduzece sa poslovnicama po cijelom svijetu, a upravljali su svojom trgovinom istim pregnucem, kao i kod obavljanja svojih redovnickih funkcija. Tako su bili iaki po svomu bogastvu i toliki je bio njihov upliv u drustvu, da je Karlo III, kao prijetecu pogibelj njegovoj vlasti, naredio da se iz njegovih zemalja protjeraju. Ta se naredba provela u Chile, kako i u drugim zemljama americkim, kolovoza godine 1767. Ogromno bogastvo isusovaca bi proglaseno kraljevim vlastnistvom.

Dva isusovca rogjena u Chile, O. Miho Olivares i O. Ivan Ignacij Molina, dostojni su uspomene rad svoje slave i svojih knjizevnih djela.

O. Olivares, rodom iz Chillana, bi odregjen u poslanstvo i obagje skoro cijeli chilenski teritorij, propovijedajuc indijancima. Kad nije bio zauzet, posvetio bi vrijeme citanju i proucavanju, te je napisao cudnovatu povijest isusovaca u Chile. Kad je dovrsio tu radnju, opet se je dao u poslanstva, tok ne stigne naredba o protjeranju. O Olivares je napisao takogjer i Chilensku povijest koja sadrzi intesantnih crtica o obicajima araukanaca.

O. Ivan S. Molina rodio se na selu na obalama rijeke Maule. Svoje je nauke primio u isusovackom zavodu u Concepcion, a kasnije se prenio u Santiaski kolegij, gdje ga je zatekla naredba protjeranja. Molinu su prenijeli u Italiju, gdje je zivio preko 60 godina u velikom siromastvu.

Iz ljubavi prama svojoj domovini nakani Molina prikazati Evropi zemljopis i povjest chilensku. Iz djetinstva se je bavio proucavanje bilina i zivotinja. To je bila jednostavna bespolica, jer se u ona vremena nije do toga nista drzalo. U Italiji je nabavio nekoliko znanstvenih knjiga i pomocu njih i svoga pamcenja napise na talijanskom jeziku tri knjige, koje su svratile paznju ucenjaka. Najbolja strana njegovih djela je Chilenski prirodopis.

Molina je zivio do god. 1829. Nije se nikad povratio u Chile, ali se je uvijek svoje domovine slatko sjecao. Chilenci, da mu to oduze, podigose mu spomenik pred sveucilisnom zgradom.

Slijedi.

*) Meso osusmo na suncu. Na prvi pogled slici vise suhoj kori kakvog stabla, nego mesu. U Chile se toga dosta trosi.

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

tople simpatije Evrope. Mi smo spremni za rat».

Djacka skupstina u Zagrebu.

Dalmatinski i istarski sveucilisni djaci u Zagrebu drzali su u prosli petak skupstinu, te su poprimili resoluciju, kojom prosvjeduju proti osnivanju talijanske universe u Trstu, traze skolsku ravnopravnost u Trstu i Istri, te priznanje izpita i rigoroza na sveucilistu u Zagrebu. U tom smislu odaslase brzojavke ministru-predsjedniku Bienerthu, Narodnoj svezi i Slovenskoj radnickoj narodnoj organizaciji u Trstu.

Polozaj u Dubrovniku.

«Crvena Hrvatska» pise: Ima nekoliko dana, da po njemackim novinama citamo cudne viesti iz Dubrovnika i iz ciele juzne Dalmacije. Sve su te viesti izmisljene. Da je vojnicka uprava pripravna za slucaj rata, to ne treba ni govoriti, to nam je sama vlada javila u njezinom priobcenju, koje smo donieli zadnji put. Ali jos smo daleko od rata i u obce od stanja, koje bi put u Dubrovnik cinilo manje sigurnim, nego je prije bio.

Proti kriomcarenju oruzja u Dalmaciju.

Po naredbi zajednickog ratnog ministra, na Rieci vojnicko-carinsko povjerenstvo ide svaki put, kad putuje koji parobrod «Ugarsko-hrvatskog drustva» u Dalmaciju, da pregleda izkaz tereta, potpise i cedulje trgovine. Po svoj prilici naredba je izdana, da se zaprieci eventualno ratno kriomcarenje u Dalmaciju.

Prihod maslina.

C. k. ministarstvo poljodjelstva u Becu izvjescuje, da je u Istri i u Dalmaciji vec zapocela berba maslina, doticno da je u Dalmaciji u mnogim mjestima vec dovrsena. Prihod je porad suse vrlo mrsav. Plod je velikim dielom ili suh ili trul, tako da ce se dobiti vrlo malo ulja. Jedino oporavile su se masline u zadnje vrieme iza kise u kotarima Tiesno i Skradin.

Odlikovanje hrvatskih pomoraca.

Kapetani g. Ljudevit Lovric, zapovjednik parobroda «Panonie» i gosp. Tomo Prosen, zapovjenik parobroda «Gödöllö», imenovani su zbog njihovih vanrednih zasluga u pomorstvu oficirima fracuzke akademije.

Za pripomaganje poredica u sluzbi pridrzanih reservista.

Povodom povisenja vojske ponamjestene u Bosni i Hercegovini i juznoj Dalmaciji obrazovano je pripomocno povjerenistvo kod namjestnistva u Zadru (sastavljeno od namjesnika, jednog zastupatelja zemalj. odbora i jednog pokr. financ. vlasti), kojemu je zadaca da domacuje pripomoci porodicama pridrzanih pricuvnika. Potrebnim pripomoci smatraju se oni clano i porodice, ciji zivot ovisi ili iskljucivo ili vecim dielom o zaradi zadrzanog momka. Rodbina potrebna treba da se prijavi ili ustmeno ili pismenom molbom, prostom od postarine i biljegovine, politickoj kotarskoj oblasti svoga boravista, da iznese svoje pravo i da naznaci prilike, koje imaju odluciti za prosudjivanje prava na pripomoc, bivа: obiteljsko stanje, gdje je u zadnje doba zadrzani momak boravio i koliko je na dan zaradjivao. Protiv odluke povjerenstva nema utoka. Pripomoci se placaju kod poreznog ureda, naznacenog u plateznom nalogu, 1 i 16 svakog mjeseca unapried, uz nebiljegovanu priznanicu. Pravo na pripomoc po cimlje za zadrzane naknade pricuvnike, koji su u obce bili pozvani 3 listopada 1908, danom susljednim onomu, u koji dovrse vojnicku izobrazbu od osam nedjelja, a za ostale zadrzane momke 1 siecnja 1909.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj, Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

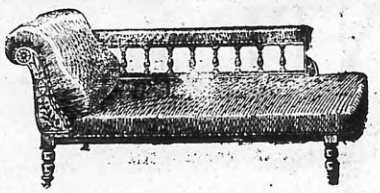

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilla.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obzirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i carare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izrazjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari *«Imprenta Magallanes».*

— Cijena $ 24. —

Biblioteca Nacional Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 29 | Punta Arenas, na 17 Sijecnja 1908 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene majstorije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednije.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Trieste» u Trstu. Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel.

Za novce polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljenjiva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim liječnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

— UGARSKIH «TOSKANACA» —

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

prodaje jedini uvoditelj

MITAR KALAJDŽIĆ

Ulica Llanquihue

Skrinjica Postarska br. 304

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za secanje i kuhinja.

Zeljezaso Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Donegal

jedini izvoditelj

Iz domovine.

O izseljenicima, koji se ne mogu povratiti za amnestija.

Upit delegata Jurja Biankina na ministre vanjskih posala i ratnoga u sjednici dne 28 listopada 1908 austrijske delegacije u Budimpesti:

Previsnja amnestija dne 26 studenoga 1907 povratila je na hiljade izseljenika domacoj grudi te je ona bez sumnje jedno od najboljih dobrotvornih djela, koja je jubilarna godina donela osobito primorskom pucanstvu.

Ali, na zalost, uzasna financijalna i industrijalna kriza, koja je zadesila sjevernu Ameriku i nezdravi „gospodarstveni odnosaji, koji su i u juznoj Americi nastali, sacinjavaja veliku zaprjeku mnogim i mnogim od nasih izseljenika, da se okoriste previsnjom amnestijom.

Ljudi su bez novca te ne nalaze nacina, kako da namire putne troskove i da ispune prvi uvjet za amnestiju, «da se u razdoblju od 2 prosinca 1907 do nadalje 1 prosinca 1909 osobno prijave kod jedne domace politicke ili vojnicke vlasti radi uvrstenja u amnestiju».

Iz raznih pisama, koja nam o ovom pitanju stigose iz sjeverne i juzne Amerike, proizlice, da se izseljenici nadaju i zele:

a) da bi drzava onima, koji jos imadu obaviti aktivnu sluzbu, platila putne troskove;

b) da bi se previsnjim zakljuckom svim onima, koji su stupili u pricuvu, ili bi se inace amnestijom htjeli okoristiti, produzio rok za osobni pristup k jednoj domacoj politickoj ili vojnickoj vlasti radi uvrstenja u amnestiju, do 1 prosinca 1911.

Neimucni izseljenici se stalno nadaju, da ce se ministarstvo vanjskih posala i ministarstvo ratno zauzeti, da ove njihove zelje budu izpunjene, ili da ce naci drugih nacina i sredstava, a da ne dozvole, da previsnja amnestija ostane za njih bezuspjesna.

S toga mi se cutimo duznim upitati N.N. P.P. gospodu ministra vanjskih posala i drzavnoga ratnoga ministra:

I. Je li Vasim Preuzvisenostima poznato, da mnogi od nasih izseljenika u sjevernoj i u juznoj Americi, usled tezke financijalne i industrijalne krize, koja je ondje od preko godine dana zavladala, ostadose bez sredstava, te se ne mogu povratiti u domovinu, da se osobno prijave jednoj politickoj ili vojnickoj vlasti radi uvrstenja u amnestiju?

II. Jesu li Vase Preuzvisenosti voljne zauzeti se u svrhu, da tim izseljenicima na bilo koji nacin bude oblaksan povratak u domovinu, ili barem da bude do 1 prosinca 1911 produzen rok do kada se mogu osobno prikazati jednoj domacoj politickoj ili vojnickoj oblasti za uvrstenje u amnestiju?

Odzlaustva Spicana pred kralja.

Javljaju iz Dubrovnika, kako odgovor na poznati zahtjev Crnegore na odstup Spica, odlucili su Spicani, da posalju kralju u Bec veliku deputaciju, koja ce ga umoliti, da se Spic ne odcijepljuje od monarhije i ujedno izkazati svoju odanost kralju.

Mir u juznoj Dalmaciji.

Namjestnik Nardelli, prije odlazka iz Beca, kazao je izvjestitelju «Obzora», da za njegova zadnjeg putovanja po juznoj Dalmaciji nije mogao opaziti nista izvanredna, po cemu bi se moglo zakljuciti, da se narod u Dalmaciji uznemiruje uslied kojekakvih izmisljenih ratnih vjesti. Dapace jos je nadodao, da je on Nj. Velicanstvu u svom referatu izjavio: «da je drzanje naroda, od Dubrovnika pa sve do Kotora, posve korektno i mirno».

Za spomenik Kranjcevica.

Odbor, koji se je obrazovao u Sarajevu za podignuce spomenika na grobu Kranjcevica, povjerio je g. Rikardu Katalinicu Jeretovu sabiranje u Dalmaciji. Ako koji od pokojnikovih stovatelja zeli poduprieti g. Katalinica u ovom cinu duzna pieteta prama neumrlom pjesniku, neka se javi g. Jeretovu i on ce mu poslati sabirne arke.

Rusija za sjedinjene Bosne i Hercegovine s Hrvatskom.

Polusluzbeni list ruske vlade «Novoe Vremja» priopcuje clanak, koji ce u hrvatskom naredu naici na ugodno iznenadjenje. U tom se clanku otkriva historijat okupacije Bosne i Hercegovine pod uvjetom, da Bosna bude pridruzena Hrvatskoj. Dolicni ulomak informativnoga ovoga clanka glasi: «Zatim moramo reci nekoliko rijeci o sporazumku medju Andrassyem i i. Novikovom. Ta konvencija zaista postoji. Potpisana je u Pesti, no ne g. 1878, kako tvrdi pisac «Neues Pester Journala», vec 18 ozujka godine 1877, premda je datirana 15 sijecnja iste godine. Tekst te konvencije nalazi se u knjizi Gorjanova na str. 306 do 308. To znaci, da Rusija nije ni toga ugovora nikada krila. A nije ga krila za to, sto se u njem Bosna i Hercegovina daje Austriji takogjer uvjetno, napose: ako se Kreta i Tesalja pripoje Grckoj, Bugarska i Rumelija postanu nezavisnima, a Carigrad slobodnim gradom. Primjecujemo, da je i ta konvencija spojena s neznatnim austrijskom manevrom o kojem anonimnom piscu ocito nije nista poznato. Manevar je sastojao u tom, sto je Andrassy na upit ruskoga poslanika Novikova: kakove osnove ima glede sudbine Bosne, ako se pripoji monarkiji — kategoricki uvjeravao ruskog poslanika, da ce se Bosna i Hercegovina pripojiti k Slavoniji i Hrvatskoj, a ne k drugim dijelovima austrijske carevine (pismo Novikova od 19. veljace 1877 godine). Ako se vec Austrija sada poziva na sporazum izmegju Andrassya i Novikova, to bi morala posve promijeniti onaj zakon o aneksiji, sto je predlozen parlamentima, te bi trebala mjesto austro-ugarskoga dualizma stvoriti austro-ugarsko-slavenski trializam».

Srbija se oruza i dalje.

Po vijestima prispjelim u Zemun, u kragujevackoj tvornici oruzja, groznicavo se radi. Unatoc sluzbenih dementija, da se Srbija ne naoruzava, radi se potajno jos vise nego do sada.

Dnevno se nekoliko stotina starih pusaka preragjuje u moderne, te se hiljade patrona dnevno proizvagja. U srpskoj tvornici oruzja radi preko 200 radnika samo kapsle za puscane patrone. Dnevno citavi vlakovi praskavih tvari odilaze na pojedine cetne stanice. I nadalje

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Sednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih spremá, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagrajeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vazne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Radimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvadjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %, kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Łozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

O polozaju na Balkanu.

«Nar. List» prima od dobra poznavaoca prilika u Srbiji i Crnojgori slijedece:

I Srbija i Crnagora uvjeravaju diplomatske krugove preko granice, da je ratnicko razpolozenje popustilo, a da je djelomicna mobilizacija vojske — samo absolutna potreba za umirenje ratnicke stranke.

Prema dosadasnjem stanju stvari jasno je, da je sa istom progresijom zvanicnih saobcenja raslo i naoruzavanje.

Politicki krugovi Srbije uvjereni su, da je riesenje bosanskog pitanja — u koliko ono moze biti samom aneksijom reseno — akt, koji omogucuje austro-njemackom udruzenju prodiranju na Balkan. Ljuba Jovanovic, profesor universiteta i predsjednik narodne skupstine (nas Bokelj iz Risna), rekao je nedavno: «Povlacenje austrijskih ceta iz Novopazarskog sandzaka prosta je varka. Time Austrija zeli samo da zabasuri Tursku i interesovane velike sile, a da poslie kratke pauze njezini agitatori proizvedu kakav skandal na turskom zemljistu koji ce opet uvuci Austriju u Staru Srbiju».

Kad ne bi u Srbiji racunali sa tom sigurnoscu, kad ne bi imali pred ocima takvu perspektivu buducnosti, oni bi sigurno zauzeli i drugo stanoviste prema Bosni. To se vidi i po ovome: Prvi alarm u Srbiji i Crnojgori, koji je izazvan aneksijom Bosne, trazio je odlucno riesenje bosanskog pitanja iskljucivo u okviru njihovih nacionalnih zahtjeva. Nu taj se program mienjao u tri maha, pa su se i Srbija i Crnagora napokon zadovoljavale sa pogranicnim terenom od nekoliko kilometara.

I ako je akcentuirano, da je taj zahtjev rukovodjen ekonomskim interesima, odnosno da se Srbija sroji sa Crnomgorom i time izadje na more — nema danas sumnje, da se ciljalo na stvaranje bedema prema «Drangu».

Sustina je dakle, cielog ovog ratnickoh razpolozenja: suzbiti njemacku najezdu na Balkan. Pogresno je misljenje, da je ova politika Srbije i Crnegore nasla odziva kod nekih velesila, nego se moze neoborivo tvrditi: da su Srbija i Crnagora izvrsni organi takve teznje sjevernog saveza.

Dosljedno tome jasno je, da i Srbija i Crnagora imaju svoju zaledjicu, jer bi inace njihovo danasnje drzanje znacilo pasti s Marsa!

Poznato je, da je topovska afera bila uzbunila cielu Srbiju. Zna se i to, da je za danasnju narucbu topova srbijanski budzet predvidio maksimum. Medjutim danas Srbija narucuje ratnickog materijala za vise miliona!

Kad se sve to zna, onda je nerazborito omalovazavati cielu stvar i svoditi je na diplomaciju karikaturâ.

Uzporedo s time podcjenjuje se vojnicka snaga i Srbije i Crnegore. Prije nekoliko dana pise jedan austrijski oficir u «Pester Lloydu» o srbijanskoj i crnogorskoj vojski, pa medju ostalim iznosi humoristicku cifru od 160.000, koja da prestavlja regularnu vojsku Srbije. To je doista elementarno neznanje. Srbija ima 260.000 izvjezbane vojske, a Crnagora ima do 50.000 vojnika, koji su se sto u stalnom kadru na Cetinju, Podgorici i Niksicu, a sto opet periodicnim obucavanjem vojnicki dobro izvjezbali. Nu u Crnojgori svako je vojnik od 16 pa do 60 godine — i to rodjeni vojnik. Prije dvie godine bio je jedan veliki sukob na Tari, na granici Crnegore i Turske. Cini se u Crnojgori cuje za kakvo puskaranje, grabi se puska i juri prema neprijatelju — ali bez obzira spleza i zanimanja, muzkog i zenskog. U tom sukobu su Crnogorci bili u manjini i uviek neprijatelja potiskivali. Doktori medicine i prava, profesori i sudije, popovi i djaci — sve je to kao dobrovoljac kidisalo na granicu i borilo se takvim odusevljenjem i vojnickom prirodnom spremnom da je to jedinstveno samo kod Crnogoraca.

Nu pored navedene vojske dolazi narodni ustanak, dobrovoljci iz Srbije, Stare Srbije i sjeverne Macedonije, pa onda organizovane komitetske cete. Ne treba smetnuti s uma ni to, da komitet ima u Staroj Srbiji do 20.000 gotovih pusaka.

Kao otezavajuca okolnost ima se uvaziti i veoma nepovoljan teren. Drugo bi nesto bilo kada bi austrijske trupe imale posla samo sa Srbijom. U tom slucaju imalo bi se prirodni put Moravskom Dolinom. Ali u ovom slucaju bila bi operaciona baza bosanska granicu prema centrumu sandzaka.

Tuda bi se moralo poci vec s toga, sto bi se moralo sprieciti sjedinjenje srbijanske i crnogorske vojske. Doduse, ni ovaj se pravac ne bi mogao poduzeti sa dovoljne sigurnosti: jer ako bi se u Bosni razvila nepovoljna situacija, tada bi srbijanskoj i crnogorskoj vojsci bilo omoguceno, da preko bosanskog te ena presjeku austrijsku vojsku.

Ovo bi bili neki momenti, koji se mogu opipati, te koji se mogu sigurnim potezom postaviti u ratnom planu. Nu sva je prilika, da ce nasa diplomacija naci formulu za riesenje — bez baruta.

BRZOJAVKE

Petrograd 15. Preminuo je admiral Rozdestvenskij.

Osjetilo se nekoliko lakih potresa u Finskoj.

Steta je neznatna.

London 15. «Daily Telegraph» javlja iz Beograda da Austrija zurno slijedi utvrgjivanjem na cijeloj granici, kao sto i po lukama dalmatinskim.

London 15. Iz Berlina javljaju, da je Argentina dala napraviti kod tvornice Lowe 2.000 mauzerovka.

KRONIKA

Utrka.

Prosle nedjelje na puntarenskom trkalistu zbilo se nesto, sto se neugodno dojmilo svih nazocnih, a osobito nasih zemljaka, biva: Nedostizni «Lucero», koga je tjerao vlasnik g. R. Turina, izgubio je utrku.

Kazu nam, posto naseg urednika tu nije bilo, da je opcinstvo zestokim poklicima podarilo trkaca, optuzilo ga potkupljenim i da je prava njegova sreca, sto ga nije tvarno napalo.

Pod naslovom sport «El Magallanes» je zestokim izrazima kritizirao utrkivanje.

Po tom se razvila bitka na papiru, koja je, kako uvijek, toliko koristila, da se kroz cijelu sedmicu govori o onom, sto bi se bilo u dan, dva raboravilo.

Jedino, sto je iz tog papirnatog boja vrijedno zabiljeziti, jest to, sto gosp. R. Turina tvrdi, da je istina, da je njegov konj mogao daleko dobiti protivnika, nu da mu nije dopustio trkati pustopasice, uvjeren da ce protivnika dobiti za malo, i tako moci i drugi put trkati, sto ne bi mogao uraditi, kad bi bio pokazao pravu brzinu svoga konja.

Dakle prosti ekvivok u odmjerenju brzine i prostora?

Odista ovaj navod moze uvjeriti, da gosp. R. Turina nije bio potkupljen, da izgubi navlas utrku, ali je nepobitna cinjenica, da je svojim ekvivokom nanio preko 3.000 talira kvara svojim zemljacima, negovorec o drugim sto su postavljali na njegova konja, te da za to i on mora uzeti na se nesto odgovornosti, te progutati koju, jer da nije on pogrijesio, ne bi bilo ni drugomu prekipilo.

Ostavimo se, dakle, pravde po novinama. Novinarske tvrdnje i poricanja rijetko koga operu!

Prevrnula se lagja. Utopilo ih se 6.

U ponediljak, na 9 sati iz jutra, ukrcao se u lagjicu kapetan broda „Ciudad de Amberes» su dv[illegible] mornara i pet nadnicara, da [illegible]ogje na otok Dawson iskrcati vunu.

Kad stigoše blizu cilja, nagnu se lagja i prevrnu pod udarcem jaka vala. Kapetan sretno skoci na maonu, sto mu se uz bok nalazila, dok mu ostala vojska pade u more.

Nasta strasna zabuna, popracena zaglusnom vikom koliko mornara s maone, toliko topaca, koji su vapili u pomoc, ko a se sred meteza nije mogla pruziti, niti je bilo za to dostatno sredstava. Napokon se jedan mornar domisli i baci topcima tanki konop, sto je bio na maoni. Ovi ga se grcevito prihvate, ali na nesrecu se pod velikom tezinom pretrgne.

Dok su ljudi s maone davali znakove zurne pomoci udaljenom brodu «Ciudad de Amberes», a s kojeg nijesu bili ni opazeni, uz istu se odigrao ganutljiv i potresan prizor. Topci, u borbi za zivot pred ocitom smrti, hvatali su se jedan drugoga i kusali se popeti jedan na drugoga ne bi li doskocili na maonu, a sav taj napor im je sluzio toliko, da bi skupa dublje potonuli, da opet isplutaju slabijom snagom.

Taj se zalosni prizor ponavljao kroz cijeli sat. Napokon izdadose sile i bijedni se ljudi predadose morskoj dubini.

Mislilo se, da je sve dovrseno, kad se na jednom zacuo jos jedan iznemogli, bolni vapaj. Niko nije znao odakle dolazi. Kad se pretrazile sve okolo maone opaze mornanari nesto smotana kraj kormila, pregledaju bolje, kad to bio upráv jedan od nadnicara, koji se je iza teske borbe s valovima još pô sata drzao grcevito za kormilo. Sreca sto ga odmah izvukose, a da ne, bio i on ispustio dusu....

Med nastradalim nije bilo nasih ljudi.

Odreka.

Gosp. Ivan Sekul, glavni zapovjednik sveukupnog aktivnog vatrogastva u Punta Arenas, polozio je cast.

Ne znamo pravo, sto je gosp. Sekula potaklo na ovaj korak, ali, bilo sto bilo — zalimo svakako njegov odstup iz glavnog zapovjednistva.

Kragja u kuci Menendeza.

Dne 2 ovog mjeseca nepoznati lopovi su pokrali nekoliko raznih predmeta u kuci gosp. Menendeza i to sred bijela dana, u samo podne.

Ovakova, za Punta Arenas nova, lupeska vjestina zacudila je gragjanstvo, a i redarstvo, koje je bezodvlacno pocelo istrazivati. Pretrazilo se sve zalagaonice i manje prodavaonice, ne bi li se saznalo je li od pokradena bilo sto prodato ili zalozeno, ali bez uspjeha.

Kad to nije pomoglo, onda se pocelo propitivati po kovacnicam, koje su osobe zadnjih dana dali napravljati kljuce. Tu se je bilo bolje srece. Gosp. Maynard izjavi, da su dvije osobe izmed ostalih kljuceva, napravili kod njega i dva klucaotpiraca.

Pocelo se paziti na spomenute dvije osobe i u kratko se vrijeme mogli na njih sumnjati.

Napokon u ponedjeljak u vecer redarstvo opkoli njihovu kucu i premetne svukoliku. Ispod poda nagje omot s pokradenim satovima kod gosp. Menendeza. U jednom sanduku smetlista nagje staklenka Champagne i konzerva i druge trgovine po raznim mjestima.

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

Pokradena trgovina nije samo iz kuce gosp. Menendez.

Lupezi su po zanatu postolari, a zovu se: Ilija Urbina M. i Antun Herrera Garcia. Nasli su se kod njih kljuci, kojim su otvarali vratija. Bili su predani sudu.

Zapalio mu u teatru.

U ponedjljak u vecer, za funkcije u Municipalnom teatru, Kamilo Iglesias spanjolac, opali revolver na svog suru Franja Nogueira. Preko veceri su se porjeckali rad obiteljskih posala. Kasnije su posli u teatar. Kad su bili unutrima, regbi, da je Noguiera uvrijedio i napao Kamila Iglesias. zasto mu je ovaj zapalio iz revolvera. Zrno ga je smjerilo u desnu stranu trbuha.

Na licu mjesta mu je pruzio prvu pomoc gradski lijecnik, a drugovi ga «Crvenoga Krsta» prenesose u bolnicu, gdje mu je zrno izvagjeno. Jos se ne zna hoce li ranu preboljeti.

Iglesias je u hladu.

Banco Punta Arenas.

U utornik se je novcani zavod gornjeg imena prenio u svoju vlastitu, novu zgradu.

Nastup u nove dvore bi svecano proslavljen uz prisutnost mnostva pozvanika.

Ratno brodovlje.

Srijedom po podne stigla je i usidrila se ovoj luci chilenska eskadra sastavljena od krstasa «O'Higgins» i «Zenteno», te destroyera «O'Brien» i «Riquelme».

Ovom eskadrom zapovijeda contre-admiral Wilson.

Vatra.

Prekjucer na uru po ponoci pojavila se vatra u ulici Jorje Montt izmed Valdivije i Pedro Mont, u zgradi gosp. J. Matta, unajmljenoj gosp. F. Tangacis, koji je tu imao hotel s restaurantom.

Sva je prilika, da je vatra potekla iz jedne peci, koju je gospodarica ostavila zapaljena, kad je posla u postelju.

Posto je zgrada bila drvena, u malo je casova bila preobracena u pepeo.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 18.90
1 kruna a. vr. » $ —.78

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otmjeniji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. I svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjeresijske zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zadaca, da ore i radi na onom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uzkrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cieloj monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugarske, gdje godj bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka u zlatu. Novci i pisma salju se vlastniku i glavnom urednika «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 194, T. 246 (vlastita kuca).

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

10. Guverner Ambr. O'Higgins.

Chilenskom je zemljom vladao po kralju imenovani guverner, kojemu je bilo nalozeno vrsiti kraljevske naredbe. Rat s Araucancima bio je glavni posao guvernera.

Zbog toga i zbog siromastva zemlje, gotovo su se svikolici posvecivali vojnickoj sluzbi bez pomisli na to, da bi izveli kakovo korisno djelo, rad koga bi im chilenci ostali harni. Najbolji od svih guvernera, onaj, te je najvise unapredio koloniju bio je Ambrozije O'Higgins, izlandski trgovac nastanjen u Spanjolskoj, kojii potla nego prozivi nekoliko godina, pregje u Perú, s dopustom kraljevim, nosec sobom nes o trgovine. O'Higgins izgubi u slaboj trgovini ono malo glavnice, sto je posjedovao, pa iz Perú pregje u Chile, kao kraljev cinovnik uz godisnju platu od pet stotina talira.

O'Higgins je bio inteligentan, radisan i postén. Od visih je vlasti bio vrlo cijenjen zbog tacnosti kojom je vrsio svoju duznost i zbog vjernosti u sluzbi spanjolskih interesa.

Premda je bio po rodu stranac podnosio se je u Americi kao najvjerniji Spanjolac kraljevskim naredbama. Kao nagradu njegove vjernosti i sluzbe kralj ga imenova chilenskim guvernerom god. 1778. O'Higgins je imao 67 godina, kad je primio nalog imenovanja; ali je za to bio krjepak i mogao je raditi, kao mladic kraj sve svoje starosti.

Novi guverner je poznavao sav teritorij izmed Santiaga i Arauka, jer ga je obasao u vise navrata, dok je sluzio kao cinovnik. Prva njegova briga bila je obaci territorij sjeverno od Santiaga, koga samo nije poznavao. Ode najprvo u San Felipe, otole u Petorku i luku Coquinmbo, gdje se ukrca za Calderu; u Copiapó se zaustavi trideset dana i krizajuci atacamsku pustaru, povrati se u Serenu, da proslijedi u Quillotu i Valparais.

Danas, uza sve udobnosti kojim se putuje, malo bi se osoba naslo, koje bi se usudile obaci sjeverne provincije, kako je to uradio O'Higgins. Ovaj, uza sve svoje godine, podnese tegobe puta bez da oboli i pobrine se za mjesta, koja je pohodio. Od jutra do noci se je bavio sabiranjem vijesti o potrebama zemlje, slusanjem tuzbá, sto su stanovnici prikazivali proti mjesnim vlastima, naregjivanjem korisnih rabota i vrsenjem svakovrsnih sluzba.

Sto je najvise svratilo pozornost guvernerovu bila je okrutnost, kojom se sililo indijance raditi po poljima i u rudnicima. O'Higgins pozali ove nevoljnike i bez oklijevanja naredi placati im rabotu. Do onda su bijedni indijanci radili kao robovi, jer su gospodari imali pravo raditi s njima, sto im bilo drago. Nikad nijesu primali plate, sto bi im sluzila za namirenje vlastitih potreba i onih obitelji Bilo je opcenito pravilo, da gospodari ne dadu indijancima mjeseono vise od 25 librica «charqui» i varicak jecma, a godisnje nekoliko lakata sukna. S otim nevoljnim sredstvima indijanci se nijesu mogli ni odijevati, ni braniti, zbog cega su umirali u velikom broju zrtve glada i bolesti.

Naredba guver. O'Higgins-a, da se s indijancima, postupa kao sa slobodnim ljudima, naigje na veliki otpor, jer su posjedjelci i vlasnici rudnika, postupajuc s njima kao robovima, pravili unosnu trgovinu. Ali guverner jakom jakom misicom uzdrzi naredbu i provede je, zastitiv tako indijance, koji su se punim pravom tuzili na ponasanje svojih gospodara.

Gobernador O'Higgins poradi marno oko toga, ne bi li mu uspjelo umiriti Araukance. Naredi zapovjedniku spanjolske vojske u Arauku, da stoji uvijek spravan za rat, ali da ne navaljuje na indijance bez uzroka, eda se tako vidi ne bi li se moglo s njima zivljeti u miru. Uspjeh je bio povoljan, jer su araukanci, znajuc da su spanjolci naoruzani i spravni za boj, cuvali su navaljivanja i radije su se bavili obragjivanjem polja. Ovim nacinom, razbor guvernera, bio je uspjesniji nego sve navale njegovih presasnika, kojim se htjeli bar u kratko vrijeme umiriti neukrotive vojake Araukanske.

Slijedi.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAIA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjeseci rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.

Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.

Uzorci se nabavlja kod

DETAILLE, HENKES & C.ia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

se verbuje za ustaške cete. Neki e dan u biogradskoj tvrgjavi oboruzano 250 ustasa, te su ti otisli na bosansku granicu. Dne 1 prosinca dosao je u Biograd vlak sa 18 vagona punih puscanih i topovskih naboja. Ovakih je vlakova istoga tjedna doslo u Biograd tri. Iz Rusije je doslo mnogobrojno ljudi, te stupaju u dobrovoljucku cetu. Kako se govori, to je sa engleske strane doslo mnogo novaca u ratne svrhe.

Veselje u Srbiji radi praskih izgleda.

«Zeit» prima iz Zemuna ove retke: Biogradski listovi neprestano se bave dogagjajima u Pragu, te zadovoljstvom naglasuju, da demonstracije, imadu protuaustrijski karakter, te osobitim zadovoljstvom pozdravljaju sto se u Pragu vikalo «Zivila Srbija!» U politickim krugovima govori se sa radoscu, kako je zastupnik Klofac odrzao svoje obecanje u Biogradu. Hvale se i s otim, sto su kod demonstracija protuaustrijskih sudjelovali srpski gjaci, sto se nalaze u Pragu, te se cude, kako ni jedan gjak nije relegovan.

Srpski sancevi na bosanskoj granici.

Jedan becki list javlja: U najvecoj tisini srpski vojnici duz Drine podigli su sanceve, a posagragjene su barake za ovece vojne odijele. Na intervenciju velevlasti povukla se srpska vojska sa granice, ali se zna, da se samo nekoliko kilometara od granice nalaze ovece skupine vojske u potpunoj ratnoj opremi. Danomice se sve vise nakupcava ratna zaliha u pogranicnim stanicama.

Bosanski sabor.

«Vaterlandu» javljaju iz Sarajeva: Za predstojece izbore u bosanski sabor vec razne stranke cine pripreme. Iz razgovora u stranackim klubovima dade se razabrati, da je osigurana vladi sklona vecina, sastojeca iz naprednih muslimana sa Kulovicem na celu te od hrvatske skupine sa dr. Nikom Mandicem. I prilican broj Srba, koji se mogu oznaciti pristasima srednjeg pravca, prikljucit ce se vladinoj stranci, a ovamo se imadu pribrojiti i virilni glasovi. Opozicija u saboru biti ce srpsko-muslimanska stranka sa Alibegom Firdusom na celu. Iznenagjenja kod izbora gotovo su malne isključena.

Muslimani u crnogorskoj vojsci.

Crnogorcima je uspjelo, da za slucaj rata muslimani u Baru i Podgorici pogju u boj. U Ulcinju ali muslimani nijesu hotjeli primiti oruzje, pozivajuci se na obecanje, koje im je svo jedobno dano, da ne moraju sluziti u vojsci. Muslimani se prijete, da ce se iseliti iz Crne Gore bude li ih se i dalje sililo, da pogju u vojsku.

Odlikovanja.

Prigodom kraljevog vladalackog jubileja dobilo je vise osoba iz svecenstva, cinovnistva i gragjanstva previsnja odlikovanja, medju ostalim: Pulisic i Zaninovic red zeljezne krune II stepena; dr. Vicko Ivcevic komendatorski krst reda Franje Josipa I. sa zvijezdom; Mate Pista komendatorski krst reda Franje Josipa I, spljetski nacelnik dr. Vicko Mihaljevic i Ivan Radimiri red zeljezne krune treceg stepena; dr. A. Biankini i dr. Juko Racic viteski krst reda Franje Josipa I.; Luko Marun zlatni krst za zasluge.

Odlikovanje d.ra Matka Laginje.

Prigodom vladalackog svog jubileja odlikovao je Njeg. Vel. kralj dicnog istarskog hrvatskog narodnog vogju d.ra Matka Laginju redom zeljezne krune III. razreda.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni siváci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografiuncg materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalnie cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust. —

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

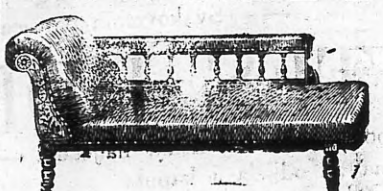

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dokter LOPEZ

Lijecnik

— Chiloe ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dokter PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Erraziuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

PRIMALJA

Su 10 godina prakse, poslužuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Crna Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolazanje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errazuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari «*Imprenta Magallanes*».

— Cijena $ 24. —

¡LA MAGALLANES!

Cigarete mirisne, lakoi ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 29 | Punta Arenas, na 24 Sijecnja 1908 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najuredinje, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnik pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortužar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslužuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—

—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potomjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Kraljeva zahvala.

Nj. Velicanstvo izdalo je previsnji autograf na ministra-predsjednika Bienertha, u kom kaze:

Nebrojenim dokazima ljubavi i vjernosti za ovaj dugi niz godina eto se sada nadovezuju bezbro ne izjave srdacne privrzenosti, sto su Mi ovom prigodom izkazane. Iz ovoga sam opet upoznao, kako je nerazrjesiv vez sto su oko kneza i naroda privezale zajednicka sreca i zajednicka tuga. Ovaj vez postaje u ovom casu jaci, kad vidim, kako se zivim takmenjem stvaraju humanitarna djela koja ce trajnim svojim blagoslovom spominjati i kasnim pokoljenjima plemenitu dusu utemeljiteljâ.

Osvjedocio sam se, kako neuzkolebiva dinastiena misao u mije da cuva svoju ujedinjujucu snagu, bez obzira na razlike i opreke, pa to Me uvjerava, da ova iskrena i sjajna poklonstva ne ce izbljediti s danom u ko i su izkazana, nego da ce se i dalje spominjati kao obiljezje nepomucenog sklada izmedju Moje kuce i Mojih naroda.

Ganut ovim iznovicnim posvjedocenjem prokusane vjerne odanosti Mojoj osobi, izrazujem svima, koji su riecju i djelom u ovoj svetkovini ucestvovali, iz svega srca Svoju carsku zahvalnost, te Vam nalazem, da ovo javno saobcite.

U Becu, 4 prosinca 1908

Frano Josip s. r.

Dispozicijoni fond.

Kod rasprave o proracunu, kad je dosao red na dispozicioni fond ustao je Frano Supilo i izjavio, da nece glasovati dispozicionog fonda ministru predsjedniku Wekerlu jer iz toga fonda Wekerle placa Canke i kojekakove lopove, koji rade proti pravima hrvatskoga naroda.

Predsjednik Justh poziva ga na red radi uvredljivog izraza.

Madjarski zastupnici vicu, neka im se rastumaci, ko i je uvredljivi izraz rekao.

Nakon silne buke predsjednik kaze, sto je Supilo rekao.

Kad je Wekerle to razumio, skoci na noge kao da ga je neko ubo, a na madzarskoj strani nastane uzasna upravo zaglusna buka, u kojoj se nije moglo razumjeti nista. Culo se samo da padaju najostriji povici na Supila.

Predsjednik Just pod dojmom te buke veli, da je Supilo tesko povrijedio sabor.

Hrvat. delegati uzrujano skacu na noge i vicu: Gdje je zapisnik? Neka se donese stenografski zapisnik! Ne vrijedi, sto vi govorite. Hocemo stenografski zapisnik! Gdje su stenografi.

Madzari vicu. U cijelom saboru vlada velika uzrujanost.

Predsjednik Justh veli, da je Supilo tesko povrijedio sabor.

Frano Supilo: Istinu sam rekao!

Wekerle kao bijesan udara sakom u stol.

Grof Andrassy vice: To niste smjeli kazati.

Frano Supilo: Ali je istina!

Talijansko sveuciliste u Trstu.

Glasa se da je vlada obecala talijansko sveuciliste u Trstu. Polazeci sa stanovista, da svaki narod u monarhiji mora imati prilike, da se u svom jeziku izobrazi, ne mozemo imati nista protivna, da i talijanci dobiju svoje sveuciliste. Nu to sveuciliste nijesu za to dobili Talijanci, vec iz obzira vanjske politike. Sadanji je cas takav, da je valjalo umiriti Talijance u — Italiji, a umirili su ih donekle na nas racun, jer je grad, u komu se sveuciliste podize, toliko talijanski koliko i hrvatski, doticno slovenski.

Ovo spominjemo, da upozorimo na pogibao koja nam i u drugom pogledu prijeti. Ne bismo htjeli, da kad su Italiji popustili u pitanju sveucilista, popusto joj i u pitanju jezika u Dalmaciji. Na to treba da osobito paze nasi zastupnici u Becu, a bilo bi potreba za umirenje naroda u Dalmaciji pa i za svoje ravnanje da poduzmu vec sada korake, da se stvar razjasni.

«Crvena Hrvatska».

Stadlerova deputacija.

Sve se zagrebacke novine bave sa deputacijom ko u je Stadler predveo pred Njeg. Velicanstvo. Dok neodvisni organi hrvatski predbacuju Stadleru, da je ropski presutao hrvatsko ime u govoru, kojim je pozdravio kralja, na zahtjev Burjana i Schiessla, Hrvatsko Pravo govori da je tomorao uciniti, jer su takove okolnosti, da se ono sto se osjeca ne smije izreci nego tek opreznim rijecima.

Prvo svega cemu je trebalo da Stadler ide u Bec, kad su i tako tamo bili ljudi, koji svakako imadu vise prava da zastupaju hrvatski narod Bosne i Hercegovine nego on. Kad je pak tamo ipak isao, tad se je morao i podnasati prama onomu sto kaze da je. Zanijekati hrvatsko ime pred Njeg. Vel., a u isto doba kupiti hrvatsku legiju da toboze brani hrvatsko tlo od Srba, to moze samo jedan — Stadler. «Crv. Hrv.»

Trrdja Lovrijenac.

Drustvo za promicanje interesa Dubrovnika zamolilo je c. k. Vladu za novcanu pripomoc u svrhu uredjenja tvrdje na nacin, da moze sluziti kao kafana-svratiste. Trosak bi iznosio okolo 33000 K.

Opcinsko zastupstvo vruce je preporucilo uvazenje te molbe.

† Dr. A. Zlendic.

Preminuo je u Splitu, poslie duge i tezke bolesti, Dr. A. Zlendic, dugogodisnji upravitelj realke. Poko hik je bio vriedan nastavnik i odlican rodoljub, te je u Splitu uzivao veliki ugled. Za vise vremena bio je i predsjednik Hrvatske citaonice. Mrtvo tielo preneseno mu je na Soltu, odakle je bio rodom.

Uzasan zlocin.

Proslih dana u Visegradu u Bosni dogodio se uzasan zlocin. Jedan castnik, po narodnosti Magjar, na silu je patrolom dao dovesti u svoj stan jednu djevojcicu od 14 godina, te ju obezcastio. Sirota djevojka nadjena je u njegovu stanu sva razparana i izgrebena. Iz Sarajeva javljaju, da je castnik alkoholicar, pa da je predan u bolnicu. U narodu vlada najvece ogorcenje.

Uredjenje Cikole.

Iz Drnisa javljaju, da je zapocelo drzavno uredjenje Cikole. Zaposleno je sada 250 ljudi. Ovim uredjenjem bit ce presuseno Petrovo polje, a to ce biti prava blagodat ondjesnjem puku. Ujedno ce biti izkorienjena i malarija. Odredjena su blizu dva milijuna za trosak.

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iznajboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigarala najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj shoti.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici. Kako je u posjedenje vrijem preusrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubisem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svezj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analize kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·1 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100 c.c 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·60, boga radno-tanjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Hrvati i Srbi habzburske monarhije prama pitanju aneksije.

Rimska smotra «L' Italia all' Estero», koja se pretezno bavi pitanjima vanjske i kolonijalne politike kraljevine Italije, donosi u zadnjem broju vrlo zanimiv clanak Dra Urosa Desnice, odvjetnika u Zadru i bivseg clana upravnog odbora srbske stranke na Primorju, koji se bavi stanovistem, sto ga mogu da zauzmu Hrvati i Srbi ove monarhije prama pitanju aneksije.

On se pravom cudi, sto se evropska stampa, koja je razpravljala o cinu aneksije sa skoro svi u mogucih stanoviste, ne brine ni najmanje sto o tomu misle Srbi i Hrvati, koji su vec podlozni dualistickoj monarhiji. A ipak lako je shvatiti, da stanoviste njihovo prama pitanju, koje je uzbunilo Balkan, a malo ne i cielu Europu, ne moze da bude bas sasvim indiferentno.

Aneksijom Srbi i Hrvati dunavske monarhije dosizu do cifre sest milijuna, pa, obzirom na njihov geografski polozaj izmedju monarhije i Balkana, mogu biti ili spojni most ili nasip proti dal njoj ekonomskoj i politickoj ekspansiji carstva. Njihova se vaznost po tomu ne smije ne priznati; njihov upliv na buduce neuklonivo preurodjenje države mogao bi i morao bi biti ne manje od upliva vecih naroda monarhije, Ceha pa i samih Magjara.

Sada kad se ima pred sobom fait accompli i kad izgleda prevec daleko moguenost jedne evropejske konflagracije, koja bi povratila stvari u prijasnje stanje i promienila ih na stetu Austrije, o tom gotovom cinu treba voditi racuna. Za Hrvate stvar nije tezka. Teznja za ostvarenjem Velike Hrvatske, pripojenjem kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji nedavno anektiranih pokrajina i Dalmacije, ostaje uvijek temeljni kamen hrvatskog programa; dapace taj program dobija danas na svojoj snazi, u koliko pristaju na nj i stranke protivne rieckoj rezolueiji, a zbivsa se aneksija okupiranih pokrajina monarhiji obistinjuje mu prvu premisu.

Ali Srbi, jesu li oni takodjer resignirani na takav program?

Kad ne bi bilo drugoga, samo gorko izkustvo prosloti moralo bi poticati Srbe Austro-Ugarske na oprez, na koji ih svjetuje i najveci politicar sto ga oni imaju u ovoj monarhiji, Dr. Mihael Polit, koji u jednom svom nedavnom clanku o polozaju dozivlje u pamet prizor iz god. 1848. kada je u S. Tomasu bilo proglaseno obsadno stanje. Kad je podmarsal, zapovjednik vojske utaborene u S. Tomasi, zapitao, zasto se vjesa toliko Srba, vladin komesar odgovorio mu je neobicnom lakonicnoscu: «Weil sie Serben sind» (jer su Srbi)!

Srbima ne preostaje drugo nego prihvatiti gotove cine i koncentrirati sve svoje napore oko mirnog razvitka narodne individualnosti, a to se moze najprije postici sredstvom fuzije u jednu samu veliku stranku svih suplemenjaka Hrvatske, Dalmacije, Ugarske i Bosne i Hercegovine. Prama tomu je vec udeseno djelovanje velike srbske samostalne stranke u Hrvatskoj i vladajuci krugovi morat ce se skoro uvjeriti o svojoj pogriesci i pozaliti slabo uvidjavnu politiku, koju su do sada vodili prama srpskom elementu.

Razborita politika morala bi svjetovati bilo koju drzavu, da racuna sa elementom tako etnografski kompaktnim i na tako zgodnom geografskom polozaju kao sto je elemenat srbski i u obce jugoslavenski, da mu podupire razvitak intelektualni i ekonomski, da nastoji oko njegove politicke konsolidacije u monarhiji, te da dolazi u susret teznjama ekonomske i politicke ekspanzije srodnih balkanskih drzava. Postupajuci tako, Austrija bi radila u svoju korist; jer ako se jednog dana ona, uzdrmana nepomirljivim narodnostnim borbama, sto joj izjedaju zivotnu snagu, osjeti previse stisnuta u zagrljaju magjarskom i njemackom — tako stisnuta da se zagusi — tog ce dana pozaliti, sto nije cienila jugoslavenski elemenat, sto ga je progonila i sto se je protivila njegovim idealima!

BRZOJAVKE

Santiago 23. Zeljno se ocekiva sjednica Senata, sto se ima drzati u dojduci ponediljak, na kojoj ce se otkriti potankosti incidenta zbog mrtvackog vijenca.

O incidentu se pronose raznovrsne glasine.

Publikacija peruanske vlade vlade odgovara u sustini chilenskoj.

Peruansku notu na strane drzave, koja je amo jos nepoznata, drzi se, da ce je iste primiti veoma hladno.

Prosuo se glas, da je vlada predala Kongresu nacrt zakona, po komu bi se imala anektirati definitivno Tacna i Arica.

KRONIKA

Bivsi Guverner gosp. Bories.

Parobrodom «Polynesia», koji ce se danas usidriti u ovoj luci, dolazi nam kao putnik gosp. Cárlos Bories, dobri i velezasluzni ex-guverner magallanskog territorija.

Eskadra.

Petkom u vecer otputovala su tri broda ratne eskadre put sjevera, dok ce «O'Higgins» otputovao tek sutra, posto se opskrbi potrebnim ugljem.

Lagje ce se opet sastati u Puerto-Montt.

Promjena na sudu.

Posto je otputovao na lijecenje dosadanji sudac g. Seguel, njegovo ce mjesto prevremeno zauzeti drzavni odvjetnik gosp. K. Cerveró A.

Vatra u gori.

Kako svake godine ljeti, tako i ove pojavila se vatra u gori, koju nepoznati zlocinci podmetnuse.

Unistila je prekrasnu prasumu dugu 3 sata hoda, a siroku blizu toliko.

Mnogi siromasni ljudi, koji su tamo posjedovali kolibice i bavili se cijepanjem drvlja, ostali su nasred puta.

Postupak mjesnih vlasti zabe zeknuo je svakoga, ko zna kolika nam korist od sumá. Dok vatra nije zahvatila nekoje kuce u predgrajju Tres Puntes, niko se nije maknuo. Istom tada poslato je bilo nekoliko redara. Vatrogasci su na svoju ruku uspjesno pomogli i ogranicili vatru, da ne zahvati i druge oblizne kuce.

Steta je ogromna, kako se vidi iz slieduceg sluzbenog iskaza:

C. Foglia:	
1.200 vozova drva	$ 6.000
20 kvadra ograde	» 300
L. Ramos:	
100 vozova drva	» 500
P. Batle:	
700 vozova drva	» 3.500
500 kvadra ograde	» 750
2 kuce	» 1.000
V. Torres:	
150 vozova drva	» 7.50
L. i J. Davet:	
500 vozova drva	» 2.500
50 kvadra ograde	» 1.500
M. Montecinos:	
50 vozova drva	» 250
13 kvadra ograde	» 195
Raznog alata	» 500
E. Machuca:	
200 vozova drva	» 1.000
Kuca i pokujstvo	» 3.000
C. Foglia:	
800 vozova drva	» 4.000
C. Buono Core:	
Kuca i hotel	$ 12.000
J. Bitsch:	
Kuca	» 5.000
1.000 vozova drva	» 5.000
90 kvadra ograde	» 1.350
A. Maldonado:	
Pokujstvo i odijela	» 200
Marko Kusanovic:	
1000 vozova drva	» 5.000
J Pourget:	
Drva i ograde	» 500

Promienia.

Nesmiljena smrt pohodila je ovih dana obitelj gosp. N. Ivancica i pokosila mu vjernu drugaricu i uzor majku gospoju Tonicu, rogjenu Turina. Davsi zivot novorogjencetu, zalozila je svoju glavu i zavila u crno svog supruga, petero djece, starca oca, dvoje brace i tri sestre.

Sprovodu je ucestvovalo mnostvo naseg naroda.

Laka joj bila crna zemlja, a ucviljenom suprugu, ocu, braci i svojt. nase saucesce u zalosti!

Tri hiljade.

Najstarija i najuvazenija novina u ovom teritoriju «Magallanes» sutra slavi rijeki god, biva sutrasnjim brojem mu se napunja ravna treca hiljada brojeva od kad je ugledao svijetlo.

Tom prigodom ce se sutra prireditl mala domaca zabava u tiskari u kojoi «El Magallanes» izlazi. Na istu su pozvati svi prestavnici puntarenske stampe.

Zelimo uvazenom kolegi da cvate i napreduje kako do sada, tako i od sada unaprijed!

Chilensko-Pernanski spor.

Prijasnja peruanska vlada bila je dopustila, da Chile smije postaviti vijenac na grob palih peruanaca u ratu 79.

To je ovih dana htio izvrsiti chilenski poklisar, ali mu nova peruanska vlada nije dopustila.

Zbog toga je poklisar ostavio Limu.

Pocela se iznova pjevati stara pjesma, a finale ce biti, da ce Chile konacno anektirati Tacnu i Aricu.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 18.59
1 kruna a. vr. » $ —.75

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otnjenitji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. I svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjeresijske zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zadaca, da ore i radi na onom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uzkrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cielej monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugarske, gdje godj bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka u zlatu. Norci i pisma salju se vlastniku i glavnom urednika «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 194, T. 246 (vlastita kuca).

RAZNO

Bryan i sveti Pavao.

Rev. F. E. Olivier, koji sada propovijeda evandjelje u Burlingtonu, Kansas, upravio je pismo propalom kandidatu Bryanu, u kojem mu savjetuje, da se posveti propovijedanju Hristove rijeci. Spominje mu med inim, da mu je on to isto savjetovao i pred dvanaest godina, a spominje mu isto i danas, «uvjeren, da bi glasoviti demokrata mogao biti u 20 stoljecu ono, sto je sveti Pavao bio u prvome». U pismu veli nadalje: «Bole me vasa tri poraza, ali tko zna? Mozda je sam Bog zaprijecio, da ne postanete presjednikom, da mozete postati siriteljem njegove rijeci».

Postanak fraka i cilindra i njihovo znacenje.

Frak njemacki frack, po franceskom frac, od engleskoga frock, ima nejasan, anekdotski

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

postanak. Pripovieda se, da se je nekom franceskom pomorskom kapetanu kod upravljanja brodom odkinuo jedan dio od kaputa, a onda da je kapetan radi jednakosti odkinuo drugi prednji dio. To se Francuzima dopalo kao novost, te su okrnjeni kaput uveli u modu. No, jer su mu Englezi u 18 stoljecu dali danasnji kroj i oblik, za o je dobio englesko ime po stofu frock, a onda je to ime s malom franceskom promjenom prešlo svjetskim. Najvise se je frak upotrebljavao kod konjanistva, jer si je konjanik radi udobnost prije okrajke kabanice zavracao, a onda je taj oblik poprimljen i od pjesadije i od gradjanskoga svjeta. Goethe si je dao naciniti u Weimaru godine 1775 od modroga sukna frak, sa zutim pucetima od mjedi, kakovi su onda bili u modi kod vojske. Ali tek Francuzi u velikoj revoluciji pribavise fraku svjetsko znacenje. Crni frak za salone i svecane predstave dosao je u modu tek godine 1830, kako je to i danas. Za francuskog su prevata i zenske nosile frak pod imenom Caraco ili Longue (dugi veste kemisol, Jacke). Francuzi i Francuskinje, strastveni u ljubavi — zavolise i za to frak, jer je onako zamamljiv kao sto kod zenskinja de collete grudi.... Posto je frak u modi kod velike gospode, to nizi i manji cinovnici iz «dojalnosti» i laskanja prema velikim rado nose frak, osobito razni mali strebercici i laskavsi. Isto je i glede cilindra. Manji i nizi se ravnaju po vecim i predpostavljenim. Cilindru su pomogli do gospodstva salonski i galantni Francuzi, ti diktatori svjetske mode. Oni vole — kazu — cilindar za to, da bude veci i da imponira,u, posto su Francuzi uzrastom prema Englezima i Nijemcima poprecno manji. Bit ce za to da i puntarenska gospoda nataknu gdjegod — cilindar.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Nasecobina.

11. Audijencija i kaptoli.

Sam guverner nije predstavljao kralja u Chile. U Santiagu je postojalo takodjer sudiste — kraljska audijencija — sastavljeno od jednog regenta, cetiri savjetnika i dva drzavna odvjetnika, koje je imenovao kralj, posto bi mu se zakleli na slijepi posluh.

Audijenciji je bila zadaca rukovoditi pravdu, pregledajuc, kako sadasnja prizivna sudista, osude prve molbe, sto su izdavali grado-nacelnici, koji su u ono doba opravljali nekoje poslove, sto danas opravljaju sudci. Guverner je bio obvezan savjetovati se sa audijencijom skoro u svim administrativnim poslovima, presijedajuc u tom slucaju sjednice, za sto je takojer imao i naslov — presjednik.

Kralj se plasio, da se njegovi cinovnici ne bi okoristili daljinom i sporom komunikacijom pri obavljanju podatih naloga. Vodjen takovim nepovjerenjem, dade guverneru-presjednikuneku sudbenu vlast i naredi, s druge strane, da audijencija sudjeluje u civilnoj upravi. Osim toga audijencija je bila u direktnom opcenju s kraljem i bila je duzna izvjescivati ga o svemu, sto se dogagjalo u zemlji. Tim nacinom bi udaren temelj zamjenitom nadzoru med kolonijalnim vlastima rad tacnijeg vrsenja vladarevih naloga.

Lokalna administracija svakog mjesta, ili sluzba, sto danas opravljaju opcinska vijeca, pripadala su kaptolima. Ove su korporacije bile slozene od osoba, koje su na javnoj drazbi kupovale naslov prisjednika. Kaptoli su svake godine iz svoje sredine oznacivali dvojicu, koja su vrsili sluzbu nacelnika uz posebno ovlascenje da mogu zametati pravdu proti zlocinaca i suditi u parnicama. Prisjednici kaptola njesu zastupali puk, posto su kupovali svoju cast namjesto puckog izbora; nu, kao kreolci iliti sinovi spanjolaca rogjeni u Chile, osjecali su ipak za ovu zemlju, kao noti za svoju domovinu, protivno od guvernera i savjetnika audijencije, koji su u svojstvu stranaca nastanjenih u Chile, dok im se nije pruzila visa cast da drugom mjestu, pazili samo kraljeve interese. Kasnije su kaptoli uspjesno pomogli u Chile i ostalim naseobinama utemeljiti prve narodne vlade, dokazav tim jako patrioticno custvo, kojim su bili zadojeni.

Za doba naseljivanja bilo je Chile vrlo siromasno i nenapuceno i tako odcijepljeno od ostalog svijeta, da su vlasti vjecno plandovale, ako se izuzme rat, sto su osobitom poznom vodili s araukancima. Presjednik guverner bio je svegj u boju, upravljajuc osobno vojnickim operacijama. Sjediste audijencije bilo je u Santiagu i veci dio vremena je prolazila u plandovanju ili zaposlena neznatnim, a cesto puta i smijesnim pitanjima.

Savjetnici audijencije i presjednici kaptola vecinu su vremena upotrebljivali u sluzbene ceremonije i religijozne svecanosti, koje su se slavile vrlo lakoumno.

Izmed sluzbenih ceremonija, najglavnija je bila setanje kraljeva barjaka, sto se obavljalo u Santiagu svake godine na 24 i 25 srpnja, uz prisutnost svih vlasti, vigjenijih gragjana i vojnicke posade.

U spisima jedne sjednice kaptola, drzane 11 rujna 1756 protistice, da se je u funkcije, kojim je korporacija ucestvovala, izgubilo najmanje po godine, ne racunajuc tu svece i praznike sudista. K vremenu sto se traslo u ceremonije, treba nadodati i ono, sto se gubilo u raspravljanje nastalih sporova zbog istih. Po spisima sjednice 12 srpnja 1760, znade se, da je kaptol opazio, kako su prilikom sprovoda i pokopa svoga pokojnika zauzeli prvo mjesto, sto da je ponizenje za korporaciju i odredio, da prisjednici na prijed nemaju ucestvovati sprovodima, ako im se ne dadu prva mjesta, to pod zapelom globe od 50 talira.

Nekoliko godina prije 1708, nastade rasprava u kraljskoj audijenciji uslied prosvjeda santiaskog biskupa, koji se tuzio, da savjetnici izgaju iz crkve netom dovrsi zaduje evangjelje, ja da mu ne ostaje dostatno vremena da se svuce i obuce obicne haljine, i po tom podijeli blagoslov vjernicima, — to da pocekaju i najveci princevi. Istodobno se biskup tuzio, zasto ga presjednik-guverner, kad mu igje u posjete, ne doceka u dvoristu svoje kuce i ne isprati do vrata, kad se oprosti; zasto mu ne ponudi bolju sjedalicu i jastuk, tim vise, sto presjednik-guverner to sve zahtjeva od crkovnog starjesine.

U ovakove i slicne trice tratila je audijencija i kaptol vecinu vremena opredijeljena za upravljanje chilenske zemlje. *Slijedi.*

HRVATI I HRVATICE,
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAIA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takojer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, -- *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Nova realka u Sibeniku.

Izmedju 9 novih realka, za koje je u drzavnom proracunu dojduce godine ustanovljena dotična svota, nalazi se i nova realka u Sibeniku, sa naukovnim jezikom hrvatskim.

Katedrala i zvonik u Splitu.

Skele sa zvonika sv. Duje u Splitu sasma su dignute. Doduse gornji dio zvonika bio je odkriven vec pred tri mjeseca, te domace i strano obcinstvo moglo je da se divi jednoj od najljepsih arhitektonskih gradjevine u Dalmaciji. Sada su dignute skele i sa doljne strane, tako da katedrala, zvonik i peristil iza Dioklecijanova hrama sacinjavaju jednu od najljepsih gradjevnih cjelina.

Vrata katedrale vec su gotova, samo da se postave. Majstori zanata i umjetnosti u velike hvale radnju, kao savrseno umjetnicke djelo. Sad ce se poplocati stara venecijanska plokata, koja redom svojih velikih stupova u peristilu daje sjajan izgled Obce je mnienje, da se porusi nizka i losa gradnia stare biskupije, koja obkoljuje katedralu, a da se postigne jos ljepsi dojam od ove jedne od najljepsih gradjevina iz klasicke starine.

Obiteljska drama u Splitu.

Na 7 prosinca u vece izpalio je u stanu Mihail Ravnik u Splitu hitac iz revolvera u svoju suprugu Rozina rodj. Osvaldini. Na mjestu je ostala mrtva. Hitac je pogodio u grlo s lieve strane. On je rodom iz Spica, od 24 godine, cinovnik u agenciji «Dalmatie». Njoj je 20 godina. Vjencali su se pred godinu i nesto vise, imadu zensko djete od 11 mjeseci. Zivjeli su mirno i zadovoljno. Bit ce 25 dana da je muz poceo sumnjati o surruzi, da ljubaka sa N. Matulovicem, cinovnikom, koji joj bijase prvi vjerenik. Bivalo je za to svadje i prepiraka. Zabranio joj je, da ide cesto vanka, ali uzalud. Onaj dan dosao je kuci, ona je bila vani i dosla je oko 2 sata. U bjesnilu poletio je i zgrabio joj u njedrima tri pisma, koja je drzala sakrivena. Zene u kuci navale na njega, da mu otmu pisma. On pobjegne. Procitav pisma, a u jednome ureceni sastanak sa ljubavnikom, vise nije znao za sebe. Vrati se kuci otvori vrata — vidi je, ispali....

Bieli kriz za Bosnu i Dalmaciju.

Citamo da je drustvo «Bielog kriza» poslalo 4000 K cetama 15 vojnog zbora na bosanskoj granici 1000 K vojnom zapovjednistvu u Zadru.

Odlikovanje.

Javljaju iz Beca: Kralj je dozvolio, da zastupnik i kotorski naelnik Mato Radimiri moze nositi Danilov red, kojim ga je odlikovao knjaz crnogorski.

Hrvatska citaonica u Transvaalu.

Pisu iz Johannesburga: Ponukom nekoliko pozrtvovnih rodoljuba ustrojena bje u Johannesburgu «Hrvatska citaonica». Drustvene prostorije nalaze se u «austrijskom klubu», koji ih je blagohotno bezplatno citaonici ustupio. Do sada upisana su 32 clana i nade je, da nece biti Hrvata u Johannesburgu i okolici, koji ne bi postao clanom ove citaonice.

Nocne provale i lupeztine.

Pisu iz Trogirske zagore, 5 prosinca: Ima tri cetiri godine da su ucestale nocne provale i deracine, ali zlikovcima nigda nigda u trag. Ovih zadnjih dana provalili su u kucu seoskog glavara u Suhomdocu Boze Santica, pa sto su mogli nisu kratili i iztocili mu rakiju. U Sitnomu Kati udov. Drazic provalili u kucu, pa i to nije im bilo dosta, vec i vole joj htjeli otjerati; ali sreca da je cula stropot i na zapomaganje skocilo selo i stalo pucati iz pusaka i tako ne opremili sto su naumili. U Mravnici Mati Papku probili vrata, ocepili mu bacvu vina i kucu operusali. Narod u strahu zive, jer od nikud pomoci. Oruznici daleko, pa tako bez bojazni lopovi vrse svoju.

Prosvjed proti ratu.

Na skupstini slovenske liberalne stranke u Ljubljani poprimljena je resolucija, kojom se prosvjeduje proti ratu sa Srbijom i zahtjevaju se kompensije Srbiji uslied aneksije. Nadalje se zahtjeva, da pripojene pokrajine budu utjelovljene Hrvatskoj, kojoj pak moraju biti prisajedinjene i slovenske zemlje.

Odlikovanje.

Pocastnom podkonsulu Petru Mihanovicu u Buenos-Airesu i konsularnom agentu Nikoli Novaku u Mediji bio je udijeljen viteski krst reda Frana Josipa.

Svatovi.

Proslog mjeseca vjencao se je u Zadru gosp. Ante Katalinic, nadljekarnik kod pokrajinske bolnice u Arbanasima, sa gospodjicom Zorkom Stiasny, kcerkom gosp. Stiasny blagajnika kod c. k. postarskog ureda u Zadru. Cestitamo!

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.ог razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

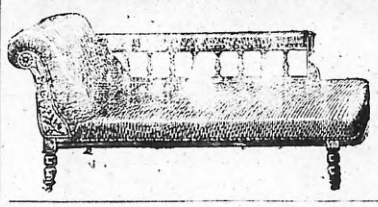

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPIČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gili.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik : [illegible]
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi [illegible]

Br. 30 Punta Arenas, na 31 Sijecnja 1909 Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-eV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo zato cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci. *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Augamos — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—

—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

RAZPRAVA

o aneksiji Bosne-Hercegovine.

Bec 16 prosinca.

Razprava o zakonskoj osnovi glede anek-ije Bosne-Herc govine vrlo je vazna za sve juzne Slavene, a osobito za nas Hrvate, te vriedi da je predocimo citaocime. «Domovine». Prostor nam ne dopusta prenijeti sve govore, pa donosimo one glavnijih govornika.

Prvi je uzeo jucer ri c prine Li htenstein, kao predlagatelj da se osnova presnim putem razpravlja u prvom citanju.

On je najprije tumacio kako je aneksija, uslied preokreta u Turskoj, postala napresna i potrebita, eda i Bosna i Hercegovina budu mogle dobiti ustav. Aneksija je samo fakticno stanje preobratila u zakonito. Da je provedene za rusko-japanskoga rata, ne bi bila toliko uzrujala Europu. To monarhija nije ucinila s lojalnosti prama Rusiji. U pitanju Bosne-Hercegovine nase stanoviste protivno je magjarskomu. Ugarska u ime prava krune S. Stjepana htjela bi imati Bosnu-Hercegovinu. Govornik osobito postuje historicna prava, ali to pravo Ugarske na Bosnu-Hercegovinu zastarjelo je i utrnuto. Ugarska se je borila proti Turcima i pozvana je «Antemurale christianitatis». (Biankini: Tim naslovom bila je obdarena Hrvatska, a ne Ugarska!) Ondasnja Ugarska nije bila, kakva je danas prama svojim narodima. Poslie bitke kod Nikopolja i Varne Turci osvojise dobar dio Ugarske. Juzno-zapadne njezinu stranu obranise Hrvati. Princ Eugen s Hrvatima i Niemcima zaposjedne Bosnu i Srbiju. Za okupaciju Bosne-Hercegovine Austrija je dopriniela 70% zrtava u krvi i u novcu, a Ugarska samo 30 %. Ali mi necemo da se oslanjamo na pergamene, nego na moderne ideje. Narodna misao tjera narode na ujedinjenje. To je njihova volja, koja se mora postovati. Niti Svabama niti Magjarima, nego Hrvatima i Srbima, koji ondje zivu, pripada Bosna-Hercegovina. (Zivo odobravanje). Veci dio toga naroda dosao je od N. V. nasega vladara. To je kulturni narod, koji hoce da napreduje i bude nami ravan. Taj narod hoce i mora da se sjedini. Narodnu utakmicu malih drzava, Srbije i Crnegore, u tom pogledu mi moramo odbiti.

Dr. Laginja. Osnovom o aneksiji baviti ce se pri drugom citanju, a danas ce samo uciniti neke opazke. Odobrava pravnu ogradu predstojnika Narodne Sveze Sustersica. Govori o povodu okupacije, kojoj je glavna svrha bila uzpostaviti mir, i cudi se, da aneksija nije provedena odmah poslie okupacije. Mi Hrvati, uz neke uvjete, primamo aneksiju na znanje. Iztice nesuglasje izmedju zakonske osnove austrijske i ugarske, osobito u § 1. Ovo nesuglasje dati ce povoda komplikacijama. Nesuglasje je i glede navadjanja Pragmaticne sankcije. U nasoj osnovi toga navoda nema, docim ga ugarska osnova iztice u osobitom §.u. A niti se ne spominje hrvatska Pragmaticna sankcija primljena 11 godina prije od magjarske. Magjari bi htjeli ovim u sgodno doba prisvojiti Bosnu-Hercegovinu, a da Austrija plati troskove. Govornik ne bi imao nista proti tomu, da carevinsko vieca ne bi bilo duzno utjecati u konacno uredjenje bosansko hercegovackoga pitanja i da kao pucki predstavnik ne bi bio duzan paziti, da nasa prava ne propadnu. Sa narodno-geografskog pogleda monarhi a mora uzdrzati Bosnu-Hercegovinu ili ih mora napustiti. Hoce li da ih uzdrzi, morala je provesti aneksiju. Govornik ne cini razlike izmedju Srba i Hrvata, te bi s toga pogleda i Srbija i Crnagora mogle doci k nama. Ovako je stavljen problem naseg narodnog jedinstva. Austrija ce ga riesiti, ili ce nas izgubiti. Poslije aneksije veci dio Hrvata i rba pripada monarhiji. Bosna-Hercegovina sa hrvatsko-slovenskim zemljama prave geografsko i narodno jedinstvo. U tom jedinstvu interesi Dalmacie ne mogu biti pro i onim Bosne-Hercegovine i obratno. I Niemci i Magjari moraju stogod zrtvovati, da se do toga jedinstva dodje. U zakonskoj osnovi nema nista o tomu, kako ce se to jedinstvo provesti. Vlada bi bila duzna to kazati nam. Govornik stoji na temelju hrvatskoga prava, te veli da Bosna i Hercegovina pripadaju Hrvatskoj. Prvi kralj hrvatski Tomislav okrunio se je u Bosni. Pri izboru hrvatskih kraljeva bosanski ban bio je drugi izbornik. Bosanski odaslanici sudjelovali su izboru Ferdinanda za hrvatskoga kralja. Dielovi pasaluka bosanskoga otrgnuti Turskoj pripojeni su Hrvatskoj. Veli se, da zakon 1880 ostaje i unapried u krieposti glede svake promiene o Bosni-Hercegovini. Ali taj zakon vec ne vriedi, jer je stvoren za okupaciju, a sada je nastala aneksija. Samo uz sudjelovanje hrvatskoga sabora moze se zakonito odlucivati o Bosni-Hercegovini. U tom smislu govornik se nada podpori ne samo svih Slavena, nego i drugih stranaka u parlamentu.

Klofac odbija napadaje njemackih novina, koje mu predbacise veleizdajstvo radi njegovog putovanja u Beograd i Sofiju. On je tamo putovao u novinarske svrhe, a ne u politicke, i njegova je saviest cista. Govori o podmetanju novina, da je on u Pragu kupio hotel, i o izkazu proti njemu priredjenom u vinotocnici becke obcine. Klofac sto radi, posteno radi. Prelazeci na cesku politiku kaze, da Cesi ne mogu biti veleizdajnici, jer su obkoljeni tudjim elementom. Nesreca je Austrije, sto hoce da bude njemacka i sto nece da razumi razbudjenje Slavena. Godine 1878 nasi vojnici su mislili da idu u Bosnu potjerati Turke. Danas zhadu, da ondje zivu njihova braca i nerado idu. Govornik je za to, da monarhija osvoji Balkan trgovinom i obrtom, a ne topovima. On je u Srbiji bio proti ratu, a sada je proti ratu i u Austriji. Sa Balkanom moramo ziviti u miru i doci do konfederacije balkanskih naroda. Mi smo imali igrati ulogu Englezke na Balkanu. Nasa avangarda neka budu trgovacki agenti. Osudjuje nacin, na koji se je provela aneksija. Imalo se je prije osigurati privola velevlasti i upitati narod. G. 1878 imali smo vise prijatelja na Balkanu. Sada i tamo nastaje oporba proti «Drangu». Vide balkanski narodi, kako je Cesima i kakav uzas vlada u Hrvatskoj. Krscansko socijali.

Slijedi na 2.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu sa odabranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas,* kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski par brodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnut, o ino se zgrinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

[illegible] *crno vino*: zeste 14·1 %; kiseline [illegible] zbog zeste i kiseline 19·3: rastvorivih tvari [illegible] 33·10: odnos zeste i rastvorivag [illegible] Ne sadrzi nikakove skodljive [illegible] A. K[illegible] rasprodavati receno vino, [illegible] svim propisima.
[illegible] se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, [illegible] rakije, [illegible] suhih smokova, maslinovog [illegible] zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

kapitulirase pred Magjarima, koji hoće Bosnu Ova nije nikad pripadala Ugarskoj. Neki djelovi Bosne spadali su Hrvatskoj. Ako je riec o Pragmaticnoj sankciji, i Cesi imadu tu da kazu svoju. Neka se brzo sakupi sabor u Sarajevu, neka bude mir medju vjeroizpovjedima. Ceski narod zeli svaku srecu svim juznim Slavenima. Govori za tim obsirnije o poznatom procesu u Banjojluci, o progonstvu Srba u Hrvatskoj, o korupciji bosanske uprave i zestoko napada odjelnog prestojnika Horowitza. Zakljucuje izjavom, da on i njegova stranka nece rata, nego gospodarstveno osvojenje Balkana, a posto nije rieseno cesko pitanje, glasovati ce proti vladinoj osnovi.

P ric u oduzem govo u kazao je, da se je iza aneksije Bosne i Hercegovine dosta crnila potroslo i dosta diplomatiziralo, ali u svoj obilnosti razprava i razglabanja tesko je naci, da je tko objektivno i bez strasti dogodjaj opisao, kako bi se mogao sa istinom sudarati. Onim cinom odstranjena je jedna velika historicna nedosljednost i sada se svi Hrvati nahode pod jednim krovom To je nas obradovalo, ali nas je iznenadilo, sto doglavnici krune nisu nasli zgodnim, da se u proglasu na bosansko-hercegovacki narod barem i hrvatsko ime spomene, u koje ime u njemackom dielu govora historickim podatcima dokazat cu, da je nas kralj imao pravo Bosnu i Hercegovinu anektirati. Spominje, kako su Hrvati polovicom 6 steljeca Bosnu od Avara ocistili i godine 927 na zemlji stu. bosanskom svog narodnog prvog kralja okrunili, pri cemu je ban bosanski po redu drugi glasovao. Pri priznanju Ferdinanda I a, na Cetingradu, bili su i poslanici jos neosvojenih strana Bosne. Krscanski narod kroz cielo svoje dugo robovanje vazda je vapio za svojom hrvatskom starinom. Na temelju povjestnickih svjedocanstva, nadalje govornik dokazuje, da Magjari nikad nisu podvrgli sebi silom Bosnu i Hercegovinu, a ako su kada s njima bili gospoda i, to su bili kao kraljevi Hrvatske. Kaze nadalje, da ce Austrija samo svojoj duznosti odgovoriti ako anektirane zemlje sto prije sjedini sa ostalim hrvatskim zemljama spomenutim u hrvatskoj Pragmaticnoj sankciji god. 1712. Takodjer svjedocanstvima iz povjesti dokazuje, kako je nas kralj imao sveto pravo pripojiti monarhiji one zemlje, te zakljucuje, da mu je sada sveta duznost, da te zemlje i radi ekonomicnih razloga, osobito obzirom na Dalmaciju, sdruzi sa svojom maticom Hrvatskom.

Bec, 17 prosinca.

U danasnjoj sjednici nastavljena ja razprava o aneksiji Bosne-Hercegovine.

Prvi je uzeo riec ministar-predsjednik *Bienerht.* Posto je u umiriteljnom smislu odgovorio na razne interpelacije o vanjskom polozaju i o bojkotu nase trgovine u Turskoj, osvrnuo se je na danasnju razpravu o aneksiji. Ova je monarhiji nametnuta mladoturskim pokretom. Moralo se je Bosni-Hercegovini podati ustav, kada ga je Turska dobila. Da ce se doci do aneksije, to je bilo jasno vec god. 1878. Podizanje kulture u zaposjednutim zemljama spravljalo je jur ustavno vladanje. Da se je proglasio ustav bez aneksije, bila bi Turska prosvjedovala, i bilo bi se isto doslo do danasnjeg polozaja. Zemlje krvlju zaposjednute monarhija nije mogla vec napustiti. Moralo se je ucmiti kon e i aspiracijama Srbije i Crnegore. Odrekli smo se sandzaka, da dokazemo Turskoj nase pomirljive namjere.

Za tim ministar tumaci, sto je do sada ucinjeno, da se dokrajci bojkot i sto misli vlada o europejskoj konferenciji. Tu konferenciju zelimo pod uvjet predhodnog sporazuma sa vlastima. Taj sporazum djelovati ce i na Srbiju i Crnogoru. Odbija napadaje stonovite vanjske stampe. Aneksijom je utvrdjen polozaj, koji u Bosni-Hercegovini obstoji od 30 godina. Parlamenti moraju da sada uzakone taj polozaj. Sto je zastupnik Sustersic rekao o polozaju anektiranih zemalja — a ovo budi receno i gospodi Laginji i Pericu — to spada u buducnost. Nemec i Malik se izjavise proti aneksiji, ali vlada je prama tim izjavam mirna, kada proti aneksiji nisu imali sto znatnieg da iznesu. I u najnovije doba londonski listovi sami priznase nas kulturni rad u Bosni-Hercegovini. Klofac je iznenadio ministra, koji je u mnogoj s njim sporazuman. Istina je, u ovoj monarhiji ne moze se vladati ni proti Niemcima ni proti Slavenima. Uredjenje drzavnopravnog polozaja Bosne-Hercegovine izmedju Austrije i Ugarske ostavljeno je buducnosti. Prikazane zakonske osnove temelje se na berlinskom ugovoru i u zakonu 1880. Razlicnost osnova tomu ne moze prejudicirati Ministar se pridrzaje potanje o tomu razlagati u odboru. Tom prigodom osvrnuti ce se i na neke interesantne opazke Dra Laginje. Pitanje bosansko bilo bi nastalo i bez aneksije. Glavno je, da se sada svi pozvani cimbenici nadju slozni i da se ocituje suglasje izmedju vladara i naroda. U tom smislu proporucuje zakonsku osnovu.

Redlich bavi se najprije o formi, kojom je provedena aneksija i ne nalazi je najsretnijom. Zamjera, sto zakonske osnove o aneksiji nisu jednake u Austriji i u Ugarskoj. U austrijskoj prima se aneksiju, a u ugarskoj uzimlje se samo na znanje, da je vladar protegao svoja suverenska prava na Bosnu Hercegovinu i spominju se jos starinske sveze kraljeva ugarskih sa Bosnom. Ovo samo moze vec podati prigode raznom shvacanju. Ugarska stoji na temeiju svoga drzavnoga prava i moze traziti da njezin kralj pridruzi Bosnu-Hercegovinu kao bivse «partes adnexa». Ne slaze se s toga s ministrom-predsjednikom, da su obje osnove jednake i da odgovaraju zakonu 1880. Jedan ugarski ministar moci ce sutra reci, da je za nj bosansko pitanje rieseno. Mi ne mozemo ovdje tumaciti ugarsko drzavno pravo, ali mozemo nas zakon tako sastaviti, da se ocito vidi, da je oprjecan ugarskomu. Na temelju svoga drzavnoga prava Magjari mogu reklamirati i Lodomiriju i Srbiju. Ugarska je imala odnosaja sa Bosnom, ali preko Hrvatske. Male zemlje trazile su zastitu jacih, ali tim nisu bile podlozene. Bela je nosio naslov kralja Rame, a Tvrdko II priznavao je vrhovnogospodstvo Ugarske, ali sve to ne stvara jos drzavno pravo, to su netemeljite pretensije Nase pravo temelji se na berlinskom ugovoru i na zakonu 1880. Govornik zatim odbija misao o novcanim konpensacijam i dokazuje netemeljitost razloga, kojima Kmethy svojata Bosnu-Hercegovinu za Ugarsku. Izjavljuje se za aneksiju, koja je provodena u neizbieziv interes monarhije i bez koje nije se moglo proglasiti ustav. Da je ustav proglasen prije aneksije, onda bi bilo nastalo pitanje, ima li se provesti aneksija. Mi smo od nuzde prekrsili berlinski ugovor, da ostranimo bolezljivo stanje. Nadajmo se, da ce se turski parlamenat razborito vladati. Govornik za tim razlaze o sastanku u Revala i o prouzgjenom engleske politike naperene proti Njemackoj. Mi smo imali iz pocetka podati vise vaznosti mladoturskom pokretu i bojkotu. Nas uvoz u Tursku iznasa 4% ukupnog eksporta i dostize do 110 milijuna, ali za to ne treba jaukati. Ta nesreca nije pak tako velika. Brzo ce se doci do sporazuma.

Austrija ne moze napustiti anektirane zemlje, ako neće da prestane biti velikom drzavom. Brzo riesenje prikazane zakonske osnove biti ce dokazom da narodi hoce aneksiju. Mi hocemo politiku mira vani i unutra. Vanjske novine ne bi nas toliko napadale, da su nasi unutrnji odnosaji sredjeni. Poslanik Palavicini nije dorasao svomu polozaju. Ujedinjenje juznih Slavena ce doci, ali ne tako brzo. Dualizam je izmegju Hrvata i Srba. Razlicito je njihovo svjetsko shvacanje. Jedni gledaju na Zagreb, a drugi na Beograd. Prima se utisak kao da nisu isti narod, ali su ipak jedni po jeziku. Je li bas treba da budu ujedinjeni? Mnienje je mnogih da bi bolje bilo, kada bi i Njemacka bila razdieljena. Juzni Slaveni moraju biti politicki slozni, a gospodarstveno jaki. Hrvatska cini utisak zemlje uspavane i potlacene. Danasnji odnosaji izmedju nje i Ugarske ne meze se odrzati. Trializam je njezno stablo, koje treba vremena da se osnazi. Kad dodje vrieme, trializam ce nastati po sebi. Velkosrbska misao komad je panslavizma, koji se ima smatrati kao kulturna moc. Govor Klofaca pun je protuslovja. Niemci nemaju bojati se napretka juznih Slavena. Nasa industrija naci se kod njih jako konsumno podrucje. Govornik burno aklamiran zaklucuje izjavom, da ce glasovati za zakonsku osnovu.

Renner ne uvidja, zasto je bilo potreba anektirati. Posjed Bosne-Hercegovine bio nam je zajamcen berlinskim ugovorom, koji smo sada prekrsili. Imamo sad suverenstvo krune, ali ne zna se koje: ugarske ili austrijske. Predlozena zakonska osnova juridicni je nesmisao. Pragmaticna sankcija pogodba je izmedju vladara i staleza. Kada bi ju primio bosanski sabor, imala bi smislu. Aneksija je provedena u najgore doba. Aehrenthalova politika je lakoumna. Njezine su posljedice uzasne, osobito za industriju i radnike. Govori obsirnije o bojkotu. U Srbiji i Crnojgori zavladala je mahnitost. Nije cudo da juzni Slaveni traze ujedinjenje. Oni su nesretni kao nijedan drugi narod: razdieljeni su u 6 uprava. Dinastija pozvala je Hrvate 1848, a 1849 vec ih je izigrala Prosle godine zvala ih je u pitanju izborne reforme, a ove opet ih je izigrala. Proglas na stanovnike Bosne-Hercegovine imali su izdati narodi monarhije. Proglas ne kaze nista o ustavu. Magjari su krivi mrznji proti nama. Bosanski Srbi moraju gledati preko granice, kada vide kako Rauch tlaci Hrvate. Magjarska podupire Muhamedance, a Austrija Stadlera. Govori obsirnije o oslobodjenju kmeta, pak zakljucuje izjavom, da ce socijalni demokrati svim silama podupirati ujedinjenje juznih Slavena.

Dzieduszycki kaze, da se poljski klub ne pusta voditi od simpatija ni za Rusiju ni za Njemacku. Uvjeti obstanka poljskog naroda nalaze se u ovoj monarhiji Poljaci su u delegacijama izjavili svoje nazore o vanjskoj politici. Glasovati ce za predlozenu osnovu. Zele da Turska mirno izvede svoj ustavni preporod, a da narodi Balkana budu privedeni europejskoj civilizaciji. Bolilo bi nas da se dodje do sukoba sa Srbijom i Crnomgorom. Nastojati je da anektirane zemlje dobiju pravi ustav. Prigovara sto se zastupnici u Rimu i Berlinu uplicahu u nase unutrnje stvari i sto vlada nije proti tomu ustala. Zagovara priblizenje monarhije Francuzkoj i Englezkoj, kao kreditnim drzavama, koje go-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahóv iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

spodarskom snagu uplivaju na svjetsku politiku. Govori o dvostrukoj Pragmaticnoj sankciji i o nesuglasju prikazane osnove sa ugarskom. Ali o tomu ce biti govora u odboru Ne bi valjda bilo suvisno da ovom prigodom i Austrija revidira svoj ustav i prosiri autonomiju svojih zemalja. Dao Bog da izadjemo sretno iz ovog labirinta!

Grof Thun spominje junastvo Jelacica i pozdravlja aneksiju, kao Slaven austrijski i katolik. Aneksijom ojacava se slavenstvo na jugu i Hrvatska, kojoj monarhija mora da zanvali svoj spas. Bärreuter je kazao u delegacijama da se sada mora voditi slavenska politika i da njezino teziste mora biti u nas, a da juzni Slaveni ne gravitiraju van drzave. Zeli Bosni Hercegovini pravi ustav i slobodu za sve konfesije. Mora se razbistriti nesuglasje izmedju osnove nase i ugarske, da se ne ponovi igra kao nagodbom 1867. Riesenje jugoslavenskoga pitanja, to je pitanje moci monarhije. Na jugu doci ce do riesenja veliki problemi i s toga treba se zuriti i glasovati presnost.

Dr. Tresic, u obsirom govoru kritizuje nacin aneksije Bosne i Hercegovine, jer se taj nacin protivi pravu samoodluke. Sila vise ne moze zamjenjivati pravo. Trebalo je prije Bosni i Hercegovini dati sabor, pak pustiti, da taj sabor dogovorno sa hrvatsko-dalmatinskim saborom odluci o polozaju Bosne i Hercegovine. Proti tomu evropejske velevlasti ne bi mogle imati prigovora. Ovako je barun Aehrenthal jednostrano prekrsio berlinski ugovor i doveo monarhiju u pogibelj rata. Jos je vrijeme, da se tom pogibeljnom rata izbjegne, ali jedini je nacin, da se pristupi k ozivotvorenju trijalizma. Neka se Bosna i Hercegovina spoje sa Hrvatskom, Dalmacijom i Slavonijom, i neka se s druge strane u dovolji zeljama Srbije i Crnegore, odstupivsi im jedne prugu zemlje na jugu Bosne i Hercegovine, koja bi obe srbske drzavice spajala i spajala ih s morem, i rata nece biti. Glasovati ce za presnost, ali si pridrzaje sa svojim drugovima pravo iznieti u meritornoj debati drzavopravnu ogradu i izpravke k ovom zakonu.

Bec, 18 prosinca.

U danasnjoj sjednici svrsila je vazna razprava o aneksiji Bosne.

Prvi je danas govorio barun *Morsey*. Polomio je najprije jedno kopl.e u obranu nase diplomacije, kojoj je u ovoj razpravi predbacen kretinizam. Nije samo nasa diplomaciju iznenadjena nekrvnom srpanjskom revolucijom u Turskoj. Bio je iznenadjen i sam Sultan. Dogadjaji su neumoljivom silom nametnuti aneksiju. I velikosrbski pokret. poduprt u Ugarskoj, i cetinjske bombe pospjesise aneksiju. Tim nije prekrsen berlinski ugovor. Baron Schwegel, koji je kongresu sudjelovao, dokazao je u delegacijama, kako su svi clanovi berlinskoga kongresa bili uvjereni, da monarhija zaprema Bosnu-Hercegovinu za sva vremena. Govori o Englezkoj, koja je pogazila Gladstonove predaje, o Italiji nasoj saveznici, koja se iza ledja proti nami roti sa Rusijom itd. Prosvjeduje proti postupku Magjara, koji hoce da se okoriste opasnim polozajem monarhije, te stavljaju opet svoje vojnicke zahtjeve, u svrhu da im i vojska posluzi u svrhe pomagjarivanja. Oni su krivi zlovolji juznih Slavena. Zahtievaju i Bosnu u ime svog drzavnoga prava, a nemaju na nju vise prava od kralja Jeruzalimskoga. Zadnji bosanski kralj, smaknut od Turaka, nije sigurno bio kralj ugarski. Pridruzenje krune hrvatske sa ugarskom ne daje prava Ugarskoj na Bosnu. Mohackom bitkom zakopano je drzavno pravo ugarsko. Hrvati na granici junacki su branili zapad od turske invazije i zasluzili su castni naslov «Antemurale christianitatis». Bosna-Hercegovina nece i ne smije biti magjarska satrapija. Jugoslavensko pitanje se priblizuje, u svojoj velicini i nema biti proti uama rieseno. Teziste toga pitanja mora ostati na nasoj strani. Moramo pogledati na lice panslavizmu i svrnuti ga na demokratsku stazu. Govornik, burno oklamiran, zakljucuje zeleci da Hrvati u ostvaranju svojih aspiracija nadju pristojnu nagradu za ogromne zrtve, koje doprinese krscanstvu.

Hliboicki vidi u aneksiji jabuku nesloge izmedju Hrvatske i Ugarske, i ove i cislajtanskih zemalja. Zacudno je da monarhija razrovana i oslabljena hoce da riesi balkanski problem. Aneksija je udarila na odpor, jer sluzi njemackim interesima. Rise opasni politicki polozaj u Europi. Dokazuje, da je berlinski ugovor aneksijom prekrsen. Austrija nema biti ni njemacka ni magjarska, nego slavenska drzava, inace ce propasti. Narodi nece rata, nego kruha i mira. U tu svrhu neka se monarhija pridruzi Francuzkoj i Englezkoj i nek se alali s Njemackom. Los von Preussen!

Bachmann iztice dobre odnosaje izmedju Austrije i Njemacke i hvali Bülowa, koji se je odlucno izjavio u ovom opasnom casu. Od vremena Marije Terezije ove dvie drzave su jamstvom europejskog mira. Prigovara ugarskoj zakonskojosnovi o aneksiji i obsirno dokazuje, kako su se Niemci skupa sa Hrvatima borili za Bosnu i za Ugarsku. Ugarska nije se svojom snagom oslobodila od Turske. Ako se stavimo na stanoviste Ugarske, onda mi imamo pravo na Ugarsku. Historicno pravo nema vriednosti, ako se ne naslanja na zivo narodno pravo.

Pri zakljucnoj rieci Lichtenstein je naglasio, da su Laginja i Peric dokazali, da su Bosna i Hercegovina bile sastavni dio Hrvatske i da su nosioci ugarske krune u toliko imali prava na te zemlje, u koliko su bili i hrvatski kraljevi. Ne stara tko gleda u buducnost — zakljuci govornik — i u nju se uhva. Hrvatski narod ostaje mlad i mi mu zelimo nabjolju buducnost!

BRZOJAVKE

Budapest. 30. Kad je ministar Wekerle govorio u parlamentu o veleizlaznickom procesu u Hrvatsko, izjavio je, da je pokret u prilog Srbije pospjesio anektiranje Bosne i Hercegovine Austro-Ugarskoj monarkiji.

Bec 30. Ministar-presjednik Bienerth izjavio je, da ce se stopro onda zapodjenuti pregovori s Turskom o indemnizaciji kad prestane boycottiranje austrijske trgovine.

Sofija 30. Javlja se, da je turski ministar presjednik jednostavno odbio ponuku, da bi snizio indemnizaciju, koju treba da Bugarska isplati.

Dnevno se odasilje na granicu vojska.

Upravila se je nota velevlastima opravdavajuc mobilizaciju.

Ministar rata je savjetovao zapovjedniku osme divizije, da pazi na sve moguce, e bi mimoisao sudar s turskom vojskom nu ako bi bilo nuzdno da se svom snagom na nju obori i protjera s granice.

Santigo 30. Uzbugjenost u puku hvata sve to vise malha zbog dogodjaja u Perú.

Preksinoc je golemi skup naroda obilazio ulicama i klicao proti Perú.

Demonstrantima je drzao govor zastupnik Alfred Irarrázaval. Po tom su posli pred Monedu i prisili redarstvenu glazbu da im svira narodnu himnu.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAIA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokustva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kapúta za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & C.ia, — *je lini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ
— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna
LA ANTARTICA
Kupuje loj.

KRONIKA

† Rodoljubna Marinovic rodj. Bonacic.

Prosloj utorka, nakon kratke, ali teske bolesti, kojoj je obicno svaka ma ka izlozena preminu, u cvijetu mladosti, uzorna domacica i supruga, gospoja Rodoljubna Marinovic rogj. Bonacic. Zemski ostanci pokojnice bili su sprovedeni do hladnog pocivalista uz pratnju kakovu do danas Punta Arenas jos vidjela nije i polozeni u obiteljsku grobnicu gosp. Bonacic.

Laka joj crna zemlja, a ucviljenom suprugu, ocu, stricevima i svojti nase saucesce u zalosti!

Stigli.

Ove sedmice stigao je amo mladi gosp. Antun P. Stambuk ciji nam je dolazak «Trscanski Lloyd» u privatnom rismu od 16 studenoga bio najavio.

Nastanio se kod svoga strica, veletrsca i poznatog rodoljuba gosp. Nikole Stambuka.

Takogjer je stigao g. Antun Vuletic, rodom iz Dubrovnika.

Dobro nam dosli!

Predbrojnicima u Porvenirn.

Poznato nam je, da je ovin posljednjih dana opravljac dnevnika «El Magallanes» zaboravio predbrojnike iz Porvenira i ne opremio novinu.

Posto «Domovinu» oprema isti opravljac, sumnjamo, da se nije jednako i s njom dogodilo, i ako nas opravljac uvjerava o protivnom, pa pitamo oprost nasim predbrojnicima za pogrjesku, koju nam se nije ni u snu snilo, da bi se mogla dogoditi.

Bili bismo mnogo zahvalni onomu gospodinu predbrojniku, koji bi nas izvolio izvjestiti kako i u koji dan dolazi «Domovina» u Porvenir, da se tako mobude odstraniti slucajno zakasnivanje.

Neprimljene brojeve se moze dopisnicom reklamirati u svako doba.

Hrvat u Rio Gallegos.

Tjednik «La Union», sto izlazi u Rio Gallegos (Argentina) donosi opis zabave, priregjene po onamosnjem spanjolskom i talijanskom uzajamno pripomocnom drustvo na korist nastradalih od potresa u Messini.

Ugodno nas se je dojmilo, kad smo opazili, da je dobrotvornom koncertu sudjelovao i jedan hrvat, a jos ugodnije, gdje ga novine preporucuju za izgled drugoj onamosnjoj mladosti, sto se vidi iz ove stavke, koju do slovno prenasamo:

«*Caro mio ben*» y: Se fossi!, romanzas cantadas por el Sr. Hugo Vuskocic, resultaron dos números que agradaron mucho. Es de sentir que la amabilidad con que el Sr. Vuskovic présta su concurso toda vez que se le solicita, no sea imitada por los demás jóvenes por ciertos amigos de él, como lo prueba la simpatia con la cual se le recibe cada vez que se presenta á cantar.

Su voz fresca i bien timbrada ganaria seguramente, si en la elección de sus romanzas introdujera algunas escritas en llave de *fa* y cuya «tessitura» en lo posible, no pase del *sol*. Nos gustaria oirlo en romanzas, como: *Si, Guerrieri* de *L'Ebreo* del maestro Apolloni».

Bosna i Hrcegovina u beckom parlamentu.

Posto je Bosna i Hercegovina svagdanji razgovor nasih ovdjesnjih naseljenika, gotovo cijeli danasnji broj eto ispuniamo govorima izrecenima u parlamentu za rasprave o aneksiji, da znadu kako je stvar tekla, a i rad toga, da se uvjere oni neki, da mi Hrvati nijesmo uprav mala stvar, kako bi to oni htjeli, niti da je nase hrvatstvo ludost.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 18.59
1 kruna a. vr. » $ —.75

Unajmljuje se

kuca za stanovanje u Ulici Maule.

Preupitati se za cijenu na skaru gosp. *Ivana Sturice.*

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otmjeniji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. U svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjerosijske zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zadaca, da ore i radi na omom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uskrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cieloj monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugareke, gdje godj bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka u zlatu. Novci i pisma saljn se vlastniku i glavnom urednika «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 194, T. 246 (vlastita kuca).

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR.

Gilbert Alessandri

Chiloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.ra razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

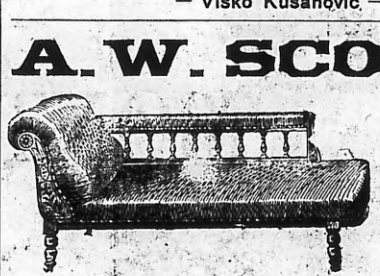

Pokujstva

Franjo Tomsich.

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i calare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Gasic
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 31 | Punta Arenas, na 7 Veljaca 1909 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —
Frana Batistica

Prima na stan i hranu
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljena.
Posebne sobe za obiteljí.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslužuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Posaljem parobrodima primih:

— — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna, po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Sabor dalmatinski.

Pisu iz Beca, 20 prosinca: Posto se parlamenat opet okuplja u drugoj polovici siecnja, sabor dalmatinski sastat ce se po svoj prilici kroz Uzkrsne praznike praznike ili tekar koncem lipnja.

Nova citaonica.

Na 26 pr. mj. bila je svecano otvorena Hrvatska citaonica u Bogomolju.

Predsjednik dalmatinskog sabora.

«Wiener Zeitung» od 24 pr. mj. doniela je ponovno imenovanje Dr. Vicka Ivcevica predsjednikom zemaljskog sabora dalmatinskoga, a zastupnika Vl. vit. Simica podpredsjednikom.

Osudjen na smrt pa riesen.

Pisu iz Kotora: Na 21 pr. mj. dovrsilo je ovogodisnje trece porotno zasiedanje pred ovim okruznim sudom. Na obtuzenickoj klupi sjedio je Joko Lazo Pericic, tuzen radi zlocina izdajnog umorstva. Ovog obtuzenika bila je bokezka porota dana 8 srpnja pr. god. priznala krivim, te je bio osudjen na smrt. Usljed nistovne zaobe podnesene sa strane branitelja, osuda je bila unistena, te je bio naredjeno od kasacionog suda, da mu se ponovno sudi. Na 21 pr. mj. na temelju porotnickog pravorjeka bio je riesen. Branitelj mu je bio i prije i sada Dr. Vukotic.

Tko placa trgovinski spor izmedju Crnegore i Austrije.

«Pokretov» dopisnik iz Kotora pise: U nedjelju je na Cetinju bila velika skupstina crnogorskih trgovaca. Zakljuceno je jednodusno, da se bojkotuje austrijska roba. Vlada je vec udarila velike carine na austrijsku robu.

Posljedice ove akcije osjetiti ce Boka najteze. Ostala Austrija toga bojkota ne ce ni osjetiti. Crnogorci su dolazili u Kotor i tu, kao sto u Risnu i nesto u Budvi, namirivali svoje potrebe, a placali dosta dobro. Bojkot ce dakle ostetiti samo nase trgovce u Kotoru, a pogotovo ce Risan svu trgovinu izgubiti. Najprije je Austrija vodila carinski rat sa Crnogorom — i trpio je Kotor i ciela Boka. Sada vodi Crnagora bojkot i opet — trpit ce Boka i Kotor.

Izlozba dalmatinskih narodnih veziva u Berlinu.

Druztvo za unapredjenje domace cipkarske industrije u Austriji, inicijativom grofice Thun-Bouquoy i barunice Haas von Teichen, pobrinulo se je, da na internacionalnoj izlozbi u Berlinu za domacu industriju bude zastupana i dalmatinska domaca rucna industrija. U tu svrhu druztvo se je bilo obratilo na nekoliko osoba u i izvan Dalmacije, za koje se znalo, da se bave sakupljanjem dalmatinskih rucnih radnja, ili izradjivanjem istih. Odborovom su se pozivu odazvale sliedece osobe: Barunica Haas von Teichen, gdja. Natalia Brück-Auffenberg, barunica Rubido-Zichy, g.djica Draca, krotorski zlatar Jakov A. Vierda i gosp. Harry v. Pausinger.

Prije nego sto su imali biti odposlani svi uzorci prispjeli na berlinsku izlozbu, g.dja barunica Haas je dosla na sretnu pomisao, te je u svojoj palaci priredila malu izlozbu svih predmeta, pozvavsi istodobno svoje obliznje znanice i poznanice, da se malo bolje upoznadu sa rucnim radnjama «vrlih i neumornih dalmatinskih ruka», kako se je izrazila sama ugledna gospodja, prikazujuci razne cipke nadoslim gospodjama iz prvih beckih krugova. U velikoj lovskoj sobi baruna Haasa predmeti su bili izlozeni na deset stolova.

Skupina stranke prava.

Pristase str. prava u Zadru imali su javnu skupstini u dvorani Hrv. sokola. Poprimljene su resolucije: za prisajedinjenje anektir nih zemalja Hrvatskoj, proti bezpravpom rezimu u Hrvatsko, za uvedenje hrvatskog jezika u drzavne urede. za obce pravo glasa i kod izbora za pokrajinski sabor, za priznanje podpunog reciprociteta izpita polozenih na hrv. sveucilistu u Zagrebu, te proti sjedista talijanskog sveucilista u Trstu.

Trgovinski ugovor izmegju Srbije i Austro-Ugarske.

Bit ce po zakljucku srbske vlade produzen od 1 siecnja do 31 ozujka 1909. Srbi su trgovci protivni tome produzenju. Oni traze, da se srbska vlada na temelju XIX clanka otrese sadanjeg trgovinskog ugovora sa Austro-Ugarskom.

Zastupnik juznih Slavena na c. k. akademiji umjetnosti u Prahi.

Izabran je jednoglasno zastupnikom juznih Slavena na c. k. akademiji umjetnosti u drustva «Ceski akademikovi vytvarni» u Prahi g. Rudolf Valic, slusatelj akademije umjetnosti.

„Beogradska zadruga".

To srbsko osjeguravajuce drustvo, koje ima svoje sjediste u Beogradu, protegnut ce, kako cujemo, svoje djelovanje, na Bosnu i Hercegovinu. Trgovinskim ugovorom, koji je prosle godine sklopljen izmedj Srbije i Austro-Ugarske; priznana je «Beogradskoj Zadruzi» povlastica, da moze i u Bosni i Hercegovini sklapati i primati osjeguratelne ugovore.

Istra u proracunu za godinu 1909.

U austrijskom proracunu za god. 1909 nalaze se sliedece uvrstene stavke za podignuce Istre: za gradnju mula u sv. Marku (Risika) K 20.000, prvi okrok K 10.000; za gradnju rive u Citanovi K 35.000, prvi obrok K 10.000; za prosirenje malog mula za izkrcivanje u Puli K 90.000, prvi okrok K 19.000; za gradnju rive u Rovenskoj kod Velog Lusinja K 60.000, prvi obrok K 20.000; za gradnju rive u Nerezinama K 20.000, prvi obrok K 8.000; za produljenje mula u Izuli K 36.900, drugi obrok K 15.000; za produljenje malog mula sv. Katarine kod Rovinja K 34.000, drugih obrok K 18.000; za gradnju rive u Rabcu K 40.000, drugi obrok K 25.000; za gradnju u rive u Moscenicama K 22.500, prvi obrok K. 15.000; za produbljenje ulaza u luku kod Umaga K 162.000, ostatak K 115.000; za poboljsanje mula za iskrcavanje u Opatiji K 210.000, zadnji obrok K 60.000; za dovrsenje radnja na cesti koja vodi od sv. Kanciana na Kras K 3.500; za gradnju puta od Sosica do Kanfanara K 7.000; za izgradnju puta od Buja do Umaga i od Buja do Pirana K 5.000; za gradnju

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najuredniia.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografija Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Siječnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj r-publici.
Kako je u posljednje vrijeme preus rojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno pörinuti u jedan mah.
Rabimo strojeva najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju s crvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru: zbroj zeste i kiseline 19·3: rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10: odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rubino-tamjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

TRSCANSKI LLOYD

(The Lloyd of Trieste).

Pod tim imenom izlazi vec sedmu godinu u Trstu, u staroj domovini, hrvatski tjednik, izvrstno uredjivan list, koji se bavi sa svim politicko gospodarskim strukama, koje zasjecaju u narodni zivot Hrvata, Srba, Slovenaca i svih drugih Slavena. Osobitu pozornost posvecuje «Trscanski Lloyd» u svojim stupcima Hrvatima i Srbima u Americi. Osim toga ima «Trscanski Lloyd» vrlo prakti an format, pa se na koncu godine moze dati uvezati u debelu knjigu, tako, da obogacuje svakom nasem covjeku njegovu knjiznicu.

Mi smo mnienja da u Americi ne bi smjelo biti nijednog naseg otimjenijeg trgovca, obrtnika, poduzetnika, gospodara, pomorca, radenika, jednom rije i, nijednog naseg covjeka, a da se ne predplati na taj izvrstni i zaista vrlo poucni list. Nijedna nasa kavana, gostiona, svratiste, saloon, citaonica, banka, drustvo, parobrodarska ili iseljenicka agencija u Americi ne bi smjela biti bez «Trscanskog Lloyda», tog jedinog strukovnog lista, koji izmedu obala atlanskog i mirnog Oceana te jedinskog naseg mora spaja i veze duševno nas u Americi sa starom domovinom. Preporucamo stoga svem nasem narodu u Americi, neka drzi i nek se predplati na «Trscanski Lloyd», kome je glavna zadaca, da ore i radi na onom polju nase narodne buducnosti, i naseg narodnog blagostanju, koje je polje jedino sredstvo naseg obceg narodnog uskrsnuca. A to je polje i nase *narodno gospodarstvo.*

Godisnja predplata na «Trscanski Lloyd» za Ameriku stoji *20 franaka u zlatu* (4 dollara) Novci i pisma salju se vlastniku i glavnom uredniku «Trscanskog Lloyda» gosp. *Fr. Kucinicu, Trst*, ulica Fabio Severo, 104. (Austrija).

TRIALIZAM.

Onomadne su govorili o autonomiji Bosne, sad se pocinje govoriti o trializmu. Sve je to znak, da se hrvatsko pitanje namece, ali ko ce ga rijesiti, kad od 50 godina nijesu drugo radili, nego kako ce samo onemoguciti to rijesenje.

Aneksija Bosne dokazala je svim u monarhiji, od najvisih do najnizih, da je dualizmom zakrcen monarhiji svaki put. Ne samo svako povecanje teritorija, vec i svaka ozbiljnija akcija prama vani dovadja monarhiju u neugodan polozaj, da se vlastitog uspjeha boji, jer u tomu uspjehu lezi zametak novih zapletaja u unutrasnjosti monarhije. Bosnu su eto anektovali, sad sto ce s njome? Da je dobije Ugarska, protivi se Austrija, a Ugarska je opet ne ce da dade Becu. Treba dakle misliti na novo neko drzavopravno stanje. Zakoni predlozeni u parlamentima, to stanje samo djelomicno ustanovljuju tim, sto aneksiju prihvacaju, ali i samo to prihvacanje je nejasno, u svakom parlamentu drugovacije, pa za to nije nikakvo cudo sto u Becu traze izlaz iz ovog drzavopravnog kaosa na jugu, gdje sve na sebi nosi biljeg provizornosti.

Kad se uzmu u obzir i vanjski odnosaji monarhije, koji ne mogu se kazati povoljni za protuslavenski dualisticki sistem, nama je razumljivo, kako su predstavnici najjace njemacke stranke u Becu prinz Lichtenstein, Morsey i drugi mogli u parlamentu pledirati za trializam. Ta to je najjednostavnije i najprirodnije rijesenje juznog pitanja, ali u svojoj jednostavnosti, pravednosti i prirodnosti i najmucnije. Zivemo naime u drzavi gdje bas to nijesu najbolji preduvjeti za uspjeh. Sve su te prilike postojale i prije i u doba okupacije, ali nikomu nije doslo ni na pamet, da na to misli. Sad su najednom nasli Kolumbovo jaje, ali bojimo se da ce se toliko pocet oko njega natezat, da ce im u rukama prsnut.

Zastupnik Laginja u parlamentu precizirao je stanovniste Hrvata prama svim ovim pitanjima Narodno sjedinjenje, to je ono, na sto svi mi tezimo, pa bas iz toga u samomu narodu oni ne bi nasli nikakove poteskoce, da do trializma dodje. To bi mozda bio jedini put, kad bi se nase narodne teznje pokrile s njihovom zeljom, ali poduceni teskim iskustvom treba ce da dobro gledamo, na becke prste, koji su regbi sada poceli presti nekakvu tkaninu, neka se u slucaju kad bi je obukli ne sjetimo, kad bude kasno, da nije za nas pletena, nego za njih. «Crvena Hrvatska».

BRZOJAVKE

Santiago 6.

Pojavila se zestoka vatru u zgradi njemackog poslanstva. Oganj se je tako rasprostranio, da je osim zgrade poslanistva, unistio jos sedam bliznjih kuca. Ispod rusevina se je nasla izgorjena ljesina pisara poslanistva. Na vratu mu se pozna znak, da je bio zasjecen. Drzi se, da je ovo djelo plod zlocinacke ruke, posto je sluga poslanistva pobjegao netragom.

Sveudilj se sastaju na dogovore ministar vanjskih posala Balmaceda i ministar u Perú Echeñique.

Stampa u opce jos pise u uzbugjenom tonu proti Perú.

KRONIKA

Banco de Magallanes.

Tako ce se zvati novcani zavod, koji ce do skora poceti prometati novcem u ovom gradu mjeste dosadanje banke «El Hogar Chileno», cija je aktiva i pasiva bila kupljena.

Prevremeno upraviteljstvo sastavljaju ova gospoda: Romul Correa C., presjednik; Ivan Hoeneisen, Majer Braun, Ivan Sekul, upravitelji; A. Hunter, Ivan Pais, zamjenici upr.; Matija Paravic G. ravnatelj.

Steta drugog pozara u brdu.

Prvim pozarom u brdu mnogi su siromasni radnici zaplakali, jer su ostali bez ista. Nije bio lako ni onim, koje je drugi pohodio. Po redarstvenim izkazima vatra je unistila 21.055 talira.

Izmed ostecenih se nalazi i jedan nas covjek, gosp. Ivan Hraste, kojemu je izgorjelo 600 vozova drva i sedam kvadara ograde u vrijednosti od 3015 talira. U oba navrata vatra je progutala 75.840 talira radnickog znoja.

Postarski ured.

Doskora ce biti premjesten postarski ured u zgradu gosp. Dr. Navarra u ulici Valdivija, uz bok tvornice cigareta «La Magallanes».

Oriana.

Jutros rano usidrio se u ovoj luci postarski parobrod Oriana. Dolazi iz Valparaisa, a oko podne ce proslijediti za Liverpool.

Pohvalno.

Gosp Josip Menendez poklonio je drustvo «Soc. de Dolores» hiljadu talira, da pocasti uspomenu svoje blagopokojne supruge, koja je bila utemeljiteljica istog drustva i vrlo radisna clanica.

Pozar.

U srijedu oko deset sati pojavila se vatra u ulici Chilena ug. Boliviana, u kuci g. Petra Ostoica, a u kojoj stanuje g. Miho Mimica.

Kako je nastala vatra, pravo se ne zna, ali se drzi, da ima biti zapao izmegju dasaka zapaljeni ostatak cigarete, i malo po malo se razgorio.

Izgorio je samo jedan dio zgrade i trgovacke robe, jer su u pocetku pomogli gasiti susjedi i na vrijeme dosli vatrogasci.

Ni kuca, ni trgovina nije bila osjegurana.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$ 21.—
1 kruna a. vr. »	$ —.95

RAZNO

Bogatsvo Francezke.

Posljednjih godina umnozila je Francezka svoj godisnji proizvod u zitu za 11,000.000 hl. Godisnja proizvodnja vina u Francezkoj iznosi 17,000.000 hl. Proizvodnja marve, siena i otave, voca, povrca, sira i masla porasla je neizrecivo snazno. U vremenu od zadnjih sestnaest godina posudila je Francezka cielome svietu sestnaest milijardi franaka u zlatu. Privriedila je u najzadnje doba cetiri milijarde franaka u zlatu vise, no li prije sestnaest godina.

Gornje cinjenice svjedoce jasno sto je danas Francezka u Europi i sto ona vriedi za cjeo sviet Francezka je ne samo kolijevka svjetske presvjete, svjetskog znanja i svjetske umjetnosti. Ona je srediste svietske industrije i svjetske trgovine. Francezka je glavna zlatna blagajna cielog svieta. I dok bude Francezke, cieo ce sviet moci diviti se onome narodu, koji mora da bude svjetlim primjerom svim narodima ovog svieta, primjerom, kako da se radi, ziti i privredjuje.

Promet stranaca u Austriji g. 1907.

Nalazimo u «Oesterreichisches statistisches Handbuch» zanimiv izkaz stranackog prometa u 13 austrijskih pokrajina. Taj je promet iznosio u godinu 1907 3,027.085 stranaca. Posjetilo je: Tirolsku 751.730, Cesku 722.150 Stajersku 505.091, dolnju Austriju (bez Beca) 289.788, Solnogradsku 206.153, gornju Austriju 192·649, Korusku 100.447, Primorje (bez Trsta) 75.933, Vorarlberg 73.832, Slezku 46 217, Moravsku (bez Brna) 35.393, Kranjsku (bez Ljubljane) 15.712 i Dalmaciju (samo Gruz i Dubrovnik) 12.000. Istra, Goricko, Gradiska, Galiciju i Bukovina nisu naznacene.

Ako se ovih 515.305 stranaca, koji su posjetili god. 1907 Bec, pribroji dolnjoj Austriji, tad bi ta pokrajina bila glede prometa stranaca na prvom mjestu.

Od stranaca, koji su posjetili austrijske zemlje, najvise su Niemci iz Njemacke Iza Njemaca dolaze Talijani (10.354), Englezi (21.458). Francezi (15.629) Rusi (10.173), Srbi, Bugari, Rumunji (4945), drugi Evropejci (13.710), onda Amerikanci iz sjeverne Amerike (11.779) i konacno stranci iz drugih svjetskih dielova (3720).

Tvorba leda burom.

Deset kilometara udaljeno od Trsta ima mjesto, visoko 360 nad morem. Na tom mjestu upricila se tvornica, zanimiva svojom jednostavnoscu. U njoj izradjuje se led pomocu bure. Prva je to i jedina tvornica, u kojoj se pravi led bez strojeva, s burom. Tvornica sastoji iz drvene zgrade, duge 15 metara, siroke 19 metara i visoke 8 metara. Prizemlje njeno sluzi za ledenicu, u koju moze stati najmanje 360 vagona leda.

Nad tvornicom nalaze se drvene resetke sa vodovodnim cievima sa cetrdeset izljeva. Sa sjeverne i juzne strane tvornica je otvorena, da ima veci prolaz. Led se u toj tvornici pravi na ovaj nacin:

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra, jesu najbolji likeri na svietu.

Zimi, kad pocne duvati bura, koja bjesni skoro redovito i bez prekida 14 dana, smanji se temperatura za nekoliko stepena izpod 0° C. Tad se otvore izljevi, da voda moze u jacim trakovima ulaziti unutra. Bura, koja obicno silno krece vodom, udara ju o izljeve, pretvori vodu u sitne, ledcaste kapljice, koje padaju na drvene resetke i o nje se hvataju. Poslie dva do tri sata nahvataju se na resetkama citavi ledeni slojevi. Ti se poslije razbijaju i kroz resetke spustaju u ledenicu. Burom i nizkom temperaturom od 10 C moze se za 24 sata dobiti 25 vagona leda.

Sa jos nizom temperaturom, a uz buru, moze se dobiti jos i vise leda. Led se moze dobiti i bez bure, ali u mnogo manjoj kolicini. Troskovi oko dobijanja leda na takav nacin vrlo su mali. Za polovinu su manji od troskova za vjestacko pravljenje leda. Led, koji se na ovaj nacin dobiva, cistiji je od onoga, sto se vadi iz rieka i izvora.

Argentina.

Tekom godine 1908 uselilo se u Argentinu preko 1/4 milijuna osoba. Ta brojka predstavlja redoviti tok godisnjeg useljivanja. Najveci dio useljenika razisao se po unutarnjosti Argentine. Dalmacija izkazuje znatan broj hrvatskih useljenika po argentinskim pokrajinama.

Gospodarski polozaj u Srbiji.

Najnoviji politicki dogodjaji djelovali su vrlo stetno na gospodarstvo Srbije. Gospodarsko stanje u Beogradu i po ostalim krajevima Srbije biva sve to ozbiljnije. Prikazuje se velika skrb i briga, da mnogi trgovci u Beogradu i po drugim srbskim trgovinskim sredistima ne ce moci izpuniti svojih obveza. Cinjenica je, da oni srbski trgovci, koji su ob cino cinili svoje narucbe odmah iza zetve, sad se drze vrlo zakopcani i nista ili vrlo malo dobavljaju robe. Mnoga trgovinska skladista dubkom su jos puna stare robe, koja se ne moze produti. Najveci dio beogradskih trgovaca dobavlja i kupuje robu na vjeresiju. A robu nisu prodali. Dospjeli plateza približuju se te se roba mora platiti. Za to ce mnogi od njih morati zatraziti moratorij, ili platezni produzak. Da u Srbiji stvari ne stoje u ovaj cas dobro, vidi se iz toga, da sada pirid (agio) dosize do 3 1/4%. Beogradska tvrdka S. P. & F. obustavila je plateze. Njena pasiva iznose oko pol milijuna dinara. Izgleda, da ce pasti jos nekoliko tvrdki u Beogradu, a mozda i u drugim mjestima Srbije.

Bugarske financije.

Bugarski ministar financija Salabasev izkazao je, da dosadasnji drzavni dugovi Bugarske iznose 500,000.000 leva. Bugarski viseci dugovi dosizu 53,000.000 leva kao odstetu za odkup zeljeznice u istocnoj Rumeliji.

Sto je jedna milijarda?

Jedna milijarda u zlatu predstavlja tezinu od 322.580 kg. U zicu izvucena, ta je masina zlata tako duga, da bi se mogla oviti njome citava zemlja. Jedna miljiarda srebra teži 5,000.000 kg. Za prenos jedne milijarde u zlatu bila bi potrebna 64 vagona, koja bi zauzimala mjesta na tracnicama u daljini od 4 kovih 400 metara. Za srebrenu milijardu bilo bi nuzdno 1000 vagona, svaki po 5 t (1 t ima 1000 kg) na 6 km tracnica. Komad zlata od jedne milijarde mogli bi dignuti 6000 ljudi, a bile bi potrebne 32.000 osoba, da se milijarda odnose, a da svake osoba ponese su sobom samo 10 kg. Kad bi milijarda bila od srebra, trebalo bi za prenos 500.000 ljudi. Zlatni novac, poslavljen komad do komada, u vriednost 1 milijarde, cime bi duljinu od 1050 km.-a, naslagan jedan na drugi, pravio bi stup, visok 33.000 metara.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

12. Svatice iz doba naseljivanja!

Odista bi rekao, da spanjolski kralj, kao vladaoc polovine svijeta, nije imao preceg posla do audijencije i kaptola. I zbilja on je uzimao na znanje sve trice i kucine svojih predstavnika u Americi i o njima ozbiljno odlucivao putem kraljskih naredaba, kao da bi se ticalo bogzna koliko vaznoga posla.

Nekoliko primjera, izabratih od silesije, upoznati ce nas s osobnim upliatem kraljevim u najneznatnije poslc uprave naseobina, i sa vaznosti, koja se davala onomu, sto danas pobugjuje smijeh svojom jednostavnosti.

Rujna 1772 kralj upravi pismo guverneru-presjedniku, u kome mu kaze, da je doznao, da prisjednici kaptola ne prisustvuju sjednicama, koje se moraju drzati utorkom i petkom svake sedmice, vec proeju na svoja imanja ili kamo drugamo, bez dopusta i bez obavijesti, zbog cega nema broja za asistenciju kod funkcija, kojim ucestvuje audijencija, ni za setanje kraljeva banjaka na dan sv. Santiaga; da niko ne pazi na hranu, ribarnicu i gradsku vodu, pa da za to svak prodaje kako hoce, bez ureza i bez mjere i bez obzira na postojece naredbe i propise; da se zimi prodaje ovnovina vrlo skodna zdravlju; da voda iz cesma poplavi ulice i ometa slobodan prolaz; da kapetani brodova i gospodari skladista u Valparaisu varaju siromašne prodavaoce zita, jer da ih prisile prodati uz cijenu, koju im oni udare. Kraljeva naredba ovako svrsava: Videc ove iste obavijesti i ono, sto mi je kazao drzavnik, odlucio sam, posto se dobro ispitate i uvjerite se o istinitosti ovih cina, da poduzmete, kako vam zapovijedam, shodne mjere u svemu prama potrebi i izvijestite me o tom. Datirano u San Ildefonso, 12 rujna 1772. «Ja Kralj».

— Po zapovijedi kralja, naseg gospodara, «Domingo Diaz de Arze».

God. 1710. Presjednik-guverner i Audijencija prisustvovase godisnjoj svetkovini, sto su isusovci priregjivali u redovnoj crkvi u cast sv. Ignaciju Lojole. Guverner je prisustvovao u vojnoj odori; savjetnici, koji su se odjeli obicnim odielom, prosvjedovase zasto se i guverner nije obukao kao i oni i potuzise se za to kralju.

Ovaj izjavi, odlukom 22 prosinca 1711, «da je njegova volja da presjednik moze nositi vojnicku odoru svaki put, kad se naoruzaje vojska i u drugim prilikama po svojoj uvigjanosti, bez da mu audijencija smije prigovoriti pod nijednom izlikom».

Savjetnici, pogogjeni u zivo, potraze nacin, kako bi obezkrijepili kraljevu izjavu; ali se ovaj razljuti na njih i 20 studenoga 1714 pisao im ove stroge rijeci: «Odlucio sam naredit vam i zapoviditi, kako sto cinim, da se prilagodite u svemu i po svemu momu pismu od 1710, jer je moja volja izjaviti, sto ovim ponovno izjavljam, da presjednik ld Audijencije moze prisustvovati u vojnickoj odori ma kojoj bilo svetkovini bez iznimke, i da se bez daljnjeg prigovora izvrsi tako, jer u protivnom slucaju poduzeti cu druge mjere proti onom, koji bi to pokusao ometati». *Slijedi.*

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAIA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takojer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*), bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takojer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olaksti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS. C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORR
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida raju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia. — *je lini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

puta od Truske do sv. Antuna K 4.000; za gradnju puta od Labina do Ravne K 7.000; za prosirenje puta izmedju Lovrana i Opatije K 13 000; za gradnju parareInog puta u Opatiji K 200 000; za gradnju puta izmedju Clesa i Malog Lusinja K 16.800; za gradnju puta od sv. Ivano od Sterne do puljske drzavne ceste kod Karojbe K 5.000.

„Trst".

Parobrodarsko drustvo «Dalmatia» narucilo je u svoje vrijeme kod trscan. brodogradilnice (Cantiere navale triestino) u Trzicu (Monfalcane) novi parobrod za paroplovbu u Dalmaciji. Taj parobrod, koji je dobio ime «Trst» («Trieste»), dogotovljen je i pusten dne 6 p. mj. u more. Dug 200, sirok 38·8 i dubok 14·6 nogu, a ima razvodnju od 1000 t. Imat ce trotuljcasti parni stroj od 1000 konjski sila. Plovit ce 14 morskih milja na uru. Vec je i drugi drustveni parobrod «Split» («Spalato») dogotovljen. Oba ta parobroda plovit ce na brzoj pruzi Trst-Metkovic.

U ovaj cas grade se na trscanskoj brodogradilnici u Trzicu jos 4 nova parobroda i dva za austrijski Lloyd, a dva za dubrovacko parobrodarsko drustvo «Ragusea». Osim toga grade se jos na istoj brodogradilnic za brodarsku tvrdku Tripkovic u Trstu jedan trgovinski paro brod za prevoz robe, onda vise manjih brodice za druge narucioce, napokon i jedan morosnazilac za «Jadransko luckogradjevno drustvo» u Trstu.

C. i k. ratna mornarica.

Uprava ratne mornarice pripravlja sagradbu velikih bojnih brodova, koji ce stojati kruna 170,000.000. Za brodske topove potrosit ce se kruna 50,000.000, a bit ce nabavljeni u tvornici Skoda u Ceskoj. Za oklope i gradjevni materijal upotrebit ce se krune 90,000.000. Sav taj materijal dobavit ce se kod velikih zeljezarskih tvornica u Austro-Ugarskoj, koje su i dosad posluzivale c. i k. ratnu mornaricu.

Postarski automobili u Istri.

Za postarski promet u Istru nabavljeno je osam novih automobila, svaki sa 45 konjskih sila i 11 sjedala. Za prugu Pula-Lovran i Pazin-Porec vec je postarski automobil stavljen u saobracaj, ali taj ima samo 15 konjskih sila.

Cetrdesetgodisnji jubilej gosp. Frana Sverljuge, ravnatelja „Hrv. eskomptne banke" u Zagrebu.

Dne 31 prosinca 1908 navrsilo se 40 godina, od kada u «Hrvatskoj eskomptnoj banci» u Zagrebu sluzbuje gosp. Fran Sverljuga Tim povodom sakupili se dne 21 pr. mj. svi cinovnici spomenutog zavoda, da proslave cetrdesetgodisnjicu svoga ravnatelja. G. ravnatelja Sverljugu pozdravio je prokurista gosp. Dutzman, te u liepom govoru spomenuo zasluge, koje si je svecar stekao oko procvata zavoda. Ujedno je u znak stovanja predao svecaru dar cinovnika, «Hrv. eskomptne banke» — Crncicev «Morski krajobraz». Gosp. ravnatelj Svrljuga, duboko ganut ovim izkazima stovanja, naglasio je, da su mu za cielog sluzbovanja uviek, jednako lebdili pred ocima interesi zavoda kao i cinovnika. Uz burni «Zivio!» ravnatelju svrsila se ova liepa i srdacna proslava.

Obcinske stedionice u Dalmaciji.

Dne 16 prosinca pr. g. otvorila se je i u Drnisu obcinska stedionica, tako, da postoje sada u Dalmaciji vec tri zavoda te vrsti. I ova se je stedionica odlucila davati 5 % kamatu za stedionicke ulozke, tako, da je sada dana prigoda ne samo dalmatinskim, vec i vanjskim glavnicarima, pri absolutnoj sigurnosti, koju pruzaju obcinske stedionice, uloziti svoje glavnice uz najvisu mogucu kamatu, koju drugdje ne mogu placati ni banke, ni stedionice, dok je u Dalmaciji to jos moguce, kako na svoje doba u Galiciji, jer je tezacko stanje tako zaduzeno, da ni Zemljistno-Vjeresijski Zavod kraljevine Dalmacije, ni dosadasnje stedionice, koje su sve tek ove godine ustanovljene bile ne mogu doskociti svim potrebama, prvi ne radi svog sjedista u Zadru, druge radi oskudice sredstava. Zelimo novoj obcinskoj stedionici najbolji uspjeh, koji joj i nece izostati, jer je ustanovljena od rodoljuba u svrhu a da narod spasi od sadasnje nevolje. Vodstvo ureda povjereno je g. Augustu Endlicheru, umirovljenom ravnatelju Zemljistno - Vjeresiskog Zavoda kraljevine Dalmacije. Ravnateljstvo se pak sastoji iz gg. Skelin Ivana, obcinskog nacelnika kao predsjednika, Nakic Pava, trgovca kao zamjenika mu, Stambuk d.ra Bozidara, c. k. sudskog pristava kao savjetujuceg pravnika i pisarnickog predstojnika te Miovic Dusana, posjednika.

Unajmljuje se

kuca za stanovanje u Ulici Maule.

Preupitati se za cijenu na skaru gosp. *Ivana Sturice.*

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci poslužuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Liječnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Liječnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — TRST

Hotel I.os razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

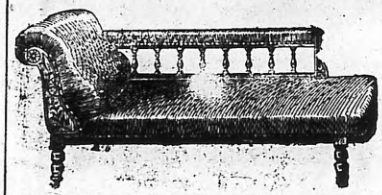

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Kozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 32 | Punta Arenas, na 14 Veljaca 1909 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Augusto — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potocnjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brza i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** **Agustin Denegri** jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Sa dalmatinsko-crnogorske granice.

Bečka «Neue Freie Presse» donasa iz Sutomora dopis, u kom dopisnik prica, da se je posve sigurnim cinilo, da ce za 17 pr. mj. na imendan knjaza Nikole zaposjesti Crnogorci Spic. Nadalje veli dopisnik, da su se mnogi Crnogorci usljed loseg vremena i predugog cekanja vratili sa granice kuci. Dopisnik spominje, da nasi vojnici pitaju Crnogorce, zasto stoje na granici na strazi, a ovi da su im odgovorali: «Za to, jer vi stojite»!

Nakon maksimalne carine (60 K za komad goveda), posve je prestao uvoz u Crnugoru, a Crnogorci skoro i ne dolaze na trzista u Budvu, Kastel Lastvu i Sutomore. U Budvi je kilogram govedine poskocio na tri krune, docim je prije stajao 1 krunu, a zaliha, koju tamosnji mesari imadu, u brzo ce se izcrpsti, pak dopisnik savjetuje, da austrijska vlada uvozi goveda iz Bosne ili Ugarske.

Odlikovan sin Preradovica.

N. V. nas Kralj podielio je fregatskom kapetanu u miru Dusanu Preradovicu, sinu slavnog Petra Preradovica, naslov i znacaj kapetana na linijskom brodu.

Potres.

Koji je onamo uzasno survao tri grada i mnogo sela u juznoj Italiji, osjetio se je i Boki Kotorskoj i u Crnojgori.

Zagreb za postradale u Italiji.

Na zadnjoj sjednici zagrebackog gradskog zastupstva primljen je predlog, da grad Zagreb posalje za postradale u Italiji 5000 kruna.

Po svim dalmatinskim gradovima kupe se takogjer doprinosi za postradale od potresa.

Odlikovanje naseg zemljaka.

Northwestern University, to najstarije sveuciliste u centrumu Amerike, koje broji najbolje lječnicke sile novoga svieta, a glasovitoga J. B. Murphya za svoga glavnoga kirurga, imenovalo je naseg zemljaka D.ra A. Biankinia, liecnika u Chicagu, docentom iz kirurgije.

Razprava protiv Srba u Dubrovniku.

Javljaju iz Dubrovnika: Dne 5 pr. mj. obdrzavana je ovdje razprava protiv devetorice Srba, koji su tuzeni, da su klicali kralju Petru i srbskoj Hercegbosni. Poslie odulje razprave sudbeni dvor je sve riesio od obtuzbe.

Novi rudnik.

U poreznoj obcini Konjevrate blizu Krke u Dalmaciji, gdje mogu pristajati parobrodi, nadjen je rudnik limonita (zeljezo). Stvar je vec prijavljena rudarskome uredu. Vidjeti ce se, hoce li se moci onda izvazati u talionicu zeljeza u Skednju (Servola) kod Trsta. U poduzecu nalaze se sve nasi ljudi.

Nove zadruge u Dalmaciji.

U Dalmaciji su bile u prosincu upisane u zadruzni registar sliedece nove zadruge: Novalja, Grohote, Lecavica i Studenci, sve zadruge za stednju i zajmove na neograniceno jamstvo.

Zemaljska izlozba u Istri.

Godine 1910 priredit ce se u Istri, po svoj prili u Kopru, ratarska zemaljska izlozba. Na toj izlozbi sudjelovat ce i Hrvati i Talijani Istre.

Knjizevnik Milan Begovic.

Premio je od urednistva englezke umjetnicke smotre «The Studio» laskavo pismo, kojim ga mole, da bude redoviti izvjestitelj za jugoslavensku umjetnost. Doskora ce istrlist donieti Begovicev prikaz o splitskoj izlozbi.

„Srdj" prestao izlaziti.

Knjizevno-beletristicki list «Srdj», koji je izlazio vise godina u Dubrovniku, prestao je izlaziti, — naravno radi pomanjkanja predplatnika, a nesto i radi slabog odziva suradnika. Donosio je osobito zanimivih bljezaka iz dubrovacke povjesti.

Jagic francuzki akademicar.

Iz Pariza javljaju da je «Académie des inscriptions et belles-letres» izabrala dvorskog savjetnika, profesora D.ra Vatroslava viteza Jagica, svojim dopisnim clanom.

Novi hrvatski list u Bosni.

Izasao je 1 broj «Hrvatske Bosne», novine namienjene za pouku i zabave hrvatskom seljaku, radniku, malom obrtniku i trgovcu. Ima clanak o aneksiji, koji ovako zavrsava: «Aneksija je provedena, no nase prave zelje nisu ipak podmirene, jer nas je cilj, da nas se uzko sveze s nasom majkom, kraljevinom Hrvatskom. Na tome cemo raditi bez ikakova straha i smetnje, a duznost je svakoga pojedinca, da se ovom radu prikljuci i odazove».

Nova odlikovanje vinske tvrdke M. Mardesic u Pali.

Ova vrlo uvazena i na daleko poznata tvrdka na zadnjoj internacionalnoj izlozbi u gradu Gentu u Belgiji bila je odlikovana I.om nagradom, t. j. zlatnom kolajnom; a na internacijonalnoj izlozbi jela i pica u Pressburgu, na jednostavni zakljucak odbora, bila je takodjer odlikovana I.om nagradom t. j. zlatnim krizem sa krunom i pocastnom diplomom. Izim toga dopala je ovu nasu tvrdku vrlo riedka pocast, kakovu jos nitko nije dobio t. j.: naslov nabavljaca c. i k. ratne mornarice, koji naslov moze rabiti i na svojim nadpisima i tiskanicama. Malo je tvrdka zasluznih za sirenje i uzdrzavanje dobra glasa nasih proizvoda, a osobito viskog vina i ulja, kao sto je tvrdka M. Mardesic.

Dalmacija u drzavnom proracunu.

Ministarstvo unutarnjih posala. Za izvanredne izdatke za policiju K 8000; za politicku upravu K 949.903 (za namjestnika K 16.000; za dva dvorska savjetnika K 20.000; za 9 namjestnickih savjetnika K 57.000; za 12 kotarskih poglavara K 62.700; za 31 kotarskog komisara K 23.023; za 13 namjestnickih koncepista K 94.415; za jednog namjestnickog viecnika, referenta za sanitarske prilike K 7200; za jednog zemaljskog sanitarskog inspektora K 5400; za 3 kotarska nadliecnika K 11.600; za 10 kotarskih liecnika K 32.316; za 3 sanitetska koncepiste K 6600; racunarskog ravnatelja K 6400; za jednog racunarskog nadsavjetnika (od 1. Listopada) K 1200; za 2 racunarska savjetnika K 7600; za 5 racunarskih revidenta K 12.967; za 5 ra-

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Puntá Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta

Postanski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PAKU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnut, odnosno prinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju s drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.lo —

Kramarz o aneksiji i trializmu.

Becki izvjestitelj moskovskog «Ruskog Slova» razgovarao se s mladoceskim prvakom Kramarzom, koji se je izrazio o pitanju aneksije Bosne i Hercegovine ovako:

«Ja sam vec cesto imao prilike, da dokumentiram moje simpatije prama bosanskim Srbima. Ja sam im pomogao, da izvojste crkvenu autonomiju, ja sam njihovu delegaciju predveo pred cara proti volji pokojnoga Kallaya. Aneksija! Moj Boze! Pa nije li ona postojala i prije, za doba okupacije? Nisu li u Bosni bili austrijski sudovi, austrijska uprava? Novo je jedino nasljedno pravo dinastije. Ali sada ce bosansko pucanstvo moci poduzeti s upjehom, sto prije nije moglo i sto se tice njegove narodne eksistencije: borbu s germanizmom i madjarstvom. Mi cemo mu pomoci, da dobije narodnu autonomiju i da se njegovim zastupnicima pruzi prilika, da u delegacijama iznesu svoje zelje i tuzbe. Ja sam uvjeren, da zadovoljstvo Srba sa aneksijom nije u zadnjem retu iz mrznje, koju je izazvala nasa losa trgovacka politika».

Na koncu se je Dr. Kramarz dotaknuo pitanja o osnutku jugoslavenske drzave iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Dalmacije i Slavonije te je rekao: «To je glazba buducnosti, koja — to moram priznati — u mjerodavnim visim krugovima nalazi odziva. To bi zaista bio trializam, pocetak federacije u Austriji. Slavenski politicari vec su o ovoj osnovi medjusobno razpravljali. U nacelu ta osnova ne nalazi protivnika. Nego ona se mora tako provesti, da polozaj austrijskih Slavena ne bude oslabljen. Osnutak ove drzave imao bi za posljedicu istup 37 jugoslavenskih zastupnika iz beckog parlamenta. Vjeruete li vi, da bismo to mi mirno dozvoliti? Na takovo oslabljenje Slavena i istodobno ojacanje Niemaca ne cemo pod nikakav uvjet pristati».

Milovanovicev govor u srb. skupstini.

U tajnoj sjednici srbske skupstine u Beogradu Stojan Novakovic i dr. interpelirali su vladu o koracima poduzetim kod velevlasti poslie aneksije. Na tu interpelaciju odgovorio je poduljim govorom ministar izvanjskih djela Milovanovic. Najprije se je izjavio u prilog autonomiji Bosne i Hercegovine, koju zagovara Pasic.

Proklamacija aneksije — rece — nije samo povrjeda Berlinskog ugovora nego i rana zadana interesima srbskog naroda. Srbija dakle nece odpocinuti, dok joj Austro-Ugarska ne povrati Bosnu. Ali posto bosansko-hercegovacko pitanje ima evropski znacaj, srbska vlada je nastojala da se sporazumi sa evropskim vlastima. Europa je prije mislila, da najveca pogibelj slobodi balkanskog poluotoka dolazi od Rusije, pa je za to povjerila Austriji da okupira Bosnu. Nu ova je misija bila provizorna i sada je prestala. Rusija je dokazala, da nema agresivnih namjera, docim Austro-Ugarska hoce da se protura na Balkan. Ranovjesje na Balkanu mora biti zasticeno i za to je nuzno da Bosna i Hercegovina budu podpune slobodne ili barem da uzivaju autonomiju pod kontrolom Europe. Ne moze se jos reci, hoce li na konferenci pobijediti program Austro-Ugarske ili Srbije; nu to se moze reci, da je moral i pravo na nasoj strani. Kad bi Austro-Ugarska odgovarala svojoj misiji — a ta je da ugladi dodir izmedju plemena njemackog, latinskog i slavenskog — onda bi se balkanske drzave mogle okupiti oko nje; ali ne sigurno kad Austro-Ugarska hoce da upotrebi silu. Sloga sa Austro-Ugarskom mogla bi se postici, kad bi ona smatrala definitivnim danasnje svoje granice prama Iztoku, a te bi bile; Sava i Dunav, inace pogibelj ce biti neprestana. Mi se medjuto uzdamo, da ce na konferenciji glas Srbije biti saslusan.

Govor je bio na vise mjesta popracen burnim odobravanjem, te je skupstina glasovala povjerenje vladi.

Dobni predsjednik hrvatskog sabora za postradale u Italiji.

Dobni predsjednik hrvatskog sabora, narodni zastupnik gosp. Erazmo Barcic otisao je u talijanskog generalnog konsula na Rieci gosp. grofa Caccia Dominion, da mu izrazi saucesce nad nesrecom koja je zadesila talijanski narod.

Gosp. Erazmo Barcic je rekao: «Presvietli gospodine! Sabor kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, koji je bio bio sazvan dne 12 ozujka prosle godine, odmah u drugoj sjednici bio je odgodjen, a da se nije mogao ni konstituirati i od tada vise nije bio sazvan. Siguran sam, da, kad bi hrvatski sabor bio na okupu, u ovoj prigodi zalosti, koja je zadesila vasu liepu domovinu, uciteljicu civilizacije Europe, a narocito nas Slavena, koji obitavamo na iztocnoj obali Jadranskoga mora, izrazio bi svoje iskreno i zivo saucesce ovoj zalosti radi strasne nesrece, koja je udarila Siciliju i Kalabriju, i glasovao bi doprinos na korist postradalih. Ali na zalost Hrvatska se danas nalazi u neustavnom stanju i ne moze vrsiti svoja ustavna prava.

Kao dobni predsjednik sabora Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, koji predstavlja narod hrvatski i srbski ove trojedne kraljevina, uslobodinjem se na ime istog podnieti vasoj presvietlosti, kao generalnom konsulu kraljevine Italije za Hrvatsku, izraze najiskrenijeg zalovanju za onu veliku nesrecu».

Grof Caccia-Dominioni bio je upravo dirnut ovim od srca izrazenim rieciına nestora hrvatskih zastupnika i dobnog predsjednika hrvatskog sabora. Odgovorio mu je ovako: «Vanredno sam dirnut ovim izkazom, koje je vase gospodstvo kao dobni predsjednik sabora kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije ucinilo, te vam najsrdacnije i opetovano zahvaljujem. Ja cu odmah dati na znanje vasu izjavu preuzvisenom gospodinu saborskom presjedniku Marcori i preuzvisenom gospodinu predsjedniku ministarstva Golitti».

Narodni zastupnik Erazmo Barcic kao dobni predsjednik hrvatskoga sabora primio je iz Rima ovaj brzojav:

Castnom Barcicu dobnom presjednika hrvatskog sabora Rieka. Ministar izvanjskih poslova obaviescuje me, da se se vi na ime clanova hrvatskog sabora sa zivom simpatijom pridruzili nasoj neizmjernoj zalosti. Zurim se, kao tumac osjecaja mojih drugova, da vam zasvjedocim nasu najtopliju zahvalnost. Predsjednik komore: Marcora.

BRZOJAVKE.

Bec 13. Carevinsko je vijece bilo odgogjeno i nece se sazvati, dok ne bude garantizirano djelovanje istog.

— Cinovnicko je ministarstvo bilo preustrojeno. Ministar presjednik mu je jednako Bienerth dok nekolicina ministarâ pripada raznim klubovima slavenskih narodnosti.

KRONIKA

Zaruke.

Gosp. Antun Markovic, rodom iz Postira s Braca zarucio se je s milokrvnom gospojicom Nikicom Turina, hrvaticom iz Turinova sela iz Hrvatske. Vjencati ce se u dojducu subotu. Mladozenji ce kumovati veletrzac g. Andrija Juricic, a vjerenici njen brat gosp. Rudolfo Turina, dok ce kuma biti gospogja Mila Turina.

Bilo u sto dobrih casa.

Kraljica Jelena - angjeo milosrgja.

Neki casnik oklopnjace *Slava* ispripovijedao je nekome dopisniku ovo: «Vec su tri dana na izmaku, sto kraljica Jelena vrsi posao milosrdnice. Ona je cijelu srijedu ostala na lagji «Regina Margherita», koja je pretvorena u bolnicu. Crnogorska kneginja Jelena iskazala je u Messini najvecu i najganutljiviju srcanost, pozrtvornost, njeznost, neutrudivost, kojom se moze da ponese duboka i blagocudna zenska dusa. Nazivaju je angjelom milosrgja; nikad jos nikoji stvor ljudski nije zasluzio toliko ovo ime. Na njoj se vise ne moze da opazi, nagje nista, sto bi podsjetilo na kraljicu. Ona nosi na sebi vrlo skromnu haljinu kakovu obicno imadu najbijednije pucanke. Ona zanemaruje sebe, pa se briga i stara oko drugih. Ona ne posvecuje nikakva obzira i paske svojoj vlastitoj osobi, te joj je srce ispunjeno njeznoscu prema bijednim ranjenicima. Njezina bi nazocnost u Messini morala da posluzi kao primjer. Ko da se ikada osjeti sustalim, kada se ona ne pokazuje niti za trenut umornom i shrvanom»?

Preminuo.

Proslog cetvrtka preselio se u vjecnost nas brat Jerko Luksic. Nemila smrt ga nenadno pokosi. Ostavlja za sobom dvoje nejake djece i ucviljenu udovicu.

Pokojnik je bio clan austrijskog pripomocnog drustva, koje mu je priredilo prekrasan sprovod, kako to drustveni pravilnik propisuje. Osim clanova spomenutog drustva pristupilo je sprovodu i mnostvo drugih poznanaca i prijatelja.

Da se donekle ucviljenoj udovi i nejakoj djecici naknadi nenaknadivi gubitak, austrijsko drustvo kupi pomoc izmed clanova, cije cemo prinose objelodaniti u dojducem broju, ako nam ih izvole dostaviti, kako su nam obecali

Laka mu bila ova tugja crna zemlja!

Odreka.

Gosp. Simun Macan, blagajnik «Hrvatskog dobrotv. drustva» podnio je gosp. Presjedniku istog drustva pismenu odreku na casti.

U odreci, gosp. Macan navagja, kako mu je zbog privatnih posala nemoguce vrsiti posle blagajnika.

Zaliti je odstup ovako vrijedna blagajnika.

Polazi.

Nas dicni zemljak gosp. Ivan Sekul polazi do skora u glavni grad republike, da se malo progje nakon dugogodisnjeg rada u ovom gradu.

Zdrav nam otisao i zdrav i veseo nam se povratio!

„Jeneral Guerrero".

Ovih se dana nalazila usidrena u ovoj luci meksikanska topnjaca gornjeg imena. Izmed zapovjednistva iste i mjesnih pomorskih i civilnih vlasti bijahu izmijenjeniu obicajeni posjeti.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$ 21.20
1 kruna a. vr. »	$ —.95

RAZNO

Jedna porodica.

Na jednoj konvenciji kriminalistâ u New-Yorku, jedan clan naveo je povijest jedne bezimene obitelji, doticno jedne kriminalne zene umrle god. 1827. Od njezina roda bilo je do danas 800 nasljednika: 700 su kriminalni, jer su barem jednom u zivotu bili osudjeni; 37 su bili ubojice

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

i bijahu objeseni za pocinjene zlocine. Ova je obitelj zapala narodu do 3 milijuna dolara za razprave i izvedenje kazne.

U zemlji potresa.

Po mnijenju sejzmologa, kod Messine krizaju se dvije potresne crte (rasjeline zemaljske kore duz kojih se zemlja pomice), nalaze se dakle u epicentru.

Tim bi se i tumacili cesti potresi, te zedesuju lijepi a nesretni onaj kraj.

U razmaku od zadnjih 125 godina strasni bic tresnje cesce je pohodio onaj kraj pa i nazad tri godine velike mu je pokore donio, ali tako uzasne katastrofe, kako sto je nekidasnja, nije nikad bilo.

Jedino potres 5 veljace 1783 ponekle joj je slican i nacinom i posljedicam.

Ovako ga opisuju historiografi.

Jaki okomitni udarac potresao je zemaljsku koru takom zestinom, da su kuce odbacane sa temelja padale u rusevinam, zemlja je na nekim mjestima upala, na drugom se otvorila, a kroz pukotine sukao je ognjeni plamen. Strasna oluja bijesnila je nad nesretnom zemljom i raznosila drvlja i kamenje; uz podmukli podzemni tutanj, ubojite nebeske strijele i gromovi krizali su zrakom a kisa ko iz kabla izlila se na zemlju ma da ce poplaviti i potopiti ono sto je zivucega ostalo More se strasno uzburkalo, a ogromni morski val razlio se silnom snagom obalom i odnio sve sto mu bilo na putu: i kuce i ladje i ljude. Za sobom je ostavio silu smrdlivog mulja.

U rusevinam pojavio se pozar, a razbojnicke cete plijenile su po garistu. Mnoga tjelesa ostala su pod rusevinam, raspala se i okuzila zrak, pa se pojavila kuzna bolest koja je za vise mjeseca nemilice harala nevoljan narod.

Od potresa poginulo je za 30.000 dusa a isto toliko od bolesti i svakog drugog jada i nevolje. Do 200 gradova i selija bilo je unisteno a sveukupna steta niti se procijenivala niti je bilo moguce procijeniti. Toliko je bila neizmjerna.

Povisena carina na crnogorske proizvode.

Citamo u «Glasu Crnogorca».

«Na svu robu koja se tranzitno eksportira iz Crne Gore za inozemstvo a preko Austrije ne placa se nikakva carina.

Na slijedece stvari povisena je carina:

Na kupus placati na 100 kila placa se K 2; prije bilo je prosto.

Trava buhurica suha na 100 kila placa se K 12; prije bilo je prosto.

Ruj na 100 kila placa se K 12; prije bilo je prosto.

Zivo: Vol, na svaku glavu K 60; prije na 100 kila K 9.40.

Kokosi i pilad na 100 kila K 8; prije K 4.

Divljac mrtva na 100 kila K 20; prije K 15..

Divljac ziva prosto.

Riba svjeza na 100 kila K 20; prije prosto.

Riba suha na 100 kila K 30; prije K 7.

Jaja na 100 kila K 8; prije prosto.

Svinjad ispod 10 kila kao prije K 1.50.

Svinjad preko 10 kila a do 120 sada K 12; prije K 11.

Svinjad preko 120 kila sada K 22.

Na ostalo zivo: krave, telad, junad, bake, krave, janjad i koze carina ostaje nepromjenljiva; isto tako na vunu i sve vrste koze u opce ne placa se nikakva carina.

Na buharicu suhu i ruj, ako su uneseni u Austro-Ugarsku suhim putem, placa se gore oznacena carina; docim, ako se unese preko mora (kod nas preko Bara) ne placa se nikakva carina.

Na suho meso i sir ostala je ista carina».

Zenske kose.

Gospodja s crnom kosom nosi na svojoj glavi od prilike 70 kilometara vlasi, dok plavke znadu i do 135 kilometara imati. Nasuprot je tamna kosa mnogo jaca i cvrsca od plave. Crna vlas nosi poprijeko teret od 113 grama, a da se ne pretrgne, dok plava kosa ne nosi vise nego od prilike 68 grama.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Nascobina.

12. Svastice iz doba naseljivanja!

God. 1803 dogje u Santiago D. Fernando Márquez de la Plata, imenovani regent kraljske Audijencije. Supruga regenta nije htjela posjetiti suprugu guvernera-presjednika, dajuc um povoda jednom sporu, koji se donio kralju do znanja. «Ovo zensko natjecanje, kaze jedan povjesnicar, prometlo se u tako ozbiljan drzavni posao, kao da bi se ticalo kakovog diplomatickog spora, o kom bi zavisilo uzdrzavanje ili poremecenje javnog mira». Presjednik, u pismu upravljenu kralju, govori: «Obe gospoje se ne posjecuju, puk to gleda, mrmosec, kao o opce poznatom skandaloznom cinu».

Kralj, kad je obaznao, kakvu je pogrjesku pocinila zena regenta Fernanda Márquez de la Plata, izjavi 18 sijecnja 1804, da «kad ucini presjednikovica, sto je rde, to jest kad posalje jednog poslanika do regentovice, ova mora osobno posjetiti presjednikovicu po obicaju». Regent, ponizen kraljevom izjavom, pise mu, molec oprost za svoju gospoju; kralju se vrlo zlo vidi, sto njegova naredba nije izvrsena, pa veljace 1805 naredi nek presjednikovica posalje dobrodoslicu regentovici po osobi pristojnoj, biva po jednom «criado mayor», a ova da odvrati posjet slijedeceg dana». U toliko dvije gospoje nijesu jedna s drugom opcile pune dvije godine dana, a da bi rad sta vec s puste tastine.

Septembra god. 1787, kad se obavljala jedna svetkovina u crkvi «de la Merced», porodi se veliko nezadovoljstvo izmed regenta i savjetnika kraljske audijencije zbog reda, kojim su stupili u kociju, kad su se povracali. Stvar je bila prilicno cudna kralju u dugim izvjestajima po jednoj i drugoj strani. Kralj je ispitivao prepirku takovim paznjom, kao da bi se ticalo zivota ili smrti jednog od njegovih podanika, pa, 8 lipnja 1789, naredi, «da njegova kraljska audijencija u Santiagu od onda unaprijed jednako se vlada, kao njegovo vijece, kad prisustvuje crkovnim funkcijama, cije se kocije, priblize vratima, u koje ce se smjestiti ministri, pocam od najmlagjeg, a kocija ceremonije, u koju ce se smjestiti presjednik, sa starijim ministrima, nikad se ne ce pribliziti ondje, gdje bi mogla zaprijeciti izlaz onih, te imadu da odu prvo».

Regbi da kralj i njegovi predstavnici u Americi nijesu imali velikoga posla, kad su mogli raspravljati o odijelima guvernera i savjetnika, o prepirkama njihovih zena i drugim slicnim smijesnim stvarima. Da nije pismenih dokumenata, koji potvrgjuju one sitnice, danas niko ne bi vjerovao, da je Spanjolska za vrijeme svoje velicine bila vladama od ljudi tako siromasnih duhom. *Slijedi.*

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda — Ulica Roca

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV. PRIMH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangou».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglalala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida raju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

cunarskih oficiala K 12.517; za 4 racunarska asistenta K 7517; za 1 direktora i pomocnik ureda K 4000; za 2 adjunkta u direkciji pomocnih ureda K 6200; za 4 oficiala K 10.600; za 15 kotarskih tajnika K 37.750; za 7 kancelista K 11.200, za 22 uredovne sluge K 21.40 ; za aktivitetne doprinose K 93.934; za adjutume K 40.451; za razne druge izdatke K 66.960; za 2 policajna komesara K 5917; za 1 policajnog koncepistu K 2200; za njihove aktivitetne doprihode K 2016; za 1 slugu ukupno K 1400; za ostale od vremena do vremena namjestene policajne cinovnike K 11.165; za 4 policajna agenta K 4995, za uzdrzanje zgrada i kucnih potreba redoviti izdatci K 9440.

Ministarstvo obrane. Za uzdrzavanje zandarmerije Kruna 1,222.395; za gagiste i momcad K 954 750. U proracunu nisu navedeni izdatci za uzdrzavanje domobranaca po pojedinim pokrajinama, vec je naveden sveukupni potrosak.

Ministarstvo za bogostovlje i nastavu. Za zemaljsko skolsko viece i za kotarska skolska vieca K 48 700; za uzdrzanje i popravak starina K 26.000; za arheologicki zavod u Splitu 5216; za remuneracije K 20.832; za arheologicku skupinu sv. Donata u Zadru K 2800; za subvenciju starinarskom drustvu u Kninu K 200; za pausale K 50.000; izvanredni izdatci K 18.850; za katolicku nadbiskupiiu u Zadru K 82.720; za katolicku biskupiju u Kotoru K 35.098; za katolicku biskupiju u Hvaru K 45.718; za katolicku biskupiju u Dubrovniku K 44.493; za katolicku biskupiju u Sibeniku K 35.888; za katolicke biskupije u Splitu i u Makarskoj K 56.862; za dotaciju biskupu od Krka kao odstetu za zupnicke dohodke Raba K 2625; za dotaciju zadarske biskupije K 161.824; za dotaciju kotorske biskupije K 51.613; za dotaciju biskupije hvarske K 78.485; za dotaciju dubrovacke biskupije K 98.916; za dotaciju sibenske biskupije K 65.480; za dotaciju splitsko-makarske biskupije K 209.502; za dotaciju krcke biskupije kruna 21.168; za dotaciju grcko-katolicke biskupije u Krizevcu K 7780; za regularni kler, koji pripada raznim redovima K 1415; za uzdrzavanje sveceuika, koji se salju u Bec na vece nauke K 6000; za uzdrzanje katolickog teolozkog seminara u Zadru K 59.590; na razne izdatke K 15.843; za mirovinu katolickih svecenika K 159.948; izvanredni izdatci K 264.438; za pravoslavnu biskupiju u Zadru K 41.170; za pravoslavnu biskupiju u Kotoru K 27.220; za pravoslavni kler zadarske biskupije K 66.000; za pravoslavni kotorske biskupije kruna 70.656; za pravoslavni teologijski zavod u Zadru K 23.566; za pravoslavni seminar u Zadru K 32.753; za razne izdatke K 10.500; za izvanredne izdatke K 43.467; za drzavnu talijansku gimnaziju u Zadru K 77.278; za hrvatsku gimnaziju u Zadru K 88.974; za hrvatsku gimnaziju u Dubrovniku K 75.339; za hrvatsku gimnaziju u Splitu K 81.718; za hrvatsku gimnaziju u Kotoru K 73.744; za razne izdatke K 7067; za izvanredne izdatke K 61.700; za hrvatsku visu realku u Splitu K 88.229; za talijansku nizu realku u Zadru K 34.977; za razne izdatke K 4220; za izvanredne izdatke K 99.400; za uciteljski zavod u Arbanasima K 53 258; za razne izdatke K 9936; za vjezbaonicu u Arbanasima K 28.134; za zensku preparandiju u Dubrovniku K 70.440; za djeciji zavod u Dubrovniku K 4940; za razne izdatke K 700; za izvanredne izdatke K 3400; za nauticku skolu u Dubrovniku K 106.453; za nauticku skolu u Kotoru K 49.785; za izvanredne izdatke K 35.700; za pucke skole K 300.000; za gospodarstvene skole K 5000; za razne stipendije K 34.000.

Ministarstvo financija. Za uzdrzanje financijalne direkcije u Zadru i financijalnih kotarskih direkcija u Zadru, Splitu i Dubrovniku K 624.120; za ostali personal K 22.513.750; za financijalnu prokuraturu kruna 68.680; za personal K 1,507.200; za porezne i sudbene depositne urede K 446 400; za financijalnu blagajnu u Zadru K 28.100; za ostalo osoblje K 1,372.610; za carinarsku upravu K 280.790; za ostalo osoblje K 8,737.120; za financijalnu strazu (cinovnici i izdatci za brodove) K 116.820; za financiere K 1,222.430; za razne odstete K 874; za subvencije itd. K 16.594.

Ministarstvo pravde. Za sudstvo (osoblje) K 1,666.500; za razne zgrade K 350.000; za gradju (predradnje) jedne kaznione K 20 000.

Kod ostalih ministarstva su izdatci za Dalmaciju uvedeni pod sveukupnim izdatcima doticnog ministarstva.

Unajmljuje se

kuca za stanovanje u Ulici Maule.

Preupitati se za cijenu na skaru gosp. *Ivana Sturice.*

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.ª razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

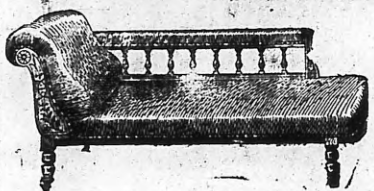

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA.

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errazuriz ispod ureda ratna mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigareto mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gazic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 33 | Punta Arenas, na 21 Veljace 1909 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic
KAFANA I BILJARD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR
MARCO PIVCEVIC
Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica
— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.
Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Su 10 godina prakse, poslužuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.
Ulica Augamos — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o
MITAR KALAJDŽIĆ
—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU
— Avenida Independencia —
Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **M. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.
ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Gospodarstvo Bosne i Hercegovine. —

Podet cemo ponajprije sa *uvozom* i *izvozom*. Na temelju sluzbenih konzularnih izvjestaja iznosio je cjelokupni uvoz i izvoz Bosne i Hercegovine u god. 1864, a ta godina smatrana je najboljom i najpovoljnijom prije zaposjednuca po Austro-Ugarkoj —, K 35,000.000. Godine 1904 — dakle za vrieme zaposjednuca — dosego je uvoz i izvoz Bosne i Hercegovine K 184,000.000, god. 1905 K 188,000.000, a god. 1906 K 227,000 000. Kako se iz tih brojki vidi, uvozna i izvozna trgovina Bosne i Hercegovine poseamerila se pod austro-ugarskom upravom.

U prispodobi prema ovim cinjenicama zaista je vrlo zanimiva obsrojnost, ako ovdje spomenemo, da je uvoz i izvoz kraljevine Srbije, koja ima oko 700.000 stanovnika vise od Bosne i Hercegovine*), iznosio u god, 1904 samo 123,000.000, a u god. 1905 samo 127,600.000, dinara, pa je dakle god. 1904 bio manji za 69,900.000, a u god. 1905 i opet manji za 60,400.000 dinara od uvoza i izvoza Bosne i Hercegovine.

Trgovinski izkaz Srbije za god. 1906 nije jos objelodanjen. Ali, na temelju ucinjenih ocjena zna se, da sveukupni promet Srbije i za tu godinu vrlo zaostaje za prometom Bosne i Hercegovine.

Proizvodnja zita. Godisnji prosjek zitne proizvodnje u Bosni i Hercegovini iznosio je u prvom petogodistu iza zaposjednuca, dakle od god 1882. do 1886., 2,853,599 *q*, u petogodistu 1897 — 1901 4,685.568 *q*, a u petogodistu 1902—1906 4 539.474 *q* te za to izkazuje prema petogodisu 1882—86 povisicu od 65, dotieno 59.08%.

Za prve tri godine iza zaposjednuca, to jest od god. 1879—1881., ne ima glede zitne proizvodnje nikakovih tocnih brojnih podataka. Nu, s obzirom na de-etinske iznose, koji su se u tim trima godinama dobili, bio je, razumljivo, zetveni uspjeh tih godina poradi neustaljenih odnosaja naravno znatno manji od prosjeka zitne proizvodnje u petogo listu 1882—1886.

Iz toga proizlazi, da je prirast zitne proizvodnje u posljednja dva petogodista u prispodobi prema prvom petogodistu, ako se ovo racuna pocam od god. 1879, imao povoljniju postotnu stavku, no li sto je gore izkazano.

Postoj marve. — Postoj ili stanje domacih zivotinja u god. 1895, prispodobljeno stanju u god. 1879, izkazuje: prirast jednokopitara sa 161.168; na 239.626 komada, t. j. 48%; govedá sa 762 077 na 1,417 341 komada, to jest 85%; ovaca sa 839 988 na 3,230 720 komada, to jest 177%; svinja sa 430.354 na 662.242 komada, to jest 53%.

Ako se jos uzme u obzir, da je pred preuzecem uprave Bosne i Hercegovine po Austro-Ugarskoj bila bosansko-hercegovacka granica trajno zatvorena za trgovinski promet s nasom drzavom, a usljed toga da je i vriednost marve u Bosni i Hercegovini bila mnogo manja, docim se je ista u sadasnjim povoljnim trgoviskim prilikama skoro potrostrucila, to se lako moze svako uvjeriti, za koliko se je narodni imetak Bosne i Hercegovine s obzirom na stanje ili posto marve umnozio.

Pocam od god. 1905 nije se provela u Bosni i Hercegovini brojacna marve. Ali, kako to proizlazi iz sve to vise rastuceg izvoza marve a i iz umnozka potrosnje mesa u obima zemljama, nadalje iz jaceg pogona marve na bosansko-hercegovacke planine, a ne ima zaista nikakove dvojbe, da je od onog vremena stanje marve u Bosni i Hercegovini, izuzevsi svinjogojstvo, koje je poradi mnogogodisnje svinjske kuge znatno zaostalo, vrlo osjetljivo umnozilo se i zadobilo u-ljed oplemenjenja marvinskih pasmina po raznim okruzjima i kotarima znatnu cjenicnu povisicu na pojedinu marvinsku glavu. Usljed toga pobojsali su se i gospodarski odnosaji u Bosni i Hercegovini vrlo znatno.

(Svrsit ce se).

*) Srbija ima 2,700.000 a Bosna i Hercegovina 1,800.000 stanovnika — *Ur.*

Pomoc za krmu u Istri.

Vlada je dala prvu pomoc, da narod moze cjenije dobaviti krme za zivotinju i tako ju prehraniti. „Gospodarska Sveza" za Istru moze u to ime potrositi samih K 30.000 za nabavu sjena, koje ce pojedini narucitelji placati po 5 do 7 kruna kvintal, dakle po prilici polovicu cjene.

Vlada je poslala "Gospodarskoj Svezi" izkaze narucnika iz raznih obcina. Svih narucnika ima 1600. Vec taj malen broj narucio je toliko, da ne ce doteci svakomu, koliko je pitao. Neke obcine vec su obaviestene, a druge ce cim prije dobiti naputak, kako da budu u pomoc pri razdieljivanju. Nade je, da ce se moci dieliti vec u prvoj polovici siecnja.

Telefonska pruga Dalmacija — Trst.

Trgovacko-obrtnicke komore u Zadru i Splitu podniele su na hrvatski sabor u Zadru i na ministarstvo trgovine u Becu predlog, e bi se u interesu dalmatinske trgovine uredila izmedj Trsta i Dalmacije telefonska pruga.

Monopol zigica.

Ministarstvo je uzelo u pretres pitanje uvedenja monopola za zigice. Dok se o stvari odluci zakljucilo je ne dozvoljavati podizanje novih tvornica za zigice.

Industrijska naredba za Bosnu i Hercegovinu.

Naredba, sto ju je izradila bosansko-hercegovacka vlada u Sarajevu glede izvrsivanja industrija i industrijskih struka te obceg obrta, potvrdjena je po vladaru. Stupit ce vec za nekoliko dana u krepost.

Trgovacko-obrnicka komora u Sarajevu

Znade se iz pouzdanog vrela iz Sarajeva da se je ondje mjeseca siecnja ustanovila trgovinsko-obrtnicka komora za Bosnu i Hercegovinu.

Osusenje Luga i Jezera na otoku Krku.

Sankcionirana je zakonska osnova istarskoga pokrajinskoga sabora glede osusenja Luga i Jezera. Troskovi su proracunani na K 116.000, od kojih ce drzava dati polovicu t. j. K 58.000, a pokrajina jednu petinu t. j. K 23.000, a posjednici dotienih zemljista tri desetine t. j. K 34.000. Posao ce se obaviti prema dogovoru ovih trih cinbenika.

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinja i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svojú bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 →«« **BRACA BONACIC i Dr.** »«← Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici. Kako je u posljednje vrijem preus rojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeva najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litra; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litra 2·91 gr.; Estraktu na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69. boja rudno-tunjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: lozove rakije, vugare, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

P. Arenas, 21 veljace.

Naumili smo danas, u dobroj namjeri, kazati dvije o nasim drustvima ili pravije o njihovim clanovima.

Opaza se, da je nekadanji entuzijazam zamijenila u svim drustvima bez iznimke neka neobicna indiferentnost, a posljedica je toga zastoj u svima

Uzrok indiferentnost uzaludno smo trazili drugovdje, nasli smo ga tek u istim clanovima. Ljudske slabosti: ambicija i osobnosti tu igraju glavnu ulogu. Drustva smo utemeljili da pokazemo, da smo ljudi i rodoljubi, pa kako se vladamo da to postignemo? Nije li nam koji clan upraviteljstva po cudi, ne pristupamo vise u drustvo. Nijesu li nas pocastili kokovom casti, koje smo se cijenili dostojni, opet nas nije u drustvu. Jesmo li se s kim zavadili zbog privatnih posala, razmirice na stojimo prenijeti u drustvo. Cesto puta se ne zacamo ni kleveta, samo da srusimo naseg umisljenog protivnika, neprijatelja ili takmaca. Je li kakov nas predlog pao, bjezimo od drustva, kao od kuge, u jednu rijec — tako daleko zabruzdimo, da nam nije stalo ni srusiti cijelo drustvo samo da ispunimo svoju zelju.

Je li to plemenito? Je li ludski? Je li rodoljubno? Ni iz daleka! To samo skodi ugledu nasem, nasih drustava i naseg roda!

Otresimo se, dakle, svagje, osobnosti, ambicija, pruz mo si pomirnicu ruku i oživimo nasa uspavana drustva! To ce nam biti na diku! Tim cemo dokazati, da smo ljudi i rodoljubi!

BRZOJAVKE

Santiago 20. Posto se je glasovao proracun, zatvoreno je bi o prekjucer zasijedanje parlamenta.

Tim je dovrsen rad dosadanjeg Kongresa. Novi ce ga nasljediti na 1. lipnja t. g.

— U Iquique, Antofagasta i Mejillones hara kuga.

Petrograd 20. U utorak je preminuo veliki vojvoda Vladimir Aleksandrovic, stric cara Nikole II.

Budapest 20. Ministar rata izdao je naloge brdskom topnistvu, da stoji pripravno za otputovanje na granicu, cim primi prvu naredbu.

London 20. Doznaje se, da je ratni ministar opet pozvao pricuvnike pod oruzje, koji su bili otpusteni nazad nekoliko dana.

U Sofji se govori, kad se povrati Car iz Beca, da ce se obaviti vojnicke demonstracije na turskoj granici.

KRONIKA

Hrvatsko dobrotvorno drustvo.

Sinoc je ovo drustvo drzalo glavnu skupstinu, da o dluci o ostavki blagajnika g. Simuna Macana.

Skupstina je uvazila temeljite navode gosp. Blagajnika i rijesila ga sluzbe.

Potom se izabralo aklamacijom blagajnikom H. D. D. gosp. Luku Bonacica.

Uvjereni smo, da ce ovim izborom biti zadovoljni svi clanovi bez iznimke.

«Guia de Magallanes»

(Magallanski vogj)

Gosp. Manuel Zorrilla netom je objelodanio knjigu gorjnega imena, tiskanu u vlastitoj stampariji «Sud Americana». Vogj je vrlo vjesto sastavljen i sadrzi muoznu svakovrsnih podataka toliko potrebnih u svagdanjem zivotu.

Izmed ostaloga spomenuta knjiga sadrzi: Kratki koledar za godinu 1909., historicke i geografske podatke teritorija Magallanes, podatke o utemeljenju vatrogasnog tijela, te pojedinih satnija napose, o pojedinim pripomocnim drustvima uz navod clanova upraviteljstva pojedinoga, o «Chilenskom Crvenom krstu», telefonski cjenik, redarstvene naredbe, municipalni proracun, iskaz procjene imovine, postarske i brzojavne tarife, nastavne zavode, drzavne urede, pravilnik o namjestenju sluzbe pitke vode i kanala za odtocanje necistu, putni trosak raznih parobrodarskih plovidba, daljinu u pomorskim miljama izmed Punta Arenas i svih luka do Valparaisa u vrijeme sto parobrodi upotrebe do pojedine, sravnivanje razoih mjera i uteza, tabe o promjeni novca, novcane zavode, ulori grada Punta Arenas i silesiju drugih korisnih podataka, sto nam je nemoguce nabrojiti, jer nam prostor lista ne dopusta.

Cijena je knjizi samo $ 3., skoro mukte, kad se promisli od koje je vrije nosti. Zeliti je, da se opcinstvo odazove, kako se ocekiva.

Prije neg dovrsimo zahvaljujemo gosp. Zorrilli, koji se je sjetio poslati nam knjigu na ogled i toplo mu se radujemo, gdje je uspio p edat opcinstvu ovako kra no i korisno djelo.

Treca vatra u brdu.

Poznato je nasim citaeljima, koliku je stetu nanjela u dva navrata vatra u okolici grada. Danas nam je red zabiljeziti u trecu vatru, kao i nemar vlasti, koje nikakave mjere ne poduzese, da se nistenje okolnih suma sprijece.

Osmerica su ovom vatrom pretrpila ogromnu stetu, buduc im izgorile kuce, kola, ograde i nabrana drva. Izmed te osmerice nalaze se i dva nasa zemljaka: Gosp. Jakov Yerkovic, komu je izgorila cijela prostrana ograda i gosp Antun Tafra, komu je izgorila cijela ograda, su osam sto vozova nabrana drvlja. Borec se s vatrom gosp. Tafri je poslo za rukom spasiti kucu i dvo.e kola.

Zeliti je da se pozvani faktori maknu jednom i da stanu na put ovom zlu, koje je mnoge ucvijelilo.

Tuze nam se iz Porvenira.

Neki dan se ukrcalo na parobrod «Carolina» pedeset putnika, vecinom nasih zemljaka, koji su isli u Punta Arenas, da kupe potrebnu trgovinu. More je bilo uzburkano, da nije bilo ni misliti na polazak, ali kapetan nakresan kao cuskija, jednako zadimio i nakon 7 sati borbe s valovima morao se opet povratiti na mjesto polaska. Ljudi su dosli na kraj vise mrtvi, nego zivi, a sva je sreca, sto se nije dogodila kakova uzasna nesreca.

Dok nam se tuze na necovjecni postupak kapetana, zahvaljuju se gosp, Kovacevicu, agentu spomenutog parobroda, koji je izdao strogi nalog kapetanu, da ne smije ponovno otputovati, prije nego nevrijeme popusti i putnici budu s polaskom zadovoljni.

Predbrojnicima.

Umoljavamo gospodu predbrojnike, koji nam duguju za prvo polugodiste, da bi se pozurili namiriti svoj dug.

Tko ne kani primati novinu u drugom semestru, nek nam je povrati, dok je na vrijeme. «Domavina» se ne daje nikomu mukte.

One, te se obracaju na nas, da im javimo koliko list zapada, pa da ce poslati novac, u pozorujemo, da je cijena veoma bistro oznacena na celu lista, na desno pokraj imena «Domovina».

Hrvatsko vatrogasno dobrov drustvo.

Proslog cetvrka su dobrovoljci drustva gornjeg imena bili pozvati na akademiju, poslije koje se je drzala glavna skupstina. Na istoj su se dijelile nagrade dobrovoljcima, koji su kroz stanovito razdoblje udovoljili propisima drustvenog pravilnika. Nagragjeni su bili: Gosp. Ivan Sapunar, gosp. Marco Bizaca i gosp. Antun Markovic.

Poslije toga je gosp. Upravitelj dao procitati odreku satnika, gosp. Simuna Macana, u kojoj navagja, da se odrice casti, jer mu poslovi ne dopustaju vrsiti duznosti satnika onako, kako bi htio.

Posto dobrovoljci nijesu htjeli da prime ostavku, jer bi to bio nenaknadivi gubitak za satniju, gosp. Macan je povukao istu, umoljavajuc gospodu casnike i dobrovoljce, da mu ne biljeze u grijeh, kad ga slucajno ne vide prisutna. Dobrovoljci su se ovom izjavom zadovoljili, a casnici su, u tom slucaju, obecali dobrovoljno ga zamijeniti.

Za tim se zakljucilo, da se naredi u Zagreb potrebne kacige, pojase i vrpce za jos 12 dobrovoljaca, kao i pojas za paradu za svekolike dobrovoljce, posto se je vidjelo da onaj od rabote ne pristaje svecanom odijelu.

Po tom bi zaklj ena sjednica.

Hrvatsko tamburaško drustvo «Tomislav».

Za sustra na osam sati u vecer pozvata su sva clanovi Hrvatskog tamburaskog drustva «Tomislav» na glavu godisnju skupstinu, u kojoj ce se prikazati stanje i napredak drustva, te po tom birati novo upraviteljstvo. Bilo bi korisno po drustvo, kad bi clanovi pristupili u sto vecem broju.

Slagar «Domovine».

Posto slagaru «Domovine» nije dobro pruduo zrak puntarenski, morao se preseliti i to nenadno na veliku zslust njegovih prijatelja!

Toliko o tom. A za ono, da ne ce «Domovina» izlaziti, kad nije naseg slagara — evo im dokaza.

Vjencanje.

Uz prisutnost mnostva naroda, sinoc se vjencao, u kapeli casnih sestara, gosp. Antun Markovic sa milovidnom gospojicom Nikolinom Turina.

Bilo u sto dobrih casa!

RAZNO

Crédit Lyonnais.

Taj veliki francezki novcarski zavod, ustanoviti ce svoju podruznicu u Trstu. Crédit Lyonnais razpolaze sa velikom glavnicom od 250,000.000 franaka. Ima svoje podruznice u Italiji, Rusiji, Turskoj i jos nekim vecim drzavama. Na iztoku, u Carigradu, Solunu, Atini, Smyrni, Beyrutu, Aleksandriji, Kairu i drugim gradovima djeluje Crédit Lyonnais vec mnogo godina i cini posvuda izvrstne poslove. Podruznica Crédit Lyonnais-a bit ce prava blagodat za nase primorske krajeva, a to tiem vise, sto eskomptni kamatnjak te banke iznosi danas 2 3/5 %. Nasi slavenski novcani zavodi u Trstu moci ce se sa podruznicom Crédit Lyonnais vrlo dobro slagati i naci ce u njoj valjanu i jaku druzicu.

Boycott njemackog zita u Svajcarskoj.

U Oetenu u Svajcarskoj sastala se skupstina trgovaca sa svrhom, da se ustanovi nacin, kako bi se boycottirao uvoz njemackog brasna. Skupstini prisustvovala su 72 svajcarska mlinara. Zakljucilo se, da se boicottira njemacko zito i brasno. Za slucaj, da boycott taj ne bi uspjeo, odbor preporucio je, da se zapocme s boycottom proti drugim trgovinskim clanovima iz Njemacke.

Svijet u brojkama.

U godisnjaku za g. 1909. u „Bureau des Longitudes" iznesen su na temelju najnovijih podataka u brojkama razni geo-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

grafski podatci. Od tih podataka iznasamo ovdje velicinu pojedinih kopna. Evropa imade 10.000.000 cetvornih kilometara, 427 milijuna stanovnika, 43 na c. klm.; Afrika 31,500.000 c. klm., 126 milijona stanovnika, 3 na c. klm.; Azija, 41,600.000 c. klm., 851 milijuna stanovnika, 20 na c. klm.; Sjeverna Amerika: 26 milijona c. klm., 116 milijuna stanovnika, 4 na c. klm.; Juzna Amerika: 18 500.000 c klm., 45 milijuna stanovnika, 2 na c. klm. Oceani prekrivaju 347,200.000 c. klm., Veliki Ocean zaprema povrsinu od 170 milijuna c. klm. Ukupna povrsina zemlje iznasa 512,900.000 c. klm., a cjelokupno stanovnistvo zemlje iznasa 1626 milijuna ljudi. Najvece su drzave: Velika Britanija sa 84.534.000 c. klm. Rusija sa 22.392.000. Kina sa 11,383.000, Francezka 10,904.000. Udruzene Drzave Brazilija 8.507.000, Turska 6,055.000, Njemacka 3,190.000 c. klm. Prama broju ziteljstva mogu se drzave ovako poredati: Englezka 403 mil. Kina 350, Rusija 152, Udruzene drzave 98, Francuzka 81, Austro-Ugarska 50, Turska 38 i Italija 36 milijona stanovnika. Gradovi se ovako mogu razrediti: London 7,021.800, New-York (1906) 4,113.000, Pariz 2,763.000 Chikago 2,049.000, Berlin 2.940.000, Bec 2.000.000, Tokio 1,819.000, Petrograd 1,429.000, Moskva 1,329.000, Carigrad 1,106.000, Peking 1 milijun stanovnika. Najvise gradjevine svijeta jesu: Eifelov toranj 300 m., Obelik u Washingtonu 149 m. i Mole Antone Jiana u Turinu 164 m.

Slavenski tiskovni ured u Londonu.

Osnovat ce se ove godine, i to po nastojanju gg. T. Juriga i Smital. Ured ce izvijescavati stampu i vanjski svijet o slavenskim prilikama.

Tajanstvena posiljka.

Pisu zemunskoj „Norodnosti" iz Iriga: Po ¢tumi i ovdje u Irigu prica se o nekom veoma cudnom dogagjaju, koji se pred 2 nedjelje desio u Ingiji. U ovo mjesto, vele, doslo je zeljeznicom nekoliko sanduka za manastir Ravanicu. Kod iztovarenja raspadne se jedan sanduk i tu smotrise — puske. Glavar postaje, iznenagjen tim otkricem, upita brzojavno manastirsku upravu, je li ova narucila kakovo oruzje. Kalugjeri ravanicki ne malo se iznenadili i zaprepastili tom upitu, jer o kakvom oruzju nije ondje bilo ni govora — kamoli narucbe. U sanducima — vele bilo je do 200 pusaka i odgovarajuci broj naboja, a jos kazuju i to, da se na sanducima nije vidjelo odkuda su poslani. Ove vijesti o ovoj tajanstvenoj posiljci uzrujale su cijelu okolicu. Ne kazu, da li su puske vojnicke, i ako su, koje sisteme. A ne kazu niti, da li su fiseci prazni ili s nabojima. Cudno je doista, da se ne zna odkuda je dosla ta posiljka! Ako na sanducima nema cedulje otpravne stanice, koja je tu posiljku preuzela, mora to sve biti oznaceno na doticnom tovarnom listu, bez kojeg nijedna stanica nikakvu posiljku ne moze preuzeti niti otpraviti. Hrvatska je zaista pod vladom baruna Raucha postala zemlja cudesa.

Zaljubila se u kralja.

Jedna od najbogatijih djevojaka u Rumunjskoj kneginja Ana Gika, kojoj je 28 godina, bila je zatvorena u ludnicu. Snasla ju je cudna ljubavna manija za starog kralja Karla, kome je skoro 70 godina a uz to je tesko bolestan. Nije mu davala mira ljubavnim pismima a gdje mu se je mogla priblizili i usmeno mu je ljubav izjavljivala. Vise je puta pokusala, da se uvuce u dvor. Zato je svojta pritvorila u ludnicu. Gika su jedna od najugledjijih vlastelinskih kuca u Rumunjskoj.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

13. Kako se putovalo u ono doba.

Onda u Chile nije bilo kolnih cesta. Samo se islo pjesice ili na konju. Putovanje je bilo tako tesko, da se je upotrebljavalo tri dana od Santiaga do Valparaisa, od Santiaga do Talke osam dana, od Talke u Concepcion isto toliko. Na putu se nije imalo gdje konaciti, tako da su putnici morali nositi pot vedrim nebom. Birali su za to mjesta, gdje je bilo dovoljno trave konjima: oni su se zadovoljavali, kad bi se mogli izvaliti ispod koga stabla. Na putu im je bila jedina hrana *chargui* i przeno brasno, sto su nosili u bisagama.

Po poljanama, kuda su obicavali prolaziti putnici, bilo je mnogo najduka. Kupili su se svi u cete od deset do dvanaest druza, izabrali bi izmed sebe vogju i trazili putnike da ih porobe i umore. Putnici, da se obrane od hajduka, nikad nisu isli sami, vec su ih pratili sluge; jasili su dobre konje, a oboruzali bi se, kao da idu u rat.

Hajdustvo je u Chile bilo prava posast u doba naseljivanja. Siromastvo zemlje, vjecno ratno stranje s araukancima, tvrdo srce i pohlepa kasteljanaca, absolutno pomanjkanje moralnog odgoja u puku, — sve se to skupilo ujedno da bolje raspiruje najgore ljud-ke nagone i potakne na najogavnije zlocine. Isusovac Olivares veli, u svojoj povjesti, da je bilo u Chile vise od 12.000 ljudikoji su isklucivo zivili o kragji i hajdukovanju po poljanama. Barros Arana nadodaje: « Bande, dosta spretno organizirane, krale su znatne kolicine blaga, da ih prenesu u druge provincije i tamo prodadu. Gotovo na svim cestama, pa i na samim vratima glavnog grada, u nizinama Maipo, a jos vise u juznom predjeju i nada sve kraj rijeke Maule, te su bande nasrtale ne samo da nakradu blaga, vec i na neoprezne putnike, da im porobe, sto su nosili i obicno da ih ubiju ».

Guverner O'Higgins nastojao je stati na put tome zlu i urediti, da se barem s manje pogibelji uzmogne putovati. Pocne naregjujuc, da se napravi dobar kolni put izmed Santiaga i Valparaisa, toliko da olakoti putovanje, koliko da ustanovi sto korisniji nadzor. Gospodari dobra, kud je imao proci put, misli su, da ce im prouzrokovati stetu i stavljali su zaprjeke kod izgradnje. Guverner ih je nastojao uvjeriti, kako ce i njima istim biti mnogo korisnije putovati udobnije i prenasati su manje troska u Santiago ili Valparaiso proljske proizvode. Nekoji su pristali na razloge guvernerove, nalazec ih istinitim; drugi nijesu htjeli ni da ih cuju. Guverner ipak zapovidi, da se rabota izvrsi, jer nije bilo moguce, da prkos nekolicine gospodara dopre dotle, da osudi sve chilenske stanovnike da ostanu bez putova.

Od onda se pocelo putovati u kolima izmed Valparaisa i Santiaga; trgovina se nije vise prenosila na mazgama, nego na velikim kolima, koje je potezalo sest ili vise volova. Na taj nacin je bio put laglji putnicima i cjenji prevoz trgovine. Istodobno su vlasti mogle bolje pripaziti na osobnu sigurnost, jer se hajduci uklanjaju od mjesta gdje je nadzor lak, da se zaklone u pusta, gdje im je zgodno obavljati zlocinstva.

Slijedi

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.,
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izda u naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsn oj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokucstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & C.ia, -- *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LL NQUI IUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Uredjenjem i prosusenjem tih mocvara izpuniti ce se davna zelja stanovnictva otoka Krka. Jos bi trebalo presusiti mocvaru Ponikvana zapadnoj strani otoka, cim bi se u velike podigla vriednost zemljista obcinara Dobrinja, Dubasnice i Krka

Veliki obrt i industrija u Hrvatskoj.

Hrvatska vlada izdala je stampani izvjestaj o onim obrtnim i tvornickim poduzecima u Hrvatskoj, koja spadaju pod pregledbu zem. obrtnog nadzornika. Takvih je poduzeca 1907, bilo u Hrvatskoj 975, skoro jos jedanput toliko, kao godine 1904., o kojoj je posliednji takav izvjestaj izasao. Obrti i poduzeca razdijeljena su u 12 skupina, i to 1. industriju zeljeza i kovina 2 tvorbu strojeva, instrumenata i elektriciteta, 3. industriju cigle, vapna, sadre, cementa, gline i stakla, 4. pilane, tvornice pokuctva i stolarije s motorom, 5 kozarne, 6. tekstilna industrija, 7. industrija odiela, 8. tvornice papira 9. mlinovi, tvornice zeste i pivovare, 10. kemijske tvornice, plinare, 11. gradjevni obrt i 12. tiskare. Od tih poduzeca odpadaju po zupanijama na licku 22, modrusko-riecku 83, zagrebacku 215, varazdinsku 43, bjelovarsku 117, pozezku 106, viroviticku 142 i sriemsku 247. Najbogatija je dakle zupanija sriemska, za njom dolazi zagrebacka a najsiromasnija je licka. Skoro polovicu svih tih poduzeca zapremaju raznovrstni mlinovi, dakle i oni manji, preko 400, kojih je na vise u Sriemu.

Za mlinovima dolaze ciglane i njima slicna poduzeca, njih 233, opet najvise u Sriemu (81). Za ciglanama stoje pilane i industrija drva (119), najvise u modrusko-riecko zupaniji (34), zatim zagrebackoj (30). Tiskarama (74). Najslabije stoji sa tvornicama papira (2), odiela (3) i koze (7).

Novi izum „Eureka".

Mladi Hrvat g. Vjekoslav J. E. Maletic, novinar u Bjelovaru i glavni suradnik Obradovicevog lista *Putnika* izumio je stroj, kojem je nadjenuo ime *„Eureka"*. Stroj *„Eureka"*, jer ne treba nikakovog gorivog materijala, kao niti drugog troskovnika, a odlikuje se svojom jeftinocom i jednostavnoscu zamijenit ce stalne parostroje i ostale pogonicne pokretace. Snaga sile, koju stroj proizvadja, odgovara velicini stroja, jer ako je stroj veci i snaga mu je veca i obratno. Stroj ce se moci rabiti kod mlinova, pilana i t. d. Izumom toga stroja stvoreni su neprocenjivi probitci po citavo covjecanstvo, a u mehanici ce nastati znatan preokret. Izumitelj toga stroja obratio se molbom na *„Drustvo hrv. knjizevnika"* u Zagrebu, koje ce iz svoje sredine postaviti strucno povjerenstvo za izpitivanje i proucenje istoga stroja.

Planovi barona Rauha.

Pokret donosi ove informacije:

«Posto se nisu ispunile nade baruna Rauha, da ce se koalicija razici, pohitao je u Bec, da referira i da primi dalje upute. U koliko smo upuceni, on se je posve pouzdano nadao u raspad koalicije. Megjutim sad kad se nije, ispunilo ono-sto je on u Becu i Pesti obecavao, misli nastaviti sa represalijama.

Posve pouzdano, znamo da je istinita vijest, da sudbeni sto trazi izrucen e 6 zastupnika srpske samostalne stranke i to: Pribicevica, Budisavljevica, Banjanina, Stojanovica, Pelesa i Markovica. Zahtjev za izrucenje imao bi biti preko hrvatske vlade stavljen zajed. saboru. Do jucer jos nije odaslan, jer se cekaju rezultati Rauhovog puta u Bec. O tom putu ovisi hoce li biti poslan ili ne. Zahtjev ovaj stavljen je na temelju raznih govora, sto su ih zastupnici drzali u izborno vrijeme. Hijelo se je zatraziti izrucenje jos jednog zastupnika, ali posto se u njegovom govoru nije moglo pronaci dovoljno inkriminacija odustalo se od toga.

Zajednicki sabor se sastaje 18. januara. Ako izruci ove zastupnike, onda bi bio omah raspusten hrvatski sabor. Pred hrvatski sabor ce se donijeti na proglasenje zajednicki zakon. Megjutim ce se odmah kod pocetka traziti bilo koji navod, da se sabor raspusti i motivira to time, da ne ce da radi i da promulgira zajednicke zakone Hrvatski sabor bi se imao po jednoj verziji sastati i raspusti 28. januara. Odmah za tim raspisali bi se novi izbori, upisili svi od zajednickog sabora izruceni koalicijoni zastupnici. Na ovaj nacin otescala bi se izborna borba koaliciji.

Sa druge jedne strane pak dobivamo ovu informaciju:

Srpska pitanje u pocetku Rauhove ere igralo je veliku ulogu narocito za to, jer je to islo u racun vanjskom uredu. Za Wekerla i Rauha ono je bilo vazno pak sa stanovista unutarnje politike, jer su se nadali tako raztepsti koaliciju i izolirati Srbe te izazvati hrvatsko srpsku borbu.

Danas nakon aneksije i najnovijih dogogjaja u tom se pitanju Aerenthal vise ne angazira toliko. A ni Wekerle, kad bi nasao koje drugo rijesenje, ne bi se angazirao. Danas je ono u prvom redu i skoro iskljuceno samo za Rauh-Crnkovicev regime od zivotne vaznosti i to ne za kakovo veliko politicko pitanje, nego lih kao pitanje izborne kampanje t. j. podrzavanje velezdajnickog procesa sluzilo je dosad u svrhu, da odbije Hrvate od Srba, a od sada ce sluziti, da se narocito u srpskim kotarima oslabi koalicija, da se ustrase Srbi, ako budu radili za koaliciju, pa da se pod vidom ovoga procesa obave razne izborne makinacije».

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Liječnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — TRST

Hotel I.^os^ razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

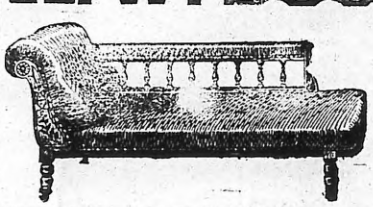

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Kozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Lavolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni ... Gastc
Cijena za godinu ... — Oglasi po pogodbi.

Br. 34 — Punta Arenas, na 28 Veljace 1909 — Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: Izkljucivo zastupstvo za Chile

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violić

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najureduije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sajnia pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po naj glasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubregâ, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

== Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta ==
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—
MINERALNA VODA HERKULES NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:
— — — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — —
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezno sto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Gospodarstvo Bosne i Hercegovine.

(Nastavak). Prije zaprema uprave Bosne i Hercegovine po sadasnjoj bosansko-hercegovackoj vladi nije domace pucanstvo imalo skoro nikakove prilike i zgode, da si sto privriedi i zasluzi. Zato su posve naravski bile i radnicke dnevnice vrlo niske. Danas je to drugcije. Danas samo radnici, koji su zaposleni kod tvornickih poduzeca i prometnih zavoda u Bosni i Hercegovini, prekoracuju 48.000 dusa. Ti radnici zasluze godisnje na dnevnicama oko K 14,000.000. Dnevnica iznosi prosjecno K 2.54, tvornicka radnja K 3.13. Valja ipak spomenuti, da se te stavke ne odnose na obrtni ke pomocne radnike. Ovi zasluzuju dnevno do K 6 kod vecih poduzeca.

Vjeresijski odnosaji. U kakovom li su stanju nalazili se vjeresijski odnosaji u Bosni i Hercegovini prije zaposjednuca, to se vidi ponajbolje iz tog, sto nije ondje postojao ama bas ni jedan vjerisijski zavod. Naprotiv, kamatnjak od 20—30 o/o nije bio ni kod boljestojecih ljudi nikakova riedkost. Danas postoje u Bosni i Hercegovini dva velika i osam manjih dionicarskih bankovnih zavoda i dvanaest vjeresijskih zadruga. Za to je danas kamatnjak ondje skoro isti, kosto je kod nas u Hrvatskoj, ili u Austriji i Magjarskoj.

I stedni ulozci rastu u Bosni i Hercegovini od godine do godine. Stanje stednih ulozaka bilo je koncem mjeseca lipnja 1908 preko K 25,000.000.

Osim gore recenih vjeresijskih zavoda ima u Bosni i Hercegovini, osobito za seljacku vjeresiju, jos i okruznih podpornih zaklada, koje su koncem godine 1907 razpolagale s glavnicom od K 3,713.667.42, sa pricuvom od K 253.848.21 i sa sjegurnosnom zakladom. koja se tek stvara. od K 14,029.16, ukupa dakle preko K 3,981.544.79. Uz to dolazi jos i zajednicko gospodarstvo, koje je na se preuzelo seljacko pucanstvo svakog pojedinog okruzja, a koje predstavlja vjeresiju ili kredit do peterostruke visine gorn e svote od K 3,981.544.79, to jest ravno K 20,000.000. Seljacko pucanstvo moze usljed toga dobivati zajmove uz tako povoljne kamate, kakove skoro u nijednoj drugoj zemlji ne moze imati nijedan seljak, zemljodjelac ili mali posjednik.

Vriednost nepokretnina, a osobito zemalja u Bosni i Hercegovini, poskocila je pod austrougarskom upravom do nikad nejane visine. Treba ovdje jos posebice naglasiti vaznu cinjenicu, da je vriednost tla i zemlje odkako je u krepost stupila desetinska pausalizacija, neobicno poskocila. To se ima opet pripisati i tome, sto se vlastelini i veleposjednici, koji su toj poreznoj reformi bili izprvice vrlo protivni, poceli s njome sprijateljivati, i uz nju pristajati.

Gospodarski odnosaji, osobito u Hercegovini, s obzirom na postoj ili stanje marve i zemljistne proizvodnje. — Sto se osobice tice seljackog pucanstva u Hercegovini, o kojem se vrlo rado raznose glasovi da je posve osiromasilo, gospodarski su odnosaji danas mnogo povoljniji, no li oni u Bosni i Hercegovini ukupno uzeti. Godisnji prosjek ili razmjer zemljistne proizvodnje u Hercegovini bio je u petogodistu 1882—1886 696.527 metrickih centi, u petogodistu 1897—1901 1,390.369 m c, a u petogodistu 1902—1906 1,167.500 m c. Na temelju toga bila je proizvodnja prema prvom petogodistu iza zaposjednuca za 60 o/o, do icno za 67·61 o/o veca.

(Svrsit ce se).

Nova elektricka sredisnjica u Hrvatskoj.

Jedna franc. glavnicarska udruga namjerava uprilici i upoznanom od 30.000 konjskih sila odene s age iz rieke Gacko veliku elektricku sredisnjicu. Odnosni nacrti vec su izradjeni i predlozeni hrvatskoj vladi. To poduzece bit ce na dionice. Imati ce svoje sjediste u Zagrebu. Konstituirajuca glavna skupstina obdrzavat ce se jos tokom ovog mjeseca siecnja.

Austrija treba novaca.

Austrijska razmjera sadrzaje u sebi proracun od K 91,000.000 za razne investicije, a posebice za ponove, koje se imadu uvesti kod brzojava i za zeljeznicke gradnje. Za pokrice tih vjeresija upotriebit ce se previsci od godine 1907, koji iznose oko K 44,000.000. Ostatak od K 47,000.000, koji manjka, morat ce se nabaviti posredstvom vjeresijskih operacija. Povrh tih K 47,000.000 austrijska je vlada ovlastena, da uzme jos K 18,000.000 za mjestne zeljeznice. Nadalje predlucilo se za godine 1907. i 1908. K 45 milijuna za investicije sjeverne zeljeznice a K 2 milijuna stoje joj jos na razpolozenje usljed ugovora sa sjevernom zeljeznicom. Obe te stavke u ukupnom iznosu od K 47,000.000 moraju se unovciti sljedovnom prodajom 4 o/o-tnih prvenstvenica sjeverne zeljeznice, iznosecih K 47,000.000. Austr. vlada pribavit ce si onih K 65,000.000, sto joj trebaju za gore navedene dvie stavke, podignuvsi ih u tekuci racun kod banki. Ali glede toga jos se nista nije odlucilo. Austrijska vlada morat ce se ipak pozuriti da tu svotu uzme u tekuci racun, i to tim vise' bude li trziste renti i sada i nadalje nepovoljno. — Nu, moglo bi se dogoditi i to, da austrijska vlada nece uzmoci da izdade rentu uz primljive uvjete. U tom slucaju morati ce ona pribavit si potrebni novac izdanjem blagajnickih bona.

Polazaj austro-ugarske banke.

U prvoj sednici ove godine pretekle su austro-ugarskoj banci vrlo velike svote novca. Usljed toga ucvrstio se vrlo dobro njezin polazaj. Novcanice, podvrzene porezu, umanjile se za 125 63 milijuna. U kolanju nalazi se jos 51.49 milijuna kruna u novcanicama, podvrzenih porezu, a te bi u buducem izkazu banke morale nestati za to, jer eskompti teze na snizicu usljed izobilja novca.

Dne 11. t. mj. obdrzavala se sednica glavnog vieca austro-ugarske banke. Predlozen je bio racunski zakljucak za god. 1908. Po odbitku svih troskova izkazan je cisti godisnji dobitak od K 21 mil 639.230. Austrijska drzavna uprava dobiva odsjecnicu od K 3,108.361, a ugarska K 3,253 378. K tomu pridolazi jos udjel na 5 o/o tnom novca-

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografičnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, [illegible], Napulja i Trsta.
[illegible] parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i [illegible]
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SK[A]R NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je sk[a]r najveci i najbolje moutiran u Cilenskoj republici.
[illegible] posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podv[illegible] [illegible]em, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Pr[illegible] dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno pori[illegible] u j[illegible] mah.
R[illegible] strojeve najmodernijeg sistema.
P[illegible] obavljaju se drvenim i gvozdenim materijalom i sve [illegible] jo, sto spadaju u nasu struku.
[Pu]nta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava preti[illegible] i filtriranu vodu tekucicu.
[illegible] finocu kruha.
[Spe]cijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Tel. Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

TURSKA.

Danas igra u balkanskom pitatnju najvecu ulogu Turska. Odvisit ce dakle u prvom redu od nje, kako ce se to pitanje riesiti. Prisuojenjem Bosne i Hercegovine po Austro-Ugarskoj zaostrilo se balkansko pitanje u toliko, sto Bosnu i Hercegovinu svojataju ne samo Turska, cije su one toliko stoljeca bile, nego i Srbija i Crna Gora. Osim toga i druge neke velevlasti u Evropi, kojim ne ide u politicko-gospodarski racun svrsena cinjenica, da je Austro-Ugarska na se konacno prite gla Bosnu i Hercegovinu, ruju i svrdlaju u Carigradu, Beogradu i Cetinju, e bi iz tih politickih sredista balkanskog poluotoka skrenulo se i uplivisalo javno evropejsko mnienje na stetu Austro-Ugarske a na korist Turske, Srbije Crne Gore. Sa pravnickog gledista uzeto, doslo bi se do nepobitnog zakljucka, da Bosna i Hercegovina nisu nicije, nego svoje. Jer, imade li Turska i zaista izkljucivo pravo na Bosnu i Hercegovinu? Ne ima. Turci nisu Evropejci. Oni su azijati. Oni su iz Azije provalili god. 1356. u Evropu pod sultanom Sulejmanom, sinom sultana Urhana, koji je god 1326. osvojio Brusu, Niceju i Nikomediju u Maloj Aziji i tako pripravio most i prelaz Turcima u Evropu. Docim je Sulejman utvrdio se u Gallipoli-ju na darданelskom tiesnu (Hellespont), brat Sulejmanov Murad I. osvojio je Trakiju i us olicio se u Adrianopolju. Na Kosovom polju podrovao je dne 15. lipnja 1389. sultan Murad I. slobodu i buducnost Srba, Albanije, Bosne, Hercegovine i Vlaske. Njegov sin Bajazid I. podvrgao je turskom polumjesecu Bugarsku, Makedoniju i Tesaliju. U bitkama kod Varne 10. studenoga 1444. i na Kosovom polju 17—20. listopada 1448 zadobili su Turci konacnu vlast nad balkanskim zemljama na Dunavu, osvojivsi i juzni dio Grcke. A dne 29. svibnja 1453. zauzeo je Muhamed II. Carigrad. Tursko carstvo u Evropi bilo je gotov cin.

Bosna bila je po prvi put osvojena privremeno od Turaka god. 1401., a konacno pala je pod tursku vlast god. 1463. pod sultanom Muhamedom II. Hercegovina pocela je placati Turcima porez god. 1463., a god. 1483. podpala je i ona pod podpunu vlast Turske. — To su povjesnicke cinjenice. Ali te cinjenice osnivale su se uvjek na pravu jacega, na pravu osvajaca. Sve zemlje bile su prije dolazka Turaka u Evropu slobodne, svoje. Turci su ih osvojili oruzanom rukom i od njih uprilicili svoje carstvo. — Nu, s vremenom, to se carstvo umanjilo. Odpale su Vlaska, Grcka, Srbija, Bugarska i postale i opet slobodnim drzavama. Bosna i Hercegovina odkinute su od Turske i predane pod upravu Austro-Ugarske g. 1878. Lanjske godine 1908. prisvojila si ih Austro-Ugarska konacno. Ucinila je dakle ono isto, sto je Turska uradila s Bosnom god. 1463. a s Hercegovinom g. 1483. Nu, kad je Turska te dvie zemlje osvojila, nije nikoga pitala, smije li ih osvojiti, a nit je ikome platila odstetu za Bosnu i Hercegovinu. Ali danas, kad je Austro-Ugarska pravi gospodar Bosne i Hercegovine, Turska pita od nje veliku novcanu odstetu za zemlje, koje je i ona sama prije zakonitim gospodarima otela. Hoce li Turska tu odstetu dobiti, to ce pokazati najbliza buducnost. Ako ju dobije, bit ce to sreca za turske razrovane financije. Nu, ne dobije li ju, a zamerila se krvavo Austro-Ugarskoj porad trgovinskog boycatta austro-ugarske robe i austro-ugarskih parobroda, hoce li Turska pitati povratak Bosne i Hercegovine ili odnosnu odstetu macem i puskom u ruci?

Mi smo mnienja, da Turska sa Austro Ugarskom ne ce voditi rata. Ona ce se s njome nagoditi. Turski drzavnici bili su uvjek mudri i lukavi. Oni su se vazda znali vjesto izvuci iz najvecih politickih neprilika i izcrpiti novcano one drzave, s kojim su se prepirali i imali s njima diplomatickih razlika. Za to ce oni i danas izrabiti za njih zgodne drzave. Englezka, Italija Francezka i Rusija, iza cijih ledja stoje i cekaju Srbi a i Crna Gora na razvitak i svrsetak bosansko-hercegovackg pitanja, pokorit ce se neizbjezivim, posljedcama tursko-austro-ugarskog poravnanja. Predvidjamo, da ce se tako dogoditi. Sto ce onda u tom slucaju ucini i Srbija i Crna Gora? Budu li pametne, snaci ce se i pomiriti s gotovim cinjenicama. To ce biti za nje najmanje zlo, a najvece dobro. Srbija i Crna Gora pretrpjele su jacih nevolja, pa su ostale zive. Njihova buducnost bit ce jednog dana ljepsa i sjajnija, kada bude za to svanuo pravi cas. Jer, vremena se mienjaju, a s njima promjenjuju se i drzave, docim narodi ostaju i rastu.

Turska je danas nuzdan politicko-gospodarski cinbenik u ravnotezju drzava i naroda na Balkanu. Ako se razvitak ustavni prilika u Turskoj bude razvijao onim putem, kako je u tom ucinjen pocetak, Turska ce, pomladjena politicki, ojacat se i gospodarski. A takova cinjenica moci ce uvjeriti sve slavenske drzave na Balkanu, da jaka i dobrostojna Turska moze biti za nje potrebnim i koristnim drugom i prijateljem. Veliki englezki drzavnik Gladstone govorio je i naglasivao, da Balkan ima biti samo vlastnost balkanskih naroda. Na temelju tih Gladstonovih nazora mogu Bugarska, Srbija, Grcka, Crna Gora i Rumunjska sklopiti sa Turskom cvrsti politicko - gospodarski savez, koji bi se mogao upodpuniti jos i sa vojno-obrambenim ugovorom. A taj savez bio bi, kad bi postao cinom, najjace sredstvo, da se cvrsto i sjegurno zajamci danasnji po-jed, danasnja sloboda te gospodarski i prosvjetni napredak svih naroda na Balkanu.

Trst, 15. siecnja 1909.

Adriaticus.

BRZOJAVKE

London 27. Odnosaji izmed Austro-Ugarske, Srbije i Crnegore vrlo su napeti. Misli se, da je rat neizbjeziv.

Srbija i Crnagora sklopile su ugovor za obranu i navalu.

Dok je crnogorska vlada dobila od skupstine bijeli list za ratni trosak, srpski drzavnici uvjeravaju, da su spremni ogledati se s Austro-ugarskom.

KRONIKA

Plovidba Izmed Punta Arenas i Valparaisa, te luka Tijesna i Atlanskog oceana.

Visoka je Vlada prihvatila ponudu gg. Braun i Blanchard o plovidbi izmed Punta Arenas i Valparaisa, te luka u Magallanskom tijesnu i atlanskom oceanu.

Ova plovidba se dijeli u sest pruga, biva:

1.° Pruga izmed Punta Arenas i Valparaisa i obratno. Parobrodi ce na polasku i povratku pristajati u: Tomé, Talcahuano, Coronel ili Lotu, Corral, Ancud, Puerto Montt, Achao, Dalialme, Quenchi, Castro, Chonchi, Quellon, Melinca i Chacabuco.

Osim toga ce ticati luke, koje Presjednik nagje zhodnim.

Dok drustvo posjednje dva parobroda plovidba ce se na ovoj prugi obavljati svaki 21 dan, a kasnije, kad imabude vise od dva, svako 15. Svaki dan zakasnjenja bit ce globljen su sto talira.

Cijena prevoza u I. razredu $ 150, u II. $ 90, a u III. $ 37.50.

Cijena za polazak i povratak ima 35% popusta, a vrijedi za 6 mjeseca.

Vozarina na robu se placa $ 10 po toni. Cijene se razumiju u talirima od 18d.

2.° Pruga izmed P. Arenas i argentinske obale, pristajuc u luke: San Julian, Santa Cruz, Rio Gallegos i Dungeness. Putovat' ce se svako 15 dana.

3.° Pruga izmed P. Arenas i Porvenira—dva puta sedmicno.

4.° Izmed P. Arenas i Ultima Esperanza. pristajuc u San Isidro, P. Feliz i Muñoz Gamero—jedandut na mjesec;

5.° Izmed P. Arenas, Puerto Zenteno, Faro Magdalena, Oazy Harbour, Punta Delgada i Espora—sedmicno.

6.° Izmed P. Arenas i otoka juzno od Ognjene zemlje, jedanput na mjesec.

Za sest pruga ce primati poduzetnici zlatnih $ 266.666:66 od 18d godisnje subvencije, plative u tromjesecnim obrocima.

Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav».

U preksinosnjoj glavnoj skupstini, Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav» biralo je ovo upraviteljstvo:

Gosp. Ivan Sekul, presjednik;
» Jerolim Martinic, podpresjednik;
» Petar Kovacic, blagajnik;
» Josip Jelisaj, tajnik.

Casni sud: Gosp. Petar Hrdalo; g. Miho Fabris i g. Stjepan Simini.

U nastajnom cemo broju priopciti tajnikove biljeske o drustvenom stanju i napretku.

Svedski Istrazivaoci.

U cetvrtak u vecer su stigli amo svedski prirodopisci, predvogjeni od gosp. Dr. Skottsberga.

Prosla su puna 4 mjeseca, da su se uputili iz Puerto-Montt za Punta Arenas po suhu.

Proucavali su i istrazivali sve, sto zasijeca u zivinstvo, bilinstvo i rudstvo u ovom pustom i neistrazenom predielu izmed P. Arenas i Puerto Montt.

Izvan svake je sumnje, da ce ovaj teski rad svedskih ucenjaka biti od neprocjenive koristi i otkriti mnogo nepoznata prirodopiscima.

Na uvijest.

Neki Neurosivich, kako pripovijeda «Ferrocarril» iz Cuzco, u republici Perú, pod stare dane htio se proslaviti i kako ima dasta novca, mislio je da su on i kralj Franjo Josip I. pari, pa mu poslao na dar najbolji pokrivac za postelju, sto je izragjen u Perú od krzna vicuña, neka se u starosti ogrije.

Ko zna, koliko je noci snijevao nas Neurosivich o medaljama i krizicima, sto ce iz Beca primiti? Ali gle cuda! U Becu se «ne denjali» ni primiti dar, vec povratise bez otvoriti ga.

Dok je zaliti bijednog Neurosivich — a, koji je odavna u Americi i zaboravio za sto smo mi u Austriji, upozorujemo nase neke puntarenske Neurosivich—e, da procitaju jucerasnji dnevik «El Comercio», koji potanko pripovijeda historiju «colche», pa da se jednom uvjere, da nijemcima kod kuce nije stalo, da se mi krstimo i dicimo tugjim imenom, a jos manje da se ulizivamo mitom; od nas se jedino trazi da budemo dobri vojnici.

Dragovoljno oprastamo Neurosivich—u, koji nas je ovako proslavio po cijeloj juznoj Americi. Nije svako zlo za gore!

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

Postarski ured.

Jucer se poceo prenasati postarski ured u ulicu Valdivija izmed Nuble i Magallanes, taman uz tvornicu cigareta naseg zemljaka gosp. Antuna Uglesica.

Govore, da je ovim premjestenjem postarski ured sada u centru.

Liene vijesti.

Gosp. Ivan Sekul otputovao je parobrodom «Orita» u Santiago i poveo sobom sina, da ga upise na nauke u visu gimnaziju.

Povratit ce se do mjesec dana.

Pokoj kraje.

Danas ce se dovrsiti pokladi u ovom gradu ili bolje: Danas prestaje ono vrijeme kad latini pomahnitaju—kako je ono pametno nekad kazao jedan turcin.

Bokeljima na znanje.

Poznato nam je, da ovdje zivi lijep broj Bokelja. Mi primamo (i blagodarimo) u zamjenu list «Boku», sto se u Kotoru objelodanjuje dva puta na nedjelju. List je lijepo uregjivan, a donosi stiva latinicom i cirilicom, Ima i tu prednost, da nije kavgadzija, kako obicno nasi listovi u domovini. Ako bi koji Bokelj htio znati, sto mu se na domu zbiva, preporucamo mu da se pretplati na «Boku» Cijena joj je 16 franaka na godinu za inozemstvo.

RAZNO

Zvonik sv. Marka u Mlecima.

Ponovna gradnja zvonika napreduje veoma brzo, te ima nade, da ce zvonik biti dogotovljen do proljeca godine 1911. Doljnji dio srusenog zvonika star je preko 1000 godina, dok je gornji dio ponovno izgragjen u 16. vijeku, kad je bio potresom zvonik ostecen. Pritisak na temelj iznosit ce sada na kvadratni centimetar samo 47 1/2 kilograma, dok je kod starog zvonika iznosio pritisak i preko 110 kilograma na 1 cm². Trosak za samo pod zanje temelja iznosio je preko 210.000 kruna. Citava gradnja tornja, racuna se, da ce stojati 1½ milijun kruna.

Kuropatkin o «zutoj pogibelji».

U «Mc Clures Magazine» napisao je poznati general ruski iz rusko-japanskog rata clanak o «zutoj pogibelji». On pozivlje na bojiste Zapadno krscanstvo proti japansko-kineskoj koaliciji. Uvjeren je da ce u 20. stoljecu doci do strasnog boja izmedu jednog i drugog. Chi vivrà, vedrà,

Biti kralica.

Holandeska kraljica Vilhelmina ima da rodi. Kako je vec neke pute izmetnula, tako je cuvaju na nacin, da ima biti vise od jedanput pozeljela, da nije u stanju. Zadnji put je pala na stubama pa za to sada ne smije hoditi po stubama ni po lustranim podima. Nije ni jednog casa sama, paze na svaki korak.

Genevsko jezero i potres.

Tri tjedna prije potresa u juznoj Italiji opazalo se, da je jezero pokazalo vulkansku neku uzrujanost. Opazalo se, kako se dize i spusta tlo jezera i to u diferenciji 30 centimetara, Dva dana mogla se ta promjena opazati. Slicne su se promjene na jezeru opazale i prije potresa u San Franciscu Strucnjaci bave se oko toga, da nagju neku vezu izmedju katastrofe i recenih promjena.

Nakon katastrofe u juznoj Italiji.

165.053 zrtve. — Napuljski dopisnik „New York Heralda" poslao je ovoj novini ove približne brojeve zrtava, koje su poginule prigodom potresa u juznoj Italiji: —

U Messini 108.000, Reggiu 31.000, Palmiju 4500, Miletu 2300, Bagnari 800, Villi San Giovani 3700, Pellaru 3300, Scilli 2800, Gallicu 800, Cannitelui 950, Gazziju 348, Bovi 380, Villi San Giuseppe 520, u Torre del Faro 300, Pellegrinu 310, Solanu 280, Seminari 300, Contessi 167, Sembratellu 200, Scaletti 250 u Santa Teresa 300, Novari, u Santa Lucia, Nizzi 800, Castrorealu 80, Cannetu 200, Zianfrilini, Scali, Cumiji, Cremontu, Cumisu, Nardini, Tripodu, u Mili, San Michelu, Bordonaru, 650, Ceramiti 330, San Procopiu 105, Pisturinu, Tremestieriju, Gualtjeriju, Spadafori 64, Gallini, Lazzaro, Calomi, Rosaliju 575, San Robertu 200, Podengoniju, Salicu, San Gregoriu 200, Montelli, Ionicu, Motti, San Giovanniju, Melini 270, Scrozzini, Solanu 74. — Sveukupno: 165.053 mrtvih.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Naseobina.

14. Poplava Santiaga god. 1783.

Zimi je grad Santiago bio izlozen pogibelji poplave vodom iz rijeke Mapocho. Ova rijeka obicno ne obiluje vodom i moze se pregaziti na konju bez ikakove pogibije; ali zimskim kisama obicaje vanredno nabujati, te je nepregaziva. Onoga vremena, kad je obilno kisilo, voda Mapocho bi napunila korito rijeke i razlijevala bi se po gradskim ulicama.

Mjeseca lipnja 1783. padala je k sa punih devet dana. Voda je Mapocha nabujala, kao nikad prije, i razlila se obitato po ulicama. Santiaska alameda (ulica nasagjena drvoredom topola) izgledala je kao prava rijeka. Voda je tekla po njoj podusujuc kuce i rusec zidove.

Na sjevernoj strani grada poplava je nanesla znatnijeg kvara. Duvanjski samostan bi potopljen, a sestricam je prijetila pogibao potopa. Trebalo je poslati jedan odjel ljudi na konjima, da ih pomogu. Ovi, velikom mukom, raskopaju jedan dio zida, sto opkoljivase samostan i spase dvadeset i osam duvana vadec ih kukama.

Steta prouzrokovana ovom poplavom bila je preogromna. Mnogo zgrada bi poruseno; velika kolicina pokujstva i robe bi unistena: izgubio se znatan broj konja, volova i drugih zivotinja, sto je bilo po kucama i bliznjim poljima. Cijeni se da su stanovnici Santiaga izgubili tom poplavom vise od milijuna talira.

Gobernador O'Higgins, zeljan da izvede nesto korisna i trajna, naumi za uvijek osloboditi grad od slicne pogibelji. U tu svrhu pocne godine 1792. praviti nasap, koji je kroz jedan vijek branio grad od poplave. Radnja bi napravljena od klaka i opeka najprve vrsti. Arhitekt Toesca, imenovan po gobernadoru da upravlja rabotom, bio je valjan inzenier, koji je sve napravio velikom pomnjom. Naibolji je dokaz tomu sto je grad ostao slododan od poplave. Nakon jednog vijeka nasap bi odstranjen kanalizacijom Mapocha, koja se pocela 1887 i dovrsila 1892.

Palaca zvana «La Moneda» (danasnji dvor presjednika) i santiaska katedrala bi sazidana u isto vrijeme, kad i nasap. Gobernador O'Higgins je mnogo sudjelovao kod izgradnje tih gragjevina, koje su u ono doba bile veliki luksus, kad ih se prispodobi sa siromasnim onadasnjim gradskim kucama.

Slijedi

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnica.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovaliste
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, -- *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

nicnom porezu sa K 502.156, dotiene sa K 527.583. Cjelokupna razdjelnica dividendaj iznosi K 91.20."

Austro-ugarsko bankovno pitanje.

Ugarsko-hrvatska vlada u Budimpešti dobila je dne 12 pr. mj. iz Beca ubaviest, da je austrijska vlada pripravna stupiti sa ugarsko-hrvatskom vladom u pregovora radi uredjenja austro-ugarskog bankovnog pitanja.

Ugarsko-hrvatsko pomorsko parobrodarsko dionicko drustvo.

Na Rieci zakljucit ce ubrzo sa hrv.-magjarskom vladom u Budapesti novi ugovor. Na temelju tog ugovora bit ce dosadasnja godisnja subvencija drustva povisena sa K 590.000 na K 1.030.000.

Magjari i Hrvati.

Vise magjarskih politicara zastupa misljenje, da se treba izmiriti sa Hrvatskom. Predsjednik sabora Justh izjavio je da Magjari moraju napraviti mir s narodnostima i sa Hrvatima te imenovati narodnosne zastupnike velikim zupanima.

Ko ce platiti 54,000.000 Turskoj.

Taj novac treba da prihvate najprije oba parlamenta, a onda ce ga, kako javljaju, kako osobiti bosanski dug napr titi — Bosni.

Crnogorskih budget.

„Glas Crnogorski" donosi financijalni zakon za g. 1909. — Prihod i rashod je oznacen sa 2,906.959 kruna. Neposredni porezi donose 858.213 kruna, carina 1,000.000. sudbene takse 27000, monopoli 350.000. Od tacaka rashoda spominjemo vladalacki dom sa 207.586 kruna, drzavne dugove sa 240 000, pensije sa 170.774.21, bolnica 39.299 kruna, izdrzavanje vanbracne djece 13.000, kazneni zavodi 64 140 ministarstvo vojno 150.000. Za gimnazije i bogosl.-uciteljsku skolu trosi se 78.029, a za narodne skole 148.944.

Japanska utakmica u Hrvatskoj.

Dosad je Hrvatska u pogledu hrastovine bila prva u svjetskoj trgovini, a sad joj pocinje ciniti jaku utakmicu Japan. Kako je izragjivanje drvlja u Japanu jos dosta primitivno, poslala je jedna kuca od tamo svoga covjeka u Hrvatsku. Tajnik trg. obrt. komore u Zagrebu g. Peroslav Paskijevic Cikara pise o tomu ovako:

„....u velikoj provincijonalnoj pilani sastao sam slucajno jednog mladog Japanca, koji je po nalogu svoje znamenite eksportne pilane u Japanu dosao ravno u Hrvatsku, da proucava sumski posao.

Kad sam upitao ravnatelja nase pilane, kako on ovako opasnom takmacu naseg drva na inostranom trzistu moze podavati objasnjenja tako delikatne poslovne naravi, odgovori mi on da to doduse nerado cini, ali se mora pokoriti nalogu svoje centrale u Belgiji, koja od tvrdke dotienog Japanca povlaci u Evropu velike kolicine drva uz povoljnije uvjete, nego iz Hrvatske, pa se ne moze oteti zelji Japanaca, da im omoguci orientiranje o eksploataciji i izradbi drva u Hrvatskoj, jer im se ovo isti ce kao primjer pozeljne kakvoce. Dotiena kuca zeljela je dapace, da njen pouzdanik dogje na dulje vrijeme u nasu pilanu kao besplatan namjestenik, kako bi se u struci na ovdjesnji nacin izobrazio. Tj zelji nije megjutim udovoljeno.

Receni Japanac, koji od stranih jezika jedva natuca njemacki i engleski, ravnatelj je dviju velikih pilana, koje su uregjene po japanskom sustavu, te zaposluju 600 radnika, a kuca njegova nabavila je za nekoliko milijuna citav jedan otok u Japanu u svrhu eksploatacije suma. Posto se u Evropi istice uvijek hrvatska (slavenska) hrastovina kao uzor-roba, zeli se vise pomenuti Japanac o izradbi iste tecno obavijestiti i nakon povratka u domovinu urediti trecu pilanu, uregjenu poput nasih pilana, kako bi se cim bolje udovoljilo zahtjevima evropskog trzista.

Opazio sam, da Japanac mnogo ne dosagjuje s pitanjima, vec sam stvar proucava. Fotograficki aparat, sto ga sobom nosi, bitno mu je pomagalo za to. On fotografise sve, sto na industrijalnom naselju vidi, napose tehnicko razregjenje poduzeca, pojedine sirove i izragjene proizvode, nacin slaganja, a najvecu brigu posvecuje strojevima, te ih snima u stojecem i poslujucem stanju, biljezeci sebi nabavna vrela i cijenu. Instalatera i dvoritelja strojeva, veli on, da u Japanu ne treba, jer da to oni sami znadu.

Japanac je ostao u pilani dva dana, te se je za tim otputio u jednu slavonsku sumu, da i ondje prouci sumski rad.

O savezu srbskih zemljoradnickih zadruga.

Kako iz Beca iz srbskih krugova javljaju, austrijska je centralna vlada odredila, da se „Savezu srbskih zemljoradnickih zadruga u Dalmaciji" sa sjedistem u Dubrovniku, podieli podpora od K 11.300. Od tih odpada na razne upravne troskove K 6000; na troskove rezije K 2000; za glavnog revizora i poslovodju K 2000; za kurze K 500 i za zadruzno glasilo K 800.

Unajmljuje se

kuca za stanovanje u Ulici Maule.

Preupitati se za cijenu na skaru gosp. *Ivana Sturice.*

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.os razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
-- Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

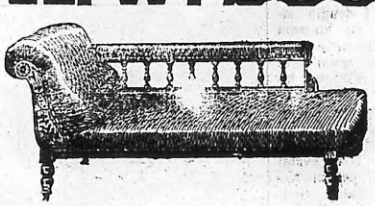

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i casare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigareto mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" Izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Pet[illegible] Gra[illegible]
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 35 — Punta Arenas, na 7. Ozujka 1909 — Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

MARINA

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnia pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslu-zuje one, koji je trabaju u svako doba dana i noci.

Ulica Azcuenes — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerna bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

— UGARSKIH «TOSKANACA» —

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

prodaje jedini uvoditelj

MITAR KALAJDŽIĆ

Ulica Llanquihue

Skrinjica Postarska br. 304

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izrajguje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrajguje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za drijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHENA VINO

Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Gospodarstvo Bosne i Hercegovine.

(Svrsetak). — Stanje domacih zivotinja povecalo se u god. 1905. u prispodobi sa god. 1879. kod jednokopitara sa 22.839 na 39.196 komada, to jest za 71%; kod goveda sa 69.836 na 169.098 komada, to jest za 141%; kod ovaca, sa 218.259 na 981.907 kom., to jest za 346%; kod koza sa 146 hiljada 858 na 577.385 komada, to jest za 293%; kod svinja sa 10.316 na 27.690 komada, to jest za 173%, a kod pasminskih srodnika sa 16.025 na 44.808 komada, to jest za 179%.

Istina je istina. Sve gornje statisticke brojke govore jasno. One pokazuju, kakovo je bilo gospodarstvo u Bosni i Hercegovini prije zaposjednuca pod turskom vladom, a kako se je razvilo i kakovo je danas iza zaposjednuca pod vladom Austro-Ugarske. Svakako, hvala je to uspjeh. Da kako, da jos i danas ima u Bosni i u Hercegovini krajeva, u kojim je gospodarstvo zaostalo. Nu, tome krivo je u prvom redu opcino pucanstvo, jer nije razumjelo, ili nije htjelo razumjeti i prilagoditi se novim politicko-gospodarskim prilikama i novom modernom duhu vremena. Danas, kad su Bosna i Hercegovina konacno pripojene Austro-Ugarskoj, izlicit ce novo vrieme, novi odnosaji, nova buducnost i te stare rane.

Do nas je Hrvata i Srba, da Bosna i Hercegovina ostanu nase zemlje, nase tlo, nas gospodarski djelokrug. Ne dajmo ga drugom. Ne svadjajmo se i ne pravdajmo se, jesu li Bosna i Hercegovina hrvatske ili srbske. One su nase. One su i hrvatske i srbske zemlje, u kojim zivi jedan narod s jedaim jezikom i s jednom krvi. Vjera ne smije da bude uzrokom prepirke i politickih spekulacija. Svaka je vjera dobra i sveta. Postujmo se vjerski, ali iskreno i posteno, jedan s drugim. Lieпa je i divna muslimanska vjera. Krasna je i dobra i katolicka vjera. A zdrava je i narodna i pravoslavna vjera. Trj su brata i tri su vjere u Bosni i Hercegovini. Ali jedan je narod, jedno je srce i jedan je jezik, kojim govore sva ta tri brata nase Bosne i Hercegovine. Deder bracol Ruku na srce, dlan u dlan, oko u oko, pa se izljubite, pomirite i radite svjestno, posteno, iskreno odvazno jedan za sve, a svi za jednoga. U tom znaku pobjedit cete vi Bosnjaci i Hercegovci, stare slave sinci, a i mi vasa mila braca Hrvati Srbi ovdje, i ako su nas od vas razdjelila losa vremena i zli ljudi. Radite slozno vi ouamo u Bosni i Hercegovini, a mi ovdje na jadranskom moru i preko Dunava i Save. Radite i gospodarski i politicki prosvjetno. Radite, pa da se ciem prije slozimo i u bratsko lice poljubimo, kao braca jednog roda i koljena kao pripadnici i clanovi jednog novog politicko-gospodarskog kraljestva u drzavi Habsburgovaca. *Quod est in votis.*

Obtuznica proti „veleizdajnicima".

Zagrebacke novine doniele su kao prilog voluminoznu obtuznicu proti Srbima, koji su tuzeni radi veleizdaje. Drzavno odvjetnistvo predlaze, da budu sudjeni po §. 59 K. Z., t. j. kaznom smrti na vjesalima. Iz obtuznice razabire se, da ima 53 obtuzenika, svi pravoslavne vjere. Izpod 30 godina imade ih 17, i nad 50 godina imade ih 8. Ozenjenih imade 39, od ih samo 9 bez djece, jedan sa 10, 2 sa 7, 2 sa 6 djece. Ukupno imadu obtuzenici, 103 djeteta. Medju obtuzenicima imade ih izmedju 53 samo dvojica, koi su vec bili kazjeni i to jedan radi prestupka suprot sigurnosti postenja, a drugi radi prestupka suprot miru i redu. vi ostali (51) su neprekanj i nisu bili nikada prije kaznje i. Po zanimanju imade: trgovaca gostionicara, obrnika i sl. 18, posjednika i ratara 6, ucitelja i nastavnika 13, vecenika 5, crnovnika 8, liecnika 2, djaka 1.

† Dinko Biankini.

Prem nuo je iznenadno, poslie kratke bolesti, nacelnik starogagrada na otoku Hvaru, Dinko Biankini, najstariji brat g. Jurja Biankinia. Bile su mu 63 godine. Svak ga je volio i postovao, i radi dobrote srca, i radi cvrstoce znacaja, i radi veselosti cudi. Ne samo za prijatelja, nego i za znanca bio bi dao i krv izpod grla. Siromasi su ga blagosivljali, jer je bio utjesitelj nevoljnih. Kad je nekomu mogao dobra da ucini, cinio je to takovim veseljem, kao da sebi cini. Nista ga nije tako peklo kao nepravda. Znao bi onda planiti zarom, koji je odavao covjeka s mora. A i jest, pokojnik je bio prototip nasega pomorca: na oko rekao bi strog, a u dusi dobar, dobar kao janje. U druztvu su ga voljeli, jer je imao za svakoga liepu riec, zgodnu dosjetku; veseo on, razpolozio bi na veselje i druge. Rodoljublje mu nie bilo samo na ustima nego i u srcu. Osjecao je za svoj narod kao sto je osjecao za svoju obitelj: Ovoj suprug, roditelj i brat najnjezniji, onomu suborac uzirajan, zanosan, samopriegoran.

Njegovi sugradjani, cieneci mu vrline, izabrase ga pred nekoliko godina za nacelnika Starogagrada. To je bio teret za dobrog pokojnika, odmakla vec godinama, ali on se je rado primio te casti, svim zanosom, iz plemenite zelje, da sve svoje slobodno vrieme, sve svoje sposobnosti posveti rodnomu gradu. I svojom uzirajnoscu, a gdje je bilo od potrebe i energijom, ucinio je dosta dobra za napredak i za poljepsanje mjesta.

Ime pokojnog Dinka Biankinia ostat ce trajno, neizbrisivo, u srcima harnih Staregradjana, a i kod svih onih, koji su se u zivotu s njime sreli.

Laka mu zemlja!

Izbori u Vrgorcu.

Obavljeni su obcinski izbori u Vrgorcu. Izabrani su za viecnike kandidati koalicije. Poslie razpusta obcine upravljao je njome g. Grgo Andreis. Iz Vrgorca javljaju, da je zavrsio godisnju upravu liepim uspjehom, i da je bilo preticka 13.000 K; platio je duga 10.000, a uredio je grobije, puteve i catrnje.

† D.r Milo Petrovic.

Umro je na senjskoj Rieci, u 54. godini zivota, nakon tezke bolesti. Pokojnik je bio rodom iz Boke, a odavna je zivio na Rieci, gdje je vrsio liecnicku praksu. Politicki nije se izticao, ali se je osjecao pravim i cestitim Hrvatom. Laka mu zemlja!

Slijedi na 4. j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala Punta Arenas — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen*

Od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brasil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagradjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekuciu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru: zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivog estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovaciću rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav»

Tajnikove biljeske procitane na glavnoj godisnjoj skupstini, drzanoj dne 26. veljace 1909.

—

Gospodo!

U posluh stavke c) paragrafa 13. drustvenog pravilnika, cast mi je prikazati vam u kratkim potezima stanje i napredak naseg drustva od 7. lipnja 1906. do konca god. 1908.

Broj drugova.

Nase je drustvo za svog utemeljenja brojilo oko 70 clanova, ali uslijed nastalih sporova, taj se broj malo po malo smanjivao i bilo bi se i razvrglo, da se na skupstini od 27. lipnja 1906. nije tomu stalo na put.

Posto su nezadovoljnici istupili, reorganiziralo se drustvo. Danas broji trideset drugova, od kojih desetorica udaraju u tamburaskom zboru.

∴

Na 7. lipnja 1906. bi izabrato dasnje upraviteljstvo i to gospoda: Ivan Sekul, presjednik; Jakov Jelisej, potpresjednik; Juraj Zmirak, tajnik i Petar Kovacic, blagajnik.

Skupstine.

Kroz ovo razdoblje drzale su se samo dvije glavne skupstine i jedna sjednica upraviteljstva, jer drustvene potrebe nijesu vise sastanaka ni iziskivale.

Opazio sam, da skupstinam prisu tvuje veoma malen broj podupirajucih clanova, a nosno utemeljitelja, dok s nazvrsujuci clanovi uvijek u potpunom broju nazocni.

Imovina.

U pocetku je nase drustvo posjedovalo 18 glazbala u vrijednosti od 695 kruna. Od tih se danas nalazi u dobru stanju 13, a 2 u losijem, ali se jos mogu upotrebljavati.

U zaduje je doba drustvo nabavilo jos cetiri glazbala i sva potrebna pomagala za izvagjanje glazbenih slika, te nekoliko partitura u vrijednosti od 200 kruna. Dakle drustvo u samim glazbalima posjeduje glavnicu od 895 kruna.

Ostalo pokujstvo vrijedi kojih 200 talira, posto je drustveno pokujstvo bilo osteceno za 12 sjedalica, stolom i dotichom opremom, sto je ostalo u vatrogasnom drustvu, kad su tamburasi istupili iz dvorane vatrogasaca. Po iskazu gosp. blagajnika u gotovu imamo $ 11.50.

Dvorana.

Kako vidite, gospodo, nasa dvorana ne odgovara nasim potrebama, te cesto puta za zabave moramo unajmivati postranje; ova nam tek sluzi za skolu tamburasa i sastanke. Nu svakako treba, da se zadovoljimo, posto je nase drustvo maleno i jedva izdrzaje troskove i na ovaj nacin.

—

Prije neg zavrsim, gospodo, smatram duznoscu predstaviti vam, da se marljivim tamburasima ima zahvaliti opstanak naseg drustva. Ovi ne zale ni truda, ni troska, a da nase narodno glazbalo dostojno prikazu u ovom stranom svijetu. I cilj su postigli, jer, kako vam je poznato, nasa je tamburica svukud trazena i gdje se prikaze smatrana osobitom casti. Oni osobitim zadavoljstvom isticu, da ih jos dvadestorica od vas podupire i iskazuju Vam svoju blagodarnost.

Istaknut mi je napose darezljivu ruku gosp. D. Bonacica: koji je u vise navrata lijepim svotama pruzio pomoc drustvu, kao takogjer i gosp. Ivan Sekul, drustveni presjednik.

Zelim da ovo nase drustvo cvate i napreduje i zahvaljujem Vam u ime cijelog upraviteljstva na casti, kojoj ste nas odlikovali, Ako u svemu nijesmo odgovirili vasim nadama, pitam uprost, ali je nasa jedina misao bila da koristimo drustvu.

GJURO ZMIRAK,
tajnik

BRZOJAVKE

London 6. O sporu nastalu izmed Austro-Ugarske Monarkije i Srbije stizu tako protuslovne vijesti, da je nemoguce razabrati, sto se iza brda valja. Sad se javlja, da Srbija ne zahtijeva teritorijalnih kompenzacija, a sad opet, da ni za dlaku ne popusta. Situacija je nestalna i pobugjuje zebrinutost.

KRONIKA

Ne prevarite se.

Ovih se dana otvaraju skole. Ovdje ih je i drzavnih i privatnih. Kako privatni ucitelji ne mogu zivjti bez da jedu, tako je «Colejio Eusebio Lillo» oglasio u «Chile Austral», da ce se u njemu predavati odrasloj zenskinji «slobodoumni napredni nauk». To je uznemirilo M. P. O. salezijance, koji imaju svoj «Colegio Maria Auxiliadora», pa su nasli jednu «majku obitelji» (kako ih oni imaju na pretek budi mimogred receno, koja se je narugala preko «Magallanes-a» upraviteljici zavoda «usebio Lillo» o cemu se to misli predavati.

Ova, ne budi lijena, nasla je drugu «majku obitelji» koja tumaci prvoj, da ce se predavati nauk protivan «natraznom klerikalnom».

Mi bismo savjetovali nasim da se ne obaziru na kojekakove toboznje «Colejios», jer su ti utemeljeni samo da prazne dzepove iskrnjega, a nastavnicima nabiju trbuh, zlog cuga se i karaju preko novinstva, te da svoju djecu upisu u drzavne skole, gdje se nauk ne prodaje za novac. Drzavne su skole pod nadzorom, pa se u njima predaje, zdrav nauk, kako zakon propisuje, dok se u privatnim predaje po ukusu klienata, to jest ono, u sto roditelji djece «infisaju». Za to nije cuda, da ovih posljednjih ima za svaki «gust».

Sudac.

Posto je dosadanji sudac otisao na lijecenje, imenovan nje je zamjenikom gosp. Karlo Cerveró Alemparte.

Ranio ga tat.

Cuvar frigorifika u Rio Seco, gosp. Jakov Stjepanovic zatekao u cetvrtak vece lupetinu, koji je krao koze njemu povjerene na cuvanje. Kad je pokusao da ga uhvati, ovaj povadi noz i rani ga na dva mjesta po glavi i po lijevoj ruci, pa pobjeze netragom.

Posto je gosp. Stiepanovicu pruzena prva pomoc na licu mjesta, bi prenesen po drustvu «Crvenog krsta» u mjesnu bolnicu na lijecenje.

Polazi u domovinu.

Gosp. Dimitrij Simic, rodom iz Trogira u Dalmaciji, polazi, pastarskim parobrodom «Ortega» u domovinu.

Sinoc su mu prijatelji priredise oprosnu veceru, preko koje se nazdravljalo putniku i nasoj krasnoj domovini.

Dobar mu put!

Upravitelj ophodnje.

Gosp. Frano Lauric, vlasnik prodavaonice «Pomoz Bog» u ulici Chiloé ug. Maipú, ovoga mjeseca vrsi sluzbu upravitelja ophodnje Hrvatskog dobrotvornog drustva. Koji treba ju pomoc lijecnika, valja da se njemu obrate za sve, sto drustveni statuti propisuju u takvom stucaju.

Preporuca se ne zanovetati tajniku, koji s tim nema sto vidjeti.

Zakasnio.

Postarski parobrod «Ortega», koji je imao stignuti danas u ovu luku, prispjeti ce sustra u jutro, posto je iz Valparaisa odputovao dan kasnije.

Posjet diplomata.

Ruski opunomoceni poslanik gosp. Prozor stici ce sutra ovdje, postarkim parobrodom «Ortega». Kci putuje zajedno s njim.

Ako je istinita vijest, sto kanimo mi Slaveni uraditi, kad se nagje medju nama?

Nasi vjdeniji ljudi trebalo bi da se sastanu na dogovor s mjesta danas. Treba da jos jednom potvrdimo, da smo rodoljubi i da u nasim zilama tece slavenska krv.

RAZNO

Konzuli u Turskoj.

Za vrieme glasovitog „statusa quo" riedko si mogao vidjeti englezkog i ruskog konsula u Carigrada zajedno osim gdje je to zahtjevala diplomatska potreba i kurtuazija. Danas je obiena stvar, da se oni svako vecer sastaju na caj, a samo jedanput nedjeljno pozivaju se i drugi gosti. Skoro svakog dana nalaze se konzuli na setnji, bilo to jasuci ili u ekvipazi. Poznato je, da su ranije konsularni kuriri najvise jedanput mjesecno, pokazali na put. U danasnjoj situaciji biva to tako cesto, da kurir mora istog dana natrag kojega je i dosao. Ali obicnije je to, da se upotrebljavaju i po dva kurira.

„Zadnji Obrenovic".

Iz Budimpeste je pobjegao u Pariz nezakoniti sin kralja Milana Kristic, a da nije platio racuna u svratistu. Mladic je po smrti grofa Eugena Zichya, koji se za nj brinuo i po smrti mu ostavio imetak od 40.000, kruna, dospio u ruke lihvara i potrosio sav imetak. Od onda se dao u ruke nekomu konsoreiju, koji je kusao tim „posljednjim Obrenovicem" steci sebi novaca. Po umorstvu kralja Aleksandra najednom se pajavio u Beogradu, ali mu nisu pripisivali nikakove vaznosti. Od onda je putovao po raznim kupalistima, ostavljao neplacene dugove i izjavljivao, da ce platiti, dok podigne imetak grofa Zichya. Sad je posudio od konobara novaca i odmaglio.

Tomanovicev govor u crnogorskoj skupstini.

Ministar predsjednik D.r L. Tomanovic odgovorio je u crnogorskoj skupstini na interpelaciju glede bosansko-hercegovackog pitanja. Iztaknuo je prirodne veze, koje vezu Crnogoru s ovim zemljama, a to su jezik i zajednicke teznje. Ove su veze s osjecajem zajednice ne prekidno rasle sve do ustanka god. 1875. koji su Srbija i Crnagora poduprle, te posle u rat proti Turskoi. Pobjedonosnoj crnogorskoj vojsci otvorise vrata Mostara i Sarajeva, a Hercegovci proglasise sjedinjenje s Crnomgorom. U to se je Rusija uplela u stvar, te je nakon rata mirom u San Stefanu Bosna i Hercegovina dobila autonomiju, koju je berlinski ugovor unistio, a Bosnu i Hercegovinu povjerio „privremenoj" upravi Austro-Ugarske. Delegati Austro-Ugarske dali su u berlinskom kongresu obecanje,

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

da ce se okupacija provesti nepristrano i da ce mandat biti „privremen". Zato je aneksija izazvala medju srbskim narodima zalost, propast i ocajanje. Knez Nikola izjavio je svoje osjecaje u proglasu. Srbija i Crnagora u zadnjem su iztocnom ratu stavile na kocku svoj obstanak za te pokrajine. Nacelo narodnosti, koje je sjedinilo Italiju i Njemacku, govori u prilog srbskih drzava. Austro-Ugarska ne moze se za svoj cin pozvati ni na kakav pravni naslov, jer ove zemlje nisu bile res nullius! Mi drzimo, da vlasti ne ce odobriti najnovije pregovore Austro-Ugarske s Turskom, jer su srbske drzave pripravne, da za te zemlje stave svoj obstanak na kocku, a bile bi s vecim pravom pripravne i milijune zrtvovati. Ovom se aneksijom ugrozava neodvisni politicki obstanak srbskih drzava, koji je samo pitanje vremena. S toga mi ne mozemo dopustiti drugog resenja nego da se ove zemlje opet sjedine sa srbskim drzavama ili da dobiju svoju potpunu autonomiju. Inace bismo bili sudjeni na polaganu smrt.

Skupst na je jednog asno presla s ovom rez lucijom na dnevni red: „Crnogorska narodna skupstina odobrava akciju vlade i izrice zelju, da zajednicki sa Srbijom s jos vecom odlucnoscu brani stanoviste koje odgovara zeljama i interesima srbstva i dostojanstva Crnogore i njezinoj historickoj misiji. Napred! Tako nam Bog pomogao! Ne ima vise uzmaka!"

Proti smrtnoj kazni.

Kongres ruskih kriminalista, koji je odpoceo u Moskvi svoj rad, prihvatio je jednoglasno zakljucak, kojim se zahtieva, da se u Rusiji odmah ukine smrtna kazna. Zahtjev se obrazlaze tim, da je ukinuce smrtne kazni potrebno u interesu drzave, te da bi jamacno smanjilo broj krvavih zlocina.

Slaveni i Niemci kod drzavne zeljeznice u Trstu.

Kod ravnateljstva drzavne zeljesnice u Trstu, premda pod isto ne spada gotovo nikoja pruga na njemackom zemjistu, to je isto namjesteno sva sila Niemaca. Na samoj centrali ima 116 Niemaca, a 22 Slavena. Kod pruge ima 122 Niemaca, a 92 Slovenca cinovnika, podcinovnika 130 Niemaca, a 140 Slovenaca, od sluga pak ima 182 Niemca. Sva bolja i visa mjesta zauzimlju Niemci. I tako kod samog jednog ureda nalazi se do 550 Niemaca, gdje bi ih moglo biti jedva nekoliko desetaka.

Jezicni spor u Ceskoj.

Becka je vlada izdala naredbu, kojom se privremeno uredjuju jezicni odnosi i poslovanje kod prazkog postarskog i brzojavnog ravnateljstva. Naredba odredjuje, da se uzpostavlja status quo, kako je postojao 1 siecnja 1907. Prema tome uredovat ce prazko postarsko ravnateljstvo u svom unutrasnjem djelokrugu i u dopisivanju s postarskim uredima samo njemacki. Izuzeti su samo post. uredi 3. razreda (611) i njihove filijale (260). U tim malim postama, koje su vecim dielom ceske, izdat ce se ceske upute. S ceskim autonomnim oblastima i sa zemalj. odborom dopisivat ce ravnateljstvo ceski. Naprama strankama imadu sve poste biti sto vise susretljive.

„Fremdenblatt" je donio dva oficiozna communiquea, koji sadrze nazore vlade o jezicnom pitanju i postarskom sporu u Ceskoj. U prvom communiquéu zauzimlje vlada stanoviste prema enqueti za sporazumak, do koje nije doslo. Pojedine stranke zaprietile su, da ce izostati iz enquete, ili su stavile tokove zahtjeve, gleda kojih je tek enqueta imala odluciti. Vlada je dosla obadjema strankama u susret, te se ne moze prikljuciti ni jednoj od njih, jer one morau da same utanace mir S toga vlada od klanja svaku odgovornost za neuspjeh, te ju prepusta strankama. Drugim communiquéom ogradjuje se vlada proti tome, da se za vazne zakljucke u postarskom sporu odgovornost vlade svaljuje na pojedine cinovnike.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Nastavlja.

15. Premjestaj O' Higgins-a.

Prvih vremena osvajanja spanjolci obagjose sav cilenski teritorij i dopru cak do velikog otoka Chiloé. Takogjer utemelje 1558. grad Osorno. Indijanci ga razore pedeset i pet godina kasnije i za to, na koncu XVII. vijeka, na kraju juzno od Arauka nile bilo drugog grada osim Valdivije.

Gobernador O'Higgins naumi ponovno utemijiti grad Osorno, da tako naseljenicima spanolskim napuci juzni kraj i utari s one strane granicu teritoriju, koji su zapremali Araukanci. kako sto je i na sjeveru bilo vec uragjeno. God. 1795., u dobi od 74 godine, Gobernador pogje u Valparaiso i tu se ukrca na brod, koji ga povede do Valdivije. Tute sakupi devedeset i cetiri obitelji, koje su brojile 426 dusa, i pogje s njima na mjesto gdje je prije bilo Osorno.

Izradi tloris grada, podijeli hranu, zivotinje, sjemena i orugje obiteljima i dade svakom komad zemljista, da sagrade stan i 25 kvadara zemlje za obragjivanje.

U Osornu tesko oboli Gobernador, i netom se oporovio pogje u Valdiviu i odatle u Concepcion, gdje ga zatece vijest, da ga je kralj spanjolski, zbog njegovih zasluga, imenovao potkraljem u Perú. Povrati se u Santiago, da se spravi za put u Limu, koji obavi god. 1796.

O'Higgins je bio najbolji chilenski gobernador, sto je spanjolski kralj imenovao. Neumorno je radio za dobro zemlje; bio je pravedan sa svakim, a osobito s indijancima, s kojima je postupao blago; upravljao je javnim dobrom posteno; nikad nije upotrebio zlo svoju moc, niti je progonio svojih protivnika. Njegov premiestaj u Perú jako su zalili chilenci, jer su poznavali njegove rasluge.

Jos i danas, poslije toliko godina slobodne republikanske vladavine, ispoviditi je, da u Chile nije bilo vlastodrsca razboritijega, radisnijega, pravednijega od Ambrozija O'Higginsa. U njegovim je rukama bila neogranicena vlast, jer je zastupao spanjolskog kralja i u Chile nije bilo nikakove visje moci od njegove; ali se je on znao dobro posluziti svojom moci na kosist zemlje i niko ga nije mogao prekoriti, da je uradio stogod u prilog osobnih interesi, niti da je napao svoje podregjene, niti, da je zanemario svoje duznosti.

Ima gobernador O'Higgins i drugu cast, s koje ga se Chilenci moraju spominjati. Njegov jedinac sin, nekoliko godina kasnije, bi najglasovitiji borac za nezavisnost i onaj koji je najvise doprinio utemeljenju republike.

HRVATI I HRVATICE!
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnioj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike," kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Afacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— CALLE LLANQUIHUE n°. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Izjava namjestnika Nardelli.

Becki listovi priobcuju ovu brzojavku N. P. dalmatinskog namjestnika Nardelli: Povodom politickih dogodaja u zadnje doba sire se posve preterane viesti o odnosajima na jugu Dalmacije, a to ponajvise radi izvanjske konkurencije, e bi se skodilo stopro zapocetom prometu stranaca u ovoj zemlji. Ove su viesti podpuno bez svake podloge. U svim krajevima Dalmacije vlada u susvim normalni, mirni odnosaji i amosnje je pucanstvo zacudjeno, kako se je moglo povjerovati u takove glasine. U interesu putnika pozaliti je, da ih se, na njihovu vlastitu stetu, uslied ovih izmisljenih glasina, odvraca od uzivanja prirodnih ljepota Dalmacije.

Za osiguranje pomoraca i ribara.

Javljaju iz Beca, da se na vladi zbilja marljivo radi oko zakonske osnove za osiguranje pomoraca i ribara, te ako se poslovi u parlamen u ne otegnu, da bi moglo doci istodobno na pretresanje sa zakonskom osnovom o druztvenom osiguranju, biva sa zakonom o mirovini za radnike, tezake, male obrtnike, male posjednike, udovice itd.

O oskudici u Dalmaciji.

„Korrespondenz des Piusvereines" priobcuje izjavu zast. Perica, da ne odgovaraju istini viesti nekojih novina, da u Dalmaciji umire pucanstvo od gladi. „Smotra" na to nadovezuje, da je vlada, da narodu dodje u pomoc, potrosila za krmu 200.000 kruna, a za oskudne radnje, za dielenje hrane siromasima 394.500 kruna; skupa preko po milijuna kruna. Namjestnistvo, da bolje i dalje doskoci nevolji potrebnog naroda, zatrazilo je jos druge drzavne dotacije za oskudicne radnje, za dieljenje hrane i nabavu krme, te se odnosni priedlozi nalaze kod ministarstva.

Radi skupoce u Dubrovniku i Kotoru.

Da se doskoci skupoci mesa, drugih jestiva i goriva, koja u ovo zadnje doba vlada i sve to veca postaje u dubrovackom i kotorskom kotaru, bilo je pod predsjednistvom N. P. gosp. namjestnika viecanje upravnih i strucnih izvjestitelja namjestnistva i vojnicke vlasti, na koje dosao narociti odaslanik ministarstva poljodjelstva, kotarski poglavar vitez Mikuli, Procucena su sredstva protiv ove skupoce, te je u nacelu prihvacen predlog ministarstvenog odaslanika, da se u ova dva juzna kotara Dalmacije uvoze, uz neke pogodnosti (bude li se to ucinilo mjestnim faktorima zgodno), goveda, mlieko, jaja i drva iz Kranjske. Ministarstveni odaslanik Mikuli krenuo je put Dubrovnika i Kotora, da se tamo dogovori s mjestnim faktorima glede ostvarenja ove namjere.

Trgovacka komora u Bosni i Hercegovini.

Kralj je udielio previsnju potvrdu zakonu glede osnovanja trgovacko-obrtnicke komore za Bosnu i Hercegovinu.

D.r Hinkovic osudjen.

U „Pokretu" od 23 rujna 1908 priobcio je D.r Hinkovic clanak o iztraznom zatvoru „veleizdajnika. Radi tog clanka poveo je kr. banski stol proti piscu karnostnu iztragu, koja se je svrsila tim, da je isti osudjen na globu od 400 kruna, jer da je u navedenom clanku dao „izraza skrajnog nepostivanja prema hrvatskom sudstvu i sudovim". Proti ovoj presudi pristoji osudjenom odvjetniku pravo prituzbe na vrhovno sudiste. I tako je prije samih „veleizdajnika" osudjen — njihov branitelj!

Sa hrvatske pozornice.

Najbolja nasa glumica Marija Ruzicka Strozzi proslavila je pr. mjes. 40. godisnjicu svog umjetnickog rada. Tom prigodom Zagrebcani joj priredise burne ovacije i kao umjetnici i kao rodoljubki, te ju obasuse darovima.

U veljaci je preminuo jedan od najvrstnijih clanova zagrebackog kazalista Misa Dimitrijevic. Pokojnik je bio rodom iz Srbije, ali je od g. 1885 bio clan zagrebackog kazalista, te se je razvio do izvrstna glumca. On se je odlikovao i kao knjizevnik, napisav par uspielih drama. Slava mu!

Pedicuro Manicuro

Djelije bez boli. Lijeci sigurno i brzo (callos) kurje oci, nokte u mesu i t. d.

Zelje

Napuci

Francuska brijacnica. — Ulica Roca br. 189.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

„VELGA"

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite veljcine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — TRST

Hotel I.os razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

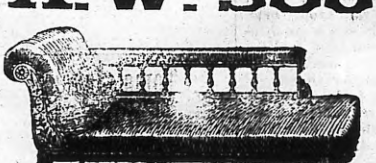

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drugo popravci na drvu.

LUKA GEGAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA.

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pog odbi.

Br. 36 | Punta Arenas, na 14 Ozujka 1909 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev,** koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jedinostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnim pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslužuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

— o — o — o — UGARSKIH «TQSKANACA» — o — o — o —

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

— o — o — o — o — o — prodaje jedini uvoditelj — o — o — o — o — o —

MITAR KALAJDŽIĆ

— o — o — o — o — o — o — Ulica Llanquihue — o — o — o — o — o —
— o — o — o — o — o — Skrinjica Postarska br. 304 — o — o — o — o —

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — **krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.** — — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje i jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Progoni novinara.

Odgovorni urednik „Srbske Rieci" Jugovic i glavni suradnik Omerikus u Sarajevu, bili su osudjeni od okr. suda prvi na sedam mjeseci, a drugi na godinu dana tezke tamnice radi jednog clanka, doslovno preveden iz „Pester Lloyda". Taje clanak sadrzavao razgovor „Lloydovog" dopisnika sa Spalajkovicem. O ovoj osudi interpelirao je hrvatski delegat Surmin ministra-predsjednika Wekerla u zajednickom saboru.

Hrvatski uredovni jezik.

Pisu N. L. iz Beca 28 pr. mj.: Ovih dana bila je kod ministarstva unutarnjih posala sjednica, kojoj su prisustvovali izvjestitelji svih ministarstva, a na kojoj se je razpravljalo obsirno o uredjenju jezicnog pitanja u Dalmaciji. Pitanje je dobro upuceno, ceka se konacna odluka. Novo nadoslo prieporno pitanje u Ceskoj ne bi imalo biti tomu na smetnju.

Sastanak slovenskog djastva u Becu.

Na 28 pr. mj. bio je u Becu sastanak slovenskog djastva, na koji je doslo i vise zastupnika. Primljena je resolucija, kojom se trazi ustanovljenje slovenskog pravnog fakulteta u Ljubljani i odobrenje izpita i rigoroza, polozenih na zagrebackom sveucilistu. Pozivlje se pak sve slovenske zastupnike, da se o ru ustanovljenju tal. pravnog fakulteta sve dotle, dok ne bude udovoljeno i slovenskim zahtjevima.

Gajeva stogodisnjica.

Ove godine navrsava se upravo sto godina, da se je rodio preporoditelj Hrvatske D.r Ljudevit Gaj. U njegovoi rodnoj Krapini obrazovao se je svecanostni odbor, koji ce se pobrinuti za dostojnu proslavu. Prihvacen je predlog, da se podigne „Gajev dom", u kom ce naci mjesta sva hrvatska druztva u Krapini. U tu svrhu osnovat ce se dionicko druztvo s temeljnom glavnicom od 50.000 K. Nego osim ove proslave u Krapini, kojoj ce ucestvovati odaslanici iz svih hrvatskih zemalja, trebalo bi da se Gajevoj uspomeni oda duzna posta svugdje gdje se hrvatski osjeca. Ne smijemo zaboraviti, da je Gaj bio pokretac i dusa velikog ilirskog preporoda, koji nas je probudio na narodni hrvatski zivot.

O dalmatinskoj zeljeznici.

U zeljeznickom odboru zastupnicke kuce zastupnika Kuranda upitao je vladinog zastupnika, da li ce se sadasnjim preinakama na kolodvoru u Oderbergu prejudicirati onim radnjama, koje bi imale prema nagodbenom utanacenju spojiti kosicko-oderberzku zeljeznicu s pruskom zeljeznicom, a glede kojih postoji junctim sa pripravama za izgradnju dalmatinske zeljeznice, koje u ostalom Ugarska jos nije ni zapocela. Uslied trvenja s Ugarskom, dobro je znati, kako stojimo glede toga.

Upravitelj ministarstva za zeljeznice Forster odgovorio je, da austrijska vlada pozuruje sve priprave za izgradnju zeljeznicke sveze s Dalmacijom i da u tom pravcu nema neprilika. Na kolodvoru u Oderbergu izvode se samo one, radnje koje su nuzdne za promet sjeverne zeljeznice cara Ferdinanda; glede prometa na kosicko-oderberzkoj zeljeznici ne ce se ovim gradjama nista promieniti.

Ubojstvo.

Pisu iz Konavala: Dne 17 pr. mj., nedjelja po podne, na stanici Komaja nadjen je mrtav mladic crevljar Marko Sudar, pogodjen u celo iz vojnicke puske. Ne zna se, da li se je ubio sam, ili ga je koji vojnik ubio. Oblast iztrazuje.

Trase kruha.

Brzojavljaju „H. K." iz Vodica, da je na 28 pr. mi. do 500 zena, sa toliko gladne djece, doslo na obcinu, vapijuci kruha.

Za utvrdjivanje Dalmacije.

„N. F. Presse" donosi, da je vojnicka vlast odredila da se sto jace utvrdi pogranicni kraj Dalmacije. Radi toga je bilo izslano vojno povjerenstvo, koje je u Kotoru i Dubrovniku vec izvrsilo sto je bijo od potrebe.

Veliki pozar Sibenika.

Iz Sibenika javljaju, da je na doslie neobjasnjeni nacin nastala vatra u tamosnjem skladistu ugljena. Velike zalihe ugljena, velika drvena baraka i cetiri ugljenom natovarena vagona podpuno izgorise. Moguce je, da se ugljen i sam od sebe zapalio. Steta je vrlo znatna.

Za poboljsanje filoksere g 1909.

Ministarstvo poljodjelstva odobrilo je, da se g. 1909 potrosi 281.500 K za rad protiv filoksere u Dalmaciji.

Uspjeh Dalmatinke u Parizu.

Proslih dana citav personal milanskog kazalista „Scala" gostovao je u glasovitoj Operi parizkoj. Pjevala se Spontinieva opera „Vestale", a cist je prihod bio namienjen zrtvama potresa. Parizka stampa hvali cielo izvadjanje opere, ali najvise iznosi prvu pjevacicu Ester Mazzoleni, nasu zemljakinju iz Sibenika. „Figaro" pise, da se davno nije cuo tako krasan i bistar glas.

Morske solane.

Po „Statistickim viestima o rudarskoj produciji" bilo je god. 1907. zaposleno u svim solanama u Austriji 6947 radnika, 64 vise nego god. 1906. Od toga je bilo kod morskih solana 1415 radnika, za 105 manje nego 1906. Na solanama u Kopru, Piranu i Strunjanu u Istri bilo je zaposleno 955 radnika (—75) i to 543 muzk. 350 zenskih i 62 djece. U solanama u Stonu, Rabu i Pagu u Dalmaciji bilo je 460 radnika (—40) i to 280 muzkih, 115 zenskih, a 65 djeca.

Za saobracaj stranaca.

U Hercegnovomu u Dalmaciji odlucilo je „*akcijsko drustvo*" za saobracaj stranaca, da se izda druga izdaja dionica u iznosu od K 100.000. Svaka po K 100, za svratiste i daljnje nabavljanje vrtova sumica.

„Drava" tvornica zigica u Osjeku.

To poduzece, jedino u toj struci u Hrvatkoj, pretvoreno je u dioni carsko drustvo. Dne 24. pr. mj. obdrzavala se konstituirajuca glavna skupstina novog

Slijedi na 4. j strani

Jerolim Martinich
vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je o posjeduje vijem preus rojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju s drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriran u vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %: kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja, i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

Interpelacija zast. M. Polita o veleizdajnickom procesu.

—

Visoki sabore!

Moglo bi izgledati sasvim neobicno, da se u magjarskom saboru podnosi ovakova interpelacija, posto pravosugje u Hrvatskoj potpada pod drzavnopravnu autonomiju Hrvatske i posto sa sa istim magjarska vlada nema nikakvog posla. S druge strane pak uopce vladi ne pripada nikakva ingerencija na sudski postupak. Ali prema tome stanovistu moze se prigovor uciniti, da djelovanje hrvatskog bana, koga magjarska vlada smatra za svoga eksponenta, svakojako podpada kontroli ugarske vlade, osobito sada, gdje je u Hrvatskoj pravna sigurnost usljed politickih upliva vrlo ugrozena. Govornik se je do sada uzdrzavao od interpelacije u ovoj stvari, i ako su hrvatski poslanici drzali za potrebno, da u ovoj stvari jos prije interpelisu. Posto pak vec sada predstoji optuznica drzavnog odvjetnika u Zagrebu, to govornik drzi za svoju poslanicku duznost, da zaiste razjasnjenje i da d je razjasnjenja.

Nema nikakve sumnje, da veleizdajnicke parnice u Hrvatskoj, koje su protiv Srba i samo protiv Srba uperene, stoje u tijesnoj vezi sa aneksijom Bosne i Hercegovine. Te veleizdajnicke parnice treba da su ilustracije za potrebu aneksije, s druge strane pak treba da one sluze za utvrgjenje vladavine Pavla Raucha, koji je uspjeo, da se nacini najpotrebnijom osobom, kako u Becu tako i u Budim pesti.

Veleizdajnicke parnice u Zagrebu jesu cisto polit. tendenciozne parnice. Znacajno je da su preko 30 najznamenitijih pravnika u Hrvatskoj kako Srba, tako i Hrvata, kao branioci u toj veleizdajnickoj parnici protiv optuzenih Srba tendenciju te parnice i juridicku nesmislicu iste u jednoj opseznoj knjizi dokazali. Dakako, da je ta knjiga u Zagrebu zaplijenjena. Zaista mora se kao besmislica smatrati, da se u Srba u Hrvatskoj moze pretpostaviti da imaju veleizdajnicke tendencije tako ogromne, da bi takovi velleiteti bili smrvljeni. — Megjutim je vrlo znacajno, da su ova 53 Srba sto su veleizdajom okrivljeni oni isti, koji su pri posljednjim izborima u Hrvatskoj glasovali protiv kandidata bana Raucha.

Optuznica zagrebackog drzavnog odvjetnika ne daje apsolutno nikakvu osnovu, za kakav veleizdajnicki kazneni pokusaj. Mora pobuditi najvece iznenagjenje, da optuznica pripada razlozima, kao da u Hrvatskoj do prije kratkog vremena srpstvo poznato nije bilo. Zar se ne zna, da su mnogobrojni Srbi, koji su se sa ponosom priznavali za Srbe, bili zamjenici hrvatskih banova? Zar se ne zna, da je grof Khuen Hedervary, kao ban hrvatski kroz 20 godina imao za sobom jednu srpsku stranku i da mu nije bilo protivno, kada su ga zvali ,,srpskim banom"? Valjda se nece i Hedervary smatrati kao veleizdajnik i valjda u njega nije bilo veleizdajnickih tedencija. Kada je optuznica drzavnog odvjetnika u Zagrebu dosla na vidjelo, tu je megju sudijama srpske narodnosti kako u Ugarskoj, tako i u Hrvatskoj bio poklik prave indignacije: ,,Zar pripadnost srpstvu moze sacinjavati veleizdaju? Ako je tome tako, onda treba nas sve zatvoriti, a pocetak uciniti sa patrijarhom Bogdanovicem, koji se, kao i svaki drugi Srbin, pridrzava svoga srpstva!"

Optuznica ima megjutim cudnovat razlog za veleizdaju. Veli, da srpski seljaci srpskoga kralja nazivlju svojim kraljem, ali Magjari, kako u Rumuniji tako i u Srbiji, kada govore o svom kralju, ne razumijevaju ni kralja Carola ni kralja Petra, vec razumi u kralja. Zar da se od seljaka i radnika moze zahtijevati, da razlikuju drzavopravne pojmove od narodnosnih pojmova? Pa tek poziv na zloglasnog Nastica, koji je kao agent-provocateur svoj zalosni zanat tjerao na Cetinju, u Beogradu, u Sarajevu, pa na posljetku i u Zagrebu.

Veleizdajnicka parnica protiv Srba u Hrvatskoj sposobna je, da u najvecoj mjeri skodi glasu Ugarske. Zar se hoce u Ugarskoj da podrazava austrijskim primjerima? Zar hoce u Hrvatskoj da udomaci vladavinu jednoga Caraffe? Zaista, ono sto se je dogagjalo u tamnicama Hrvatske sa Srbima, to je gotovo nevjerojatno. Inteligentni ljudi baceni u jednu celiju sa lopovima i na smrt osugjenim ubojicama!

Stari, casni svecenici okovani su bili u lance i od zandara u Zagreb dopraceni. Danas u Hrvatskoj nema pravne sigurnosti. Na prostu denuncijaciju kakovoga pristase Frankove politike, koju ban barun Rauch podupire, nije nijedan Srbin u Hrvatskoj svoje licne slobode siguran. Preko 50 odlicnih Srba came u tamnicama Hrvatske, oni su se vec latili strajka glagju, a jedan optuzenik je i umro u tamnici. Pa zasto sve to? Da se opravda aneksija i da se vladavina bana Raucha utvrdi! Smije li takovo sta biti? Moze li takovo sto trpiti Ugarska, ona Ugarska, koja je imala svoje narodne mucenike.

Skrajnje je vrijeme, da Ugarska u Hrvatskoj stvori normalne prilike i danasnjoj samovolji ucini kraj!

Hrvatska u carevinskom vijecu

Kako se u jugo-slavenskoj svezi zakljucilo, da se u carevinskom vijecu podnese interpelacija o prilikama u Hrvatskoj, to su na koncu sjednice 19. januara zast. Ivcevic i Susteric podnijeli ovu interpelaciju: U kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji postoji izvanustavno stanje. Na kormilu je vlada, koja kod zadnjih izbora nije dobila ni jednog svog zastupnika, a ipak je ona odgodila sabor i vlada bez njega. Novine se plijene, ali urednici ne optuzuju, jer se vlada plasi porotnog suda. Sudacka se sloboda ukida i suci upotrebljuju u politicke svrhe. Posto ovakovo stanje u Hrvatskoj i Slavoniji zlo djeluje na Hrvate, Srbe Srbe i Slovence u zemljama carevinskog vijeća, a na Srbe i Hrvate u Bosni, to to ono nikako ne moze biti u interesu Austrije. Obzirom na to, da se u drzavnom temeljnom ustavnom zakonu zahtijeva ustavna vladavina u obim polama monarhije, pita se ces. kralj. vlada, koje korake kani poduzeti, da se u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji uspostavi ustavno vladanje.

BRZOJAVKE

Bcc 13.

U sluzbenim se krugovima opaza neko neobicno nezadovoljstvo zbog okruznice srbske upravljene velevlastima, u kojoj, se ni napominje priopceno sa strane Austro-Ugarske vlade.

Mexico 13.

Prosno se glas, da se zametnuo rat izmed Nicarague i San Salvadora.

KRONIKA

Ruski Ministar Knez Prozor.

U Magallanesu se danas nalazi svijetli putnik knez Prozor, ruski opunomoceni ministar za Chile, Brazil i t. d. u pratnji svoje kcerke i gospojice Keen.

Svijetli gost ce se zadrzati ovdje do nedjelje

Vijest, da se med nama nalazi predstavnik bratskog ruskog naroda, stitnika svih Slavena, rasirila se munjevnom brzinom po ovdjesnjoj Slavenskoj koloniji. Ma gdje svrnete, te nagjete nasa dva covjeka stalni ste, da se razgovaraju o ruskom ministvu, o ruskom narodu, da nabrajaju, dobra, koja su Rusi ucinili osobito nama juznim Slavenima.

Domovina, tumacec custva ovdjesnje hrvatsko-srpske naseobine, ovim pozdravlja svijetlog predstavnika velikog ruskog naroda kneza Prozor i klicemu srdacni: Dobar dosao!

Urljek u zadnjoj vreci.

Mnogi ce nasi ljudi biti opazili, da im pisma i novine budu stavljena u postarsku skrinicu docnije nego ostalim ljudima n. pr. Englezima, Francuzima, Nijemcima i t. d. I nama je to upalo u oko, pa smo upitali jednog cinovnika za razlog, a on odgovori kratko, ali jezgrovito: «Pocnemo dijeliti od bliza pa nadalje». Hajde, dá!—zadovoljili smo se biti i u tomu zadnji! Nego, vidi ti belaja! sad kad smo s postom u novoj kuci, kroz okn ajice vidi se sto rade postorski cinovnici i regbi da nasa pisma i novine nijesu bas u najzadnjoj vreci Tu je nagomilana sva korespondencija na jednom stolu. Cinovnici odtole bacaju u skrinjice, ali ne po redu, kako dolaze vec po brcima. —tu se cisto izabire, komu ce se staviti prije. Virili smo «Trscanski Lloyd» pod rukom cinovnika, kojih dvadeset minuta, ali mu se nije nikako mogao prilijepiti za ruku. Nakon malog upitnog prosvjeda jednog nazocnog, utili cas se stvorilo u mnogim skrinjicama i nasih novina i pisama.

Molimo gosp. Upravitelja, da odstrani ovu grdesiju. Treba da znade, da su i nasa pisma biljegovana.

Pokladi u Punta Arenas.

Drugovdje zavrse pokladi u utorak od velikih poklada, a u srijedu se pokopa krnje. U Punta Arenas ga pak od ciste srijede prenesose na nedjelju tako da prva nedjelja korizme je zadnji dan Karnavala.

Dva individua zatrazise dopust, da smiju u jos jednu nedjelju dati maskarani ples, a «cisti prihod», da ce biti za bolnicu. To im bi i dopusteno, akako su naviknuti raditi «za drugoga» kane i danas dati ples.

Mislimo, da ce vlasti toj sramoti stati na put. U trecoj ne djelji korizme—pokladi!

Prelomio nogu.

Jutros su drugovi «Crvenog Krsta» prenijeli sa mula do bolnice radnika Serafina Soto, koji je prelomio lijevu nogu na raboti u Ultima Esperanza.

Doveden je amo parobrodom «Araucania».

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

RAZNO

Brosura „Veleizdajnickog procesa".

Kako je poznato, zaustavilo je drzavno odvjetnistvo u Zagrebu brosuru „Veleizdajnicki proces", koju su izdale branitelji „veleizdajnika" Srba, Ovu zaustavu potvrdio je ovdasnji sudbeni stol zakljuckom od 17. januara 1909. broj I. 66—09, jer da je izdanjem pomenute brosure pocinjen zlocin paragrafa 65. sl. a (i b) kazn. zakona. Po paragrafu 9 t. p. (novele od 14. maja 1907.) imao je drzavni odvjetnik u roku od 8 dana nakon potvrgjenja zaustave po sudu, predati kaznenom sudu predlog radi povedenoga kaznenog postupka protiv na omotu brosure oznacenih branitelja kao izdavaca brosure. Posto on to u zakonom propisanom roku ucinio nije, to su danas branitelji, koji su brosuru izdali, podnijeli sudu podnesak kojim traze, da se u smislu paragrafa 9. t. p. zakljuckom od 17. januara 1909. broj I. 66 09.e potvrgjena zaustava brosure „Veleizdajnicki proces" dignu, te svi zaustavljeni primjerci izdavacima odmah povrate.

Justh i Hrvati.

Veliki zupan pozunske zupanije Zmijalovski pozdravio je u Pesti u ime Slovaka u kuloarima predsjednika zastupnicke kuce Justha. Ovaj je dogadjaj izazvao veliku paznju medju prisutnim zastupnicima. Justh je na to primjetio: Sto se cudite, ako me Slovaci pozdravljaju? Poznato vam je, da najiskrenije zelim, neka se Magjari izmire sa narodnostima i sa Hrvatima, jer imademo i medju sobom dosta okapanja. Magjari se moraju prije ili poslije izmiriti sa Slovacima, Srbima, Rumunjima i Hrvatima. Ne smijemo ih sprijecavati u njihovom kulturnom razvitku i otimati im jezik, ali ostro cemo ustati protiv onih, koji gravitiraju preko granica.

Samoubojstvo Dalmatinca u Rimu.

Proslih dana ubio se je u Rimu iz samokresa Josip Juras iz Sibenika. Pokojnik je bio enolog, ali od duljeg vremena bio je ostao bez ikakove sluzbe. Za nekoliko godina bio je zaposlen kod gradskog ureda u Napulju. Lani je bio dosao u Zadar i nastojao je da dobije kakovo mjesto, ali jadan nije uspio. Onda se je povratio u Italiju i natjecao se je da dobije katedru enologije u Velletri. Bio je odbiven. To ga je doveło do ocajanja te je kidisao na svoi zivot. Biedna obitelj nalazi mu se u Zadru.

Automobilna sluzba izmedju Kotora i Cetinja.

Dva automobila crnogorske vlade vrse od prosaste nedjelje sluzbu izmedju Cetinja i Kotora. Jedan za postu i putnike (7 mjesta), a drugi za voznu postu. Ovim je za vise nego polovicu skraceno vrieme putovanja do Cetinja. Automobili su soledno napravljeni u jednoj austrijskoj tvotnici.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Nàsecobina.

16. Starinski Chilenski gradovi.

Poglavitiji chilenski gradovi godine 1800. bili su Santiago su. 36,000 dusa, Concepcion su 5.000, Valparaiso i Serena po 4.000 svaki.

Posto su bili putevi vrlo slabi, saobracaj je izmed ovih gradova bio neznatan, a njihovi stanovnici zivili su osamljeni, kao da bi pripadali razlicitim narodima. Onda nije bilo novina ni postarske sluzbe: sto je prolazilo u jednom gradu, nije se znalo u drugom, dok ne bi stigao koji putnik da pripovidi.

Samo u Santiagu je bilo nekoliko dobrih gragjevina. Gnivna od njih bile je «La Moneda», koja se pocela zidati god. 1886. i dovrsila dvadeset godina kasnije. Zapala je preko milijuna talira ondasnjih, dakle danasnje vrijednosti nekoliko njih.

Za njom je dolazila katedrala, hram sv. Dominika, palaca, gdje je sada tribunalji kuca, u kojoj je sada «Intendencija» na placi «de Armas».

Santiaske zgrade su oskudijevale ne samo udobnoscu i elegantnoscu, nego takogjer i mnogim drugim bez cega se danas ne moze pro i. Prozori i vratija bili su bez stakala, posto su onda bili preskupi. Da ugje svjetlo u kuca, treb lo je otvoriti prozore i vrata, sto je osobi o zim bilo vrlo neugodno. Papir, za popeljivanje zidova, cija je cijena danas neznatna, te se vidi u najsiromasnijim kucama, onda je bio luksus. Nutarnji i vanjski zidovi bili su obijeljeni vapnom; tako isto krovovi i vratija, ako se ne bi ostavila naravna boja drva. Jedina se bojadisalo za ukras oltare u crkvama.

Po noci ulice nijesu bile rasvietljene. Nekoji su gragjani pred kucom imali lojane fenjere, kojijed su vise i gorili. Po veceri se rijetko izlazilo vanka, a kad bi to bivalo, obitelj je pratio sluga ili rob s fenjerom u ruci. Raspeta u kucama bile su lojane svjeca.

U Santiagu nije bilo setalista, jedine javne zabave bile su crkovne procesije, kojim su prisustvorale vlasti skupa sa gragjanstvom. Gdjekad bi se upriličila utrka bikovo i tucnjava pijevaca, gdje bi se sakupile mnoge obitelji osobitom naslađom.

Surovost je zlostavljati zivotinje svijetu za zabavu; nu onda su djeca iz malena bila navikkuta na takove barbarske zabave noje su cisto odavale surovo srce osvajaca Amerike.

Puk se vanredno oslagjivao utrkama bikova i tucnjom pijevaca; ali nije bilo veselja kraj toga, ako je falilo rakije i *chiche*. Ondu su, kao i danas, radnici gubili vrijeme, prosipali novac i trosili zdravlje odvratnim opijanjem. Svaka proslava je biljezila po koji krvavi dogodjaj, jer su napiti ljudi, oboruzani nozima, probadali jedan drugoga za svaku sitnicu. «Tucnjave i umorstva bila su uobicajena zlodjela koliko po selima, toliko po gradskim predgragjima. U Santiagu se svakog jutra moglo viditi na vratima tamnice mrtvaca, sakupljenih po redarstvu i izlozenih opcinstvu rad prepoznanja, prvo neg se ukopaju. Ponedjiljkom u jutro nije bila rijetkost viditi 6 do 8 mrtvaca, ogrezlih u krvi od udaraca i uboda».

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otmjeniji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. I svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjerosijske zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zaduca, da on i radi na onom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uskrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cieloj monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugarske, gdje godj bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka, u zlatu. Novci i pisma salju se vlastniku i glavnom uredniku «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 194, T. 246 (vlastita kuca).

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 3 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine uracunaje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mükte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara n 2 po p., da se poonovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom ovara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUST[illegible] upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentan izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Putnana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecima od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA RUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

dion. drustva, koje je bilo ime „*Drava*“, dion. drustvo za proizvodnju zigica. Dionicka glavnica od K 1.500.000 podpuno je uplacena. Najveci dio dionica nalazi se u rukama dosadanjeg vlasnika tvornice g. Adama pl. Reisnera, koji je izabran predsjednikom i ravnateljem drustva. Pod njegovom upravom ostaje i nadalje cielo poduzece. U ravnateljsko vijece izabrani su: Heyner, Ivan Nepomuk, Amon barun Rukavina, Ziga Szana i Oskar Weiszmayer i dvorski savjetni Pavao pl. Elek.

Novcarske prilike u Austro-Ugarskoj.

Valovi agitacije proti zajednickoj banci utalozili se osjetljivo nakon povratka predsjednika ugarsko-hrvatskog sabora u Budapesti, Justha, iz Beca u Budapestu. Neodvisna stranka magjarska lieva vec vodu u svoje vino. Opaza se nastojanje, da se glede daljnjeg postoja zajednicke banke u njenom dosadasnjem obliku poprimi ime „*kartelne banke*“, samo da se tiem pokrije povrsnost. Veli se, da je magjarska vlada sigurna za svoje namjere, to jest, da ce magjarski novcani zavodi moci u buduce izdavati banknote na magjarskom jeziku. To se konacno moze vise ili manje smatrati oblicnosecu, jer pridrzajem zajednicke banke zaista je sve jedno, ako jedan dio novcanica bude kolao na magjarskom jeziku. Iz tog posla ne mogu nastati pogrjeske. jer brojka govori vec sama jasno po sebi. Pitanje je samo, kako ce se stvar udesiti glede novcanica, koje ce kolati u Hrvatskoj. Bilo bi vriedno saznati, sto li je u tom pogledu ucinila hrvatska vlada, dotieno ban hrvatski na mjerodavnom mjestu?!

Nu, ni ta povlastica u korist Magjara ne ce niposto biti dobro vidjena u Austriji. Pokazalo se bas u ovo posljednje doba, da upravo sada Magjarska mjenicnu vjeresiju zajednicke banke izcrpljuje u mnogo vecem objemu, no li to cini Austrija. Dne 31. prosinca 1908. iznosila je mjenicna listnica austrijskih novcanih zavoda K 250,000.000 ili 36·5% cjelokupnog postojka, docim je mjenicna listnica magjarskih i hrvatskih novcanih zavoda iznosila 435.000.000. to jest 63·5% cjelokupnog postojka Na mjenicnoj vjeresiji zajednicke banke sudjelovale su dakle Austrija, Magjarska i Hrvatska skoro u obrnutom pripadnickom razmjeru. Iz tog dalo bi se zakljuciti, da u Magjarskoj pridolazi k izdanju najveci dio novcanica, ali, jer je u Austriji kolanje novcanica ipak vece, to ce bas u Austriji kolati vrlo velika mnozina magjarskih novcanica. Posmatrajuc tu stvar sa gospodarskog gledista, ne bi to po gospodarstvo ipak bilo skodljivo.

U zeljeznickom odboru pretresaju se sada predlozi za podrzavljenje: ne ce bas tako lako ici. Poljaci hoce da propuste predlog samo onda, ako se budu dala jamstva za konacnu izradbu zakona o vodenim putevima. A onda skodi brzina, kojom vlada u Becu tura napried pripravu cjelicnih povisica, obljubljenosti podrzavljenicke zamisli. Ali, uzprkos svemu tome ipak su predlezeci podrzavljenicki ugovori povoljni sa financijalnog gledista za drzavu, a povoljno je isto tako i okrepljenje, koje ce zadobiti Austrija odkupom drzavne zeljeznice prema Magjarskoj. Za to je posve i jasno, da niko ne ce htjeti preuzeti odgovornost za odklon recenih ugovora.

Pocetkom veljace bila je burza troma usljed prolazne poostrice tursko-bugarskog sukoba. Ipak, nesto kasnje nastupilo je umirenje. U ovaj tren cvrsto je osobice bankovno trziste, a podupire ga u cvrstini bankovna *hausse* u Berlinu. Dionice alpinskih montanki pridrzavaju svoj trajan tecaj, jer je polazaj *kontromine* jos uvjek tako velik, da i najmanja tecajna nazadica moze biti upotrebljena za pokrica. Ugljenarske dionice, osobito Bruxovke i zapadnoceskinje pokazuju jacu oslabljnu. Ta se opravdava strahom pred novom novelom brdjanskog zakona; a valja ipak pri tom spomenuti, da je taj utisak tek eto sada nastupio, docim je sadrzaj brdjanske novele vec osam dana i vise poznat. Zanimivo je, da je danas blagajni tecaj za turske srecke bio za K 4 visi od redvonog tecaja, jer obcinstvo vrlo zivahno trsazi bas te srecke, koje ce vec kod najblizeg zriebanja sudjelovati.

Pedicuro Manicuro

Djeluje bez boli. Lijeci sigurno i brzo **Zulje** (callos) *kurje oci, nokte u mesu* i t. d.

Naputci

Francuska brijacnica. — Ulica Roca br. 182.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primáljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic.

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER“

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero—

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.og razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

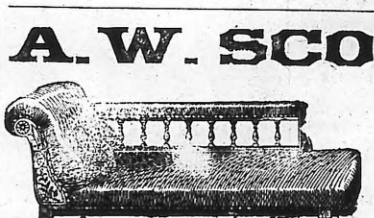

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES“

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih pušiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 37 | Punta Arenas, na 21 Ozujka 1909 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264 —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnja pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

REGREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i ivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u dinarima.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, minerálna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—

—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, miljeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Razbiti pregovori u Istri.

Na 20 pr. mj. sastali su se u Trstu, kod namjestnistva, predstavnici hrvatsko-slovenske i talijanske stranke, da se dogovore glede saziva zemalj. sabora i da se sporazume glede mirnog razpravljanja i rieavanja u njemu. Nije doslo do sporazuma i Talijani se zagrozise, da ce onemoguciti djelovanje sabora.

Samouprava Poljske.

Kako se iz Petrograda javlja, sprema se izmedju Rusa i Poljaka vrlo vazan preokret. U najkracem roku ruska ce vlada poduzeti prvi korak, da ublazi spor izmedju Rusa i Poljaka, i to na izricitu zelju cara Nikole. Ministar predsjednik Stolipin ima vec u rukama gotov zakonski nacrt o samoupravi Poljske, te ce ga ovih dana predloziti na pretres ministarskom viecu, odakle ce biti iznesen pred dumu. Glede autonomije Poljske Rusija hoce da stvori neku protuteZu prema Austro-Ugarskoj. Ministar vanjskih posala Izvoljskij je u zadnje vrieme odusevljen pristasa ove ideje. Po Stolipinovom zakonskom nacrtu Poljska ce dobiti svoj pokrajinski sabor. Izborni red ima se sastaviti tako, da ce svaki drzavljanin, koji placa stanovitu svotu izravnog drzavnog poreza, imati izborno pravo.

Viecanja o ustavu.

Pocela je u Sarajevu anketa pod predsjedanjem civilnoga adlatusa baruna Benka, koja vieca o buducem ustavu za Bosnu i Hercegovinu. Pozvana su dvadeset i cetiri pouzdanika sviju stranaka iz citave zemlje, i to devet Muslimana, devet Srba, pet Hrvata i jedan Izraelicanin. Po okruZjima odpadaju na Mostar sestorica, na Travnik trojica, na Dolnju Tuzlu trojica, na Banjaluku petorica, a na Bihac dvojica pouzdanika. Posto ce se izjaviti ovi pouzdanici, podvrgnut ce se u zajednickom ministarstvu financija ta osnova ustava konacnoj redakciji. Ovako gotova osnova predlozit ce se austrijskoj i ugarskoj vladi, da se dobije privola obiju vlada. Ako ne dodje do zaprieka, objavit ce se u Bosni i Hercegovini ustav vec u proljecu. Prvi bosanski sabor sastat ce se tek pod kraj ljeta ili sredinom jeseni.

Zatvaranje i premetacina u Stolcu.

Javljaju iz Stolca: Po nalogu okruznog suda u Mostaru oruznici su dne 14 pr. mj. odpratili u okruzni zatvor Milana Kurilica. Na intervenciju njegovog brata, stolackog zlatara Mirka J. Kurilica pusten je, na slobodu uz jamcevinu od 10 000 K koju je spomenuti zlatar polozio. Milan Kurilic obtuzen je radi smetanja javnoga mira i reda. Taj je dogodjaj izazvao veliku senzaciju u Stocu i Mostaru. Dne 30 pr. mj. provedena je premetacina u stanu Marka i Alekse Tamiodzica ali nadjeno nije nista.

Razgovor sa zast. Biankinim.

„Zeit" donosi razgovor svoga suradnika sa zastupnikom Biankiniem o zatvoru carevinskog vieca. Biankini je kazao:

Vrlo je zalostno, da je sadanje zasjedanje zastupnicke kuce dozivjelo tako brzi i neharmonicki konac. To je tim zalostnije za ostale Slavene, koji imadu da se manje vise izolirano bore za svoja prava. Bas u casu, gdje je moguce bilo izaci neke gospodarske i kulturne tecevine, bilo je — blago receno — nepromisljeno, da se carevinsko viece stavi izvan akcije. Mi ne znamo, sto ce buducnost donieti i kojih ce se sredstava primiti vlada, da uzmogne drzane poslove i dalje voditi. Bojati se je, da ce § 14 doci u krepost, s kojim ce se mozda i reforma poslovnika oktroirati. Promjena je u tom pogledu nuzdna, a meni se cini, da ona i nije ni tezka, kad se je Engleska sa svojom prastarom parlamentarnom tradicijom odlucila da duhu vremena primjeni poslovnik kuce zastupnika. Kako rekoh, nitko nije na cistu sto ce se zbiti, ali sve drzim da se parlamentarno stanje u Austriji ne ce moci dugo uzdrzati.

Devedesetgodisnjica zasluznog domorodca.

Pisu iz Perasta, dne 6 pr.mj: Odlicni nas sugradjanin i vrli domorodac gosp. Andrija vitez Brajkovic, bivsi peraski nacelnik, dne 4 ov. mj., veoma skromno, u obiteljskom krugu, proslavio je svoju devedesetgodisnjicu zivota. Ovo je veoma cestiti starina patriot, celik karakter, zasluzan za svoj rodni grad i za sve mjestne ustanove, koji je yazda svojim patriotskim radom izgledno prednjacio svakomu. Svevisnji nam ga pozivio cila i zdrava do najtrajnijih granica ljudskog zivota.

Sudska imenovanja u Trstu.

Za predsjednika prizivnog suda u Trstu, na mjesto pok. Gertschera, imenovan je dvorski savjetnik na vrhovnom sudu August Jakopig, rodom i osjecajem Slovenac. — A za predsjednika zemaljskog suda u Trstu imenovan je prizivni savjetnik D.r Josip Milovcic. Hrvat rodjen u Vrbniku na Krku. Milovcic je izucio gimnaziju na Rieci, a pravo u Zagrebu i u Becu.

Predavanja o Dalmaciji u Berlinu.

Poznata becka spisateljica Natalija Bruck Auffenberg drzala je u „Liceum" klubu predavanja o Dalmaciji, skopcana sa bioskopnim slikama. Istodobno je bilo izlozeno u dvorani mnostvo slika iz Dalmacije, Bosne, Hercegovine, Istre i Trsta. Predavanje je islo za tim, da se kod sjevernih Niemaca pobudi interes za putovanje po Dalmaciji i Bosni. Spisateljica je bila burno pozdravljena.

Izbor nacelnika u Staromgradu.

Pisu iz Staroga grada, 2 veljace: Mjego blagopokojnoga Dinka Biankinia danas je biran nacelnikom njegov rodjak kap. Juraj Rossini, a prisjednicima Niko Babare i Dinko Vidovic.

Nasljednik profesora Jagica.

Na izpraznjeno mjesto profesora s avenske filologije na beckom sveucilistu, usled umirovljenja profesora Jagica, predlozio je profesorski zbor filozofskog fakulteta u Becu unico loco prazkog profesora Bernekera. Mini-tarstvo prosvjete nije se osvrnulo na ovaj predlog,

Slijedi na 4. j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i naturedniga.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obvernice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj shoti.

Priznatih novih sprema, koje saimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagrajeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 →▫ **BRACA BONACIC i Dr.** ▫← Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvarj po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-ljubicasta. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: lozove rakije, travarice, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

Dobrotvorstvo kod Srba i Hrvata

—

Kako se javlo, umro je u Trstu ugledan trgovac Risto Skuljevic te je taj vriedni Srbin sav svoj imetak od preko dva milijuna kruna namro u javne svrhe svog naroda.

Nije ovo prvi put, sto Srbin trgovac pravi takove zaduzbine. Ta najveci dio dobrotvornih narodnih zaklada, sto ih Srbi u obcenoj mjeri imadu, potjecu od srbskih trgovaca. Nas to kao Hrvate iskreno veseli te mi pred tako pozrtvovnim patrio izmom s pocianjem skidamo kapu. Nu dok tako cinimo i osjecámo, zaboli nas duboko u srdcu, kad pomislimo na nase Hrvate, koji na zalost ne izkazuju ni iz daleka primjera takove darezljivosti. Hrvatska nije, osim Strosmajera, jos rodila sina, koji bi narodu svom poklonio dva milijuna kruna. Mi smo doduse siromasan i malen narod, ali ipak u obce uzeto, ne stojimo materija no gore nego Srbi. Mi naprotiv imademo vise gavana, nego Srbi: sjetimo se samo visokog hrvatskog plemstva, pa onih mnogobrojnih hrvatskih gavana u Americi, osobito juzno. Nu zalib ze ni jedni ni drugi nisu dovoljno prozeti pravim narodnim duhom, nemaju pravog smisla i razumievanja za potrebe i zelje naroda nasega. Znacajno je pak, da bas trgovacki stalis u Srba daje tolike narodne dobrotvore, a hrvatski stalis tek vrlo sporadicno, i to sicusne. Ne izpitujmo razloge tomu tuznom pojavu, jer je budnom posmatracu i onako dobro poznat. Manje imucni trgovci darezljiviji su nego bogati, jer je kod ovih narodni osjecaj slabiji

Kad se mnogi nasi ljudi obogate, misle e su duzni svom „polozaju", da glede patriotisma budu sto vise ravnodusni, a strasno se rado tiskaju u "vise" drustvene slojeve, gdje obicno gasne prava, cista otacbenicka ljubav. Srbi nasuprot ostaju uviek u svom demokratskom krugu, rade i stede neumorno, a patriotizam njihov nikad ne gasne. Koje, dakle, cudo, da se i „kod posljednje volje" pokazuju vecim dobrotvorima svog naroda, nego Hrvati? Nastojmo ih u tim hvalevriednim svojstvima sto vise oponasati. Bit ce tada doduse manje takozvanih smijucih se bastinika, ali va narodu ce svoje ime dicno evjekovjeciti.

Jedan liepi nacin, kako da hrvatski trgovci — dok se u nas rode veliki mecene — cine zaduzbine: jest putem osjeguranja zivota. Recimo, hocu da namrem Matici Hrvatskoj, Druzini Cirilovoj, Druztvu za pucku prosvjetu, za izkapanje hrvatskih starina, za muzeje i dr., stanoviti iznos. Osjeguras se kod kojeg osjegur. druztva (najradje kod „Croatiae") na taj iznos u korist doticnog hrvatskog druztva, placas redovitu premiju svake godine, a u slucaju smrti bude druztvu izplacen osjeguranj, odnosno zapisani iznos. Takov nacin zaduzbine nije tezak, jer ju svak za zivota moze odmjeriti prema svojoj materijalnoj snazi: a da ju tako rekuc i ne osjeti. *Paskievic*

BRZOJAVKE

Budapest, 20.

Priprave za pokretanje vojske obavljaju se sada javno, dok se to do sada cinilo kriomice. Vojska se Herceg-Bosne nalazi u ratnom stanju.

Bar 20.

Knjaz je Nikola naredio mobilizaciju jedne divizije, koja ce krenuti prama granici Spica, gdje se nalazi jedna divizija austrijske vojske.

Ispred Spica krstari osam velikih austrijskih ratnih brodova i osamnaest malih.

KRONIKA

Ruski Ministar.

Danas polazi ruski ministar knez Prozor, koji se tek nocas povratio iz Ultima Esperanza.

„Oropesa"

Postarski parobrod gornjeg imena usidrio se u ovoj luci jutros oko 6 sati. Oko podne ce proslijediti put Evrope.

«El Patagon».

Poliglotski list gornjega naslova, koji je nazad godinu dana izlazio u ovom gradu i nakom p tog broja prestao, zbog bolesti njegova urednika, opet ce poceti izlaziti. Urednik ce mu biti gosp. A. Peutat, kao i prvo.

Novom kolegi zelimo dobar uspieh!

U lov!

Doznajemo, da se sprema desetak nasih mladica u lov u dojducu ne jelju, sto bas ne bi bilo nista vanredna, kad ne bi ovog puta bio svoje vrsti: Misle na bikicletam zasjeci daleko u pampu i nadaju se donijeti lustega svake vrsti.

Hajde, da i to vidimo!

Preminuo.

U noci izmed petka i subote usnuo je u Gospodinu nas zemljak Stjepan Depolo, rodom iz Korcule u Dalmaciji.

Pokojnik je bio clan Austijskog pripomocnog drustva i pozrtvovni vatrogasac Hrvatskog dobrovoljnog vatrogasnog drustva br. 4.

Danas na 3 sata po podne bit ce mu sprovod. Hrvatski vatrogasci ce prisustovati u svecanom odijelu.

Uciviljenoj udovici, braci i svojti budi ovo znakom sudjelovanja u zalosti, a milom pokojniku vapaj: Crna zemljo ne budi mu teska!

Zaruke.

Danasnjim postarskim parobrodom, stici ce iz Bolivije gosp. Ivan Tadic, zarucnik milovidne gospojice Katice Depolo, kceri gosp. Miha Depolo, rodom s otoka Korcule.

Vjencanje mladenaca obaviti ce se u dojduci cetvrtak i po tom ce sretni par proslijediti put Bolivije.

Bilo u sto dobrih casa!

RAZNO

Austrijski protest protiv ugarske banke u Bosni.

Sve becke novine bave se debatom u odboru carevinskog vijeca za aneksiju. Vijecajuci o aneksionoj osnovi govorili su baron Morsey, Sustercic i dr. Krek o otkupu kmetova u Bosni i stavili pitanje, iz kojih da je razloga zajednicka vlada jednos rano predala privileg otkupu kmetova uz garanciju sa strane zemlje novo utemeljenoj mádzarskoj agrarnoj i komercijalnoj banci? Upravitelj austrijskog financialnog ministarstva barun Jorkasch-Koch odgovorio je na to napadno ostrom iziavom, da je cinjenica, da je zajednicko financijalno ministarst o jednostavno jednostrano stupilo u savez s magjarskim konsorcijem, da preda otkup kmetova agrarnoj i komercijalnoj banci, koju ce taj konsorcij utemeljiti

Austrijska vlada da se mora tom postupku cuditi, tim vise, sto se zajednicko financijalno ministarstvo kod te zgode nije obaziralo niti najmanje na austrijske novcane zavode u Bosni, koji su se vec dosada ondje bavili hipotekarnim poslovima. On da je radi toga vec stavio zahtev, da se prekine politikom privilegija u korist magjarskog bankovnog zavoda, koja nanasa stetu ovoj poli monarkije Austrija da ne trazi, da se s njom bolje postupa, nego li sa Ugarkom, ali trazi, da se s njom jednako postupa. Financijalna uprava da je u tom smislu vec poduzela najozbilnije korake te se nada, da ce tim zapoceta akcija zajednicke vlade doci u smjer, koji ce zadovoljiti i austrijske interese.

Opet Kostajnica.

Iz Kostajnice, koja je vec poznata kao mjesto, gdje su frankovci podmetnuli „veliko-srpsku propagandu" i sirili razne pamflete protiv Hrvata samo da dadu Rauchu i Wekerlu u ruke oruzje, da moze progoniti Srbe, iz te Kostajnice dolaze opet senzacionalne vijesti, koje su dale provoda reptilima te sikcu sav bijes protiv Srba, a „Pranje" cijelu stvar prikazuje s najvecim slovima i najsenzacionalnijim naslovima, „Pranje" iznosi ovo: U Kostajnici je dosao gjak veterinar imenom Dragojlovic, u apoteku i zatrazio kalijevog klorata, koji se upotrebljava za exploz vne tvari. Na pitanje apotekara, sta ce mu to, odgovorio je posve otvoreno, da mu je to narucio kolega Nokanovic, „jedan od dvojice bos. gjaka sto su neki dan uapseni u Zagrebu, pa da mu to sluzi za „snajderit", da ga ima vec 200 kg. i sve ce to upotrijebiti da digne ustanak u Bosni i napokon da digne u zrak Markov trg. „Narodne Novine" dizu zato hajku protiv Srba te pisu, da se na Markovu trgu zeli prirediti druga Messina. Cijela stvar je vrlo misteriozna, a po suglasnoj hajci Rauchovih i franhovackih reptila sumnjive preveniencije, koja podsjeca na poznate frankovacke protuhrvatske pamflete n Kostajnici.

U odbranu veleizdajnika.

Novosadska „Zastava" javlja ovo: Jedan od najuglednijih zagrebackih sudaca izjavio je o optuznici drzavnog odvjetnika protiv „veleizdajnika" ovo: Optuznica je s formalne strane jedan nonsens (nesmisao), a s materijalne strane frankovacki pamflet (spis, osnovan na lazima.) Objektivnoga ucina nema, ni subjektivne krivice. Ova izjaa samo jos jace ucvrscuje opste uvjerenje, da su svi pohapseni Srbi nevini i da nema suda na svijetu, koji bi ih, na osnovu Akurtijevih dokaza, mogao osuditi.

Intercesovanje stranih novinara.

Srpsko Novinarsko Udruzenje odlucilo je, da uputi apel na sva novinarska udruzenja u Evropi, da posiju svoje izaslanike na pretres nevino pohapseni Srba u Zagrebu, te da se na taj nacin cijela evropska

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

javnost sto jace zainteresuje za taj monstruozan proces.

Proti magjarskej banci.

U „Trscanskom Lloydu" pise njegov urednik g. Kucinic clanak proti magjarskoj agrarnoj banci za Bosnu i Hercegovinu. On pozivlje nase velike novcane zavode: „Prvu hrvatsku stedionicu", "Hrvatsku poljodjelsku banku i "Srbsku banku u Zagrebu, neka odmah uprilice sve potrebno za sastav statuta i pravila „Hrvatsko-srbske poljodjelske i trgovinske banke za Bosnu i Hercegovinu". Pravila neka se gladko predloze bosansko-hercegovackoj vladi na potvrdu. Ona ih mora potvrditi. Mora za to, jer Bosna i Hercegovina nase su zemlje, u kojim zivi nas narod, a kojemu riec kralja zajamcuje ustav i gospodarsku samoopredjelbu; jer jaki politicki razlozi, a to bosansko-hercegovacka vlada predobro zna i pozna, nalazu, da se Hrvatima i Srbima bez krzmanja dadu u svakom pogledu prednjacka prava i povlastice u Bosni i Hercegovini; jer magjarska banka ne smije i ne moze biti monopolistkinja narodnog dobra i posjeda u Bosni i Hercegovini i napokon jer austro-ugarskom dualizmu zvoni samrtno zvonce, koje naprotiv navjesta Slavenima habsburzke drzave, da i za njih svice rumen-zora politicke i gospodarske ravnopravnosti pod zezlom Habsburgovaca.

Nasi novcari i nasi politicari hrvatski i srbski, imadu u rukama sukno i skare. Neka dakle kroje odmah i sivaju gunjac. Taj gunjac zove se: „Hrvatsko-srbska pojodelska i trgovin-ka banka za Bosnu i Hercegovinu", Sasiju li taj gunjac, Bosna i Hercegovina spasene su. Inace zlo i naopako!

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Naseobina.

17. *Skole.*

U ono doba je bilo vrlo malo skola u chilenskim gradovima. Po selima nije bilo nijedne. U samostanima u Santiagu, Concepcion, Talca i Chillaau, poucavali su fratri nekoliko djece; ali u gradovima, gdje nije bilo samostana, niko nije ni pomisljao na to. Samo su u Santiagu bile dvije skole, koje niesu fratri uzdrzavali.

Svako je dijete moralo nositi u skolu knjigu za citanje, papir za pisanje i sjedalicu ili klupicu za sjedanje. Ucitelj bi pedepsao surovo ucenike. «La letra con sangre entra» (Slova ulaze krvlju bilo je nepromjenjivo pravilo ucitelja, koji su tukli djecu, dok im ne bi krv izasla, kad ne bi znali lekciju ili kad bi sto drugo opravili. Skolske knjige su bile pisane latinski, rad sta djeca, bez razumiti, sto cituju, ucila su lekcije na pamet i izgovarala ih poput papiga.

Roditelji su davali sasvim malu vrijednost nauci djece. Smatrala se nepotrebnom dusevna izobrazba, a ucitelje se preziralo. „Nekoji bogati gragjani ili roditelji brojne obitelji, imali su u svojim kucama jednog, malo izobrazenijeg od ostale sluzinca-di, koga je bio glavni posao uciti djecu stiti, pisati i prve pocetke racunanja, jedino sto su primali mnogi od njih. Nije bila rijetkost, da su nekoliki od onih gragjana dali izuciti darovitiju djecu svojih robova, koji bi postali po tom kucni ucitelji".

Za zenske nije bilo u Chile nikakove skole; mislilo se da zenskim ne treba nauk i vjezbalj bi ih samo u sivenju, vezenju, regjenju kuce i pripravljanju jela, ni manje ni vise nego se zahtijeva od dobre sluskinje. Bilo je vrlo malo gospoja, koje su znale citati i pisati. Nije pun vijek, da je dopustom kraljevim dosao u Chile jedan evropejac, koji se htio upoznati s narodom amerikanskim. Ovaj putnik se zadrzao nekoliko vremena u Santiagu i opcio sa najprvim obiteljima. Kad se povratio u Evropu, pripovijedao je, da su chilenske gospoje vrlo kreposne, ali toliko neuke, da neznaju zapisati ni svoje ime. „Na zalost, govorase, opazio sam da su gospoje u Santiagu tako zapustene u nauku, te samo neke od njih citaju i pisu. Neke su htjele napisati svoja imena rad pravilnijeg izgovora i to uradile slovima neobicno krupnim, od ono malo od njih sposobnih!"

Istina, onda je malo i trebalo znati citati, jer u Chile nije bilo knjiga, ni novina, ni tiskarnica. Spanjolski je kralj bio zabranio, da se donose knjige u Chile i u druge americke zemlje. Gobernadorima i biskupima bi naregjeno pregledati brodove, sto su dolazili iz Evrope i izgorjeti knjige, koje bi dosle bez kraljeva dopusta. Ovi isti cinovnici bi strogo pedepsali osobe, koje su, u brk zabrani, posjedo ali knjiga. Samo je bilo do usteno citati crkovne knjige, zivot svetaca i nekoja djela dopustena nalogom spanjolske crkvene vlasti.

Glavna svrha ovih zabrana bila je ta, da ne bi amerikanci stili knjige, u kojim se uci, da narodi imaju prava na slobodu i izbiranje vladaoca. Spanjolski kralj nije htio da njegovi americki podanci nauce vladati se sami, ni da saznadu sto prolazi u drugim nezavisnim zemljama. U krepost toga, da zaprijeci uvoz knjiga, uporavljivao je je strozije mjere, nego sto se danas poduzimlju, da se zaprijeci kolera, zuta ognjica, ospice i druge priljepcive bolesti. Knjige su za spanjolskog kralja bile pogibeljnije od kuge ili otrovi.

Pokraj svega toga opreza neki su chilenci, koji su putovali Evropom i upoznali naprednije narode od spanjolskog, uvezli skrovito povjesnih knjiga i filozofskih, koje su ucile protivan nauk kraljevu absolutizmu. Malo je osoba moglo citate ove knjige, jer njihovi gospodari, bojec se kazne, pomno su ih sakrivali; ali ono malo ljudi naucilo je iz njih, da se osudi sistem upravljanja spanjolske vlade i podade zemlji chilenskoj neodvisnost.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otmjeniji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. I svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjerosijske zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zadaca, da ore i radi na onom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uskrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cisloj monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugarske, gdje godj bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka u zlatu. Novci i pisma salju se vlastniku i glavnom urednika «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 194, T. 246 (vlastita kuca).

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

ÇAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucunaje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.

Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

ALBERT BUSTOS, upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Predaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LL. NAHUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

je ... Beču, da ... što ima doci slavenski filolog. I ... Berneker, inače dosta poznat je u Breslavu na tamošnjem univerzu, te se je i ozvao tak da je sada skoro sigurno, da će naslijednikom profesora Jagi a biti imenovan slavenski filolog, što je posve u redu, a i pravedno.

Preminuo

Je u Trogiru u 68. godini liecnik D.r A. Puovic, jedan od starih boraca iz prvih vremena narodnih pobjeda u Dalmaciji. Vjecni mu pokoj!

Tripundan.

Vise iz Kotora, 4 veljace: Juce je obicajno proslavljen blagdan pokrovitelja ovog grada i nase Boke: Tripundan. Vrieme je bilo bas lepo. Bokeljska Mornarica u velikom broju. Naroda mnogo. Svecanu sluzbu Bozju obavio je presv. biskup Uccellini, preko koje je izrekao uprav krasni pohvalni govor u slavu Svecevu veleuceni Don Josip prof. Malic, na svacije zadovoljstvo. U vecer je bio koncerat glazbe i razsvjeta.

Novi upravitelj hrvatske gimnazije.

Prof. Marcel Kusar bio je imenovan upraviteljem drzavne gimnazije s hrvatskim naukovnim jezikom u Zadru. Ovo je imenovanje obradovalo svakog Hrvata, jer je g. Kusar poznat ne samo kao izvrstan slavista nego i dobar nastavnik.

U beckom parlamentu.

„Narodnom listu", pi-u iz Beca dne 6. veljace:

Jucerasnja viest o zatvoru parlamenta nece vas biti iznenadila Po zadnjim listovima iz Beca, n to ste morali biti pripravni, ipak da ce tako brzo doci, do te vrlo tezke mjere, malo je t o mislio i u samim parlamentarnim krugovima.

Povod je nagloj odredbi dala poznata vam upadica Ceha s upraviteljem ministarstva trgovine D.r Matajom. Ali stvar bi se bila izgladila, da se nisu umiesali Niemci i odlucno se oprli namjeri ministra-predsjednika, koji je htio izjaviti, da Mataja nije imao namjere ikoga uvriedi. Tim bi bilo sve svrsilo barem za sada, ali Niemci izjavise da ce uciniti „casus belli" od bilo kojeg izpricavanja sa strane ministarstva. Uvriedjenim Cesima nije ostalo po tom drugo, nego da nastave obstrukciju.

Netom je ministar-predsjednik sa svojim drugovima stupio jucer u viecnicu, ne samo radikalni Cesi, nego i agrarci i mnogi mladocesi stadose vikati: Abzug! Hamba! Niemci udarise na to u pleskanje, a Cesi u trublje, talambase, bubnje, zvizdaljke i jos druga glasbila.

Ministarski clanovi slusahu mirno 5—6 casaka tu vrazju glasbu, kad se na jednom ministar-predsjednik Bienerth obrne i predade predsjedniku komore pismo kojim je previsnjom odredbom carevinsko viece zatvoreno. Clanovi ministarstva odmah podjose, a u komori nastade jos veca buka. Niemci su kao biesni psovali Cehe, a ovi Niemce. Neki malo senuti Niemac Stark, socialista izvan stranaka, zaleti se iznenada na Lisya, da mu otme trublju, a to je bilo dosta da se dodje do prave tucnje. Cesi skocise u obranu Lisya, a Niemci u obranu Starka Bilo je saka i zausnica na pretek. Od Ceha umiesase se u kavgu i plecasti Udrzal i Spacek, koji ne ostase duzni Niemcima. Udrzala ugrizao je netko za prst. Stark je najgore prosao. Na bojistu ostalo je vise ovratnika, kravata, puca, pa i cielih komada odjece. Posredovanjem umjerenijih zastupnika hrvaci su brzo razstavljeni. Preko bitke socialisti zapjevase pjesmu rada, a po tom krscansko-sociali carevku, a Slaveni „Ej Slovane". To pjevanje trajalo je dobar ce-vrt sata.

Sve danasnje novine bave se zatvorom carevinskog vieca i jucerasnjim zalostnim prizorima, koji doista ni-u na cast parlamentarizmu ni puckom parmentu.

Svak se pita: Sto ce biti sada? Poslie danasnjeg saslu-aja ministra-predsjednika kod kralja, rok bi, da je Bienerth primio nalog, da jos dojduce sedmice sastavi definitivno cinovnicko ministarstvo i pokusa kroz cetiri sedmice nagovoriti stranke na slozan parlamentarni rad. Ne podje li mu to za rukom, po svoi prilice u ozujku zastupnicka kuca biti ce razpustena i biti ce razpisani novi izbori.

O mini-tarstvu koalicije nema vec govora. Danas je zatvoren i ceski sabor a to se tumaci kao sredstvo presije na Cehe, eda nadju nacina da se sporazume s Niemcima i da svrsi cesko njemacki spor, koji ne daje mira cieloj ovoj polovici monarhije.

Pedicuro Manicuro

Djeluje bez boli. Lijeci sigurno i brzo **Zulje** (callos) *kurje oci, nokte u mesu* i t. d.

Naputci

Francuzka brijacnica. — Ulica Roca br. 132.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po. p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.ºs razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

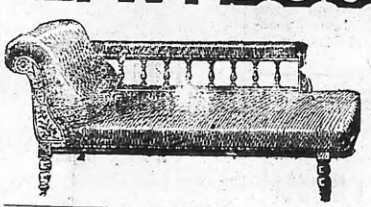

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu ukanjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihué ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i canare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prelinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svako nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasić**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br, 38 — Punta Arenas, na 28 Ozujka 1909 — Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-ava pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon — Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektriena rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"

— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajna pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i ivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u librama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNIGRA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

— UGARSKIH «TOSKANACA» —

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

prodaje jedini uvoditelj

MITAR KALAJDŽIĆ

Ulica Llanquihue

Skrinjica Postarska br. 304

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izraduje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Opreza onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izraguje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo CHINA VINO Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Anketa u Sarajevu.

Kako vec javismo u zadnjem broju, pocelaje u Sarajevu anketa glede osnovnih nacela o bosansko hercegovackom ustavu i saboru. Stampa je izkljucena, ali se ipak doznalo ovo: Gradjanski dugovnik barun Benko izlozio je vladina nacela.

On je kazao, da ce se uporedo s uvedenjem ustava zakonom zajamciti gradjanska prava (sloboda zbora i dogovora, sloboda osobe ukidanjem interniranja bez sudske osude, tajna pisama, nepovredivost kucnog praga, sloboda vjere, i sviesti itd.), djelokrug sabora je jasno oznacen. Iz djelokruga bosansko-hercegovackoga sabora izkljuceno je sve ono, sto se tice izvanskih posala i vojske, za tim zakonodavstvo o carini, monopolima itd. U djekrug sabora spadat ce svi poslovi zakonodavstva u upravi i sudstvu, odobrenje zemaljskog proracuna i zakljucnih racuna, o nastavi i bogostovju, o sklapanju zemaljskih zajmova, o obterecivanju javnih dobara, o agraru o trgovini, prometnim sredstvima. Sastav sabora ce biti kurijalni, a tu ce biti kurija viriltsta, kurija veleporeznika i inteligencije, kurija gradskih, te kurija seoskih obcina. U sve ce biti 72 birana zastupnika (jedan na 25 hiljada stanovnika), a zastupdici ce se birati po konfesijama (svaka konfesija bira o dieljenu na nju razmjerno odpadajuci broj zastupnika). Pravo glasa biti ce obce bez ozira na placani porez, a u seoskim obcinama glasati ce se ustmeno. Aktivni gnovnici nemaju pasivno izborno pravo.

Uz sabor ce se osnovati i zemaljsko viece, u kojemu ce biti nekoliko clanova sabora. Zemalsko viece ce iznositi svoja mnienja i zelje u pogledu onih posala, koji su izkljuceni iz djelokruga sabora, te moze te svoje zelje i misljenja podnositi vladama u Becu i Budimpesti.

Za tim se je povela ziva razprava. D.r M. Mandic je predlozio, da se i franjevcima, kao i u obce svecinicima, prizna pasivno izborno pravo. U ime pravoslavnih ucestnika D r M. Stojanoviciznio je resoluciju, kojom se prosvjeduje protiv toga, sto vlada nije na anketu pozvala predstavnike pravoslavne narodne organizacije, pa radi toga da pravoslavni, koji su u toj organizaciji, ne mogu ucestvovati u anketnim razpravama. Benko je na to odvratio, da vladi nije poznato, da ikakova takova organizacija pravno postoji, jer da nisu ni pravila doticne organizacije podnesena ni potvrdjena. Vlada je u ostalom na anketu pozvala najuglednije predstavnike gradjanskih stalisa. Na to Srbi izdjose iz dvorane, a ostadose samo samostalci D.r Dimitrijevic i pop Jokanovic.

Anketa je nastavljena. Vladin predstavnik dao je potanka razjasnjenja. Razprava se nastavlja.

Stadler obolio.

„Hrv. Dnevnik" javlja, da se je nadbiskup D.r J. Stadler prilicno tezko nahladio, te mu odredbi liecnika nece smjeti i roz desetak dana izlaziti iz sobe.

Sultan i bosanski muslimani.

Javljaju iz Sarajeva, da je sultan odlikovao predjednika bosanske muslimske oporbe Alibega Firdusa redom Medzedije II stepena, a da je pozvao Arnautovica u Carigrad, zeleci preko njega uplivati, da se Muslimani ne sele iz Bosne.

Glad u Magjarskoj.

Iz magjarske dolaze zalostni glasovi. U nekojim zupanijama zavladalo u pucanstvo prava si nemastvo. Zetva prosle godine izpala vrlo losa. U zupaniji Ung, u sjevero zapadnoj Magjarskoj, ljudi ne mogu da nadju nikakva posla. Siroma niji razredi pucanstva hrane se izkljucivo kukuruzom. Jos od proslejeseni nisu ljudi jeli mesa. Boze slobodi svakog glada i nevolje!

Hrvatska tehnika u Zagrebu.

Hrvatski ban barun Rauch predao je vladaru nacrt za ustanovljenje *hrvatske tehnicke skole* u Zagrebu. Pogovara se, da je vladar vec dao predbjeznu potvrdu za doticnu zakonsku osnovu. Nova hrvatska tehnika bit ce pridruzena hrvatskom sveuliciSu u Zagrebu. Troskovi za istu iznositi ce K 240.000. Dio, koji se odnosi na skolsku godinu 1909.—10. bit ce uvrsten vec u ovogodisnji proracun. Predvidja se, da ce hrvatska tehnika biti otvorena vec 1. listopada 1909.

Pomorski putujuci ucitelji.

Vec vise puta bila je u hrvatskom saboru u Zadru, a i u carevinskom vijecu u Becu ucinjena pobuda, eda se za vodje male obalne plovbe uprilice naukovni tecajevi. Po postojecim propisima moraju vodje male obalne plovbe naciniti izpit, kojim se zahtjeva stanovita teoretska izobrazba. A bas to je bilo tezko za nase pomorce, jer bez predhodne poduke nisu takav izpit mogli polozit. Da se dakle obaloplovcima njihovo zvanje olaksi i dade prilika, kako bi se bolje izobrazili i za obalnu plovitbu izpit lakse ucinili, namjerava podukovna uprava dobaviti pomorske putujuce ucitelje, koji bi se imali zadrzavati tri do cetiri mjeseca svake godine prema potrebi u doticnim primorskim mjestima i davati onakovu poduku, kakova odgovara okolnostima i potrebama. Jos ove jeseni uredit ce se dakle dogovorno sa c. k. pomorskom vladom u Trstu ciela ureduba toga putnickog poducavanja.

Parobrodarsko drustvo „Austro-Americana".

U Trstu izdalo je vrlo ukusnu svezku sa mnogobrojnim slikama, a medju ovim i mnoge u bojama. Ta je svezka ucinjena na englezkom jeziku i sadrzaje opis redovitih parobrodarskih pruga, sto ih „*Austro-Americana*" podrzaje izmedj Trsta, Patrasa, Napulja i New-Yorka i obratno. Vrlo lepo izgleda gorostasni parobrod „*Martha Washington*", kako ulazi u luku u Napulju, a izlazi iz luke u Trstu. Prema poslovnoj svrsi i da se takodjer Amerikanci, koji su voljni i skloni putovati, sto vise na putovanje u Evropu pobude, imalo se obzira u toj svezci ne samo na luke, koje drustveni parobrodi ticu, nego i na okolicu i zemlje doticnih luka. Zato bas i jesu naslikani gradovi Rim, Milan, Firenca i Mljetci, onda svekoliko nase jadransko-

Slijedi na 4. j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. - Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu pod ranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje saimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i vrsma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 →•← **BRACA BONACIC i Dr.** →•← Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je usteguati brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekuciu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litra 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-smjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

Municion 23. ozujka.

Primjer nase brace u Argentini i drugimstranam Amerike, koja se sjecaju svakom zgodom, bilo zalosnom ili radosnom, svoje domovine i polazu rado svoj obol na njezin oltar, rek bi da nas ne moze da probudi iz mrtvila, u koje smo zapali. Mi mirnim okom pratimo patnje nase brace u domovini, njihovu borbu i nasrtaje nasih dusmana. *Que se arreglen!* sto im mozemo mi pomoci! Da, nama je dosta zaci u kremu, prepirati se jedan s drugim, glasno vikati: ja sam Hrvat, Dalmatinac, Slaven..., da, to je dosta!

Nije tako. Nije dosta biti Hrvat samo na jeziku, trebamo pokazati to i djelom. Nasa braca u domovini odkidaju si jedan dio od onog komadica crnog kruha, da ga dadu stradajucoj braci, da ga zrtvuju za napredak svoje narodnosti i svoga jezika. A mi, koji, ne kazem da zivimo u obilju, ali nam je svakako lakse zrtvovati i dvostruko nego njima, da stojimo prekrstenih ruku? Sto je jedna pica ili dvije mjesecno, kad se radi za napredak svoje domovine? Za nas u istinu malenkost, a domovini moze biti od velike koristi.

Nasa domovina na vise mjesta treba nase pomoci, a osobito u otugjenoj Istri, u jednom udu nase krvatske domovine, gdje zivu nasa braca. Tamo imade na stotine roditelja, koji svom dusom zele slati na nauk u krvatske skole svoju djecu, ali, na zalost, tih ne opstoji, posto su nasi zastupnici u starskom saboru jos u manjini, a pak ne mogu prisiliti vladu da postavi nase skole. Za to su roditelji prisiljeni, da im dijete ne ostane bezpizmeno, slati ih u talijanske skole.

Mislite, da ce ih tamo nauciti, da su Hrvati, Slaveni, da ljube svoj jezik, da ljube krv i narod iz koga su potekli? Ne! vec protivno. Nauciti ce ih da mrze svoju bracu i svoj narod, da pljuju na sve ono, sto je hrvatstvu i slavenstvu sveto. Grozno! u istinu grozno!

Imao sam prilike viditi vise Istrana, hrvatskog porijekla (to im prizeme koze) a mislim, da i mnogi od vas, i opazio sam da mrze sve, sto je hrvatsko i slavensko. A zasto? Jer su u talijanskim skolama odgojeni u tugjemu duhu. Po tomu vidimo, da, sto se djetetu jos u skoli usadi u glavu, ostane mu vodicom kroz cijeli zivot.

Pa smijemo li mi, kao Hrvati, kao Slaveni dopustiti, da se takova sta dogadja? Da se od sinova nase brace pravi oruzje proti istim nama? Ne, braco! To bi bio grijeh i pred Bogom i pred svijetom.

Zar moze biti i jednog Hrvata ili Slavena, koji i malo ljubi svoj jezik i grudu zemlje, gdje je prvi put sunce ugledao, a da ga ne ganu boli onih siromasnih roditelja, koji su usilovani slati svoju djecu tamo, gdje su uvjereni, da ce ih nauciti da mrze svoje vlastite roditelje i svoju bracu, da preziru onaj jezik, kojim su prvi put majku zazvali i u komu ih je majka pjevajuc toliko puta uspavala?

Ne vjerujem, da bi se moglo naci jednog Hrvata ili Slavena, koji bi, o ovomu dobro promisljajuc, ostao hladnokrvan, koji ne bi po svojim silama pripomagao, da se tomu stane jednom na put.

U Istri postoji «Druzba sv. Cirila i Metoda». Svrha je te druzbe osnivanje hrvatskih skola po onim mjestima Istre, gdje zive nas narod, a istih u svom jeziku nemaju. Potpomazuci to drustvo, eto najboljeg nacina, da se koristi domovini nasoj. Tim cemo pospijesiti prostranjenje naseg jezika i narodne svijesti u onim krajevima, gdje pod pritiskom tugjina biva uspavana.

Da to uspjesno izvrsimo, moje je skromno mnijenje, da bi se sastavio jedan odbor gospoja i gospojica nasih, koji bi se bavio sakupljanjem milodara za hrvatske skole u Istri. Taj odbor mogao imenovati vise pododbora, a svakom od ovih bi se povjerio jedan dio grada, da obagju sve nase i da ih ponukaju na stanovitu malu mjesecnu pripomoc. Isti pododbor bi se navracao svakog mjeseca da naplati od svakoga ono, sto je dobrovoljno obecao.

Posto znadem dobro, da ce se naci lijep broj nasih vrijednih hrvatica, koje ce najboljom voljom zrtvovati malo vremena svaki mjesec, samo kad znadu, da ce tim utjesiti mnogu majku, koja je usilovana slati svoje dijete u tugje skole, gdje ce ga nauciti prezirati onaj njezin slatki jezik, u komu toliko puta uz kolijevku svom rancetu pjeva—to ostaje, braco, samo na nama, da promislimo sve ovo dobro i priznamo svetom duznosti podupiranje nasih skola u Istri, pa obecamo svaki od nas da zrtvujemo, koliko je ko moguc. Mi ne cemo ni osjetiti, a domovini ce donijeti velike koristi.

Pokazimo, domovini, i ako smo daleko od nje, da ju za to ne manje ljubimo; pokazimo braci nasoj, kad nam nije moguce boriti se skupa s njima da im gledamo drugim nacinom olakotiti borbu na korist mile otadzbine,

Potpomozimo, braco, osnivanje hrvatskih skola u Istri; pomozimo sciti nas mili hrvatski jezik i narodnu svijest, za sto ce nam vijekom domovina harno ostati.

VILI.

BRZOJAVKE

London 27.

Nova Engleska nota, priopcena Aerenthalu glasi, da su sve drzave odlucile dokrajciti balkanski spor, za to da treba da se iziavi za mir ili rat.

Bec 27.

U carevinskom je vijecu ministar-presjednik Beneth izjavio, da je treba upotrebiti sve sile, da se uzdrzi mir. Ako se dogodi protivno, vlada je uvjerena, da ce je carevinsko vijece poduprijeti.

KRONIKA

Juzni pol.

Kako brzojavne zice navijestaju, poruènik ratne engleske mornarice Shackleton bio je skoro dopro do juznog pola—samo 11 milja mu je falilo, da dospije do geografske tacke, koja isti oznacuje.

Nestrpljivo se cekaju potanje vijesti ovog teskog, ali krasnog putovanja.

Otputovali.

Parobrodom «Rio Gallegos» jucer je otputovao gosp. Antun Jovanovic, cinovnik banke Punta Arenas, u Rio Gallegos, da preuzme upravu estancije gosp. Rivere, koji ce doskora otputovati za zabavu u stari svijet.

Takogjer je istim parobrodom otputovao gosp. Peinovic za Santa Cruz, gdje je pozvat, da preustroji onamosnju tvornicu gaseoznih voda.

Dobar im put!

Svedska naucna ekspedicija.

Parobropom «Thesalia» otputovala je put Buenos Airesa svedska naucna komisija, kojom upravlja gosp. Dr. Dragutin Skottsberg, odakle ce krenuti put Evrope.

Obecali su, kad objelodane izvjestaj o ovom naucnom putovanju da ce poslati nekoliko primjeraka ovdjesnjoj municipalnoj biblioteki.

Djecji vrt.

Ove ce godine zenskom liceju biti dodijeljen i djecji vrt. Vrtlaricom je imenovana za to osposobljena profesorka g. Julka Espinoza Letelier.

Banco de Magallanes.

Novo utemeljeni novcani zavod «Banco de Magallanes», koji je prekupio aktiva i pasiva bivse banke «El Hogar Chileno» primio je brzojavnu vijest, da su mu po visokoj Vladi potvrdjeni statuti i podijeljeno svojstvo juridicne osobe.

Vjencanje.

U cetvrtak u veer na 8 ½ sati, u kapeli c. sestara «Maria Auxiliadora» vjencao se gosp. Ivan Tadic sa milovidnom gospojicom Katicom Depolo.

Kumovali su gosp. Miho Depolo i g. ja Marija Depolo zarucnici, a gosp. Miho Fabris i Eliza Fabris zarucnika.

Pri sklapanju civilnog braka, svjedocili su g.da Andrija Kovacic i Dr. Bencur.

Parobrodom «Oronsa» otputovali su mladenci za Oruro u Boliviji, gdje je nastanjen mladozenja.

Vatrogastvo.

Glavno zapovjednistvo sveukupnog vatrogasnog tijela drzalo je sjednicu u cetvrtak na 2 zata po p., na kojoj se med inim odlucilo, da se zvono s kasarne 1.e satnije prenese na kasarnu 3.e i 4.e satnije, te da posebna komisija pregleda, u kojem se stanju nalaze svekolike satnije na 11. dijduceg travnja

„Napredak".

Tako se zove tjednik, sto vec cetvrtu godinu izlazu u Auklandu u Novoj Zelandiji, a primili smo ga, sa zahvalnoscu, netom u zamjenu.

„Napredak" je dosta lijepo uregjivan, velik je skoro kao i „Domovina" i fale mu, kao i ovoj, hrvatska slova.

Iz „Napretka" razabiremo, da je nas narod vrlo cijenjen u Novoj Zelandiji. Njegov urednik M. A. Ferri primio je o novoj godini cestitku od onamosnjeg Ministra-predsjednika, od ministra nastave i drugih odlicnih licnosti na vladi. Suvise, tom prilikom, ministar presjednik mu je poslao svoju sliku i svoje supruge. Cestitalo mu je i mnogo clanova sabora. Lijepa je, upravo ganutljiva, brzojavka ministra-presjednika, u kojoj mu zeli „uspjeh i svim Hrvatima".

Odista dicno! Cest tamo mu na uspjehu!

Prva vatrogasna satnija.

Dobrovoljci ove satnije, danas ce na 2 sata po podne imati vjezbu, na kojoj ce prvi put pokasati novu strealjku, koja im je netom prispjela.

Poslije vjezbe, ako dopusti vrijeme, bit ce priregjen pik-nik za dobrovoljce aktivne i pasivne iste satnije.

Dobrovoljci bivse vatrogasne glazbe rade marljivo na tomu, da bi se okupili i uvecali taj cin.

RAZNO

Zivotinje osjecaju priblizavanje potresa.

Odgovara li u istinu istini tvrdnja, da zivotinje mogu predosjetiti potres, ili da opazaju prije covjeka? Taj je upit postavljen povodom potresa, koji je pred 2 mjeseca dana uzrocio onako groznu katastrofu. Strasan i porazan potres od 373 godine prije Krisia, koji je razorio grad Eriku, osjetile su mnoge zivotinje, koje imadu svoje rovove i rupe pod zemljom, pet dana prije, a to su: guje, krtovi, misevi itd. Te su zivotinje provalile iz svojih tamnih skrovista i navalile na grad i okolicu. Malko prije tresnjave, koja je u godini 1873. opustosila Skotsku, skakale su ribe nad morskom povrsinom, pa cak i one, koje zivu u najdubljim du-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

binama. Za domace se zivotinje cini, da su vrlo osjetljive u predosjecanju potresa. Godine 1825. pobjegose iz cilenskog grada Talcahuana svi psi, a stanovnici se ne mogose nikako da doume uzroku; za tim je nadosao potres, koji je sve unistio. Nekoliko dana prije potresa od g. 1867., koji je udario otok Javu, pobjegle su sve kokosi u polje. Godine 1905. nemogahu stanovnici Labora nikako da razumiju, koji li je uzrok, te je medju slonovima zavladala panika: Nekoliko sati iza toga uzdrmao je gradom zestok potres. Aleksandar Humboldt napisao je, da je opazio u Orinoku, kako su svi krokodili, predosjetivsi potres, izisli iz svojih voda. Kakav je i sta je taj cudan nagon zivotinja? Bijase receno, da potres popracuje elektricne pojave, koje da zivotinje osjecáju. Drugi opet misle, da zivotinje imadu neko cutilo, kojim predvidjaju prirodnu strahotu i za kojeg mi ne znamo.

Srpski prestolonasljednik i starica.

4. februara poslije podne od vezao se je srpski prestolonasljednik Gjorgje na svome automobilu u 2 i pol sata u Topcider. Iz Topcidera se je pred vojnom akademijom odigrao ovaj prizor: Prestolonasljednik je iza okuke opazio pred vojnom akademijom elektricni tramvay a na putu seljanku staricu. Mnogo puta je dao automobilni signal, ne bi li se starica sa puta makla, no ova nije cula signala. U prisutnosti duha skrene prestolonasljednik sa automobilom na prazan trotoar tako, da je zadnji dio automobila udario o elektricni stup, te su se na automobilu prozori polupali, a staklo je — kako se polupalo — malo prestolonasljednika porezalo. Odatle je prestolonasljednik otisao u dvor, a vijest se pronijela gradom te je narod pohrlio pred dvor da pozdravi prijestolonasljednika, koji se odmah narodu javio, te prosetao svim beogradskim ulicama, u kojima mu je narod priredio velike ovacije.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Prevat god. 1810.

1. Izvor nezavisnosti.

Ogromna vecina chilenaca zivila je u siromastvu i neznanju, strpljivo se podlazuc zalosnoj sudbini poput pitomog stada svojim pastirima. S roditelja na djecu je prelazio obicaj, preko debela dva vijeka, slijepo slusati predstavnike kralja, smatrajuc ovoga osobom bozanskog porijekla, cija je volja svemoguca. Jednako je bivalo i u drugim naseobinama, te je izgledalo, kao da je gospodstvo spanjolsko osjegurano u Americi za uvijeke.

Srecom, zadnjih godina XVII. vijeka, naseobine engleske u Sjevernoj Americi pograbise oruzje da se dobave nezavisnosti i nakon kruta boja postanu republikom pod presjednistvom svog oslobodiltelja, slavnog generala i vrlog gragjanina Jurja Washington. Taj je dogogjaj vrlo obradovao spanjolce, jer su bili neprijatelji Engleske i smatrali stecevnom sve ono, sto je bilo stetno po ovu drzavu. Ali nezavisnost Saveznih drzava sluzila je primjerom spanjolskim naseobinama, te se je u ovim naslo po nekoliko ljudi, koji su se povoli za istim nadom u oslobogjenja zemlje, u kojoj su se rodili.

God. 1808. general Napoleon Bonaparte, koji je vladao u Francuskoj pod imenom cara i koji je svladao Evropu svojim junackim djelima, zarobi spanjolskog kralja i zaposjedne poluostok brojnom vojskom, proglasiv kra'jem svoga brata Josipa. Spanjolci su se oprei hrabro francuskoj inveziji, otkazali su poslusnost bratu Napoleonovu, koga su zvali kralj-nametnik i vojevali su slavno za obranu svoje nezavisnosti, dok su pristigli, da se povuce vojska provalnika i na prijestolje zasjedne zakoniti vladar.

Dok je spanjolski bio kralj uklonjen s vlasti, a njegovi podanici zaokupljeni borbom proti Napoleonu, ono malo amerikanaca, koji misljahu o nezavisnosti nastojaku po svim kolonijama utemeljiti «Narodna vijeca» koja bi zam jenila spanjolske vlasti. Puk, pod dojmom neobicnih vijesti, koje su svakom postom stizale iz Europe, primi zanosno ove prve zametke prevrata i ako nije shvacao njihove prave vaznosti ni posljedica.

Iz pocetka su spanjolske vlasti nastojale mirnim putem zapriječiti utemeljenje Narodnih Vije; a kasnije, kad su ih vidjeli obrazovana, nastojali su ih oboriti silom. Rodoljubni poglavice, kad su uvidjeli pogibelj, pripravili su se takogjer za rat uz pomoc naroda, koji je vec shvatio dobrobit nezavisne vlade i odlucio uzdrzati je. U ovoj oruzanoj borbi proti amerikancima, koji su htieli slobodnu domovinu, poglavice i oficiri spanjolski pokazase istu grabezljivost, kao i u doba osvajanja. Kako su bili necovjecni sa nevoljnim indijancims, kojim su oteli zemlje, isto tako su bili krvolocni s patriotama, kojim su nijekali slobodu. S otim nasiljem samo su povecavali broj i snagu patriota, jer su i najmirniji srnuli u rat, kad su vidjeli, da se progone i zlostavljuju bez milosrgja.

Sastav prvog Norodnog Vijeca zbio se u Chile na 18. rujna 1810. Toga dana prvaci grada Santiago, sakupljeni u dvorani kaptola, imenovase Vijece od sedam osoba, komu je predsijedao Matija Toro Zambrano, sa zadacom da preuzme vladu zemlje. Osobe, koje su imenovale ovo Vijece, misljahu, da ce ono samo vladati dok spanjolski kralj, onda suzanj Napoleonov, mobude imenovati novog Gobernadora za Chilé. Ali izmed clanova Vijeca bijase jedan, po imenu Ivan Martinez de Rozas, koji je tvrdo odlucio raditi bez pocinka za potpunu nezavistnost Chile. Martinez de Rozas odlikovao se svojim umom, kao i jakim harakterom. On nije htio otvoreno istupiti svojim osnovama, jer je znao, da bi se ostali clanovi Vijeca plasili pomoci ga u tako smjelom poduzecu, ali se posluzio svojim uplivom i postigao od drugova, da mu potvrde dvije mjere od velike vaznosti, koje su u realnosti bile djelo neodvisne vlade. Prva se sastojala u kupovini oruzja i unovacenju vojnika za organizanje vojske kadre braniti zemlju prot svakom dusmanu. Druga je bila, kojom se otvaralo vrata slobodnoj trgovini svih drzava u lukama Coquimbo, Valparaiso, Talcahuano i Valdivija, otklanjajuc tako zabranu spanjolskog kralja, koji je drzao Chile odijeljeno od ostalog svijeta.

Narodno Vijece, ustanovljeno 18. rujna, vladalo je samo nekoliko mjeseca. Puk, pozvat po njemu na izbore, odabere za stupnike, koji su se sastali na Kongres u gradu Santiagu 4. srpnja 1811. U kolovozu Kongres ustroji drugo Narodno Vijece, sastavljeno od trojice; odmah zatim izda razne zakone, od kojih je vrijedan spomene onaj, kojim se zahranjivalo uvoditi robove u Chile i kojim se proglasilo slobodnim sinove robova nastanjenih u zemlji.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucunaje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTO[illegible], upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za cisceaje bakra, nikela, srebra, bronca, oglalala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida raju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *je lini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ng. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

La ANTARTICA

Kupuje loj.

primorje pa gorski izleti. B[illegible] g'asovita svjetska ceska kupalista. Sve je to ocrtano slikama i riečju. Vozni redovi i drustvene agencije upotpunjuju ustrojstvo.

Rilarske zadruge i tvornice srdela u god. 1908.

Godine 1908 bile su u Furlaniji u Trstu, u Istri i Dalmaciji 43 tvornice srdela (18 u Furlaniji, Trstu i Istri i 25 u Dalmaciji). Ribarskih zadruga bilo je 74. Tokom ljetnog razdolja ulovilo se u Jadranu riba u vrednosti od K 3.095.490.

O Jezicnom pitanju i sazivu sabora.

Javljale su nekoje nase novine, kao da je vec rieseno jezicno pitanje u Dalmaciji. U stvari nije nista istina. Riesenje ovoga pitanja jos se odugovlaci. Bio je kod ministra-predsjednika u Becu saborski predsjednik g. D.r Ivcevic, da intervenira u pitanju jeziku i sazivu masega sabora.

Kako javlja „Hrv. Korespondencija" iz Beca, ministar-predsjednik je izjavio D.ru Ivcevicu, da za sada ne moze sazvati dalm. sabor, jer da ce skoro biti preotvoreno carevinsko vece. Uslied toga da ne preostaje remena za riesenje jezicnog pitanja i zasjedanje dalm. sabora. Vlada namjerava sazvati sabor odmah poslie pomanjetnog zasedanja car. v. vieca, a da ce pri e toga izdati naredbu o upotrebi jezika u drzavnim uredima Dalmacije. Na upit, kad bi to moglo sliediti, ministar-predsjednik kazao je: koncem travnja ili na daije u prvoj polovici svibnja.

Predavanje o prilikama u Hrvatskoj.

U „Kiubu slav. nar dnosti" predavao je na 7 pr. mj. p znati ceski publicista D.r Karel Z[illegible]vny o „srbskim veleizajnicima u Hrvatskoj". On je izlozio historijat ovog procesa, te izvaknuo, da I eno poznaje mnoge najsenije i da je u obce u Hrvatskoj razgovarao ne samo sa odlicnim vodjama naroda, ve mal ne sa svim javnim ljudima i da nigdje medju njima nije nasao a ni jednog veleizdajnika. Cestitao je srekome narodu, sto se bori za prava kraljevine Hrvatske, a a Hrvatima je haran, sto ne napustaju bracu. Na kraju se izjavio solidarnim sa velezdajnicima. U rezoluciji, koja je za im primljena, izrazuje se srbskim velcizdajnicima jednoglasna solidarnost skupstine. Skupstin je prisustvovalo i nekoliko srbskih i hrvatskih omladinaca.

Reforma trgovackih skola u Hrvatskoj.

Udovoljujuc zelji trgovackih krugova, resila se kr. hrvatska vlada, da provede razne reforme u svojoj vrsti trgovackim skolama. Prema tomu odcijepit ce se te skole od realnih [illegible] te postati samostalni [illegible] zavodi sa naslovom „trgovacki akademija". Skolerove ostati ce i dalje sadas jim najestima, naime u Zagrebu, Osieku i Zemunu. Dugna preinaka sastoji u tom, sto ce se trgovacke skole posvetit za jedan razred te postati cetverorazredne. Kao novi obligatni predmeti uvedeni su stenografija i pisanje na stroju.

Nesjegurni pravni odnosaji pri prodaji vina u Istri, Furlaniji i Dalmaciji.

Govorka se u zastupnickim krugovima carevinskog vieca u Becu, da neki zastupnici iz Istre i Furlanije namjeravaju poduzet kod vlade u Becu korak, koji se odnosi na pravne odnosaje glede prodaje vina. Ima vec nekoliko mjeseci, sto u Istri, Furlaniji, a i u Dalmaciji, prodaja vina jeste zastoje. Ti su pro[illegible] nastali radi obilnine b[illegible] o lanskoma ima jos iz god. 1907 veoma zelena vina. A u sprkos tome, i ako je sada bas najzgodniji cas za kupovanje vina, ne ima skoro nista kupaca. Kao uzrok te pojave oznacuje se i navadja novi vinski zakon. Drugih godina dolazile bi u ovo doba, osobito iz Beca, najvece tvrdke, eda pokriju svoje potrebe. Usljed upitke, koja je pred malo vremena bila stavljena u carevinskom vicu u Becu, a koja je glasila, da se je od strane jednog pivnicarskog nadzornika okrivilo i izpralo neko vino radi kiselog reza a to bilo je talijanskog porieklа, vole sada kupci, posto se vina na jugu nase drzave porad prvotnog tvorenja vrlo lako okisele, da svoje potrebe u vinu iz Magjarske i Hrvatske dobavljaju. K tomu pridolazi jos i to, da ne ide u racun kupcu kupovati vino porad nesjegurnih pravnih odnosaja glede prodaje kisorezog vina u Istri, Furlaniji i Dalmaciji. Z stupnici naglasuju, da bi bilo za domacu proizvodnju vina pogodno, kad bi se od strane vlade izdale tacne naredbe glede zadrzine razplinivih kiselina, a to za to, eda se ne dogodi slucaj, da neko vino iz Istre bude okrivljeno u Becu, docim se to isto vino sa jakom octenom sadrzinom trosi u ratnom arzenalu u Puli, gdje drzava nadzire prodaju vina. Korak taj, sto ga poduzimlju zastupnici, ide odlicno za tim e bi se posva odstranili nesjegurni pravni odnosaji glede prodaje vina.

Pedicuro Manicuro

Djeluje bez boli. Lijepo ugaca i brzo. **Zulje** (callos) *kurje oci, nokte u mesu* i t. d.

Naputci

Francuzki brijacnica. — Ulica Roca br. 182.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

poviš njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert. Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje svim, te je trebaju u svako vrie po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opreima novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.^os^ razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

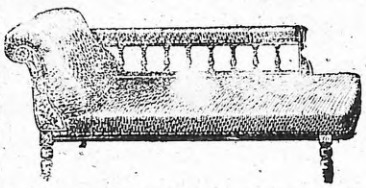

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu ukujizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U ILACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i peruvijanske lode.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjel e

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i [illegible]olon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i [illegible]avare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gidi.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Pretinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" Izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 39 | Punta Arenas, na 4 Travnja 1909 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURIČIĆ & TURINA

Visko Violie

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"

— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajniu pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva,
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i ivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o- o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—

—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PAŔU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIĆ**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i Cia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** **Agustin Denegri** jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Sabor u Bosni Hercegovini.

Pri zakljucku ankete u Sarajevu priabcio je gradjanski doglavnik Benko, da ce predsjednistvo sabora imenovati vladar da ce se zastupnici birati na 5 godina i dobivati dnevnice od 15 K, a sabor ce se svake godine sazivati u jedno zasjedanje.

Vladine namjere.

„Hrvatskom Dnevniku" javljaju iz Beca, da ce nastati doskora velike promjene u vrhovnoj upravi bosanske vlade. Uz to bavi se vlada i mislju, da jos prije uvedenja sabora uredi katolicku crkvenu autonomiju, kao sto je uredila autonomiju pravoslavnih i muslimana. Ministar Burian je, kazu, toga uvjerenja, da bi se rad buduceg sabora pritike usavnog zivota puno normalnije razvijale, kad bi sve konfesije u Bosni i Hercegovini bile autonomno uredjene.

O viecanju ustavne ankete

U Sarajevu izdan je sliedeci communiqué:

Anketa, sto ju je vlada sazvala, da vieca o osnovnim nacelima zemaliskog ustava, zapocela je svoj rad u ponedjeljak 8 veljace, a u sedam sjednica ga dne 18 dovrsila. U anketu bjehu pozvana 24 pouzdanika iz svih vjerozakona, odnosno partajskih grupa, a naknadno je po zelji nekolikih clanova ankete jos sest clanova bilo pozvano u viecanja ankete. Predmet viecanja obuhvatao je cetiri glavne tocke- 1. obca gradjanska prava; 2. izborne kurije; 3. izborno pravo i 4. djelokrug sabora. Muslimani su odmah s pocetka viecanja podnieli svoju deklaraciju, u kojoj su oznacena njihova nacela, dok su medju tim ostale grupe u anketi u toku sjednica obiljezili svoje stanoviste naprama pojedinim pitanjima.

Anketa se u obce izjavila za zemaljsko predstavnistvo na vjerozakonskom temelju, kao i za zastupstvo interesa. Tom prilikom su Muslimani iznieli zelju, da islamska vjera zakonom bude priznana u austro-ugarskoj, monarhiji, na sto je predsjedatelj ankete, gradjanski doglavnik baron Benko izjavio, da su shodni koraci u tom obziru vec ucinjeni.

K pitanju izbornih kurija predlagao je medju ostalim clan ankete g. Gjuro Dzamonja, da se stvori jos i radnicka kurija sa 2 mandata, a ovaj su predlog svi clanovi ankete prihvatili i preporucivali. Predsjedatelj je na to izjavio, da je vlada stavila u izgled pasivno izborno pravo svecenstvu, ali je ujedno uputio na skoranju odluku Sv. Stolice u Rimu kojom se bos.-herc. franjevcima zabranjuje, da prime poslanicki mandat za sabor.

A sto se tice djelokruga zem. sabora, u anketi je sa svih strana izrazena zurna zelja, da se bosanskom hercegovackom saboru ustupi veca kompetencija, a narocito u pitanjima, koja se ticu obce prometne, tarifalne politike, carina itd. pruzi mogucnost, da na podesan nacin uspjesno zastupa interese zemlje. Anketa je naposlie jednodusno izjavila zelju, da se u ustav uvrsti i to, da Bosna i Hercegovina doprinose svoj dio za civilnu listu vladarevu. Baron Benko zakljucio je anketu zahvalivsi clanovima na trudu i patrioticnoj pozrtvovnosti i uvjerio je, da ce sve izrazene zelje tocno i savjestno referirati zajednickom ministru baronu Burianu.

Pogranicna sluzba u Bosni.

U zajednickom ministarstvu rata u Becu pretresa se osnova, da se casnicima i vojnicima, koji sada vrse pogranicnu sluzbu u Bosni i Hercegovini, ovo vrieme dvostruko zaracuna u njihovo sluzbovanje.

Odaslanstvo gospodarskih korporacija pred kraljem.

Na 18 veljace kralj je primio odaslanstva svih pokrajinskih gospodarskih vieca, koja dodjose da mu se poklone i da mu cestitaju na jubileju. Dalmatinsko gospodarsko viece zastupao je predsjednik g. Hubert Borelli knez Vranski. U ime svih pokloni ka grof Karl Auersperg predao je kralju adresu, sastavljenu u svim jezicima raznih naroda, koji sacinjavaju ovu polu monarhije. Adresa je bila krasno uvezana u kozu sa uresima od zlata,

Za tim je kralj nagovorio pojedine clanove odaslanstva. Sa knezom Borelliem razgovarao se je o poljodjelskim prikama Dalmacije.

O vojnom zapovjednistvu.

Riecka „Bilancia" doniela je prva viest, da ce vojnicko zapovjednistvo biti premjesteno iz Dalmacije, koja bi se razdielila u dvie zone: juzna bi podpala pod vojno zapovjednistvo u Mostaru, sjeverna pod vojno zapovjednistvo u Sarajevu.

„Neue freie Presse" opaza, da ovo ptianje nije za sada na dnevnom redu, ali da nije iskljucono, da jednoga dana bude riesено u gornjem smislu.

„Velezdajnici" i u Ceskoj.

Javljaju iz Praga, da ce vlast postupati proti zastupnicima Klofacu, Chocu i Burzivalu na temelju spisa, pronadjenih kod pretrage. Obtuzeni su radi zlocina pobune, javnog nasilja, podjarivanja neprijateljstva medju narodnostima i pogodovanja nezakonitim strujama. Fressl je tuzen radi zlocina uvriede Nj. Velicanstva. Ovi progoni u Ceskoj dovode se u savez sa danasnjim unutrnjim politickim polozajem monarhije.

Slavensko udruzenje.

Akcioni odbor za organizaciju zajednickog postupka saveza ceskih, jugoslavenskih i starorusinskih zastupnika imao je dvosatnu sjednicu, u kojoj je na predlog Sustersica stvoren zakljucak o statutima zajednickog saveza. Ovaj je na predlog Mastalke dobio ime „Slavensko udruzenje". Ovo je brojno najjaci savez u zastupnickoj kuci. "Slavensko udruzenje" broji naime 125 clanova, i to 28 ceskih agraraca, 20 Mladoceha, 20 naprednih Slovenaca i Hrvata, 17 ceskih klerikalaca, 17 Slovenaca pucke stranke, 12 ceskih radikalaca, 5 Starorusina, 4 zastupnika moravske pucke stranke i 2 realiste. Eksekutivni organi „Slavenskog udruzenja" jesu: eksekutivni odbor i parlamentarno povjerenstvo od 16 clanova. U ovom povjerenstvu imadu ceski agrarci 3 zastupnike, ceski klub 2, ceski klerikalci 2, slo-

Slijedi na 4. j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brasil

Máule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Pálmas, Cadica, Napulja i Trsta

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zes e i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag est... 3·69 ... a rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

Punta Arenas, 4 travnja.

Drustvo iseljenih Jugoslavena «Za materinsku rijec», uz suradnju nasih najvigjenijih pisaca i pjesnika iz domovine, nakanilo je izdati za narednu godinu 1910. veliki koledar pod imenom «Jeka». Koledaru je svrha, da pripomogne k osvijestenju nase iseljenickog naroda, da ga politicki i kulturno podigne, da mu bude tumacem, ucitelјem i prijateljem, te da ga podsjeca na nasu milu domovinu, na one drage krajeve, gdje ugledasmo prvi put svjeslost dana, gdje nam je odzibano djetinstvo uz pjev majka milenih.

Urediti ce se tako, da bude jednako valjan za citavu Juznu i Sjevernu Ameriku, kao sto i za domovinu.

«Jeka» ce biti jedan od najboljih koledara u nasem narodu i svratiti ce na sebe pozornost ne samo u iseljenickom svijetu, vec i sirom nase domovine. To nam jamci «Materniska Rijec» koju isto drustvo izdaje, i koja je najbolja nasa novina u inozemstvu i jedna od najboljih u cijelom nasem narodu.

U «Jeki» ce se vjerno prikazati zivot naseg naroda u ovim stranama, njegovih prvaka i drustava. Sve ce to uz zivotopise biti popraceno i slikama.

Pozvana su u tu svrhu i sva hrvatska drustva u Punta Arenas da posalju slike svojih drugova najkasnije do polovine svibnja, uz prilozeni zivotopis.

Ne sumnjamo da ce sva nasa drustva rado odazvati, ali preporucamo svakako upraviteljstvima istih, da se pobrinu, da sto moguce prije obave slikanja, jer idemo brzo u ruzna zimska vremena.

Izradba pojedinih clicheia skopcana je sa preogromnim troskovima, pa ne bi bilo pravo da se svale na legja sama poduzeca, koje ce izdati koledar, kad ce nam biti svima na diku i ponos. S toga ce trebati da svaki clan, koji se slika, doprinese koliko mu sile dopustaju. Tim cemo dokazati, kad drukcije ne mozemo, da smo i mi voljni pripomoci nasu rodoljubnu i pozrtvovnu bracu u Argentini.

Na posao, dakle, sto prije! Nase oklijevanje bi moglo prouzrociti zakasnjenje koledara, sto poduzece nikako ne zeli.

Trgovacki polozaj u Rusiji.

Ob ovomu izrazio se ruski ministar trgovine ovako: Trgovacka i obrtnicka kriza, koja je bila izazvana rusko japanskim ratom i unutarnjim nemirima u Rusiji, sada popusta. Djelstvo je njezino bilo toli jako, da se jos i sad u pojedinim granama industrije osjeca. Osobito se cuti promjena u preokretu cijenâ pojedinih predmeta i radnje. Prije svega treba istaknuti, da najglavniji elemenat proizvoda, materijal za ogrijev, jos nije stanuo na normalne prilike. Kao poslijedica narodno gospodarskih poteskoca u zadnjim godinama. postoji jos uvijek velika skupoca ziveza. I polozaj metalurgicnog i strojevnog obrta, nadasve gradnja vaguna i lokomotiva nije veoma povoljan. Polozaj u Uralu sadar je veoma zalostan, ipak se je nadati, da ce se po uspostavljenju normalnih i politickih uvjeta zivljenja, po povecanju gradnje zeljeznica i slicno, metalurgicni obrt uopce ozivjeti pak i u Uralu. Znatno poboljsanje opaza se jedino na novcanom trzistu. Slaba je zetva doduse na kupovnu snagu pucanstva nepovoljno djelovala, a to nije glavni i jedini uzrok nevolje. Zatim je ministar upozorio na pridizanje Sibirije, koje se osobito opaza u tackama saobracaja. Odnosno krize u Orientu izjavio je ministar, da ova nije ni najmanje uplivala na rusko-austrijske trgovacke odnosaje. Ali naprotiv nemiri u Persiji ucinili su veliku znatnu stetu ruskomu izvozu u Persiju.

Pohrvatimo nasa drustva.

Gospodin Ivan Krstulovic, zasluzni borac za hrvatsku narodnu stvar u Cile, gdje je medju nasim narodom radio neumorno sa svojom „Slobodom" pise iz Serene «Materimkoj Rijeci»:

„Ne cudite se, sto se morate na putu preporoda naseg naroda na ovim stranama sukobiti sa tobozniom inteligencijom, koja se nicim ne moze istaknuti, nego supljom vanistinom (bas po onoj: „prazne tikve drze se nad vodom — o. ur.) samo da kvari sto je dobro. Toga balasta doista imade kod sviju naroda, ali nigdje vise, nego li, na zalost, kod nasega.

Nije doista manjkalo ni „Slobodi" toga, pa je ona sibala desno i lijevo bezobzirce, da unisti ili opameti te izdajice naroda, kojima je novac Bog — drzec se uvijek one, ako mi dopustite izraz: da za magarca ne vrijedi siba, nego batina. Radeci na taj nacin, uspjela je „Sloboda" preporoditi Hrvate u Cilima, tako da je milota gledati, kako se nas narod, sto se nastanjuje po ovoj cilensko republici svugdje istice sa svojom probudjenom hrvatskom sviiesti. Ovom probudjenom hrvastvu se ima pripisati i to, sto se sada svuda po ovim stranama, gdje nasega naroda imade, osnivaju prava i cisto hrvatska drustva. To je veliki korak naprijed. Citajuci u nasoj zasluznoj MATERINSKOJ RIJECI razne dopise iz nasih kolonija, razabro sam na svoju veliku radost, da je hvala Bogu nas narod i na tim stranama poceo uvidjati, da je prava ludost, kad se „austrijakom" zove. Istina valja da ispliva, pak ce s vremenom svi nasi morati uvidjeti, da mi ne mozemo biti drugo, vec Hrvati iliti Slaveni.

Medjutim bih preporucio svim nasim ljudima, koji su uvidjeli ludost i pogrjesnost austrijanstine, nek pregnu, nek pohrvate svoja drustva, pa da ih umjesto „austro-ungarkim" okrste kojim nasim hrvatskim ili slavenskim imenom. Na taj bi nacin mogli puno koristiti, da nas ovamosnji strani narodi upoznaju. Jedno zdravo udruzenje poznato je na daleko i siroko, poznato je novinstvu, koje ga u svakoj prigodi spominje. Ako takovo tijelo nosi narodno ime, pod tim ce se ga imenom poznavati, smatrati i stovati, bude li pako nosilo krivo ime „austriaco", sto nije ni narodno ni naravno, ne ce nas po tomu nitko drzati za ono, sto u istinu jesmo, naime Hrvati-Slaveni. Uvjeren sam, da ce nasi ljudi u Argentini, kao sto su to vec na veliku nasu radost i diku poceli i u Cile, staviti svojim drustvima cisto hrvatska imena. Po njima ce nas urodjenici poznati, tko smo i sto smo mi! A zasto da se skrivamo pod tudjom krinkom i imenom, kad je nase hrvatsko iliti slavensko — hvala Bogu — lijepo, dobro i posteno? — Pohrvatimo dakle sva nasa drustva, pak da vidimo, tko je od nasih vjera, tko li nevjera. Da vidimo, tko li ljubi, a tko zazire od svog narodnog imena. Jesmo li Hrvati-Slaveni, ili sto smo?»

Prenasamo eda bi se i neki puntarenski slaveni naucili pameti.

BRZOJAVKE

Beograd 3.

Drzi se nemogucim opstanak dinastije Karagjorgjevica.

Odreka princa Jurja potekla je po savjetu oca, koji predvigja odbrojene dane vladavine.

Javno mnijenje u zemlji je podijeljeno. Jedni bi htjeli Jurja kraljem, koga podupire Engleska i Francuska, a drugi su za jednog brata Danskog kralja, koga Austrija nastoji proturati na srpsko prijestolje.

Cetinje 3:

Crnagora ce protestirati kod vlasti, ako joj se ne pusti sloboda na Jadranskom moru.

KRONIKA

Zlogasne kuće.

Poznato je nasim citateljima, kako je sve novinstvo skocilo proti zlogasnim kucama, koje su razasute po svim stranama ovoga grada. Kraj tolike galame mislilo se, da ce ih nestati iz temelja, a kad tamo?... Nista kako uvijek!

Po svemu se vidi, da je jedno galamiti preko novina, a drugo urediti zlo.

Zaludu se kociti i pozivati na zakon, kad nije ljudi, koji ce se zauzeti, da se zakon vrsi, niti maju za to sposobnosti.

Licne vijesti.

Gosp. Jlija Caputovic, koji je mnogo godina prozivio u ovom gradu i bio uvijeke na ruku nasim iseljenicima, zbog cega je bio uopce obljubljen od svakoga, polazi parobrodom «Orita» za Buenos Aires, gdje se misli nastaniti za jednu godinu dana.

S nase strane zelimo mu dobar put i sretan povratak!

RAZNO

Talijanska kraljica.

Primila je opet jedno odlikovanje. Ruska carica majka odposlala je preko ruskog poklisarstva u Rimu kraljici Jeleni insignia k redu Crvenog kriza sto ga je god. 1878 osnovao car Aleksandar II. U doticnom popratnom pismu izjavljuje caricaudova, do hoce na taj nacin izraziti kraljici Jeleni svoje udivljenje za njezinu pozrtvovnu pomoc ranjenicima prigodom katastrofe u juznoj Italiji.

Vizionarka u Parizu.

Parizke su novine javile, da je g.dja Julija Bacon, supruga jednog trgovca, vise puta kroz godinu 1908 imala prividjanja o golemoj katastrofi uslied potresa. Te su viesti tim zanimivije, sto ih je neka spiritisticka revija objavila tri mjeseca prije potresa u Messini. Gospodja Bacon, mlada ugodna zenica, nije vizionarka iz zanimanja, i za to je tim dostojnija paznje. Nesrecom, ona samo prorokuje nezgode. Nekom je novinaru rekla, da je imala viziju, kako ce izgorjeti neko veliko kazaliste u Parizu uslied anarhistickog atentata. Novinar nije imena tog kazalista priobcio, bojeci se, da ne bude tuzen, nu viest ce mnoge u Parizu uznemiriti i po svoj prilici mnoge ce ga osobe obasuti upitima, koje je to kazaliste. Gospodja Bacon je pripoviedala, da je vec u osmoj godini prorekla smrt ocuha za lova kod Pariza. Kasnje je telepatski doznala smrt surjaka, koji se je nalazio u Tonkinu, i od kojeg je tri dana prije dobila pismo, u kojem su bile najbolje viesti o njegovom zdravlju. Predvidjela

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

je i smrt svoje kcerke 2 godine prije nesrece. Te joj se vizije pokazuju nocu u snu, danju i kad je sa stranima. Najednom vidi poznate, ljubljene osobe, zive ili mrtve, vidi vjencanja, nesrece itd. Ona ne pripada nikakvoj spiritistickoj skoli i ne zna kako da protumaci ove dogadjaje, nego ih samo konstatira.

Koliko jaja moze snijeti jedna kokos.

Tacno se nece nigda kazati, jer to zavisi o vise stvari. Kokosi jedne rase legu vise od druge rase, one koje su bolje drzane i tako dalje. Ustanovilo se, da jedna dobra kokos ima u svojoj utrobi 600 jaja, a toliko ce jaja kokos i snijeti, ako su okolnosti povoljne. Ali ni svako doba starosti kokosje ne dava jednako jaja, tako se izracunalo da kokos snese propricjeno:

u 1.	godistu	zivota	15	do	20	jaja				
„ 2.	„	„	100	„	120	„				
„ 3.	„	„	120	„	135	„				
„ 4.	„	„	100	„	115	„				
„ 5.	„	„	60	„	80	„				
„ 6.	„	„	50	„	60	„				
„ 7.	„	„	35	„	40	„				
„ 8.	„	„	15	„	10	„				
„ 9.	„	„	1	„	10	„				
Svega skupa			426	do	600	jaja				

Kako se iz ovoga vidi u trecem godistu zivota moze kokos da snese najvise jaja, sto se starija nosi sve manje, dok s devetim godistom potovo uvijek prestane nositi, a obicno prestane i prije, ako je u prvim godinama previse nosila.

Najveci most na svijetu.

U New-York-u grade vec od god. 1903. most, kojemu ne ce biti premca na svem svijetu, niti u duljini, a dabome niti potrosku. Most ce biti dug 2 i pol kilometra, nad povrsinom morskom dignut 39 m, tako, da ce ispod njega moci prolaziti i najveci parobrodi. Gradnja mosta stajati ce ravno 100 miljuna kruna. Spajat ce New-York i The Long Island City. Samo temelji toga mosta stajali su 40 miljuna kruna. Taj ogromni most stoji u dva luka na jednoj opornici, a za pjesake ima pak posebno nadstropje.

PODLISTAK

Chilenska povijest

Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Prevrat god. 1810,

2 General Carrera.

Rad Kongresa i Vijeca bi brzo poremecen raznim revolucionarnim pokretima. U Kongresu je bilo nekoliko kralju privrzenih zastupnika, a i onih, koji se nijesu odvazavali raditi otvoreno za nezavisnost, premda su bili patriote. Takogjer je bilo i zastupnika, kao Martinez de Rozas, spravnih odijeliti za uvijek Chile od Spanjolske. Ovi posljednji, nezadovoljni sa svojim kolegama, zavrgnu u zemlji jaku oporbu proti njima: u tu se svrhu zbudu u Santiagu dva prevrata, kojim upravljase Josip Mihail Carrera, dokonav se zapovijedi studenoga 1811.

Carrera, onda mladic u 25. godini, uzivao je veliki ugled u santiaskom drustvu zbog visokog polozaja svoje obitelji, zbog osobnih zasluga i vojnicke sluzbe u Spanjolskoj, gdje se je borio protiv Napoleona. Rujna god. 1810., kad se konstituiralo prvo upravno Vijece, Carrera bi promaknut u cast majora husarske regimente u Galiciji, kao nagradu za svoja junacka djela u raznim bitkama; njegova je buducnost bila osjegurana u spanjolskoj vojski i da je ostao u njezinim redovima, kroz kratko bi se vrijemo bio popeo do najvise casti.

Ali, netom je obaznao, da mu se u domovini konstituirala narodna vlada, odrece se svih probitaka, sto mu je pruzalo daljne sluzbovanje u spanjolskoj vojski, zatrazi dopust za povratak u Chile, jer da mu se otac nalizi bolestan, i prispje u Valparais na 25 lipnja 1811. Odmah opazi on, da Kongres okupljen u Santiagu ne shvata tezinu polozaja, te da nije sposoban pripraviti pobjedu nezavisnosti. Cdusevljeno stupi u sluzbu najsmjeli,ih patriota i dogovorno s njima napravi prvu revoluciju na 5 rujna 1811. Rezultat ovog pokreta nije ga zadovoljio, jer nove osobe, koje su zauzele vladu, nijesu mu dale polozaja, kojeg se on cijenio dostojnim.

Za to napravi u studenomu drugu revoluciju i uzdrzi zapovijed u svojim rukama, organizirajuc uprovno Vijece, komu je i on bio clanom.

Postupajuc tako, Carrera je mislio, da sluzi dobro domovini, kojoj je posvetio svoj zivot i pregorio vlastite interese. Ali obicno revolucije nanose vise zla nego dobra, jer naviknu gragjane na neizvrsivanje zakona i nepoduh prama vladi svakoga puta, kad im se to ne dopada.

Cesto se dogodi, da revolucija, posto je oborila vladu, proti kojoj je bila naperena, stesuje, takogjer novoj vladi, svornanoj iz njena krila, jer sluzi primjerom, da se podignu proti njoj gragjani, koji nijesu zadovoljni njenim djelovanjem.

Carrera je smetnuo s uma pogibelji revolucija vogjen jedinom zeljom da postigne za Chile posvemasnju nezavisnost. Od prvog dana svoje vlade neumorno je radio da pripravi puk za rat, pomnozavajuc vojsku i nabavljajuc oruzje. U zgodno vrijeme izda vise naredaba za poboljsanje pravde, za utemeljenje redarstvene sluzbe i osnivanje nekoliko skola. Svako djelo Carrerino svjedoci, da je bio vrlo energican na zapovijedi, te da je imao stalnu odluku zaprijeciti, da se nikad vise u zemlji ne pojavi spanjolska vladavina. Odlucna volja Carrerina predobije mlake patriote, koji su jos obecavali poslub kralju i kleli se, da narodne vlasti samo ce vladati u njegovo ime, dok se oslobodi ropstva. Od onda se govorilo slobodnije o nezavisnosti i moglo se predvigjati, da ce rezultat promjene vlade biti konacna orgonizacija republike.

Priposlano

Cijenjeni gosp. Urednice!

Srdacno cu Vam biti zahvalan, ako mi u vasem listu «Domovini» pozdravite sve moje dusmane. Odista je milo ono jato golubova, koje je prosle nedjelje, baciv obicaje svoga roda, imalo svu nakanu nakljuvati se moga trbuha, koga gledam i cuvam kao zenicu u oku.

Bolje bi bilo, da se pak meji dusmani odalece od mene. S moje im strane porucivam, da po meni mogu slatko spavati, jer ja zelim svukud mirno proljaziti; ali, ako me je ko naumio slijediti, ne cu mu poletiti, jer nemam krila: more me lako uhvatiti.

Blagodarim gosp. Urednice na ustupljenu prostoru.

S dubokim postovanjem

JVAN YURISIC M.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucunaje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.

Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p., izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se povrno otvori od 8 do 9 u veer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

ALBERT BUST[illegible], upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda — **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovaliste
Jeftinije nego gdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumanca» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, oglelala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cis'i brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukame.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & C.ia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA RUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

venski klerikalci 2, napredni Slovenci i Hrvati 2, Starorusini, moravska pucka stranka i realiste po 1 zastupnika. Eksekutivni je odbor izvrsbeni i reprezentacioni organ, ali nema prava da stvara obvezatne zakljucke. To pravo pripada klubu.

Novi odvjetnicki red za Bosnu i Hercegovinu.

Po novom odvjetnickom redu biti ce odvjetnici od vlade imenovani kao i do sada. Za postignuce odvjetnickog mjesta mimo ostalog treba se doktorat prava (sto do sada nije bilo), te 5-godisnja praksa, a nakon 4 godisnje prakse moze se polagati odvjetnicki izpit. Izpitno povjerenstvo sastoji iz cetvorice clanova te predsjednika vrhovnog suda. Po novom odvjetnickom redu uvodi se se disciplinarna iztraga za odvjetnike.

Mitropolit Zivkovic obolio.

Dolnjotuzlanski mitropolit Zivkovic tezko je obolio. Udarila ga je kap, te mu je lieva strana tiela oduzeta. Njegovo je stanje vema opasno.

„Srdj" ce opet izlaziti.

Javljaju iz Dubrovnika: Vjesti nekih novina kao da je knjizevni list „Srdj" sasvim presao izlaziti, niesu izpravne. Kako doznajemo iz pouzdanog izvora, list ce do malo vremena opet poceti izlaziti. A bas bi bilo i grehota da propadne i taj jedini knjizevni list u Dalmaciji.

Audijencija srpsko-pravoslavnih episkopa.

Patrijarh Lukijan Bogdanovic bio je odlucio poci pred kralja re i optuzbe u „veleizdajnickom" procesu. Megjutim ga je dr. Wekerle odgovorio od tog i uputio na barona Rauchs, koji ce ga u tom pravcu posve umiriti. Patrijarh je bio u Pesti sa baronom Rauchom, te je primio od barona Raucha umirujucu izjavu, da proces nije (!) naperen protiv srpsko-pravoslavne crkve, pa ce to i na glavnoj rasp ravi od drzavnog odvjetnika biti posve razjasnjenoj utvrgjeno. Prema tomu je patrijarh odlucio pocekati s odlukom svojom do glavne rasprave.

Kratak proces.

„Pokret" pise: Cujemo, da u povodu najnovije naredbe sefa drzavne policije na upravitelje tiskara zakljucise frankovci podastrijeti vladi memorandum, u kome predlazu slijedece: 1. da se svakom slagaru koji slaze, svakom trgovcu koji prodaje, svakom citaocu koji cita bilo ku novinu slavosrpsku ili u opce nefrankorauchovsku, policajno otkaze sluzba i da se supira. 2. Da se u tu svrhu policajno prib pis svih abonenata svih nefrankovackih novina. 3. da se svak m onom obrtniku, trgovcu, krcmaru itd., k ji se ne bud upisao u frankovu kao vl dinu stranku, s mjesta oduzme pravo obrtovanja, a svakom izborniku policajno oduzme pravo glasa. Na taj bi nacin mogla vlada dobiti vecinu. Ovaj memorandum pob gjuje radosnu paznju u vladinim krugovima.

U jami od 280 metara zivo dijete.

"Pucka Slob da" prima iz Kucine kod Omisa: U ovom selu blizu Rabotegovih kuca ima strasna jama, siroka usca, a duboka dna, zvana „Omerovica", Na 5 veljace. 8-godisnji sin Marin Ante Rabotega, dijete prama svojoj dobi dosta razborito, dobro i mirno, neko vrijeme zamislio se naslonjen uz prag rodne kuce, a onda ga vidil, kako je prosao oputinom k jami posmijavajuci se. Ne bilo ga natrag. pa ga majka stala zvati i traziti, a brat mu posao k jami. Kad kraj jame ugledao kumparan, dosjetio se nesreci. Majka i otac u nesvijest, a susjedi poletili crkvi i po selu, da kupe konope. Na 5 ura u vecer zgrnulo se do 200 dusa okolo. Zvali malog, a on se odavizao u dubini, jedva mu se razabirao glas. Vezali konopom Filipa Tomasevica Tadina i on doprc tek do polovice, a brat mu Jerko pregori se, te on se spustaj, a ljudi nadovezuj konope do 120 metara. Nasao malog nesto preplasena, ali zdrava i citava. Izvukli ga okolo 8 sati u vecer. Dijete kazuje. da se prekrstilo, svuko kumparan, te se s ostalom djecom, koju on ne zna, strmoglavilo u jamu. Koliko je istine u kazivanju malog, ne zna se, ali je istina, da se je strmoglavio iz tolike visine i da je ostao zdrav, sto se ubraja u slucaj zacudan i nerazumljiv.

Pedicuro Manicuro

Djeluje bez boli. Lijeci sigurno i brzo **Znlje** (callos) *kurje oci, nokte u mesu* i t. d.

Naputci

Francuzka brijacnica. — Ulica Roca br. 189.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci poslusuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel Ire razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

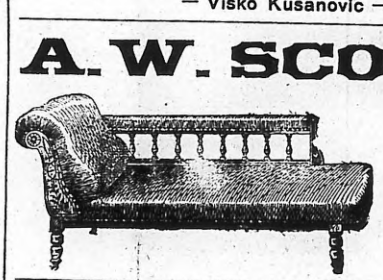

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturlca

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA ŠIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gazic**
Cijena za godinu $ 3. — Oglasi po pogodbi.

Br. 40 | Punta Arenas, na 13 Travnja 1909 | Godina II.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije a nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev,** koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"

— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.

Narucbe se izvrsuju kroz 24 sati. Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.

Svratiste uregjeno na francusku.

Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.

Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku. Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim liecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

o—o—o —o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** **Agustin Denegri** jedini uvoditelj.

Iz domovine..

Namjestnik u Vrboski.

Pisu iz Vrboske: Na 22 pr. mj. N. P. namjestnik posjetio je ovo mjesto, te je bio svecano docekan. Obasao je mjesto, propitao se za potrebe, te je prenocio u luci. U vecer je prisutvovao zabavnoj veceri u Hrvatskoj citaonici, gdje je bio uzhitno pozdravljen.

Premetacina u Dobrovniku.

Javljaju iz Dubrovnika, 23 veljace: List „Dubrovnik" danas je bio zaplienjen. U urednistvu je izvrsena premetacina, nu nije nadjeno nista. Ipak su odnesene glavne knjige.

Narodni dobrotvori.

Dobri narodni biskup i mecena Pavao Gugler, koji je umrô neki dan u Zagrebu, ostavio je u svojoj oporuci 40.000 K u razne narodne i dobrotvorne svrhe. Izmedju ostaloga, spomenuo se je medicinskog fakulteta u Zagrebu sa 4.000 K, Jugoslavenske akademije 2000, Matice Hrvatske 2000, Druztva Sv. Jeronima 2000, Druztva hrv. knjizevnika 2000, Arheolozkog druztva u Zagrebu 800, Arheolozkog druztva u Kninu 800, Mense academicke 800, Druztva duh. mladezi za izdavanje dobrih knjiga 800, Druztva za podupiranje sveucilistaraca 800, za podupiranje gimnazijalica 800, Druzbe Cirila i Metoda 800, Sokola u Zagrebu 400, pjevackog druztva „Kolo" 400, itd. i d., ukupno cetrdeset hiljada kruna. Donosimo ovo kao svietli primjer, jer kod nas na zalost kô da nije obicaj, da se imucniji ljudi u svojoj oporuci spomenu i naroda.

Par dsati nakon biskupove smrti umrô je u Zagrebu D.r Körösckenyi. Bio je skroman covjek, nije riecima iztkao svoje hrvatstvo, te je bilo obce iznenadjenje, kad je u oporuci ostavio 80.000 K. u dobrotvorne svrhe, vecinom za izobrazbu gospodarskog, trgovackog i obrtnickog pomladka.

Vjecna im slava!

O jezicnom pitanju.

Doznaje se, da je zemaljski odbor na 22 pr. mj. upravio energicnu notu c. k. namjestnistvu, prosvjedujuci proti otezanju riesenjem jezicnog pitanja i upozorujuci vladu na veliko nezadovoljstvo, koje pobudjuje u zemlji ovo otezanje.

✠ Ivan Rukavina.

Preminuo je u Krapini poznati rodoljub zupnik Ivan Rukavina. U njegovoj kuci bili su se sastali i pomirili velika dva pokojnika biskup J. J. Strossmayer i D.r A. Starcevic. To bijase prvi korak za okupljanje svih rodoljuba u Banovini u jedinstvene redove na obranu domovine. Cestitom zupniku Rukavini vjecni pokoj, a u narodu ce mu ostati trajna uspomena!

Nezgoda na moru.

Parobrod "Brac" druztva Dalmatia, pristajuci u luci trpanjskoj, u vario je o gat, te je bio prilicno ostecen, tako da je morao odploviti u Losinj na popravak.

Obcina Kninska za „Srbsku Zoru".

Po obicaju i ove je godine obcina Kninska glasovala 1000 K u korist druztva „Srbske Zore".

Uspseni radi lihvarenja.

Javljaju iz Drnisa, da su tamo bila uapsena ovih dana tri jaka posjednika, pod sumnjom da su lihvarili na stetu nevoljnog seljaka u ovoj godini glada. Privremeno pusteni su na slobodu, ali se iztraga vodi dalje proti njima.

U sibenskoj luci.

Ratni brod „Frunzberg" prispio je u sibensku luku na stalno boraviste. Usidrio se je pod Mandalinom.

Ima li u Dalmaciji novcа?

Na to kaze „Crvena Hrvatska": U Dalmaciji ima sila novaca, ali su slabo ulozeni. U austrijskoj postarskoj stedionici ulozeno je iz Dalmacije tri i pol milijuna kruna, dakle razmjerno najvise od svih ostalih pokrajina. Ovaj novac eskomptira austrijska vlada samo njemackim novcanim zavodima, kod kojih opet moraju nasi zavodi da se sluze i pri tom im dadu 2 do 2 i pol po sto dobitka. U drzavnim i ostalim papirima ima okolo sedamdeset i pet milijuna kruna, a u seoskim blagajnama i u domacim zavodima 20 do 25,000,000. Koliko bi se dalo u Dalmaciji uraditi i koliko poduzeti, da je taj novac u nasim rukama!

Veleizdajnicka parnica.

Zagreb, 3 ozujka.

Sred velikog ocekivanja danas je zapocela glasovita parnica protiv 53 Srba, obtuzena radi veleizdaje. Po godinama: 17 ih je izpod 30 godina, 8 preko 50, 30 su ozenjeni i imaju djece. Po zanimanju su: 18 trgovci, 6 posjednici, 13 ucitelji, 5 popovi, 8 cinovnici, 2 liecnika i 1 djak. Brani ih 35 odvjetnika: 21 Hrvat, 14 Srba. Izmedju Hrvata spomenut cu vam, S. Mazzuru, Hinkovica, Tuskana, Magdica, Vinkovica, Lukinica, Gaja, Bertica itd. Od obtuzenika 47 pripadaju Srbskoj samostalnoj stranci, a 6 radikalnoj.

Slijedi na 4. j strani

Jerolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinja i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa — Izama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Nova**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maulé 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Pálmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno poriuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zes e i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Poput-a se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odg o vara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nasta.do —

Slaven dolazi u svoje carstvo.

Pod ovim naslovom napisáo je u «Chicago Tribune» znameniti engleski politicar i poznati propovjednik svjetskog mira W. T. Stead ovaj clanak.

Sudbina carstvá razmjerno je od male vaznosti, ako se prispodobi sudbinom rasá. Historija covjecanstva uzima se vecim dijelom kratkotrajno. Podizanje i padanje dinastija, preuregjenje politicke mape — te stvari lako se mogu opaziti, ali evolucija rasa neopazeno polazi naprijed neopazeno napreduje. I upravo imade sada u Evropi jaki jedan dokaz za taj poznati grijeh povjesnicara.

Mimoisla se velika cinjenica, koja bi na se imala da svrati opcenitu pozornost. To je cinjenica da Slaven dolazi u svoje carstvo, cinjenica prema kojoj sudbine kraljeva i careva izgledaju ko prasina u zraku. Aneksija Bosne i Hercegovine Austro-Ugarskoj samo je jedan od znakova, da slavensko pitanje dozrijeva, da se Slaveni postepeno rijesavaju polozoja podregjenosti i politickog ropstva, a da se oni ustaljuju kao gospodujuca rasa u sred Evrope.

Od svih velikih evropejskih rasa Slavenima je sudlina bila najnepovoljnija. Prov dnost bila je njima okrutna macuha.

O stoljeca u stoljece bili su oni plijenom osvojitelja evropskih i azijatskih. Kada im je bilo moguce kao u Rusiji, da osiguraju svoju nezavisnost od Tatara i Turaka, mogli su se podvrci tek jednomu autokratu, kojeg je jaram bio malo kada lagan, a teret njegov nikada. Ali za ovu evropsku pepeljugu supce se pojavlja u tami, pa imade ne malih znakova, da ce u buducnosti ta prezrena kuhinjska sluskinja postati ljepoticom plesa.

Cimb nik, koji odlucuje o konacnom svrsetku u sukobu na. c jonalnih sila, nije politika vladará, vec mnozenje njihovog pucanstva. Na prvi pogled vidimo, da buducnost pripada Slavenima. Na zapadu se pucanstvo priblizuje jednakom stupnju. U Francuskoj je dapace pocelo padati. Ali slavensko pucanstvo neprestano raste, mnozi se i napucuje zemlju.

Kod Slavena vise imade zipka nego kod plodnog Nijemca, kod plodnog Talijana, Magjara, Britanca i Francuza. Treba samo trojno pravilo, a da se pokaze neminovna slavenska preteznost u istocnoj i srednjoj Evropi.

Sami Slaveni Istocnih rasa mogu sa stalnosti reci: „Vrijeme je na nasoj strani". Oni mogu cekati. Cinjenica je, da se slavenski zivot razvija sve vise i vise.

Zene, sto napunjaju zipke mocnije su na koncu nego svi bojovnici sviju kraljeva. Zezlo carstva lezi u plodnoj utrobi slavenskih majka. S ustrpljivoscu i ujedinjenjem bit ce postignuto slavlje Slavena bez ikakove bitke. Dosta je samo nalijevati novo vino jedrog slavenskog zivota u stare boce austrijskog gospodstva — i bit ce osigurana konacna pobjeda.

Dan zeljeznih carstva brzo se pribliza koncu svojemu. S novim stoljecem pocinje doba decentralizacije i federacije. U jednoj ili drugoj formi citavi istocni prostor od Petrogranda do Praga, i od Praga do Adrianopola bit ce pokriven s federacijom ili s federacijama slobodnih, samostalnih drzava, koje ce biti tako mirne, kao sto su svicarski kantoni, a u kojima ce Slaveni radi broja svoga imati nuznu preteznost.

Kad bismo imali jezik ljudski i angjeoski, zavikali bismo u usi slavenskim narodima: «U ujedinjenju vasa je jakost. Ujedinjeni mozete odoliti svim neprijateljima vasim. Rascijepani ostat cete prezreno i nemocno roblje, susjeda vasih. Mir! Mir medju vama! U rapljivost i ujedinjenje — pod ovom lozinkom pobjeda je vasa.»

Kad bi se ovaj sa vjet poslusao, onda bi dobro s jeme, sto ga je Katarina posijala u tamnim danima bure i oluje, moglo prolijati i dozrieti do veleone zlatne zetve. Onda bi se mogla ispuniti njezina velicanstvena vizija, da ce doci mocno slavensko kraljestvo, koje ce predoci vati vise od sjaja staroga Rima, vise od uzalud zeljenog savrsenstva klasicne Helade, vise od posvudne imperializma zeljne Engleske.

A svjetlo zapada, sto blijedi, moze biti ugasnuto, utrnuto, unisteno od krasne istocne zore, o kojoj se nije jos ni sanjalo.

KRONIKA

Cestit Uskrs.

Svemu nasemu narudu nastanjenu u Magallanskom territorijn «Domovina» narivlje: Braco, cestit vam Uskrs.

Lieae vijesti.

Na veliki petak u jutro prispio je iz Evrope gosp. Ivan K. Contardi, jedan od najmarkantnijih licnosti u povijesti razvitka grada Punta Arenas.

Dobar nam dosao!

Odlazak.

Proslim postarskim parobrodom odputovao je put sjevera republike gosp. Josip Jelisey, tajnik Hrvatskog tamburaskog drustva «Tomislav» i visegodisnji marljivi i zanosni tamburas.

Kako se uvijek odlikovao skrunnoscu, nije htio obznaniti tamburase do posljednje ure o svom polasku, da mimoigje kakove manifestacije, ali noci putovanja pozvao ih je svih u svoju kucu, gdje ih je iznenadio bogatim banquetom, kojemu je prisustvovalo i vise druge gospode, prijatelja gosp. Jelisega, a bio je odlicno zastupan i krasni spol.

Poslije banqueta se zavrgao ples, koji je uz cilik tamburica potrajao sve do u zoru, kad se drustvo razislo svojim kucama, dobar put gostoljubivom zaveliv. Jeliseju, noseci duboku u srcu zapecacenu ugodnu uspomenu ovej nenadnej zabave.

Dobar mu put i sto skoriji povratak i s nase strane!

Imendan.

Prilikom imendana gosp. Vicka Violic, zanosnog clana Hrv. tam. dr. «Tomislav» i svih drugih hrvatskih drustava u ovom gradu, tamburasi su mu priredili podokncu, poslije koje se u njegovu stanu produljila zabava do u kasnu uru noci, gdje je zbor vjesto odsvirao vise rodoljubnih komada, a nije izostala ni Ruska himna. Nazocni su se divili vjestini, kojom tamburasi izvagjaju mnoge mucne glozbotvore.

Iz urednistva.

U nedjelju nam je bilo nemoguce izdati «Domovinu», koja eto izlazi danas, da ne bude stete ni oglasivacima, ni c tateljima.

Uzrok zakasnjenja traziti je izvan urednistva lista, biva na posti.

Postarski je parobrod stigao ovdje na veliki petak u juro, a cinovnici postarski iz velike bogoljubnosti, posto su podijeli litrgovacka pisma, ostavili su ured, pa tako nijesmo mogli primiti novine, iz kojih su nam trebale vijesti iz domovine. Tekar u subotu pred vecer nakon, toliko reklamiranja i prosvjedovanja dosli smodo jednog dijela nasih novina.

Dok smo reklamirali s punim pravom nase novine, tobozoji gospodin administrador imao svu nakana i uvrijediti nas, ali se primirio, kad je opazio, da se vladamo po sentenciji kraljice Kristine.

Upozorujemo gospodu citatelje na izvjestaj o pocetku «velezdanickog» procesa u Hrvatskoj. Ako nam gospoda postarski cinovnici dopuste, donosit cemo i unaprijed izvjestaje o toku ove zanimive za nas parnice.

Nezgodna vijest.

Citamo u novinama iz Valparaisa, da je gosp. Valdes Vergara, ciju povijest donasamo u prevodu u podlisku «Domovine» senuo pamecu i nolazi se u Vina del Mar. Govori se, da je toj nesreci uzrok, sto je u posljednje doba gosp. Vergara pretrpio gorkih u krilu svoje obitelji; nemila smrt mu pokosila vise dragih clanova obitelji.

RAZNO

Cudan napadaj na Hrvate.

Hrvatski list „Napredak" iz Auklanda u Novoj Zelandiji (Australija) javlja, da su on jesnji Hrvati dozivljeli cudan napadaj, koji je nasu koloniju vrlo uznemirio. Dosli naime Hrvati sa drugim vjernicima u crkvu Sv. Patrika u Auklandu, da se pomole Bogu. Prije pricesti, koju je od Hrvata doticnog dana u 7 sati u jutro imao da primi pozdati otacbenik Nikola Cvitanovic — obicaj je tamo, da zupnik drzi propovjed. I ustane pater Mahr, pa s propovjedaonice pocne izvoditi, da „Austrijanci" (tako naime nazivaju crkveni ljudi nase Hrvate!) nisu nimalo pobozni, da na Bozic nije nitko od njih dosao na sluzbu bozju, da kad vide zupnika, da mu okrenu ledja i ture ruku u dzep, da nose dobra odjela, koja mozda nisu ni platili, a zupnika Don Josu Zannu da nisu mogli uzdrzavati.

„Napredak" tvrdi, da je sve to laz, jer da je naseg naroda na Bozic bilo mnogo u crkvi, kao sto ide i svake nedjelje na misu. Sto se Zanne tice, to da on nije ugodio nasem narodu, a jedan g Hrvata na nije htio vjencati jer da mu nije mogao dovoljno da plati, pa se je ovaj morao uteci drugomu popu. Zato „Napredak" veli, da je ovaj napadaj u hramu bozjemu, izrecen pred stotinama vjernika Engleza, ne mogose podnieti, a smatraju ga uvriedom, odlucise, da tuze Mahra biskupu pa su u to ime otvorili subskripciju u urednistvu „Napredka" za tuzbu. Ne uspije li tuzba, prijete se Hrvati drugacijim represalijama, jer „mi ne trazimo nista drugo no pravicu, a kad idemo zakonitim putem, onda se nikoga ne bojimo". Ovo je zaista cudan i zalostan pojav!

Sta staje rat?

Jedan saradnik beogradske „Stampe" sastavio je jednu knjizicu, u kojoj opisuje, sta staje ratovanje. Pisac opisuje, koliko je koju drzavu kostalo ratovanje. Tako je 1870-te godine francuskonemacki rat kostao je Nemacku 3279 milijona maraka, daklem na 1 dan 11,940.00 maraka. Koliko je pak Francusku stao rat, to ne znamo, ali se zna, da je morala posle rata jos 5 milijarda ratne odstete da plati Nemackoj. Juzno-africki (engleskoburski) rati koji je od 11. oktobra 1899. godine. do 31 maja 1902. godine trajao, gde je Engleskoj 200.000 vojnika poginulo, stao je Englesku 4.307.582.400 maraka. Ruskojapanski rat prozderao je obema drzavama 5,297.000.000 kruna. Po statistici jednoga Nemca, jedan covek za vreme rata kosta 6 maraka, izuzimajuci engleske i francuske vojnike, ciji su zahtevi veci. U slucaju jednog

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

opsteg evropskog rata, mobilizovalo bi se deset miljona vojnika. Nemacka sama daje 3 miljiona. 10 miljona vojnika znaci na dan 60 miljona maraka izdatka, koje za mesec dana iznosi 1800 miljona maraka a za godinu dana ni manje, ni vise, vec dvadeset i dva miljarda. Taka bi perspectiva stajala pred Evropom, kad bi usljed zapetog istocnog pitanja pokrenuo rat engleske, ruske, nemacke, francuske, talijanske i austro-ugarske vojnike. Ali do toga svakako nece doci, jer bi se za taj novac mogao stvoriti davno zeljeni svetski mir.

Zasto je snijeg zemlji koristan?

Kise su za zemljiste gdjekad prava blagodat, ali gdjekad su i od neizmerne stete. Kod snijega nije tako. Snijeg je za zemlje vazda i svugdje od velike koristi. Ne kaze seljak zaludu „snijeg zemlju gnoji", a on i jest najbolje upucen u sve tajne one kore, koja ga uzdrzi i hrani, i s kojom je tijesno vezan. A zasto je snijeg tako koristan zemlji? Na svome putu od oblaka do zemlje pabuljice snijega pokupe mnoge stvari, koje su za dobar plod zemlje potrebne, a to je mnostvo raznih sastavnih djelova zivotinjskih, mineralskih i bilinskih. Tomnostvo, koje redovito mi samim okom ne mozemo da zamjerimo, kad na zemlju pane smijesa se i sa rosom snijega upada u koru zemlje, odnosno polja, i tako se gornji sloj t. z. humusa pomnozava. A da je snijeg mnogo bolji i zgodniji od kise, da skupi svu onu prasinu u zraku, eto nam tu odmah i razloga, zasto je zrak u zimi tako cist i za covjecji organizam zdrav, cistiji i zdraviji nego u ljetnoj drugoj dobi godine.

Skandal u zenskim puckim skolama u Budimpesti.

Pred kratko vrijeme ravnateljica pucke skole u Budimpesti obratila se je pismeno skolskom vijecu, pitajuci da se strogo kazne neke njezine ucenice, koje su davale najzalosniji primjer pokvarenosti. One su se same pred svojim drugaricama hvalile, da su sprovadjale citave noci u drustvu odraslih muskaraca. Skolska je oblast odredila i tragu, koja se je brzo od one protegnula i na druge zenske pucke skole i koja je dovela do uzasnih otkrica. Otkrilo se je tako, da su neke djevojcice od deset godina, ucenice petog razreda, prihranjivale svoje roditelja sprovadajuci citave noci van kuce. Neke su djevojcice pripovijedale, kako su se „zabavljale". Srce se je moralo stiskati, slusajuci sve one potankosti. Nekoj je gospodi iscezla unucica i tek za deset dana doveli su je iz neke zlogasne kuce u polu-onesvijestenom stanju.

Skolska oblast, alarmirana ovim groznim stanjem, odredila je, da se primjene stroge mjere, eda se ovim djevojcicama onemoguci svaki pogibeljni kontakt.

POLISTDAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Prevat god. 1810,

3. «Chilenska Zora».

U ono se vrijeme publicirala prva novina u Chile. Danas se nalazi tiskara i u neznatnim mjestima i publicira se mnogo novina, punih vijesti o svemu sto se zbiva po cijem svijetu. Novine treba u svakoj zemlji, da moze preko njih kazati svoja mnijenja, svoje teznje, svoje potrebe, da moze odobriti ili pokuditi djela oblasti. Sloboda tiskanja knjiga i novina u modernim zemljama je dotle doprlo, da se smatra prvim uvjetom napretka, Ali za spanjolsku kolonijalnu upravu, buduc delikt uvoz knjiga iz inozemstva, bio je takogjer posjed tiskara za tiskanje istih u zemlji.

Netom se instaliralo prvo vladajuce vijece god. 1810. nekoji su patriote promislili o potrebi tiskare, putem koje bi se puk obavjestivao o javnim poslima. U tu svrhu pisalo se u Buenos Aires, misleo da ce je biti moguce tute kupiti; ali su i tamo vladali jednaki spanjolski zakoni kao i u Chile, pa se nije naslo tiskare na prodaji. Matija Arnald Hoevel, gragjanin Sjevero-Americkih Saveznih Drzava, koji je onda zivio u Santiagu pise u svoju domovinu, da mu kupe i posalju jednu tiskaru sa svim potrebnim alatom, a takogjer da mu posalju i radnika vjestih zanatu. Po ovoj narucbi Hoevelovi agenti u New-Yorku ukrcaju na jednu lagju tiskarnicu i tu slagara, koji prispiju u Valparais mjeseca s udenoga god. 1811.

Genera. Carrera, glava ondasnjeg Vijeca, kupi tiskaru za drzavni racun, prenese je u Santiago i predade je Kamilu Henriquez, koji pocne pobicirati «*Chilensku Zoru*» («Aurora de Chile») prvi narodni tjednik, dne 13. veljace god. 1812. Kamil Henriquez bio je svestenik rodom iz Valdivije i odgojen u Limi, jer u onom glavnom gradu, glasovitu zbog bogatstva svojih stanovnika, lakse se nalazilo dobrih ucitelja i sa manje poteskoca se dobavljalo knjige, koje su oblasti dopustale citati.

U prvom broju «*Zore*» Kamil Henriquez pripozna vlast kralja, ali, obeavajuc se Chilenjanima, kaza: «Vi niste robje, niko ne smije vladati prosi vasoj koji. Je li primio tko povlasticu s neba, koja potvrgjuje, da vam mora zapovijedati? Narav nas je vala jednake; samo kreposcu slobodnog ugovora, dragovoljno sklopljena, moze drugi covjek imati nad nama vlast pravednu, zakonitu i razlozitu». Ove rijeci, koje danas nikoga ne iznenagjuju, jer sadrzaju istinu, prouzrocile su u ono vrijeme veliki skandal med kraljevim pristasama, jer su ovi mislili, da je kralj primio od Boga pravo, da postupa sa amerikancima, kao gospodar sa svojim robljem.

U jednoj knjizi o nezavisnosti Chile, pisanoj od o. Martinez, odusevljenog branitelja Spanjolke, pripovijeda se, da je publiciranje «Zore» u velike obveselilo gragjane u Santiagu. «Brzali su ljudi ulicama «Zorom» u ruci, kaze povjesnicar, zaustavljajuc koga bi samo sretali, citajuc i ponovno citajuc njen sadrzaj, cestitajuc si na takovoj sreci i uvjeravajuc, da ce ovim nacinom u brzo nestati neznanja i sljepila u kom se do tada zivilo. Nijesu se prevarili, koji su Kamila Henriqueza izabrali urednikom, jer je od prve stranice svoga tjednika poceo braniti mnoge pogrjeske politicke i morolne..... Sve se je trsilo dokazati, da suverenost pociva u narodu, da zakoni primaju moc putem socijalnog ugovora, i da ih moze svrgnuti volja naroda».

Vidi se, dakle, da su Spanjolci drzali onda pogrjeskom politickom i moralnom kazati, da narod ima pravo pravo izabirati svoga vladara. Na jednak se nacin tvrdilo, u vjekovima pregjasnjim, da je moralna pogrjeska kazati da je zemlja okrugla i da se se vrti oko sunca. Kolumbo je bio drzan lugjakom i bezvjercem, jer je dokazivao da krugljasti oblik zemlje dopusta broditi u svim pravcima. Ona ignorancija, koja je osugjivala kao delikte izraz istine, bi najjacim temeljem moci kraljeva u Spanjolskoj i u Americi.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BU... upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 61
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz vecma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda; Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 41 | **Punta Arenas, na 18 Travnja 1909** | **Godina II.**

Casa Croata
Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, ovratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za djecu: Odijela i rublja, cuellica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kava.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo našim **cijenjenim Hrvaticam** da posvete malo pozornosti ovom našem oglasu

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic
KAFANA I BILJARD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca
primio sam natom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz:
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sati.
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—
MITAR KALAJDŽIĆ
—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — —
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU
— Avenida Independencia —
Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.
ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i Cia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Veleizdajnicki proces.

Zagreb, 5 ozujka.

Tok danasnje razprave iznio je vise momenata,, koji jasno pokazuju, kakovom se objektivnoscu vodi ovaj znameniti politicki proces.

U dvoranu donesena su „corpora delicti": barjaci, cuture, cilimi...

Na pocetku danasnje razprave D. Hinkovic potuzio se je, da u stenografskom zapisniku imade mnogo neizpravnosti. Zamolio je sud, da se doticni odlomci zapisnika, prije nego se oadu u stampu, doticnom govorniku da du na pregledbu. Zatim je predlozio, da se u zapisniku konstatira povreda zakona ucinjena tim, sto je drzavno odvjestnistvo, protiv propisa § 235 k. p., preko „Narodnih Novina", „Ustavnosti" i „Agramer Zeitunga" razsirilo obtuznicu u najudaljenija provincijalna mjesta, a naprotiv zaplienilo je knjigu braniteljа „Veleizdajnicki proces", te je u tom pogledu u imesvih odvjetnika najavio nistovnu zaobu.

Sudbeni je senat odbio predlog D.ra Hinkovica, a ujedno je zakljucio, da se branitelju D.ru Dusanu Popovicu podieli ukor, sto je naprama drz. odvjednjiku upotrebio riec, da je obtuznica „drzavni akt".

D.r Hinkovic nadalje predlozio je, da se glavni svjedok Gjorgje Nastic preslusa prvi od svjedoka, odmah nakon obtuzenika. Svoj predlog obrazlaze tim, da je Gjorgje Nastic krunski svjedok obtuznice, koji imade potvrditi, da je postojala jedinstvena organizacija, koja je isla za odtrgnucem Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine iz zgloba nase monarkije. Nastic ima potvrditi, da su obtuzenici Adam i Valerijan Pribicevic bili clanovi tog revolucionarnog odbora u Beogradu itd. Nuzdno je da on bude preslusan kao prvi svjedok, jer bi inace on svoj izkaz mogao upriliciti prama onome, sto se na glavnoj razpravi bude reklo. Razprava je javna, stenografski zapisnici se vode, te on moze svakoga sata biti obavjesten o toku razprave.

Zatim D.r Hinkovic konstatuje neke Nasticeve osebujnosti. Navadja iz „Finala", kako Nastic preudesava svoje izkaze. Prema obtuznici bile su tri konferencije beogradske revolucionarne organizacije. Druga da je bila, kako Nastic tvrdi u brosuri, koncem aprila, te da su kod nje prisustovali Valerijan i Adam Pribicevic. Kod drugog izkava veli, da je bila pocetkom maja. Valerijan Pribicevic izjavio je u „Srbobranu", da nije bio u Beogradu koncem aprila vec na pravoslavni Uzkrs. Nastic je prema tome izpravio svoj izkaz, te je na ponovnom preslusanju izjavio, da je ta konferencija bila bila o pravoslavnom Uzkrsu. „Inter parentesim — nastavlja D.r Hinkovic — imam vam odati jednu tajnu. Valerijan Pribicevic nije bio u Beogradu na pravoslavni Uzkrs, vec ima jedan treci datum,,. (Senzacija).

D.r Hinkovic je navco jos nekoliko slicnih primjera. D.r Grga Tuskan, D.r Medakovic i D.r Popovic podupiru Hinkovicev predlog. D.r Medakovic, zahtjeva preslusanje Nastica i obzirom na to, sto obtuznica hoce da sa 53 obtuzenica obtuzi cieli narod.

Drz. odvjetnik Accurti izjavlja, da se obtuznicom okrivljuju samo 53 obtuzenika i srbska samostalna stranka, a ne srbski narod. Protivi se predlogu, da se Nastic prvi preslusa, nego se ima preslusati, kako je u obtuznici: zadnji.

Senat usvaja stanoviste drz. odvjednika i odbija predlog Hinkovica, koji prijavljuje nistovnu zaobu.

Prelazi se na preslusavanje obtuzenika. Prvi je Adam Pribicevic, kr. kotarski perovadni vjezbenik u Ivr-gradi. Izjavljuje, da je obtuznicu cuo, ali je nije razumio. Morao bi znati, radi cega ga okrivljuju, posto u obtuznici ima mnogo toga, sto se njega ne tice.

Predsjednik ga upozoruje, ako ne ce odgovarati, da ce ga dati odstraniti iz dvorane, a procitati samo zapisnik.

Adam Pribicevic odgovara na doticna pitanja, da je u kotaru Vrginmost provedena politicka i privredna organizacije grko-iztocnog zivlja prije nj-gova dolazka onamo, te porice, da je to njegov brat Svetozar proveo. Kongresima zemljoradnickih zadruga prisustvovali su i izaslanici vlade. Porice, da je propagirao srbstvo u kotaru Vrginmost, jer je vec od prije postojalo. Priporiceda, kad se je upoznao s pojedinim obtuzenicima iz onog kotara i u koliko se je s njima druzio. Porice, da je prisustvovao tajnim sastancima. U Vrginmostu su izvrsni odbori pojedinih stranaka drzali pouzdane sastanke, kojima on nije prisustvovao.

Predsjedatelj: Suokrivljenici vele, da se je na tim sastancima razpravljalo o radu po nacelu: „Svoj svome".

A. Pribicevic: Ovo geslo velikog Palackoga shvacam tako, da maleni narod mora skupljati svoje sile, te nastojati, da bude obrt i trgovina u njegovim rukama. I Hrvati su ovo nacelo prihvatili i sire ga svagdje, a to sve u borbi protiv tudjinaca. — Tudjinac mu je svatko, tko nije Srbin, Hrvat ili Slaven.

Za odmora oko 12 sati uapsen je u samoj sudbenoj dvorani, odjel za slusateljstvo, odvjetnicki perovodja D.r Rajko Walter. Denuncirao ga je neki frankovac umirovljeni financijalni komesar Nikola Bicanic, da je kritizirao zakljucak suda, da se Nastic nema pozvati kao prvi svjedok, riecima: „To je lopovluk". Svjedoci proti njemu i D.r Ivica Frank, sin Jozuel Kod redarstva D.r Walter izjavio je, da je u casu, kada je D.r Lukinic pitao predsjednika, hoce li branitelji dobiti stenografske zapisnike, rekao: „To bi bio lopovluk, kada ne bi dobili". Predan je drz. odvjetnistvu.

Kako vidite, jedan Frank mora biti po sriedi i frankovac mora biti denuncijant. Ovaj proces pokazuje najbolje, kako je u Hrvatskoj denuncijanstvo razsireno. Dostatno je iztaknuti, kada se je 1906 radilo o imenovanju narodne vlade, da je protiv Nikolica, Rojca i Badaja stiglo na kabinetsku kancelariju 500 denuncija!

Iza odmora nastavljeno je preslusanje Adama Pribicevica.

Slijedi na 4. j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Poaruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICII G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brasil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

Sofia Hohenberg na 19 Sijecnja.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69. boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Punta Arenas 18 travnja.

Zalosna je cinjenica, da se u nasim drustvima nikakova dobra stvar ne moze provesti, a da ne izazove smutnju izmed druzinara. Uzrok je uvijek jedan te isti: sto jedan zavrti u glavu, hoce da silom svi drugovi begenaju. Naravno je, da svak misli svojom glavom i da mu svakakove ideje ne ulaze u tikvu. Posljedica je toga nezadovoljstvo — razdor.

Tako je ovih dana stiglo pismo 4 toj satniji, da bi poslala svoju sliku za koledar «Jeka» uz zivotopis iste i zasluznijih clanova. Sto je bilo naravnije, nego pozvati clanove na dogovor, da odluce o stvari i da imenuju za to potrebne komisije? Ali da! Taj se posao povjerilo najmlagjemu, da on sam sredi. Kako je naravno, ovaj je stvorio plan od koga bi bilo ispod dostojanstva odstupiti. Tu se hoce slikanja na tucete; svaki drug treba, da plati toliko slika. Tu se ne pita, moze li svak potrositi, koliko je projektirano. U ime posluha, stege u satniji, mora da se svak pokloni.

Ali ovdje se ne tice stege, ovo nije vatra ili vjezba, pa ga tu ne ulazi posluh, ovo je sasma privatna stvar druzinara. Kad bi se jednoga moglo prisiliti u ime stege, da kupi nepotrebne slike, tako bi se moglo i za mnogo drugih suskarija jednoga prisiliti na uzaludan trosak.

O ovomu treba svakako promisliti malo.

Inace mi cemo kazati nase mnijenje: Nek se pozovu drugovi na dogovor. Slikanje ce nas stajati $ 20, ni centava vise, su dva primjerka na nase raspolaganje, sto je za nas slucaj dostatno. Bude li nas 40, doci ce nas po c. 50 na glavu. Pridodamo li jos po $ 1 za chichée, to je sav trosak $ 1·50. Tko zeli kupiti sliku za sebe, nek se dogovori s doticnim slikarom. Sjednica ce povjeriti jednoj komisiji sastavljenje povjesti drustvene, koja bi se mogla na drugoj i procitati clanovima, da kazu svoju, jer vise oci, vise vide.

Bude li se na ovaj nacin postupalo, niko ne ce prigovoriti ni slova i zlovolja ce se izmed clanova ukloniti.

Nadamo se, da ce se udariti ovim putem.

Zastupnik Sustersic o zadaci slavenskog udruzenja.

Sustersic je izjavio, da slavensko udruzenje u parlamentu beckomu, po njegovu mnienju, ne treba da tjera obstrukciju. Sto vise, ono bi trebalo, da svako racunanje sa obstrukcijom izkljuci. Mi Slaveni — kazao je Sustersic — morali bi na umu imati, da ne mozemo biti bez parlamenta, bar teze od Niemaca, koji u velikoj vecini birokracije imadu za svaki slucaj sigurno zaledje. Zasto da u nasem mladom puckom parlamentu ne utre put ideja, da se ostvaranje stranackih programa imade doseguuti parlamentarnim putem i parlamentarnim sredstvima? U drugim parlamentima ne padaju vlade kravalima vec glasanjima. Zasto, da to i u nas ne bude moguce? Slavensko udruzenje je veliko i dosta jako, pa se moze odreci sredstava, sta ih maleni upotrebljavaju. Ja zakljucujem pa velim, da se nadam, da ce svi pokusaji, da se slavenske stranke natjeraju na jedan nerazuman korak, izjaloviti. Medju te pokusaje spada i akcija, da se spasi ceski sabor, nu ta akcija, kako se moze sigurno predvidjeti, nece uspjeti. Nije sada ceski sabor glavna stvar vec zakonska osnova o novacima, bosansko pitanje i izvanjska pitanja. Prema ovim pitanjima morat ce slavensko udruzenje najprije da zauzme svoje stanoviste.

BRZOJAVKE

Santiago 17.

«El Mercurio» u zadnjim vijestima sluzbeno potvrgjuje ozbiljni novi spor izmed Chile i Perú.

Peruanski ministar inostranih djela optuzuje chilenskog konsula u Callao, da je on isti skinuo grb sa svoje kuce za posljednjih iskaza proti Chile, a ne druge osobe, kako bi on htio predstaviti.

Peruanski ministar je zatrazio od chilenske vlade da pozove natrag svoga konsulu, sto se nije uradilo. Ocekuje je od Perú jedna nota u tom smislu.

Bec. 17.

Car i kralj Franjo Josip I. sankcionirao je statute o vjerskoj autonomiji muslimana u Bosni i Hercegovini.

KRONIKA

Preminula.

U noci izmed petka i subote preminula je supruga gosp. Petra Smircic-a.

Pokojnu Juliju je jutros sprovelo do vjecnog pocivalista mnostvo nasih zemljaka, prijatelja i poznanaca obitelji pokojnice.

Laka joj zemlja, a ucviljenom suprugu nase zalovanje.

Koliko nasih drustava ima u Chile.

Gosp. Ivan Krstulovic na to pitanje odgovara u «Materinskoj Rijeci» da ih je upravo 13 i to 9 sto hrvatskih, a sto slavenskih, i 4 austrijska, pa kaze, da bi bilo pravo da se ova posljednja 4 prezovu pravim imenom.

Pisac nabraja drustva redom sa sjevera. Kad dogje do nas, onda cemo donijeti na znanje nasim citateljima imena tih drustava i njihovo sjediste.

Zanimivo je znati na koje ce drustvo pasti «judin punat».

Polazi.

Gospodin Henrik Passadori, proto tiskare «El Magallanes» polazi ovim postarskim parobrodom put Italije, da tamo uredi neke domace poslove.

Za nas je veoma osjetljiv polazak gosp. Passadori, jer, osim sto je u zanatu na svom mjestu, osobitu paznju je posvecivao «Domovini», da sto urednija izagje.

Dobar mu put i sto skoriji povratak!

Na znanje.

Izmed tamburasa se poveo razgovor o tom, kako bi se imalo odazvati pozivu Drustva iseljenih jugoslavena «Za Materinsku Rijec» i ugovorilo se da se pozovu svi pasivni clanovi s upravom na celu, pa da se ra jedno slikaju. O danu slikanja ce biti gospoda pasivni clanovi obznanjeni pismeno dan prije. Odabrati ce se zato jedna od iducih nedjelja. Trosak za slikanje je neznatan.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$	22·78
1 kruna »	»	·95

RAZNO

Propadanje zemlje u Americi.

Ucenjaci posebne komisije, koji upravo istrazuju koliko u Americi imade plodnoga zemljista pronasli su, da zemlja trpi svake godine ogromne stete ne samo radi kukavnog obradivanja zemljista, vec i radi toga, sto neuredne rijeke odkidaju najbolje zemljiste u mnogim drzavama i nose ga sa sobom u more. Pred nekoliko mjeseci izjavio je vjestak jedan, da kroz godinu dana biva na taj nacin unisteno barem jedan bilijun i pol tona zemljista. Ako se uzme cijena od jednog dolara za jednu tonu zemljista, onda vidimo silni gubitak za farmere i uopce za citavi narod. Milijun dolara vrijednosti drva ostavlja se godisnje, da trune u sumama, rekao je upravitelj jedan. „Daljnji milijuni vrijednosti izginuse u nedavnim sumskim pozarima, a treci opet milijuni vrijednosti bezobzirno se unistuju u mlinovima i tvornicama. Takova razuzdanost znaci gotovo posvemasnje opustosenje suma u trideset godina. Ali osim toga, sto je jos nevoljnije, to znaci pusti kraj za sto godina, ako se tome ne stane na put. U sadasnje vrijeme odronivanje zemljista od rijeke Missouri u drzavi Missouri iznosi godisnje osam tisuca jutara; a to moze drzava znatno osjetiti. Razaranje suma smatram najvecom i najopasnijom pogibelju, s kojom se zemlja imade boriti u sadasnjim vremenima".

Patvoreno zlatno prstenje.

Bidimpestansko redarstvo vodi ovih dana istragu u jednoj zlocinackoj affairi u velikom stilu. Stigla je naime prijava, da je vise budimpestanskih pojasara i draguljara raspacalo u citavoj zemlji veliku mnozinu patvorenih zlatnih prstenova i prodalo cak i u inozemstvu krivotvorene predmete. Ustanovljeno je, da su prstenovi, koji su vrijedili najvise nekoliko filira, prodavali kao zlato od 14 karata. Krivotvorine su tako spredno provedene, da ih nije mogao kao takve raspoznati ni drzavni ured za punciranje. Najvise je kompromitovan draguljar Arpad Fischer. U promet je stavljeno oko 10.000 krivotverenih prstenova.

Oroblo suprugu i pobjegao.

U St. Alhansu vjencao se neki toboznji rudarski mjernik u Meksiku, koji si je znao pokrciti put u najotmenije krugove grada. Cetiri dana poslije njegova vjencanja sa kcerkom ugledne i bogate porodice, ispostavilo se, da je taj mladozenja bio opasan pustolov, koji je pokrao sve dragulje i sav nakit svoje supruge, posto ju je uspavao nekim omaljujucim sredstvom, a onda je pobjegao. Redarstvo ga sada revno potrazuje. Varalici je ime Francis Ogilvie.

Iseljivanje iz Evrope u Argentinu u siecnju 1909.

Ove godine stiglo je u mjesecu siecnju u argentinske luke 6710 putnika i 43.905 iseljenika. Iseljenici bili su po useljenickom povjerenstvu u Buenos-Ayresu oznaceni, njih 39·217, po narodnosti ovako: 18.140 Spanjolaca, 14.532 Talijana, 2325 Arapa iz Sirije (Azija), 1781 Rus, 343 Portugiza, *434 Hrvata*, 306 Njemaca, 520 Francuza, 147 Magjara, 180 Engleza, Znacajno

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

je znati, da je od 22.370 radnika, sto ih je namjestio „Narodni radnicki ured“, bilo 11.528 poljodjelaca, 6900 trbonosa, a to najbolje kaze, kakov je najveci dio useljenika u „Argentinu 11.980 useljenika bilo je namjesteno u pokrajini Buenos-Ayres, 4034 u pokrajini Rosario de Santa Fé (najveæim dielom Hrvati), 1816 u Mendozi (takodjer dobar dio Hrvata), 1641 u Cordovi, 685 u Entre Rios, 226 u Tucumanu, 150 u San Luis, 192 u San Juan. Na narodnim pozemnicama smjestilo se 970 poljodjelaca, od kojih 702 u Sredisnjoj Pampi (Pampa Centrale).

Banke u Londonu.

Sveukupne engleske banke u Londonu posjeduju podpisnu glavnicu od 33.553.000 *lst*. Dne 31 prosinca 1908 iznosili su svi polozi i primitci 293,762,000 *lst*, a gotov novac 46,577.000 *lst*, a to cini 15·86% svih obveza. Cisti dobitak u posljednjih 6 mjeseci u god. 1908 bio je 1,538.000 *lst*. Razdjelke (dividendi) izplacene dosegle su 1,433.000 *lst*, a to cini 14·67% na uplacenu glavnicu. Bile su dakle vece za 0·14% od onih u predproslom polugodistu.

Promet brodovljem u hrvatskim lukama.

U mjesecu studenom god. 1908 unisio je u hrvatske luke — izuzevsi Rieku — 1072 krcanih parobroda god. 1907. u istom mjesecu 1110 sa 96.534 *t* (1907.: 88753), 66 krcanih jedrenjaka (1907. 20 sa 560 *t*) 1907.: 1085), 219 praznih parobroda (1907.: 1210+), a 5 praznih.

Izplovilo je 1258 krcanih parobroda (1907.: 1258) sa 165.403 *t* (1907.: 09022), 12 krcanih jedrenjaka (1907.: 28), sa 531 *t* (1907.: 531), te 21 raznih parobroda (1907.: 2) sa 3606 *t* (1907.: 264) i 15 praznih jedrenjaka (1907.: 22) sa 363 *t* (1900.: 551).

Nazadak trgovinske mornarice u Belgiji.

Belgijska trgovinska mornarica imala je god. 1908·98 brodava, to jest 94 parobrada i 4 jedrenjaka. 86 tih brodova pripadalo je luci Antwerpen, 7 luci Gand, 2 luci Ostende, 2 luci Neuport i 1 luci Bruges. Parobrod „*Lapland*“ drustva „*Red Star Line*“ imao je najjacu tonelazu (11,300 cistih *t*). Pocetkom ove godine 1909 belgijska se trgovinska mornarica znatno umanjila. Razstavilo se 18 brodova, prodalo se 6, 2 prom,e-n la zastavu, 7 propalo u moru. Tako danas ima Belgija od prijasnjih 98 brodova samo jos 65.

Izvoz vina iz Istre.

U proslom mjesecu siecnju izvezeno je svega 28.674·93 *hl* i to 12.030·97 *hl* u Trst, 7.286·21 *hl* na Rieku, 2.194·12 *hl* u Pulu, a 7.158·63 *hl* u druge krajeve. Izvezle su ove luke: Rovinj 9.381·93 *hl*, Porec 9.381·26 *hl* Fazana 4.792 *hl*, Vrsar 2.371·73 *hl* Cittanuova 1,442 *hl*, Piram i Salvore 821·03 *hl*, Izula 485 *hl*. U Trst izvezlo se najvise vina iz Rovinja i to 3.880·48 *hl*, na Rieku iz Poreca 5.307·30 *hl* a u Pulu takodjer iz Poreca 819 *hl*.

POLISTDAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Prevrat god. 1810.

1. Nove Revolucije.

General Carrera bio je uvijek koliko radin, toliko strog zapovjednik. Htio je da njegova vlast bude postovana bez zamjerke i da se njegove naredbe izvrse bez oklievanja. Ali svi chilenci nijesu bili zadovoljni njegovom vladom: dok su ga jedni nazivali tiranom, drugi su mu nijekali pravo vladanja, budu æi se domógao vlasti silom. Tako, jer je sam on pravio revolucije, ubilastio je i druge praviti ih proti sebi.

Nezadovoljstvo protiv generala Carrere izbilo je na javu poglavito u Concepcioni, gdje je opstajalo takogjer vladajuce vijeci pod uplivom vrlog patriote Martinez de Rozas. Ovaj nije bio ambiciozan, nije htio casti, ni zapovijedi; nu takogjer nije htio da revolucija od 1810. pokrenuta osobito rad narodne slobode, bude samo za to da podigne na vladu jednog vojnickog glavara. General Carrera bi prisiljen stupiti u pregovore s vijecem iz Concepcioni, jer mu je falilo sile, da ga srusi; ali istodobno odasalje emisare, da agtiraju proti istom i na svim postigne, u srpnju 1812., putem pobune jedne kasarne, da ono Vijece bude obustavljeno i njegovi clanovi utamniceni. Po nalogu vijeca iz Santiaga Martinez Rozas bi prenesen na sjever u svojstvu uhapsenika, jer se bilo bojati, da njegova prisutnost u Concepcioni ne dade povoda novim agitacijama.

Veoma je nepravedno bilo postupati ovako sa najvrsnijom osobom iz prevrata, s najsvjesnijim patriotom, s gragjaninom najbolje spreme za vladanje u onim okolnostima. Martinez de Rozas prigrli nesrecu hladnokrvno i, mjesto da se tuzi i konspirira, zauzme se da nagovori protivnika, kako je nuzdno pripraviti se za rat sa Spanjolskom, jer su stizale vijesti, da pereanski kralj sprema vojsku protiv Chile. Malo zatim zbile se revolucionarne pojave u Valdivij, koje da se odcijepi od Vijeca iz Concepcioni, ali prava mu je svrha bila, da se stavi na sluzbu kralja. Martinez de Rozas kazivao je Carreri, da bi se isto moglo dogoditi i u Concepcioni, jer biskup i mnogo drugih osoba bijahu protivnici nezavisnosti.

Ove obznane, za nesrecu, nizu imale mjesta. Santiaska vlada regbi da se vise plasila patriotskih opozicionalaca, nego vojne snage potkralja peruanskog. Mjesto da upotrebi vrijeme u sakupljanje vojnika, nabavljanje oruzja i municije, spravljanje zemlje za obranu, bavila se iskljucivo proganjanjem protivnika. Brze ce se vidjeti da je ova zalosna pogrjeska donijela sudbonosnih posljedica.

Martinez de Rozas, koji je od srpnja bio zatocen na jednom imanju juzno od Santiaga, bude protjeran u Mendozu studenoga 1812.

Vrsni patriota, cije je zdravlje bilo naruseno, primi smrtni udarac ovom posljednjom nepravicom. Pregazi Ande vrlo ogorcen, gdje ostavlja Chile u tako pogibeljnim casovima za nezavisnost i preminu u Mendozi sv.bnja 1813. «Njegovo tijelo bi pokopano na ulazu mauce u jedan grob s ovim natpisom: *Hic jacet Johannis de Rozas, pulvis et cinis*. Njegova uspomena, mnogo trajnija od sake njegova prahu, zive u povjesti, koja ga slavi najvrsnijim pokretacem spanjolsko-americke revolucije.»

Mrtvi ostanci Martineza de Rozas stase u onom grobu preko osamdeset godina, dok custvo posliednje poste ne prevlada i chilenci ga ne prenesose u narodni territorij. Zakonom glasovanim god. 1892. Chilenski Kongres naredi da se podigne spomenik onom stubu domovine i da njegovi zemski ostanci budu preneseni iz Mendoze dostojnim slavljem. Grad Concepcion, ko mu je Rozas posvetio napose sav svoj zivot, dostojno se oduzi njegovim ostancima god. 1894.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d. i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— SEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5% interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6%. Na 31 prosinca svake godine uracunaje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama..
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara u 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BI[illegible] upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda
Ulica Roca

POKUJSTVA
Prenasam ti izbor pokustva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Rumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Predsjedatelj izpituje ga obsirno o nacelu „Svoj svome„ te se cita jedna brosura pod tim naslovom tiskana u Novom Sadu. Kad se cita stavka, da valja kupovati kod Srba ili Slavena, branitelji dovikuju: No dakle! Tuskan: Ja bih rado ovu brosuru prosirio u Podravini! (Veselost).

Na predsjedateljev upit, da li je clan srbske samostalne stranke, okrivljeni pita, da li je ta samostalna stranka inkriminirana kao veleizdajnicka. Na ponovni upit predsjedatelja izjavlja, da nije bio clan organizacije te stranke. U Zemunu na kongresu zemljoradnickih udruga bio je, jer se interesira za gospodarska pitanja.

Rasprava je prekinuta. Drz. odvjetnik bio je jako srdit i prusvjedovao je proti tome, da branitelji, narocito Dr Dusan Popovic, prave viceve kao da su u — Saboru!

Predsjednistuo „Dalmatie".

Vjekoslav Rismondo izabran je predsjednikom parobrodarskog drustva „Dalmatie", a Serafin vit. Topic podpredsjednikom;

Za turiste.

Ministarstvo javnih radnja doznacilo je turistickom druztvu „Liburnia" u Zadru K 7.500 za popravak drevnog manastira Benedektinaca na otoku Tkunu, gdje ce putnici moci naci kroz kratko vrieme najugodnijeg boravista, bilo u zimsko, bilo u ljetno doba.

Oluja razvalila gat.

Oluja je razvalila i razniela gat pod Oraccem. Eto su se skoro imale uputiti radnje za njegovo produljenje, a sada ce ga trebat graditi iznova.

FZM. Varesanin guverner Bosne.

FZM. Marijan pl. Varesanin Varesa, dosadasnji vojni komandant u Dalmaciji, imenovan je poglavicom Bosne i Hercegovine i zapovjednikom 15. vojnog zbora. Odputovao je iz Zadra u Bec, gdje ce biti primljen od kralja u audienciju.

Jos nije poznato, hoce li mu biti imenovan nasljednik za Dalmaciju, ili ce vojno zapovjednistvo u Dalmaciji biti dokinuto, kako su nedavno javljale novine.

† Albert Rosovic.

Nadpukovnik Jelaciceve regimente na Rieci, umrô je 8 pr. mja. u zadarskoj bolnici. Rosovic je bio rodom iz Moscenicke Drage u Istri. Otac mu je poginuo u vihoj biici, pa je za to bio poslan jos za rana djetinstva na drzavni trosak u vojnicke skole ali od svoga roda i plemena nije se nikada odbio. Osjecao se Hrvatom, veselio ga napredak hrvatske sviesti u rodjednoj Istri, podpomagao je sve nase hrvatske ustanove u Istri narocito Druzbu, a kad je bio u magjarskim regimentama, bio je stalnim predplatnikom „Nase Sloge". Ubez protekcije, jer vriedan i valjan, dospio je do nadpukovnicke case a da ga nije u muzevnoj dobi shrvala smrt, doprô bi i dalje. Vjecni mu pokoj i laka zemlja!

Nautieke skole.

U zadnjim godinama pokazuje se veliki napredak u polazku nautickih skola. Kako je poznato, obstoji u monarhiji 6 nautickih skola, od tih 3 hrvatske i to u Bakru sa 7 razreda, i u Dubrovniku i Kotoru sa 5 r., jedna madjarska na Rieci i dvie talijanske u Trstu i M. Losinju. — Austrijske nautieke skole maju ove godine ukupno 311 upisanih djaka, od toga 120 u Trstu, 56 u. M. Losinju; 83 u Dubrovniku i 72 u Kotoru. Po razvikanoj akciji za podignuce Dalmacije i Istre morali bi se urediti pripravni tecaji za pomorstvo u R. Baskoj i u Orebicima, te je zeliti, da barem to ne ostane na papiru, vec da se dade pril ka tom odavna poznatom pomorskom pucanstvu, da svoj podmladak posveti moru, gdje je danas tolika nestasica pomorskog castnistva.

Elektrieni tramway Dubrovnik-Gruz.

Izradjen je konacni projekt za elektricni tramway Dubrovnik-Gruz. Odbor za gradnju istoga radi sada oko osiguranja koncesije i potrebite glavnice.

Eksplozija dinamita.

U kuci rudara Rezica u Velusicu, cetirgodisnje diete docepalo se je nekako jedne dinamite, u svojoj kuci ili u susjedstvu to se ne zna, i bacilo je u ognjiste. Dinamita je strahovito pasnula; te je razmrskala veci dio krova. Jedno je diete na mjestu ostalo mrtvo, drugo je iznakazeno po tielu i po licu, a majka je izgubila oko i ruku. Pruzena je nesrecnicima odmah liecnicka pomoc, te su preneseni u bolnicu.

Krivotvoritelj mjenica.

Bivsi porucnik u 20. Ugarskoj domobranskoj pukovniji Edmund Simonides krivotvorio je u Budimpesti i Dubrovniku mnogobrojne mjenice na stetu svojih znanaca i prijatelja, te je pobiegao u London, gdje je uapsen. Iz Londona je Simonides odpremljen u Budimpestu, a od ovud na Rieku, od kud su ga imali oruznici odpratiti u Dubrovnik. No riecki drz. odvietnik nije dozvolio, da se bivsi porucnik odpremi u Dubrovnik, jer da ga trazi budimpestanski sud, a osim toga da je Simonides ugarski drzavljanin. Simonides je ostao u sudbenim uzama na Rieci.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebno dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.^ra razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

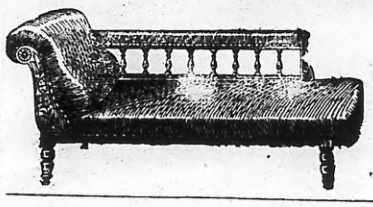

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi
Odgovorni urednik
Cijena za godinu $ 8.

Br. 42 | Punta Arenas, na 25 Travnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, ovratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za djecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kaca.
Flanele za bluze i piquè. — Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo nasim **cijenjenim Mesticama** da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu

Bogati Izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— MARINA —
Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajna pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sati. Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chilé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Ataćama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljenjiva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
— o — o — o — UGARSKIH «TOSKANACA» — o — o — o —
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
— o — o — o — o — o — prodaje jedini uvoditelj — o — o — o — o — o —

MITAR KALAJDŽIĆ

— o — o — o — o — o — o — Ulica Llanquihue — o — o — o — o — o — o —
— o — o — o — o — o — o — Skrinjica Postarska br. 304 — o — o — o — o —

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primio:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alatá za drvodjelce, zidare, postolare i t. d. Stakla svake vrsti. Papira za popejivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Veleizdajnicki proces.

Zagreb, 6 ozujka.

Danas je drzavni odvjetnik prosao dosta neugodnih casova. Ciela njegova umjetno konstruirana obtuznica drma se u bitnim temeljima. Konstatirano je cak, da obtuznica ima i falsifikata! Postupak predsjedatelja sudbenog senata izazivlje negodovanje u redovima branitelja.

Obtuzeni Adam Pribicevic nije htio da odgovara na stavljena mu pitanja glede djelovanja revolucionarne organizacije, a jednako ce se drzati i ostali obtuzenici, izjavom, da u tom predmetu nece dati odgovora, dok god Gjorgje Nastic ne bude prije preslusan.

U nastavljenom preslusavanju obtuzeni Adam Pribicevic priznaje, da je bio dopisnik Srbskog Kola", ali na pitanje, da li je i kako je podpisivao svoje clanke, posto to dolazi u savez s Nasticevim izkazom, uzkracuje svaki odgovor, dok ne bude Nastic preslusan Izjavljuje, da on ima dokazala protiv Nastica, pa da ce sve njegove objede do temelja smrviti. Nastic je polozio krsu prisegu.

Obtuzeni jednako uzkracuje odgovor na pitanje, pod kojom je sifrom suradjivao u „Srbobranu".

Na upit predsjedatelja, da li mu je poznato, da su se nakon provedenja srbske organizacije u Vrginmostu pogorsali odnosaji izmedju katolika i pravoslavnih, obtuzeni odgovara, da je bas protivno, jer su bas od onda nastali snosljiviji odnosaji izmedju Hrvata i Srba, i to bas zaslugom mladjih elemenata. Upravo okrivljenici izticali su se u borbi za prava Hrvatske.

Predsjedatelj zatim izpituje o sirenju cirilice, o sokolskim druztvima i inim kulturnim organizacijama.

Cita se pismo svjedoka Gj. Crevara obtuzenome Joci Orescaninu. Predsjedatelj prama obtuznici veli, da u tom pismu Crevar pise Orescaninu glede okrivljenog Adama Pribicevica, „neka se cuva, da ne odkrije, sto u istinu znaci Srbski Sokô, kao i neke druge kulturne institucije".

Nakon citanja pisma optuzeni A. Pribicevic izjavljuje, da u tom pismu nema ni spomena o nekoj posebnoj tendenciji Sokola i drugih institucija, kao sto obtuznica navodi, U tom pismu jedino se radikal Crevar radi napadaja protiv njega u „Srbobranu" grozi, neka se cuva Adam, da ne odkrije, jer ce u „Narodnom Glasniku!" (radikalskom) iznieti, da ce njih (neke samostalce) iz nekih druztava „izboksirati".

Na ovo odkrice, koje je silno djelovalo, dolazi izmedju branitelja 1 drz. odvjetnika do zestoke prepirke. Drz. odvjednik brani se, da on nije pismo u obtuznici citirao, nego da je samo donio smisao pisma.

D.r Hinkovic konstatuje naprotiv, da je smisao pisma sasvim drugi, te moli predsjedatelja, da se to konstatira u zapisniku i da se doticni stavak zapisnika odmah procita i ovjerovi. Predsjedatelj odbija predlog D.r Hinkovica, na sto ovaj najavljuje nistovnu zaobu.

Nakon odmora na obce iznenadjenje predsjedatelj udovoljava predlogu D.ra Hinkovica.

Predsjedatelj stavlja na obtuzenika razna pitanja u smislu obtuznice. Izmedju ostalog pita ga, da li mu je poznat clanak „Srbobrana" od 9 rujna 1906, u kojem da se veli, da je Srbija spremna za nespasene srbske zemlje voditi rat. U redovima branitelja dizu se glasni povici, prigovori i prosvjedi, da toga clanka u „Srbobranu" nema. Nakon, dulje galame drz. odvjetnik sâm primoran je konstatovati, da se je predsjedatelj zabunio, jer da u obtuznici stoji: „Potvrdjuje" spomenuti clanak „Srbobrana" iz god. 1906 u svezi sa stanovnistem kraljevine Srbije, glede tih zemalja, koja je spremna i za njih voditi rat". U ostalom — rece gosp Acourti — to je momentana zabluda predsjedatelja, a da se sprema Srbija za rat — to se i danas vidi! (Smieh).

Predsjedatelj pita abtuzenika, je li mu sto poznato o sirenju slika kralja Petra. Obtuzeni odgovara, da mu u tom nije poznato ali ako je zlocin sirti sliku kralja petra, onda bi u prvom redu morao doci na obtuzenicku klupu ugarski ministar predsjednik, koji je u jednom kolodaru razturio sliku kralja Petra u 20.000 eksemplara.

Na upit, da li mu je poznato, da se je na ucitelj-kom sastanku pjevala himna kralja Petra, koja je autidinastična, obtuzeni veli, da ucitelj nema kralja Petra.

Drz. odvjetnik: To je „Oro klikce". — Na ove rieci nastao je grohotan smieh medju publikom i brantelj ima, koji vicu: Ta to je Mileticeva pjesma!

Godina 1907 igra veliku ulogu u ovom procesu. Cieli ovaj „revolucionarni" pokret obtuznica stavlja u tu godinu, da ga tako dovede u savez s nastupom narodne vlade u Hrvatskoj. Organizacija pak srbske samostalne stranke stavlja se u god. u god. 1903, te ju se dovodi u svezu s nastupom kralja Petra, na prestolje srbsko. Obtuzeni Adam Pribicevic veli, da se je srbska samostolna stranka organizirala iste godine kao i hrvatske stranke to jest god. 1903; nakon pada Kuena, kad je narodu odlanulo. Ako se pak organizacija srbske samostalne stranke dovodi u svezu s nastupom kralja Petra, onda se to isto moze reci i za hrvatske stranke.

Obtuznika inkriminira jos, da srbska druztva sire srbske novine kao „Srbsko Kolo" i Srbobran".

Obtuzeni: Ta valjda ne ce „Hrvatsko Pravo"!

Predsjednik: Iz svega ovoga, sto smo dosad govorili, jasno je, kako je nakon provedene organizacije srbske samostalne stranke, nastao jedinstven rad i da su svi okrivljenici stajali u jedinstvenoj organizaciji.

D.r S. Mazurra prosvjeduje proti tome, da predsjednik konstatuje, posto se time stvara praejudic.

Doslo je do prepirke izmedju branitelja i predsjednika, na sto je ovaj prekinuo razpravu.

Zagreb, 8 ozujka.

Senzacija danasnje razprave bilo je konstatovanje obrane, da ne postoje originali mnogih pisama, od kojih je Nastic u svom „Finalu" donio facsimila, pa

Slijedi na 4. j strani

Jero[illegible] [illegible]ich

vis-a-vis Pomorskog Poglavar[illegible]

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita, Stolnog posudja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Poaruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

[illegible]vidba

[illegible]ericana —

Braca C[illegible]ulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— Vozne Cijene snizene. —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakiie, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru: zbroj zes e i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3 69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove škodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Napried za slobodu za Hrvatsku!

(Na srce Hrvatima i Srbima osobito onima u Dalmaciji).

Zagreb, 18. ozujka.

Sudbonosni dani se odigravaju nad Hrvatskom, nad slobodom citavoga naseg naroda. Proces protiv srpskih „veleizdajnika" mora da je otvorio oci i zadnjem Hrvatu i Srbinu, koji iskreno ljubi zemlju koja ga je rodila, i slobodu naroda; onu slobodu koja ne moze biti ni posebno hrvatska, ni posebno srbska, nego samo zajednicka. Smisao, cilj ovoga procesa shvatili su odmah svi odlicni raprezentanti slobodnog mnienja, slobodne Evrope. Sta vise; upoznavajuci pravo stanje stvari, ovi odlicni muzevi ne bjehu tu prosti i indiferentni motrioci jednog grdnog zlocina, sto ga se pod zastitom sile hoce da pocini, oni se pretvorise u nase pomagace. Pravica i sloboda okuplja sve postene ljude, pak se tu ticalo slobode ma kojeg naroda. Odlicni urednik parizkog „Journal des Debats" Georges Gaulis tako je upravo ganut progonstvom Hrvatske, putem brace Srba, da ce na svome povratku u Pariz pozvati sve parizke novinare, da im opise istinsko stanje u Hrvatskoj, — patnje Hrvatske. U tolikoj zaposlenosti, zagrebacke novine ne mogu ni da spominju — a plienili bi da prevadjaju — duga bezbrojna izvjesca, sto ih dopisnici odaslase svojim listovima. Ja sam svojim ocima citao ta duga telegrafska izvjesca — to po 2000 rieci, koje su vlasti plienile, i druga duga izvjesca postom poslana, koja vlasti nisu zaplienile, a ona te ce dopisnici izvan granica Rauchove domene — ove bielne Hrvatske — poslati- to je suvise.

Pod kontrolom Evrope nije mogao Rauch da napravi od ovoga procesa, sto je u druztvu s Frankom bio zasnovao, a ucinak, sto ga je postigao, valjda mu kvari najsladje sne.

Neizrecena je dobit, sto je tudji novinari ucinise za Hrvatsku, za utamnicene mucenike, za stradajucu njihovu sirotcad.

Stid me je reci, ali priznati moram: za Hrvatsku pred velikim tudjim svietom ucinise vise tudjinci nego li isti Hrvati i Srbi.

Gdje smo — mi?

Sto smo ucinili — mi?

Srbi samo tim sto stradaju za Hrvatsku; oni, njihove obitelji, njihova djeca, doprinasaju zrtvu da ne mogu vecu.

Samo p u t e m o v i h z r t a v a uzkrsla je Hrvatska pred Evropu, o kojoj dobar dio te Evrope nije znao ni da — postoji.

Samo p u t e m s r b s k i h z r t a v a izneseno je pred Evropu stranje u Hrvatskoj.

Moralnu korist tu ne crpi ni jedna stranka, prianjala ona bilo uz koji program, moralnu dobit crpi tu c i e l a H r v a t s k a. U ovu cinjenicu treba da se zadube i zamisle svi Hrvati, kojima je stalo do slobode — Hrvatske.

Za slobodu Hrvatske, tu ne smije da bude s t r a n a c k i h o g r a d a. s t r a n a c k i h r e z e r v a. Za slobodu Hrvatske moramo biti — s v i!

Jer, treba zapamtiti i po sto puta sjetiti se cinjenice: progonstvo Srba ne da se nikako odieliti od progonstva Hrvatske i d a n a s n j e n j e z i n e p o d r e d j e n o s t i.

Koja se duznost sada namece svim postenim Hrvatima i Srbima, a k o n a m j e d o i s t a s t a l o za slobodu domovine, da spasimo nevino stradajuce ljude, njihove obitelji, njihovu sirotcad?

Da ovo pitanje — Hrvatima i Srbima zajedniko — u z r d z i m o z i v o p r e d E v r o p o m d o k l e g o d p r o c e s t r a j e.

Tudjinci ucinise za nas dosto, a sada je red na — nama.

Strani novinari dodjose tu, ostadose 5-10-15 dana, orisase u svim tancinama s v r h u procesa i stanje u Hrvatskoj, popularisase tako rekuc cielu stvar pred Evropom. Ali strani novinari i odilaze i — otici ce. Vlasti zavlace procesom, upotrebljuju sva sredstva, da novinare ozlojede, da stvar zabasure.

A t o m i n e s m i j e m o d o p u s t i t i. Mi moramo svim silama uznastojati i tim zauzimanjem biti prozeti — da stanje Hrvatske uzdrzimo pred Evropom i za procesa i poslie procesa.

Ja znam: mi Hrvati ponajvise imamo tu manu sto ne umijemo izrabiti pogodne nam momente i prigode. Fali nam s v i e s t o r g a n i z a c i j e, koja u ovakim casovima spretno vodjena i od samih pet sest ljudi — moze nedogledne koristi da donese. Mi se svi obaziremo jedan na drugoga — tracimo paradne zajednicke izstupe — cekamo tko c e d a t i i n i c i j a t i v u, i u slicnim skanjivanjima prolaze — odsudni casovi...

U tezkoj ovoj narodnoj borbi, za domace potrebe, Hrvati i Srbi banovine doprnaisaju ogromne materijalne zrtve. Mislite li da Rauch, sjedeci na jaslama, bez kontrole razsipavanja naradnog novca, najvise se bas u to uzda, da narodne sile izcrpi, oslabi, pak da onda pokusa — smrtni udarac?

Hocemo li mu to dopustiti?

Na vama je, dalmatinskim Hrvatima i Srbima, da mu odgovorimo: ne!

Preporucam braci u Dalmaciji da dobro shvate i promozgaju sto sam u ovom clanku rekao i — h t i o r e c i. U velike bih zelio da ovaj clanak prestampaju i druge novine, jer je n e o b h o d n o n u z d n o, da ovo dodje do ociju i do srca sto veceg broja Hrvata i Srba...

I. F. Lupis.
narodni zastupnik.

BRZOJAVKE

Jeruzolim 24.

Poglavice svih vjeroispovijesti brzojavise u Carigrad, da ce proglasiti nezavisnost, ako se ne uspostavi ustav.

Carigrad, 24.

Slijedi pokolj krscana po cijelom turskom carstvu.

Bec, 24.

Poslata su dva krstasa u Turske vode, da se zauzmu i obrane A.-U. podanike.

Drzi se da ce pobunjena vojna Jildizska navaliti Kiosk!

Hoce pod svaku cijenu da zbace danasnjeg sultana Abdul Hamida.

Carigrad, 24.

Kako je bilo javljeno, ustavovjerna vojska kojom raspolaze sredisnji komitet mladoturske stranke, navalila je jutros na pet sati Jildiz-Kiosk, glavne dvore Abdula-Hamida.

Zapoce ziva vatra izmed navalnika i arbanaske vojske, koja sacinjava strazu sultanovu.

Do osam se culo gruvanje topova,

S traza se borila hrabro, ali je najzad kapitulirala. Palo je mnogo mrtvih s jedne i druge strane i okolina palace obasuta je ljesinama.

Patrole ustavovjerne vojske obilazi gradom da cuva strana poslanistva i poduzimlju se svakovrsne mjere da se sacuva red.

Cijela eskadra je na strani mladoturaka.

Petrograd 24.

Ministarstvo vanjskih posala primilo je brzojav, da se sultan zaklonio na jedan njemacki krstas, koji je bio usidren u Carigradu.

KRONIKA

238. godisnjica smrti Zrinjskog i Frankopana.

U petak pada 238. godisnjica, da su austrijski Svabe odrubili glave Zrinjskomu i Frankopanu, u nadi, da ce im pokopati z uvijek Hrvatsku. To krvolocno djelo izvedeno je u Beckom Novom Mjestu na 30 travnja 1671.

Kako onda, tako i sada! Eto se opeta u Hrvatskoj vode procesi, podizu se vjesala, da krvolocni Svabo utaz zegju; ali uzaludan im trud: Hrvatska ce ipak tu ostati; ona ne ce propasti, vec ce sticena jakim misicama svojih svijesnih sinova jos bolje cvjetati na strah i trepet njenih krvopija.

Slava Zrinjskom i Frankopanu.

«Veleizdajnicki» proces.

Sljedimo prenasanjem izvjestaja glasovitog «veleizdajnickog» procesa, koji je u Hrvatskoj stvorila Rauchova vlada. Na zelju nekolicine citatelja ne cemo izvjestaje mnogo prikracivati, a unaprijed obznanjujemo, da ce pjesma biti vrlo duga.

Odnosno toga prenasamo rado na uvodnom mjestu clanak gosp. J. F. Lupisa, narodnog poslanika i dopisnika engleskih i americkih najuvazenijih novina.

Licne vijesti.

Postarskim parobrodom prosle sedmice povratio se u ovaj grad poznati i opce ljubljeni rodoljub gosp. Ivan Sekul, predsjednik Hrvatskog dobrotvornog i tamburaskog drustva.

Tako isto prispio je s Ognjene Zemlje gosp. Ivan Trutanic, cinovnik Sociedad kod Explotadora i prijatelj naseg lista, da se za kratko vrijeme odmori nakon visemjesecnog marljivog rada, te iz Punta Delgade gosp. Nikola Polic, marni tamburas hrvatskog drustva «Tomislav»

Dobro nam dosli!

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

Svršetak s strane.

Svraćamo pažnju naših čitatelja na oglas našeg zemljaka gosp. N. Foretića, koji danas objelodanjujemo na prvoj strani.

Ova je jedina prodavaonica željeznih predmeta, koju posjeduje naš covjek u ovom gradu. U njoj je naći svega kako i u najboljom tarjinskom, a cijene su vrlo umjerene.

Kupujte dakle kod svoga!

Na prelasku.

Parobrodom «Edfu» putuju iz Iquique za domovinu dva naša zemljaka, dva bogatasa g. E. Gazzari i g. I. B. Sargo. Oba su gosp. rodom s Brača.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 22·75
1 kruna »	» ·95

RAZNO

Sto je sa lickom (dalmatinskom) zeljeznicom!

Citamo u zagrebackoj «Hrvatskoj»: U oci predstojeceg rat nog sukoba Austro Ugarske i Srbije odnosno Crnegore izbilo je opet na površinu pitanje zeljeznickog spoja sa Dalmacijom ili t. zv. licka zeljeznica. Ovoga je puta izašlo ovo pitanje sa strane vojnih krugova, pak je tim vise nade, da ce od mjerodavnih krugova i usliediti barem nekakav odgovor — jer smo dosele bili vicni u tom pitanju slusati samo kojekakova izprazna i pusta obecavanja. Medjutim i prije ovog odgovora mjerodavnih faktora mozemo vec unapried prorokovati, da od ovog pitanja nece tako dugonista biti, dok Magjari ne budu htjeli.

Magjari doduse pod pritiskom ratnih prilika nisu nahnije pristadose na zeljeznicki spoj sa Dalmacijom preko Ogulina, ali mu stavljaju zeljezke i zaylace kako i gdje samo mogu. A A zasto to sve Magjari cine? I nehotice izbrbljase kroz svoje najuglednije glasilo «Budapest Hirlap». U jednome clanku prijašnjih brojeva tog glasila izjavise Magjari, «da bi se zeljeznickim spojem sa Dalmacijom uz postojece prilike okoristile samo Hrvatska i Austrija — a na ustrb magjarske luke Rieke — i za to da treba taj spoj osujetiti, ili ako to vec nije moguce, odgadjati ga dok se moze». I shepac mora dakle iz toga zakljuciti, da je obecanje magjarske vladegleda zeljeznicke izgradnje sa Dalmacijom sve samo «svindl», kao i sva ona obecanja, koja su nam do sada Magjari stavljali u izgled. Magjari kojesta obecavaju, kad se nalaze u skripcu, ali da oni takova obecanja ne uzimaju ozbiljno, to i oni sami priznavaju.

Pastrovski esnaf u Carigradu.

U Carigradu ima jaka kolonija Pastrovica, koja se tim odlikuje, sto ima svoju privrednu organizaciju t. zv. esnaf za prevoz robe, sto se izkrcaje sa Lloydovih ladja. Posto u carigradskoj luci ladje ne pristaju uz obalu, to i izkrcavanje sli-di na maunama. Odavna se Pastrovici bave tim poslom i za to su morali izdrzati krvavih borba i tezkih zrtava. Njihova prava su potvrdjena i iradama sultana. Clanom tog esnafa ne moze biti nego samo Pastrovic, a svoj dio moze samo Pastrovicu ustupiti. Ovaj pastrovski esnaf za izkrcavanje ima 18 mauna, kojima obavlja svoj posao.

Za Pastrovice je ovo druztvo od najvece vaznosti. Veliki broj pastrovskih porodica izdrzava se ovim, a ima veliku prednost, da spriecava konsecnao izseljavanje. Svaki Pastrovic, koji u radi, vraca se kuci, cim mu na-lane sin za posao, ili cim ste e toliko, da se moze izdrzavati kuci i onda ustupa svoj dio drugome.

— No usljed poznatog bojkota dosao je u pitanje obstanak ovog esnafa. Turski radnici pri-bojkotu suobrazovali svoj esnaf. Za ogromne usluge, sto su oni ucinili mladoturskoj politici traze sada nagradu, a mladoturci to ne mogu odbiti. Nagrada bi se sastojala u tome, da samo njihov esnaf uzima pravo izkrcavanja, a da se od toga izkljuce svi drugi. Da ostvare ovo oni su zakljucili strajk protiv izkrcavanju i smatraju sve druge, koji bi izkrcavali povriedio-cima strajka. Glede ostalih esnafa vele, da se razpuste i da ce im biti slobodno uci u njihov, no razumije se po sebi, da bi taj ulazak znacio, koliko i napustanje tog posla. — Pastrovici su zatrazili posredovanje a.-u. posiastva u Carigradu.

POLISTDAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Prevat god. 1810,

5. Prve vojne operacije.

Dok j nesloga ujelila chilenske patriote i pogodovala c-stim revolucijama, dotle su se predstavnici spanjolskog kralja pripravljali, da im navijeste rat.

Spanjolske oblasti u Peru, zeljne uspostaviti u Chile kraljsku vladu saberu sva moguca sredstva za navalu na patriote, te svrhom god. 1812., posalju u Chiloé generala Pareja s orujem, novcem, oficirima i nekoliko vojnika, da bi tute organizirali vojsku. U dva mjeseca uspije Pareji okupiti oko 1.400 ljudi dobro naoruzanih. Ukrca ovu vojsku na pet brodova i dovede je u Valdivija, gdje je povisi za dvije bojnje vojske. Ponovno se ukrca i pogje u luku Sv. Vicenta, blizu Talcahuana.

Partiote, ne znajuc, sto se zbiva u Valdiviji i Chiloé, budu iznenadjeni Parejinom ekspedicijom. Ovaj zauzme Talcahuano poslije kratke bitke i okupira odmah zatim Concepcion bez otpora. Da se proslavi dogodjaj bi priregjena crkovna svecanost; biskup Diego Villodres, rjeciti propovjednik, izrece propovjed cestitajuc Pareji na slavodobicu i vapec Boga, da bi ga stitio u daljnjem vojevanju; cinovnici politicki i vojnicki javno prisegnu posluh kralju spanjolskom. Ostaviv na vlasti biskupa, Pareja - proslijedi s vojskom do Chillana, tacka izabrana za sakupljanje novih vojnika i utemeljenje operacionog sredista proti patriotama.

Kad ove vijesti stigose u Santiago, njegovi se stanovnici izjave zanosno za rat. Svi su vjerovali u pobjedu. Prevareni rodoljubljem, mislili su, da da ce rat biti kratak i slavan. Cinilo im se nemoguce, da ce vojska, okupljena u Valdiviji i Chiloé za obranu stranog kralja, biti kadra odoliti vojnicima, koji su branili osobnu slobodu, svoja dobra, svoje obitelji i nezavisnost domovine. Istina, pravica je bila na strani patriota, oni su zeljno ocekivali okrsaj i nista ih nije moglo uplasiti; ali u ratu oruzje i disciplina toliko je potrebno, koliko i hrabresnost vojaka, sto je na zalost falilo patriotama.

Njihovi su zapovjednici kraj razmirica i revolucija izgubili vrijeme, koje su morali posvetiti dobroj organizaciji vojske i za to su se nasli slabi da suzbiju neprijatelja.

General Carrera pogje u Talku da ispita polozaj i izdade potrebne naloge. Tu su stigli takojer patriote, koji su uma-kli iz Concepcioni. Chillana, drugih mjesta, kad se približila Parejina vojska. Tim nacinom bi Talka preobracena u glavni tabor patriotske vojske, a Chillan, vojske kraljevaca. Rijeka Maule je dijelila teritorije dviju neprijateljskih sila.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca. —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takojer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takojer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara u 2 po p., da se poslovno otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom se otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe
ALBERT EL
upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokucstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Predaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini juvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

—ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

niti ima originala samog statuta revolucionarne organizacije. Uzalud su branitelji tražili, da se kazu brojevi, pod kojima se ti spisi nalaze. D.r Hinkovic morao je uzklinuti: „Mi moramo vidjeti sva dokazala! Mi necemo da bude ova parnica à la Dreyfuss sa tajnim spisima".

Prije razprave predmetom zivahne debate bijahu dva dogodjaja, koja su se zbila u zadnja dva dana: prekjucerasnja interpelacija D.ra Surmina u zajed. Saboru o veleizdajnickom procesu i jucerasnji frankovacki napada na zastupnike Supila, Banjanina i Pribicevica. Supilo, kad je stupio u sudbenu dvoranu, da prisustvuje razpravi, primio je cestitke od branitelja, te novinara, vanjskih i domacih.

I na danasnjem preslusavanju obtuzeni Adam Pribicevic na sva pitanja predsjedateljeva, koja su u bud kakvom odnosaju s imenom i radom Gjorgja Nastica, imao je jedan te isti stereopitni odgovor: "O tome cu se izjaviti, nakom sto bude preslusan svjedok Gjorgje Nastic". Takav odgovor daje, kad ga predsjedatelj pita, da li se pozna s Nasticem, kad se je s njim upoznao, kad je bio u Beogradu itd.

Predsjedatelj dâje citati clanak „Slovenskog Juga", u kom se pozivlju svi juzni Slaveni u rat protiv Austrije, te o tom upozoruje obtuzenika. D.r S. Mazzurra pita, kada je taj broj „Slovenskog Juga" izisao. Predsjedatelj: 28 septembra 1908. Dr. Mazzurra: Ali onda je Adam Pribicevic vec bio u zatvoru! (Buran smieh i gibenje kod branitelja i u obcinstvu).

Predsjedatelj zatim cita pojedina mjesta iz Nasticeva „Finale". Branitelji se smiju. Predsjedatelj sav biesan zabranjuje smieh, te se prieti strogim mjerama. D.r Medakovic prosvjeduje proti takovom postupanju predsjednika s njima. Predsjedatelj prieti se, da ce postupati disciplinarno. D.r S. Mazzurra: Da... ali ne biti osoran s nama! Radi „biti osoran" D.r Mazzura kaznjen je na 60 K globe, a D.r Medakovic i D.r Lukinic dobise strogi ukor.

Predsjedatelj cita poznate pismo Adama Pribicevica Nasticu, koje navodno najvise tereti obtuzenoga. A. Pribicevic: „Bas to pismo smrvit ce Nasticev izkaz o meni". Predsjedatelj hoce da cita pismo Milana Pribicevica (srbskog castnika) Nasticu. D.r Hinkovic predlaze: da se oba pisma procitaju u originalu To je nuzdno osobito; jer je u facsimilu pisma Milana Pribicevica izpustena druga i treca strana. (Senzacija). Drz. pdvjetnik protivi se citanju originala, posto obtuzeni ne ce da odgovara na stavljene upite. Branitelji: Toga pisma u spisima uobce nema D.r Lukinic: Nastic kaze, da su pisma jos kod njega. D.r Valentekovic: Barem predocite original toga pisma obtuzenom. D.r L. Mazzura: Jos se niste pogodili s Nasticem za cienu toga pisma.

Sud proglasuje zakljucak; da se originali nemaju citati za sada, s razloga sto obtuzeni ne ce da odgovara na pitanja glede Nastica. Jednako sud odbija predlog D.ra Hinkovica, neka se originali predoce clanovima senata. D.r Hinkovic ulozio je nistovnu zaobu.

Procitana su zatim dva facsimila pisama, statut organizacije itd. Svi napori branitelja, da se citaju ili predoce originali, ostali su uzaludni. Predsjednik je uvjeravao, da se originali nalaze medju spisima, ali kad je obrana to uvjeravanje predsjedateljevo stavila u sumnju, doslo je do ostrije prepirke izmedju drz. odvjetnika i predsjedatelja s druge strane.

Razprava je prekinuta.

Hrvatsko pripomocno drustvo u Becu

Nj. Veličanstvo podielilo je spomenutom druztvu iz svoje privatne blagajne svotu od 200 K — Ovo je vec treci put, sto je Hrvatskom pripomocnom druztvu u Becu sa najviseg mjesta bilo izrazeno vidljivo priznanje za njegov obsezni patriotski i humanitarni rad. Osim Nj. Velicanstva podielilo je Nj. Visost nadvojvoda Franjo Ferdinand istomu druztvu svotu od 50 K.

Havassove predavanje.

Javljaju iz Budimpešte: U velikoj svecanoj dvorani gradske viecnice u Szgedu drzao je kr. savjetnik prof. D.r Rudolf Havass javno predavanje glede reinkorporacije Dalmacije. Pred mnogobrojnim biranim obcinstvom razlagao je predavac potrebu, da se temeljem prava Stiepanove krune provede reinkorporacija Dalmacije savezno sa bosanskim pitanjem. Predavac je ubrao obilno odobravanje.

Pleme zito djelo.

Pisu iz Starogagrada: Blagorodni gospodin i carski savjetnik Berl iz Beca, da izkaze svoje prijatejstvo i stovanje nasemu odlicnom mjescaninu i zastupniku Biankiniu, odlucio je ovdje utemeljiti zakladu od 15.000 K za uzgoj jednog od vriednijih mladica starogradske obcine. Nagradom ce upravljati bcinska vlast. Zaklada ce se zvati „Juraj Biankini".

Veliko industrialno domace poduzece u Dalmaciji.

Pisu iz Sibenika:

Knez Alfons Borelli iz Zadra kupio je jedan dio slapa na rieci Krki sa strane Skradina. On namjerava stvoriti konsorcij sa glavnicom od dva miljuna kruna, koji bi upotrebio ovu ogromnu vodenu snagu za razne industrijalne svrhe. Izmedju ostalih projekata ima i taj, da se snaga ovog slapa upotrebi i za elektricnu razsvjetu Zadra.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Esrazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijanji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanieta u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — TRST

Hotel I.ra razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

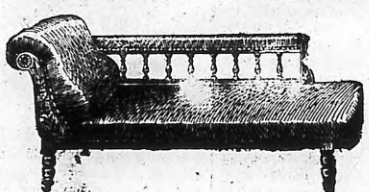

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturlica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda. Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigareto mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 43 | Punta Arenas, na 2 Svibnja 1909 | Godina II.

Casa Croata
Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, ovratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo nasim **cijenjenim Hrvaticam** da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic
KAFANA I BILJARD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato nsortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnim pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Str maci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Naruebe se izvrsuju kroz 24 sati.
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chile.

Ho tel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Ataeama nize ducane. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema nosce u krunama, a na zahtjev i u liranа.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita; mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac.
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* **-NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.**
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—
MITAR KALAJDŽIĆ
—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alatâ za drvodjelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za popejivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

«Veleizdajnicki proces.

Zagreb, 9. ozujka.

Danas smo imali historijsku razpravu. Drzavni odvjetnik oboruzao se raznim dokumentima iz „Grudobrana", da dokaze, da Srba u Hrvatskoj nema, da su to sve Vlasi, ada je rabljenje srbske zastave, grba i cirilice protuzakonito, da je cirilica nekulturno pismo itd. itd.

Drz. odvjednik stavio se danas u pozu najrevnijeg branitelja hrvatstva, sto je dalo povoda starini Tuskanu, da dovikne uzrujano: „Ja prosvjedujem proti tome, da drz. odvjetnik brani hrvastvo"!

Zivo se danas u sudbenoj dvorani pretresaju dogodjaji u uzama sudbenoga stola. Proti okrivljenim Srbima poduzete su vrlo stroge mjere. Sa sluzbene strane hoce se to opravdati, jer da su se okrivljenici uzbunili. U stvari je ovo:

Netom je prosle subote stigla u Zagreb viest o Surminovoj interpelaciji, izdana je obredba da okrivljenici ne smiju vise citati novina, da ne bi za interpelaciju saznali! Oni su ipak doznali, o cemu se u interpelaciji radi. Nadalje zabranjeno je okrivljenicima primanje posjeta. Sve ovo uzrujalo je veleizdajnike, te su prije razprave priredili na setnjalistu hodniku I. kata sasvim demonstracije proti Rauchu i Accurtiu, trazeci, da ih se pusti pred senat, da upitaju, posto su im glave prodane. Braniteljima jedva je uspjelo primiriti ih.

Istoga dana priobceno je „veleizdajnicima", da ih se vise ne pusta na setnju. Ovo ih je upravo ogorcilo, te su stali lupati na vrata i trazili svoje branitelje, ali ne htjedose da im udovolje. Tamnicar je dozvao cetiri oruznika, da uguse „uzbunu".

Danas je Adam Pribicevic preslusavan vec cetvrti dan. Drzavni odvjetnik muci ga kojekakovim pitanjima o stvarima, koje se obtuzenoga ne ticu ni najmanje.

Na upit votanta Finka, zasto je uzkratio odgovor na pitanje, kakovu je sifru rabio kod pisanja svojih clanaka u „Srbskom Kolu" i „Sibobranu,,, obtuzeni odgovara, da je uzkratio odgovor radi toga, sto Nastic navadja jednu sifru, koja je lazna, a on (Pribicevic) ne ce da sada kaze pravu, jer bi Nastic prema tome svoj izkaz promienio.

Sada se razvija duga historijska razprava o imenu Srbin, o srbskoj zastavi, grbu i cirilici. Obtuzeni na zahtjev drz. odvjednika razlaze, kada su se Srbi naselili u Baniju i Liku, pod kojim imenom, itd. Drz. odvjetnik nekim historijskim citatima hoce da dokaze. da se je pravoslavni zivalj doselio u Baniju i Liku pod imenom „Vlasi", zatim da se u Hrvatskoj nije vjera nikada zvala srbsko-pravoslavna nego grcko-iztocna.

Preslo se je onda na pitanje zastave, koja da je zastava kraljevine Srbije, docim obtuzenik veli, da je zastava karlovacke patrijarsije. I za grb drz. odvjetnik veli, da je grb Srbije, docim obtuzeni i branitelji vicu: Nije istina, vec je grb karlovacke patrijarsije.

Prelazi se zatim na pitanje cirilice. Obtuzeni razlaze, kako je cirilica obce slavensko pismo. Hrvati su je odbacili, te je sada latinica smatrana kao hrvatsko, a cirilica kao srbsko pismo.

Salve smieha izazvao je drz. odvjednik, kad je rekao, da cirilica nije — kulturno pismo!

Drz. odvjetnik podvrgava zatim obtuzenoga dugom izpitivanju glede njegove namisli, da odputuje u Ameriku. Obtuzeni na ovaj upit ne daje odgovora dok ne bude preslusan Gjorgje Nastic. Drz. odvjednik stravlja neka pitanja, proti cemu braniteli odlucno prosvjeduju. Tako ga opetovano pita, da li odobrava veleizdajnicko pisanje i politicki program „Amerikanskog Srbobrana".

Radi u uvodu spomenutog povika, osudjen je Grga Tuskan, na 50 K globe, a D.r Hinkovic na 1 dan radi toga sto je smetao razpravu.

Zagreb, 10 ozujka.

Danasnju je razpravu izpunilo citanje pojedinih clanaka „Srbskog Kola" i beogradske "Stampe" iz g. 1906, iz kojih drz. odvjetnik zakljucuje, da se je islo za tim, da se hrvatske zemlje pripoje Srbiji, sto da je dokazano i cinjenicama, kojima „vrvi" obtuznica. Obtuzeni Adam Pribicevic spominje da je sve to djelo agenta provokatera, kako dokazuje interpelacija D.ra Surmina od prosle subote. Nadom je obtuzeni spomenuo Surminovu interpelaciju, predsjednik mu je zabranio o tomu govoriti.

Drz. odvjetnik navodi, da se clancima u „Srbskom Kolu" i beogradskoj „Stampi" moze dokazati, da Pribicevic stoji u savezu sa u obtuznici navedenim cinjenicama, jer je — suradjivao u tim listovima!

A sto ima u clancima „Srbskog Kola"?

Nije se moglo konstatirati, da su ti clanci bili zaplienjeni. U jednome opisuju se svecanosti prigodom krunisanja kralja Petra, te se veli, da su u tom casu plakali od radostnog uzbudjenja svi prisutni, pa i oni iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, uobce iz Jugoslavije. U drugom iztice se sloboda stampe i zbora, sto vlada u Srbiji, a drz. odvjetniku ovo konstatiranje zaudara po veleizdaji vec s toga sto se istodobno slobode u Srbiji uzporedjuju sa „slobodama" u Hrvatskoj.

I za danasnje razprave doslo je do upadica od strane braniteljâ. D.ru Lavu Mazzurri podieljen je ukor, jer da se je uplitao u razpravu i time ju smetao, a obtuzenom Adamu Pribicevicu podjeljena je stroga opomena, jer je rekao drz. odvjetniku, neka ga ne provocira, a tim se ogriesio o „duzno stovanje" spram drz. odvjetnika, koji da na razpravi zastupa drzavu!

Gosp. predsjednik Tarabochija i danas se dogodio jedan malheur. I opet jedna „zabuna". Spominjuci jednu clanak beogradske „Stampe" sa sifrom „A" uztvrdio je, da je to sifra obtuz-nikova, jer da je to sam priznao. Braniteji poricu, da je obtuzeni to priznao, te je predsjednik bio primoran da konstatira, da se je "zabunio".

Zagreb, 11 ozujka.

Ovo je 8 dan razprave, a ne da traje preslusavanje prvoglob

Slijedi na 4.j strani

Jerolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigarata najfinije vrsti. — Cijena umjerena. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god.	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stediouica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brasil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

... ovidba

... Americana -

... Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i ... udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONASIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Chilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 1·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Punta Arenas, 3 svibnja.

U dicnoj «Materinskoj Rijeci» gosp. Ivan Krstulovic, livsi urednik i izdavatelj «Slobode», prvog hrvatskog glasila u Juznoj Americi, nabraja, koliko i kakovih nasih drustava imade u Chilenskoj republici.

Uvjereni, da ce se nasoj iseobini vrlo dopasti, prenasamo ovdje imena tih drustava i njihova sjedista. Uprav ih je trinaest, — fatalan broj, kako kaze upitno gosp. dopisnik, — i to:

1. Austro-Ugarsko pripomocno drustvo;
2. Austrijsko vatrogasno drustvo br. 5;
3. Slavensko dobrotvorno drustvo;
4. Slavenski dom — u gradu Iquique;
5. Slavensko pripomócno drustvo;
6. Hrvatsko tamburasko drustvo «Naprijed»;
7. Slavenski vatrogasni odjel br. 3 — u Antofagasti;
8. Hrvatski klub — u Taltalu;
9. Austro-Ugarsko drustvo — u Valparaisu;
10. Austrijsko pripomocno drustvo;
11. Hrvatsko dobrotvorno drustvo;
12. Hrvatsko dobrovoljno Vatrogasno drustvo br. 4;
13. Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav» — u Punta Arenas.

Kako se iz ovoga vidi, imademo: 2 austro-ugarska, 2 austrijska, 4 slavenska i 5 hrvatskih drustava.

Hrvatska narodna svijest najbolje se ocituje kod nasih iseljenika u Punta Arenas i u Taltalu, a najgore u Valparaisu.

U Iquique su jedni «Austro-Ugarci», drugi «Austrianci» treci «Slaveni» — u jednu rijec nijesu na cistu ni oni sami, sto su. Dok se iedni krste dvostrukim imenom drzave, drugi se krste samo jednim, a Hrvati nijesu na cistu, da li su Slaveni, kad reku, da su Hrvati, pa se za to vole, da ne fale, nazivati samo Slavenima. Tu nije prave narodne svijesti, kad kraj dva austrijska drustva imadu jos dva slavenska, a nijedno hrvatsko.

Ova opaska vrijedi i za Slavene u Antofagasti, jer se po jednom hrvatskom drustvu, koje postoji tek na imenu, pokaziva posve malo narodne svijesti. Mozda ce se komu ovo cinit previse receno, ali je, na zalost, tako.

Drugi svijesni narodi vladaju se posve drukcije. Portugalci imaju svoja portugalska drustva, Spanjolci svoja spanjolska, Talijanci svoja talijanska, Francuzi svoja francuska, premda su svi romanski narodi. Njima se ni u snu ne snijeva nazivati se opcenitim imenom race, jer su svijesni svoje narodnosti.

Da nasem narodu ne fali prave narodne svijesti i on bi se zvao svojim pravim imenom, a kanio bi se onog opcenitog Slaveni, jer se to samo po sebi razumije. Ako si Hrvat, Srb, Rus, Poljak, Slovak i to ispovijedas, razumije se da si i Slaven, dok, kad reces, da si Slaven ne zna se, sto si uprav.

Do sada smo dijelili lekcije «austrijancima» (a i oni priznaju da su Slaveni), a od sada bi trebalo i Slavene poucavati o narodnoj svijesti.

Bilo bi dobro, da se nasa braca na sjeveru republike povedu za svojom bracom u Taltalu i Punta Arenas, te da svoja drustva nazovu pravim hrvatskim imenom, a kane se onog slavenskog opcenitog, koji jedino posvjedocuje njihovu — slabu narodnu svijest.

O nasoj braci «austrijancima» ne kazemo ni slova, jer smo uvjereni, da bi samo trosili uzaludno papir i vrijeme.

BRZOJAVKE

Carigrad 30.

U gradu Adani je sve mirno, buduc je proglaseno opsadno stanje.

Ministrom unutarnjih posala imenovan je Feridis pasa, mornarice Rizapasa, rata Salahpasa i financija Bifaat Beg.

Bec 30.

Sluzbeno se doznaje, da ce njemacki vladar posjetiti Franja Josipa I. na povratku iz Krfa i tute se zaustaviti jedan dan.

Napulj 30.

Po izvidima na podmorskoj lagji Foca, koji je potonuo nekoliko dana natrag, zna se da je nestalo dva mornara, cija su se tjelesa morala naci u nutrini broda.

Santiago 30.

Objelodanilo se pismo ubojice i palikuce Beckerta, ali ga je ovaj htio opoteci. Misli se, da se pokajao, sto ga je dao publicirati.

Oporicanje Beckertovo ne vrijedi. Pismo je bilo fotografirano prije publikacije tako, da ne moze nijekati, da ga je on pisao.

Ostaje u kreposti tvrdnja njegova, da je njemacki ministar u Santiagu dusmanin Chilenski.

KRONIKA

Peta godina utemeljenja Hrvatskog tamburaskog drustva «Tomislav».

U subotu na 22. ov. mj. navrsuje se uprav pet godina, da je utemeljeno Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav» u ovom gradu.

Tamburasi, da proslave sto dostojnije taj zlameniti dan, odlucili su prirediti plesnu zabavu za svoje clanove i za nas narod uopce.

Tko zeli plesati, moze se upisati svakog utorka i petka u drustvenoj dvorani. Druzinarima ce se najaviti zato posebni Odbor.

Izvan sumnje je, da ce ova zabava uspjeti sjajno, kao sve, sto je ovo simpaticno drustvo do sada priredilo.

Licne vijesti.

Stigao je amo prosle sedmice gosp. Vlaho Zmirak, da uredi svoje poslove, koji se je natrag dvije godine bio preselio s obitelji u svoje rodno mjesto Opud u Dalmaciji.

Uz zelju, da bi poslove opravio, kako je naumio, nazivljemo mu: Dobro dosao!

«Judin posao.»

Proslog smo puta kazali, da je zanimivo znati, na koga ce pasti «judin posao» kraj 13 nasih drustava, sto ih je u Chile.

Kako se na drugom mjestu vidi, pao je na tamburasko drustvo u Punta Arenas.

Dopisnik ga je u istinu stavio 13., kao «dulcis in fundo», ali ja ovo drustvo uprav bila «judinica» za one, koji su zivili mirno bez partita, «prije nego su dosli amo ovi nekakovi smutljivci».

Blazena ona austrijska vremena!

Slikanje.

Danas na sat po podne slikat ce se tamburasko drustvo kod slikara M. Brazila.

Slikar nam preporuca, da se svi nagju na ureceni sat kod njega, pa kakovo god vrijeme bilo. I s najboljim vremenom, ako progje ureceni sat, ne ce slike ispasti uredno.

Dakle—ne kasnimo!

Pir.

Sinoc se vjencao gosp. Kazimir Mergudic, rodom s poluotoka Peljesca, sa milovidnom Hrvaticom gospojicom Marijom Polic.

Bilo u sto dobrih casa!

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 22·75
1 kruna »	» ·95

RAZNO

Zena u austrijskom obrtu i trgovini.

Prema najnovijim podatcima u «Statistische Mittheilungen» ima u Austriji kod obrta i trgovine zaposleno 1.029.920 zena. Broj zaposlenih muzkaraca nije ni triput toliki. Od 1000 zaposlenih osoba ima 262 zene i 738 muzkaraca. Prema istim podatcima najvise su upotrebljavane zene kod tekstilne industrije (270.427 zena), u trgovinama (203.059), u industriji odjeca (184.586) i u gostionicama i pivanama (145.191). Odnosaj, kako stoje zene prama muzkarcima u raznim obrt. strukama, sljedeci je: konfekcije rublja (92.7% zena), praonice rublja (89.7% zena), tvornice duhana (88.1% zena), umjetno vezenje (73.4% zena), trgovine voca i mlieka (59.3%), pamucne predionice (53%), gostionicarski obrt 50.6%), trgovine duhana i maraka (50.5% zena).

Osugjene supruge narodnih zastupnika radi antisemitskih poklika.

Javljaju iz Karlovca, da su gospogje Anka Vinkovic i Katica Lukinic, supruge narodnih zastupnika, osugjene presudom kr. redarstvenog povjerenistva u Karlovcu od 1. februara o. g.—po 11. car. naredbe od 20. IV, 1854.—svaka na kazan globe od 25 kruna, odnosno na tri dana zatvora, u korist gradske uboske zaklade, zbog toga, sto su na javnome mjestu prigodom jedne manifestacije dne 17. decembra 1808. vikale: «Dolje zidov! Abcug zidovi!»

Banket u cast stranim novinarima.

Urednistva «Sobobrana», «Pokreta» i «Obzora» priredila su banket u cast stranim novinarima, koji su dosli na «veleizdajnicki» proces. Na bannet su bili pozvani i svi branitelji, i mnogi narodni poslanici, clano-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

vi srpsko-hrvatske koalicije. Na banketu je palo vise zdravica. Gosti je pozdravio kao nazočni clan hrabitelj «velezidajnika» dr. Sime Mazura. Na francuskom jeziku pozdravio je hrabitelj «velezidajnika» dr. Hinkovic, tumačeca tendencija procesa, i naglasujuci, da je sama objektivnost dovoljna, da pobjedi. U ime strahin duvasra zahvalio se Francuz Golije obrcavajuci nepristrane svojih drugova i svoju. Rus knez Amiradzibi govorio je ruski preporucujuci slogu svju Slavena, a narocito Srba i Hrvata. Srbin, bivsi srpski ministar Pavle Marinkovic istakao je triunf narodne misli. Hrvat, narodni zastupnik u dalmatinskom saboru Lupis dopisnik engleskog «Timesa» rastumacio je na engleskom jeziku tendenciju procesa i prilike u Hrvatskoj. Ceh Sak govorio je ceski, a svrsio je bugarski izjavljujuci, da je "velezidajnicki" proces uperen protiv citavog Slovenstva. Hrvatski narodni zastupnik i delegat Frano Supilo govorio je o bratstvu Srba i Hrvata.

Kod nuncija.

Zastupnik Peric, koji je bio kod apostolskog nuncija u Becu, doznao je, da je viest o imenovanju Mihalovicha za biskupa djakovackog sasvim netemeljita. Rek bi, da je S. Stolica cvrsto odlucna, da nasljednikom velikog Strossmayera bude osoba po duhu Bozjemu, a ne po volji Magjara.

Riesen od poreta.

Pred porotom u Splitu vodila se razprava proti Ravaliku, koji je pred nekoliko mjesaci ubio iz samokresa svoju suprugu, odkriv da ga vara. Svih 12 porotnika odgovorise niecno na postavljena im pitanja, te je obtuzenik bio riesen.

Predavanje o Dalmaciji.

Iz Beca javljaju, da je odjelni predstojnik Riedl drzao predavanje o Dalmaciji, u kojem je govorio o gospodarstvenom podignucu Dalmacije, te je toplo zagovarao usavrsenje luka Splita i Sibenika.

Novi vojni zapovjednik.

Novim vojnim zapovjednikom Dalmacije imenovan je FML. Karl Fanta, dosadasnji zapovjednik 24. pjesacke divisije u Temesvaru. Novi zapovjednik je poriekom Ceh. Za dulje vremena bio je sefom generalnog stopa u Krakovu.

POLISTDAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

IV.

Prevat god. 1810,

6. Patriote u kampanji.

Travnja god. 1813. domoljubna vojska, pod zapovijedi generala Carrere, sastojala se od jedno 4.000 ljudi slabo naoruzanih i slabo vojnicki izvjezbanih. Izmed visih zapovjednika odlikovao se Ivan Mackenna, oficir vrlo okretan, rodom Irac, te komandant Bernard O'Higgins, sin poznatog guvernera ovog imena. Kako je Pareja imao Biskupa, koji je propovijedao u prilog kralja spanjolskog, tako je Carreri bio pri ruci drugi biskup, koji je propovijedao nezavisnost Chile. U tu svrhu, pomocni biskup santiaski Rafo Andreu i Guerrero predje u Talku, potaknut svetim custvima, govori on sam, «religijskim, humanitarnim i ljubavi prama Americi». Donasajuc do znanja jednu propovijed, Carrera je pisao svako: «Predstavi biskupu tako zlo i cvrsto nase pravo, da je sav zgrnut narod na mjestu uklikne: «Zivila Domovina!» Nije bilo oga, ko je mogao odoljeti ovom bez ganuca. Susljedno tomu uz salve se podigose trubljci barjak.»

Vec je bio nadosao cas, da se doprinese krvava zrtva na oltar domovine i nuzda je silila, da se udje u kampanju s vojskom, koja se je po broju, oruzju, disiplini mogla ogledati s vojnicima kraljevim. Patriotima je preticalo ratnog zanosa, ali su oskudijevali u vojnickoj poduci i iskusanim vrhovnim vodjama. General Carrera uze svu volju, koja je bila velika, nije mogao doskociti tom nedostatku, niti izvrsiti dobro prosmisljeni plan. Boj se zametne izmed kraljevaca i patriota u raznim omanjim okrsajima juzno rijeke Maule i na koncu se zavrsne glavna bitka blizu Sv. Karla. Patrioti su se tukli hrabro, ali je otpor neprijatelja bio takogjer jak, rad stase, ne znajuc na ciju ce stranu nagnuti pobjeda, povukose borci da poprave gubitke.

Spanjolci, po uzmaku povuku se u glavni tabor u Chillanu, gdje umre general Pareja. Njegovo mjesto preuzme zapovjednik Ivan Franjo Sánchez, koji se marno posveti preustrajanju svoje vojske, razuzdane zbog one jalove kampanje. S druge strane Carrera zauzme Concepcion i Talcahuano, gdje nijesu kraljevci imali dostatno snage, da se opru. Odmah u mjesecu srpnju pocne da Chillanu [illegible] prijestolnici vojsku [illegible] tom prodi. Ova operacija bi prekomjerno nesretna. Patriotski vojnici, zlo odjevani i gorahranjeni, morali su podnositi najgorkije patnje. Bilo je doba kise i studeni, konjima je falilo hrane, a zemljiste blato. K ovomu se pridruzilo pomanjkanje vojske za opsjednuce cijelog grada, pomanjkanje municije i sreta, sto su se morali boriti dnevno bez odmora s vojskom, koja je mogla pocivati i dobro se nahraniti u kucama gradskim.

Sa svim tim protivstinam patriote su uzdrzali opsjednuce cijeli mjesec dana i borili se junacki, kako u svim bitkama. Ali se to nije moglo otegnuti za neopredijeljeno vrijeme. Carrera je morao priznati svoju pogrjesku i obustaviti opsijedanje, povukav se u Concepcion bez da je dobio ista, sto bi nadoknadilo patnje svoje vojske.

Spanjolci u onaj tren uzmu ofenzivu u nadi da ce razbiti silu patriota, koja bi razdijeljena u vise manjih odjela. Na obali Itate, na mjestu zvanu Roble, zametnu se bitka, u kojoj O'Higgins sjajno pokaze svoje junastvo. Nalazio se tute general Carrera su malo vojske, kad ga iznenadi jedan odjel kraljevaca. Carrera odijeljen od svoje vojske, pobjeze, da spasi glavu. O'Higgins preuzme zapovijed, pokaza se hladnokrvan u pogibelji i organizira cvrsti otpor. «Vatra je trajala vec cijeli sat, kaze jedan svjedok, kad O'Higgins prihvati pusku jednog vojnika koji kraj njega pade mrtav i povice svojim: «Ili zivit casno ili pasti slavno! Ko je junak nek me slijedi!» Vojska zanesena tim primjerom navali na neprijatelja i brzo ga potuce. Carrera, kad se iznova pridruzio svojoj vojski, pozdravi O'Higgins-a, kao slavodobitnika. U pismu upravljenu vlastima u Santiago napise ove rijeci: Ne mogu premuciti pravednu hvalu, sto dostojno zasluzuje O'Higgins, koga se ima brojiti prvim vojnikom, u komu je usredotocena i junacki ujedinjena slava i triunf chilenske drzave.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Druz
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucunaje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozana u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara n[illegible] 2 po p., da se poslovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima, Nedjeljom zatvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUN[illegible] upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor [illegible] za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV. PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangona».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i sva predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini juvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciene.**

LOVRO MILOŠ

—ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

obtuzenika a jos se ne moze reci, kad ce doci red na drugoga obtuzenika, Valerijuna Pribicevica.

Na danosnjoj razpravi odigrao se dirljiv momenat, koji je skoro cielo slusateljstvo ganuo do suza. Obtuzenik ume predoceno je pismo, koje je on pisao obtuzenome Joci Orescaninu. U ovom pismu Adam Pribicevic prekovara Jocu, zasto mu ne odgovara na pismo.

Drz. odvjetnik nalazi, da je u ovom pismu govor o revolucionarnom radu. Naprotiv, obtuzeni prekovara u ovom pismu Jocu, sto se ne drzi obecanja, koje mu je zadao, naime da ne ce piti.

Joca Orescanin bio je ucitelj u Vrginmostu. Imao je manu da je pio. Adam Pribicevic gledao je, da ga od toga odvrati i u tom je zbilja dosta uspio. Nekoliko dana prije lanjskih izbora bude Joca premjesten u Jamnicu, jer je bio odlucio, da glasuje protiv rauch-radikalskog kandidata Fedora Popovica. To je za nj bila materijalna ruina. U ocajanju opet se podao picu. Zadnjeg januara, kad je morao otici, opet se i u tom stanju odlucio da ne ide u daleku Jamnicu kolima ve pjeske, kao sto je jedan ucitelj putovao pjeske iz Zemuna u Liku, da karikira premjestaj. Teskom mukom odvratio ga od naume. I obeca mu, da ne ce nikad vise piti, vec ce raditi i uciti. Al Joco nije se drzao svog obecanja, te mu Adam pise glede toga pismo, koje evo drz. odvjetnik prikazuje kao — corpus delicti!

Na uzmak tvrdnjama drz. odvjetnika, da sirenje srbstva, osnutak srbskih kulturnih i gospodarskih institucija pada u god. 1906, od kojeg doba da datira velikorska propaganda, Dr Hinkovic navodi, da su Srbska citaonica i srbska stedionica osnovane u Vrginmostu jos g. 1901. U pravilima, odobrenim od vlade, stoji, da akcioneri stedionice mogu biti samo Srbi. Predlaze, da se procitaju pravila te stedionice i citaonice, zatim predlaze, da se procitaju spisi drz. odvjetnictva u parnici proti hrvatskim djacima radi spaljenja magjarske zastave, gdje se pravoslavna vjera nazivlje „srbsko-pravoslavna", a barjak „srbsko-pravoslavni". Spominje, kako je za dolazka kraljeva u Zagreb g. 1895 sam Khuen naredio srbskopravoslavnoj crkvenoj obcini, da mora izvjesiti srbsku zastavu. Nadalje branitelj predlaze, da se procita dopis u „Ustavnosti" od 9 ov. mj. od kotarske oblasti u Sidu, gdje se obavjescuje, da je jeromonahu „srbsko-pravoslavnog manastira" podjeljena previsnja kraljeva zahvala. Napokon D.r Hinkovic predlaze, da se zakljuci, da se procitani clanc „Srbskog Kola" ne smiju uzimati u obzir pri stvaranju presude, jer je za prosudjivanje delikata, pocinjenih stampom, kompetentan porotni sud.

Senat je prihvatio samo predlog da se procitaju pravila stedionice i citaonice u Vrginmostu, a ostale predloge je odbio. D.r Hinkovic najavio je nistovnu zaobu.

Zagreb, 12 ozujka.

Danas je napokon dovrseno preslusavanje glavnog obtuzenika Adama Pribicevica. Sedam dana morao je on da odgovara na postavljena mu pitanja od strane predsjedatelja i drz. odvjetnika. Sedam dana mrcvarenja a rezultat? Jedan od prvih nasih pravnika, koji nij u redovima branitelja obtuzenika, rece, da je rezultat jednak nistici, te bi se mirne duse glavna razprava odmah mogla dignuti i svaki progon okrivljenih obustaviti. Ako za glavnog okrivljenika, koji bi imao biti dusa urote, nije se izpostavilo nista drugo osim da je Srbin, pobornik sloge Srba i Hrvata, da odobrava uporabu sirenje cirilice i srbske zastave, da je prisustovao skupstini saveza srbskih zemljoradnickih zadruga, pisao u „Srbobranu" i „Srbskom Kolu" — sto ce se onda moci reci i dokazati za druge sporedne okrivljenike?! U jednu rieč: kao da je glavna krivnja Adama Pribicevica, sto je brat uvazenog clana srbsko-samostalne stranke i hrvat ko-srbske koalicije Svetozara Pribicevica i onda Milana Pribicevica, pruenika u srbskoj vojsci.

Adam Pribicevic znade da na svako postavljeno mu pitanje dade spreman i umjestan odgovor. On vam je mlad covjek (27 g.), siroke naobrazbe, zamjerne inteligencije, plemenite filantropske duse, demokrata u pravom smislu rieci, pobornik ideje narodnog jedinstva. Ne vrastenican je u velike, e se duda moze pravo shvatiti njegov pokusaj samoubojstva u zatvoru.

Na danasnjoj razpravi, branitelj D.r Dusan Popovic, u formi ujita na okrivljenika Adama Pribicevica, konstatira dje medju ostalim: Statutom od g. 1861 srbskog narodno-crkvenog kongresa u Karlovcima ustanovljena je sadasnja srbska zastava kao narodna; hrvatski sabor god. 1848 stvorio je zakljucak, koji govori savezu srbske vojvodine s kraljevinom Hrvatskom, te se priznaje ravnopravnost srbskom narodu, a ujedno i osiguranje „vlaske narodne samostalnosti", a tu je pod "Vlasima" mislio hrv. sabor Rumunaje u Erdelju; god. 1861 hrv. sabor glasovao je clanak 31, gdje se veli, da u Granici zive Hrvati i Srbi; iztice se potreba zajednickog rada izmedju Hrvata i Srba, a crkva nazivlje se ne grcko-iztocnom vec pravoslavnom; sam Eugen Kvaternik god. 1861 pri razpravi u hrv. saboru o sjedinjenju vojnicke krajne s Hrvatskom izticao je slogu Hrvata i Srba, — a sve ove cinjenice, pobijaju tvrdnju obtuznice, da se u Hrvatskoj pririje par godina nije znalo za Srbe.

No sve ovo nije konveniralo predsjedatelju te je D.ru opovicu oduzeo riec, proti cemu je branitelj prijavio cisto nu zaobu.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.er razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Kozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i carare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ogradc; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkov c.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Lavolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Gasic
Cijena za godinu $ 8 — Oglasi po pogodbi.

Br. 44 | Punta Arenas, na 9 Svibnja 1909 | Godina II.

Casa Criolla de Juričić & Tudor

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka govratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za djecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanela za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo cijenjenim Hrvatima da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor — Cijene umjerene

Visko Violic
AFANA I BILJARD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon — Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt.
Broj 803 Telefon 127
Javljam mojim odlicnim kljenima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chila i Montevidea primam na veliko raznovrsnog voca, zeleni, sociva, tij stenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Brača
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerene cijene.
Matija Kaevic
„Hôtel Harlinc"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmedu Rosa i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva, garantirana solidna izradba. Najnovije vrsti sanduka i vjenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Strmaci
Prava se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske i rama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sati. Jamci se dobra izradba.—
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Ataçama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske napunice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem „Banca Comerciale Triestina u Trstu". Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac položen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizice neprenjenive. Govori se hrvatski.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini zastupnik
Ecuatoriana ug. Quilhota i Ataçama izmed Colon i Valdivia.

Bosanske-Ilidze — I Cigareta — ACA
MINERALNA VODA HERCEGOVINA ZA SVE BOLESTI.
MITAR KALAJDŽIĆ
Ulica

N. ŠTAMBUK
Kolonijalna potrebstina primite:
krumpira, miljeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZA JEFTINIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, nasprama Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikala potrebnih za grcjenje. Alata za drvodjelce, zidare, postolare i t. d. Stakla svake vrsti. Papira za opajvanje. Manora u plocama od 150x100x002.
Novost! Duta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za drijanje kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo CHINA VINO Agustin Denegri Jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Odjek velezdajnickog procesa u Parizu.

Pisu iz Pariza: Na 9 pr. mj. predavao je u velikoj dvorani geografskog druztva, pred mnogobrojnim slusaocima, poznati poznavalac istocnog pitanja, sorbonski profesor Ernest Deni o Srbima u Austro-Ugarskoj. Posto je govorio o pogriesnoj germanizatorskoj politici u Austriji i magjarizatorskoj u Ugarskoj, prikazao je obsirno i dokumentima necutena nasilja Magjara prema ostalim narodima Ugarske, i zadrzao se narocito na njihovom odnosaju prema Hrvatskoj. Ilustrirajuci svoje rieci o „slobodi" stampe pokazivsnjem vise brojeva zagrebackih listova, odnosno njihovih bielih stupaca, presao je na „veleizdajnicki" proces, i izpricavsi, o cemu se radi, preporucio je toplo slusaocima, da prate u novinama tok razprave. Predavanje je bilo cesto prekidano burnim pljeskanjem i izrazima simpatija.

Pozivi vojnicima cirilicom.

Doznaje «Nar. List» da su u nekojim obcinama momci, pravoslavne vjere, kojisu ovih dana bili pozvani radi pregledanja na novačenje, kako je sluzbeno objavljeno, primili dotične pozive izpunjene s jedne strane, nemackim pismom, a s druge cirilicom. A podne poziva, neznanje je teksi ovako, deutsch-serbisch". Ovo vrieci izkinuti, da vojnicka vlast rabi cirilicu i nazivlje ju srbskim pismom i duha, kad se u Zagrebu obuzi-je s veleizdajstva ljude radi tih istih „zlocina"!

Narodno kolo i veleizdaja.

Ciamo u „Dubrovniku". Neki dan se je u jednoj mjestnoj kavani, uz svirku mandolina, zaigrala polka. Igra je trajala vrlo kratko vrieme. Povjerenik mjestne drzavne policijske vlasti, ne poznajuci valjda razne vrsti igara, a gledajuci na sve kroz naocari zagrebackog drzavnog odvjetnika Accurti-a, u polki je nazrio srbsko narodno kolo, te je upozorio i opomenuo doticnu igracicu, da ne smije vise igrati narodno kolo. Po svemu se je moglo zakljuciti, da on igranje srbskih narodnih kola smatra za veleizdaju, a kako je dobar, nije htio da o tom veleizdajnickom cinu podnese odmah prijavu. U Zagrebu sluze kao corpora delicti veleizdaje: cuture, fiase, ca se i kape, a kod nas ce, kako izgleda, narodna kola. — Pa da se ne bi covjek sladko nasmijao!

Za sapun druzbe sv. Cirila i Metoda.

Nasa vrlo zasluzna druzba sv. Cirila i Metoda za Istru pobrinula se je, da namakne jos jedan prihod ugrozenom hrvatskom zivlju u Istri, te je povjerila uglednoj tvrdki Ivan Lentic, Milna, Dalmacija, da u promet stavi sapun u korist i pod imenom druzbe. Taj sapun ima nec 2 mjeseca, da je u promet stavljen a kako ga proizvadja jedna najbolja i na svim izloz-bama odlikovana tvornica, nasao je lijepog odziva kod hrvatskih i prvalevredno kod mnogih srbskig trgovaca.

Predavanje o Dalmaciji.

Pisu iz Beca: Odjelni predstojnik Richard Riedl drzao je u subotu u beckom obrtnom savezu predavanje o ekonomskom stanju Dalmacije. Bili su prisutni ministri Bienerth, Georgi, Auerdt i Weiskirchner. Riedl je iztakao kao glavni juvjet podighuca Dalmacije poboljsanje komunikacija. Priznao je, da su one u nutarnjosti zemlje u primitivnom stanju. Nada se (!), da ce biti osigurana gradnja licke zeljeznice. Priznaje nadalje, da postoje velike potezkoce sa tehnicke strane (?), da se gradi pruga, koja bi preko Arzana i Bugojna spajala Split sa sredisnjom Bosnom. Kako se iz ovih rieci ministarskog odjelnog predstojnika dade nagadjati, proci ce daklem jos dosta vremena prije, nego se u Dalmaciji pocmu graditi od toliko decenija najavljene pruge. Riedl je iztaknuo, da ce se po svoj prilici duz pruge naci kameno i mramoloma, ugljenokopa, asfaltnih rudnika, koji ce povisiti rentabilitet pruge. U uzkom spoju sa zeljeznickom prugom stoji i pitanje prosirenja sibenske i splitske luke. Nadalje je Riedl predavao o bogatoj vodenoj snazi Dalmacije, koja moze da dade zivota novim obrtima, o prometu straznca, gojenju cvieca, povrca i maslotoka. Na koncu govora je kapitalisti, da sloze svoje glavnice u razne poduzeca u Dalmaciji, jer da je to zemlja buducnosti.

Desek novog episkopa ljemlje u Sarajevu.

Citamo u sarajevskim novinama, da je vanredno bio docekan novi pogl.avica Bosne i Hercegovine Marijan pl. Varesanin. Cielo je Sarajevo bilo okiceno, a na kolodvora zarnulo se nepregledno mnoztvo naroda, koje je aklamiralo novog guvernera. Na pozdrav podnacelnika, Varesanin je srdacno zahvalio, naglasujuci, da nosi puno srce za sve bez razlike. „Ne dolazim — kazao je dalje — kao tudjinac vec kao vas covjek. Nisam stranac u ovoj zemlji, jer kosti mojih pradjedova ovdje pocivaju. Nastojati cu, da sve, sto je moguce, ucinim za ovu dragu zemlju, jer to mi je i nalog i zelja nasega milosta i premilostivoga vladara. Molim vas, pomozite mi svi skupa, da svi zajedno i slozno radimo. Zivili!" — „Hrv. Dnevnik" pise, da je osobiti utisak ucinilo, sto je ovaj odlicni dostojanstvenik govorio samo hrvatski, sto Sarajlije u ovakovim zgodama nisu do sada bili navikli cuti.

Ljesina u moru.

Pisu iz Kucista na Peljesecu, 23 ozujka. U nedjelju jedno dite islo morskim zalom, te nabasalo na ljesinu ljudsku. Po sudu vjestaka biti ce od prilike 5—6 dana, da je ljesina u moru. Biednica je na sebi imala uocnu bielu rubeninu sa poccetnim slovima E. S. Po kroju rublja i rukama, rek bi, da pripada seljackom stalezu. Imala je bujnu crnu kosu, a biti ce joj od 25—30 godina. Na tijelu se nije opazilo nikakvih znakova, po kojim bi se moglo da sudi, li bar nagadja, kako je tobice svrsilo tako uzasnom smrti.

Slijedi na 4.j strani

... ...nich

...a vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz ... — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — ... — Gotovih odijela. ... — Svakovrsnih boja kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca

GJURO G...IĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuća P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu pre... likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno“

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

... novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potr... fotografickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Ma... Casilla 125. Telefon 177.

... ...lich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial“

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

S... FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

... ...ake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije ... ...rodnih.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·1 %; kiseline ... 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·1 gr.: Ekstrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag ... ne sadrzi nikakove skodljive ... Kovacicu rasprodavati receno vino, ...
... se kod njega uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, ..., sukih smokova, maslinovog ulja i ... maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Punta Arenas, 9 svibnja.

Ono sto nam je do danas jedino falilo, regbi, da ce se doskora obistiniti. U drustvenom pogledu bili smo organizirani bolje nego ikakova ovdjesnja naseobina, ali sto se ticalo prave sloge i dobrovolje izmed nasih prvaka, to je skoro bila najgora rakrana za nasu naseobinu. Nekoje sitne zadjevice osobne bile su uzrokom, da nasa brojna kolonija ne bude cijenjena kako se je moralo ocekivati. Tu nasu neslogu, stari poznati slávenski grijeh, nekoji su iscrpljivali sebi u prilog. Od danas regbi, da ce ne stati nekojim pirovanja.

Slucajno jucer, u zurbi za poslom, namjerismo se na dva nasa vidjena rodoljuba, gdje se razgovaraju o nasim tugam i nevoljama. Dirnuo nas je u srce konac njihova trijeznog rodoljubnog razgovora. Radi se o tome, da se nasi prvaci, zavagjeni kojekakovim tricama, konacno izmire i ne samo to, nego da se dogovore megjusobno i zadadu si postenu rijec, da nikada megjusobnih razmirica imati nece, pace da ce nastale izmed nasih naseljenika nastojati smiriti.

Dok jednostavno biljezimo samo toliko o plemenitoj ispasonosnoj zadaci, koju su sebi postavili, zelimo im najbolji i brzi uspieh: za tako plemenitu svrhu «Domovina» ostaje na raspolaganje zauzetnih rodoljuba.

BRZOJAVKE

Sofia 8.

Turska vlada je prosvjedovala rad noslova, koga je uzeo knez Ferdinand t. j. rad toga, sto se nazvo «Carem svih Bugara».

Bugarska vlada sprema okruznicu, u kojoj ce rastumaciti velesilama, kako je taj naslov sasvim opravdan, posto je za Bugare uepoznat naslov «kralj», kojim bi htjeli turci oznaciti dosadanjeg knjaza i odsadasnjeg cara.

Carigrad 8.

Prosuo se glas, da vogja mladoturaka naginje na stranu onih, koji traze, glavu sultana Aldula-Hamida, jer se misli, da ce ovaj uviek nastajati bataliti ustav.

«Daily Telegraf» oporice prosute glasine, da bi Engleská Banka nijekala isplatiti visokoj kapiji svutu, koja pripada bivsem sultanu.

Santiago 8.

Poznato je da je zdravlje preuzvisenog presjednika dosta povoljno. Sasvim tim mu se zabranilo raditi kroz stanovito vrijeme, dok mu se dovoljno ne povrati ocinji vid.

KRONIKA

Taljan — dobrotvor grada Zagreba.

Umro je prije nekoliko dana u Zagrebu tamosnji gradjanin Vjekoslav Pierotti. Sav svoj imetak od K 200.000, osim triju legata, ostavio je gradu Zagrebu da od kamatâ podpomaze gradsku sirotinju. Pokojni Pierotti bio je Taljan, klesarski obrtornik, pa se u Zagrebu obogatio. Pocascuje njegovu uspomenu, da je sav imetak ostavio Zagrebu, sto je u Hrvatskoj velika riedkost. Jer, Zagreb, se ne moze bas pohvaliti sa mnogo dobrotvorâ. Slava Talijanu Pierotti ju!

Poziv tamburaskom drustvo.

Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav» primilo je poziv od privatne skole «Eusebio Lillo», do bi se udostojilo uvelicati rodoljubnu chilensku svecanost na 21. svibnja, koja ce biti priregjena u municipalnom teatru.

Posto su izmed ovog nastavnog zavoda i drzavnih vrlo napeti odnosaji, tamburasko drustvo jos nije zaglavilo, da li ce prisustvovati svecanosti, jer se ne znade, da li ce se ista obaviti za reklam i inad ili u rodoljubne svrhe, kako onaj glasoviti dan zahtijeva. Osim toga na 22. istog mjeseca tamburasi priregjuju plesnu zabavu na spomen pete godisnjice utemeljenja.

Slikanje vatrogasaca.

Danas na uru i po podne slikati ce se vatrogasci crtvrte satnije.

Preporuca se koliko aktivnim, toliko pasivnim clanovima, da bi se nasli na vrijeme u kasarni 4.e satnije.

Pridignuti novce.

Na zamolbu gosp. Antuna Rozica, javljamo nasoj kaloniji, da bot «Ban Berislavic», koji se stavljao na *rifu*, bio je prodan, posto je bilo nemoguce napuniti sve brojeve. Gosp. Rozic povraca novac svakomu osobno, kad zna stan osobe, a one, te im ne zna stana, umoljava, da bi se potrudili do njega podignuti novac, na koji mu drago sat po danu.

Transandinska zeljeznica.

Ingenier Titus, koji je pregledao transandinski gvozdeni put iz Juncala, izvjescuje, da se radnja obavlja veoma brzo i da fali samo 205 metara a da se proruje najveci tunel.

Po napredovanju rabote dojduceg Sijecnja nalа se da ce Chilenski radnici pruziti ruke argentinskim u probusenoj Kordiljeri.

Sine ce se postavitio odmah za tim i vlakovi ce juriti iz Chile u Argentinu i obratno.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 24·—
1 kruna »	» 1·—

RAZNO

Iz Nove Zelande pisu:

Kuda god prodjete sirom ove zemlje, gdje nas izseljenik zive, vidjet cete liepih knjiga i razlicitih novina, a to je najbolji znak, da nas covjek zeli prosvjetu. Imamo ovdje i tri hrvatske novine, nu one su u rukama nasih trgovaca, a zalimo, sto se za nase radnike dovoljno ne brinu. Jos je zalostnije, sto ovdje nemamo jednog hrvatskog druztvá. Ne samo to nego mnogi od vidjenijih nasih izseljenika kao da se jos stide svoga imena, pa se vole nazivati austrijancima nego Hrvatima, kao da je to sve isto. Ovdje se drugi izseljenici po narodnosti prozivlju, a ne po drzavljanstvu; mi znamo da smo austrijanci, jer smo clanovi te drzavi ali smo po narodnosti Hrvati, jer nas je majka hrvatskim mliekom zadojila i hrvatskoj rieci naucila. Za to imenom hrvatskim treba da se svi mi u svakoj prigodi dicimo i da se svi slozno podupiremo, trgovci i radnici, jer to je uvjet, da nas i stranci postuju. Ako mi sami ne drzimo nista do svoje narodnosti, nemamo prava zahtievati to od stranaca. Budimo svoji!—

O novom vojnom zapovjedniku u Zadru javlja se sliedece:

Novi vojni zapovjednik u Zadru FML. Julije Fanta, rodjen 1855 u Radstadtu u Badenu, stupio je 1875, posto je svrsio tehnicku vojnu akademiju, u 1. zenijsku pukovniju. Imenovan je 1878 za naporucnika, pohadjao je visi zenijski tecaj, te je 1881 dodieljen zenijskom upraviteljstvu u Komornu, zatim upraviteljstu utvrdnih gradnja za Galic. Náredne godine dodjeljen je Fanta generalnom stôpu, te je god. 1886 presao kao kepetan u glavni stop; God. 1894 postade preko reda majoronom, 1897 opet preko reda potpukovnikom kod 84. pjesacke pukovnije. God. 1898 bi odlikovan vojnim krstom za zasluge; 1900 imenovan je za pukovnika u 53 pjesackoj pukovniji; malo zatim dobije zapovjednistvo 17. pjesacke pukovnije; 1903 kao zapovjednik 50 pjesacke brigade u Becu, pomaknut je generalmajorom, a 1905, kao zapovjednik 34. piesacke divizije u Temesvaru, feldmarsallajtnantom.

Odreka princa Gjorgja.

Uzrok ovoj odreci bio bi sliedeci: Na 14 pr. mj. podvornik nasljednika priestolja Gjorgja Kolakovic bio je donesen u bolnicu tezko ranjen. On je, kako socialisticke novine tvrde, odmah, pripovjedio, da ga je princ Gjorgje bacio na tle, tukao rukama i nogama, itd. Nu kasnije Kolakovic je pred sluzbenom komisijom izjavio, da ga je princ Gjorgje radi njegove nepaznje samo cusnuo, a da se je on u predsoblju spotaknuo i pao, te kako je imao malu kilu, zadao sebi ranu kod trbuha. Kolakovic je bio u bolnici operiran, ali je na 17 ov. mj. preminuo. Socialisticke novine otvorise kampanju proti princu Gjorgju. Osobito „Zvono“ stalo ga je uzasno napadati zahtjevajuci, ili da bude zatvoren u ludnicu ili doveden pred sud. Socialisticki zastupnik Kazlerovic naja io je, da ce o ovom slucaju interpelirati u skupstini.

Ovi napadaji socialisticke stampe jako uzrujase princa Gjorgja, koji je upravio sliedece pismo ministru-predsjedniku Novakovicu: „Radi posve neosnovani i neopravdanih napadaja, koje je nesretan slucaj u stanovitim krugovima náseg javnog mnienja izazvao, castim se u obranu dosada neokaljane casti i podpuno mirne i ciste duse izjaviti vam sliedece: U najdubljem osjecanju duznosti, koju mi u sadaujem casu nalaze moja savjest, odricem se u interesu domovine svih prava i prerogativa, koje mi po ustavu pripadaju. Taj moj zakljucak je nepokolebiv. Zato molim, da se u smislu istih postupa i poduzmu koraci, da dobije prevsnju sankciju. Odricuci se pako za uviek svih prava na priestolje, koja mi pripadaju na temelju ustav zemlje, ipak cu uviek biti pripravan kao Srbin i kao vojnik zrtvovati moj zivot kralju i domovini“.

Juraj Jordan
ULICA LLANQUIHUE

Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jasu najbolji likeri na svietu.

Novo izdanje srebrenih forinti.

Usljed zaustavea izdanja srebrenih formti nisu dostatne razpolozive zalihe od petokrunasa i jednokrunasa za podmiru potrebe sutnog saobracajnog novca.

Za to je austro ugarska banka naložila svojim poslovnicama, da za slucaj potrebe i opetizdavaju umjesto petrokunasa i jednokrunasa srebrene forinte. Isto tako odredilo je i ministarstvo financija u Becu svini finalcijalnimoblastima, da i opet stave upromet srebene forinte.

Japanska trgovinska mornarica.

Koncem god. 1908 iznosio je broj brodova japanske trgovinske mornarice 6097 sa cjelokup om tonelažom od 1,494.676 t. Prispodobi si to sa vremenom od prije 10 godina, proizlazi, da se je trgovinska mornarica Japana umnozila za 4104 brodi i za 881.045 t. D laje skrizaljka oznacuje razvoj japanske trgovinske mornarice u 10 zadnjih godina:

Godina:	brodova	
1898	1.994	613 631
1899	3.536	768.53[illegible]
1900	4.168	840.632
1901	4.534	902 190
1902	4 602	932.818
1903	4.624	077.308
1904	4.757	1,111.504
1905	5.089	1,260.187
1906	5.536	1,380.716
1907	6.097	1,494.976

POLIDSTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile.— F. Valdes Vergara).

IV.

Prevat god. 1810,

6. Patriote u kampanji.

Rat se produljio preko sest mjeseca bez da su patriote ista dobili. Ovi su se toliko navikli ratovanju, da su odolijevali ratnim poteskocam poput tvrgjave, ali su i kraljevci uzdrzavali svoj polozaj tako, da je nezavisistnosti prijetila pogibelj vise nego na pocetku rata.

Optuzilo se onda genela Carreru slabim vrsiocem vlastitih duznosti i nesposobnim voditi ratovanje. Nezadovoljnici, koje je prije proganjao, upotrebe prigodu da ga pred javnosti omalovaze. Ma kako su nepravedne bile one optuzbe, puk je u njih vjerovao i svaljivao je krivicu na generala rad produljenja ratovanja. Udovoljavajuc tome, vlasti iz Santiaga odluce odstraniti Carreru od vojske i na mjesto njegovo odaberu O'Higginsa.

7. Bitke i ugovaranje mira.

Dok je O'Higgins preuzimao zapovijed nad chilenskom vojskom, dolazio je iz Peru drugi spanjolski general, Gavin Gainza s oruzjem i novcem da prosljedi rat.

Ovaj se vojskovogja izkrca na obalam Arauka, preuzme zapovijed nad nekoliko kraljevaca i zaputi Chillanu gdje, se pridruzi ostaloj vojsci pocetkom god. 1814.

General Carrera, svrgnut sa sa zapovijedi, u drustvu brata Luja poduce se iz Concepcion u Santiago prvih dana one godine. U Penku su dvoje brace iznenadili kraljevci, koji ih zasuznje i povedu u Chillan, gdje su Camili kao ratni taoci do 12. maja, bas kad im uspije pregvariti straze spanjolske i dok se pati se ponovno slobode.

Novi spanjolski general hitjede odmah pokrenuti svoju vojsku. Jedan njegov oficir dopre do Talke, navali na grad i zarobi ga poslje krvave bitke u kojoj zaglavi slavno major Karlo Spreno, rodom spanjolac i boreci u redovima patriota.

—Ovaj dogogjaj u velike uznemiri patriote. O'Higgins se nalazio u Concepcioni s jednim dijelom svoje vojske; major Mackenna se nalazio na drugoj strani na obalama rijeke Itata u Membrillaru. Bilo je nuzdno zdruzti ove dvije vojske ne samo da ih kraljevci ne napadu posebno, nego takodjer da se maknu prema sjeveru i ratovne neprijatelju put u Santiago.

Gen ral Gainza, koji je znao da patriote spravljaju sjedinjenje svoje vojske, pospjesi jakom navalom na majora Mackenna. Vojska ovoga bijase dobrom slabija ali se nalazila u dobru polozaju pod zapovijedi iskusnog vodje. Rad toga sozbiju nevedu spanjolaca uz znatan gubitak. U bitki kod Membrillara e borilo 300 argentinaca, poslatih od vlade iz Buenos Aires.

Zapovijedao im je major Barcalcer, Mayor Ivan Grgur de los Heras takogjer se borio su 100 argentipskih dobrovoljaca proti mnogo snaznijoj spanjolskoj vojski. Bratstvo Chilensko-argentinosk bijase od onda krvljuo junastvom posvecenog za bojnim poljanama. Nekoliko godina kasnije to bratstvo personificirano u San Martinu i O'Higginsu osjegura nezavisnost juzno-americkog Kontinenta.

Pobjedom kod Membrillara bude pridruzena vojska i O'Higginsa i Mackenne. Vojska patriota uputi se pospijesno prama sjeveru, da pretece spanjolce i postavi se izmed ovih i Santiaga. O'Higgins postigne cilj i utvrdi se na zgodnu mjestu sjeverno Talke.

Kako se vidi, pobjeda je bila summijiva za obe strane. Nije se znalo na ciju ce stranu pasti konacna pobjeda. Tako se patriotam bio izjalovio pokusaj iskupiti Talku prije neg dogje O'Higgins na sjever. Spanjolci su s druge strane vidjeli da se odmice svrsetak rata, koji im se s prva pricinjao kratskim i lakim.

Spanjolski i patriotski zapovjednici, uvjereni da im fali snage da nastave rat, obustave ga uz ove uvjete:

«1.° Chile pripoznaje da ovisi o spanjolskom kralju.

2.° Prestaje neprijateljstvo i kraljevci isporaznjuju okupirane gradove.»

Ovi su uvjeti za chilence bili gori od gubitka, jer su se odricali nezavisnosti domovine i svih krvavih zrtava, položenih na njen oltar god. 1813. i 1814. Za to je zavladalo sveopce nezadovoljetvo proti narodnoj vladi, koja se tako grdno iznevjerili nadi u slobodu, po cem bukne novo nesporazumljenje izmed patriota.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih drogarskih t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Nedavno primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od ôneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica opreima *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u nozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara u 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Novac se isplacuje samo od 10 do 11 s. pr p., ali samo da prima pologe.
A. BRUNA upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda — Ulica Roca

POKUJSTVA
Perman nni izbor pokajstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinij nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumanta» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zenskih odijela za gospodu, gospoj[illegible]
—— Kaputa za gospodu, g[illegible]
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za g[illegible]
—— Svakovrsnih vezica.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez urakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
«Izradjuju se odijela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug: ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Veleizdajnički proces.

Zagreb, 22 ozujka.

Nakon trodnevne stanke danas je nastavljen proces protiv 53 Srba. Razprave nije bilo, navodno radi bolesti predsjedatelja Tarabocchie.

Svakako je napadno, da se je gosp. Tarabocchia rozbolio, kad je barun Rauch morao u Pešti, gdje je konferirao sa Wekerlom, te je preko ugarskog dopisnog ureda javio, do abolicije nema. Znak je dakle, da je to dao dementirati — i da se je o abolicij zaista radilo.

Pa koji bi i mogao biti drugi izlaz iz ovog monstrum — pardon: monstre — procesa! Dosta je zaviriti u konstrukciju obtužnice, izpitati vjerodostojnost i proveniencija svjedoka. To pokazuje i sliedeći slučaj, koji javljaju današnjem „Srbobranu“. Sjećat ćete se poznatih pisama, koja su u svoje vrieme bila upravljena Srbima uglednim građanima Vilicu u Gradiski i Fusaru u Medarima. U pismina se od njih tražilo, da na određeno mjesto polože znatne svote novaca, ili će biti obiedjeni s veleizdaje. Frankovo „Pravo“ tvrdilo je onda, da su ta pisma potmetnuta, da su ih Srbi sami pisali. Medjutim danas prijepodne javljaju telefonski iz N. Gradiske, da je uhvaćen i jutros rano doveden u zatvor Vaclav Holek, frankovac iz Saliceve župe Vrbja, na koga je pala sumnja, da je pisao ona pisma. Kod pretrage dzepova nadjena su kod njega dva slična pisma, koja još nije odpremio. Doveden pred predstonika priznao je, da je on ona pisma pisao. Od predstojnika odveden je natrag u zatvor, a već u 9 i pô satinadjen je gdje se obesio. Ovaj je nesretnik pao žrtvom svoje zasljepljenosti i lakomosti: klasičan dokaz, kako je ciela ova veleizdajnička afera skovana u laboratoriju D.ra Jozue Franka. Bit će toga više.

Danas je preslušavanje Petra Petrovica, a zatim su još preslušani Rade Malobabic, Gjuro Jevanovic i Antonije Srnic.

P. Petrovica se inkriminira, da je propagirao kojekoje protiv hrvatskih obrtnika, a tamo služio se kod — Hrvata! Ovog okrivljenika najvise je teretio izkaz svjedoka Mile Popovica. Medjutim je Mile Popovic u „Srbobranu“ dao izjavu, kojom svoj izkaz pred sudcem iztrazi tjelom pobija. Danas je drž. odvjetnik posumnjao, da je tu izjavu pisao Mile Popovic, na što mu je D.r Hinkovic predocio originalnu vlastoručno sastovljenu izjavu. Interesantno je gledje ovog obtuženika i to, da je proti njemu za narodne vlade g. 1906, na interpelaciju D.ra Elegovica, bila provedena iztraga radi u obtuznici inkriminarnih cina, ali se je izpostavilo, da je to lih pusta denuncija, te je iztraga obustavljena. D.r Hinkovic predložio je, da se nabave spisi ove iztrage, što je sud odbio, kao što je odbio i predlog, da se preslu-a kao svjedok iztrazni sudac Weinert, koji je izkaz svjedoka Mile Popovica krivo u zapisnik stavio.

Za preslusanja Petrovica odigrase se dvie zanimive scene. Branitelj D.r Dusan Popovic osudjen je po sudu na globu od 30 K, jer se smijao drž. odvietniku. Razpravi je prisustovao i poznati njemacki spisatelj Herman Bahr, koji je stigao amo, da se informira o nasim socijalnim i kulturnim prilikama. Posto medju novinarima nije bilo mjesta, D.r Hinkovic i ostali branitelji dadose mu mjesta na klupama branitelja. Tarabocchiji to nije bilo pravo, te je gosp. Bahr morao izici. Gosp. Tarabocchia vec cimati prilike, da pozali svoj negalontai postupak.

Rade Malobabic, osmi okrivljenik, trgovac u Velikoj Vranovini, natjerao je drž. odvj. Accurtia u bješnilo. Prica, kako se je, kad je bio preslusavan u Vrginmostu, kod sudca iztrazitelja Kosutica nalazio i drž. odvjetnik Accurti i kako mu je iztrazni sudac rekao, da ce biti pusten na slobodu, ako hoce nešto posvjedociti proti Adamu Pribicevicu i Jozi Orescaninu „Na to mi je — nastavlja obtuzeni — drž. odvjetnik rekao: „Svi Srbi svjedoce protiv ovih, zasto ne biste i vi?“ A sudac iztraziteli Kosutic izvadio onda svoju biljesnicu, te mi procita onu izreku, koja je označena kao moj izkaz u obtuznici, veleći, da bih ovako mogao izjaviti, to da bi bilo najbolje. Govorio mi: Vi sigurno ne znate, što znači biti zatvoren. Navlacio me tako i svakojako silio. A ja sam onda rekao: Doista ne znam, što je zatvor, ali ja se bojim i naroda, da ovako krivo izkazujem“. ...Na taj način dosta je u zapisnik izjava, da se on (Malobabic) boji odati: „jer bi me označili izdajicom, bojkotovali i ubili; jer je narod zavaran i zaludjen; da ste prije došli, bili biste mnogo stvari našli“.

Accurti je dovikivao obtuženom, da je cielo njegovo pricanje impertinentna laž i da ce ga za to proganiti radi potvore. Senat pak osudio ga je na 24 sata zatvora u mracnoj izbi uz tvrdi lezaj te dva posta.

Preslusavanje devetog obtuzenika Gjure Jovanovica, 38 godina, seljaka, bilo je vrlo kratko. Okrivljuju ga radi veliko-srbske propagande, na što on odgovara, da je Srbin od malih nogu i prijatelj sloge Srba i Hrvata.

Deseti obtuzenik Antonije Srnic, mladi ucitelj, uz vec poznate obcenite stvari, okrivljen je, da je vikao: „Živio kralj Petar!“ itd., što on porice. I njegovo preslusavanje brzo je obavljeno. Preslusavanje ostalih obtuzenika (43) potrajat ce još kojih 7—8 dana, tako da bi preslusavanje svjedoka imalo poceti oko prvoga — cieli mjesec dana iza pocetka razprave.

HRVATI I HRVATICE

sjetite se druzbe

Sv. Cirila i Metoda

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci, strojevi

„SINGER“

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VELGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite veliciue i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opremа novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoi vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuteria N. 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.“ razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobno pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obiteli posebna sluzba na kucu

— Preprodavcima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuđi racun.

Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

A. W. SCOTT

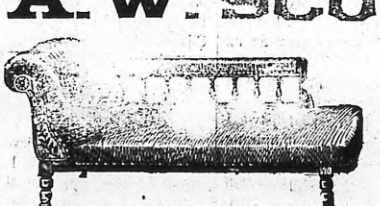

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaja mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izrada svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca, po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i cafare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Južno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Coichaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene vecma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4 —

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjtelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhih i zelenih.

Primaju se narucbe kod g. sp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkov c.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES“

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite, in prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 3 — Oglasi po pogodbi.

Br. 45 | Punta Arenas, na 16 Svibnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Tudor

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, šeširića kišnenih (sombreros de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za djecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporučamo našim **cijenjenim Hrvaticam** da posvete malo pozornosti ovom našem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic
AFANA I BILJARD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredinija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 303 Telefon 127
Javljam mojim odlicnim kijentima i opcinstvu uopce, da sam kim parobrodom iz Coihs i Magalhaesa primam na veliko raznovrsnog voca, zelenjavu, ostrige, meke, kestanske perade za izvoditi racu, hamburskih kobasica i t. d.
Prodajo na veliko i na malo. Posiuga na kucu.
Franjo Bat stich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnia pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Strmaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sati.
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. **Jure Kucana.**

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—
MITAR KALAJDŽIĆ
—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuc obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvodjelce, zidare, postolare i t. d. Skala svake vrsti. Papira za popljivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i Cia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Serravallevo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Narodni spomen dan.

„Omnibus" preporuca prihvat zgodnoga narodnog obicaja, koji nosi osima godimce velikih materijalnih koristi za svrhe narodne. To je t. zv. „narodni blagdan", dan Sv. Venceslava, u kojemu svi rodoljubni Cesi pridonose obol za svoje narodne instituicije, te tako svake godine smogu do 100.000 kruna, a bez veliko osobnih zrtava: svatko po malo. Isti list predlaze da bi se imao, kao narodni dan za Hrvate, prihvatiti dan smaknuca junaka Zrinskoga i Frankopana 30 travnja. Kad bi se ta plemenita navika i kod nas uvela, narod bi imao prilike, da se ovu ta dostojno oduzi njihovoj uspomeni i mucenickoj smrti za prava domovine.

Zadarski akademicari prihvatise odusevljenjem tu ideju, te misle 30 travnja kupiti narodni milodar, koji bi sasao na oj najpotrebnijoj narodnoj ustanovi: druzbi istarskoj. Namisao je osobite hvale vrijedna, pa nade je, da ce njihov primjer naci sljedbenika i po drugim mjestima.

Napredak obcinske stedionice u Biogradu pri moru.

U zadnjem izvjestaju obcinske stedionice u Biogradu pri moru nalazimo, da je kod iste za nepunih osam mjeseci ulozeno novaca na sredinju preko K. 100 000 (stohiljada kruna). Ako uzmemo u obzir, da je stedionica otvorena 3 kolovoza prosle godine, a na manje dva mjeseca upotrebljena na samu organizaciju, onda je to krasan napredak ove liepe ustanove.

Istna je, stedionica placa 5% cistih kamata na ulozeni novac, nu svakako mnogo doprinosi ovakvom napredku i to, sto za uloge i njihovo ukamacivanje jamci imovina obcine.

Za zeljeznicki spoj sa Dalmacijom.

Splitska obcina i splitska trgovacka komora brzojavno cestitase novom bosanskom poglavici Varesaninu na imenovanju, uvjerene da ce on uloziti svoj uplv, e da se sto prije ostvari zeljeznicko spojenje sa Splitom, a da zemlje posestrime Dalmacija i Herceg-Bosna, krvnim vezama i povjestnim uspomenan a jedna na drugu upucene, pokroce k boljoj zajednickoj buducnosti.

Plovitba na Bojani.

Dosla je mjeseci trajalo, da je nas pomorsko-trgovinski promet u Turskoj i na Iztoku neizmjerno trpio. Sad je stvar svrsena Austro-Ugarska i Turska nagodile se sbog Bosne i Hercegovine. Uzvratni politicki trgovinski odnosi i opet su uzpostavljeni Promet je ozivio. Postoji dakle opravdana nada, da ce i u Albaniji nasa trgovina ponovice biti zaposlena. Vec sada, kako pisu iz Skadra, pridolaze onamo velike mnozine svakovrstne robe iz Trsta. To je uzrok, da valja cim prije urediti pomorske pruge Sv. Ivan Medua — Oboti — Skadar. Austrijski Lloyd poduzeo je vec nuzdne mjere. A to ce ubrzo uciniti i ug.-hrvatsko parobrodarsko drustvo na Rieci. Austrijski Lloyd dogovorno sa trgovinskim ministarstvom u Becu, zapocee ce dne 15. t. mj. s redovitom plovitbom iz Trsta u Sv. Ivan Medua Ta plovitba bit ce prijucena na prugu, koju austr. Lloyd podrzaje izmedj Trsta i Lovcanto. Za sada ticati ce Sv. Ivan Medua, lloydovi parobrodi 2 put sedmicno. Kasnje mozda 4 puta. Dukako, da ce ta uredba biti samo privremena. Poslje postat ce stalnom. Sve su pripreve u tom pogledu u toku.

Austr. Lloyd naredio je vec, da se na njegovoj brodogradilnici u Sv. Andriji (Trst) gradi [illegible] ce biti odasen za plovitbu na Rieci Bojani. To je znak, da je mir na Balkanu na nedogledno vrieme uciviscen.

Tramway Rieka — Istarska granica.

Obcinsko viece na Rieci zakljucilo je dne 29. pr. mj., da se ima graditi i produziti pruga elektrickog tramwaja iz Rieke do istarske granice, do tieno do Kantride, koja spada pod istarsku obcinu Kastav u politickom kotaru Volosko. Kada ta riecko — istarska pruga bude dogradjena, bit ce s Rieckom spojena svakolika obala istarske Liburnije. Tako ce se onda moci voziti izravno sa elektrickim tramwayen iz Rieke na Volosko — Matulje, u Opatiju, Iku i Lovran i obratno. Ta cinjenica probuditi ce u velike kopneni promet izmedj Rieke, Kastavcine i nase hrvatske liburnicke Istre.

Previsnji dar.

Njegovo Veličanstvo udielilo je pravoslavnom crkovnarstvu u Ercegnovomu 1500 K pripomoci iz privatne blagajne za-unutarnje radnje u novosagradjenoj pravoslavnoj crkvi.

«Veleizdajnicki» proces.

Zagreb, 26 ozujka.

Danas je preslusano sest okrivljenika, te je tako dovrseno preslusavanje druge grupe — Glina. Preslusani su Stanko Rebraca, Gjuro Koncar, Ljubomir Vilic, Dimitrije Gajic, Bogdan Ristovic i Stevo Koncar. Svim ovima, kao i prekjucer preslusanom Nikoli Rebraci imputira se, da su na Bozic 1907 aranzirali seljacki banderij (Na konjima, okiceni srbskim trobojkama i oboruzani puskama) i vodili ga kroz Glinu i vikali: „Zivila Srbija". Stanko Rebraca suvise da je tom prigodom drzao govor, u kom da je naglasio, da Sv. Pribicevic i Bude Budisavljevic du-om i tielom naginju na Srbiju i da za nju rade, te da oni dapace imaju vezâ sa samim srbskim kraljem Petrom Karagjorgjevicem. Na to da su saliu granicari klicati: „Zivio kralj Petar!", a Stanko Rebraca da je nastavio: „Zato klicem Zivio nas srbski kralj Petar Karagjorgjevic i zivio nas vjerni vodja Svet zar Pribicevic!"

Ovaj govor, kako vele obtuznica, cuo je svjedok Petar Bizar, koji da se je tom prigodom preobukao u seljacko odielo, te se uvukao u kucu Gjure Koncara, kamo zadjose granicari nakon banderija.

Stanko Rebraca, 28 godina, blagajnik je srbske trg.-obrtnicke banke u Glini. Dr Solaric, nakon sto je obtuznica postala

Slijedi na 4.j strani

Jerolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavárstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svákovrsnih boja kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Ñuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i naiurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od dánas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako sljedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

— Austro-Americana —

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Pálmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neporecnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaça, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·1 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Hrvati u Americi za svoju otacbinu.

U nedjelju na 14 pr. ozujka obdrzana je u Chicagu velika javna pucka skupstina, koju je posjetilo vise stotina Hrvata i brace Slavena. Predsjedao je Aleksandar Ivec, a izviestio je o zadaci ove skupstine Juraj Mamek Jos su govorili M. Glumac-Jurisic, D.r A. Biankini, Tomo Lockovid i Ceh Mestak.

Skuptina je jednoglasno prihvatila sliedecu resoluciju:

„Ova javna narodna skupstina najodlucnije prosvjeduje protiv nasilnicke vladavine bana baruna Raucha, koja vladavina zakone krsi, politicke slobode gazi i protuustavno vlada, trosec narodni novac bez odobrenja hrvatskog sabora.

Bana Raucha smatra ova skupstina placeni orudjem austro magjarskih vlastodrzaca, koji je poslan sa zadacom da izmuci i podjarmi Hrvatsku, da ugusi zahtjev naroda, jer se je poceo dizati protiv tlacenja i magjarskog prezanja, e poceo glasno traziti svoja ustavna i politicka prava i neokrnjenu samostalnost Hrvatske i Slavonije.

Da bi Rauch izvrsio svoje izdajnicko poslanstvo i da bi oslabio snagu narodnu, izmisljena je i potnietnuta veleizdajnicka afera protiv Srba, s kojom se hoce raspiriti mrznju medju jednokrvnim narodom hrvatskim i srbskim.

Ovu sramotnu urotu skupstina najzesce osudjuje, a ujedno izrice svoj prezir politickom pustolovu Franku, koji izazivlje dusmanski razdor medju Hrvatima i Srbima. Rauch i Frank — ogavni placeni sluznici austro-magjarskih vlastodrzaca — hoce izazvati bratoubilacki boj medju Hrvatima i Srbima, da onda vlastodrci pokazu da je narod buntovnicki, pak da Hrvatsku jos vise stegnu i potlace.

Ova javna skupstina zahtieva da se s mjesta sazove hrvatski sabor i da se uzakoni obce, jednako i tajno izborno pravo, a jednodusno pozdravlja one oporbene stranke u Hrvatskoj, koje su sklopil savez i odlucile voditi sporazumnu borbu za izvojstenje ustavnih i politickih prava, a u prvom redu za izvojstenje ustavnih i politickih prava, obceg, jednakog i tajnog prava glasanja, kao najprieci uvjet napredka i oslobodjenja Hrvatske.

Ova skupstina konacno poziva citav hrvatski narod u Americi, da se pridruzi narodnoj borbi u domovini, te zakljucuje da se ima stvoriti u Americi odbor za Narodnu Obranu, da se moralno i materijalno podupre borba oporbenih stranaka u Hrvatskoj.

Ujedno se stavlja u duznost na danasnjoj skupstini izabranom odboru Narodne Obrane, da izda jedan Proglas na narod u Americi, kojem ce se raztumaciti sudbonosno stanje u Hrvatskoj i pozvati narod da podpomogne borbu protiv tlacitelja, a za izvojstenje narodnih i covjecanskih prava, za izvojstenje sretne, slobodne i samostalne Hrvatske".

Hrvatska tradicija.

Citamo u „Narodnoj Obrani":
Kad je trebalo uz najgore prilike zaposjesti Dalmaciju pocetkom 19. stoljeca, to je za tu misiju bio pozvan Hrvat — barun Matija Rukavina. Kad je Rukavina svoju misiju obavio tocno, nije ostao u Dalmaciji, nego su ga opozvali, a u Zadru postavili za namjestnika — Nijemca.

Kad je g. 1841. trebalo spasavati prijestol i monarkiju, ogrlise junacinu Jelacica, koji je zaista doprimio za spas dinastije i monarhije, doprinio kao vojvoda i kao hrvatski ban. A kad je sve izvrsio, sto su od njega trazili, onda su njegovu dragu Hrvatsku prekrilili absolutiznom, cime su mu tako razalili dusu, da je doskora i umro.

Kad je g. 1878 trebalo prema europskom mandatu osvajati u Bosni kamen po kamen od Hadzi- Loje i njegovih ustasa, opet su nasli dva Hrvata: Filipovica i Jovanovica. I cim se smirila okupacija, oba su Hrvata opozvana, a mjesto njih sjedi u Sarajevu nijemac Würtemberg.

Uz danasnje mutno obzorje sjetise se becki mudraci opet, da ima Hrvata pa postavise poglavicom Herceg Bosne generala Varesanina. Kad se kriza slegne, kad opasnost prodje, tko zna ne ce li se i opet nastaviti ta hrvatska tradicija, pa ce mjesto Varesanina vladati u umirenoj Herceg-Bosni opet Niemać ili Madzar.

Za hrvatski narod kao da je na najtvrgjoj pergameni — vremenu ispisan ovaj zapis: Izvrstan u teskim vremenima, uztraja za svaku uslugu — u vrijeme mira i bezbrige ne zasluzuje priznanja ni n grade.

Zastupnik Biankini o riesenju spora sa Srbljom.

Dopisniku „Zeita" izjavio je zast. Biankini ove svoje nazore: Da je spor izmedju Austro-Ugarske i Srbije doveo do otvorenoga preloma, pretrpjele bi najvise jugoslavenske zemlje. Ako vec i to mnogo znaci, jos vise znamenuje, da je protivnik nas brat po krvi, pa je po tom za juzne Slavene tim radostnija viest, da je doslo do mira. U Hrvatskoj vladala je velika uzbudjenost. Magjari su poluslizbenim putem najavili, da ce u slucaju rata u Hrvatskoj biti proglaseno iznimno stanje. To znaci uz danasnje prilike toliko kao prosirenje magjarskoga rezima, sto bi moglo uroditi losim posljedicama. Hrvati i Srbi i onako smatraju aferu glede propagande osvetom od strane Magjara, kojom hoce da zavade oba bratska naroda, koji su u borbi za svoje narodne ideale. Vec za vrieme posljednje parlamentarne debate izjavio sam potrebu, da se zavede kraljevski komisarijat, jer nije moguce predvidjeti, do kojih nasilja bi magjarski rezim mogao dovesti u slucaju rata. Anekisija Bosne i Hercegovine jest sada gotova i mi molimo Srbe u kraljevini, da nas u buduce moralno podpomazu u onome, sto nama juznim Slavenima u Austro-Ugarskoj moze koristiti. Jer samo se od da mozemo nadati sdruzenju svih jugoslavenskih elemenata u Austro-Ugarskoj u jednu grupu. U tom slucaju bili bi i Srbi u kraljevini osigurani od invazije, ma s koje mu drago strane, kad bi se juzni Slaveni pobrinuli za dobre gospodarske i politicke odnose sa svim balkanskim drzavama.

BRZOJAVKE

Bec 15.

Car i kralj Franjo Josip I. i njemacki car Wilim II, koji se sada nalazi ovdje, poslali su kralju talijanskomu Viktoru Emanuelu II. svom prijatelju i savezniku brzojavni izraz nepromjenljiva prijateljstva.

—Car i krali Franjo Josip I. ponudio je gala — banket njemackim vladarima.

Po svrsenim srdacnim nazdravicama carevi se izljubise.

Petrograd 15.

Lopuhin, bivsi chef pulicije glavnog grada, optuzen radi veleizdajstva bi osugjen na pet godina teske tamnice.

KRONIKA

Padanje vrijednosti chilenskog novca.

U megjunarodnom saobracaju chilenski novac biva danomice sve to vise preziran. Kraj njegove nominalne vrijednosti od 18d jedva se papirnati pesos prima za nesto vise od 9d. Vrijednost mu je dakle pala skoro za polovinu.

Mnogi strucnjaci pisu o tomu zlu duge clanke i navagjaju raznovrsne uzroke. Neki krive vladu neki rasipnost chilenskih gazdana, koji svoj novac razbacaju po velegradovima evropejskim, neki preveliki luksus za koji odilazi mnogo novaca u inozemstvo' neki peruansk chilenski spor, ali niko tome ne moze da nagje lijeka, kako je to nasim citateljima vrlo dobro poznato. Jedan je strucnjak ovih dana obrazlozio sto se citalo u «El Magallanes-u» kako je nemoguce ni da se pridigne u danasnjim prilikama. Jedino sto se stalno znade, jest to da je tesko i radniku i trgovcu.

Radniku je zasluzba uvijek jednaka, a da nami i svagdanje potrebe treba za sve da dvostruko placa, pa nije cuda da se nalazi u ocajnom stanju.

Trgovcima je ne manja briga. Oni bogatiji lakse odolijevaju padanju novcane vrijednosti, ali oni, koji rade vecinom na vjeresiju u golemoj su smetnji. Trgovinu prodavaju po dnevnoj tekucoj vrijednosti. Kad ih dogje red da isplate obveznice, koje se placaju u zlatu, usljed viseg, naglog pada novcane vrijednosti izgube dobitak i rabotu, a i od glavnoga, a da i ne govorimo o tom kako manje i prodavaju jer kup ima ne dotice novca da trose, pa se ogranicuju na samo nuzdno, da prezivu.

Ako pak trgovac prodaje na vjeresiju, ne moze da novac utjera u zgodno vrijeme, jer radnik nema otkle da plati a on mora svoga vjerovnika isplatiti, onda je jos na gorim mukama. U jednu rijec, kako prije rekosmo, svakomu je tesko i veoma tesko, tim vise, sto niko ne zna, kad cemo iz ove tuge i nevolje izaci

Pa da je ovo stanje bilo casovito, ni po jada, al je ovo vec treca godina, da nas prati ista nevolja.

Zabava u Portugalskom pripomocnom drustvu.

Portugalsko pripomocno drustvo prvo ove vrsti utemeljeno u gradu Punta Arenas, u komu je dobar broj clanova naseg naroda jos od njegova utemeljenja, proslavilo je u petak u vecer godisnjicu svog utemeljenja plesnom zabavom.

U tu svrhu dvorana je bila vrlo u kusno opremljena i okicena mnogobrojnim zastavama. Prvo je mjesto zauzimala, kako je naravno, zastava portugalska i chilenska, a u sredini na pobocnoj strani nasa mila trobojka s grbom trojedne kraljevine, ponosni znak nasih svijesnih ljudi, koji se od pocetka ovog drustva svake godine postavlja.

Plesu je pristupilo mnogo clanova sa svojim obiteljima. Krasni spol u elegantnim opravama, brojem je skoro nadmasivao jaki. Plesalo se skladno sve do svanuca. Na ponoca se sluzila zajednika vecera, pripravljena po vjestom i okretnom hotelieru g. E. Groetersu, preko koje je gosp. presjednik izrekao prigodno slovo, koje su nazocni

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino, Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra, jesu najbolji likeri na svietu.

stojecke zaslusali.

Kao svakog puta od svog utemeljenja, tako je i ovog ucestvovao sekstet tamburaskog zbora «Tomislav»

I ovom smo prilikom opazili, da u ovom drustvu vlada neogranicena ljubav i sloga, koliko u nijednom mjesnom drustvu, sto stavljamo na izgled osobito nasim zdrustvima.

Hrvatski vatrogasci.

U cetvrtak u vecer pravili su vatrogasci «Hrvatskog dobrovoljnog vatrogasnog drustva» vjezbe sa ljestvama. Jer je bilo veoma mrzlo vrijeme, pravo zimsko vece, nije pristupio a ocekivani broj vatrogasaca.

Posto se pribliza godisnjica utemeljenja vatrogasnog tijela u Magdalanesu, kojom ce prilikom sve kolike susnje zajednicki vjezbati, obavit ce se jos nekoliko prakticnih vjezbâ u hrvatskoj satniji, da je zeliti da pristupi sto visi broj dobrovoljaca, da se sto bolje izvjezbaju, te bi na glavnim zajednickim osvjetlali, kako uvijek, svoj obrez i naseg naroda.

RAZNO

Ekonomske pogodnosti Srbiji.

Beogradski listovi pisu, da im je sa kompetentne strane priobcheno, da su Srbiji obecane sa strane velevlasti ove pogodnosti: 1. slobadan provoz robe u zatvorenim vozovima do mora, 2. osiguranje gradnje jadranske zeljeznice; 3. proglasenje neutralnosti Srbije po uzoru Svajcarske.

Borba izmedju financiera i sumnjivih ljudi.

Javljaju iz Budve, 25 ozujka: Jucer, oko 4 sata po podne, opazio je financiski nadstrazar na Brajicima, Tomo Dubre, stojeci van sluzbe pred financiskom kasarnom, gdje dva covjeka, jedan u narodnom a drugi u gradskom odielu, idu put Crnegore. Njiho o drzan e pricinilo mu se sumnjivo, pa ih je pozvao, da pidju u kasarnu, da ih pregleda. Oni i ako preko volje, odazvase se nalogu, i podjose u kancelariu, u koju bijase dosao i strazar Ivo Ramnjak. Ona se dvojica legitimirase kao Joko i Marko Stanisic iz Majna.

Strazari stadose jednoga od njih da pregledaju i kad bijahu skoro svrsili, onaj drugi, koji ceka-e, potrca na vrata, kao da hoce da pobjeze. Nadstrazar da to zaprieci, zatvori vrata, na sto obojica izvadise samokrese i stadose da pucaju, te ranise nadstrazara sto nozem sto samokresom devet puta. Napadnuti su se, i ako ranjeni, branili, te je strazaru Ramnjaku uspjelo da napadacu iztrgne iz ruku revolver, dok je Dubre, jednom rukom drzeci ruku napadaca podignutu sa samokresom u vis, drugom iztrgnuo mu iza pasa oduzi noz, te s njim probio, kako on to tvrdi, napadaca u drob, a drugoga blizu bubrega.

Napadnutima nije mogao nitko da priskoci u pomoc, jer od ostalih financijskih strazá jedan je bio vanka, a drugi u sluzbi, te je napadacima poslo za rukom, da izmaknu preko granice. Financijskim strazarima, koji su tezko ranjeni, te se nalaze u opasnosti zivota, bila je pruzena liecnicka pomoc i dovedeni su u amosnju vojnicku bolnicu. Sudbena vlast iztrazuje.

Utopio se.

Dna 2. pr. mj. u jednu uru pos. p. vozec se sa lakom put Dubrovnika ribari Filip Vuga iz Zatona i Emilijo Foretic sa Kolocepa, ispod velike Petke naidu na mrtvaca koji plutase na povrsini mora. Netom prispjese u gradsku luku odma prijave stvar. c. k. luckom poglavarstvu.

Poduzetim izvidima ustanove, da je nesretnik neki radnik Ivan Soldo p. Frana, mladic od 21 god. iz Rakitna kod Ljubuski u Hercegovini, te da je bio zaposlen pri gradnji obale u Gruzu, koju je radnju napustio pred 4 mjes. namjeravajuci poc u Ameriku.

POLIDSTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdés Vergara).

IV.

Prevat god. 1810,

8. Revolucija brac Carrera.

Istih dana, kad se sklapao ugovor, braci Carrera suznjima spanjolskim u Chillanu, pogse za rukom oslobositi se bijegom. Njihova prisutnost u Santiagu vrlo uznemiri vlasti. Okolnosti su bile pogodne za revoluciju zbog opravdanog nezadovoljstva, sto je izazvala vlada kod sklapanja ugovora sa Spanjolcima.

Nova revolucija generala Carrere nije se mnogo cekala. Na 23. srpnja 1814. on i njegovi prijatelji zauzmu kasarne u Santiagu i organiziraju upravljajuce Vijece. O'Higgins pogje na sjever sa svojom vojskom, da uspostavi red, pomerecen slavodobitnim prevra om. General Carrera uredi hitro nekoliko bataljona i izagje iz grada, da se ogleda sa svojim protivnikom. Dva chilenska generala susretu se kraj Maipo 12 kolovoza 1814. i potuku se, kao da bi bili sinovi dviju neprijateljskih domovina.

O'Higgins, porazen, povuce se s bojnog polja su jedno sto ljudi. Buduc mu se pridruzilo dosta razprsanih, namjeravao je ponoviti gragjanski rat, kad se obaznalo, da spanjolska vojska na rapovijed novog generala Mariano Osorio, dolazi da se bije jer potkralj peruan-ki nije pristao na ugovor sklopljen s patriotama. Chilenski generali, videc domovinu u pogibelji, zaboravse svoje razmirice, da se zajedno ogledaju sa kraljevcima. O'Higgins pripozna Carreru glavnim zapovjednikom s izjavom, da on i njegovi oficiri ne pitaju druge casti osim te, da im se dopusti postaviti se u prve redove patriotske vojske.

General Osorio, da se okoristi nesuglasjem patriotskih vogja, reorganizira u malo dana vojsku utaborenu u Chillanu i otputi prama sjeveru mjeseca kolovoza. U Talki obazna za izmirenje O'Higginsa i Carrere. Ovaj dogovaj, protivan njegovim osnovama, prisili ga otegnuti prodiranje na Santiago. U zamjenu toga dobio je vremena da upotpuni svoje potrebe, da se bolje izvjesti o situaciji u zemlji i da primi pomoc od mnogih kraljevaca, koji su se izdavali patriotama, kad su mislili, da je pobjeda na njihovoj strani. Napokon, 15. rujna, Osorio podigne svoj tobor iz Talke, da poduzme navalu. Na nesrecu chilenski generali, i ako pomireni, nijesu se ravnali po jednoj te istoj ratnoj osnovi, sto bi davalo jedinstvo njihovoj snagi. Carreri je falilo pouzdanja u vjernost O'Higginsa iz cega za domovinu porodi se veliko zlo.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) tankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze nikо zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u nozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Na [illegible] samo od 10 do 11 s. pr p., ali samo da prima pologe. [illegible] upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumanña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odjela za gospodu, gospoj i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoj i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospodje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu. SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

—ULICA LLAQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

promovocna, bio je iznio predlog, da se ustanovi alibi Stanka Rebrace, jer njega na Bozic 1907 nije ni bilo u Glini, nego je bio kod svojih, tri i pol kilometra dalcko od Gline, dakle nije mogao drzati imputiranu mu govor. Taj je predlog bio odbijen, ali su ipak svjedoci obrane, koji imadu posvjedociti „alibi", bili preslusani dne 5 ozujka. Zato je danas D.r S. Budisavljevic predlozio, da se ti zapisnici procitaju, a posto je iz njih jasno, da Stanka Rebrace nije onog dana bilo u Glini, te nije mogao drzati spomenuti govor, da drz. odvjetnik odustane od progona proti njemu. Sud je ovaj predlog odbio.

Gjuro Koncar, 28 godina, trgovac i gostionicar u Glini, kriv je sto je primio gore spomenuti banderij u svoju kremu i sto je navodno odobravao govoru Stanka Rebrace kako tvrdi "klasicni" svjedok Bizar.

Dvadeseti obtuzenik Ljubomir Villic, 39 godina, krojac u Glini, kriv je sto je krojio i sivao srbske barjake.

Predsjednik: Ali svjedoci posvjedocuju, da ste jednom psu stali na rep i rekli: „Ovako Hrvat vice".

Obtuzenik, uz obci smieh, odgovara: „Ali pas nije imao repa"!

Za preslusavanja Viliceva Valerijan Cribic vic nesto upada, na sto predsjedatelj odredjuje, da se Valerijan i Adam Pribicevic te Momcilovic imadu odstraniti iz dvorane. Orescanin i ostali obtuzenici vicu: I mi smo govorili!

Sud stvara zakljucak, da svi obtuzenici, izuzam onih iz ginskog kotara, za danas i sutra ne smiju prisustvovati razpravi.

Dmitru Gajicu, od 32 godine, trgovcu u Glini, obtuznica imputira da je iz svog ducana razpacavao slika kralja Petra, ovu imao u zbogu, da je prodavao dozvu za duhan sa grbom kraljevine Srbije, te kape sa istim grbom, a i sa nadpisom: „Zivio Karagjorgjevic, pa da je takovu kapu i sam nosio. Gajic veli, da je prodavo hrvatske i srbske kape. Slike kralja Petra nije prodavao niti imao u izlogu. Za im se izpostavlja, da onaj svjedok, koji tvrdi, da je kod obtuzenoga vidio kapu sa nadpisom „Zivio Karagjorgjevic", ne zna ni citati ni pisati.

Bogdan Ristovic, 25 godina, gruntovnicarski vjezbenik u Glini, okrivljuje se da je aranzirao spomenuti banderij.

Stevo Koncar, od 27 godina, brijac u Glini, odgovara odriesito i duhovito. I njemu se imputira da je aranzirao spomenuti bandarij. Niti je bio u Beogradu, niti je bio u kontaktu s glavnim obtuzenicima, osim sto je jednaput Adama Pribicevica — brijao, kao sto je brijao i suobtuzenike iz Gline.

Zagreb, 27 ozujka.

Cielu danasnju razpravu izpunjena je preslusavanjem dvadesetcetvrtog obtuzenika, Pere Bekica, 27 godi. starog, trgovca i posednika u Dvoru.

Obtuznica imputira da su od god. 1906 nastupili u dvorskom kotaru kotaru pojavi isti kako u Virovitickom tako u Glini t. j. velko srbska propaganda.

Ot. Bekic veli, da je njegov otac najveci protivnik Hrvata. On zajedno stoji na stanovistu narodnog jedinstva. Ima i danas Srbe koji Hrvate mrze, ali vidimo, da se prez na bas na Srbe koji se bore za prava Hrvatske. Latinicu srbske zapisa a i cirilica starije su nego li je on sam. Ban Khuen Hedervary priznavao je i podupirao Srbe, ali ako je vidio, da bi se uslied njegovog podupiranja Srbi s vremenom mogli razviti pojavi, koji ce Srbe dovesti na obtuzenicku klupu, onda mu je duznost da tome predusretne Zato bi morao on prvi ovdje sjediti radi veleizdaje.

Predsjednik: Dozvoljavam, da je bivsi ban Khuen podupirao Srbe, ali su onda Srbi bili lojalan elemenat!

Kad predsjedatelj predocuje, da se od god. 1906 u Dvoru iztice ime srbsko, klice se Srbiji itd., obtuzeni veli: Ako je je takovih pojava i poklika i bilo, kako to da radi toga nije jos nitko progonjen?

Predsjednik predocuje corpora delicti, duhanske doze, djevojacke kosulje, cuture i cilime — sve sa srbskim grbom.

Obtuzeni veli, da to nije srbski grb. Pita, da li ce biti progonjen kao veleizdajnik onaj becki tvornicar, koji mu je takove doze poslao. Glede cilima sa grbom veli, da je poucavala vezati taj grb jedna ucitelica Hrvatica. Cuture pak sa grbom izradjuju se u zemaljskoj kaznioni u Lepoglavi i medju narod prodavaju.

Obtuzeni urucuje predsiedniku po jedan eksemplar slike cara Dusana Silnoga koju je jos god. 1860 pravilá i prodavala jedna becka firma. Ta je slika skroz sovinisticka. Na njoj su grbovi svih srbskih zemalja, u koje je uracunana i Hrvatska za koju obtuzeni veli, da nije nikada bila srbska. Iz svega ovoga se vidi, da su se ovakove slike popularizirale iz — Beca.

Bekicu se nadalje imputira, da je prodavao pojase kubure i sam krese, sto on odlucno poriče, jer ih je prodavao javno kao trgovac na to ovlasten.

Kad mu predsjedatelj stavlja u tanje glede Nastica i „Finala", obtuzeni podjednako govori, da ce na to odgovoriti, kad dodje Nastic.

Nastavak razprave u ponedjeljak 29 tek.

HRVATI I HRVATICE

sjetite se druzbe

Sv. Cirila i Metoda

A Y DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Ljecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebno dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile

Na raspolozenje, onih, te je trebaja na svaku uru po danu i po noci.

Rozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

[illegible] sa Austro Ugarskim drzavljanima da [illegible] direktno [illegible] u Dalmaciju i Hrvatsku [illegible] bez [illegible] Austrijske [illegible] vlasti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

FIRST [illegible] Punta Arenas — FIRST

Hotel I.° razreda

[illegible] na [illegible] kod [illegible] u Argentini [illegible] sa [illegible]

Osobne [illegible] na [illegible] pri [illegible]

MESARNICA

[illegible] na malo i na dosta

— Za [illegible] posebna sluzba na kucu

— Prepredacima znatan [illegible]

— Slanine masti i kobasica svake vrsti

— Predaja blaga na dosta uz [illegible]

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zastupa se za kamerstanje novca na prvi [illegible] kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun

Prisiljene vrhe [illegible]

— Pisarna Concepcion ug. Chiloe. —

A. W. SCOTT

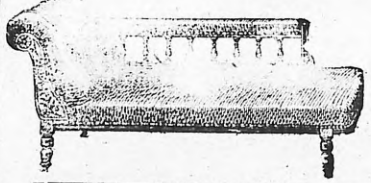

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaja mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorno. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i carare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najjitnija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4 —

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradetelje; stubova sa ogradje; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Tucine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkov c.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake **nedjelje.**
Odgovorni urednik **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 6 — Oglasi po pogodbi.

Br. 46 Punta Arenas, na 26 Svibnja 1909 **Godina II.**

Casa Juricic

1909 - ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Kloluka, ovratnika krznenih (cuellos de piel) b uza i cipela podstavljenih flanelom.

Za d'ecu: Odijela, rebljeg, crnog a i kapica iz najfinije vune pletenih.

Za gospodu: Veliki izvor odijela, kaputa i kapa.

Flanela za bliza i pigué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo nasim **cijenjenim Hrvaticam** da posete malo pozornesi ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Viski Violic

AFINA i BILJARD

Boga obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najured.

— Llanque ug. Av. Colon — asilla 264. —

La Neva Recoba

Llanquihue Pedro Montt

Broj Telefon 127

Javljamo cijenim klijentima stvu uopce, da svakim danom iz Coile i Montevideo imam na veliko ranovrsna, zeleni, cerviva, tijestenine uke, kat lanske perzili zlati racu, hamburskih kata i t d.

Prodaje veliko i na malo. Posluzuje kucu.

Batistich

Bijelo a s Braca

primio sam iz domovine i prodajem jerenu cijenu.

Mat Raevic

Ulica Montt

— Ul Montt —

Radio okucstva

Maule iz Errazuriz.

Jednos antnog pokucstva i a solidna izradba. rebnih sanduka i v

Zajamc izradba.

Senkovic

Sl

Prave se nici.

Vuna je a.

Cijene vr a vrsnoci vune.

Narucbe s z 24 sati.

Jamci se

ZOVIC

Colchag ncagua i Chiloé.

Hotel rant

— CITT IA —

Kuca prvo

Hrane u

Pivni o

Llanquihue att.

Knjizara "

— Uli

Skladiste materijala i sk

Knjiga g Hrvatskih g kog spanjolsko

Novela i ih.

PERIC

— P

Diplomir ja 1898. na om ucilistu h u Zadru.

Ataca ni p. Jure K.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim ljecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubregá, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

stojnim parobrodima primio:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500

sa e finih likera.

Uredjena n jb li m i pohranom

ZE JEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikla potrebnih za gradjenje. Alata za drvodjelce, zidare, postolare i t. d. Stakla svake vrsti. Papira za popljivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravalhovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Necorjecno djelo.

Javljaju iz Spljeta, da su u Gomilici, u noci izmegju 24. i 25. p. m. nepoznati zlikovci usli u groblje, podigli poclu sa g oba p. k. dra Ignjatijja Bakotica, pak je porazbili i komade na cestu polacali. Zalost je i pomislit da ima u nas ljudi koji mogu sto i ko zamisliti i izvrsiti, ako je i u divljim zemljama grobije svako nu sveto. Dok zivo zalimo, da se sto nako mogli dogoditi u nasim p Kastelima, zelimo da vlasti sto prije uguse u tr g krivcima, te da budu kazneni kao sto zasluzuju oni koji se ogrjesese o svet st groba.

Austrijski car — bosanski kralj.

Jedan becki list javlja, da je austro-ugarski poslanik kod Vatikana, grof Szecsen, povodom pregovore sa papinskom stolicom da papa podjeli Franji Josipu naslov kralja Bosne i Hercegovine. Papina je dozvola potrebna radi toga, sto je posljedni bosanski kralj godine 1401. ostavio pravo papinskoj stolici, da mu odredi naslijednika. Cini se, da ne ce biti nikakovih osobitih poteskoca, da se ovaj naslov prenese na cara austrijskoga, obzirom, da je on i hrvatski

O razdiobi Bosne.

Sarajevski „Hrvatski Dnevnik" dvoji, da li se je igdje do danas ozbiljno pretresalo ovo pitanje.

„Moguce je — pise sarajevski list — da bi se Austrija nekako mogla sprijateljiti s pomisliu, da se Hercegovina i jedan mali dio Bosne prisajedini Dalmaciji, a sjeverna Bosna da pripadne Hrvatskoj. Ovo nije iskljuceno, jer bi time austrijska pala dobila Dalmaciji cvrsto kopneno zaledje, a ne bi izgubila kontakta sa bliznjim Balkanom. Nu ako bi Austriji ovaka osnova isla u racun, Ugarska ne bi nikada pristala na takova podjelu. Jer u slucaj, da se razdioba provede, doticni bi dio Bosne bio pripojen Hrvatskoj uz iste drzavnopravne odnose pram Ugarskoj, u kojim se danas Hrvatska nalazi. Nekakav „corpus separatum" Stjepanove krune bio bi u tom pogledu iskljucen. A to bi znacilo ojacanje Hrvatske, na sto Magjari dragovoljno ne ce nikada pristati.

Vise nego ove poteskoce s austrijske ili ugarske strane, onemogucio bi razdiobu Bosne unutarnji odpor u samoj Bosni i Hercegovini. Nas geografski polozaj, nasa povjest i tradicije, nase konfesionalne i etnografske okolnosti govore odlucno proti svakom i najmanjem pokusaju, koji bi smjerao za tim, da nas se raskomada na dva ili vise dielova.

Budu li pitali pucanstvo Bosne i Hercegovine, sto ono sudi o tom eksperimentu — tada bismo se nasli slozni svi, i katolici i muslimani i pravoslavni, svi bez razlike bismo doviknuli: nikada, ne damo da nam razkomadate nasu domovinu!

Osiguravanje radnika.

Kralj je sankcionirao zakon o bolnickom osiguranju radnika u Bosni i Hercegovini. Pripeme za ovadjanje ovog zakona vec su u toku, te ce on skoro stupiti u zivot

Austro Ugarska banka.

Osnovat ce svoju podruznicu u Sarajevu.

Kako se doznaje iz dobra izvora, sabor dalmatinski bit ce stopro sazvan u lipnju, po zatvoru parlamenta. Dakle osam mjeseci poslie izbora, kao i pred sedam godina!

Obelna Sr'i.

Podarila je Druzbi Sv. Cirila i Metoda za Istru K 500 podpore.

Iz zatvora obtuzenih Srba.

Citamo u „Pokretu": Nocas je u 1 sat viecnik i nadzornik zatvora Pavesic iznenada pregledao celije i zatvorene obtuzene Srbe. Nasao je sve onako, kako su Accurti i Stozir jucer odredili. Jutros, kad je Bekic trebao da nastupi samodni zatvor u mracnoj izbi, obratio se na tamnicara Stiposeka molbom neka je dade izcistiti, jer ga puna svake necisti. Tamnicar je odgovorio, neka je ocisti, ako koce, sam. U to se umiesa i sumar Gjorgje Giuric. Nastane prepirka izmedju obtuzenih i tamnicara, koji je poteze revolver i nanosi mu udarce. Svi ga Bekicu u celu, otuglivši ga je u mracni zatvor. Danas prije podne dosao je u celije Accurti, da pregleda, da li se tocno obdrzavaju odredbe, narocito, da li obtuzeni nemaju kod sebe duhana, jela, pica i novina. Pavesic ie — kako ja poznato — cetvrti nadzornik uza. On je dobio od predsjednika sudbenoga stala Gaja strogu uputu i ovlastenje, da poo-trenim strogim odredbama pribavi podpunu poslusnost obtuzenika. U protivnom slucaju da moze razpolagati brahijumom.

Jedna pravedna naredba.

Citamo u pulskom „Omnibusu": Kako doznajemo, uprava mornarice izdala je naredbu, kojom se upucuju svi ucitelji kod mornaricinih skola, da nauce hrvatski jezik. U buduce pak na svako prazno mjesto imati ce prednost ucitelji iz Primorja, Dalmacije i Kranjske, a morati ce znati hrvatski ili slovenski. Ta nas naredba ve eli radi dvaju uzroka, prvo jer se time daje prednost uciteljima iz Primorja i Dalmacije, sto je i naravno i pravedno, dok mornarica poprzava ovdje svoje skole i pobire svoju momcad najvecma iz tih pokrajna, drugo daje se duzna pazaja hrvatskom i slovenskom jeziku. Ta se sa strane mornarice, jedine od svih drzavnih institucija, u istinu u zadnje doba neprestano naglasava. Dok smo zadovoljni radi ove naredbe, koja udovoljuje pravednosti, dotle upozorujemo ucitelje iz Primorja, Dalmacije i Kranjske na tu odredbu.

Pred vojnim sudom.

Ovih dana bili su pozvani pred vojni sud u Dubrovniku cetiri Srbina kao svjedoci proti nepoznatim zlikovcima. „Dubrovnik"

Slijed na 4.j strani

...artinich

... Pomorskog Poglavaratva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i lu-retima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — ...ma postola i galoša. — Gotovih odjela. Postelja i biljaca. — Stedijaka. — Svakovrsnih po... kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca

GJURO GRČIĆ

— Ulica Bora ... Nublo —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim i kerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najuredmja.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Poaruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografiia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

... kao sto svih potrebnih ...

Mar... Casilla 125. Telefon 177

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

BRACA BONACIC i Dr. ... Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeva najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue, izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 5·69, boja rudno-tamjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Pomorska bitka pod Iquique

1879 - 1909

Prekjucer je chilenski narod slavio tridesetu godisnjicu pomorske bitke pod Iquique, biva uspomenu na najslavniji dan u povijesti chilenske mornarice.

Artur Prat! - taj chilenski Thegethoff, borio se kao lav i umro, kao heroj.

Neumrli pomorac, cije je ime spominjano i spominjati ce se s dubukim pastovanjem od sadanjeg i dojduceg pokolenja!

Uzor - rodoljub, koji se znao zrtvovati, prezrev zivot, da sto bolje proslavi svoje ljubljeno Chile!

Izgled za Serrana, Riquelme i druge, koji ne uzmakose pred jakim i mogucim neprijateljem, vec takogjer zalozise svoje glave, samo da istome dusmaninu vise stete nanesu i od casovite pobjede peruanaca naprave somo Pirovu pobjedu!

***Domovina,* pridruzuje se sinovima ove slavne Republike, koji ovih dana izlijevaju custva postovanja i obozavanja svojih slavnih i junackih predaka i klice: Slava Arturu Pratu i njegovim junacima!**

BRZOJAVKE

Carigrad 22.

Kroz kratko vrijeme ce biti poslato nekoliko poklisara, koji ce obznaniti vlasti o uzlazu na prijestolje sultana Muhameda V.

— U pismu upravljenu, kongresu sultan je izjavio da zeli uspostaviti dobre odnosaje sa svim drzavama od svijeta i zali nerede sbivse se u Maloj Aziji.

Ponavlja sultan svoju zakletvu, da ce na svaku ruku uzdrzati ustav.

KRONIKA

Tamburasko veselje.

Jucer se je navrsilo ravnih pet godina, da je utemeljeno u Punta Arenas «Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav. Veseli tamburasi, da proslave sto dostojnije petu godisnjicu i da podadu zabave i veselja svojim pasivnim clanovima, koji nesebicno pruzaju pripomoc za opstanak tamburice, kao i njihovim cestitim obiteljima, prire dise sinoc plesnu zabavu u prostorijam «Portugalskog drustva.

U plesnu dvoranu, okicenu i opremljenu u strogo hrvatskom duhu pristupi preko cetrdeset druga jakoga i krasnoga spola i na devet sati uz cilik tamburice, zavrze se vilovito kolo, koje potraje sve do svanuca uz jednako odusevljenje kao i na pocetku.

Okolo ponoca sluzila se zajednicka vecera, preko koje je palo bezbroj nazdravica hrvatskoj domovini i napretku tamburaskog drustva.

Diviti se je bilo skladu, redu i ukusu tamburasa, koji nijesu zalili ni truda ni troska, da prirede ovako krasnu i dostojanstvenu zabavu.

Zeliti bi bilo, da sto skorije prirede drugu jednaku, da se svih zimskih dugih noci, u ovom ledenom kraju, gdje drugih nikakovih zabava nema, malo proveselimo i odmorimo od naporna rada.

Poznajuc dobro odusevljenje i sklad, sto vlada med tamburasima, nadamo se da ne ce ostati prekrstenih ruku, na da ce nas sto skorije iznenaditi veselom, ugodnom zabavom, kakova je bila ova, sinosnja. Bit ce im na diku.

Eto se prenio i dal

Od kada je bio utemeljen, uvijek se nalazio u Hrvatskoj, pace je bio njezinim glavnim gradom. Danas to vise nije; prenio se u Austriju, gdje tece samo med i mlijeko. Bit ce vajda od straha pred Magjarima. Ko to ne vjeruje, neka pogje kod „martillera" J. L. Contardi, pa ce se razuvjeriti. U njega je cisto, crno na bijelu „Uzorna pivnica u Zagrebu — Austrija. Mi amo daleko nijesmo znali, da su prekrojili mapu u nasoj domovini, ali kako ovaj uceni geograf uvjerava — tako je: Zagreb je u Austriji, no smásl Bedastoca!.....

21 svibnja.

Uspomena na pomorsku bitku pod Iquique, bila je proslavljena ovdje jednostavno, ali dostojanstveno.

Svecano podignuce barjaka na glavnom trgu obavilo se na 8 sati u jutro, komu je činu prisustvovao jedan odjel vojnika. Po tom su strani konsulati izvjesili svoje zastave kao i razna drustva i mnoge privatne kuce.

Po podne je bila u kazalistu skolska svecanost, koju je priredio kolegij «Eusebio Lillo».

U vecer je pak bio priregjen koncerat, takogjer u kazalistu, komu su sudjelovale sve vidjenije licnosti ovoga grada. Koncertom je ravnao gosp. Félix Blanco Lezaros.

U visoj muskoj skoli upravitelj je drzao predavanje za odrasle o ovom slavnom chilenskom danu.

RAZNO

Dr. Milovanovic o velikosrpskoj propagandi.

„Obzoru" ja lja dopisnik iz Beograda svoj razgovor sa srpskim ministrom vaniskih poslova o procesu protiv Srba u Hrvatskoj.

Dr. Milovanovic je rekao: „Koliko sam poznavao baruna Raucha iz vremena njegove opozicije prema grofu Khuen-Hedervary u, a i njegovih kasnijih izjava u javnosti, ja sam simpaticno pozdravio njegovo imenovanje za bana hrvatskoga, pa nijesam mogao shvacati protivnost hrvatsko-srpske koalicije, jer sam u politici realista. Ali njegova me je akcija protiv Srba u Hrvatskoj iznenadila. Srbi su dali svojoj hrvatskoj domovini valjane otacbenike, vojnike i drzavnike, pa su svojom krvlju i djelima pokazali i dokazali svoju vjernost i odanost. I to ne samo u Hrvatskoj vec svagdje ma i gdje zivu, bilo sad u Turskoj, Bosni i Hercegovini, Dalmaciji, Magjarskoj i Hrvatskoj. Dalje i vise dakako ne mogu zbog svog zvanja govoriti, ni reci, ali sam uvjeren, da ce sud, u cijim se rukama stvar nalazi, vrsiti svoju duznost po savjesti i pravdi. Sto se nas Srba, odnosno srpske vlade tice, to vam jamcim postenom rijeci, da ova nije ma ni najsitnijom stvari potpomagala kakovu srpsku propagandu u Hrvatskoj. Svakako mi Srbi simpatisemo i to ne samo s vama i Hrvatima i Srbima u monarkiji, vec sa svim ostalim slavenskim narodima, ma gdje oni bili.

Prestolonasljednik Aleksandar.

Sadanji prestolonaslednik u Srbiji kraljevic Aleksandar Karagjorgjevic, rogjen je na Cetinju 4. decembra 1888. U drugoj godini je izgubio svoju mater crnogorsku princesu Zorku Petrovic-Njegus U Zenevi je bio uz oca, gdje je ucio gimnazijske predmete. Kasnije je bio sa svojim starijim bratom Gjorgjem u Petrogradu na obrazovanju u carskom paznom koru. Kad je kralj Petar stupio na presto, vratio se iz Petrograda, ali se je pre godinu i po dana opet vratio u Petrograd, da dovrsi nauke U Beogradu se u posledne vreme malo bavio. Ferije je kod svoje tetke talijanske kraljice Jelene provodio. Interesuje se za politicke i diplomatske nauke. Po naravi je usta protivnost svom starijem bratu Gjorgju: miran, trezven, blag. Sa toga su ga svi volili, a narocito oni, koje je Gjorgje svojom silovitom naravi odbio od sebe.

Koliko staju pomorske ratne lagje

Jedan engleski strucni list tu nedavno je iznio zanimljive statisticke podatke o tome, koliko su troska stalsje negda ratne lagje. God. 1637. gradjaja, velike ratne lagje "Sovereign of the Sea" stajala je 41.000 f. sterlinga. U pocetku proslog stoljeca sagragjena je jedna ratna lagja sa sto topova sa 65—70.000 f. sterlinga. Sa pronalaskom pacirovanja brodova ti troskovi su porasli u izvanrednu razmjeru. Tako je za gradnju ratne lagje "Varior" u god. 1895. engleska je vlada platila 389.000 f. sterlinga a za druju jos vecu lagju "Dreadnought" ("Neboisa") parlamenat je morao odobriti cak i 620.000 f. sterlinga. Ti troskovi su s toga tako jako porasli, sto su tada prvi put poceli u lagjama upotrebljavati one skupe, preskupe mehanicke sprave, koje topovima treba da daju pravac. Od pocetka sedamdesetih pa sve do sredine osmdesetih godina minulog vijeka troskovi oko gradnje ratnih brodova nijesu se bitno promijenili, no vec u god. 1885. sagragjene ratne lagje: "Nil" i "Trafalgar" stale su svaka po 850.000 f. sterlinga. Osim Engleske i velesile na evropskom kontinentu mnogo izdaju na gradnju svojih brodova. Tako je francuska vlada dala sagraditi jedan ratni brod prve klase troskom u iznosu od jednog milijuna f. sterlinga (oko 24.000.000 K). Ratna Lagja Ujedinjenih Drzava "Indiana" stala je 600.000 f. sterlinga a povrh toga je izdano jos iza njeno panciravanje 340.000 f. sterlinga.

Cetiri «Esmeralde»

Ime «Esmeralda» je milo sva komu, komu u grudima chilensko srce kuca; oko 21. svibnja pak pobugjuje mnoge historicke uspomene. U chilenskoj ratnoj mornarici, od njezina postanka, cetiri su broda nosila ovo ime i njima posvecujemo ovo redaka.

Prva «Esmeralda», ona lorda Cochrane bi sagragjena godine 1791. u Mahonu, glavnom gradu Balearskog otoka. Bila je prosta fregata, solidna i teska, oboruzana su 40 topova.

Dosla je u Chile 1816. okolo Cabo de Hornos, a zapovjedao

Juraj Jordan Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
— ULICA LLANQUIHUE — od tvornice Roman Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

je kapetan Luis Goig, spanjolski pomorski oficir.

Jos zivo uspomena med Chilencima onog smjelog djela lorda Cochrane, koji je zadobio u Callao ovaj spanjolski brod, rad sta ga se obicno i zove imenom svijetlog pomorca.

Ova dva «Esmeralda» potone kraj Valparaisa lipnja 1825., ali su ipak njeni ostanci koristili: njezino korito je sluzilo, da se napravi prvi most u Valparaisu, koji je bio podignut nedaleko onog, gdje se danas nalazi most za putnike.

Druga «Esmeralda» ona kapetana Prata, bi sagradjena u Engleskoj, po nalogu chilenske vlade, na skaru u North-fleet, brodograditelja Mr. Pitcher-a, za svotu od $ 180.000 chilenskog novca.

Bila je kroveta od 850 tona, su 200 konjskih sila i naoruzana su 22 topa.

S brodograditeljem je potpisao i sklopio pogodbu pod-admiral Blanco Encalada, a gradnju je nadzirao kapetan Robert Simposon.

Bi porinuta u vodu 18. rujna 1855., a pri blagoslovu su kumovali Blanco Encalada i gospaja Transito Irarrázabal de Guzman.

Brod je bio oboruzan, kad je odjedrio, su 16 topova od 32 palca i 6 1/4 noga dugih, 4 istog kalibra i 9 1/2 noga duljine i 2 topa od bronca od 12 palaca za camce.

Laganije oruzje je sastojalo od 100 pusaka Minié, 40 revolvera Col., 100 sabalja i 25 sjekira, Osim toga je dovezla mnozinu municije za Chile.

Prispjela je u Lotu 7. studenoga 1856 pod zapovijedi kapetana Simpsona.

Treca «Esmeralda», japanska Idzumi, bi porinuta u vodu 1888, sagradjena od ocjela, 2.950 tona 270 noga razvodnje, su dva vijka i 6.500 konjskih sila.

Bi oboruzana: su 2 topa od 10.2 palaca, 6 od 4.7 palca i dvije mitraljeze,

Osim toga je imala tri tuljka za bacanje torpeda hodila je 18.6 milja na uru i nosila je 400 tona ugljevlja. Paluba joj je bila okova na oklopom od 5 palaca. Kad su je Japanci kupili u Chile. promijenili su joj su artiljeriju

Cetvrta «Esmeralda», ona u danasnjoj sluzbi, bi porinuta u vodu u Elwicku god. 1896.

Sagragjena je od ocjela i nosi 7.020 tona.

Ima 2 vijka 16.000 konjskih sila i plovi su 28.8 milja na uru

Okovana je oklopom od 6 palaca, a paluba od 2 palca.

Naoruzana j: su 2 topa od 8 palaca «tiro rapido», 16 od 6, 8 od 12 funta, 2 od 8 funte i 4 mitraljeze, svega 32 topa.

Ima tri tuba za izbacanje torpeda, a moze nositi ugljevlja u skladistu 1350 tona.

POLIDSTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara):

IV.

Prevat god. 1810,

9. Bitka u Rancagui.

Prvog listopada u zoru krajevci napanu O'Higginsa, koji, se su 1900 vojnika nalazio utaboren u Rancagui. O'Higginsov zamjenik bio je Ivan Josip Carrera, stariji brat generala zapovjednika. Vojska kraljevaca bila je jaca oruzjem i brojem, posto se sastojala od jedno 5.000 momaka dobro opskrbljenih ratnim potrebstinam.

Kraljevci, nadajuc se, da ce se patriote rad malena broja predati, obilazili su gradske ulice skoro do glavnog trga. O'Higgins je bio napravio sanceve na ulazima na trg i u svaki postavio do dvije stotine momaka su dva topa, nalogom da se moraju tuci do smrti. Kad su Spanjolci dosli dosta blizu, O'Higgins zapovidi, da se otvori vatra topovima i puskama. Prestravljeni kraljevci tako jakim otporom, povukose se u najgorem neredu ostaviv mnogo mrtvih i ranjenih. General Osorio naredi za tim, da se grad mora osvojiti krvlju i vatrom.

Patriote su stali utvrgjeni na trgu bez vode i hrane. Takogjer nijesu imali dostatno praha za topove i puske. Za to nijesu mogli dugo odoliti navali Spanjolaca, koji su nahrupili u isto vrijeme po svim ulicama i zapalili mnoge kuce u gradu.

Okrsaj je trajao puna dva dana. Patriote su iscekivali svakog casu generala Carreru, koji je imao dovoljno vojske, da navali na neprijatelja iza legja. Ali general nije dosao i opsjednuti razume, da im nije nade u ikakovu pomoc. Samo je ostajalo 300 ljudi da brane trg; ostali su bili mrtvi ili zbog zadobivenih rana nesposobni, za boj. O'Higgins odluci sa svojom cetom izaci iz grada, otvarajuc puta izmed neprijatelja. Za to ih pozove na okup i kad su svi stali tute, naredi im uzjasiti konje, povaditi sablja i sljediti ga, kud on pogje. Kapetan Ramon Freire htio je, da se O'Higgins postavi u sred vojske, koja ce ga braniti. «Kapetane Freire, rece O'Higgins. Vi ste junak i zelim biti, kao i Vi. Meni je stati, gdje je naiveca pogibelj» Govarec to O'Higgins obode konja mamuzam; oficiri i vojnici poteku za njim cvrstom odlukom, da ce se pokazati dostojni, tako hrabra zapovjednika. Spanjolci htjedose, da im zatvore prolaz; ali oni, sabljama i nasrtajem pomamnih konja, otvore put. Preskacuc topove, gazec vojnike kraljevaca i biuc se s njima prsi i prsi izagju iz grada i dogju u Santiago s O'Higginsom na celu kao vjesnici pobjede i gubitka.

Dolazak O'Higginsa u Santiago prouzrocio je golemu stravu. Patriote su razumili, da je rat izgubljen, jer nije bilo ufanja u arrerinu vojsku, koja je zalitke u Rancagui stala prekrstinih ruka, da bi se mogla o prijeti kraljevaca pobjednika. Najvjerniji sluzbenici domovine zapuste svoje obitelji i pogju u San Felipe, da se otole lakse dokopaju Mendoze, prelazec kordiljeru. Drugi su se posakrivali po kucama gradskim i u okolici, da izbjegnu osvetu pobjednika. Bilo je i gragjana nevjernih domovini u danima nesrece; ovi, gazec zakletvu, koju su prije polagali za nezavisnost, ponovno prigrlise i blagosovise spanjolski despotizam.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drag
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod
— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 50 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvetnu pohranu na sest mjeseci, rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine uracuna dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz kojega mu drage krajeve republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *nakon* tankocnih mjenica i naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *nakte* je previsn oj naredbi.
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze nakon* do iznosa od 2 *hiljade talira.*
Stedionica oprema *nakte* novac, ako se zatraži [illegible] drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. [illegible] po p., da se povno otvori od 8 do 9 u veceri to da se [illegible] samo od 10 to 11 s. pr. p., ali samo da prima [illegible] upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda — Ulica Roca

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoj[illegible] i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja
—— Cizama za djecu.
—— Ovrsce za gospode i gospodu.
—— Svakovrsnih [illegible]

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJANICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, nit je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini [illegible]vitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

—ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

opaza da to u stvari nije bilo svjed vanstvo nego obtuzba. Kad su naime, u prosincu prosle godine, bili na prolazku kroz Dubrovnik vojnici za granicu u Bosnu i Hercegovinu, bilo je medju njima dobar dio Srba. Neki od njih slucajno taj dan zapanuse vrlo kratko vrieme u druztvo dvojice-troj ce dubrovcakih gradjana, te ih se sada zvalo da svjedoce proti nepoznatim zlikovcima, koji su te vojnike „radi stanovite svrhe opijali i davali im novce". „Da je to — veli dalje „Dubrovnik" — bez osnova i neistinita, o tome nije potreba ni govoriti. Sigurno je kakav kum, koji je savjestno vrsio duznost, napravio takav raport, da od svojih dobije priznanje. Svakako mogli bi se nasi usrecitelji napokon uvjeriti, da se na osnovu laznih denuncija ne moze postici onaj davno zeljeni cilj, za kojim se ide, da se i od Srba na Primorju, narocito u Dubrovniku, silom stvori velezadajnike i antidinasticare".

Za poljepsanje Dubrovnika.

Vlada je odredila pripomoc od K 3300 za gradnju nastavka puta od Lapada do u zaljev sv. Martina, a K 6800 za uredjenje parka na Ilijinoj glavici.

Uzasna nesreca.

Pisu iz Sibenika, da su se, vozeci se preko Krke s gornje strane vadopada, utopila tri seljaka iz Kaline. Sva trojica znala su plivati, te uzdajuci se u tu vjestinu ne htjedose se drzati ladje, koja se je nalila, vec su zelili na kraj, koga se ne mogli dohvatiti i tako zaglavise. Jedan cetvrti, koji nije znao pliplivati, spasio se je, drzeci se ladje Utopljeni sutra dan bili su nadjeni. Svaki je ostavio za sobom petero sirota i kukavnu udovu. Bilo bi vec vrieme, da vlada uredi pitanje vozarine za Kalicine i Visovac.

Kako su bili opskrbljeni vojnici u juznoj Dalmaciji

Svim vojnicima, koji su od konca ruina 1908., pa do konca ozujka 1909. preboravili u tim zemljica, bilma je povisena dnevnica za 10 para: a onima koji su bili u kordonu je povisena je ta dnevnica na 12 p., docim su momci "strafunskih" odjela dobivale doplatak od 1 K na dan. Podcasnici, koji su dobrovoljno duje sluzili, dobivali su mjesecni doplatak od 75 kruna, a casnici odsteje za opravu od 200 kruna. Sva je momcad dobivala zajutrak, objed (250 grama mesa, razno provrce i tri decilitra vina.) Osim toga i veceru. Sav se je zivez nabavljao samo u tim zemljama, samo se je brasno dopremalo budi iz Austrije, budi iz Ugarske. Odijelo je bilo sve novo, a osim obicnih odjeca dobio je svaki momak vezani dolnji prsluk i kapu proti snijegu. Sva rubenina bila je od vune. Na straži su nosili momci toplu kabanicu i cizme oblozene vunom U barakama se je ne trebalo lozio. Bolesnika su dobili njemci, kih je bilo puno vecih nego obicno, a uze to se bolje ni dobivali cuja s runom.

«Veleizdajnicki» proces

Zagreb, 29 ozujka.

Danas je nastavljeno presuzivanje Pero Bekica, glavnog obtuzenika iz Dvora.

Na upit votanta Kusta, obtuzenj obsirno razlaze o znacenju srbske trobojnice. Drz. odvjetnik pita o sirenju slike kralja Petra, a Bekic na to primjecuje, da je slika kralja Aleksandra mogla biti u izlozima!

Accurti: Do, a zna se i sasto.

Kad je drz. odjvetnik pitao obtuzenike, zasto su se Srbi odvojili od Hrvata i stvorili svoje posebne insti ucije—A. Pribicevic odgovara: I Srbi i Hrvati du posebne institucije od Hrvata! Sud je radi toga izkljucio Pribicevica sa razprave kroz cieli ovaj tjedan.

Drz. odvjelnik govori o veleizdjn ckim tendencijama, a Bekic mu odgovara: Nija nama bilo stalo do toga, da se stvori velika Hrvatska ili velika Srbija, nego zelimo, da bi ova mala Hrvatska bila slobodna i nezavisna i da bi se iztrgla iz zagrljaja Magjara. Revolucija se ne dize cuturama, cilimama i kosuljama!

Predsjedatelj producuje obtuzenome, da je beogradski „Mali Zurnal" pisao, da mnoge konce ima narodna obrana i da ce Austro- Ugarska morati veliku vojsku upotrebiti, da se bori protiv ustanka u zemlji. Pita obtuzenoga, sto on veli o tome. Konstatovano je, da je taj „Mali Zurnal" od 18 ozujka 1909, pa naravski da ga nema ni u spisima, a Bekic prama shvacanja predsjedatelja morao bi i za te odgovarati.

Zatim se je presio na presluzavanje dvadesetpe oga obtuzenika Sima A Zivkovica mladoga, 27 godina, absolviranog pravnika, rodom i prebivalistem u Dvoru. Izjavlja, da se ne osjeca krivim te se cudi, kak je moguce, da ga se tuzi radi zlocina oznacenog § 58. Predsjedatelj mu stavlja obicna pitanja, na koja on odgovara kao i drugi obtuzenici, samo sto razlaganje pokrepljuje historijskim dokumentima. U Beogradu bio je jedanput i to god. 1904 prigodom umjeticke izlozbe.

Na upite, koji su u savezu s osobom Nastic evom, obtuzeni odgovara, da ce na ta pitanja odgovoriti, kada dodje Nastic.

HRVATI I HRVATICE,
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

MAY DAWKINS
engleska primalja.
Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic
— PRIMALJA —
Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.
Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic
— Aconcagua ugao Boliviana —
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi
„SINGER"
Jedino pravi dobivaju se samo kod
Nasljednika CH. VILLIAMS
Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA
— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.
Podruznica u Punta Arenas
Na znanje javnosti s obzirom Austro Ugarskim drzavljanima s ovjam da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u iznosima sto bilo koji Londonsko vrijednosti
FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich
TRST Via della Procureria N. 6 p. II. — TRST
Hotel I ra razreda
I ime na stan i uloske. Kon cobze u Ameriku i Ev... se povracaju
Osobe pa na putnike pri ukrcavanju izkrcavanju

MESARNICA
... mesa na malo i na desta
... Zavicaje posiljke na sluzbu na kucu
— Prepodaccima znatan popust
— Svinjske masti i kobasica svake vrsti
— Prodaja blaga na dosle uz cijene za cudo jeftin
— Visko Kusanovic

Franjo Tomsich
AGENTURNI POSAO
Za... se s Lanjestade novce na prvi ukrcaj kupuje prodaje ... za svoj i tudji racun
Prist... vrlo nisk...
— Pisarna Colchagua ug. Collón. —

A. W. SCOTT
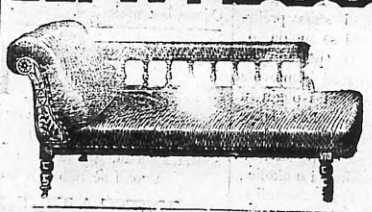
Pokujstva
STIPIČIĆ i Drug
— U ca Lanquihue ug. Valdivia —
—o— Prodaje meso na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najboije vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica
Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabaljule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradu.

Stolarska radionica
Solidna i elegantna izvrsenje svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi od nadnicu.
Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.
LUKA GECAN, drvodjelac
Jorje Montt ugao izmed Ecuatoriana i Colom...

Antun Rozic
BRODOGRADITELJ
Ulica Maule ugao Paraguaya
Gradi i popravlja: kotere lagje, caince i canare.
Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA
LA SIN BOMBO
— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara
I KNJIGOVEZNICA
Colchaqua izmed Maule i Ñuble
Najbolja i najfinija u Punta Arenas.
Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC
Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Prodaja drva
Imamo svagj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada pijena drva $ 4 —
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodograd telj ; stubova sa ogradu; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.
Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija
B. Livacich
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"
Cigarete mirisne, lake i ugodne
LA AURORA
Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 47 — **Punta Arenas, na 30 Svibnja 1909** — **Godina II.**

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, povratnika krznenih (cuellos de piel) čuza i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublje, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo nasim **cijenjenim Hrvaticam da posvete** malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 893 — Telefon 127

Javljam mojim cijenjenim kli-jentima i opcinstvu uopce, da [illegible] parobrodom iz Co[illegible] i Magdalena primio veliko [illegible] robe, tj. [illegible], [illegible] kao i [illegible] izvrsne [illegible] sk[illegible]

Posluga na svakom koraku. Posluga na kuci.

Ernesto Bratich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i eleguntnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Preporuca se u mojoj radionici. Vuna se na izbor kupaca. Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sati. Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog stanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. **Jure Kucana.**

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim ljecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvarac
Ecuatoriana ug Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—

N. ŠTAMBUK

obnjim parobrodima primio:
— — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka odlicnih likera. — — — — — — — — —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ŽELJEZARIJA

N. FORETIĆ

Ulica Roca, naprotiv [illegible] ke Punta [illegible]enas

Svakovrsnih artikla potrebnih za gradjenje. Alata za drvojelce, zidare, postolare i t. d. Skala svake vrsti. Papira za popejivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljenje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENSEN i Cia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Servalllavo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Novi turski konzuli u Bosni.

Carigradski dopisnik „Neue Freue Presse" doznaje, da Porta posvecuje osobitu paznju popunjenju osmanlijskih konzulata u Bosni i Hercégovini, jer ako izseljivanje Muslimana iz Bosne bude i vrlo maleno, to ce ipak osmanlijski konzuli trebati prema monarhiji da budu vrlo taktieni. Za konzule u Sarajevu, Mostaru, Banjojluci i Donjoj Tuzli imadu u prvom redu izgleda, da ce dobiti [illegible] bivsi generalni konzul u Rotterdamu i Kragujevcu, Fejzibej bivsi generalni konzul u Tiflisu i Nedzib-bej, bivsi generalni konsul u Dubrovniku.

Zakon o osiguranju pomoraca.

„Fremdenblatt" javlja, da je zakonska osnova o osiguranju pomorca vec gotova i da ce skoro biti prikaz na parlamentu.

Nacelnik Jelse kod Njegova Velicanstva.

Proslih dana bio je primljen u audienciju od Nj. Velicanstva u Becu cestiti starina Niko vit. Dubokovic, nacelnik Jelse. Kralj je bio s njime vrlo ljubezan, te se je sjetio, da ga je pred 35 godina, kod je pobodio Dalmaciju, pozdravio u Jelsi vec onda kao nacelnik i da mu je njegova kcerka urucila kitu cvieca. Vladar je upitao Dubokovica, da li je uviek od onda nacelnik, a kad mu je ovaj to potvrdio, kralj ce ljubezno: Onda i ja Vama imam da cestitam na jubileju! Prije odlazka, kralj je htio da g. Dubokovica, koji je vec dva puta bio odlikovau od Nj. Velicanstva, pocasti s ednom u-pomenom, pa je naredio, da mu se predade zlatan prsten, na kome je urezana sigla Nj. Velicanstva i datum jubileja.

Anekalja i dalmatinski Srbi.

„Dubrovnik" pise, da i dalmatinski Srbi, kao najbliži susjedi Bosne i Hercegovine i sinovi jednoga naroda, moraju racunati sa faktom, koji je stvoren i koji postoji, i da prama tomu moraju udesiti svoje drzanje. Odnosaji, koji danas vladaju u Srbskoj stranci u Dalmaciji, nisu najbolji — i tamo vlada velika dizorientacija uslied raznih licnih i lokalnih opreka — pa „Dubrovnik" izrazuje svoju misao, da bi poslanici imali sazvati veliku skupstinu Srba na Primorju, na kojoj bi se sve, bez hitnje i vrtoglavice, pretreslo, na kojoj bi se iznielo sve sto smeta njihovom pravilnom razvitku; na kojoj bi se najozbiljnije proucila sva pitanja i prema tome stvorilo jedno stanje koje bi bilo u podpunom skladu sa obcim narodnim interesima, bez primjese licnih zadjevica i nesuglasica.

Odbor za izdavanje hrvatske pravne terminologije.

U krilu hrvatskog pravnickog druztva u Zagrebu osnovao se je odbor za izdavanje hrvatske pravne terminolsgije. U odbor su izabrani i M. Obuljen iz Dalmacije i Zobkow iz Bosne. Odbor je izabrao pred-jednikom D.ra Fr. Spevca sveucilistnog profesora, a tajnikom docenta D.ra Strohala. Ovaj ce sastaviti i osnovu, te ce se onda preci na sistematski rad.

Druztvo hrvatskih esperantista.

Pocelo je izdavati i svoj sluzbeni organ, koji se zove „Kroata Esperantisto". Izlazit ce u Zagrebu jedanput na mjesec, a uredjiva ga g.dja Danica pl. Bedekovic, autorica izvrstne „gramatike Esperanta". Prvi broj na celu nosi poznatu pjesmicu Preradovica „Moja ladja", prevedenu na esperanto od g. M. Sipcera. Naslovjoj glasi: „Mia Sipo".

Promet stranaca u Dubrovniku.

Netom je izecela pogibelj rata i na prvi pomol pranaljeca poceli su [illegible] u Dalmaciju stranci. Mjeseca [illegible] bilo je [illegible] ljetne u Dubrovniku 970 osoba, a osim toga parobrodi „Ormuz" i „Meteor" doveli su oko 200 izletnika iz Englezke i Njemacke.

Promjene.

Je, poslie tezkih muka onaj biedni financijski nadstrazar na Braicima Tomo Dubroja, koga su bili ranili ona dva sumnjiva putnika, sto su isla u Crnugoru, o cemu smo nekidan javili. Pokojnomu Dubroji u Budvi bio je priredjen sjajan sprovod, kojemu su ucestvovali sve gradjanske i vojnicke vlasti, te obcina i mnoztvo naroda.

Izvrsno se cozotaki trabakul.

Pisu iz Biograda, 8 travnja: Talijanski trabakul "Vega" iz Coze, uslied udarca jake bure, izvrnuo se je blizu Sibenika. Jedan mornar bio je ostao u nutrni izvrnutog trabakula, a ostalih 5 nagjose se u moru. Blizu njih bile su dvie druge cozoske ladje, te im pobrzase u pomoc. Onaj, sto je ostao unutra, stao je tuci, jer je preko 1/2 sata srajao do grla u vodi, te su morali razbiti kolumbu, da ga spase. Ovi su cozoti isli kuci trabakulom, iza kako su bili uhvatili oko 30 klg ribe za razplod, sto se u Italiji skupo prodava. Riba je sva pobjegla, a druge stete nisu imali, osim sto im se sva roba skvasila. Vlastnik je broda Boscolo Benvenuto. S'noc su ih one dvie ladje dovele u Biograd, te im je koli sa strane gradjanstva toli sa strane obcine providjeno za prehranu. Skupilo im se je oko 80 K, a to inicijativom kapetana Spira Dabinovica, pod cijim ravnanjem tokodjer zacepise danas onu rupu na kolumbi, koju su morali otvoriti, da spase poklopljenoga druga.

Magjar na otoku Lokrnu.

Pisu iz Dubrovnika: Danas sam posao na izlet na otok Lokrum. Na zalost morao sam i tamo vidjeti magjarsko gospodstvo. Dosao na izlet neki inteligentniji gospodin (Magjar), sa jos tri gospodje. Kad su stigli na otok, stali su trgati tamosnje nasade i cviece na sto ih pazitelj fra Jozo Gaspar opomenuo, da se cviece i nasadi ne smiju trgati. Dotieni gospodin

Slijed na 4.j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Uloge na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

[illegible] novih sprema, koje sam ju na cas, kao sto svi potrebni [illegible] stvari prodaje

A. M. [illegible]

Maule 1130a Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Montevideo, Las [illegible]

[illegible] netom sagragjeni [illegible]

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen [illegible] i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju s [illegible] i gvozdenim materijalom sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguay

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta! —

Adresa dalmatinskih odvjetnika

braniteljima „veleizdajnika" u Zagrebu.

Dalmatinski odvjetnici i odvjetnicki kandidati — svi bez razlike: Hrvati, Srbi i Taljani — poslali su svojim drugovima u Zagrebu, braniteljima Adama Pribicevica i drugova, a na ruke D.ra Hinka Hinkovica, ovu izjavu:

„Mi podpisani odvjetniciji kandidati iz Dalmacije, bez razlike stranaka, castimo se, tekom zagrebacke razprave radi zlocina veleizdaje, izkazati svoje podpuno priznanje i stalisnu solidarnost vama, gospodo branitelji koji ste svojim muzevnim i pozrtvovnim postupanjem iradom ne samo patriotsku duznost, vec humanitarno i uzvisno djelo, koje je kadro da nasem odvjetnickom redu, ovom naravnom stitniku svih sloboda, pribavi novo postovanje i novi ugled pred kulturnim svietom.

Zadi ci, sto, radi postojecih zakona, nije se mogao nijedan od nas aktivno pridruziti obrani vasih branjenika, smatramo potreb tim, da ovim putem izkazemo ne samo nase negodovanje, vec i nase zgrazanje radi nezakonitog i necovjecnog postupanja prama obtuzenicima sa strane predsjedatelja i javnog tuzitelja na razpravi, te svih sluzbenih organa u predizitrazi i u tamnici. Izticemo istodobno nadu, da ce se do skora preudesiti prilike vasega sudstva na nacin da prama akuzatornom nacelu u postupanju prama obtuzen cima u obce, a navlastito u politickim pa nicama, ne budu vise zaboravljeni i kotimicno zapostavljeni duzni obziri u pogledu njihovih zakonskih i prirodnih prava i njihova ljudskoga ponosa.

Izrazujemo svim vama, gospodo branitelji, nasu simpatiju radi vasega muzevnog drzanja na razpravi, zaleci sto ste sa one strane, gdje ste morali po zakonu naci svoje najbolje utocise, bili izlozeni najvecim progonstvima, koja ipak nisu bila kadra da vas ometu u vrsenju vase uzvisene duznosti.

Neka vas do konca vaseg trnovitog puta bodri misao, da vam povladjuju drugovi iz svih krajeva, gdje dopire glas ove umjetno stvorene i tendencijoze parnice, i da se svak divi vasem radu i pozrtvovnosti.

S osobitim postovanjem biljezimo se.

Spit, dne 12 travnja 1909.

Dr. Ivo Manger, d.r Ercolano Salvi, d.r Vjekoslav Skarica, d.r Jere Karlovac, d.r Gajo Bulat, d.r Vicko Nisiteo, d.r Leonardo Pezzoli, d.r Niko Ljubic, d.r Ivan Bulic, d.r Giaseppe Ilich, d.r Josip Smodlaka, d.r Ante Trumbic d.r Ivan Majstrovic, d.r Edvard Grgic, d.r Dujam Rendic-Miocevic, Gerolamo Tartaglia, d.r Petar Desko vic, d.r Gjuro Negrini (odvjetnici u Splitu).

D.r Dusan Baljak, d.r Uros Desnica, Josip Grancich, d.r Roberto Ghiglianovich d.r Pero Kaic, d.r Luigi Milcovich, d.r Renato Nicolich, d.r Luigi Ziliotto (odvjetnici u Zadru).

D.r Lujo Bakotic, d.r Ivan pl. Fontana, d.r Julij Gazzari, d.r Ivan Krstelj, d.r Luigi Pini, d.r Enrico Mazzoleni (odvjetnici u Sibeniku). — Dr. Alexander Mitrovic (odvietnik u Kninu). — D.r Ivan Buic, Marcelo Gliukich, d.r Jere Grubisic, (odvjetnici u Trogiru)r — D.r Prvislav Grisogono, d.r Ivan Marovic, d.r Ante tripalo (odvjetnici u Sinju). — D.r Juraj Ferri, d.r Ivan Jerkovic (odvjetnici u Imotskome). — D.r Baro Vrankovic (odvietnik u Makarskoj). — D.r Mato Harlovic, Antonio Lazzarini (odvjetnici u Metkovicim). — D.r Aleksandar Karlovac (odvjetnik u Supetru). — D.r Petar Ruzevic (odvjetnik u Staromgradu).

D.r Melko Cingrija, d.r Pero Cingrija, d.r Baldo Gradi, d.r Stjepan Knezevic, d.r Blaz Matijevic, d.r Andro Svilokos, d.r Salomon Mandolfo (odvjetnici u Dubrovniku). — D.r Roko Arneri, d.r Dominik Giunio, d.r Stefano Smerchinich, d.r Josip Zaffron (odvjetnici u Korculi). — Ante Radmilli, d.r Rudolf Sardelic (odvjetnici u Kotoru).

D.r Ivo Tartaglia, d.r Marko Kopsic, d.r Ante Sesordic, Pavao Perat, d.r Ivo Karaman, d.r Rikard Bay, Milan Manger, d.r Antonio Tacconi (otvjetniki kandidati u Splitu). — D.r Frano Alacevic, d.r Ljubimiro Talpo, d.r Hugo Werk (odvjetnicki kandidati u Zadru). — D.r Raimund Degiulli, d.r Kolin, Cedomil Medici, d.r Micic (odvjetnicki kandidati u Dubrovniku). — Frano Marovic (odvjetnicki kandidat u Sinju). — D.r Ante Makale, d.r Petar Milisic, Marco Skocic, d.r Vinko Smolcic (otvjetnicki kandidati u Sibeniku). — Giuseppe de Nutrizio (odvjetnicki kandidati u Trogiru). — Josip Slamnig (odvjet nicki kandidat u Metkovicim). — D.r Jakov Vinzi (odvjetnicki kandidat u Korculi). — Jovo Balaban, d.r Anton Dabinovic, Ardoje Jovovic, d.r Bodizar Vukotic (odvjetnicki kandidati u Kotoru).

Ova adresa, koliko je na diku cieloj Dalmaciji, toliko sluzi na cast uglednom odvjetnickom stalisu, koji, vjeran svojim svjetlim tradicijama, ustaje na obranu slobode i humanitarnosti, a proti srednjovjecnoj praksi, dostojnoj — rieca su velikog lista — zbirâ Vieca Desetorice.

Nece se moci reci, da je ovaj spis naoahnulo tek narodno saucesce ili stranacki interesi, jer su podpisani svi odvjetnici, bez razlike narodnosti i stranaka: i Hrvati, i Srbi, i Taljani. Oni su svi ovdje progovorili kao slobodni odvjetnici, kao ljudi.

BRZOJAVKE

Santiago 28.

Po savjetu strucnjaka, koji paze N. P. predsjednika republike, sklonuo se ovaj, da ostavi upravu zemlje za mjesec dana, dok mu ozdrave oboljele oci. Njegovim ce zamjenikom biti imenovan prijasnji ministar unutarnjih poslova Vicko Santa Cruz.

Washington 29.

«Morning Post» javlja, da ce Savezne drzave biti prisiljene ponovno privremeno okupirati Cubu i upravljati je zbog slabe financialne situacije.

Santiago 29.

Presjednik pod svaku cijenu namjerava obaviti konversiju metalicnu dne 1.a siecnja dojduće godine.

KRONIKA

Umorstvo.

U srijedu oko 4 1/2 sata po p., u ulici Pedro Montt, izmed Nuble i Magallanes pred «White Hotelom» docekao je Melo kronistu dnevnika «El Comercio» gosp. Bravo Valdivieso i zapalio mu 4 hitca iz samokresa. Onaj, sto ga je pogodio u sliepocnicu, bio je smrtonosan, te je pokojnik izdahnuo malo sati kasnije u zgradi «Crvenog Krsta», gdje je od istog drustva bio prenesen.

Bio mu je sprovod u petak u jutro. Ubojica se nalazi u hladu.

Da je jedan i malo mario za 6.tu i 9.tu, a drugi za petu zapovijed bozju, odista se ne bi bilo nista zla dogodilo!

Preminuo.

U petak u vecer je premio poznati ljeñarnik Rikard Neumann, stari naseljenik puntarenski. Laka mu zemlja!

Nevrijeme.

Rekbi, da je ove godine zima ranije pokazala svoje ostre zube nego obicno. Kise i snijeg skoro svakog dana se izmjenjuju. Kazu vjestaci, potraje li ovako, da ce ova zima nanijeti dosta kvara blagu.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 22·50.
1 kruna	—·95.

RAZNO

Francuzka ilustracija.

Donosi tri fotografije sa veleizdajnickog procesa u Zagrebu: slike obtuzenih i slike sudaca. Fotografije su popracene clankom, u kojem se nazivlje ovaj proces nepravednim i absurdnim. Za predsjednika Tarabocchiu pisac kaze, da ima hrapavo i sonorno prezime, dostojno jednog zbira Vieca desetorice, a da mu fiziognomija podpuno odgovaraju funkciji.

Mestrovicevi uspjesi u Parizu.

Pisu iz Parizu:

Mestrovic je ovdje polucio velik uspjeh. Kad je prosle jeseni izlozio 11 svojih radnja, sva ga je parizka stampa obasula hvalama, isticuci njegov izraziti umjetnicki individualizam. Odmah iza toga bio je izabran pra im clanom „Salona", a to je uplivalo, da su ga i Cesi imenovali clanom svoga „Manesa", a Poljaci svoga „Umjetnickog drustva". Sad je izlozio u „Salon National" u Parizu 4 velike radnje, u prazkom „Manese" 5, a u beckoj „Secesiji" 4. Pozvan, poslao je i tri radnje na medjunarodnu umjetnicku izlozbu u Münchenu. Mestrovic se ovdje prolazi izvrstno. Nekidan posjetih ga u njegovom atelieru. Hvalio mi se je, da se u Parizu osjeca mnogo bolje nego li u Becu, i to u svakom pogledu, a najskoli u moralnom. Osobito mi je hvalio Francuze, koji da se prama njemu pokazuju daleko ljubezniji nego li Niemci U razgovoru dotakosmo se i nasih umjetnickih prilika. Mestrovic mi se je tuzio na postupanje zagrebackih umjetnika, pa mi je izmedju ostaloga spomenuo i namjeru, da izkljuce hrvatske umjetnike iz Dalmacije od natjecaja za spomenik Strossmayeru.

Sultanov astrolog.

Iz Carigrada javljaju, da je umro seik Abul Hudu, koji je bio sultanov astrolog. On je bio sultanova desna ruka. Kad se dne 22 srpnja prosle godine drzalo pod predsjedanjem samoga sultana odlucno ministarsko viece, u kojemu se imalo riesiti uvadjanje ustava, lezao je Ahul bolestan, pa su ga morale sluge nositi u Yildis. Nijedan se mi-

Juraj Jordan — ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino Rosa-Coccola

od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

nisar nije usudio izreci riec „ustav" pred carem, pa je ovaj sejk spasio situaciju, izjavljuci otvoreno, da carstvo moze ozdraviti samo onda, ako vladar svom narodu pokloni konstituciju. Premda je dakle i ovaj astrolog pomogao „Mladoturcima do danasnje moci i jedinstva, to su ga oni ipak skinuli s casti. Bio je interniran kao i mnogi drugi predjasnji dvorski cinovnici na otoku Principu, gdje je sada umro, ocekujuci od parlamenta odluku o svojoj sudbi.

Dvoboj radi Bosne.

Iz Pariza javljaju, da su se tamo radi Bosne porjeckali austrijski Matakovski i ruski visokoskolac Nolovi. Ovaj je onoga prvoga udario, na sto je Matakovski poslao Rusu svjedoke. Nolovi je odklonio dvoboj. Na to su se opet rjeckali, kada su se sastali, a ovaj put je Matakovski izpalio na svoga protivnika tri hitca iz revolvera i teško ga ranio. Atentator je zatvoren, a za Rusa se nadaju, da ce ostati na zivotu unatoc teske rane.

Interesantna knjiga o Srbiji.

Iz Londona javljaju, da ce za nekoliko dana tamo izaci neobicna knjiga, u kojoj je veci dio napisao kralj Petar. Knjiga se bavi Srbijom, pa joj je kralj napisao ne samo predgovor, nego i velik clanak o tamosnjem narodu. Ostali suradnici. Dr. Milovanovic, general Putnik sef generalnog stopa, te ministri pravde, prosvjete, financija i privrede. Knjiga je prevedena na englezki pod nadzorom poznatoga humaniste W. T. Steada.

Jedno proroctanstvo.

Jedna gospodja iz rimskog drustva, koja boluje vec vise vremena od zivcanih bolesti, naslutila je vec 2. prosinca mesinsku katastrofu. Pomenute noci proboravila je spomenuta gospodja u velikoj uzujanosti. Drugog dana dozvala je k sebi klinicnog lijecnika prof. Dr. Sartia, te ga zamolila, da izruci kralju Victoru Emanuelu list, u kojemu izvjescuje, da grad Messinu ceka velika i teska elementarna katastrofa, te moli kralja, da priskoci u pomoc ugrozenom mjestu, U. noci od 7. i 8. prosinca spavala je pomenuta gospoda u ponovnom hysteriju, te je placuci pitala svoj okolis, da li je kralj dao isprazniti grad Messinu. Na 27. prosinca opetovao se kod nje taj kritoni napadaj, tek na 28. prosinca smirila se je posve bolesnica, te je tvrdo zaspala. Ovo proroctanstvo bijase dojavljeno i talijanskom kralju, koji se za stvar vrlo zainteresovao.

Koliko ljudi govori koji jezik

Neki ucenjak napisao je knjigu "Jezici svijeta" u kojoj navodi, koliko ljudi govori koji jezik. Na prvom mjestu je engleski jezik, kojim govori 200 milijuna ljudi Njemacki govori 85 milijuna ljudi, ruski 100 mil., francuski 47 mil., spanjolski 45 mil. turski 38 mil. Kitajski govori 400 milijuna ljudi, nu taj se jezik ne moze uzeti kao jezik saobracaja izmedu naroda.

Anarhist-provalnik.

Pred malo dana uapsilisu u Pragu anarhistu Wochriseka. Nasli su kod njega nekoliko zlatnih satova, koji potjecu od provalne krade u Zürichu.

Povrh toga dokazano je Wochriseku, da je sa svojim pristasama okrao mnogobrojne poste i pocinio citavi niz provalu. Na proslo-godisnjem kongresu anarhista, bilo je zakljuceno, da se nade na svaki moguci nacin pribaviti novcanih sredstava za anarhisticku propagandu. Osobito svrsi shodnim sredstvom oznacilo se je pljackanje drzavnih i javnih blagajna. U smislu ovoga naloga izveo je i Wochrisek spomenute provale.

POLIDSTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

V.

Ponovno osvojanje.

1. Zestima tiranstva.

Vojska kraljevaca, dobitnika u Rancagui, bi primljena u Santiagu velikim veseljem. Slavilo se pobjeda kraljeva na ravne naciue, kako da bi se ticalo najsretnijeg dogodjaja za chilence. Obavila se svecana crkovna procesija uz prisutnost svih spanjolskih vlasti, palile su se umjetne vatre i priredile mnoge pucke zabave u slavu pobjede.

Za mjesec dana postio je Osorio u miru patriote, koji su ostali u Santiagu. Svak je mislio, da je minula pogibelj i skriveni su izasli iz skrovista; ali jedne noci, kad je grad bio najmirniji, budu uzapcene mnoge odlicne obitelji. Po ovom se razumilo, da Osorio kani progoniti i ziostavljati patriote. Da se oslobode ove osvete, hrla hu se zakloniti u okolici grada, ali Osorio, predvidjajuc to, naredi, da se niko ne smije maknuti iz grada bez njegova dopusta i na novo uhapsi mnogo odlicnih gradjena. Patriote su sjedili u tamnicu s lupezima i zlocincima.

Nekoliko dana kasnije budu preneseni u Valparais i prevezeni na otok «Juan Fernandez».

Putovanje je bilo zalosno. Uapsenici, zatvoreni u tamnoj gnusnoj nutrini broda, oskudijevali su i zrakom potrebnim za disanje. Tamnicarima nije bilo stalo do toga, jer je bio obicaj spanjol-ki postupati s braniteljima nezavisnosti, kao s prostim zlocincima. Prebivanje uapsenika na otoku «Juan Fernandez» bilo je jedno produljeno mucenje. Kako da nije bilo dosta lisiti ih osobne slobode i obitelji vec su morali hodati go li i gladni.

Tamnica u Santiagu napunila se drugim chilencima progonjenim krutom osvetom pobjednika. Uapsenici su se tjesili da ce O'Higgins skoro preci Ande s novom vojskom i pravili su osnove, kako bi ga pomogli. Nekoji cuvari culi su ovakove razgovore i dojavili ih svojim poglavicam. Osorio, obavijesten o tomu povjeri nadziranje tamnice dvojici vjernih oficira. Ovi oficiri naume poubijati zarobljenike, koji su zelili slobodu i narede jednom strazmestru, da ih prevari, kao da ce ih pomoci u revoluciji. Ovaj se danomice razgovarao sa suznjima i javljao gospodarima, sto su rekli. Prevara je doprla dotle, da ih je uvjerio, da ce im nocu otvoriti vrata i pomoci ih s vojskom vlastite satnije u revoluciji.

Dogovorene noci, da bude sjajnije izdajstvo, spanjol-ki oficiri povecaju straze, otvore vrata na utanaceni sat i kad su zarobljenici htjeli izaci izsijeku ih bez milosrdja. Nevoljnici, nemoguc se braniti, jer nijesu imali oruzja, postali su zrtvom zlocina prirecjena od vlasti. Na ovaj su se nacim ponavljala sramotna zlocinstva u zadnjin danima spanjolskog gospodstva istom okrutnosti kao za vrijeme osvajanja i naseljivanja.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA

Ljekarna i Drogarija

Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na dosta i na malo.

Juraj Matetic

— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS

— STEDIONICA —

Drzavni dobrotvorni novcani zavod.

— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 50 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. **Prima** takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine uracunje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsenoj naredbi.

Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze nikada zaplijeniti* iznosom od *hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u [illegible] ublike, kao i u nozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr p do 4 po p izuzev[illegible] o p., da se povno otvori od 8 do 9 u veceri [illegible] samo od 10 a 11 s. pr p., ali samo da prime [illegible] upravitelj.

Hotel Plomolon

Hotel I. razeda — **Ulica Roca**

POKUJSTVA

Permanentni izbor pokujstva za

Spavaonice i Blagovalista

Jeftinij nego igdje.

FRANCISCO RABAGLIO

— Ulica Roca —

Mayer Braun

Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

—— Zimskih odijela za gospodu, gospoj i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoj djecu.
—— Vunenog rublja
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospodu i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic

Atacama ug. Progreso

Telefon br. 64

Prodaja mesa

Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA

"La Elegancia"

Calle Ñuble N. 769

Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.

SIMON PETRAGLIA

FENOF

Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.

Uzorci se nabavlja kod

DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

odgovorio mu je, da on moze slobodno trgati kako ga volja. Fra Jozo Gaspar opomenna ga po drugi put, na sto mu isti gospodin opsuje otca i mater. Dominikanac, sav iznenadjen, rece mu, kako moze jedan inteligentan covjek tako prost biti. Cuvsi to doticni gospodin, izvadi iz dzepa revolver i zaprieti se fra Jozi. Ovaj sav zastrasen, da ce ga zbilja ubiti, odstranio se od njih. Posto nema na otoku nikoga do liesamo fra Joze, nije se mogao komu potuziti o doticnog gospodina na red pozvati. Cijela stvar je prijavljena na dubrovacku policiju, koja sada stvar iztrazuje. Slucaj je pobudio ovdje znatno uzbudjenje.

Slavenska konferencija u Petrogradu.

Prazka „Union“ javlja, da se u svibnju obdrzavati sveslavenska konferencija u Petrogradu. Na toj ce konferenciji biti zastupani clanovi svih slavenskih odbora, koji su na lanjskom kongresu u Pragu bili izabrani. Na toj konferenciji pretresat ce se o nutak gospodarskig kopjuktura i „sv[illegible]avenske banke“.

R[illegible] dualizmu.

[illegible] ovim uzrokom dopisa [illegible] ce uvidjeti, u kojem izvanj[illegible] da se dualizam u trojstvu zadacom, da monarkiju uzdrzavati i jedinstvo Austrije u njemackom savezu od prije god. 1866 Zato je jadna preda a u Becu Niemcima, u Budimpesti Magjarima. Kasnje se je izposavilo, da temelji te politike ne valjaju, pak je sklopljena Njemackom savez, kojemu je glavna zadaca, da aneksijom Bosne i Hercegovine konsolidira habsburgsku monarkiju, a u tu svrhu da se ova postavi na politiku slavenofilsku.

Kruna je magjarskom sovinizmu stala na put sa zahtjevom izborne reforme. Sa tom reformom porusiti ce se prije ili kasnje teroristicki magjarizam. Teorija o magjarskom politickom narodu mora pasti, Kljuc za rieseuje magjarskog pitanja, veli „Reichspost“, ne leze u Ugarskoj, nego u Zagrebu Hrvatima pripada pravo na drzavnu neposredn[illegible] im im Kruna to pravo priznade, uniscen ce ne samo projekt o riuske razstave, vec je sto vise satrvena i politicka neodvisnost Ugarske.

Srbski konsulat u Dalmaciji.

Iz Beograda javljaju, da ce srbska vlada, dogovorno sa austro-ugarskom vladom, osnovati svoj konsulat u Dubrovniku.

Cieua mesu u Kotoru.

Pisu iz Kotora, da je vlada ugovorila s Gospodarskom svezom u Ljubljani, da ona salje u Kotor dobra i jaka goveda. Obcina se primiba razprodaje mesa, koje. ubroj vsi i troskove radi dekog puta, zupada puno cienije nego prije. Meso s prednje strane po K 1.60, straznje po K 1.36, ostali se dielovi placa u cienje.

Vrlo obilat lov srdela.

Pisu iz okolice Dubrovacke: Malo kad se ljudi sjecaju, da je i u srdela bio ovako obilat kao ove godine. Ribari ih hvataju [illegible] noci do noci po 100 i 200 kantala; prerabljuju se jak gotovo za nista, po to hoce ki logtram, a dosta je toga baceno u more, jer se nije moglo prodati. Osjeca se velika potreba nove tvornice za redjenje ribe, jer jedina tvornica na Luci Sipanjskoj ne moze nikako dostici. Takodjer lov vrnuta po kazuje se, da ce ove godine biti obilat. Osjeca se velika potreba-

kise; inace mogla bi izdati sva ljetina.

Zaklada „Juraj Biankini“.

Pisu iz Starogagrada, dne 18 travnja: Danas je nase obcinsko viece odobrilo zakladno pismo, kojim je carski savjetnik g. Oscar Berl utemeljio ovdje zakladu od petnaest tisuca kruna, koja nosi ime nasega dicnoga zastupnika J. Biankinia, a namienjena je uzgoju valjanijega i siromasnijega mladica. U istoj je sjednici odusevljeno i jednoglasno poprimljen zakljucak, da se, u znak zahvalnosti, uresi obcinska dvorana slikom plemetinoga darovatelja i onom odlikovanoga nasega sumjescanina

O jezicnom pitanju.

Dne 20 travnja u 10 s. u jutro zapocese kod ministra-predsjednika Bienertha konference, da se „konacno ustanove odredbe glede uredjenja jezicnog pitanja u Dalmaciji“. Ucestvuju uo delegati: iz Dalmacije: za Hrvate [illegible] rlicevic, Biankini. Prodan za Srbe Dr Bajak, za Talijane Dr Krekich Dr Zbotto, pa na [illegible] Novakli. I zaista [illegible] Predsjednik [illegible] enerth.

[illegible] Austrije je bio da bi ove konference mogle trajati [illegible] dana. „Pressa“ doznaje sledece: Imao bi se odrediti hrvatski jezik uredovni u sluzbi unutrnjoj i u manipulaciji. Spisi, prikazani u tal. jeziku, imali bi biti pisani u istom jeziku. Pecati, nadpisi i tskanice imali bi biti iskljucivo hrvatski, osim u pet glavnih mjesta (Zadar, Sibenik, Split Dubrovnik i Kotor), gdje bi bili dvojezicni. Talijani da zahtjevaju poslovanje s tal. spisima u talijan-kom jeziku u svim molbama. Ovo su informacije beccg lista.

HRVATI I HRVATICE

sjetite se druzbe

Sv. Cirila i Metoda

MAY DAWKINS

engleska primalja,

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Lozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER“

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo Sud Americano Ltd.

Fede[illegible] u Punta Arenas

[illegible] Austro Ugarskom drzavnom [illegible] ugovorom [illegible] Dalmaciju i Hrvatsku [illegible] Cedulas hipotecarias [illegible]

FRANJO CAMPOS ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST Via della Procultela N. 6 p. II. — TRST

Hotel I“ razreda

Prima na sjaj i ulozke. Soli odlaze u America i Eu[illegible] se prevezati.

Osobni pr[illegible] za ulozke pri ukrcavanju izkrcavanju

MESARNICA

[illegible] na malo i na dosta

[illegible] [illegible] na sluzbu na kucu

[illegible] [illegible] znatan dopust

[illegible] Salame masti i kobasica svake vrsti

— Prodaja blaga na dosta [illegible]

— Viseo Kusanovic

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zastupa se za zanimanje poveca na prvi [illegible] kupuje prodaje [illegible] za svoj i tudji racun

Prista[illegible] vrlo [illegible]

— Pisarna Colchagua ug. Collue. —

A. W. SCOTT

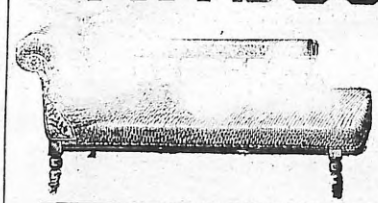

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboljeg vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GEČAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Kozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i cajare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Itoca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj kolonji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Piskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Nuble Najbolja i najstaja u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih taljanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imam svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada prijena drva $ 4 —

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca. Ukrivljena drvlja za brodogradjenje; strubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhih i zelenih.

Primaju se narucbe kod g. sp. Ivana Turine B. i u duc[illegible] «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkov c.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Pretinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES“

Cigareto mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik Petar Gasic
Cijena za godinu $ 6 — Oglasi po pogodbi.

Br. 48 | Punta Arenas, na 6 Lipnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospodice: Klobuka, povratnika krznenih (cuellos de piel) b'uza i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i [illegible] i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo nasim cijenjenim Hrvaticam da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violie

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuriednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 893 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i cijelom [illegible] da svakim parobrodom iz Coli i Montevideja primam [illegible] veliko [illegible] tij sira, [illegible] kobasica, pecenja za izvoz [illegible] kobasica [illegible].

Prodaje na veliko i na malo. Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba:

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske [illegible] vrsnoci vune. Narucbe se izvrsuju kroz 24 sati. Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chile.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrana u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Prenosima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarhije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije prot slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA

N. FORETIC

Ulica Roca, naprotiv Banka Punta Arenas

Svakovrsnih artikala potrebnih za gradenje Alata za drvoelce, zidare, posolare i t. d. Staklo svake vrsti. Papira za popljivanje. Mjere u plocama od 150x100x002

Novost! Plots za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZANATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENHISEN i Cia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Sera Valbovo

CHINA VINO

Agustin Danegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Stalnost Banchevog sistema.

Becki dopisnik „Agr. Tagblatta" razgovarao j sa vrlo dobro informiranom osobom, Hrvatom koji je vrlo bliz mjerodavnim krugovima. Ova se osoba izjavila, da se ban barun Rauch drzi, dulje, nego se to s pocetka ocekivalo. Barun Rauc drzi, da to imade pripisivati svojim politickim sposobnostima, nu bas u tome se vara, jer su politicki krugovi u Becu svi o protivnom uvjereni. Hrvatski sabor smatra barun Rauch kao jedan quantite negligeable te se i za nj ne brine. To je doduse vrlo ugodno, ali je pitanje moze li se to dovesti u sklad sa patriotizmom i i plemicem. Barun Rauch ne brine se za povjerenje naroda, a ni sabora, [illegible] ogluje na ove strane, da uziva povjerenje krune. To se doduse ne moze znati, ali se znade, da uziva povjerenje dra. Wekerlea. Bit ce, da se dr. Wekerle baruna Raucha kod krune dobro opisao, ali tim se sudbina Raucha vezana uz sudbinu dra. Wekerlea. Znajuci to barun Bauch u svojim je organima izjavio, da nije ovisan od dra. Wekerlea. K tome je identifikovao osobu vladarevu sa svojom t. j. tko je protiv Raucha, taj je protiv krune. To stanoviste, koje pokazuje pomanjkanje svakoga takta, nije imalo uspjeha. Hrvatska je javnost dosta brzo upoznala ovu netaktienost. Nu Barun Rauch podje dalje i rece, da uziva povjerenje nadvojvode priestolonasljednika, koji da odobrava politiku banovu. Znajuci barun Rauch za popularitet priestolonasljednikov, htio je da bude dionik toga popularitela priestolanosljednikova ili ga sniziti, te tako u hrvatskom narodu pobudi uvjerenje, da dr. Wekerle i barun Rauch uz privolu buducega vladara rade protiv interesa hrvatskoga naroda. Nu ni jedno ni drugo nece baruru Rauchu uspjeti. Za to iz avljuje konacno spomenuta licnost sliedece:

Ako Barun Rauch daje u svojim organima izjaviti, da je on pouzdanik priestolonaslednika, onda to ne odgovara istini. Moze se posve apodiktieno, a na temelju izjava iz najpouzdanijih krela ustvrditi, da priestolonasljednik nije baruna Raucha nikada primio da nije nikada njegove politike odobravao i da ga u opce ne poznaje. Ako barun Rauch protivno tvrdi, onda to ne odgovara cinjenicama i ne znaci nista drugo, nego zavadjati hrvatsku javnost.

Talijanska skupstina u Zadru.

Javljaju iz Zadra 26. pr. mj.: Ovdje se je obdrzavala pucka skupstina, koja je bila [illegible] osta brojno posjecena od taljanskih intransigentnih elemenata. Skupstina je prosvjedovala prcti kompromisu u jezicnom pitanju, koji da znaci podpuni izgon talijanskih cinovnika iz ureda i propast u Dalmaciji stanujucih Talijana. Skupstina je upravila na talijanske zastupnike na pokrajinskom saboru zahtiev, da zapriece provedenje namjeravane ministarske naredbe.

Skupstinari su za tim izasli u skupinama i pred zgradom dalmatinskog namjestnictva priredili demonstracije.

Talijanski radikali proti jezicnom sporazumu u Dalmaciji.

U Zadru vlada veliko nezadovoljstvo radi prekomjerne popustljivosti Taljana kod jezicne konference Radi se o pristasama talijanskodemokratske stranke sa drom. Italom Bozichem na celu i sa svojim glasilom „Il Risorgimento". Ta stranka s jedne strane stoji na intransigentnom stanovistu proti Hrvatima u Zadru, a s druge strane probija sa svim sredstvima, koja su joj na razpolaganju, t. zv. talijansku autonomu-konservativnu stranku, pod vodstvom naceinika dra. Ziliotta i ostalih pot za tupnika na dalmatinskom saboru raci tobozuje prevelike popustljivosti cinima Hrvatima. Dr. Bozich i drug [illegible] jos uvjek stanovisa da se Dalmacija talijanska kraljevina koju je vlada je hrvatska. — U ostalom valja primjetiti da [illegible] bojni pristase o e stranke rekrutiraju iz mladenackih i nezadovoljnih krugova u i onake malenoj talijanskoj stranci u Dalmaciji i da je sam obstanak ove stranke uvjetovan sitnim zavistima i prkosima a u javnom zivotu ne igra nikakvu ulogu.

Nacelnik Spica kod kralja u audijenciji.

Kralj je primio u audijenciju nacelnika u Spicu g. Luksica. Vladar se je podrobnije razpitao o narodnom i kulturnom stanju u Spcu, te je dao izraz svome zadovoljstvu, da se je odrzao mir.

Koliko imade u Bosni i Hercegovini stanovnika?

Prema nedavnoj izjavi gradjdogla nika bar. Benka imade u Bosni i H rcegovini nesto vise od 1 milijun 800 hijada stanovnika. Po vjerama imade pravoslavnih 782.851 (ovdje su uracunani i Rumunji i Rusini pravoslavne vjere), muslimana 602.000, katolika 400.81, zidova 11.008, protestanta 6749, docim osta e vjeroizpoviesti sacinjavaju 300 dusa.

Hrvatska bokeliska stedionica u Kotoru.

Iz IV. racunskog zakljucka za poslovnu god. 1908 tog hrvatskog novacanog zavoda u juznoj Dalmaciji razabiremo ove brojevne podatke: Glavnica I., II., III. i IV. kola iznosila je dne 31./12. 1908 K 118.665·50; ulozi na stednju bili su K 198.366·13; pricuvna zaklada K 10.451·55, a cisti dobitak dosego je K 20.645·29.

Clanova bilo je upisano 678 sa 1851 udjelom. Kako se vidi, Hrvatska bokeljska stedionica u u Kotoru napreduje liepo od godine na godinu.

Brodogradilnica u Kraljevici.

O brodogradilnici u Kraljevici, u hrvatskom Primorju, koju je htjelo onuse sagraditi drustvo „*Danubius*", sa pretezno magjarskim novcem, pisalo se i razpravljalo dosta i ustmeno i po novinama. Nu, od te brodogradilnice ne ce biti nista. Kako se iz osobitog izvora iz Zagreba javlja, hrvatska vlada odbila je prosnju drustva „*Danubius*" i

Slijedi na 4.j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog ... i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija ... iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i burenima. — Svakovrsnih ... — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posudja — Cizama postola i galosa — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka — Svakovrsnih boja i kistova — ... Cijene umjerene. — **Mjenjaonica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu izobranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen*. Od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako sljedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatel

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

... tih novih sprema, koje ... kao sto svi potrebni fotografskih stvari predaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmedj Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Drug** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neponovnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernije ...

Popravci se obavljaju s drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguay

J. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahat i zlatarija

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Erràzuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Dalmatinsko maslinovo ulje.

Poljodjelsko ministarstvo u Becu nalozilo je jednom struc njaku, da poduzme potrebno, e bi se podigla i prosirila u Dalmaciji proizvodnja maslinovog ulja. Nedavno predlozio je ravnatelj Ferdinand Artmann izvjesce o uspjesima te poduzebe u skupu poljodjelaca i sumskih gospodara u Becu.

Sa posebnim ocrtom uljogojstva u ruci razlozio je predavac osobitu veliku vaznost proizvodnje maslinovog ulja u Dalmaciji, kao i trgovinske koristi iste u prispodobi sa vinarskom proizvodnjom. Pa da se isto jace porine brzi razvoj proizvodnje finih ulja po svoj Dalmaciji, a taj razvoj bio je prije samo mjestimican i nedostatan, i da se odpru potrebni trgovinski putevi, uprilicile su se pod pokroviteljstvom trgovinskog ministarstva i sa izravnim surad nictvom dalmatinskog ministar stva i sa izravnim proizvodnim mjestima pokusne uljarnice u veliko. Dobiveno ulje sakupilo se u jedno glavno skladiste, podignuto u tu svrhu u Splitu, poredalo se zatim polag vrsti u skupine i prodalo se najpoznatijim domacim i inozemnim tvrdkama posredstvom jedne sredisnje trgovinske poslovnice.

Proizvadjacima dale se na razpolozenje pomocne i pripravnicke sprave i orudje. Napose opet zapocela se i sa tecnicke i sa novcarske strane uprilicba proizvodnih zadruga, a tri druge bas se eto uredjuju. I Dalmacija moci ce dakle biti sada no celu svih uljoproizvodnih zemalja. Do sad prodalo se kakih 1000 metrickih stotinjaca finog ulja po stalno rastucim cienama, i to posredovanjem sredisnje poslovnice. Prodaje ucinile se poglavito u Becu, Trstu, Marsilji, Genovi. A prodalo se ulja i austrijskim tvornicama konzerva, kao i pr im prekomorskim trgovcima. Cini se, da odsad ne ce biti vise nikakvih ozbiljnih protivnosti za daljnji razvoj ove gospodarske poduzetbe, koja postaje s e to objubljenijom u poljodjelskom pucanstvu Dalmacije. A liepo je, sto sva mnienja o vrstnoci i dobroti dalmatinskog finog ulja glase izvanredno dobro i povoljno.

«Trscansky Lloyd»

KRONIKA

Hrvatski vatrogasci.

U cetvrtak na osam sati u vecer drzala se u hrvatskoj vatrogasnoj satniji prakticna Akademija. I ovaj put nije pristupio broj, kako je bio zeljeti.

—Slike vatrogasaca, koje se imaju poslati za koledar «Jeka» u drugom slikanju potpuno su uspjele. Drustvena povijest, koja se ima poslati u istu svrhu, povjerena je gosp. Jurju Jordanu, dubrovljcu, Marku Bizaci, tajniku i Krstu Livacicu, poboc niku, da je napisu. Posto se u odboru za to opredijeljenu nalazi i gosp. Jordan, jedan od utemeljitelja naseg vatrogasnog drustva, nade je, da ce povjest biti nepristrano i istinski napisana.

Nas radnik u neprilici.

Gosp. Pasko Tomas, rodom iz Osojnika kraj Dubrovnika, pripovidio nam je sljedece:

Prosih sam dana radio u kampu u Argentiniskoj Patagonij. postavljajuc ograde od zice u jednoj novoj estanciji. Ja sam oznaci ao linju. Pri tom poslu sam zasao u jednu sumicu, kroz koju je ograda morala proci. Iznanada se pestavih jer spazih iza busa jedno zivince. komu je glava virila s jedne strane, a stra nji dio tijela s druge, dugim kitnjatnjastim repom. Vrebalo je na me poput macke. Onako u neprilici ne znadoh sto uradili, vec poceh odmicati natrag, uvijek gledajuc u zvijer i drzec se rukom za noz, koji sam imao za pasom. Dok sam se ja odmicao, zvijer se polagano podizala glavom iza busa, kao, da ce me naskociti. Kad sam se odmakao jedno 15 koraka zazovem po imenu mog nadziratelja, koji je nedaleko od mene radio, izostavivsi u strahu obicajno „mister". On se brecne, ali ipak dogje. Prestravi se i on i kaza mi to je lav.

Protrnuh. Zvijer se regbi primirila ili, bolje prestrasila od nas dvojice i pogje u jedan, odalji gusci bus. Moj je nazornik bio u neprilici sto da uradi, ako se zvijer povrne. Nu ja dobih prisutnost duha i rekoh mu, da pod satorom imam pusku. Potrcah i donesem je, pa potrazim lava u leglu. Vidim ga. Ciljam ko ikad; opalim — i vidim, da zvijer klonu bez da se makne. Hjedoh ja, da potrcim vidjeti, ali me nadzivatelj zaustavi s opaskom da se ovdje snji lavi ranjeni precine, kao su ranjeni ko da su mrtvi i jao si ga onomu, ko im se priblizi.

Pustih vragal......

Nakon tri ure pogjosmo opet, da ga vidimo i s oprezom ga potegasmo za straznju stranu. Bio je mrtav... Kozu odnesose gospodari estancije, a meni dadose propisanu nagradu od 10 peca argentinskih.

Izvadih mu za se jednu caporku, koju sam dao, ukovati za privjesak za lanac od sata. Vidjet, cete je, velika je, ko kuka od kantara; a ovo vam pripovijedam, da stavite u «Domovinu», da nasi ljudi imaju opaza, kad rade u kampu.

Lav u Patagoniji je nesto manji od Africkog lava. Rijetko napada ljude, nemoj da ga je izmorio glad ili ako je ranjen. Rep mu je isti, kao i u africkog lava, samo mu je griva dosta kraca. Krvolocan je poput naseg vuka, jer ne samo sto blago kolje, koliko mu je dosta da pojede, vec od igre dalje kolje Za to „estancijeri" placaju nagradu, ko ga ubije

Nesrece

U utornik u vecer igrao je je sah Edvard Wilson i Konrad Evensen u kremi hr. 1076 ulici Llanquihue. U pivnici se razgovarao Petar Medina. Wilson je imao kod sebe pistolu punu i valjda pokazujuc je svomu drugu omakne mu se hitac, koji progje osit i pogodi Petra Medinu koji na mjestu ostane mrtav.

Jos se ni danas ne zna, da li se ima nesreca pripisati slucaju ili kakvoj proracunanoj osveti. Wilson je u hladu, a drug mu u igri i gospodar kreme pozvati su od suda, da svjedoce.

— U srijedu vecer Eulohij Torres optuzio je Bartula Torres, da ga je ubo nozem, kod je dolazio amo na parobrodu «Keel Row». Noz nije uljegao dalje, jer se namjerio na prsnu kost.

Redarstvo je uhapsilo Bartula Torres, koji kaze, da nije imao namjere ubosti Eulohija, vec da mu se ovaj sam na noz nabô uslijed ljuljanja parobroda.

I ovaj je posao na sudu.

Novaci

Jucer su bili na okupu svi novaci, koji idju u Santiago, da izvrse vojnicku sluzbu. Na okupu ih je oko 170, a za cudo je, da se izmed novaka ne nalazi nikog u «tongu» vec su svi u «chambergu».

Bit ce takov zakon!

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 24·00.
1 kruna	1 00.

RAZNO

Drzavno blago Srblje.

Narodna srbska banka u Beogradu dala je za vrieme politicog dvoboja su Austro-Ugarskom prenieti svukoliku svoju zalihu zlatnog novca u Nis, u skrbi, da bi rat izmedj Srbije i Austro-Ugarske mogao od casa na cas buknuti. Sada, kad su se politicki odnosaji Srbije sa Austro-Ugarskom smirili, a pogibelj rata predvidno nestala, srbska narodna banka dala je i opet sav svoj zlatni novac prenieti iz Nisa u Beograd.

Trgovina u Egiptu.

Egipatska vanjska trgovina pretrpila je prosle god. 1908 znatan nazadak. Uvoz u g 1908 umanjio se za *Mk* 22 mil. prema g. 1907, a izvoz za *Mk* 133,000.000. Izvoz pamuka znizio se za *Mk* 130,000.000 I u izvozu pamukovog sjemena, jaja, slonove kosti nojevog perja, kao i u uvozu kovne robe, ocjela, kemickih proizvoda i poljodjelskih strojeva bio je umanjaka. Uvoz zlata u god. 1808 bio je manji za *Mk* 70,000.000 od uvoza u g. 1907, a izvoz zlata umanjio se za *Mk* 1,300.000.

„Nikodimove pare."

Dne 13 travnja u jutro Ana Antonia Pekler, kci pok. Ilije Vidakovica iz Hercegnovog, koja stanuje u kuci manastira Banje u Kotoru, nasla je ispod jedne skale kutiju salivenu i u njoj novca. Tu je bilo najvise mletackih dukata od god 1797. Kovanih pod vladom posljednjeg duzda Lodovika Manin. Bilo je onda nekoliko spanjolskih «kolonata, kovanih pod vladom Karla III, pozdijeg njemackog cara Karla IV. Novac je bio predat sudu na cahranu do razvigjenja. Megjutim je bio telegraficno obznanjen O. Dionisije Mikovic, iguman manastira Banje, da su neki novci nagjeni u manastirskoj kuci, Cim je primio telegram, omah je rekao «To su Nikidimove pare». I zbilja u prvim decenijima proslog vijeka vrsio je u Kotoru sluzbu kapelana jeromonah Nikodim Jovanovic. On je tu kucu kupio za manastir Banju, kojemu je pripadao i u toj je kuci sve stanavao do smrti. Jednom je bio dosao na vece u manastir i donio sobom kljuc od te kuce, zdrav je vecerao, a u jutro ga nagjose mrtva. Pogovaralo se je, da su ga zlikovci udavili znajuci da ima para. I sbilja opci je glas bio, da Nikodim ima novaca. Znalo se je, da ih je on i pokazivao, a najbolji je dokaz za to bio, sto je tu kucu u Kotoru za manastir kupio. Kad se je doznalo za njegovu smrt, dogjose u manastir risanski nacelnik Tomo Kolumbaric, opcinski pisar Stevo Vrcevic, otac poznatog srpskog knjizevnika Vuka Vrcevica, sa nekoliko odlicnijeh risnjana, da trase Nikodimove pare. Ne nagjose nista, do jednog starog drvenog divita. Dadose ga Stevu Vrcevicu toboz za trud onako od sale. On udari njim o zemlju veleci, sto ce mi to, kad se nije nista naslo. Divit se slomi, a iz njega se prosuse dukati. Izbrojise ih stotinu. To je jos bolje utvrdilo opce uvjerenje, da Nikodim ima skrivenih novaca. Uzese kljuc od kuce i poslase u Kotor Vasa Sparovica i neke druge, da preberu kucu. Ne nagjose nista. U Risnu, a i u Kotoru od toga uvijek ostade to pitanje Nikodimovih para nerijeseono. O tome se je uvijek govorilo. Pred deset godina jedan Krivosijanin bjese rekao jednom Risnjaninu, da zna gdje su te pare. Kopali su u manastiru, ali se nije nista naslo. I u drugim prilikama se je trazilo osobito pri popravci manastira i one kuce. Eto

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

sad slucajem nagjose se te pare. Vrjednost nagjenog novca nije velika, bit će kakovih 2.2000 kruna. Doduse to je za ona vremena znacilo mnogu vise. No sad mnogi zakljucuju, da ima biti i na drugom mjestu jos para, jer iz osog slucaja sa divitom i svog sada sluti se, da je Nikodim na razlim mjestima kroz novce dobri dvanaest skupa i da obicnom mjestu.

U ime nagrade za posten postupak s ovim novcem, zem je bilo dato 10% i suvise bes platno stanovanje sa godinu dana u istoj kuci manastira Banje.

Enver-beg — Poljak.

Poljske novine javljaju, da je leader mladoturske revolucije, Enver-beg porijetom Poljak. „Tygodnik illustrovany" donosi potankosti o poljskom njegovom podrjetlu:

Otac Enver-begov bio je Konstantin Borzenski, vlastelin na imanju Modrzewice u okruzju novoradomskom gubernije petrkowske. G. d. je, 1848. usljed politickih prilika morao je potraziti zaklonistu u Turskoj. Iza raznih neprilika, sto su ga snalazili u zatocenju stupio on kao Mustafa-Zelaledin-Effendi u vojsku, gdje je radi svojih sposobnosti u brzo avanzirao. Kad je postao general, ozeni se s Enverskom Engelsase, koji je imao velika imanja oko Soluna, a bio je poznat sa svojih simpatija za Poljake. Iza vojne od god. 1855. mnogima je Poljacima, kad se nasli u nevolji dao on zastite i zarade. Iz braka Mustafe-Zelaledinpase s kcerkom Enver-pase rodio se 1856. Enver-beg.

Kad je svrsio gimnaziju u Carigradu poslase ga u Paris, da studira matematiku. Bilo je to god. 1874. Kratko vrieme iza toga pao je njegov otac u okrsaju s Crnogorcima. Enver-bega pozove u Carigrad sam sultan, gdje ga medjna kapetanom u generalnom stozeru, a onda vojnim attacheom kod turskoga poslanictva u Becu. Kratko vrieme bio je gubernator u Volu. U ratu spanjolsko-americkom isao je na Kubu sa spanjolskom vojnom ekspedicijom. Putovao je i u Kinu, da prouci prilike tamosnjih muhamedanaca.

Kad se povratio imenova ga sultan zapovjednikom garde i dade mu red Osmanov. Sad se je Enver energicno prihvatio nauke Njegova pojava osobito je karakteristicna, u zadnjoj revoluciji mladoturskoj. Iza uvedenja konstitucije otisao je kao vojni attaché k poslantvu turskom u Berlin, da prouci i da se upzna s prilikama njemacke vojske, pa da uzmogne biti od koristi kod reformiranja vojske kod kuce. On je ujedno jedan od najodusevljenijih zagovornika, da se teziste zastite ustava i cielа mladoturska akcija osloni na vojsku. Cim je kontrarevolucija buknula povratio se Enver-beg u Solun, da dovrsi svoju zadacu oko osiguranja ustava turskoga. On govori prilicno poljski.

POLIDSTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

V.

Ponovno osvojenje.

2. Kapetan San Bruno.

Izdajnickim pokoljem zasuznjenika upravljao je spanjolski kapetan Vicko San Bruno. Ovaj, prije fratar u manastiru u San Francscu, presao je u vojnistvo za rata protiv Francuzima. Dosao je u Chile kao kapetan jednog bataljona, koji se zvao «Talaveras» i tukao se u bitki kod Rancague.

Kapetan San Bruno bio je toliko valjan, koliko opak. Borio se u boju kao lav. Kao poglavica svojih vojaka, prvi bi navalio na neprijatelja, ne mareo za pogibelj. Ali mu je odvec bilo drago prolijevati krv i ubijati; bijesnio je kao zvijer i ne oprostao zivota neprijatelju, koji bi mu u ruke zapao.

General Osorio, posramljen i pokajan od zlocina u tamnici, otkusti San Bruna, koji ga je bio posavjetovao. Malo zatim dogje u Chile Kazimir Marco del Pont. Ovaj imenuje San Bruna, svojim savjetnikom i podigne ga na cast majora. Gobernador Marco bio je covjek krajke pamet i zao. Netom je dosao u Santiago poceo je progoniti patriote. Da ne bi nijedan pobjegao, dade redarstvo na raspolaganje San Bruna i ovlasti ovoga potpunoma, da pedepse i apsi po svojoj volji.

San Bruno je imao dousnika po mnogim kucama, da saznade sto se u njima radi. Dousnici bi mu danomice iskazivali, sto su culi u obiteljima. Nekoliko puta sam San Bruno banuo bi nenadano u kucu i uhapsio tu osobe, koje su u njoj stanovale. Niko nije razumio ova tamnicenja, jer su uapseni bili mirne i postene osobe, koji nijesu pocinili nikakove pogrjeske. Ali San Bruno je znao po svojim dousnicima da su govorili zlo o njemu ili o Gobernadoru nazivajuc ih tiranima. Po njegovu sudu to je bio najoprostiji zlocin i pedepsao bi tamnicom sve, koji bi se usudili ptati njemu sto kazati.

U ono doba ulice su po noci bile sasma tamne. San Bruno se plasio, da mu osobe, koje je vodio u tamnicu u mraku ne pobjegnu. Da se to ne dogodi, prisilio bi ih spustiti gace do pod koljena i na tom bi ih mjestu svezao konopom. Za tim bi dao svakom suznju po svijecu, da mu svijetle putem. Suznji su hodali tako su polovinom tijela gola, sa svijecom u ruci, putec se u gacama, padajuc i dizuc se, uz poruge cuvara tamnice. Mnoge nevine i odlicne osobe morale su podnositi ovako ogavno postupanje.

Nijedan chilenac nije bio slobodan u svojoj kuci, jer je San Bruno po danu i po noci strazio na celu jednog odjela vojnika. Cesto bi apsio svakoga, koga bi susretao, vodio ih u tamnice i silio ih da metu ulice. Vise od jednog puta zarobio bi sve osobe, koje su se nalazile na plesu za to, sta nijesu rano legle spavati. San Bruno je bio nemea za santiasske stanovnike, koga su tol ko mrzili, koliko su ga se plasili.

Ta mrznja se prenijela i na vojnike bataljona «Talavera», koji su bi vrsitelji naredaba okrutna covjeka. Nijedan vojnik Talavera nije smio po ulici ici sam, jer bi ga puk bio napao. «Noz i kamen, kojim nas puk tako majstorski vlada, bio je oruzje proti sabljii i budezu kraljevaca». U gungulu bi rijetko koji vojnik Talavera iznio glavu, a bilo je dostatno, da se koji od ovih pokaze u daljim predgrajima, da na nj nasrne poput grabezljivih ptica nekoliko ljudi, te ga stijenjem zgrebijaju ili izbodu nozima. Ponavljanje ovakova puckog otpora prisililo je poglavice vojnickog tijela, naredit da se nijedan vojnik ne smije odaleciti mnogo ulica daleko od kasarne, ako ih nije dvanaestak na okupu.

Mrznja kojom se gledalo Talaveras bila je opcenita i jednodusna kod svih slojeva pucanstva. Puk je mislio, da su oni ljudi, oficiri i vojnici, pripadali nekom nizem stepenu ljudskog roda, te da su imali rep kao i zivotinje. U takovu uvjerenju mrzili su ih i postupali s njima bez milosti, ka sa zvijerima.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d. i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava. — do tri hiljada talira i placa 5% interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na ugjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6%. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozena u oxu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se za[illegible] p., da se pouovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se [illegible] samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
[illegible] pravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda — Ulica Roca

POKUJSTVA
Perman-nni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinij nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «Indija-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 61
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nubie N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukame.
Uzorci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

zaniekala dozvolu, da se brodogradilnica sagradi. Mnogo su tomu pridonieli mnogobrojni prosvjedi iz hrvatskog Primorja i drugih uvazenih hrvatskih cinbenika. Tako i valja. Neka Kraljevica dobije brodogradilnicu, u kojoj ce biti pretezan hrvatski radnik i cinovnik na rodnoj svojoj hrvatskoj grudi moci zasluzivati i slobodno raditi.

Izgovinski promet izmedj Austrije te Hrvatske i Magjarske.

U mjesecu veljaci ove godine iznosio je uvoz iz Hrvatske i Magjarske u Austriju 78·4 mil. kruna. Za mjesece siecanj i veljacu 1909 iznosi vriednost uvoza iz Hrvatske i Magjarske u Austriju 153·5 milijuna, a vriednost izvoza iz Austrije u Hrvatsku i Magjarsku 180·9 milijuna kruna. Privremena trgovinska razmjera za Austriju aktivo od 27·2 milijuna kruna prema *aktivu* od 27·2 milijuna kruna u istom razdoblju prosle god. 1908.

Veleizdajnicki proces.

Zagreb, 17 travnja

P nasanje drz. odvjetnika Accurtia prama obtuzenom izazvalo je ove. ca na njego a ptanje ce vesel odgovor ju Tako je izavao jer obrana Dr Gjuric, kome je Accurti dozvolio da je kao, a sol arn s Gjuricem drze se i ostali obtuzenici. Nerasvski da predsjednik Tarabochia nje rad toga Accurtia ukorio, ali je zato hvalio Gjuricu, jer je izazvan rekao, da drz. odvjetnik spa a na obtuzenicku klupu, da pousti kaznu od 2 dana samotna zatvora s postom — i na tvrdi lezaj.

Proti Gjuricu jedan od glavnih svjedoka jest frankovack zastupnik zupnik Jemersic. Obtuznicima obcenito se inkriminira, da su sirili srbsku zastavu, cirilicu i srbsko ime, a Gjuric vali, da je pop Jemersic god. 1906 isao pod srbskom zastavom na izbor u Hercegovac i agitirao za Srbina samostalca paroha Lukica. Nadalje taj isti Jemersic isao je na biralisu u Virovitici, gdje je kandidirao, pod tri srbske zastave. Obtuznik prit ovieda, da je i drugi frankovacki zastupnik Ivan Zatluka, kod je iste godine kandidirao u Vukovaru, isao na biralište pod srbskom zastavom i pravoslavnim svestenicima slao o Uzkrsu cestitke pisane cirilicom!

Pravo je rekao d.r Gjuric, da su onda i ove frankovacke perjanice gojile velkosrbsku propagandu, da su po tomu i oni — velizdajnici!

Jer su bili izptani obuzeni iz daruvarskog kotara: Pla Sobaric, D.r Dusan M. Miokovic i Nikola Cudic. Obtuzn ca im m utira c biene stvari: pro pagiranje srbstva, organizovanje srbske samostalne stranke, bjene sas anke, izvjesavanje srbske zast ve, nd. Kod Cudica nadjen je do cevrt kilograma dinamita. Cudic ob avara, da je dinamiton ubijao ribu, a kupio ga je u ducanu u Siracu, gdje se m ze dobiti i od same djece, posto je ondj kamenolom. Ovaj Cudic leo je n koc obc. bljzn k u Gjurovcu, ali je, posvadiv se sa zenom, otisao u Beograd, gdje je 4 mje e a sluzio kao dre eman kod njemackog poslanstva i njemu i dr. Mi kovi uz grozn se pr go om presl sbora k t. pres jek M k j, da ce h o pu ti iz sluzbe, ako bucu glasovali za k slicju (dr. Grahovca, od Hrv. stranke prava).

Na danasnjoj sjednici—*trideseti* dan rozprave—preslusan je cetrdeset i treci obtuzenik Lazo Bacic, trgovac u Jasenovcu. Kada je do 120 uglednih Hrvata, sa zupnikom Ziljarom na celu, sholbu na Nj. Velicanstvo, da se postupak protiv Bacica obustavi. I zbilja, Bacic bio je pusten, ali kasnije ponovno uapsen.

Bacic je jedan oj najuplivnijih licnosti u novskom kotaru. On se je svom snagom kod izbora zalozio za kandidata Hrv. stranke prava D.ra Harambasica, i to prvi put g. 1906 protiv kucnovca Dedovica, a 1908 protiv samog Srbina radikala popa Joce Jovanovica.

Proti Bacicu obtuznica ne nuvodi nista konkretnoga. I on van je jedan „moralni“ zacetnik, jer je predsjednik srbske crkvene obcine i predsjednik skolskog odbora u Jasenovcu, te clan centralnog odbora srbske samostalne stranke, a sto je najglavnije—imucan i uplivan covjek. Predsjednik mu predocuje „pojave“ i savez izmedju raznih „pojava“, iz cega izvodi, da je postojala organizacija, a Bacic na to odgovara: Kad se promotre svi ti pojavi, kada se zna da svi svjedoci u svim kotarima jednako svjedoce, dobro su organizovani!

Bacic je nadalje zapitao, kako to, da nisu obuzeni mnogi, koje obtuznica navodi kao propagandiste, te se njega cini odgovornim za tudje djelo. Na to je drz. odvj. Accurti izjavio, „da stoje protiv ostalih prepagandista postupak u tecaju. Na protiv ostalih pro pagandista je postupak u tecaju.—Veli se nadalje, da je ova parnica naperena protiv Srba samostalaca, kao clanova koalicije. To nije istina! Obtuzuju se samo nekoji srbi i srbska samostalna stranka, u koliko je u savezu s tim ljudima. Koalicije se sve ovo tice u toliko, sto je u datoj zgodi taj velikosrbski pokret podupirala“.

Iza Bacica pocelo se s preslusavanjem Vase Vukdragovica, ravnajuceg ucitelja u Okucanima. Njemu se ponajvise imputira, da je u Okucanima provadjan bojkot protiv Hrvata, sto on s primjerima najuspjesnije pobija i upozoruje na to, da je on sam clan „Matice Hrvatske“ i clan „Hrvatske citaonice“ u Okucanima.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke lekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.

Na rospolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER“

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Novac [illegible] i tabore Austro-Ugarskim drzavljanima [illegible] dionice [illegible] u Dalmaciji i Hrvatsko-Slavonskoj uz najbolju [illegible] vrednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST

Hotel I“ razreda

Ima na stanu putnike koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobita paznja na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju.

MESARNICA

Prodaje mesa na malo i na dosta

— Za obitelji posebna sluzba na kucu

— Preprodavacima znatan popust

— Slanine masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta po cijene za cudo jeftine

— Viske Kusanovic

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zeljnice se za kamestanje doveca na prvi ukrcajno, kupuje prodaje nepokretnosti za svoj i tudji racun

Pristoje vrlo niske

— Pisarna Coquimbo ug. Colloe. —

A. W. SCOTT

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara,

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI.

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva **$ 4** —

1.000 komada **$ 35.00.**

Cijepanih drva c **60** vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ogradje; stubova sa kucne temelje suhih i zelenih.

Primaju se narucbe kod g sp. Ivana Turine B. i u ducanu „Ferrocarril“ u Avenid Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Pretinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES“

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih pripodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Vasić
Cijena za godinu $ 8 — Oglasi po pogodbi.

Br. 49 | Punta Arenas, na 13 Lipnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, povratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.

Za d'ecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.

Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.

Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporučamo našim **cijenjenim Hrvaticama** da posvete malo pozornosti ovom našem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt 2

Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chila i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zelenj, sceiva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kvasarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna se na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske i rama vrsnoci vune.
Narudbe se izvrsuju kroz 24 sati.
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Calebrena izmed Aroncagua i Chore.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrana u svako doba.
Pivna uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Ataeama nize duecana. gosp. **Jure Kucana.**

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske napuínice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—

—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primio:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jestinih likera.

Kuc... ...kraljena najboljem ...

ŽELJEZARIJA

NFORET I H

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za grad nje Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Staklа s ske vrsti. Papira za Popejive i... Mramora u plocama od 150x100x002

Novost! Pluta za postavljanje u pe... grade, da se ne...

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIC

Ulica Ñuble kraj mosta

HOENFISEN i Cia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Serravallovo **CHINA VINO** Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Uredovni jezik u Dalmaciji.

Bec. 23 travnja. Sinoc kasno, poslie tri dana naporna razpravljanja, neumornim posredovanjem namjestnika, postignut je sporazum o jezicnoj naredbi za Dalmaciju.

Naredba najbistrije ustanovljuje temeljno nacelo, da je svim civilnim vlastima i uredima u Dalmaciji, u unutarnjoj i manipulacionoj sluzbi, kao i medjusobnom dopisivanju, uredovni jezik hrvatski ili srbski.

Uslied talijanskoga podneska, uz riesenje, talijansko, samo uredovno dopisivanje moze slieditи talijanski. Iznimno moze pojedinom cinovniku biti dopusteno kakvo vazno pravno ili tehnicko mnienje podati talijanski, ako za to savrseno ne poznaje hrvatski; ali samo za nutrnju uredovnu porabu.

Obce nacelo uredovnog hrvatskog jezika vriedi i za objave, uredovne pecate i nadpise, koji svuda po Dalmaciji imadu biti izkljucivo hrvatski, izim za objave centralnih vlasti, koje se odnose na svu zemlju, i za objave, pecate i nadpise u mjestima pri moru, gdje je kotarski sud. Ovdje samo je dozvoljena dvojezicnost.

Za vlasti i urede politicke, sudbene, postarske i skolske naredba stupa odmah u kriepost, docim za vlasti i urede podredjene ostalim ministarst, vima stupa u podpunu kriepost najdalje na I siecnja 1912. Ali starija vlast moze i prije 1912 narediti svestranu uporabu hrvatskoga jezika za pojedine uredovne struke, ako se dovrse nuzdne priprave, kao na primjer prevodi potrebiti za financijalne urede.

Resolucija Bokelja o Zagrebackom procesu.

Do vet je mjesec kako Bokelji tesko tude u dusi prate neviseni zulume nad svojom bracom u Beu vini.

Najkrvavija z ta tog zuluma jesu 53 zagrebacka obtuzenika, koji iza nepojmivih muka i sramarja po tamnicama, danas stoje pred kreaturama narodnih zlotvora, da odgovoraju za svoju narodnu i gradjansku svjest, koju nekadi, premoci oa je skrse postenim oruzjem okrstise zlocinom „veleizdaje".

Bez ikakvog zazora od jednog usnog suda citavog obrazovanog svijeta, skrnji se hram Bozje pravde: u njemu se gaze najsvetija covjecja prava i drzavni zakoni a na dicno ime naseg naroda udara se zlocinacki zig.

Bokeljski skupljeni 1. maja 1909, u dvoru Kotorskog nacelnika M. Radimiri, grmusaju se na mracnu ovrtnost pravih vinovnika te sramotne hajke i njihovih zmecara.

Poruduju zagrebackim mucenicima, njih vim braniteljima i svoj svjesnoj i slozno braci Hrvatima i Srbima u Banovini, da se osjecaju s njima jedno te isto u ovoj teskoj borbi za najsvetija narodna prava.

Tvrdo uvjereni, da u teskim dinima uskusenja nece klonuti i da ce ideja, za koju stradaju, ipak pobjediti, salju im ovaj izraz neogranicene solidarnosti, kao melem tuge i zalog bratske ljubavi.

Pismo ministra izvanjskih posala.

Narodni zastupnici D.r Aleksandar Mitrovic i I. F. Lupis, koji su za nekoliko dana pri sustvovali veleizdajnickom procesu u Zagrebu, upravise ministru izvanjskih posala barunu Acrenthalu pismo, u kom prikazuju skandalozni postupak sa obtuzenim Srbima, pa zakljucuju:

„Radi dobrog glasa nase monarhije pred stranim svietom, radi velikih i uzvisenih nacela pravde i pravicnosti, radi saznanja istine, koju trazimo i mi, a ne boje se je 53 obtuzenika,— molimo Vas, Preuzviseuosti, da vasim uplivom, koji je velik, poradite i izradite, neka se tim obtuzenicima istinski, covjecanski i po zakonu sudi. Mi losti na razumo za njih, jer im nece biti potrebita. ako im se bude sudilo, kako nas dva molimo"

Skupstima u Splitu za progonjene Srbe.

Demokratska stranka drzala je u Splitu pouzdani sastanak u obc. kazalistu, te je bila glasovana resolucija, predlozena od D.ra Smodlake, kojom se prosvjeduje proti progonstvu Srba, iztice se solidarnost s borbom srbske samostalne stranke, naglasuje se mi-ao bratstva i narodnog jedinstva Srba, te se pozivlje puk dalmatinski, da u skupstinama i zborovima digne svoj glas, neka braca vide, da ih nismo napustili u nevolji.

Masaryk i Adam Pribicevic.

Na veleizdajnickoj razpravi u Zagrebu za odmora, priblizio se je poznati cesku ucenjak i zastupnik na carevinskom viecu Masaryk k obtuzenomu Adamu Pribicevicu i stisnuo mu ruku, veleci mu: „Govoriti s vama ne smijem, pa vam samo stistem prijateljski desnicu".

Svi obtuzenici predali su Masaryku svoju sliku sa podpisima, uz ovu posvetu: „D.ru Masaryku, nosiocu slobode i naprednе misli u Ceshoj, Srbi borci za slobodu i naprednu misao u Hrvatskoj"

Interinsularna zeljeznica.

Ministarstvo za zeljeznice udielilo je vorskom i sudbenom odvjetniku D.ru Henriku Vilimu Grafu u Becu i Josipu vitezu Wenuchu, zeljeznickom upravitelju u miru, dozvolu za provedenje tehnicnih radnja za zeljeznicu s normalnim tragom od Matulje do Preluke blizu Vdolske, te nakon prevoza izmedju otoka Cresa i Krka i Kvarnerolom, zeljeznickom prevoznim ladjom, od jedne tacke otoka Paga preko ovog otoka do Zadra.

Novo druztvo za trgovinu dalmatinskim vinom.

U Splitu se je ustanovilo uz sudjelovanje Ljubljanske kreditne banke druztvo za trgovinu dalmatinskog vina.

Isto je preuzelo vinski posao Prvog dalmatinskog trgovackog druztva.

U upravu druztva su isabrani Ziga Fleischer, dosadasnji ravnatelj vinskog odsjeka Prvog dalm. Trg. druztva, S. Rak, veletrzac i E. Kramer, ravnatelj podruznice Ljubljanske kreditne banke.

Desetgodisnjica Feljicke seske klaonice.

Poznato je, da je u Dalmaciji izmedju prvih pokretaca gospodarske organizacije puka bio narodni zastupnik Frane Ivanisevic Sto je on najtoplije zagovarao za cielu Dalmaciju clanci-

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 50 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stojnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i bijaca. — Siednjaka. — Svakovrsnih boja i [illegible] — [illegible] Cijene umierene — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas,* kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen ne[illegible] dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode od 1500 [illegible]
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnut [illegible] porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju s [illegible] i gvozdenim [illegible] sve druge radnje, sto spadaju u nasu s[illegible].
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comerc[illegible]

Jedina PEKARNA, koja pri umesenju tijesta u[illegible] prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom samu[illegible]

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155

D. DEPO[illegible]

Asortirana prodavaonica sahat[illegible]
Popravci spadajuci u struku [illegible] tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja. prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3 69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i nadosta. —

JEZICNE NAREDBE ZA DALMACIJU.

Naredba ministra unutrasnjih posala, ministra za bogostovlje i nastavu, i ministra pravde, ministra financija, ministra trgovine, ministra za javne radnje i ministra poljodjelstva od 26 aprila 1909 *o upotrebavanju jezika kod c. k civilnih drzavnih oblasti i ureda u Dalmaciji.*

§. 1.
Izvanjska sluzba.

Ministarska naredba od 20 aprila 1871 L. P. Z. Br. 17, o upotrebljavanju zemaljskih jezika u izvanjskoj sluzbi politicko-upravnih oblasti, sudova i drzavnih odvjetnistva u Dalmaciji, kao i ministarska naredba od 21 novembra 1887 L. P. Z. Br. 37 o obcenju politicko-upravnih oblasti, sudova i drzavnih odvjetnistva u Dalmaciji s autonomnim organima u zemlji, imaju se primjenjivati kod svih c. k. drzavnih oblasti i ureda u Dalmaciji, podredjenih ministarstvu unutrasnjih posala, ministarstvu za bogostovlje i nastavu, ministarstvu pravde, ministarstvu financija, ministarstvu trgovine, ministarstvu za javne radnje ili ministarstvu poljodjelstva.

§. 2.
Javne knjige.

Upisivanja u javne knjige t. j. u zemljistnike, u trgovacke i zadrugarske registre itd obavljat ce se u jeziku, u kojem vlast izdaje zanimanoj stranci uredovnu odluku.

§. 3.
Uredovno dopisivanje medju oblastima.

C. k. civilne drzavne oblasti i uredi u Dalmaciji, koji su u § 1 naznaceni, u sluzbenom medjusobnom dopisivanju i u dopisivanju sa svojim c. k. civilnim organima u Dalmaciji, imaju upotrebljavati hrvatski ili srbski j z k, u koliko ne nastupi koji izuzetak po nize naznacenim odredbama.

Dopisivanje medju via tima (uredima, organima) spomenutim u prvoj stavci, uslied pismenih i ustmenih podnesaka na talijanskom jeziku, moze se obavljati i u ovom jez ku.

§. 4.
Unutrnja sluzba.

C. k. civilne drzavné oblasti i uredi u Dalmaciji, koji su naznaceni u § 1 pri svom uredovanju u unutrnjoj i manipulacij skoj sluzbi (vodjenje registara, racunske knjige, popisi, prenotacije itd.) upotrebljavaju, uz izuzetke navedene nize naznacenim odredbama, hrvatski ili srbski jezik — osobito

Vazna mnienja — osobito ona pravne ili tehnicke naravi — koja su odredjena jedino za unutrnje uredovno upotrebljavanje — mogu se izuzetno podati pismeno ili ustmeno takodjer u talijanskom jeziku, ako doticni cinovnik nije za to dosta vjest hrvatskom ili srbskom jeziku.

U zbornim sudovima, viecanje sledi u onom jeziku, u kojem se ima izdati odluka. Ipak svaki se clan suda, davajuci svoj glas, moze posluziti i drugim zemaljskim jezikom

§. 5.
Carinske i potrosarinske izjave.

Jezik pismenih carinskih izjava, odnosno na potrosarinu „dazio consumo", ravna se prama postojecim zakonskim propisima.

§ 6.
Tehnicka sluzba.

Za tehnicku sluzbu pridrzano je poglavici ureda, s obzirom na osobite prilike, izuzetno, prama potrebi, narediti da se projekti, trebovnici itd. sastave talijanski.

§. 7.
Postarska i pomorka sluzba.

Odredbe §§ 3 i 4 primjenjivati ce se na unutrnje sluzbeno poslovanje i na manipulaciju postarske i telegrafske prometne sluzbe, tu ureda luckih i pomorskog zdravlja, u koliko obcenje uredima izvan Dalmacije i zahtjevi strucne kontrole ne bi ucinili absolutno potrebitim neko izusetno ogranicenje.

Odredbe §§ 3, 4, 8 i9 nece se primieniti na vojnicke postarske urede.

§. 8.
Javne obznane.

Javne obznane, koje budu pribijanjem objavljene sa strane oblasti i ureda u zemlji, naznacenih u § 1, imaju se sastaviti u hrvatskom ili srbskom jeziku, a u slucajevima nize naznacenim u hrvatskom ili srbskom i u talijanskom jeziku:

a) Obznane, obavljene na zgradi ili u zgradi onih oblasti ili ureda, krug djelovanja kojih obuhvaca cielu zemlju,

b) Obznane, objavljene u onim mjestima na moru, u kojima je sielo kotarskog suda.

c) Obznane izdane u kakvom poslu stranke, koji se po § 1 mora rijesiti u talijanskom jeziku.

§. 9.
Uredovni pecati i uredovne table

Nadpisi na uredovnim pecatima i uredovnim tablama oblasti i ureda naznacenih u § 1 imaju biti u hrvatskom jeziku, a u slucajevima nize naznacenim u hrvatskom ili srbskom i u talijanskom jeziku:

a) Nadpisi na uredovnim pecatima i uredovnim tablama onih oblasti ureda, krug djelovanja kojih obuhvaca cielu zemlju.

b) Nadpisi na uredovnim pecatima i uredovnim tablama oblasti i ureda, sielo kojih se nalaz u jednom od mjesta naznacenih u § 8 slovo b.

Osim toga u mjestima, za koja postoji posebno istoricko talijansko ime, postarski zigovi imaju biti u oba zemaljska jezika. Popis tih mjesta biti ce od c. k. ministarstva trgovine objelodanjen na temelju komisionalnog ustanovljenja.

§ 10.
Skolske oblasti i nastavni zavodi

Skolske oblasti u obcenju s nastavnim zavodima i s njihovim namjestenicima, upotrebljavati ce, onaj zemaljski jezik, koji je nastavni jezik odnosnog zavoda.

Upotrebljavanje jezika drzavnih nastavnih zavoda u uredovnom dopisivanju, u unutrnjoj sluzbi, u javnim obznanama i na uredovnim pecatima i tablama (§§ 3, 4, 8 i 9) ravna se po nastavnom jeziku odnosnog zavoda.

§. 11
Prielazne odredbe.

Za oblasti i urede politicke, sudske i postarske uprave, i za nastavne oblasti i urede, odredbe §§ 1, 3 i 10, a osim toga, za nastavne oblasti odredbe §§ 4, 8 i 9 ove naredbe staju odmah na snagu.

U ostalom, ova naredba stat ce na snagu za sve oblasti i urede naznacene u § 1 najkasnije 1 januara 1912.

Predpostavljena oblast moze, i prije ovega roka, narediti upotrebljavanje hrvatskog ili srbskog jezika, u granicama ove naredbe, za jednu upravnu granu, netom u njoj budu obstojale za to mjerodane predpostavke.

Bilinski s. r. Weiskirchner s.r.
Stürgkh s. r. Haerdtl s. r.
Bráf s. r. Ritt s. r.
Hohenburger s. r.

KRONIKA

Licne vijesti.

Parobrodom «Valparaiso» otputovat ce u Buenos Aires nas poznati i opce ljubljeni urar i draguljar gosp. Dominik Depolo sa gospojom suprugom.

Onamo ce se zadrzat par mjeseca i kad ovdjesnja zima i led popusti, opet amo povratiti. Dobrom prijatelju nase novine, u drustvu sa njegovom dienom suprugom, zelimo veseo boravak u glavnom argentinskom gradu i sto skorji povratak.

Vjencanje.

Vatreni rodoljub i cestiti mladic gosp. Vicko Damianovic iz Skripa sinoc se je vjencao sa cestitom i milovidnom gospojicom Nikolinom Jaksic iz Humca keerkom poznatog naseg hrvatskog naseljenika u Punta Arenas gosp. Tomasa Jaksica.

Posto su roditelji vjerenice, koliko otac toliko majka u crnini za roditeljima, koji su im nedavno u domovini preminuli, vjencanje se obavilo bez ikakovog veselja.

U naknadu toga je otac vjerenice poklonio £ 3 za Druzbu, Cirila i Metoda, koje ce biti poslate na uredni tvo cienje «Materinske rijeci» a mladozenja £ 1 za «Pucku Zoru» u Splitu. Dok se roditeljima vjeren ka radujemo na ovako sretno sk opljenoj svezi njihove djece, mladencima zelimo vjecni medeni mjesec.

Vatrogastvo.

Veceras ce se na 9 1/2 sati proslaviti 20 godisnjica utemeljenja prve vatrogasne satnije ili, kako se to ovdje predstavlja, vatrogasnog tijela u Magallanesu.

Pozvat je na veselje bio i urednik «Malih Novina», koji s mjesta zahvaljuje, kad su se i njega sjetili u ovom — velegradu!

RAZNO

Sto sve ne uradi jedan trgovac.

Slavni ruski vojskovogja Kuropatkin pripovijeda, da je rusko-japanskom ratu uzrokom bio samo jedan trgovac imenom Br ner iz Vladivostoka.

Godine 1898. isploslova od koreanske vlade koncesiju za exploataciju velikih suma u gornjem tijeku rijeke Jalu. Posto mu nije poslo za rukom, da osnuje dionicko drustvo, proda svoju koncesiju god. 1902. drzavnom savjetniku Alexandru Bezobrazovu.

Nakom kratka zauzimanja ovaj osnuje dionicko drustvo u koje uvuce i samoga cara i majku caricu, osim mnogo drugih knezova i ruskih dostojanstvenika.

Godine 1903. zapoce Bezobrazov uticati uspiesno na [illegible] politiku Rusije. Njegovo djelovanje poce dosagjivati i uzrujavati ne samo drzavno vijece u Rusiji, vec i koreansku ladu, koja je mnogo trpila radi bunjenja svojega naroda proti nasilnim nepravicama toga trgovca Bezabrozova. Kad se je vec prevrsila casa strpljivosti, a pogazena bila zadana obecanja Kitaju i Japanu, planu rat sa svima svojim groznim posljedicama, radi jednog takovog trgovca.

Kralj Bugara.

Kako javljaju iz Sofije, na narocitu zelju kralja Ferdinanda posebnim je ukazom uredjeno, da sluzbeni naslov kralja bugarskoga glasi od sada „Kralj Bugara".

Historicke uspomene.

Godine 1848 narodna skupstina, sakupljena u narodnom domu u Zagrebu, poslala je bila predstavku na kralja Ferdinanda V, da se pusti iz tamnice Nikola Tommaseo, koji je bio z tvoren kao prevratnik.

Juraj Jordan Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
— ULICA LLANQUIHUE —
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

God ne 1861 hrvatski sabor trazio je da se puste iz tamnice Vragolov i druzina, uapseni u Dalmaciji kao „veleizdajnici".

O organizaciji iseljenika.

Vlada je prije par godina bila sazvala enquetu radi iseljenickog pitanja. U istoj su bili pozvani vecinom samo zastupnici druztava i agenti, koji se have iseljivanjem, te kojima je glavno dobaviti dovoljan broj osoba za iseljivanje. Ipak je u enqueti sa strane nekih vjestaka, osobito sadanjeg zastupnika F. I. Lupisa, koji je i sam bio iseljenik, palo nekih predloga za zastitu iseljenika. Isti su bili prihvaceni, nu izveli se ni u vec samo oni koji su koristili nekim prevaznim poduzecima. Napokon sve visi mah, koji je iseljivanje zahvatilo, te ucinilo iz nase drzave postalo naj vece, ponukalo je vladu, da se za te pitanje zauzme, te nastoji urediti iseljivanje ugledavsi se u Italiju, koja je to pitanje potpuno i veoma prakticki i koristno uredila. Za sada misli uredit iseljenicke postaje na brodovima, u lukama odlazni u glavnim prekomorskim, dok bi kasnije uredila iseljenicke domove, pogodnosti za povratak i t. d.

Dar ruskog cara princu Gjergju.

Car Nikola poklonio je srbskom princu Gjergju 500.000 rubalja i uz to mu odredio u ime naukovnih sredstava 60.000 rubalja godisnje.

Papa proti zenskoj ravnopravnosti.

Iz Rima dolazi viest, da je papa, prigodom primanja unije talijanskih katolickih gospodja, drzao govor, u kojemu se izjavio proti ravnopravnosti zena s muzkarcima. Rekao je, da zene ne stoje na istoj visini s muzkarcima, pa da zato s njima ne mogu uzivati ni iste prava. Zenama nema mjesta u politickoj areni. U istinu zeli vrlo malen broj zena uzvati zakonodavna prava, a i ta nekolicina moze se smatrati ekscentricnom.

Masarykova izjava.

Profesor dr. Masaryk izjavio je saradniku „Pokreta" o dojmu, koji je na nj ucinio proces proti Srbima ovak: Moram vam skreno reci, da ne znam sto bi kazao. Ja se upravo nebivam. Necu na gov rim s juristicke strane jer nijesam jurista od zanata, ali s formalne strane kako se proces vodi i o onom sto se tu govori moram izjaviti, da me upravo deprimira. Ni mi nemamo bas tako velike sloboda u drzavi; ali ovo—ovol mora da potisti svakog covjeka. Nerazumijem kako je moguce, da se iznosi ovakova svar pred sud. Cini mi se, da ovdje gospoda nijesu svjesna, sto je to narod i sto je narodnost. Ovo, sto sam ovdje cuo kroz nekoliko dana, tek je za djecurlju. Ova optuznica je jedna nemogucnost u modernoj drzavi. Pa to svojenje rasprave! To je nesto nikad ne vidjeno. Ta ovaj predsjednik neprestano pogledava u drzavnog odvjetnika i pokorno vrsi njegove zelje! Tu drzavni odvjetnik vodi raspravu. U casu kad se spisi predaju senatu, onda po cijelom svijetu vodi stvar senat i predsjednik. A sto izgleda sve sredovjecno. Vec ta forma kako se vodi proces, sramota je za Ugarsku i Hrvatsku. Na pitanje vjeruje li, da je po tojala velikosrpska propaganda, veli, da ne vjeruje, da bi Srbija, zemlja od 2 milijuna stanovnika, mogla u tako sirokoj shemi kao sto je Austro Ugarska spremati kakovo revolucionarnu propagandu. Na pitanje hoce li ovi optuzenici biti osudeni rece: Ovdje covjeku sustaje pame. Kako vi zamislate ove velike ljude sa ovim diletantskim objedama na vjesalima! Kakovoga covjek pomisli 53 vjesala! Gdje ce ih poci i? Valjda ce ih poredati od Zagreba do Pest-a! Ja ne mogu da zamislim, da ce na to Ugarska sutiti. Ne vjerujem da da bar liberalna madzarska stampa moze to podnijeti. Kad se u Rusiji objesi par ljudi, grakne cijela Evropa. Ovdje se hoce objesiti 53 covjeka, radi seoskog ceretanja. Dalje je izjavio, da ne razumije kako se moze u sudu tjerati harangua kralju Petru, kad cilava Austria jedva ceka, da se uspostave normalni odnosaji sa Srbijom. Na koncu je rekao: Moram iskreno kazati, da cu ovo sto sam ovdje vidio upotrijebiti, te izaci pred forum Evrope. U kojoj formi, to se cu da kazem, ali to sam duzan i kao napredan covjek i kao posten covjek.

POLIDSTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

V.

Ponovno ovajanje.

3. Ratni porez.

Spanjolci se nijesu zadovoljavali ovakovim tlacenjem chilenaca. Takogjer su im otimali dobra da isplate berivo vojnicima i naknade ostale vojne troskove.

General Osorio prisvoji kuce, imanja i zivo chilenaca koji su se borili u ratu. Kako ovo nije bilo dostatno za potrebe vojske, naredi da stanovnici Santiaga, Valparaisa i Concepcioni i drugih gradova sakupe svakog mjeseca osamdeset i tri hiljada talira za javne troskove. Napravi popis bogatih gragjana i oznaci svotu, koju svaki gragjanin mora placati. Ali se zemlja nalazila u takovu siromastvu, da je bilo nemoguce sakupiti trazenu svotu i sorio je morao sniziti na 43,000 talira. Kroz godinu se naplaio taj tiranski porez.

U studenomu god. 1816. naredi gobernator Marco del Pont, da u roku od mjeseca dana mora isplatiti Santiago 200,000 talira i toliko isto ostale provincije. Nikad se nije moglo sakupiti toliko novca, jer u zemlji nije bilo onoga, koji bi toliko zasluzio. Marco del Pont je prijetio kaznama onima, koji bi se ustrucavali predati novac. Ali je to sve bilo zaludu, jer je siromastvo u semlji bilo dvojno.

Bedastoca Marco del Pont nije se ogranicivala na tako pretjerane poreze u puku, koji je bio i onako siromasan; htio je takogjer s njima opteretiti i najkukavnije zitelje po selima i utjerati ih silom. Ona, je gobernator umislio, da siromah, silom prijetnje, mora imati novca za ratni porez, kojeg nije imao za hranu ni odijelo. Videc da rezultat nije odgovarao njegovim ocekivanju izdade sijecnja 1817. strozije naredbe, da bi se docepao potrebna novca; ali ove strogosti protiv patriota bile su bezuspjesne i sluzile su da izazova jos vise ogorcenje protiv tiranije.

Kraj takovih patnja i nasilja, chilenci nijesu mogli ziviti mirno pod spanjolskom vladom.

Okrutnost i nepravica, cijom su zrtvom postali, silila ih je da ko ikad pozele nezavisnost domovine. Sad su razumili, da im treba osloboditi se Spanjolske i izabrati dobre vladaoce, ako ce radili mirno, uzdrzati svoja dobra odgojiti i usretiti svoj porod. Mnogi chilenci u posljednjem ratu nijesu se htjeli boriti protiv Spanjolaca. Drugi su bili kraljevi vojnici i bili su s narodnjacima. Sada svi, prenuti patnjama, zazele boriti se za nezavisnost domovine. Tim nacinom spanjolsko nasilje bude pomocnica ruka patriotima, koji su u Mendozi spravljali ponovni rat.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d. i t. d.
Na listu i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uzajamnu pohranu na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne mogu niko zaplijen ti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzem[illegible] se zavo[illegible] po p., da se povrh otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakot[illegible] N[illegible] ava samo od 10 do 11 a. pr. p., ali samo da prima polog[illegible] upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinij nego gdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer i Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bjeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospodju i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospodju i djecu.
— Vunenog rublja
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospodu i gospodju.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Predaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzorci se nabavlja kod
— DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

mu, brosurama i predavanjima, to je sam proveo u Jesenicama. Deset je godina, da je u Jesenicama bila otvorena seoska blagajna pod njegovim nadzorom. On joj je uviek ostao predsjednikom. Prigodom desetgodišnjice objelodanjena je spomen-knjižica, koja prikazuje u glavnim potezima, kako je ta blagajna bila zasnovana i kako se je postepeno razvijala. Njezin razvitak najbolje se vidi iz komparativne tablice o novcanom poslovanju. Godine 1899 blagajna je imala 75 clanova, ukupnog prometa K. 49 895, pricuve K 582. Poslie 10 godina blagajna ima 223 clana, ukupnog prometa K 1.340.270 apricuve K 12.410.

Osim toga ova blagajna ima svoju pucku knjiznicu sa 490 svezake, svoj tamburaski zbor i sad se sprema da gradi i svoj dom. U blagajni bila su održana i pucka predavanja sa gospodarskim, zdravstvenim i prosvjetnim uputama.

Za ublazenje visoke krize.

Zaglavci prihvaceni na konferenciji 29 provincа 1908 kod c. k. namjesnistva u Zadru glede ublazenja zastoja u vanjskoj trgovini, potekli su miinistarstvo trgovine, na naredbu austrijske vlade u Trstu, da uznastoji, kako bi parobrodarska druzba „Austrij-ki Lloyd", „Dalmatia", „Ragusea" i „Zdruzeno austrijsko parobrodarsko dioniko druztvo u Trstu" potrebito im vino i slane srdjele po mogucnosti dobavljala iz Dalmacije.

Hrvatska skola na Rieci.

Kako „Riecki Glasnik" javlja, sabire se rodoljubne doprinose za podignuce hrvatske skole na Rieci. Jedan je hrvatski rodoljub vec poslao prinos od K 200. Osim toga sprema se Druzba sv. Cirila i Metoda da podigne u blizini Rieke, odnosno Drenove, skolu. Bili ce ili u Sarsonima ili u Bencanima. Posto ce biti u blizini, moci ce lako hrvatska djeca polaziti Druzbinu hrvatsku skolu.

Preminula je u Jelsi Tonka Bezikovic rodj Carik.

Sestra hrvatskog književnika i bivseg narodnog zastupnika J. Carica, a majka Marina Bezikovica, urednika „Materinske Rieci" u Rosario de S.ta Fé. Dobra pokojnica bila je cestita zena i uzorna supruga i majka. Laka joj bila zemlja, a uciviljeno podbini nase najdublje zalovanje!

Kraljev dar.

Kako vec javismo, Nj. Velicanst o udielilo je naceln ku Jelse g. Niku vit. Dubokovicu, na uspomenu 50. godisnjice njegova nacel ikovanja, zlatni prsten. Na prstenu urezana su poceina slova imena Njegova Velicanstva, a vise njih carska kruna; na unutrasnjoj strani urezani su nadnevci 2·XII·1908—2·XII.1908 koj predstavljaju 60 godina kraljeva vladanja, pak nadne ci 1·XI·1868 — 11·XI·1908, biva dan u koji je gosp. Dubokovic prvi put izabran za naceln ka, i dan u koji je navrsio 40 godinu naceln kovanja.

Statistika sa hrvatskog sveucilista.

Broj slusaca na hrvatskom sveucilistu iznosio je u zimskom semestru zajedno sa slusateljima teologije 1055. Od toga je bilo 609 pravnika, 229 filozofa, 30 sumara, 60 farmaceuta, dok je na godiskom tecaju bilo 12 slusaca. Teologa je bilo 116.

Graditeljska, umjetnikati obrtna skola u Splitu.

Boravio je u Splitu Dr. Adolf Müller, odjelni predstojnik austrijskog ministarstva javnih radnja, te je u obcini drzao sjednicu, u kojoj je iznio namjeru vlade, da u Splitu rasiri djelokrug obrtne skole. Skola bi po njegovom predlogu imala obuhvacati: gradjevni odio, mehanicki odio, obrtnu skolu za zenske, segrtsku skolu, specijalne tecaj, putujuce tecaje, unapredjenje malog obrta i podignuce zadrugarstva. Dok obrtna skola ima sada u Splitu 22 ucitelja, tada bi ih imala okolo 50. Troskovi za skolu iznose sada 100.000 K, dok ce sa reformom biti potreba tri puta toliko. Obcina placa okolo 16.000 K na godinu. Onda bi morala placati K 50.000 Odjelni sef Müller izjavio je, da vlada ne trazi od obcine nego samih K 16.000 i u buduce, koje ce se odplacivati kao dio za amortizaciju nove zgrade za skolu (zapasti ce okolo K 500.000), ali uz uvjet, da zgrada ostane vladi. Obcina ce, kao sto je i naravno, pristati na ovaj predlog, tako da cemo do godine imati upodpunjenu obrtnu skolu po gornjim reformama.

Jezicna naredba i talijanski cinovnici.

Dok su nasi cinovnici, u najvecem dielu, zadovoljni sa jezicnom naredbom, cinovnici Talijani bune se prieti da se nece pokoriti. Imali su sastanak i upravili su brzojavku na ministra-predsjednika kojom pitaju, da im se kranji rok za uredovanja hrvatskim jezikom, ustanovljen za 1 s ecnja 1912, produlji!... Zbilja je cudnovat ovaj zahtiev talijanskih cinovnika, koji ne upravdavaju time, da ne poznaju hrvatski jezik. A kako su oni onda do sada mogli biti u drzavnoj službi? I do sada su postojali propisi, da svaki cinovnik u Dalmaciji mora poznavati oba zemaljska jezika: hrvatski i talijanski! U kvalifikama svakog pojedinog cinovnika to mora biti naznaceno, inace on ne moze da sluzi u Dalmaciji. Jesu li ti cinovnici do sada varali svoje starjesine, ili ih varaju sada! Najljepse je to, da su na ovoj brzojavci najvecma podpisani pisari, koji ne koncepiraju u nijednom jeziku, a prepisivati valjda bi znali i — englezki!

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijanji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a napose Austro Ugarskim drzavljanima javljam da ova banka direktno sprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u svim iznosima po tekucoj Londonske vrednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST Via della Procuratia N. 6 p. II. — TRST

Hotel I" razreda

Prima na stan i ulozke. Koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobna pazn a na ulozike pri ukrcavanju izkrcavanju.

MESARNICA

Sadasnji mesar na malo i na dosta

- Za ljubljene poselna sluzba na kucu
- Pogrebacima znatan popust
- Svinjske masti i kobasica svake vrsti
- Predaje blaga na dosta uz cijene za cudo niske

Vicko Kusanovic

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zastupa [illegible] tvrtke na prvi ukazivanje kupuje prodaje robu [illegible] za svoj i tudji racun

Prima [illegible] ugovore

Ured u Ulici [illegible]

A. W. SCOTT

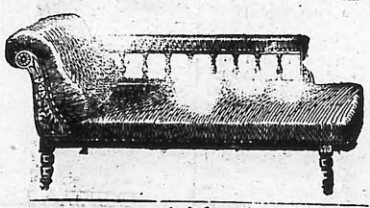

Pokujstva

STIPIČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i cafare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4 — 1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjevstvo; stubova sa ograde; stubova sa kuene temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod g. sp. Ivana Turin B. i u ducanu »Ferrocarril» u Avenid Colon.

Braca Jerkov c.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Pretinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gazic**
Cijena za godinu $ 8 — Oglasi po pogodbi.

Br. 50 | **Punta Arenas, na 20 Lipnja 1909** | **Godina II.**

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, povratnika kiznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublje, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo našim **cijenjenim Hrvaticama** da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati Izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 894 **Telefon 127**

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zelenj, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batjetich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucestva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sa
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u liranu.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Točim iz parobrodarna pricu:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikla potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opajivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Jedna Sestogodisnjica.

Na 23 pr. mj. u malom Stonu proslavljena je izvanredna crkvena svecanost: sestogodisnjica zidanja Matice. Tom je prigodom stigao iz Dubrovnika presvijetli bi kup Marcelic, te jo odpjevao pontifikalnu misu, a prec. dekan Buntelic izrekao je pred narodom sjajan prigodni govor.

Hrvat iz Dalmacije gost kod pape Pia X.

Javlja u iz Rima, da je papa Pio X primio u audienciju g. Dra D. Rendica, odvjetnika i prvog hrvatskog nacelnika u Splitu. Kad je papa u njemu prepoznao svoga prijatelja iz mladosti i saucenika iz Padove, zagrlio ga je i poljubo, te pozvao, da mu bude gostom za njegova boravka u Rimu.

2500 K za Druzbu!

Ravnateljstvo Druzbe S. Cirila i Metoda primilo je ovih dana pismo maturanata realke u Splitu, u kojem pismu javljaju, da imadu za Druzbu vec do sada ulozenih 2500 kruna. Tu svotu sabrali su vrledni nasi prijatelji u cetiri posljednje godine. Poceli su sakupljati u trecem razredu, a daljnjim razredima nastavili su svoj rodoljubivi rad, koji je evo okrunjen upravo prekrasnim uspjehom. Javljajuci druzbinom ravnateljstvu, kako su novcic po novcic sakupljali za nasu otudjenu Istru, pripominju, kako ce novac odpremiti u srpnju ove godine, biva svrsetkom skolske godine, ali nadodaju, da moze Druzba vec i sada razpolagati tom liepom svotom. Udivljenja je vriedna ta nasa velevriedna mladez, koja znade ovako vrsiti svoje rodoljubne duznosti. Druzbino ravnateljstvo nije moglo odoljeti, a da vec sada ne dade javnosti ovo prekrasno djelo maturanata spiltske realke. Druzba se ponosi s takovim prijateljima i surednicima. Omladina dalmatinska pokazala je u vise zgoda svoju veliku ljubav spram nase Istre. Uz akademicku omladinu odlikuje se osobito dalmatinska srednjoskolska mladez. Dubrovnik, Split, Kotor, Zadar i Arbanasi pruzili su nam vec do sada o tome upravo prekrasnih dokaza. Neka je hvala svima, a najnovijim nasim dobrotvorima, maturantima splitske realke, nase zelje, da ih u novom zivotu sreca prati!

Pripomoc uljarskoj zadruzi.

Ministarstvo poljodjelstva udielilo je uljarskoj zadruzi u Preku, za upravne troskove 13.000 K pripomoci, a za pet godina 2000 K godisnjeg doprinosa.

Oblan lov ribe.

Pisu ribari iz Vrboske i Jelse: Prozlog mraka ulovilo se mnoztvo ribe. Ribari uhvatise preko 50,000 K. Blagosovi, Boze!

Novo parobrodarsko drustvo.

Ministarstvo je udjelilo dopust Nikoli vit. Bartoli, dr. Ivu de Giulli i drugovima dopust, da utemelje jedno dionicko druztvo pod firmom: „Dubrovacka parobrodarska plovitba", sa sielom u Dubrovniku, te je odobrilo odnosne statute.

Odobrena preinaka pravila.

Uslied ovlastenja ministarstva unutrn ih posala, mamjestnistvo je odobrilo preinake pravila Hrvatske vercsijske banke u Dubrovniku.

Srbska stampa za kralja Petra.

Neki beogradski listovi — medju njima „Politika" i „Odjek" — donose clanke, u kojima traze, neka srbska vlada povede shodne korake u Becu sbog uvriedljivih izraza o kralju Petru, koji dnevno padaju prilikom razprave protiv obtuzenih Srba u Zagrebu. „Odjek", pisuci o toj stvari svrsava, svoj clanak, da ce pocekati sto ce to na austro-ugarska i hrvatska vlada.

„Cement"-tvornica portland-cementa u Splitu.

Ova nova tvornica portland-cementa, drzala je dne 25. pr. mj. u Splitu svoju glavnu skupstinu. Na istoj bili su predlozeni i odobreni racuni prosle godine, te zakljuceno povisenje drustvene glavnice od K 550.000 na K 650.000. To po isenje od K 250.000 pokazalo se potrebitim, jer je osnovni naum tvornice u Omisu bio u mnogo cem upodpunjen, tako, da ce ovako, uredjena tvornica moci proizvadjat mnogo vecu mnozinu cementa, nego li se u pocetku mislilo.

Proizvodnja cementa pocela je pocetkom ove godine. Vrst je izvrstna. Oni, koji su ga kusali, kazu, da se moze takmiti s proizvodima najpoznatijih tvornica portland-cementa, a po izurazajima i pokusajima kod raznih kus o ca ustanovljeno je, da nadmasuje pravilo, propisano za cement, koji se proizvadja u Austriji.

Ova je tvornica osnovana iskljucivo od domacih glavnicara. Pa posto je vrst cementa izvrstna, a ciene vrlo povoljne, nema sumnje, da ce se ova znacka brzo kod nas udomiti. Preporucamo dakle taj cement svim potrosacima i poduzetnicima.

Zastupstvo za prodaju cementa povjereno je za Dalmaciju, osim Splita, te za Rieku, Hrvatsku, Bosnu-Hercegokinu, Crnugoru i Albaniju „*Prvom dalmatinskom trgovackom drustvu*". Za narucbe treba se obratiti ili pomenutom drustvu ili izravno na „*Cement*" u Splitu.

Moderni hoteli u Dalmaciji.

Javljaju iz Beca, da je na 8 pr. m. odbor za gradju hotela u Dalmaciji imao sjednicu pod predsjednistvom grofa Harracha u Becu. Rek bi da ce Dalmacija prilicno ucestovati ovom unosnom poduzecu. Jur je do sada podpisano do blizu 100.000 K. u Dubrovniku, a u splitu do 50.000. Radi se i o nabavi krasnoga imanja Katalinic kod Bocvica u Splitu. U tom slucaju sami sadasnji vlastnici Katalinic sudjelovali bi poduzecu sa 300 000 K. To svoj prilici i Higienicno druztvo u Hvaru stupti ce svojim imanjem kao aport u poduzece, koje ce se kroz kratko vrieme konacno urediti kao dionicko ili akomanditno druztvo.

Nesreca na moru i samoubojstvo castnika.

Ratna ladja „Pelikan", u noci izmedju 5 i 6 svibnja, nasukala se je u sibenskim vodama na jedno ostrvo, u blizini tvrdjave Sv. Nikole. Udarac je bio tako snazan, da su mornari, koji su

Slijedi na 4.j strani

Jérolim Martinich
vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vina i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih [illegible] Stolnog posudja. — [illegible] posudja i [illegible]. — Gotovih odijela. Postelja i bijaca. [illegible] — [illegible] kisova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. Mjenjacnica Novca.

GJURO GRČIĆ

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

[illegible] „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2 000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako sljedi:

uloge na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neporecnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucuju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguay

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i nadosta. —

Vaznost Italije

Stari politicki diplomatski lisac Bismark ponajbolje je uvidio politickogospodarsku vaznost Italije. I, zaista je tako. Italija je danas tako vazna i potrebna drzava, da bi se moralo stvoriti ju kad vec ne bi zaista postojala, kao sto postoji. Ona predstavlja u sebi i sobom takovu politicku i narodnostnu cjelinu, u kojoj treba drzati ozbiljna racuna. Zemljopisni polozaj Italije, tog velikog apeninskog poluotoka, tvori pomorsko-strategicki cinbenik, koji gospoduje dvama morima: jadranskim i sredozemnim morem. Italija posjeduje danas izvanredno jaku i modernu ratnu mornaricu, koja se od godine na godinu sve to vise umnozava i pojacuje. Iz tog sledi, da ce Italija danas sutra biti odlucnim cimbenikom u mozebitnim politickim prevratima, u koje ce se zaplesti srednjoevropejske velesile. Jer, danasnji trocarski savez izmedj Italije, Njemacke i Austro-Ugarske, ne ima vise nikakovog *raison d' etre*, da se i nadalje uzdrzi. Pa i cemu? Pa i zasto? Kakav interes ima danas ili sutra Italija, da jos ostane saveznicom Njemacke i Austro Ugarske? Te dvie njemackim duhom vladane drzave imadu posve oprjecne politicke gospodarske interese, no li sto ih ima Italija i talijanski narod. Vremena promenila se. Italija, ojacana gospodarski i vojnicki, cuti se snaznom, da se oslobodi uplivnog stitnictva Njemacke i Austro-Ugarske, koje dvije drzave izcrpljivale su dosad Italiju u svakom pogledu u svoje sobstvene svrhe. Dakle, Italija je svjestna, da mora, ako hoce postici svoj povjesticki i politicko-gospodarski zadatak, krenuti svojim i neodvisnim putem, putem, koji ce odgovarati glasovitoj recenici: *Italia farà da se.*

Najveca svjetska pomorska i trgovinska drzava, velika Englezka, snubi jos uvjek prijateljstvo Italije. Ta cinjenica ponajbolje odaje i oznacuje vaznost Italije u kolu evropejskih velesila. To tiem vise, sto je i pokojni zeljezni kancelar Njemacke ljubio Italiji skuta i koljena. Pa, nije nikakova tajna, da Italija ima na Balkanu svojih posebnu i dobro promisljenu gospovarsku politiku. Tu politiku zna i pozna temeljito i Austro Ugarska, kojoj je mnogo stalo do toga, da sa Italijom uzdrzi i sacuva prijateljstvo, dok se samo bude moglo. Nu, kako zivot i povjest svakog pojedinog naroda i svake pojedine drzave udara i ide svojim po prirodi i bozanstvenosti propisanim stazama, podlazu se odlucnoj volji svakog svjestnog naroda i njegovi vladari i njegove vlade. To se opaza bistro i u Italiji. Talijanski narod je duhovit i zreo pa zna, ko mu je prijatelj. Prema tome svome osvjedocenju udesuje narodna dusa talijanska i svoje zelje, svoje manjere i svoje racune za blizu buducnost. Jer, ta buducnost zrije u sebi velike dogodjaje, koji ce politicko-gospodarskom licu svekolike Evrope udariti druge i posve razlicne likove. Boj, zdvojni boj izmedj Njemstva i Slavenstva u Evropi o prvenstvo politicke i gospodarske premoci u Evropi pitanje je vremena. Taj se boj mora biti. I, ne ima dvojbe. Od uspjeha tog boja odvisit ce sudbina dvaju velikih evropejskih velesila: Austro-Ugarske i Njemacke. Moze se sjegurno reci, da ce Italija u tom boju biti na strani onih, koji Njemackoj i njezinoj saveznici, dualistickoj Austro-Ugarskoj zele ono, sto jasno veli poslovica: *Mors tua vita mea*, Italija vodi cisti racum. Ona zna, da Slavenstvu u Evropi svicu uzkrsni dani. Zato ona danas pripravlja sve svoje sile i snage, da bude gotova i spremna, sa Slavenima rame o rame oslobodi Evropu od njemacke premoci i najezde, koja prieti i Italiji, da ju gospodarski podjarmi. Na talijanskom priestolju uz kralja Viktora Emanuela sjedi slavenska kraljica, crnogorska Jelena. To je divan amanet, to je vez, koji Italiju ima da sveze sa Slavenstvom u buducoj borbi za slobodu svih Slavena i za svoj Italije.

Trscanski Lloyd

Francuzi na obranu „veleizdajnika.

Sredisnji odbor francuske lige za obranu covjecanskih prava bavio se u svojoj sjednici od 3. pr. m. „veleizdajnickim" procesom u Zagrebu, te je zakljucio sljedecu resoluciju.:

„Sredinsji odbor lige u obranu covjecanskih prava, sjecajuci se sa zahvalnoscu potpore, koju su za vrijeme velike Francuske krize pravi prijatelji Francuske na strani internacionalnom solidarnoscu pruzili braniocima pravde i istine;

duboko uzbudjen politickim procesom zagrebackim, te se za neodredjene krivce i za misljenja, koja i ne postoje, trazi smrtna kazna na vjesalima za pedeset i tri optuzenih, od kojih su dvanaest neozenjenih a 41 ljudi sa porodicom od troje do desetero djece;

videci, da tuzba samo za dvojicu optuzenika pociva na samom svjedocanstvu jednoga spijuna i agenta provocateura, koji je postao glavnim svjedokom, a da za sve ostale ona nije postavljena na osnovu nikakvog fakta ili svjedocanstva od vrijednosti;

videci nadalje, da su svjedoci obrane odbijeni i da je braniteljima usljed nasilja suda nemoguce braniti jer ih se kaznjava i oduzimlje rijec za to sto kazuju svoj sud o optuznici, sto se rukuju sa svojim branjenicima ili sto protestuju, kad se oduzme rijek kojemu od optuzenih;

videci da razprava nije iznijela ni jedan dokaz krivice usprkos iznimnih prilika, pristranosti suda i teroristicnih mjera upotrebljenih prama optuzenima,

pozivlje javno misljenje i slobodnu stampu austro-ugarske drzrve, da se zauzme u interesu zemlja, za napustenje progona, koji u XX. vijeku podsjecaju na metode Metternickove i koji su po rijecima jednog beckog publiciste „sramota za zemlju u ocima inozemstva".

Ova „Francuska liga" je jedno najvece danasnje politicko udruzenje ciji su clanovi svi najodlicniji politicari, naucnjaci i knjizevnici francuski a koja broji do preko 90 hiljada svojih clanova.

KRONIKA

Graja u Dalmaciji.

Kako smo u proslom broju javili, uveden je u Dalmaciji u urede, ministarskim naredbama, hrvatski ili srbski jezik.

Nasi citatelji ce se odista tomu radovati; ali ne bismo bili pravedni, kad ih ne bi izvijestili o svemu. Neka, dakle, znadu, da se je naslo zlih ljudi u Dalmaciji, koji nisu sa jezicnim naredbma zadovoljni, premda je ovo prvi put, od kad su Hrvati i Srbi naselili nase primorje da se uredovnim proglasio hrvatski jezik.

Pa da nisu tikavá jeli! — ko bi im sto drugo mogao kazati.

Ples.

Doznali smo, da tamburasi za subote priregjuju drugi ples za svoje clanove i prijatelje.

Plesati bi se imalo u dojducu subotu, ako se sakupi potrebiti broj.

Drago nam je, da ovo nase hrvatsko drustvo nastoji oko priregjivanja zdravih zabava svojim clanovima i prijateljima, mjeste da se za nasih dugih zimskih noci nehote gube po sastajalistima, koja im mnogo ne pristaju.

„Chilota" na skaru.

Ovih dana goleta „Chilota" iz vucena je na skar poznatog brodograditelja gosp. Ivana Sturice, radi nuzdnih popravaka.

Netom se obave popravci, biti ce opet porinuta, da preuzme obicajni prevozni posao.

Becki nacelnik u Dalmaciji.

Becki nacelnik Lueger, sa nekoliko clanova vijeca putuje Dalmacijom, Herceg-Bosnom, Hrvatskom i t. d.

U Dalmaciji su se, se [illegible] Svabi mnogi gradovi i ulizivali, a u tom je prednjacio Split; cija je policija zatvorila preko 100 radnika, jer su gosp. beckom nacelniku — zvizdali.

Cudni li su ti splitski narodni prvaci!

U Dubrovniku su posjetnici prosli kao obicni smrtnici. Opcina im je poslaca dva covjeka, da im budu na ruku.

Dubrovcani su uvijek......
Dubrovcani...... da se ne bismo po vragu komu zamjerili.

Vatra.

Nocas oko tri sata po ponoci pojavila se vatra u tvornici briketa Mine Loreto, koja bi kroz kratko vrijeme pogasena.

Steta je neznatna.

RAZNO.

Jaja.

Prema statistickim podatcima izvezeno je jaja g. 1907. iz austro-ugarske monarkije za K 123,600,000. Posto ih je istodobno uvezeno za K 48,200.000 i to dielom iz Rusije, a dielom sa Balkana, to je dakle izvezeno jaja vlastite nase proizvodnje za K 75,400 000. Ova je svota ogromna. Uzme li se u obzir, da je na svjetskom trzistu *„stajersko jaje"* posvuda u velike trazeno, te da jaja iz Hrvatske, Slavonije, Bosne i Hercegovine preko trznoga sredista za jaja u stajerskom Gradu u sviet polaze, dakle kao jaja stajerskog porielka, biti ce nam jasno, u kojoj mjeri Hrvatska sudioni cvuje, u iznovnoj brojci od K 75,400.000! Ali i ovdje, kao mnogocem drugom, Hrvati su tek neuki *„muzeki"*, ne poznavajuci trzne vriednosti svog proizvoda, zadovoljavaju tek sa malenkoscu, prepustajuci mastnu dobit stranom preprodavaocu. Jednom rieci, u Hrvatskoj ne ima ni poduzetnog, ni trgovinskog duha. Bec uvozi korun iz Francuzke, ma lac iz Danske, a ukuhano voce i marmelade cak iz Englezke. Nije li to za Hrvate prava sramota pored blagog hrvatskog podneblja, u kojem se zelene bujne livade, u kojim dozrieva voce i najljepse i najsladje? !

Prema medjunarodnim obicajima razasilju se jaja u jednolicnim sanducima po 1440 komada, te uzivaju ogromne pogodnosti pri zeljeznickom prevozu i pri onom na parobrodima. Prevozni trosak za jedno jaje, dovezeno n. pr. u Pariz iz Sofije, iznosi manje od jedne stotinke, tocno 0·75 stotinki, a za jaje dovezeno morem iz Petrograda u London ili iz Aleksandrije (Egipta) u London 0·21 stotinku.

Sveslavenska izlozba.

Na posljednjem sveslavenskom zboru u Pragu izradio je ceski odbor sveslavenske izlozbe nacrt, po kom bi se imala urediti sveslavenska prosvjetna izlozba.

Taj nacrt ide u prvom redu

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. j., i t. d.
Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

za tim, da ta sveslavenska izložba bude istinita i podpuna slika razvoja, snage i stanja svih sveslavenskih naroda. Samo na taj nacin moci ce se zadovoljiti glavnom cilju te izložbe, da se slavenski narodi medju sobno upoznadu, da ta izložba donese sna prosvjetnom, privrednom i drustvenom polju izvjestne plodove, koji ce ii odgovarati ul zenom trudu. Zat ti izložba ne bi smjela biti n djelimicna a ni jednostrana, ved sveobca slavenska izloba.

Izlozbu ce pri diti glavni odbor sveslaven ke izložbe. U tom odboru zastupani ce biti: Rusi sa 14, Poljaci sa 8, Cesi (zajedn sa Slovacima i Lužickim Srbima) sa 8, Srbi sa 4, Bugari sa 3, Hrvati sa 3, a Slovenci sa 2 clana. Sjediste odbora je Petrograd ili Moskva, prema tome gie ce se ved izloaba prirediti. Tome odboru pripada pravo odluciti o pitanju, hoce li se izložba staviti pod pokroviteljstvo vladajuce koje slavenske kuce ili pod pokroviteljstvo kojega velikoga slavenskoga grada. Glavni taj odbor, bira izmedju sebe jednoga predjednika i cetiri podpredsjednika. Podpredsjednici podieliti ce se za Ruse i Poljake po jedan podpredsjednik.

Svaki pojedini slavenski narod bira svoj nar citi narodni iz lozbeni odbor. Taj je narodni izložbeni odbor predstavnik svakoga pojedinoga slavenskoga naroda. Kad se budu uprilicili narodni izložbeni odbori pojedinih slavenskih naroda, saobcit ce se to po jedniku slavenskoga zbora dru. Kramaru u Pragu, koji ce onda poz ati sve uprilicene narodne slavenske odbore, da izmedju sebe izaberu clanove za glavni izložbeni odbor.

Red sveslavenske izlozbe dieli se u jedanaest skupina, to jest: I. Um etnost; II. Etnografska skupina; III. Knjizevnost; IV. Vojnictvo i mornarica; V. Proizvodi rad nosti; VI. Narodna privreda; VII. Drustvene prilike; VIII. Prosvjeta uobce; IX. Povjestnicko-starinarska skupina; X. Tehnika i arhitectura; XI. Novcani zavodi i trgovina.

Kako narodi ljube.

Jedan englezki pozoristni pjesnik smogao je toliko mara i vremena da prouci, u cemu se razlikuje karakter poljubca kod pojedinih naroda. Te su ga studije dovele do gorkog pesimizma, i sve njegovo izkustvo sabire se u spoznaji da vecina zena uobce — ne razumije pravo ljubiti. Ali i kod slabijih nadarenih zena ocituje se u poljubcu redovno jaka nacijonalna osobina. Tako n. pr. poljubac englezkinje prokazuje tip gibrona: on je hladan i mrzao, da gotovo covjeka odbija. Skotska djevojce naprotiv ljubi jednostavno i istinito. Doduse ni u njenim poljupcima nema strasti ali dolazo od srca, i ne mogu se kupiti. Talijanska je s poljubcima vrlo dare ljiva i podasna: u njima se krije vrelost i zar, ali za njima ne stoji prava ljubav. Najstrastvenije poljubac na svijetu daju spanjolke. Francezkinje ljube s mnogo uzivanja, ali se u njihovim cjelovima osjeca — izkustvo. Poljubac mlade amerikanke vrlo je sladak, ali mu vrlo cesto nedostaje temperamenat. Englezki pjesnik ocito nije dospio da prouci poljubac slavenskih zena, a oni bi morda bili jos zanimiviji od svih ostalih poljubaca.

Parobrodarsko drustvo Trst-Juzna Amerika.

Izmedju parobrodarskih druztava, koja uz subvenciju hoce da obavljaju sluzbu do Brazilje i Argentine, doci ce skorih dana u dogovoru sa vladom do sporazumka. Osnovati ce se za ovu liniju novo druzivo pod naslovom „Trst-Juznoamericko parobrodarsko druzivo", s dionickom glavnicom od sest milijuna kruna. Osnovatelji biti ce: Austrijski Lloyd, parobrodarske druzivo Austro-Americana, Niederösterreichsche Escompte Gesellschaft i Zivnostenka banka. Od strane vlade stavljena je druztvu u izgled godisnja subvencija od jednog milijuna kruna. Kapital novoga poduzeca uplatici ce spomenuti novcani zavodi u gotovom, dok ce oba parobrodarska druztva svoj dio dati u parobrodima. Za sada se jos ne namjera a graditi nove ladje.

POLIDSTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

V.

Ponovno ustajanje.

4. *Nesposobnost*

Marco del Pont-a

Proganjanja i ratni nameti bila su vrlo mogu ca sredstva podrzavanja zivog nezavisnog duha i poticala na ponovni ustanak patriota protiv spanjolske prevlasti. Doprinaslo je takojer tomu uspjesno ostvarenje ime Marco del Pont-a, vojnika toliko tasta, koliko bez zasluga.

Marco del Pont bi uzdignut na ovaj polozaj zaslugom svoga brata, koji je bio miljenik dvora u Madridu. Nikad nije pokazao sposobnosti za vladanje, ni razboritosti da uspostavi mir u puku, uzbugjenu revolucijom, ni vojnickog dara da rapovijeda vojskom u ratno doba. Naprotiv je bio pun srnijesne ispraznosti ne marec da stece zasluga, da bude postovan, samo je mislio na oblacenje sjajnih odora punih vrpca, kriza i medalja. Donio je iz Spanjolske krasnog pokujstva za sobe od posjeta, blagovaliste i spavaonicu i uzivao je u pokazivanju tih predmeta svojim posjetiocima, da bi ih zaslipio tolikim sjajem. Sa svojim pokuistvom je doveo i sjajna kola sa caklima na vratima, sto je privlacilo prolaznike da se zaustave na ulici, da ih promratraju kao cudo. «Za lakoumnog Marco del Pont-a ovi utisci divljenja i iznenadjivanja puka, koji nije bio naviknut gledati toliki luksus, bili su jedan dio njegovih uzitaka u vrsenju sluzbe i dokazivali pokornu podloznost onih s kojim je vladao.»

Gobernador Marco del Port bio je «un fanfarrón sin talento ni valor». U bitkama u Spanjolskoj za rata su Francuzima odlikovao se je svojom plasljivosti; drugovi su ga izmjehivali zbog njegova nadri — junastva, kad nije imao neprijatelja pred sobom. Lako je razumiti da Chilenci, podnosec despotizam ovakog junaka u sukuji, trpili su ga vise iz prezira, nego od straha i sudili, da kralj, zastupan slicnom osobom, nije bio vec ona skoro bozanska osoba, koju su cestili za vrijeme naseljivanja. Tako su izcezli nasiljem i bedastocom Marco del Pont-a i najposljednji tragovi pocitanja, koji su u proslim vjekovima pobugjivali u sinovima zemlje spanjolsko velicanstvo.

Tiskara «El Magallanes»

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takojer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takojer su *mukte* po previsnoj naredbi.

Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara u 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima. pologe.

ALBERT BUST... upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda
Ulica Roca

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psemice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

FENOF
Nenatkriljiv proizvod za ciscenje bakra, nikela, srebra, bronca, ogledala, mramora, i svih predmeta bojadisanih i lakiranih. — Skida rgju sa svake kovine. — Cisti brzo i bez truda. Ne sadrzi kiselina, niti je upaljiv. — Ne kalja, niti pravi kvara rukama.
Uzanci se nabavlja kod
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini luvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

spavali, bili baceni iz pestelje, a prova se digla skoro za dva metra. Kad se je ova nesreca dogodila, padala je kisa i bilo je dosta maglovito Kusalo se odmah da se izvuce ladju iz kriticnog polozaja, ali bez uspjeha. Kad je u jutro svanulo, fregatni castnik Henrik Lutterotti pl. Lagenthal, koji je bio na komandu u casu udara, pregledav mjesto, uvjerio se je o tezkoci polozaja, pa od straha pred posliedjcama opalio je hitac iz samokresa u glavu i srusio se mrtav. Bilo mu je biedniku stopro 26 godina, a rodom iz Trentina. Mrtvo tielo bilo mu je preneseno na jednoj hitroj torpiljarci u Polu i pokopano. Medjuto je yacht „Lacroma", na kome se nalazi zapovjednik mornarice grof Montecuccoli, stigao na mjesto nesrece, a imali bi stignuti i „Gigant" i „Pluto" koji ce kusati da izvuku nasukanu ratnu ladju.

Polozio profesorski izpit.

Ene 4 pr. mj. gosp. Mate Scarneo iz Milne polozio je na hrvatskom sveucilistu u Zagrebu profe-orski izpit iz geologije, fizike i geografije.

Srbi iz Bosne i Hercegovine.

Objelodanise izjavu protiv veleizdajnickog procesa u Zagrebu, saljuci obtuzenicima iskren pozdrav, a odvaznim braniteljima zahvalnost. Izjavu zavrsuju nadom, da ce pravda ipak konacno pobiediti.

Odlikovanje.

D.r Ambroz barun Marojcic, dvorski savjetnik na namjestnistvu, a nadporucnik konjanistva u stanju evidencije, bio je imenovan iz previsnje milosti i izuzetno ritmajstorom.

Kolonizacija u Bosni i Hercegovini.

Isto sluzbeno izvjesce, koje govori o velikom napretku poljodjelstva u Bosni i Bosni i Hercegovini i koje izno ni sva vladina djela za unapredenje gospodarstva u zemlji, na jednome mjestu bavi se o „podjelbi zemaljskog erarskog zemljista useljenicima iz zemalja, koje su u poljodjelstvu napredovale („citaj Njemcima Madzarima"). Tu izvanjsku kolonizaciju vlada priznaje da je ona sama provela, i ne samoda to priznaje, nego i upisuje sebi u veliku zaslugu, jer da je ta izvanjska kolonizacija jako djelovala na sam razvitak poljodjelstva zemlje. Izvjesce veli: izvanjska kolonizacija pokazala se u svakom pogledu uspjesnom, a uslijedila je na razne nacine. Do svrhe godine, 1905 bilo je na povrsinu od 21.k92 ha zemlje useljeno 1817 stranih familja sa 9650 dusa.

Znacajno je, da izvjesce ne navagja date o useljenju kroz zadnje tri godine, premda bi ove bile osobito interesantne, a jos znacajnija je zadnja stavka o kolonizaciji, koja lakonicki glasi: „Naseljivanje stranih kolonista vise se ne provagja.

Poljodjelska banka za Bosnu i Hercegovinu.

Pripojno povjerenstvo u Becu pretresalo je dne 6. t. mj. nacrt o ustanovljenju bosansko-hercegovacke poljel-ke banke. Povjerenici Dazinski, Redlich i Krek govorili su proti ustanovi te banke, koja bi stajala pod pokroviteljstvom magjarske vlade i uztvrdili su, da bi mu s ar zajednickih financija povriedio austrijske interese, kad bi tu banku dozvolio. Govorili su jos, da Austrija mora paziti oko razvoja i sa uvati si ljubav i privrzenost juznih Slavena. Redlich predlozio je dnevni red, kojim se poziv'je ministar financija, eda se ne dozvoli u Austriji kvotacija dionica poljodjelske banke dotle, dok god se u bankinom pravilniku budu podrzale ustanove, odnosece se na odkup zemljista. Nadalje pozivlju se dnevnim redom zastupnici carevinskog vieca, e bi izlozili njegovu volju da u buduce zemljistni odkup bude provadjan posredstvom jednog drzavnog novcanog zavoda uz sudjelovanje javne vjeresije.

Dogovor vodstava stranaka u i Dalmaciji

Na 3 svibnja sastali su se u foyeru obcinskog kazalista u Splitu predstavnici vodstva hrvatskih stranaka u Dalmaciji: Od Hrvatske stranke bili su gg. Dr. V. Mihaljevic, J. pl. Tommaseo, L. Borcic, V. Mile, Dr. J. Machiedo. Od strank prava gg. Don I. Prodan, Dr. Drinkovic, Dr. Krstelj. Od Hrv. pucke napredne stranke gg. Dr. J. Smodlaka, Dr. P. Grisogono, Dr. V. Iljadica, Dr. Ivo Tartaglia. Od Samostalne organizacije Hrv. stranke gg. Dr. Pero Cingrija, Dr. R. Arneri, J. Kunjasic, t. F. Lupis, Dr. M. Medini.

Primljena je ova rezolucija:

„Prestavnici vodstava Hrvatske stranke, Hrv. stranke prava, Hrv. pucke napredne stranke i samostalne organizacije Hrvatske stranke u Dalmaciji, sakupljeni na neobveznomu dogovoru dne 3 svibnja 1909 u Splitu — ne prejudicirajuci nijedna stranka svom programnom stanovistu, a uvaziv obce nam politicko stanje u ovoj monarhiji —slozise se u tome da je u obcemu narodnome interesu potrebita kooperacija svih narodnih hrvatskih i srbskih stranaka u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, Istri, te u tu svrhu da se sastavi odbor, koji ce, nakon sporazuma sa Srbskom narodnom strankom u Dalmaciji, imati zadacu, da sa predstavnicima stranaka u Banovini, Bosni, Hercegovini i Istri utanace sve potrebito, da se ta zeljena kooperacija sto prije provede u djelo.

U svrhu ustrojenja toga odbora pozivlju se sve gori spomenute stranke u Dalmaciji da u isti izaberu po jednoga clana i zamjenika".

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na zbadje publici, a osobe Austro-Ugarskim državljanima javljam, da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucej Londonskoj vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST

Hotel I. razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobita paz na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu

— Preprodavcima znatan popust.

— Slanine masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu, kupuje i prodaje nekretnine za svoj i tuji racun

Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug Chiloe. —

A. W. SCOTT

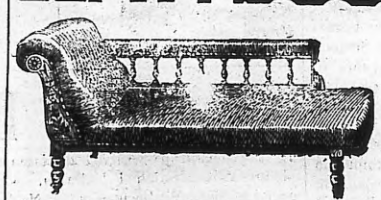

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajguju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjtelje; stubova za ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Vasic**
Cijena za godinu $ 6 — Oglasi po ugovoru

Br. 51 | Punta Arenas, na 27 Lipnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, povratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za djecu: Odijela, i rublje, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimska novosti. Preporucamo na-im **cijenjenim Hrvaticam** da posvete malu pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredn.ja.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 **Telefon 127**

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tij-stenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni i pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat. Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Ataçama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:
— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — —
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gragjenje. Alata za drvodelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opa'jivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Nuble kraj mos a.

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo VINO

Agustin Dencgri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Postanske stedionice u Dalmaciji.

U Dalmaciji polozilo se u postanske stedionice u mjesecu travnju: u stedioni ki odio K 319.739 36, a izlozilo se K 526 535'81. U sekovni promet polozilo se K 4,512,008'44, a izlozilo se kruna 743.168'10.

Ivan Mestrovic.

Pisu iz Pariza, 10 svibnja: U zadnjoj s e in ci f ancuzkih umjetnika nas Ivan Mestrovic bijase izabran kao „membre du jury du Salon d' Automne", Mestrovic je danas odputovao za kratko vrieme u Dalmaciju, pa se opet vraca u Pariz Na putu ostati ce nekoliko dana i u Italiji.

Novi parobrod „Dalmatie"

Na 12 pr. mj. bio je obavljen pokus nov. g parobroda „Split", gradjenog u trs emskom brodogradilistu u Trzicu, za druztvo „Dalmatia". Parobrod je cinio 13.6 milja na sat. Duz je 210 noga, sirok 39, visok 14.6 Prostorije I. i II. razreda udobne su i elegantne, te obskrbljene svim nuznim comfortima. Ovaj je parobrod namienjen pruzi Trst-Metkovic.

Smaknue se na pragu kuce.

Crnogorac Gavro Perisic iz Krekica putovao je na 8 pr. mj. iz Trsta put Kotora Lloydovim parobrodom „Baron Gautsch". Vracao se iz Amerike, vracao se siromah kò sto je siromah i posao. Kad parobrod mitio Hercegnovi, nevoljni Crnogorac skocio s krme u more. Parobrod se zaustavio, te spustise ladju sa tri covjeka, koja je brzo zaplovila prama mjestu gdje Crnogorac bijase skocio. Kad je izisao na povrsinu, mornari ga izvukose i odniese na parobrod, gdje su tri prisutna liecnika nastojala, da ga spase, ali nije bilo moguce. Mrtvo tielo bilo je izkrcano u Kotoru i predano diplomatskom predstavniku Crnegore.

Kod obcinske stedionice u Biogradu pri moru.

Ulozeno na stednju (na ulozne knjizice) do 30 travnja 1909 K. 123.393.92. Stedionica placa na uloge 5% cistih, a za uloge jamci obcina.

Statuti Austro-Amerikane.

Ministarstvo je odobrilo promjenu statuta Austro-Amerikane, koja ide za tim, da ovo druztvo preuzme dva zajma u obligacijama, izdanim g. 1907 i 1908, u iznosu dva, doticno cetiri milijuna kruna.

O nasej seljeznici.

Javljaju iz Beca, 17 svibnja: U danasnjoj sjednici proracunskog odbora clan Vukovic bavio se je seljeznickim prilikama u Dalmaciji, te je zapitao od vlade razjasnjenja: je li ugarska vlada odgovorila prihvacenoj obvezi o gradnji seljeznickog spoja izmedju Dalmacije i Hrvatske i hoce li ova pruga biti dovrsena za prosinac 1911, kako je utanaceno u zapisniku: Budimpesta, 8 listopada 1907?

Za podupiranje proizvodnje vina i ulja u Dalmaciji.

Javljaju iz Beca, da ce doci u Dalmaciju poglavar odsjeka na ministarstvu poljodjelstva D.r Ertl, da vidi, kako djeluju uljarske i vinarske zadruge, pa da u tu svrhu predlozi ministarstvu dotiene nagrade. U Splitu ce pregovarati sa predsjednikom zadruznog Saveza D.rom Marovicem glede ustanovljenja sredisnje organizacije svih vinarskih i uljarskih zadruga u Dalmaciji.

Dva nova kabela iz Pule u Dalmaciju.

Dalmacija je do nazad malo bila posve odieljena od svieta. Zeljeznicke sveze skoro nikakove, parobrodarski spoj slab, telegrafski spoj po moru jedan jedini. U najnovije vrieme su se u velike poboljsale parobrodarske sveze, a ovo zadnjih dana su postavljena i dva nova kabela u Dalmaciji i to iz Pule u Sibenik. Javlja se, da ce se jos ove godine provesti izravan spoj izmedju Splita i Dubrovnika, te nekoliko manjih spojeva izmedju otoka.

Koliko su do sada globljeni odvjetnici u zagrebackom procesu?

Do sada su branitelji obuzetih Srba sa veleizdaje disciplinarno kazneni sa globama u sveukupnom iznosu od 980 K isto: D.r Hinkovic K 60, D.r D. Popovic K 30, R 120 (K 150), D.r Taskan K 50, D.r Medakovic K 150 i K 200 (K 350), D.r Budisavljevic K 60, D.r Solaric K 60 i D.r S. Mazzurra K 60 i K 200 (K 260). D.r Hinkovic osudjen je disciplinarno na globu od 400 K za jedan clanak u „Pokretu" o procesu, a njegova je gospodja osudjena na K 400 radi ponasanja kod suda. Tako D.ra Hinkovica, s oji do sada ovaj proces u globama samo — 860 kruna! To je u dva mjeseca. Ako ovako dalje potraje, budue ce proces trajati barem citavu ovu godinu, to ce ti branitelji biti novcano znatno osteceni, a za tim se rek bi i ide, naime da ih se skloni, e bi se odrekli obrane.

O putevima na otoku Bracu.

Brzojavljaju iz Lozisca, 18 svibnja: U jucerasnjoj sjednici obcinskog vieca najodresitije se prosvjedovalo proti predlogu, iznesenu od nacelnika Milne, da se izmjeni putna trasa, a to samo na korist Milne, a na nenaknadivu stetu Lozisca i Bobovisca. Nase se je viece izrazilo za staru trasu, kako je bila od vlade predlozena i koja je naravna, ekonomska, tehnicki lako provediva i najkoristnija. Ta trasa ide ovim pravcem: Nerezisce, Humac, Dracevica, Lozisce, Bobovisce, Milna. — Viecnici Lozisca i Bobovisca.

Bosansko-hercegovacki „ustav".

Iz Beca javljaju, da bi se bosansko-hercegovacki sabor imao sastati vec na prvi rujna o. g., i to u obcinskoj zgradi. O sustini samog ustava doznaje se sliedece:

Slijedi na 4.j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i gaiosa. — Gotovih odjela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. - Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRCIĆ

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatel.

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje saimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagradjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errazuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim Vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i nadosta. —

Nastava u Chile god. 1908.

a) Pucke skole.

Godine 1908. postojalo je u Chile 2.225 državnih puckih skola su 4.121 nastavnika, od kojih je samo 38 po sto izucenih ucitelja.

Broj upisanih ucenika iznosio je 215.813. Ako se ovim pribroje pripravnice licejá muskih i zenskih, tad broj ucenika obojega spola dopire do 222.906, od kojih je prosjecno pohagjalo 154.099, dakle 60 po sto od sveukupnog broja upisanih.

Vlada namjerava popraviti zlo pohagjanje pobolsavanjem skolskih prostorija i pomjesca i nagragjivanjem ucitelja prama broju djece, koja pohagja.

Da se znade pravi broj ucenika osnovnih skola, treba jos nadodati 45.530 vojnika s kraja i mornarice, koji iste pohagjaju.

U petnaest uciteljista, sto vlada uzdrzava pohagjalo 1.726 pripravnika, od kojih je dobilo uciteljsku svjedocbu 220.

b) Srednje skole.

U 39 muskih liceja i 80 zenskih izucilo se je 7.190 ucenika obojega spola.

c) Vizoke skole.

Na drzavnom svencilistu bilo je upisano 1,185 slusatelja, od kojih je 466 pravnika, 254 mediciuara, 252 inzenira, 62 arkitekta i 151 filozofa.

Na „Katolickoj Universi bilo je 530 slusatelia.

d) Trgovacke skole.

God. 1908. predavalo se u devet trgovackih skola, koje je pohagjalo 1,285 ucenika.

Dalmacija u proracunskom odboru.

Bec 10.—5.

Ovih dana zapocese razprave u proracunskom odboru, koje teku neumerno, jer je namjera jos ovoga zasjedanja redovito glasovati ovogodisnji proracun. Dalmaciju zastupa clan zast. Vukovic. Pri prvoj tocki: novo ministarstvo za javne radnje, Vukovic je najprije zazelio, da ovo ministarstvo podupre u Dalmaciji promet stranaca. Iztakao je u tom pogledu prednost Dalmacije nad svim ostalim zemljama u monarhiji, toli pogledom na njezin prirodni polozaj koli na zanimive starinske spomenike. Napomenuo je, da vlada treba da podupre gradnju novih hotela, jer bez njih ne da se ni pomisliti na promet stranaca. Izgleda kao da se ministarstvo financija jos nije odlucilo glede nacina, kako da se izvede projekat vlade o podupiranju gradnje hotela. Preporuca, da se uplivise na ministarstvo financija, neka se konacno od uci.

Vukovic se je napose bavio i gradnjom elektricnog tramvaja Dubrovnik-Gruz, zeleci, da ministarstvo javnih radnja ne samo novcanom subvencijom podupre ovo poduzece nego da i uzme inicijativu u svrhu da se ne razvlaci riesenje ovoga toli vaznog pitanja za dubrovacki kraj. Ministar je obecao. Za oba ova predmeta odbor je prihvatio Vukoviceve resolucije.

Govoreci o prometu stranaca, Vukovic je iztiocao osobito vaznost turistickih druztava u Dalmaciji i doticnog centralnog saveza, koji bi imao sjediste u Splitu. Zagovarao je, da mu se udieli potrebita podpora.

Glede unapredjenja obrtá radovao se je, sto obrtna skola u Splitu vrlo liepo napreduje, a to je potvrdio i prisutni vladin savjetnik Müller. Nego nuzda je povecati njezine prostorije, pa je s toga potreba, da se splitskoj obcini dade godisnja subvencija od 15.000 K. Vukovic je za tim preporucio ustanovljenje klesarske i brodograditeljske skole u Korculi, kao i skolu za usavrsivanje raznih obrta u Makarskoj i slicnu skolu za klesarski obrt na Bracu. On misli, da se je vlada mogla osvjedociti o napredku, koji se je vec pokazao u Dalmaciji uslied zacete vladine akcije za unapredjenje obrta, te se nada, da ce i daljnja vladina akcija u tom pogledu naici na najbolji uspjeh.

Vukovic je takodjer iztakao potrebu, da se ozbiljno zapocme sa radnjom puteva na otocima, kao i na poluotoku Peljeskom i u opcini Stonskoj i da se broj inzinira poveca, jer je nestasica tehnickih cinovnika kod namjestnistva i kot. poglavarstva uzrokom, da razne radnje u pokrajini zapinju. Najbolje bi bilo — misli on — da vlada ustanovi stipendije za mladi e, koji se kane posvetiti drzavnoj tehnikoj sluzbi. Preporucuje napokon ministru, da pozove na ministarstvo barem dva cinovnika iz Dalmacije, koji poznavaju priliko i potrebe nase i koji su podpuno vjesti hrvatskom jeziku.

Na svrsetku Vukovic se je dotakao i t. zv. „rimskog puta" koji spaja krajinu sinjsku sa imotskom, te Bosnu i Hercegovinó sa Dalmacijom. Zagovara popravak toga puta i zali sto se oteze sa zavedenjem automobilne voznje poste i putnika iz Splita preko Poljica do Imotskoga. Bilo bi zeliti, da se jos ovoga ljeta i mali prostor rimskog puta, sto nije uredjen, sto prije u red stavi.

BRZOJAVKE

Santiago 27.

Danas ce se predati prometu novi veliki zeljeznicki most napravljen preko rijeke Tinguirica.

—Pocetkom srpnja ce se dovrsiti popravke parnih kotlova oklopnjace «Arturo Prat»

—Vlada ce, uvaziv izvjestaj carinarskog superintendenta, na mjestiti u Punta Arenas jedan osobiti carinarski ured, koieg ce biti zadaca nadzirati opravljanje brodova, koji izlaze nakrcani trgovinom, da se jednom stane na put kriomcarenju, koje steti erar godisnje u iznosu od dva milijuna talira.

London 27.

U Maroku ponovno prijeti pogibelj za strence.

KRONIKA

Pozorisna druzina Rosita Jacobi.

Prama brzojavnim vijestima, koje su stigle ove sedmice, sutra, bi parobrodom „Ortega„ imala stici u ovaj grad pozorisna, druzba kojom upravlja gospojica, Rosita Jacoby, u svrhu da dade nekoliko koncerata.

Gospojica Jacoby jedina je umjetnica chilenska, koja se proslavila u inozemstvu t. j. u Evropi i Sjevernoj Americi. Odgojena je u Valparaisu, a kao djevojcica bi poslata u Milan, gdje se je potpuno izobrazila u umjetnistvu. Nakon deset godina povratila se u domovinu i dovela Operu, kojom se proslavila u Valparaisu, Santiagu i Concepcioni.

Zeljna upoznati ovaj kraj, zaustavit ce se nekoliko dana, a za tim ce krenuti ponovno put Evrope.

Tako ce se puntarensko opcinstvo nenadno nauzivati njezina milozvucna grla.

A mi?

Malena Talijanska kolonija ovdje naseljena okupila se vise puta proslih dana, eda uglavi, kako bi se svi ovdjesni Talijanci sto vise jedan drugomu priblizili i jedan drugoga u svakom poslu, sto vise protezirali.

A sto radimo mi? Gledamo, kako bi jedan drugoga bolje iskopali.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 23·40.
1 kruna —.95.

RAZNO

Umjetne ruke i noge.

U Berlinu se drzao kirurski kongres, pred koji je dr. Höftman doveo dva covjeka, za koje je on izumio umjetne noge i ruke tako da sada mogu svrsavati svoje poslove kao i prije. Jedan od ove dvojice mladic jé od dvadesetak godina, kojemu su bile obje noge i ruke pomrzle. Dr. Höftmann mu je ova uda s tolikom vjestinom nadomjestio da se je mladic pred ljecnicima mogao producirati kao — bravar. Umjetna uda nacinjena su od koze, kpje je nataknuta na ostatke odrezanih ruku i nogu. I drugi je covjek imao namjesto amputiranih uda slicne koznate sprave. Obojica se mogu sami oblaciti, prati se se i sluziti se nozem i vilicom. Nevjerojatno je, da je kirurska znanost dosla do ovih granica.

Zemlja i Mart.

Velicanstveni naum i izum amerikanskog zvjezdoznanskog profesora Pickeringa, koji ide za tiem, eda se zemlja stavi u obcevni doticaj sa Martom, cini se, da ce ubrzo biti izveden prakticno. Dosad bio je najvecom zaprjekom za izvedenje gorostasni trosak. Profesor Pickering trazio je najmanje 50,000.000 franaka. U Texasu slozili su se i dogovorili mnogobrojni bogati veleposjednici i obvezali se, da ce preuzeti na se sav trosak Pickeringovih pokusa, eda se uzmogne obciti i govoriti sa stanovnicima na Martu. Taj glasoviti amerikanski zvjezdoznanac Pickering odputovao je vec u Texas, gdje je odmah poduzeo sve priprave za izvedenje svog velicanstvenog i dosad necuvenog djela.

Prevoz Zivinskih surovina i proizveda iz Srbije.

C. k. poljodjelsko ministarstvo u Becu odredilo je do daljnje odredbe naredbom od 1. travnja 1909 br. 12632—1679, s obzirom na naredbu ministarstva financija, trgovine i poljodjelstva od 1./4. 1909, drz zak. list br. 52, odnosno uporabe obcih carinskih stavkih postojeceg carinarskog cienika za srbske proizhodnice i s obzirom na odredbe kr. ug.- hrv. ministarstva poljodjelstva od 1./4. 1909, uz istodobno dignuce naredbe od 29. kolovoza 1908 br. 35616/4723 (ubaviest od 19. rujna 1908 br. 219—14 b), odnosno prevoza zivinskih surovina i proizvoda iz Srbije kros zemlje i pokrajine, zastupane u carevinskom viecu, za vrieme od 1. travnja 1909, sljedece:

I. Prevoz: a) sacuvki (konzervi) tvrdo zatvorenim limenciama; b) tvornicki prane i u zatvorenim vrecama postavljene vune, c) suhih ili slanih crieva u zatvorenim sanducima ili baccvama; d) netaljenog loja | ne-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svistu.

taljene svinjske masti; e) jaja, skuta, sira i maslaca ne podlezi iz zivinarsko-sje-gurnostnih uzroka nikakovoj stezi.

II, Prevoz: a) vune, koja nije prana ni tvornicki ni inace, ali je postavljena u zatvorene vrece; b) rogova, kosti, celjusti, koza, govedje i kozje dlake i svinjskih cetinja, sve to u suhom stanju, onda c) taljenog loja u bacvama ili stogovima dopusta se onda, ako se dokaze u ulaznoj postaji svjedocbom, izdanom po drzavnom zivinaru, da je Srbija prosta od zivinske kuge.

III. Dozvola prevoza odvisi od tog, da nadlezni sluzbeni cinovnici budu po nadleznim srbskim cinovnicima izvjesceni, da vlada zemlje, za koju je prevoz namjenjen, dozvoljava prelaz provoza preko svoje granice. Ako uzprkos tome posiljka pri opetovnom izlazu bude odbijena na granici susjedne ili opredjelbene zemlje, tada se ima sa prevozom postupati po postojecim zivinarsko-sjegurnostnim propisima.

IV. Za unos gore recenih provoza opredjeljenih zivinskih surovina, doticno zivinskih proizvoda, opredjeljene su ulazne postaje: Orsava ili Zemun.

V, Uvoz i provoz svih zivina, zivinzkih surovina i proizvoda, koji nisu navedeni posebice u gornjim tackama, zabranjen je.

Prestupci predstojecih naredbi podvrzenih su §§ 44 i 45 obceg zakona za okuzene zivine te se za prevoze, pocinjene proti zabrani, ima upotriebiti §. 46 tog zakona.

POLIDSTAK

Chilenska povijest

Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost

1. Chilenci u Mendozi.

Generali Carrera i O'Higgins pregiose kordiljeru i odose u Mendozu po porazu kod Rancague. Casovito je domovina bila izgubljena, a njezini zlosretni branitelji bise priseljeni prebrditi Ande toliko da se uklone spanjolskoj osveti, koliko da se bolje organiziraju za povratak u boj u sretnijoj zgodi.

General Carrera, koji je bio ne celu jednog vojnickog odjela s bratom Ivanom Josipom i Luizom, pokaza jednaku naduvenost, u nesreci, kako i dok je bio na vlasti, nastojec u Argentini uzdrzati naslov i vlast chilenskog drzavnog chefa. Ponasajuc se tako Carrera je krupno pogrijesio, jer, netom je izasao iz Chile, prestao je biti vladaoc, i kako vojskovoja vojaka, koji su ga pratili, bio je duzan postovati prijateljsku zemlju, koja mu je podijelila zakloniste. S druge strane nije razumio, da se je svojim ponasanjem kod Rancague omrazio mnogim chilenskim bjeguncima, niti je racunao na antipatiju, koju je stekao kod Martineza de Rozas i drugih patriota, koje je on proljerao, kad je bio na vlasti.

Ponasajuc se protivno izazivnom naduvenosti Carrerinom, general O'Higgins se okoristio cedno gostoprim stvom argentinskim i stekao ljubavi kod svih, O'Higgins pregje Ande bez vojnicke pratnje, kakovu je imao Carrera; ali se u Mendozi znalo, da dolazi sam u drustvu nekolicine prijatelja, jer su mu, vojnici junacki pali u bitci kod Rancague, sto ga je jos vecma proslavilo. Tim nacinom postane O'Higgins med Argentincimi najdostojniji predstavnik chilenske zemlje, podlozene ponovno spanjolskoj oblasti.

General San Martin, gobernador Mendoza, smisljao vec nekoliko doba osnovu, po kojoj bi odaslao vojsku do Pacifika da se potuce s peruanskim podkraljestvom. gdje je bilo srediste spanjolske vlasti u Juznoj Americi. Nezavisnosti je argentinskoj svegj prijetila pogibelj od podkraljevskih ceta smestenih na danasnjem bolivijanskom teritoriju. Navaliti krajem na potkraljestvo, prelazilo je snagu vlade iz Buenos Airesa i prijetila je pogibelj, da u slucaju gubitka, otvori pute peruanskim kraljevcima do Plate. San Martin je promisljao, da je neopkodno potrebno preci u Chile i zavladati Pacifikom jednom eskadrom, ako se hoce dobiti potkralja.

Nalazi se pismo San Martina, pisana u Tucumanu 22, travnja 1811. u komu, odgovarajuc prijatelju na cestitku prigodom njegova imenovanja glavnog vojskovogje nad cetama, koje su vojevale proti podkraljevim, govori ovo: „Ne cestitajte mi unaprijed ono, sto bi ja mogao uraditi ovdje: ne cu uraditi nista i nista mi se ne svigja ovdje. Domovina ne ce pokreciti put sa ove strane; moze se voditi samo defenzivni rat i nista vise. Za to su dosta gauchi" iz Salte sa dva skvadruna dobrih veterana. Misliti na sto drugo znacilo bi bacati ljude i novac u Ayronov zdenac. Vec sam vam kazao svoju tajnu: Jednom malenom i disciplinovanom vojskom preci u Chile i dokrajciti ondje s gotima uspostaviv solidnu vladu, da se zavrsi anarkija, koja vlada. Zdruzenim silama preci cemo morem i zauzeti Limu: to je prvi put, a ne ovaj. Uvjerite se, da se rat ne ce dovrsiti dok god se ne nagjemo u Limi."

Osnove, koje je pravio San Martin, pomrsi poraz kod Rancague i ponovno osvojenje Chile.

Ovi dogog aji mu zapletu racune i prisile ga organizirati vojsku oloboditelja u Mendozi, da zivom snagom stece bazu buducih operacija na Pacifiku proti Peru.

Da to provede u djelo bilo je neophodno potrebno, da ga potpomognu chilenski emigranti, a u prvom redu njihovi poglavice koji ce svojim prestizom uzdrzati disciplinu medju istim. San Martin, poznajuc protivnosti izmed O'Higginsa i Carrere, razumi da se mora odluciti se za prvog. Vrijeme je dokazalo da je izbor O'Higginsa bio dobar, jer je ovaj vogja bio toliko krepostan, da je znao zatajati sebe na korist domovine, protivno odCarrere, koji je svugdi htio biti ulje povrh vode.

San Martin navijesti Carreri, da treba da ostavi Mendozu i slijedi u San Luis. Na ovo Carrera odvrati: „Kao general chilenske vojske i u svojstvu predstavnika chilenske vlade, samo mogu odgovoriti, da bi prije dopustio, da me izsijeku, nego bi pustio iz ruku vlast svoga doma." San Martin se pravio nevjest ovom nepoliticnom odgovoru, jer jos nije bio podpuno spreman, da se svi njegovi nalozi potpuno izvrse.

Ali deset dana kasnije, 30 listopada 1814., opsjede vojsku Carrerinu, razoruza je i navijesti njenu vogji, da je zasuznjen. Na svrhu, 3. studenoga, general Carrera bi izvucen iz Mendoze s jednim odjelom chilenske vojske i poveden u San Luis, gdje morao cekati naredbe vlade iz Buenos Airesa.

Kad se jednom oslobodio zanoveti, slobodne se bilo San Martinu posvetiti organizaciji vojske osloboditelja. O'Higgins mu je u tom teskom poslu bio desna ruka. Od tada su gene, rali postali srdacnim prijateljima do smrti.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 10 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) tankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.

Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po. p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se poslovno otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS, upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu. SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak.
DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijee.**

LOVRO MILOŠ
— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —
Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna
LA ANTARTICA
Kupuje loj.

Ustav je sastavljen po direktivi zajednickog ministra financija barona Buriana, je izključuje riesavanje indirektnih poreza, carinu, sve zamaljske monopole, gradnje i tarifu zeljeznica. Sabor nece takodjer imati pravo na suodlucivanje kod pogmatici zajednickih poslova. U ovim mu se pitanjima podjeljuje pravo peticioniranja i to samo preko zemaljskog odbora.

Bosansko-hercegovacki sabor ci imati u kupno 91 clana, od ovih odpada njih 19 na viriliste, a 72 ce biti birana iz naroda. Izborni je red podjeljen na tri kurije i to na seosku, na gradsku i na veleporezniku kuriju na principu sveobceg izbornog prava glasa. Ad 72 birana saborska zastupnika odpada 32 njih na pravoslavne, 24 na muslimane, a 16 na katolike.

Medju viriliste su ubrojeni sliedeci: 3 muftije, 4 katolicka biskupa, 4 pravoslavna metropolite i sarajevski nadrabin. Dalje ce uzivati virilni glas u saboru: predsjednik vrhovnog suda, predsjednik odvjetnicke komore, pred-jednik trgovacko-obrtnicke komore, podpredsjednik pravoslavnog velkog upravnog savjeta i na koncu predsjednik vakufskih imanja.

Saborski je poslovnik izradjen po uzoru onoga kod beckog obcinskog vieca. Kralj ce uviek imenovati predsednika sabora. Izbor je zastupnika utanacen tako, da ce svaka konferencija birati svoje zastupnike za se. Ovih se dana ocekuje zakljucna redakcija bosansko hercegovackog ustava i izbornog reda, te ce onda biti podastrti austrijskom i ugarsko-hrvatskomu parlamentu na odobrenje, a zatim ce namah biti osnova podastrta vladaru na previsnju sankciju. Ne bude li osnoua naisla na zapreke u obim parlamentima, to se nada u vlade da b najdulje do konca svibnja bosansko-hercegovacki ustav mogao biti sankcioniran, tako da bi se jos koncem mjeseca lipnja, ili tecajem mjeseca srpnja mogli obaviti saborski izbori u Bosni i Hercegovini.

Za bosansko franjevce.

„Reichspost" zali, sto je franjevcima uzkraceno pasivno izborno pravo i misli, da bi bilo posteno, da se obojici provincijala franjevackih u Bosni i Hercegovini dade virilni glas u bosanskom saboru.

Bosansko-hercegovacki Lloyd.

Knjizar Stipo Grgic u Brckomu pokrenuo je novi list „Bosansko-hercegovacki Lloyd", koji ce izlaziti svake nedjelje, a baviti ce se trgovackim i obrtnickim stvarima.

Odlicni ceski parlamentarac o rieseniu jezicnog pitanja.

Poznati zastupnik ceske katolicke stranke Hruban imao je sa svojim biracima sastanak. On se je dotakao i riesenja naseg jezicnog pitanja, pa je kazao, da su Hrvati u Dalmaciji izvojstili veliki uspieh.

Tragican slucaj.

U ponedeljak na 10. svibnja u jutro oko 8 s. desio se u Zadru tragican slucaj, kojemu za malo ne pade zrtvom jedna odlicna gospodoja. Peljar Picinic iz Silbe, koji je posluzivao i u kuci luckog poglavara g. Niseteа, odjednom poludi. U nastupu toga ludila pograbi revolver i opali dva hitca na gospodju Niseteo, rodjenu Wassermann iz Pule, te ju jedan hitac pogodi u prsa. Biedna gospoja, prestravljena od straha, sleti niza stube i udje u stan gosp. Mora- gdje pade u nesviest. Picinića su jedva svladali, obukli mu ludjacku kosulju i odveli u staru obcinsku bolnicu, a oko ranjene gospodje sletise se liecnici. Rana je vrlo tezke naravi i u pocetku se zdvajalo, hoce li ostati na zivotu, ali sad joj stanje ide na bolje. Viest o ovom tragicnom slucaju izazvala je u gradu obce saucesce.

Nastica nema mjesta medju postenim ljudima!

Bec 12 svibnja. Jucer je famozni Nastic, u pratnji jednog beckog novinara, dosao u parlamenat, pa je zasao i u citaonicu novinara. Tu ga je zadesila nemila zgoda. Talijanski dopisnik D.r Duda: iztjerao ga je napolje, rekavsi: da auktoru „Finala" nema mjesta medju postenim ljudima! Nastic je pokunjen izasao.

Nadzornici konobâ.

Kako je u svoje doba javljeno, vlada je imenovala tri nadzornika konobâ za Dalmaciju; lani jednoga, vinogradarskog vjezbenika Oskara Ivona, a ljetos dva, vinogradarskog asistenta Mata Bobanovica i vinogradarskog vjezbenika Krsta Musapa. Za nadzranje prometa s vinom u Dalmaciji, zemlja je razdjeljena u tri podrucja: prvo obuhvaca politicke kotare: Zadar, Benkovac, Sibenik i Knin; drugo Split, Sinj, Supetar i Hvar: trece Korculu, Makarsku, Imotski, Metkovic, Dubrovnik i Kotor, Prvomu je nadzornik Oskar Ivon, sjedi-te mu je u Zadru: drugome Mate Bobanovic, sjedistem u Splitu, a trecemu Krsto Musap, sjedistem u Korculi.

Rudnik Kolana.

Na skupstini, koja je bila u Zadru, bili su zastupani skoro svi dionicari rudnika kamenog ugljena Kolana. Jednoglasno su prihvaceni svi predlozi ravnateljstva, t. j. da se ova zadruga pretvori u dionicarsko druztvo i da se razpolozi za pokrice doticnih troskova.

MAY DAWKINS
engleska primalja.
Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostie
— PRIMALJA —
Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.
Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic
— Aconcagua ugao Boliviana —
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi
„SINGER"
Jedino pravi dobivaju se samo kod
Nasljednika CH. VILLIAMS
Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VELIGA
ULICA ROCA
— Skladiste fotografičnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.
Podruznicą u Punta Arenas
Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opsluzuje novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoi vriednosti
FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich
TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — TRST
Hotel I.° razreda
Primа na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju
Osobne paze na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA
— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obilan posebna sluzba na kucu.
— Preprodavocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.
— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich
AGENTURNI POSAO.
Zauzima se za kupovanje novca na prvu ukupizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoi i tudji racun
Pristojbe vrlo niske
— Pisarna Colchagua ug Calle. —

A. W. SCOTT
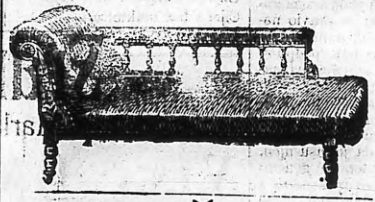
Pokujstva
STIPČIĆ i Drug
— U casi Llanquihue ug. Valdivia —
—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Meso najboljе vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Stazica
Preporucavsi ske braci Slavenima.
Gradi lagje, kotarci i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica
Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.
LUKA GEGAN, dvojdjela: Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Anton Kozic
BRODOGRADITELJ
Ulica Maule ugao Paraguaya
Gradi i popravlja: kotare lagje, camce i cafare.
Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA
LA SIN BOMBO
— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara
I KNJIGOVEZNICA
Colchaqua izmed Maule i Ñuble
Najbolja i najfinija u Punta Arenas.
Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC
Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Prodaja drva
Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodogradjtelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.
Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija
B. Livacich
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"
Cigarete mirisne, lake i ugodne
LAURORA
Izvolite ih prispodobiti s dugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Gastic
Cijena za godinu $ 3 — Oglasi po pogodbi.

Br. 52 | Punta Arenas, na 4 Srpnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA.

Za gospoje i gospojice: Klobuka, šovratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublje, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i pique.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo nasim cijenjenim Hrvaticama da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt 2
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim 'odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muka, kastanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule, izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnio pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat.
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Opreme novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 304.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvozac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
UGARSKIH «TOSKANACA»
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
prodaje jedini uvoditelj
MITAR KALAJDŽIĆ
Ulica Llanquihue
Skrinjica Postarska br. 304

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primio:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alatá za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opelijivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Nuble kraj mos a

HOENEISEN i Cia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Vec poclaje magjarizacija.

U Bosni, kako javljaju hrvatskim listovima, vec je otpocelo sa magjarizacijom. U pocetku ce se i time zadovoljiti, koliko su sad uspjeli. A stvar je u ovome. Do sada su se vlasti na zeljeznicama u Bosni i Hercegovini sluzile u opcenju sa Ugarskom srpskim odno-no hrvatskim jezikom. Sada je svima cinovnicima naredjeno, da svu korespondenciju sa Ugarskom moraju vrsiti na magjarskom jeziku. Cinovnici su na to pristali, jer ih se kao dosljaka to malo tice. Tako ce polsko korak uvlaciti se u srce Bosne opaka guja, dok jednog dana ne osvanu natpisi na magjarskom, kao sto je to slucaj i u Hrvatskoj, Sremu, Slavoniji! Ako se odmah ne protestuje, docnije ce biti dockan.

Postupak sa seljacima u Bosni.

„Hrvatska" prima dopis iz Bosne, u kome se iznosi, da je vlada oduzela od naroda zemljiste, koje su seljaci pred mnogo godina sami iskrcili, te najvisi ornice i vinograde. Vlada im to zemljiste sada oduzima, rusi i kuce i staje i opet zasagjuje sumu. Tako je do cetiri stotine porodica imenom Barnak ios je godine 1860. iskrcila sumu, napravila nasade sljiva od 300 stabalja, sagradila 10 zgrada za gospodarstvo, a sada mora sve to srusiti, da na onom mjestu vlada zasadi sumu. I to bez kakve odstete seljacima. Vlada je naime pronasla, da su ovi seljaci prisvojili erarsko zemljiste.

Zahvala zastupniku Masaryku.

Dubrovcani su poslali zastupniku Masaryku ovu brzojavku: „U ovim tezkim danima, kad se nacinom sto vriedja pravdu i zakon, a kudi Evropu, postupa protiv pedeset i trojice Srba u Zagrebu, vi se, plemeniti sine bratskog ceskog naroda, zaloziste da istina na dan izbije. Za tu najljepsu obranu neduzne nase brace, koja je obrana i ljudskih svetinja i naroda naseg hrvatskog i srbskog imena, mi vam izrazujemo svoja iskrena priznanja i duboku blagodarnost." Podpisani su prvi nacelnik i zastupnik grada Dubrovnika Dr Pero Cingrija, pa za njim mnozstvo drugih odlicnih Dubrovcana, Hrvata i Srba.

Druztvo za pripomaganje hrvatskih djaka.

Druztvo za pripomaganje oskudnih djaka hrvrtskih skola u Zadru imalo je glavnu godisnju skupstinu. U upravu za ovu godinu birana su sliedeca gospoda: Tomo Brajkovic nar. zastupnik, Roko Stojanov, prof. Cabric, prof. Karlic i J. Tironi.

I ovom prigodom stavljamo na srce rodoljubima, da se sjete u svim radostnim i tuznim prigodama ovog naseg druztva.

Promet strancma u Dubrovniku.

Prosle godine 1898., pohodilo je Dubrovnik 10696 putnika, i to iz pokrajine 1494, iz drugih zemalja zastupanih u Carevinskom Vijecu 5669, iz Hrvatske i Ugarske 1293, iz Bosne i Hercegovine 1434, iz Srbije, Crnegore i Bugerske 297, iz Njemacke 54, iz Francuske 22, iz Rusije 35, iz ostalih evropskih zemalja 403, iz Amerike 3, a iz ostalog inozemstva 89.

Dopust vojnicima za vrieme zetve.

Ratno ministarstvo odlucilo je, da ce i ove godine za vrieme zetve podieliti dopust od 4 do 6 nedjelja 47.000 vojnika, koji aktivno sluze u vojsci. Dopust mogu dobiti sinovi seljaka malopojedniká, koji su za vrieme zetve neobhodno potrebni kod kuce.

Austro-ugarska banka u Sarajevu.

Austro-ugarska banka odlucila je ustroiiti u Sarajevu podruznicu za Bosnu i Hercegovinu. Vec su ucinjene sve pripreme, pa ce ured biti smjesten u zgradi sadasnje trgovacke skole, koja ce se prvog listopada preseliti u svoju novu zgradu.

Poslovodja ove podruznice austro-ugarske banke bit ce predstojnik osjecke podruznice gosp. Ernest Pagliaruzzi. Na njegovo mjesto u Osijek dodi ce predstojnik varazdinske podruznice Josip pl. Kosnal Zivanovic.

Pariski „Temps" o procesu.

Najuvazeniji francuski list i poluzvanicni organ francuskog ministarstva spoljnih poslova pariski „Temps" bavi se o procesu u opsirnom uvodnom clanku pod nadpisom: „Autour du proces d'Agram". U tom clanku iznosi i Masarykov privatni predlog u beckom rajhsratu, te spominje i miting proti procesa, koji se nedavno dbdrzavao u Boki Kotorskoj. Na posljetku opsirno, prenasa izjavu srpskog naroda u Bosni i Hercegovini protiv „veleizdajnickog" procesa u Zagrebu.

Jedna zanimljiva presuda.

U Korjenici u Hrvatskoj sudio je tam. sud nekog Petra Kovacica na mjesec dana zatvora radi uvrede, jer je u sjednici opcinskog odbora u Bunicu rekao srpskim odbornicicima: Cirilica je veleizdajnici". U razlozima presude sud veli, da se cirilica ne moze smatrati veleizdajnickim pismom, a ni oni, koji se s njome sluze ne mogu se zvati veleizdajnici. Osudjeni se zalio i tvrdio i dalje da je cirilica veleizdainicko pismo, jer se naziva srpskim, a da su doticni odbornici veleizdajnici, jer se nazivaju Srbima. Jedan od njih 1905. g., navodio je osudjeni. tvrdio je, da je Bosna i zemlje sve do mora srpska zemlja, da je vidio u njega srpsku troboinicu i sliku kralja, i da je vidjo u njega srpsku trobojnicu i sliku trobojnicu i sliku kralja Petra a zatim, da je isao s Ka-Kalemberom, jedan od 53 optuzenih za veleizdaju. Sud je nasao da i tu nema veleizdaje. Izjava, da je Bosna i sve zemlje do mora srpske zemlje, ne sadrzi u sebi nicega kaznjivog, veli sud, a tako isto ni posjed, ni nosenje srpskih trobojnica, kapa nije zakonom zabranjeno, a kad bi bilo, tada bi podlegao onoj kazni, koju je on propisao.

Slijedi na 4.j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Španjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vina i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulje i maslina u bocama i limenkama. — Svakovrsnih jestiva. — Zlatnih i srebrnih naušnica. Stolnog posuđa. — Čaša za stola i gaosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i ... — ... — ... —

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d. i t. d.
Na lostu i na-malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekući racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjeseci rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u nozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara u 2 po p., da se poslije otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti mista stanicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr p. ali samo da prima pologe. upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda
Ulica Roca

POKUĆSTVA
Permanentni izbor pokucstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», a «India-Rangon»,
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLEI, HINKELS & Cia. — jedini uvozitelji.
ENGLESKA KUĆA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

duzela Straznickaja, supruga nekoga gruzinskoga kneza. On ju je svezao uzetom na krov posljednih kola jednog zeljeznickog vlaka, i tako ju pustio, da se cijelu noc vozi ruskim stepama. Kad je sutradan u jutro voz stao u Vilomskom, razabrase zeljeznicki cinovnici na kolima neki predmet, koji ocito nije spadao onamo. Pogledase iz blizega i opazise krasnu zenu, koja se prvi mah prcmila kao mrtva. Ka-nije se stvar razjasnila. Ljubomorni muz osvetio se na ovako grozan nacin zeni, koja se je bila spremila da pobjegne s njegovim mladim upraviteljem Ljubovnika joj je muz stavio pod kljuc, a njoj udesio ovako ljubavno nocno putovanje. Knegin-ja je kasn e doslala k svijesti, a kuez je bio odpremljen s onu stranu kljucanice.

Iz zivota Muhameda V.

Petrogradski „Vestnik" donosi ovai zanimivi podatak: God. 1900. imao je plovili ruski brod „Kornilov" iz Carigrada u Aleksandriju. Kapetan broda primio je list sa nalogom, da ga otvori tek kada bude dan znak za odlazak. U listu se nalagalo kapetanu da medaleku San Stefana primi na brod covjeka, koji ce se priblizili brodu camcem, da mu izkazuje najvece pocasti i preveze ga u Aleksandriju. Tajinstveni se putnik zbilja na brod i ukrcao, iz pocetka bio je cutljiv no kasnije izjavio, da je pobjegao pred Abdul Hamidom, koji ga htio pogubiti. U Aleksandriji docekase zagonetnog putnika egipatska vlada, Khedive i konzul ruski i odose s niim u Kairo. Taj putnik bio je danasnji sultan. Kad mu je Abdul Hamid zajamcio sigurnost zivota, vratio se u Carigrad i zivio u Dalmabagdze palaci.

PODLISTAK

Chileńska povijest

Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost

2. General San Martin.

San Martin se rodio na 25 veljace 1788. u malom selu Yapeyú, na obalam rijeke Uruguay. Naucio je citati i pisati u jednoj skoli u Buenos Airesu, ali se odgojio u Madridu, gdje g je poveo otac, onda kapetan spanjolske vojske, kad je tek imao deset godina.

Njegov je odgoj bio strogo vojnicki. «Nije mu bilo jos dvanaest godina, govori Bartolomé Mitre, kad, prisiv znakove kadeta regimente «Murcia» zapoce pravi nauk, od koga dana bio je dostojan sebe istoga. Odijelo «Murcie» bilo je plavetno i bijelo i mladi vojak zaodjene boje, koje je trideset godina kasnije slavno pronio po polovini jednog kontinentas.

God. 1791. San Martin primi vojno krstenje, ratujuc s crnima na obalama Maroka. Od tada je uvijek bio u sluzbi i sudjelovao u mnogim bitkama, koje su odale njegovu vojnicku dusu. Odlikovao se osobitim nacinom u slavnoj spanjolskoj bitki protiv francuske invazije. Svojim ponasanjem u bitki kod Bailen, rujna 1808., rasluzi da od glavnog zapovjedaika u dnevnoj naredbi bude pohvaljen. Za isto bude promaknut na cast podpukovnika i dobije pocasnu kolajnu na spomen sla vodobica.

U svim djelima pokaza San Martin, jos iz djetinstva dobijan znacaj i bistru pamet, svojstva koja su ga stitila od razvratnog zivota u kasarni. Uzor dobra ponasanja, rela i stednje nikad ne izgub vremena ni nov a u zabave, kojim su se podavali njegovi drugovi. Upotrebljavao je vrijeme za rad i citanje, a kad se je htio malo da progje, uzjasio bi konja i vjezbao se u sablji i gimnastici. Tako je njegovo tijelo krepcalo, da lakse snese patnje vojnickog zivota.

San Martin nije imao nikakvih posjedstava osim plate; ali mu je ova dostajala za o obne potrebe, jer je volio trpiti nego preci granice vlastitih sredstava. Vodio je pobnak racun o svom potrosku i kad mu je falilo novca, nije se da se zaduzi, ostavio bi se pusenja i slicnoga.

«Svak treba da zivi od onog sto dobiva», govorio je san Martin; vjeran tom nacelu, nikada nije uzeo novca u zajam, kako svjedoce njegovi racuni, na kojim je vise od jednom svojom rukom zapisao: «Do danas nikad nikomu nijesam ostao duzan ni jedna reala».

Po svom zaodjevanju San Martin je bio cedan do skrupuloznosti. Njegovi su drugovi cesto sjajna odijela, svakojake se boje susu; on je mnio ispraznost i predstavljao sukamo u obicnom odijelu, nu uvijek cistom. Za malada, bio je navikao svjetlati svoja postole, krpati svoja stara odijela i cistiti svoje cizme. Kasnije, kad je obogatio, i imao je vec platu, ali je ipak uzurat ostao obicaje, jer u njegovom covjestvu nije bilo mjesta ispraznosti.

Iz ljubavi pram domovini i slobodi San Martin se odrece svoje sjajne buducnosti u Spanjol-koj i povrati se 1812. da ponudi svoju sluzbu vladi u Buenos Aires koja mu poljeri organizaciju glasovite regimente *okonjenih granatira*. U tom svojstvu San Martin pokaze teliki svoj duh i zapocne veliko djelo u reorganizaciji argentinske vojne snage. Do onda su bataljoni bili improvizirani puckim entuzijazmom i u okrsajima su pokazivali vise hrabrosti nego li discipline.

San Martin, odgojen vojnicki, znao je iz iskustva, da se hrabrost vojnika gubi uzaludno, kad vojska ugje u bitku bez organizacije, koja je cini jednim samim tijelom sa jednom voljom. Za to naumi od okonjenih granatira napraviti jednu uzornu argentinsku vojsku i stvoriti tip pravog vojaka.

«Disciplinom strogom, koja nije ubijala individualnu energiju, stvori San Martin vojnika po vojnika, oficira po oficira zaljubenih u duznost i usadi im u duh onu hladnu nepredobinu srcanost, koja se smatra tajnom pobjede».

Vlada iz Buenos Aires zadovoljna sluzbom San Martina imenuje ga vojskovogjom ceta, koje se borile u sjevernim provincijama protiv vojske peruanskog podkralja. Onim cetama je bilo boriti se sa velikim poteskocama. San Martin se primio zapovijedi, da povrati pouzdanje u njene vlastite sile i podvrgne ih strogoj disciplini. Ali njegovo stanje na sjeveru nije se moglo dugo odrzati, buduc je on isti bio uvjeren, da ono nije pravi put, da se dodje do potpune nezavisnosti. Travnja iste godine polozi cast zbog zdravlja i malo ga za tim imenuju gobernadorom Cuya. Tako se nastanio u Mendozi, na podanku Anda, na mjestu najzgodnijemu za opazanja vojnih chilenskih operacija i pripravljanja osnova za ekspediciju oslobodilja, koji bi u Limu ponijeli barjak nezavisnosti Americke.

Tiskara «El Magallanes»

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Strah austrijskih Nijemaca od cirilice.

Bratski ljubljanski list „Slovenski Narod", organ slovenacke napredne stranke, donosi u svom 99. br. o. g. pod gornjim natpisom ovu biljesku: U Brasovcima, u juznoj Stajerskoj dao je gostionici sa slovenackim (latinskim) i cirilskim slovima. Radi toga je celjski pangermanski list „Di deutsche Wacht" izvan sebe odnbijesa, te poziva vlasti, da svom energijom ucine kraja „pogubnoj i po drzavu opasnoj panslavistickoj propagandi". Nijemci se boje cirilice kao gjavo od krsta. „Slov Narod" pita: sta bi tek radili, da Slovenci uopce pocnu isticati cirilicu? A to moze lako biti, jer se medju slovenackom inteligencijom, naprocito mlagjom i slobodoumnijom, iz dana u dan sve jace razvijaju simpatije za srpski narod.

Za lieczaje malarije.

Pisu iz Beca: Novi referent za zdravstene poslove na ministarstvu unutrajih posala dvorski savjetnik. D.r Haberler posjetit ce Dalmaciju, da prouci malaricne odnosaje i da po neposrednom dojmu uzmogne predloziti mjere, koje se imadu preduzeti.

Brzojavna stanica u Sibeniku.

Doznajemo, da ce se kod brzojavnog ureda u Sibeniku ovih dana instalirati treci Hugesov aparat na liniji Trst-Sibenik-Metkovic-Sarajevo. Uslied toga brzojavke, ko e su do sada morale ici za Bosnu preko Ugarske i Hrvatske, moci ce ici direktno preko Sibenika u Sarajevo. Ovaj novi aparat nabavljen je u A merici i vele, da je jedan od najsavrsenijih u Austriji. — U Sibeniku p dizu tokodjer i radiotelegrafsku stanicu slicnu o oj u Puli. Aparati vec su stigli.

Originalna zabrana.

„Pokret" doznaje, da je priobceno clanovima senata u procesu protiv Srba u Zagrebu, da od sada vise ne smiju polaziti u noci javnih lokala. To je posljedica becke razprave o Masarykovu predlogu, a uz put je i dokaz istine onoga sto kazase zastupnici Masaryk i Biankini;

Nova oruznicka postaja.

U Zlarinu je ustanovljena oruznicka postaja.

Put jugoslovenskih poslanika u Bosnu

Javljaju iz Beca, da ce jugoslovenski poslanici iz Beca, bez razlike partija, krenuti uskoro na put u Bosnu i Hercegovinu, da se upoznaju sa tamosnjim prilikama i stanovnistvom jos pre otvaranja bosanskog sabora. U tom cilju namjeravaju u svim vecim mjestima sviju okruga drzati predavanja o soboru i ustavu, da ne bi biraci bili sasvim zavisni od vlade i da budu upuceni u izbornicke poslove. Tvrdi se, da ministar baron Burijan, ni po koju cijenu nece dozvoliti ovaj put poslanika.

Dr. Mitrovic i hofrat.

Dr. Mitrovic obsirnije je izpricao jednom uredniku "Srbobrana" o svom razgovoru sa onom licnosti, koja je u ozujku o. g. bila kod njega i ucinila poznatu ponudu o deputacijama Srba iz Dalmacije, Hrvatske i Slavonije glede aneksije, u savezu sa veleizdajnickim procesom. Dr. Mitrovic kaze, da ga je hofrat upitao: da li obtuzeni i srbska samostalna stranka ze le aboliciju procesa, na sto je on odgovorio:

—To nikako. U ostalom, nemojte zaboraviti, da ja nemam nicije, ni pismene ni ustmene punomoci za ovaj posao. Sto god radim i govorim, to radim i govorim na svoje ime i na svoju odgovornost. Koliko mi je poznato, i obtuzeni i srbska samostalna stranka zele, da se sve razcisti i izpita, jer su uvjereni, da im se nece moci dokazati nikakva krivica. Cega nema, to se ne moze stvoriti. Ja sam vam o aboliciji govorio kao covjek i kao pravnik. Kad se vodjenjom procesa dokaze, da velike izdaje nema, prestat ce to vjecito podmetanje, da smo mi Srbi veliki izdajnici. Ali, medjutim 53 cevjeka trunu u tamnici ni krivi ni duzni. To ne treba nikada zaboraviti!

Ribanje srdjela.

Pisu iz Makarske: Ribanje amo ide ljetos dobro; svakog se mraka hvata dosta ribe; u nekim nocima od 10 do 15.000 kilograma, sto srdjela sto skusa. Prodaju se na malo po 20 do 40 para kil. U odbjesnjoj tvornici riblje konserve pune ruke posla; te je mnogo radnika zaposleno, koji zasluzuju liepu nadnicu.

Ljetina u Boki.

Pisu iz Kotora, dne 27 svibnja: Ove godine obecava ljetina da ce biti dobra. Masline su dobro izmetnule, a tako i loza, na mjestima vise nego lani. Bog dao da sve dodje do ruku. Danas nam je palo liepe kise, koja je prava mana bozja za sve povrce.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dokter PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

—

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu! —

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim državljanima javljam, da ova banka direktno opréma novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — TRST

Hotel I.° razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobne pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodavcima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu ukonjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug Collos. —

A. W. SCOTT

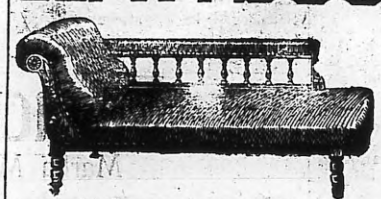

Pokujstva

STIPIČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE UMJERENE U PLACI

Ivan Starica

Preporuca svoj skor braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GEĆAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatorijana i Colon.

Antun Kozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8 — Oglasi po pogodbi.

Br. 53 | Punta Arenas, na 11 Srpnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de
Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, povratnika krznenih (cuellos de piel) buna i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo našim **cijenjenim Hrvaticam** da posvete malo pozornosti ovom našem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredjija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 838 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim kli-jentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz C ile i Montevidea primam na veliko raznovrsnog voca, zeleni sociva, tjestenina, mnke, kat.larske peradi za izvoliti racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirano solidna izradba. Sjajni i pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 s.t
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale. Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
— o - o — o — UGARSKIH «TOSKANACA» — o — o — o —
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
— o — o — o — o — o — prodaje jedini uvoditelj — o — o — o — o — o —

MITAR KALAJDŽIĆ

— o — o — o — o — o — o — Ulica Llanquihue — o — o — o — o — o — o —
— o — o — o — o — o — Skrinjica Postarska br. 304 — o — o — o —

N. ŠTAMBUK

otvorio parobrodima primio:
— — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — — —
Kuca dobro obskrbljena najboljim i jeftinim trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opeljivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIC

Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Dalmatinske tvornice sardina.

U zadnje se je doba živo radilo, da se Dalmatinske domace tvornice sardina karteliraju gledom na produkciju i prodaju, da se tako uspjesnije mogu braniti od strane koncurencije, ali su se pregovori — na zalost — iz sicusnih razloga razbili.

Posljedica toga je vec sada ocevidna, jer su sve tvornice znatno ograniciele produkciju, i ako je ribolov bas ove godine bio neobicno obilan.

Loza i Vino.

Po svoj sjevernoj Dalmaciji studen, slana i bura skodile su lozi, a tako i povrcu, zitu i kukuruzu, docim iz sredn e Dalmacije javljaju, da loza nosi grozdja da nikad ovako.

Svjetski velikani protiv procesa u Zagrebu.

Srbska omladina u Parizu ubratila se upitom na evropske prvake, neka bi izrazili svoje misljenje o „veleizdajnickom" procesu u Zagrebu. „Courrier Européen" donosi sada odgovore nekojih prvaka, medju njima glasovitog socijalistickog vodje u Belgiji Vanderwelda i prof. Sergi na sveucilistu u Rimu, prof. Jorga u Bukarestu, te g'asovi og Georga Brandesa i drugih. Svi ti najosrije osudjuju zagrebacki proces.

U politickoj sluzbi.

Kotarski poglavar u Korculi Josip Marinkovic pozvan je na namjestnistvo, a kotarski poglavar Vladimir Bersa premjesten je na Korculu. Uprava kot. poglavarstva u Makarskoj povjetena je kot. komesaru Franu Simonelliu.

Osvestenje pravoslavne katedrale u Kotoru.

Pisu iz Kotora, dne 31 svibnja: Jucer, svecanim obredima, uz prisustvovanje vlasti, bilo je obavljeno osvestenje pravoslavne katedralne crkve sv. Nikole. Cinodjejstvovao je, uz veliku asistenciju svecenstva, preosvesteni episkop Dositej Jovic. Za rieme sluzbe pucala je srbska narodna garda. U crkvi je propovjedao protosingjel Dusan Vasiljevic. Udarala je kotorska glasba u 7 1/2 vecer. Naroda je bilo mnogo.

Potvrdjen izbor.

Ministar trgovine potvrdio je izbor Stjepana Gjivica predsjednikom, a Josipa Radonicica podpredsjednikom trgovacko-obrtnicke komore u Dubrovniku za god. 1909.

Posljedice strasne bure.

Pisu iz Vinjerca, 20 svibnja: Uprav u casu kad se je ocekvala obilata kisa, da zalije polje, pa da se usjevi pomognu, a povrce i svaka druga zelen ozivi, zadimila nocas silna bura — kakva nije ni usred zime — te naniele goleme stete svemu sto na polju bilo, a ponajvise lozi i maslini na kojima se bio ukazao obilan rod. Sve je polomila, razkidala i morem polila, da je uzasno i pogledati na jadne tezacke trude. Uz nemili pomor blaga, uz nerodicu od zadnjih godina i strasnu skupocu ziveza, te uz ostale nevolje, stoga sa svih strana biju bijednog i kukavnog tezaka, htjela se jos i ova nesreca, da ga uprav u crno zavije i natjera na prosjacki stap. Ta u sto vise da se tezak nada! Svemu velebitkom Podgorju, te Pagu, Razancu, Vinjercu, Slivnic, Posedarju, Novigradu itd. dan s tuzno zvono zvoni, najvjescujuci golemi jad i crnu glad.

Napadaj na ucitelja.

Pisu iz Sibenika: Na Duhove iza podne, kad se u Zlarinu naduciteli Zaninovic u druztvu ucitelja Plancica vracao sa setnje, bili su oboca barbarski napadnuti iana nakon izprebijani od rulje, a to u prisutnosti nacelnika Sime Marina. Ovaj sramotni napadaj na nevine ljude — a uz poklik „ubij furestaše" — izazvao je ne samo u Zlarinu nego i u Sibeniku obce negodovanje. Vlasti su povele istragu.

Iz hrvatsko-srpske koalicije.

U povodu sjednice zast. kluba hrv. str. prava sastali su se clanovi eksekutivnoga odbora hrv. srp. koalicije, da se porazgovore sa zastupnicima, koji su dosli iz provincije. Na okupu je bilo 18 zastupnika. Razgovor se je vodio o svim prilikama, koje se razvijaju u Hrvatskoj i u monarhiji. U svemu je vladalo jednodusno shvacanje. Zastupnici, koji su prispjeli u Zagreb, prikazali su rezpolozenje medju narodom, iz cega proizlazi, da je on i dalje spreman na ustavnu borbu s raucbo frankovackim rezimom. Formalnih zakljucaka nije bilo, no konstatovana je spremnost za sve eventualnosti.

Cesko-njemacki sporazum.

„Moravske Orlice" objelodanjuje u tom smjeru vrlo vazan i zanimiv clanak. U tom se clanku savjetuje ceskim politicarima, da odustanu od utrakvisticke formule u jezicnom pitanju, pa da listom pristanu uz jednojezicnost. To da je za Cehe u politickom i gospodarskom pogledu vrlo karistno. Na temelju jednojezicnost i dalo bi se jezicno pitanje na citavu Austriju poimence pak za Slesku, gdje bi se dao postignuti sporazum izmedju Ceha, Poljaka i Niemaca. Sto se tice kraljevine Ceske, to se o zakonskoj osnovi o uredjenju jezicnoga pitanja, kako ju je predlozio ministar predsjednik barun Bienerth, ma ua osnova imade velikih nedostataka, dade govoriti i diskutirati. Moze se samo odobravati, ako se sudista po parodnosti radikalno ogranice. Da se moze svaki pojedince podrediti svojemu narodnome sudistu, onda bi to bilo najbolje rijesenje. U tu svrhu preporuca isti list, da se sliedece tocke uvaze:

1. Zakonsko ustanovljenje prava manjina.
2. Narodno ograniccnje pokrajzimina i kotarima nije nista nedopustivo, jer donosi vise koristi nego li stete.
3. Jednojezicnost je za Cehe u narodnom i gospodarskom pogledu karistnija nego li dvojezicnost. Za to se ne smije za-

Slijedi na 4.j strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Podlavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vina i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i butelijama. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Oruzja i pokucstva. — Gotovih odijela. Posteljа i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i ... vesti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala Punta Arenas — Podruznice Concepcion i Mulchen od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke kako slijedi:

Uloge na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatel

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brasil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vosne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je istegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava profini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milevich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domaću, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za crno vino: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litri; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rubino-ugasena. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu raspolagivati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, suhih smokova, maslinovog ulja i zelenih m[illegible].

— Prodaja na malo i na do[illegible]. —

Godisnjica „Domovine"

Prosle godine na 12. srpnja izasao je prvi broj „Domovine", da nastavi zapoceti rad „Malih Novina" u ovom teritoriju. Ovim se brojem navrsuje tacno godina dana, da izlazi.

Za cijelu tu godinu dana izlazenja „Domovina" samo sebi ne moze pripisati nikakovih zasluga; ona je nikla voljom naseg naroda u Magallanesu, koji je u vise navrata dokazao zivom narodnom svijesti i besprimjernim rodoljubljem, da hoce da bude u tugjini domovini na diku i da se zanima za ono, sto se u njoj zbiva. Za to je „Domovina" nastojala da bude svezom izmed njega i domovine i obratno, kako je to u prvom svom broju obecala. Nedostataka je bilo bez dvojbe, a nije cuda da se to dogodilo u prilikama, kakove su ovdje, gdje smo s ostalim svijetom spojeni jednom jedinom brzojavnom zicom i rijetkim parobrodskim prugama.

Nasa naseobina, koja se uza sve te neprilike polozoja znala pokazati svijesnom, naprednom, rodoljubnom prvo mimo sve druge nase naseobine u Juznoj Americi, po svom iskustvu, nadamo se da ce nam znati oprostiti nedostatke, koji su tu bili protiv nase volje.

Osim nas magallanskih Hrvata i Srba i desetak rodoljuba, koji su prije ovd e zivili, niko nas ne pripomaze, a niti zahtijevamo, da ne bi nehote omeli plodonosni rad „Materinske Rijeci", koja sjeverno od nas po svim republikama juzno ame rickim nastoji da pomalo otvori oci velikom dijelu nase brace, koja su bila za domovinu izgubljena.

Jer svi mi, od trgovca, gostionicara, urednika do najzadnjeg radnika upremo svim silama u ovom kozmopolitskom gradu, da budemo na diku narodu, iz kog smo nikli, — „Domovina" stupa, mirno gledajuc na volju buducnost, u drugu godinu zivota.

W. T. Stead u Magallanesu

Pod naslovom «El triunfo de la raza eslava» dnevnik u «El Magallanes» objelodanio je ove retko, koje donasamo u vjernom prevodu. Valjda je imao namjeru, da nas pocasti. Koliko je u tome uspio, nek sudi citatelj.

«El Magallanes» pise: Poznati upravitelj smotre «Review of Reviews», iz Londona, W. T. Stead, regbi da je okuzen hronicnim entuzijazmom, koga iskazuje u najraznovrsnijem obliku. U jednom od zadnjih brojeva u «Contemporary Review» objelodanjuje clanak, koji je hvalospijev buduceg triumfa slavenske rase; kako pisac daje razumiti, clanak je bio nadahnut od neke visoke slavenske licnosti, koja bi vrlo dobro mogla biti isti ruski car Nikola.

Posto je na brzu ruku prolistao povjest slavenske race, da pokaze njenu veliku zilavost i njenu ekspansivnu tendenciju, Stead zalazi na ekonomicno polje i citira brojke, po kojima skoro zaglavljuje, da ce cijeli buduci svijet biti samo napucen Slavenima.

«Kraj ovih statistickih rezultata, pise, koji dokazuju, kako slavenska rasa napreduje svegj rastucim putem uzdizanja, ne treba se brinuti o sitnim prolaznim incidentima, kao o aneksiji Bosne i Hercegovine sa strane Austrije, koja je opridijeljena, da bude progutana i probavljena od slavenskog elementa. Slavenska konfederacija rasprostrat ce se u nedalekoj buducnosti od Petrograda do Praga i od Praga do Drinopolja; ni zasto ne ce sluziti ocajna borba njemacka, da zaprijeci uskrisenje drevne Poljske i njeno pridruzenje konfederaciji.

Jedino, sto bi moglo prijeciti ili zakasniti ostvarenje ovog velikog sna, bilo bi suparnistvo, sto postoji med razlicitim slavenskim plemenima, a koje je kroz vjekove smetalo uvijek njihov rozvoj. Otklonjena jednom ta fatalna jabuka nesloge, zavrsuje Stead, moci ce se ostvariti politicka vizija carice Katarine, koja je cezla da stvori slavensko carstvo, prostranije od klasicne Helade, snnije i bogatije od britskog carstva».

BRZOJAVKE

Santiago 10.

Dneva 5. rujna obaviti ce se maratonska utrka (32 km), kojoj ce samo smjeti prisustvovati oni, te su bili odlikovani na proslim utrkama u Chile.

—Odlucilo se imenovati g. Edvarda Suarez Mujica chilenskim ministrom u Ecuadoru.

—Javljaju iz Tacne, da se u La Paz (Bolivija), strasno demonstriralo protiv Perú i Argentine zbog toga, sto je arjentinski presjednik Figueroa Alcorta sudio u prilog Perú u spornom pitanju granice.

Oba poklisarstva bila su napadnuta kamenjem od pucanstva. Vojska brani poklisarstva; Bojati se jos vecih nereda.

Priredio se meeting u svrhu posvjeda.

Svecanosti stogodisnjice su obustavliene.

Poltava 10.

Prispio je car Nikola, da prisustvuje pedeset godisnjoj proslavi bitke kod Poltave.

Dopisi

Chañaral, 12. lipnja.

Na 8. o. mj., na uru po ponoca ovdje se osjetio zestoki potres, koji je nanio velike. Narod je odmah utekao iz svojih stanova kao pomaman. Mnoge su obitelji pobjegle u bliznje visoke planine, s djecom u narucu, od straha, da ih more ne proguta, koje je bilo vrlo uznemireno Srecom se more kroz malo vremena umirilo na veliku utjehu prestrasena naroda.

Mnozina ih je spavala za dvije, tri noci po visinama, jer se potres svako malo minuta ponavljao, kad jace, kad slabije.

Po ducanima je mnogo stete. U okolici su se prekinule brzojavne zice, a na vise mjestá je raspuknuo zeljeznicki trak.

Na dosta mjestá se prosjela zemlja. Dva su velika rudokopa zatrpana. Pekarne ne rade, jer su peci oborene, za to je nastala nestasica kruha. Kuce su gragjene od dasaka, pa se nije nijedna srusila, ali su mnoge ostale iskrivljene.

Ima nas mnogo Hrvata ovdje, koji smo izgubili dosta novca u polomljenu staklu, porcelani, likerima.

Nemoguce je opisati strah, sto smo podnijeli. Ko je bio u Valparaisu, kaze da ni tamo nije bio ovako zestok potres. Promislite, da je mnoge ljude bacilo o tle, a i ja sam je nehote poljubio, kad se dobro zatreslo.

Uz pozdrav

P. CEKALOVIC.

KRONIKA

Hrvatsko dobrotvorno drustvo.

Sinoc ovo drustvo nije moglo drzati sjednice, jer nije pristupio nuzdan broj drugova.

„Cooperativa Vitalicia"

Predstavnik ovog drustva u ovom gradu predao nam je jucer posljednji „Viesnik" iz koga razabiremo, da ovo dobrotvorno drustvo napreduje orijaskim korakom.

Ko bi zelio biti clan istoga, moze se obratiti njegovu zastupniku gosp. Gisbertu Tonini, koji ce mu izdati potanke naputke.

Mnozina izabrana gragjanstva svjedoci nam, da je drustvo sjegurno i ozbiljno.

Oropesa!!

Postarski parobrod imao bi stici jutros na 10 s. da proslijedi za Evropu istog dana poslije podne.

„Errazuriz„

Danas bi imao doci amo krstas chilenske ratne mornarice „Presidente Errazuriz", kako se sudi u ovomjsenom pomorskom krugu.

Preminuo.

Clan tvrtke Pisano Riccardi i Drug, sada pokojni Santos Riccardi, preminuo je proslih dana u Montevideu.

Jucer je za to ducan tog drustva bio zatvoren u znak korota.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 22· —
1 kruna	—.91.

RAZNO

Kina najveca ropska zemlja.

Kina je najveca ropska zemlja na svijetu. Na 400 milijuna stanovnistva ima tamo 10 milijuna robova. Svaka i porodica, koja je barem donekle imucnija, drzi robinje, a drustveni polozaj obicno se cijeni po broju takvih sluskinja. U Kini se prodaju djevojke od 13—15 godina, a vecinom prelaze u tugje ruke, kad im je 17 godina. Takve djevojke kupuju se za vrsenje domacih poslova, jer je jeftinije kupiti ih kao robinje, nego uzimati ih kao slobodne sluskinje. Cijena im je vrlo razlicna. Jedna robinja srednje ruke placa se po 50 K. Djevojke, koje su osobito lijepe, placaju se vise, a cesto im znade cijena narasti do stotinu ili dvije stotine K.

Parnica trajala 340 godina.

Stvar je nevjerojatna, a ipak imamo primjera, koji ako je istinit mozemo da vjerujemo. Prije 340 godina posvadise se gradovi Jadonome i Nuno u Meksici radi pogranicnih megja svojih. Radi te svagje imale su i spanjolske vlasti jos prije oslobogjenja Meksike puno okapanja. Stanovnistvo jednog grada, udaralo je na ono iz drugog grada pa se je mnogoput izrodila rasprava u pravi boj s nozevima i kuburama. Sve se je upotrebilo, da se parnica po obje stranke mirno rijesi. Prije nekoliko dana vrhovno je sudiste u Meksiku konacno odlucilo radi megje, pa mu je uspielo i stranke podmiriti. Na onom mjestu, gdje se stranke prije 340 godina po prvi put nagjose na raspravi, s koje se udaljise kao prave neprijateljice, podici ce se spomenik. Da ce se pomirenje pros-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, [illegible] Moccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih vóda, svakovrsnih droga i t. j. i t. d.
Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od £0 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od ineva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobili 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje ulobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanja i brzojavne obzname takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze nikoj zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inostranstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara u 2 po p., da se posvuda otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup odnemima. Nedjeljom ured ostaje samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe
upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel Lunazeda **Ulica Roca**

POKUĆSTVA
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «Indra Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sjena u teritoriju.
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izrajgjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*
ENGLESKA KUĆA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONC
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cliene.**

laviti i obilnom gozbom ne treba ni spominjati.

Slabost velikih ljudi.

Poznato je, da su svi veliki ljudi imali svoje slabe strane, uobrazavajuci kao da su mala djeca i kao da nijesu pri cistoj savjesti. Cuveni fizicar i astronom Hristian Higene bio se uobrazio, da njegovo tijelo nije od kostiju i mesa nego — od masla! Zbog toga je bjezao od topiote, bojeci se da se ne rastopi, a zimi se nije nikako pribizivao pecil—Cuveni kompozitor Fridrik Smetana nije mogao da cuje zvuk note *mi*, jer ga je taj glas toliko silno razdrazivao, da nije znao sta cini. U posljednje vrijeme on se bio uobrazio, da taj glas mu ni danju ni nocu ne da mira, te je poludio. A slavni francuzki pisac Dumas sin, bio je takogjer sujevjeran, da je stalno pohodio one sto proricu sudbinu, uvjeren, da ce se ta proricanstva i ispuniti.

Zrtva nervoznosti.

U Budimpesti pobudilo je veliko saucesce samoubojstvo djevojke iz otmjene gradjanske obitelje. 19-godisnja je djevojka bez ikakvog povoda oboljela od zivcane bolesti. Postade nervozna, razdrazljiva i svaka ju je stvar uznemirivala, i postade gotovo bjesomucna. Liecnici su konstatirali zivcano uzbudjenje. Jedne veceri izadje ona iz sobe i popne se u tavan. Mladja sestra sluteci sto je od za njom Kad ju je opazila, kako ide prema prozoru, skoci mladja sestra i uhvati djevojku za suknju. Ova se trgne i spusti odielo, na sto joj sestra skoci na prozor, koji se je otvorao na dvoriste i na ocigled svoje mladje sestre skoci u dvoriste. Djevojka je odmah umrla. Nije ostavila nikakvo pismo, ja se drzi, da je mlada i razvijena djevojka pocinila samoubojstvo u nastupu ludila.

Izmirenje u Hrv. narodnoj zajednici.

Na 21 pr mj. sastao se je u Sarajevu sredisnji odbor Hrv. narodne zadjednice. Predsjednik Dr N. Mandic izjavio je, da je polozio clanstvo u upravnom viecu Priv. agrarne i komercijalne banke za Bosnu i Hercegovinu. To je sredisnji odbor primio na znanje, te je pozalio nesuglasice koje su nastale u upravi i medju clanovima H. N. Z., a to najvise iz nesporazuma. Sredisnji je odbor pozvao sve okruzne i mjestne odbore, kao i sve clanove H. N. Z., da se stave na isto pomirbeno stanovisto njegovo, da zabace i zaboravé sve koli stvarne toli osobne opreke, te porade svim silama, kako bi se kroz zadnja tri mjeseca promaseni rad nadoknadio. Samo slocnim i pozitivnim radom dade se ostvariti i dobrobit i sretna buducnost hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

PODLISTAK

Chilenska povijest

Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost

3. Organizacija vojske osloboditeljа.

San Martin se prihvati posla dusom i tijelom, da u Mendozi ustroji vojsku osloboditelja Chile.

Vlada iz Buenos Aires-a nije ga mogla pomoci, jer se morala baviti presnim narodnim potrebama. O-im tóga drzalo se nemogucim preci Ande s vojskom, dok su u Chile vladali Spanjolci.

Ali je San Martin dobro smislio svoju osnovu i bio je stalan, da ce je izvesti. Nijesu mu bile ne poznate poteskoce prelaza kordiljera; naprotiv ih je uvazavao, pa ipak se uzdao u uspieh, jer, po njegovu sudu, predaz je ovisio o organizaciji vojske osloboditelja. Posvetio se dakle radu bez primjernom snagom, da ne bi nista jofalilo, kad kucne cas poleska.

Svakog se jutra ustajao u svanuce i obilazio je pregledao kasarne. On je sam poucavao oficire zapovijedati i vojnike slusati. Nadzirao je vjezbe bataljuna, da se osvjedoci o nihovu napredovanju i da ispravi slucajne nedostatke u sluzbi. U isto se vrijeme brinuo, da prikupi kolaca, charqui, soriva, vina i drugog ziveza ne samo za dnevnu hranu vojske, vec i za potrebe ekspedicije, koju je snovao. Uz to je marljivo nastojao, da spravljao je sijeno za konje granatire i za mazgane, koji su imali prenasati oruzje vojske.

Ove radnje vrsene su u najvecoj tajnosti, a on je sam upucivao nalozenjem, da je ovaj rad, da je general San Martin pripravlja pohod kordiljera s vojskom osloboditelja. Vlada in Buenos Aires-a potpuno [illegible] bavljala opskrbila ga novcem i poslala mu vojnika, da dovrsi prepravu. Tako je general San Martin mogao obaviti smotru, decembra 1816., medj vojskom od 5,200 ljudi i 1600 konja i mnozini mazaka. Trebalo mu je preko dvije godine da sastavi i opravi ovu vojsku, ali je to dugo vrijeme upotrebio da izvjezba vojnike i poveca mogucnost pobjede.

U Santiago su stigle protuslovne vijesti o osnovoma San Martina. Takove je vijesti, slao San Martin s dvostrukom namjerom, da prepade gobernadora Marco del Pont i da navijesti chilencima, da je nadosao cas, da se spreve za borbu. Cesto su dolazili iz Mendoze koji patrioti s nalogom San Martina, da ga izvjeste o stanju, sto je prolazilo u ovoj zemlji i da pripreve puce vojnim operacijama. Ti su patrioti zivili skrovito u kucama svojih prijatelja ili su putovali preobuceni po selima trazec pomocnika i potpore. Jedni i drugi su bili u dogovoru sa San Martinom putem doglasnika, koji su se znali ukrasti spanjolskom nadzoru. Doglasnici su bili uvijek na pogibelji, ali ih je patriotizam oduseljavao i lukavost da nadvladaju poteskoce. Nocu su putovali, kud nijesu prolazili drugi putnici i prelazili su kordiljere kroz klance, gdje su samo guanaki mogli staviti nogu.

God. 1916. San Martin posalje u Santiago glasonosu, svog pobocnika Antuna Alvarez Condarco. Prava svrha ovoga bila je razgledati putove kordiljere, kud je imala proci vojska osloboditelja. Alvarez Condarco obavi razbor to pogibiljno poslanje i usp je donijeti San Martinu izvjestaje od velike vaznosti za triumf nezavinosti Amerikanske.

Tiskara «Eli Magallanes»

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

konska osnova koja ide za jednojezicnoscu otkloniti.

4. Moze se samo odobravati, kad bi se kod imenovanja drzavnih cinovnika u svim nadnevnim razredima pridrzao jedan narodni kljuc prema broju pucanstva

5. U Moravskoj mora da vrijedi isto pravo, koje i u Ceskoj.

6. Vladina osnova uza sve nedostatke dade se uciniti predmetom diskusije.

7. Narodno ogranicenje treba i u Moravskoj provesti.

„Schulverein" i "most na Jadran",.

U Bielitzu, njemackoj oazi u Galiciji, obdrzavao se je kongres „Deutscher Schulvereina". Bilo je zastupano 565 mjestnih podruznica, koje broje 66.500 clanova. Uz ostale bio je prisutan i njemacki zemaljski ministar Schreiner, koji je rekao, da ovo drustvo nema agresivnih i osvajalackih svrha, nego samo obrane proti neprijateljskim napadajima. Naravno, ovo su fraze „ad usum delphini", jer je djelatnost „Schulvereina", koji je dopro vec i do Jadranskog mora, i nama vrlo dobro poznata. Potvrdio je to i zastupnik Doberning, predstavnik Südmarke-koji je govorio odmah iza Schreinera, On je rekao, da je svrha Südmarke, „da ekonomski podupire i razvija germanizam na jugu, e da se njemackom narodu otvori most na Jadranskom moru. U ovom je radu Südmark podupirana od „Schulvereina", kojem se za to valja izkazati velika hvala". Naravno, rieci Doberninga bijahu saslusane burnim odobravanjem.

Politicka uzajamnost austrijskih Slavena.

Trideset je godina, odkad je monarkija podieljena u dvie pole. Uzalud se Slaveni naprezu, da svojem narodnom pravu pribave protiv njemacke hegemonije podpunu valjanost. Ali uzalud. Niemci Poljaci bili su vazda tome zaprekom. Za Austriju ne vriedi ona zelja, da bi dosao duh na sve narode, po kojem bi se uzmogli razumjeti. Svuda se nesto ucinilo, da se narodi sporazume, samo u nasoj monarkiji ide se obratnim putem. Bilo bi liepo, kad ne bi bilo narodnih trvenja i kad bi preostala samo kulturna utakmica između njih. Toj zelji sluzi i sveslavenska nedavna konferencija. Ali krivo bi bilo misliti, da je time kozmopoliticka ideja svladala tjesnogrudni nacijonalizam, da je sveslavenska ideja pobjedila, bas ova potonja naisla je na opreku kod Poljaka.

Nu svaki bi se prevario tko bi mislio, da zelje austrijskih naroda za narodnom jednako pravnoscu, da zelje svih Slavena za slavenskom uzajamnoscu, hoce da ubiju svaki narodni osjecaj, svako narodno cuvstvo. Bas naprotiv, pored kozmopolitizma i sveslavenske uzajamnosti imade se ideja i cilj naroda oplemeniti i skrenuti na put snosljivosti i razvitka. Hoce li doci vrieme, gdje na svietu, a specija no u Austriji ne ce nacijonalizom imati vise politicke vaznosti, to se ne zna kazati, no stalno je da on danas u Austriji ne moze da prestane biriasati, da ne samo da ne moze izgubiti svoju politicku vaznast, vec da mu je svakim danom ta politicka vaznost sve to veca. Slaveni u Austriji uvazuju nacijonalizam Nijemaca bas kao i svoj, oni su pokazali, da ne srecnu sudbinu poljackoga naroda shvataju, pa su za to Poljacima mnogo oprastali, sto drugima ne bi ucinili. Nu nacijonalizam nije vazda jednako opravdan, kad Niemci uzdizu svoj nacijonalizam nad druge narode u Austriji, kad Poljaci zataje svoju slavensku pripadnost, samo da se ugiblju njemackim nasrtajima. Nacjonalizam Niemaca je prema tome puko utvaranje Separatizam Poljaka pema Slavenima u Austriji ne temelji se bas na jasnom politickom osjecanju.

Nije jednako opravdan i nacijonalizam svakoga pojedinca. Nema sumnje da imade najvecu politicku vaznost onaj nacijonalizam, koji je resultat velikoga razvijenoga naroda ili plemena. Nu za to jos nije nikakova zasluga za pojedinca biti clan velikoga slavenkoga plemena. Treba to i pokazati, a to je, sto Slaveni traze od Poljaka. Svaki pojedinac Slaven mora da je do ar Slaven. Slaven biti a kraj toga los subjekat biti ilip otuha, nije nikakova zasluga za pojedinca. Svaki pojedinac mora u sebi da imade tu zasluga za Slavenstvo. Treba gledati na pojedince, a ne samo na citavi narod. Po kvalitetama, koje se ocituju u svakom pojedincu, udara se ciena nacijonalizma citavoga naroda. I kad ce Poljaci uvidjeti opravdanost toga, onda ce Slaveni u Austriji rado povjerovati Polja cima. Nu, dok se nedju Polja ima nalaze zastupnici, koji paraliziraju svaku akciju ostalih Slavena protiv preporentnoga njemackoga nacijonalizma, dok za slavensku uzajamnu akciju nista ne zrivu,u, vec pristajuci uz njemacke vlade, samo znadu iztuci politicki profit za sebe, i to samo za stanovitu svoju narodnu kastu, tako dugo ni Cesi, ni juzni Slaveni ne ce pristati u koaliciju sa Poljacima, pa bilo i uz casovite politicke probitke. I za to ce Slaveni cekati sto ce Poljaci zajedno sa Nijemcima u austrijskome parlamentu i ne ce svoje rezerve napustiti, ma koliko se poljacke neke stranke naprezale, da si u slucaju preloma sa Niemcima osiguraju zaledje u Juznih Slavena i Cela.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu!

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

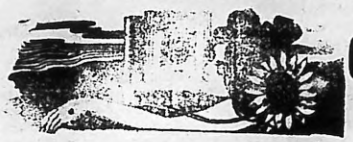

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim državljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. N. — *TRST*

Hotel I.° razreda

Prima na stan putnike. Koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobne pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodavacima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za kamjestanje novca na prvu ukpnjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuđi racun

Pristoje vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Cailoe. —

A. W. SCOTT

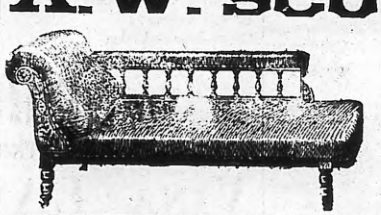

Pokujstva

STIPIČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesi najboljeg vrsti i najbljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cijena razna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE UMJERENE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GEČAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Kozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ngao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, uz dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradatelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prelinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih pripodobiti s drugim cigaretima.

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 6 — Oglasi po pogodbi.

Br. 54 — Punta Arenas, na 18 Srpnja 1909 — Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA.

Za gospoje i gospojice: Klobuka, ovratnika, krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela po najnovijem flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo nasim **cijenjenim Hrvaticama** da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 893 — Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko razvrsnog voca, zeleni, sociva, tijesteninâ, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sa.
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta
—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

stojim parobrodima primio:
— — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500
sanduka rafinih likera. — — — — — — — — —
Kuca se obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opojivanj. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
Jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Sudar parobroda.

Brzi parobrod ugarsko-hrvatskog dionickog druztva «Gödölo», dolazeci iz Korcule u Gruz, udario je u bok parobrod «Bojana» dubrobacke plovitbe, koji je bio usidren uz muo. Steta je prilicna.

Masarick o rezultatu svoga presnoga predloga

«Novi List» priobcuje ovaj razgovor svoga prazkog dopisnika s Masarykom: Na upit o interpelaciji rekao je Masaryk, da je s uspjehom njenim vrlo zadovoljan, jer cinjenice u njoj iznesene stoje i nitko ih nije pokusao oboriti, a na osobne napadaje on se ne obazire O groznjama hrvatske vlade izjavio je, da ih se ni najmanje ne boji, jer je on iznio cinjenice. U ostalom, rece, doci ce jos i Friedjungov proces, a i njegov dalji rad. Rekao je, da ce ovih dana izdati u Becu brosuru na njemackon jeziku, koja ce obsizati njegov govor u carevinskom viecu, popunjen novim cinjenicama. Naglasio je, da se njegova akcija za Hrvatsku i bracu, koja stradaju u borbi za prava, ne ce na tome zaustaviti, ali se o daljim svojim koracima nije htio izraziti. Mirnoca i samosviest Masarykova, ucinila je na dopisnika dubok dojam.

Fotografija Tarabocchie

Javljaju iz Bakra, da tamo zivi otac vec famoznog Tarabocchie, predsjedatelja veleizdajnickog procesa u Zagrebu. Ovaj jadni starac zivi od podpora i milostinje dobrih ljudi i dobrotvornih institucija, inace bi trpio od svakojake oskudice, jer se njegov sin za njega ne brine. Kada taj covjek tako postupa sa svojim rodjenim otcem, onda se ne trebamo cuditi, sto postupa na poznati nacin sa obtuzenicima i braniteljima. Znao je Rauch, u cije je ruke polozio—sigurnost monarhije!

Viski "Sokol" u Staremgradu

Pisu iz Starogagrada, 1 lipnja. Jucer, na duhovski ponedjeljak, posjetio nas je viski «Sokol». Sa sokolasima bilo je vise privatnih izletnika i krasotica. Nasi su hi sokolasi svecano docekali i predvodili ih gradom. Popodne su ivadjali krasne vjezbe na poljani Tvrdalju u nazocnosti vise tisuca gledalaca. Zadiviti su nas, a pomladak, sastavljen od sitne djece, pogotovo nas je zacarao. Njima u pocast nase su sokolasice, sa pomladkom, izvadjale za prvi put javne vjezbe. Hrabri i uctivi Visani ostavili su svemu gradu najljepsi utisak, pa im srdacna hvala na bratskom posjetu, osobito odlicnom starosti Marasovicu, vodji pl. Jaksi i ostalim rodoljubnim odbornicima. Istoga dana posjetili su nas grad odlicni rodoljubi iz Makarske, clanovi Hrv. radnicke citaonice.

Morsko kupaliste

Iz Supetra na Bracu pisu:
Do malo vremena nasi vriedni «Amerikanci» dogradit ce zgodno i moderno kupaliste u nasem krasnom zaljevu, podnozje kojega je sitna przina kao barsun, a muka kao pesuk. Ovdje covjek bez ikakve muke krasno sprovesti uzivajuci lieporki park pokraj cistog naseg mora Istodobno osnivaju se hoteli sa svim konfortima. Blizina Splita, Omisa, Makarske, koja mjesta spajaju dvie i tri dnevne parobradarske pruge, jamce, da se stranci nece pokajati, ako dodju amo provesti ljeto.

Uspjeh mlade Dalmatinke

Gospodjica Anka Felicinovic pl. Treustern, kcerka odlicnog Hrvata g Vjekoslava Felicinovica iz Zadra, polozila je kod c. k. drzavnog akademickog glasbenog povjerenstva u Becu izpit odlicnim uspjehom, te je dobila svjedocbu uciteljce glasovira i glasbenih znanosti. Ovo je prva Dalmatinka, koja je polozila takav uspjeh.

Pucke popjevke

Gosp. Arun Dobronic dostavio je gospodinu profesoru Dr. Milivoju Resetaru u Becu svoju drugu oveću sbirku puckih popjevaka iz Dalmacije, Bosne-Hercegovine i Slavonije. Ove popjevke namienjene su velikoj zbirci puckih popjevaka svih austrijskih naroda, koju ce doskora izdati ministarstvo nastave

Srbija se naoruzava

Iz Beograda javljaju, da je ratno ministastvo pozvalo vise evropskih tvornica oruzja, da podnesu ponude za dobavu 85.000 pusaka-opetusa i 80.000.000 naboja.

Slavenska banka

Direktor «Zivnostenske banke» D.r Preis, koji je izradio statute za slavensku banku, bio je primljen u Petrogradu od ministra financija Kokovceva, te je duze s njime razgovarao i razlozio mu detalje svog projekta. Kokovcev je sklon da pristane na projekt. Sliedecih dana bit ce u ruskom ministarstvu financija vecanje strukovnih organa o oživotvorenju doticnog projekta.

Glede ravnateljsva banke predlozio je bankovni odbor, da ce generalni ravnatelj banke biti Ceh, a ostali ravnatelji i njihovi zamjenici biti ce Poljaci, Rusi ili juzni Slaveni, po jedan za svako mjesto. Banka ce dopisivati u svim slavenskim jezicima.

Saziv dalmatinskog sabora

Jos u listopadu prosle godine obavljeni su izbori za dalmatinski sabor ali, se on do danas nije sastao, a sad se doznaje da se ni ne ce sastati, dok se u Hrvatskoj ne svrsi veleizdajnicki proces, dok se u Bosni ne uredi pitanje ustava i dok se ne umire Dalmatinci radi nepovoljnog rijesenja jezicnog pitanja. Vlada se naime boji, da bi sabor o svemu tom u vijecao i stvorio zakljucke ne ugodne po vlastodrsce. Zato se ne saziva sabor

Pop osudjen radi kupovanja glasova.

Prigodom zadnjih saborskih izbora u Dalmaciji (u listopadu 1908.) ulovljen je pop Ivo Ju-

Slijedi na 4.j strani

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

konska osnova koja ide za jednojezicnoscu otkloniti.

4. Moze se samo odobravati, kad bi se kod imenovanja drzavnih cinovnika u svim nadnevnim razredima pridrzao jedan narodni kljuc prema broju pucanstva

5. U Moravskoj mora da vrijedi isto pravo, koje i u Ceskoj.

6. Vladina osnova uza sve nedostatke dade se uciniti predmetom diskusije,

7. Narodno ogranicenje treba i u Moravskoj provesti.

„Schulvereia" i "most na Jadran",.

U Bielitzu, njemackoj oazi u Galiciji, obdrzavao se je kongres „Deutscher Schulvereina". Bilo je zastupano 565 mjestnih podruznica, koje broje 66.500 clanova. Uz ostale bio je prisutan i njemacki zemaljski ministar Schreiner, koji je rekao, da ovo drustvo nema agresivnih i osvajalackih svrha, nego samo obrane proti neprijateljskim napadajima. Naravno, ovo su fraze „ad usum delphini", jer je djelatnost „Schulvereina", koji je dopro vec i do Jadranskog mora, i nama vrlo dobro poznata. Potvrdio je to i zastupnik Doberning, predstavnik ùdmarke koji je govorio odmah iza Schreinera, On je rekao, da je svrha Südmarke, „da ekonomski podupire i razvija germanizam na jugu, e da se njemackoga narodu otvori most na Jadranskom moru. U ovom je radu Südmark podupirana od „Schulvereina", kojem se za to valja izkazati velika hvala". Naravno, rieci Doberninga bijahu saslusane burnim odobravanjem.

Politicka uzajamnost austrijskih Slavena.

Trideset je godina, odkad je monarkija podieljena u dvie pole. Uzalud se Slaveni naprezu, da svojem narodnom pravu pribave protiv njemacke hegemonije potpunu valjanost Ali uzalud. Niemci Poljaci bili su vazda tome zaprekom. Za Austriju ne vriedi ona zelja, da bi dosao duh na sve narode, po kojem bi se uzmogli razumjeti. Svuda se nesto ucinilo, da se narodi sporazume, samo u nasoj monarkiji ide se obratnim putem. Bilo bi liepo, kad ne bi bilo narodnih trvenja i kad bi preostala samo kulturna utakmica izmedju njih. Toj zelji sluzi i sveslavenska nedavna konferencija. Ali krivo bi bilo misliti, da je time kozmopoliticka ideja svladala tjesnogrudni nacijonalizam, da je sveslavenska ideja pobjedila, bas ova potonja naisla je na opreku kod Poljaka.

Nu svaki bi se prevario tko bi mislio, da zelje austrijskih naroda za narodnom jednako pravnoscu, da zelje svih Slavena za slavenskom uzajamnoscu, hoce da ubiju svaki narodni osjecaj, svako narodno cuvstvo. Bas naprotiv, pored kozmopolitizma i sveslavenske uzajamnosti imade se ideja i cilj naroda oplemeniti i skrenuti na put snosljivosti i razvitka. Hoce li doci vrieme, gdje na svietu, a specija no u Austriji ne ce nacijonalizom imati vise politicke vaznosti, to se ne zna kazati, no stalno je da on danas u Austriji ne moze da prestane biti sati, da ne samo da ne moze izgubiti svoju politicku vaznast, vec da mu je svakim danom ta politicka vaznost sve to veca. Slaveni u Austriji uvazuju nacijonalizam Nijemaca bas kao i svoj, oni su pokazali, da ne sretnu sudbinu poljackoga naroda shvataju, pa su za to Poljacima mnogo oprastali, sto drugima ne bi ucinili. Nu nacijonalizam nije vazda jednako opravdan, kad Niemci uzdizu svoj nacijonalizam nad druge narode u Austriji, kad Poljaci zataje svoju slavensku pripadnost, samo da se ugiblju njemackim nasrtajima. Nacjonalizam Niemaca je prema tome puko utvaranje Separatizam Poljaka pema Slavenima u Austriji ne temelji se bas na jasnom politickom osjecanju.

Nije jednako opravdan i nacijonalizam svakoga pojedinca. Nema sumnje da imade najvecu politicku vaznost onaj nacijonalizam. koji je resultat velikoga razvijenoga naroda ili plemena. Nu za to jos nije nikakova zasluga za pojedinca biti clan velikoga slavenkoga plemena. Treba to i pokazati, a to je, sto Slaveni traze od Poljaka. Svaki pojedinac Slaven mora da je do ar Slaven. Slaven biti a kraj toga los subjekat biti ilip otuha, nije nikakova zasluga za pojedinca. Svaki pojedinac mora u sebi da imade tu zasluga za Slavenstvo. Treba gledati na pojedince, a ne samo na citavi narod. Po kvalitetama, koje se ocituju u svakom pojedincu, udara se ciena nacijonalizma citavoga naroda. I kad ce Poljaci uvidjeti opravdanost toga, onda ce Slaveni u Austriji rado povjerovati Polja cima. Nu, dok se nedju Polja ima nalaze zastupnici, koji paraliziraju svaku akciju ostalih Slavena protiv prepotentnoga njemackoga nacijonalizma, dok za slavensku uzajamnu akciju nista ne zrtvuju, vec pristajuci uz njemacke vlade, samo znadu iztuci politicki profit za sebe, i to samo za stanovitu svoju narodnu kastu, tako dugo ni Cesi, ni juzni Slaveni ne ce pristati u koaliciju sa Poljacima, pa bilo i uz casovite politicke probitke. I za to ce Slaveni cekati sto ce Poljaci zajedno sa Nijemcima u austrijskome parlamentu i ne ce svoje rezerve napustiti, ma koliko se poljacke neke stranke naprezale, da si u slucaju preloma sa Niemcima osjeguraju zaledje u Juznih Slavena i Ceha.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu!

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. VILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

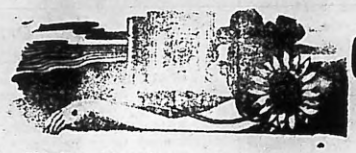

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim državljanima javljam, da ova banka direktno opréma novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.° razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobne pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodavocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za posredovanje novca na prvu ukljizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun

Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Collon. —

A. W. SCOTT

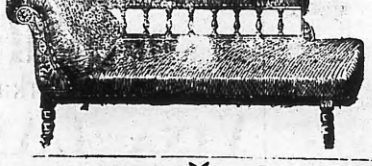

Pokujstva

STIPIČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesi najbolje vrsti i najbolje sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cijena razorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE CEDAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GEČAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Equatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prelinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

Javna klaonica.

U petak je službeno zabranjeno klanje blaga na dosadanjoj javnoj klaonici, koju je municipalno vijece proglasilo antihigijenicnom.

Od sada unaprijed ce se blago klati na novoj klaonici, koju su po najboljim zdravstvenim propisima sagradili gg. Hoeneisen i Cia.

Novo svjetlo.

Gosp. Milwardu je podijeljeno zastupstvo od jedne tvornice iz Sjeverne Amerike za rasprodaju i namiještanje svjetiljaka i fenjera na gas i nu za rasvjetu lokala i ulica.

To je Punta Arenas novo svjetlo imali smo prilike viditi u trgovackoj kuci gg. Juricic i Turina, kao i jedan fenjer na setalistu „Muñoz Gamero", koji je gosp. Milward izlozio publici na ogled.

Svjetlo je sasvim jasno, bolje od elektricnog, a mnogo jeftinije.

Zastupnik je pismeno ponudio Municipiju u zakup fenjere za rasvjetu javnih ulica i setalista.

Cinematograf „Ideal".

Od nazad nekoliko dana u Municipalnom teatru funcionira cinematograf gornjeg imena, a svako vecer daje novi program.

Teatar je uvijek dobro posjecen. — Tko je zeljan proci ve selo nekoliko ura, neka igje u tea ar, ne ce se pokajati.

Danas na 3 1/2 sata po podne matinee uz po cijene.

Stigli.

Postarskim parobrodom „Oronsa" prispjeli su amo iz domovine: Gospojice Jelica i Angjela Dorotic, gosp. Pavao Kukutic i gosp. Jerolim Mikacic.

Sa Punta Delgade dosao je amo gosp. Vicko Litrica, nas prijatelj i suradnik.

Svima nazivljemo: Dobro doslil

Zaruke.

Ove sedmice se zarucio gosp. Lovro Marusic, iz Milne, sa cestitom gospojicom Ankom Ostojic iz Povlja na Bracu.

Vjencanje ce se obaviti pocetkom dojduceg mjeseca.

Bilo sretno!

Preminuo.

Preminuo je ove sedmice nas zemljak i stari naseljenik Franjo Kinkela, rodom iz Istre.

Bio mu je priregjen sjajan sprovod, kakovih se malo vidi u ovom gradu.

Na celu duge i velicanstvene povorke njegovih poznanaca i prijatelja, stupala je glazba, slozena skoro od samih nasih zemljaka.

Pokojnik ostavlja za sobom ucvijenu udovicu.

Laka mu bila zemlja, a svojti nase saucesce u zalosti!

„Presidente Errázuriz"

Ratni krstas gornjeg imena usidrio se jucer u ovoj luci.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 23·40.
1 kruna —.98.

RAZNO

Kako se u Zagrebu špekulira historna tajna.

« Crvena Hrvatska » pise: Jucer smo dobili iz Zagreba pismo proparano na jednom kraju tako, da smo iz njega mogli, a da ga ne otvorimo, izvaditi—danasnji dopis iz Zagreba. Na obvuto je od mjesne poste potvrdjeno, da je pismo u takovu stanju. Obvoj nije poderan, da se moze reci da se je to dogodilo slucajno, vec jedan kraj otparan tako da je papir, koji je bio unutra postedjen. List je dakle bio otvoren hotimice: bit ce ko vidio da je adresiran na urednistvo Crvene i obiljezen jos k tomu osobitim znakom; pa ga spopala zelja, da vidi, ko to „Crveno," pise.

Mi smo obvoj ljepo sacuvali i možemo ga pokazati, ko hoce, da vidi, kako se u Hrvatskoj potuje «stovna tajna».

Placena duhovitost.

Na dvoru Marije Terezije ocekivao se je naslednik prijestolja. Dvorjani su se na razne nacine kladili, da li ce novorodjence biti musko ili zensko. Izmedju ostalih bijase se i Pietro Metastasio okladio za pet hiljada lira, da ce biti musko. Ali je izgubio okladu i morao je platiti svotu jer se rodilo zensko dijete, docuje nesretna kraljica Maria Antonietta. Kad je to doslo do usiju Mariji Tereziji, uzvala je preda se Metastasija i komje rece,

—Ah! Dakle ste izgubili?

Metastasio joj odgovori u ova cetiri stiha:

Si perdei, l'augusta figlia
A pagar mi ha condannato,
ma se e ver che a voi somiglia,
Austria ha guadagnato.

U prijevodu znaci:

De, izgubih, uzvisena kceri.
Na platez osudjen sam ja;
al' ako je istina da vama slici,
tad dobiva je Austrija.

Diveci se toj duhovitosti velikoga pjesnika talijanca, Marija Ter zija obdari ga koliko joj milo bijase sto joj to rece, dvaput vecom umom nego li se isti bio okladio.

Zena s 53 djece.

Njemacki medicinalni statisticar i historik dr. Weinberg iz Stuttguga ta prica gotovo nevjerojatnu pripovijest o zeni „Schmotzerin von Bönigheim", koja je imala pedeset i troje djece. U sakristiji zupne crkve Bönigheim u Würtembergu nalazi se na drvetu naslikana ta zena sa svom svojom djecom skupa s protokolom, u kojemu je sama ta vanredna zena opisala, kad je koje dijete rodila. Nekoliko puta je dabivala dvojke, i trojke, a jedan put cak—sestorke, koje nosila dvadeset mjeseci, radjajuci jedno za drugim u malim razmacima. O ovom se cudovistu vec pisalo u njemackim naucnim zbornicima, pa je neki psihiator ovu zenu obiljezio histericnom slazljivicom, dok neki genekolozi drze uz posebno tumacenje stvar mogucom.

Kad je zena najljepsa?

Sovim interesantnim i zanimivim pitanjem zabavlja se u velike danasnja pariska stampa. U odgovorima sudjeluju krupne licnosti, umjetnici i književnice. Marcel Prevost drzi, da zenska ljepota vrlo brzo nestaje, za Parizanke veli, da su ipak najljepse izmedju 30-40 godine. Pjesnik Abel Bonnard prenosi vrijeme najvece zenske ljepote na nesto mladje godine ali joj za to daje kraci rok: od 25-30 godine. Gospodica Breslau veli: „ Svaka je zena lijepa, koja posjeduje ljepotu svoje dobe", a to—dodaje—nasi savremenici ne umiju prosuditi. Spisateljica Madame Merai misli, da je zena izmedju 35-40 godine u najbujnijoj krasoti, a gospoja Dienafoy ovo doba produzuje do 45 godine.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od £0 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od 1neva prvog pologa. Prima takogjer na urjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, [illegible] po p., da se polovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti [illegible] ura samo od 10 to 11 s. pr p., ali samo da prima pologe
upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najbolj-g sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini wozitelj*
ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONC
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

ginovic na Stobrecu, da je nekog seljaka zaveo i novcem potkupio, da bi glasovao po njegovoj zelji. Za to je pop tuzen sudu, te je na 17. svibnja bila rasprava i pop je osudjen na mjesec dana tamnice i nosenje parbenih troskova. "Sto je dakle uradio taj pop?, pita "Pucka Sloboda", koja ovaj slucaj iznosi. On je kupovao za novac ljudske duse. Ovakovi cini ponizuju svakog covieka, a kud i kamo su sramotniji za onoga, koji je odredjen, stavljen i placen da uci narod postenju i cestitosti. Pa ce jos govoriti, da im mi ubijamo ugled u narodu! Ubijaju ga oni sami svojim opakim djelima i raskalasenim zivotom."

U snu ubio majku.

Zbio se u Krusevcu ovaj cudni i strasni dogodjaj: Mladi, bogati seljak Milan Subotic sanjao je jedne noci, da je neka gadna zena navalila na njegovu majku. On je potekao majci u pomoc sa sikirom i ubio onu gadnu zenu. U jutro se neobicno kasno probudio, onda mu padne na um onaj san i on pode k majki, da joj ga pripovjedne. Kad dodje k njenu krevetu, vidi majku na svoj uzas strasno nakazenu, svu krvavu i mrt u u krevetu, a pokraj nje krvava sikira. I njegovo rublje bilo je krvavo. Mjesto one zene ubio je majku, a sve u snu.

Radi Amerike.

Ubila se 24. svibnja u Vukovaru Sidonija Weiner, 17 godisnja djevojka, jer joj nisu dali u Ameriku. Popila je casu luzne esencije, te je za jedan sat izdahnula u teskim mukama.

Kupio kucu s ukradenim novcem.

Iz Babine grede se javlja: Kata Stivcevic ukrala je starcu Anti Miskovicu 240 K i dala ih je bratu si Iliji Hercegovcu, da kupi kucu za njezino dijete od prve udaje To je ovaj i ucinio. No za to se saznalo, pa je Ilija zatvoren, a Kata je pobjegla.

Za franjevce u Bosni.

Ponovno neki hrvatski zastupnik pise u „Information" br. 55 o bosansko-hercegovackim franjevcima sliedece:

Viest, da je austrijski poslanik u Rimu posredovao kod Sv. Stolice, neka bosanskim i hercegovackim franjevcima zabrani izborno pasivno pravo, nemilo se je istih dojmio. Sto je mjerodavne krugove na to sklonilo, ne moze se dokuciti. Mi, koji pozna emo zasluge franjevaca po vjeru, narod i dinastiju, u ovom koraku vidimo veliku politicku pogre ku, koja moze u velike biti skodna nasim interesima na jugoiztoku monarhije. Ako Austrija tako postupa sa onim elementom, koji pred ocima nije drugo imao do si Boga i austrijskoga cara, kake ce tek postupati prama onima, koji se inace nisu odvec za nju zagrijavali? Takova politika ne ce dobrim plodom uroditi. Danasnjim postupanjem proti bosanskim i hercegovackim franjevcima vlada podkopava svoj najcvrsci i najpouzdaniji oslon na Balkanu.

Prosusenje Blatskog polja.

Blatsko polje na Korculi ima se prosusiti gradnjom tunela dugog 2240 m. u kredovitom kosu, prosjeka u zivcu kamenu i konala dugog 5000 m. u zemlji. Na dopunu radnja za prosusenje imala bi se nadalje graditi dva poljska puta, duga ukupno 4300 m., i druge nuzgredice. Proracun za izvedennje ovih radnja iznosi 581.000 K. Pozvani su preduzimaci vjesti takovim gradnjama, da podnesu svoje pismene ponude namjestnistvu.

Izjava prijestolonasljednika

Prijestolonasljednik Franjo Ferdinand izjavio se je prigodom proslave stogodisnjice bitke kod Asperna o Hrvatima i to pred jednim visokim dostojanstvenikom koji je dugo godina sluzbovao u Hrvatskoj slijedece:„ Ja osjecam veliku simpatiju za Hrvate i veselim se uvijek, kad mi se pruza prigoda, da mogu pohoditi Hrvtsku. Vijernost ove zemlje prama mornarhijskim interesima kao i dinastiji njena vjernost upravo je uzorna — to se mora priznati. Mozete ovaj moj sud, koji je moje najdublje uvjerenje, svakomu saopcit".

Austrijska vlada i Bosna-Hercegovina.

Austrijska vlada objelodanila je sliedece priobcenje:

Za parlamentarnog viecanja o bosanskoj agranoj banci bila je sa vise strana izrazena zelja, da se neprekidno pazi na sve stvari sto se ticu Bosne i Hercegovine i da se prama tome i postupa kako bi se ttm zbilja obezbiedio austrijskoj vladi utjecaj koji joj pripada po zakonu 22 veljace 188 , br. 18 L K. Z

I ministar predsednik barun Bienerth iztaknuo je, u svezi s jednom izjavom kraljskog ugarskog ministra predsjednika, u svome govoru 2 svibnja u aneksionom odboru, da „ako uprav hocemo da ocuvamo sve interese u Bosni i Hercegovini, moramo se unapried neprestano i postojano brinuti o dogadjajima i prilikama u onim zemljama". Kako sada doznajemo, barun je Bienerth vec pred nekoliko sedmica razaslao jednu notu svim poglavicama ministarstva, u kojoj im je vruce preporucivao, da svrate osobitu pozornost na sve ono se tise Bosne i Hercegovine, te ih molio, da bi mu na vrieme saobcili svaku odredbu, koja bi se bud kako odnosila na one zemlje.

Osim toga ministar je predsjednik odredio, da drzavopravni odio ministarskog predsjednistva ima u buduce vecom paznjom pratiti i tacnu evidenciju voditi o svim stvarima, koje se ticu Bosne i Hercehovine.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti..

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu!

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

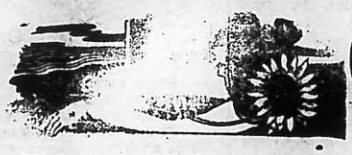

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opremа novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoi vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. II. — *TRST*

Hotel I.° razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobne pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaje mesa na malo i na dosta

— Za obitelji posebna sluzba na kucu

— Preprodavacima znatan popust

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosti uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za posredovanje novca na prvu ukupizou, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun

Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug Chiloe. —

A. W. SCOTT

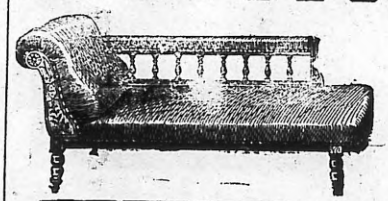

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najboljeg vrsti i najtocnije sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o— Cijene umjerne. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE GOTOVINE U PLACI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Ataçama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljen drva $ 4 —

1.000 komada $: 400.

Cijepanih drva ( ) vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turina B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenid» Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Pretinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Najbolji Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8 — Oglasi po pogodbi.

Br. 55 | Punta Arenas, na 25 Srpnja 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, ovratnika krznenih (cuellos de piel) bluza i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kapa.
Flanele za bluze i piqué.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo našim **cijenjenim Hrvaticam** da posvete malo pozornosti ovom nasem oglasu.

Bogati izbor
Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 893 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijesteninâ, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavn i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 s
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—
MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.
—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—
MITAR KALAJDŽIĆ
—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

otonjim parocrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500
sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alatâ za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opelijivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz.

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Grom ubio djevojku.

Kako iz Cepina javljaju, 3 pr. mj. oko 2 satu poslije podne vracala se s polja Ana Jung sa svojom staricom majkom. Kisa je lijevala, kao da se oblak prelomio, a grmilo je i sijevalo, da je bilo strahota slusati. Najednom, puce grom — i obe se zenske sruse na zemlju. Iza jedno pol sata starica Jung se osvijesti i stade dozivati Anu, ali zaludu joj dozivanje. Ana je bila pokojna. Grom ju je pogodio u glavu i na mjestu usmrtio.

Nevjerojatan pled krave.

„Obzor" donosi: U selu Tepljuhu je ovih dana otelila krava nekoga Colovica tele, koje se sastoji od glave i tijela covjecjega, usi od praseta s prvim nogama, dok su straznje noge i rep od teleta. Ovu cudnu vijest potvrdjuje i g. Polic, postar na Sivericu, da je i on vidio tu nakazu.

Veliku skupstinu protiv zagrebackog procesa

Odrzalo je slavensko djastvo u Pragu dne 5 pr. mj Bilo je na njoj preko 1500 ucesnika. Izvjestitno je o procesu najprije profesor Masarik, te naglasio, kako se procesom hoce Zavaditi Hrvate i Srbe, a same Srbe zastrasiti. Onda su govorili po jedan od Poljaka i Rusina, luzickih Srba, Slovenaca, Bugara, Hrvata, Srba i Ceha. Prim jena je resolucija, kojom se izr zuju zatvorenima simpstije i nada, da ce parnica svrsiti porazom ove vlade, te poziva austrijska i evropska javnost, da svim zakonitim silama poradi, da se taj evropski skandal odstrani.

Serif Arnautovic se povlaci.

Poznati vodja muslimske oporbe u Bosni Hercegovini Serif Arnautovic povlaci se sa politickog polja. Na to su ga sklonule nove priliki u anekti ranim zemljama. Nezadovoljan je u obce bio pregovorima srbske i muslimske opozicije sa Burianom u Becu, a imenovanje Pittnera pocastnim gradjaninom Mostara, i to od gradskih zastupnika, koji do sada stajahu na oporbenom stanovistu, ogorcilo ga je. «Uvidjam—pise u svojoj izjavi» Ne mogu dalje.... «Arnautovic—da je nas svjet za neku poluopozicionalnost, za mlaku pasivnu borbu, koja istina nije skopcana za zrtvama, ali koja ne moze imati ni kakova veceg uspjeha. Sa takovom taktikom moj se temperamenat ne moze da pomiri.» Arnautovic je bio odlucni protivnik misli sjedinjenja Bosne-Hercegovine Hrvatskoj. Ako njegovo povlacenje znaci i brodolom ove separatisticke misli, onda bi mu se trebalo poradovati u obcem narodnom interesu.

Ubio ciglar kovaca.

U Hercegovcu due 21./4 o. g. radila su dva brata, dva ciglarska mladica na ciglani Josipa Novaka, koje je on narucio iz Ceske, za novi stroj, koji pravi crijep. Stariji brat zavoli lijepu djevojku Anku Dubkovu. Ali to nije bilo pravo domacim mladicima, pa se dogovore, da ce ga izlemati. Bilo njih sest; jedan kovacki kalfa, jedan bravarski, jedan zidarski, jedan sostarski i dva poljodjelca, svi Cesi, a stari od 18 do 20 godina. Docekase ga dakle u gornjem dijelu sela, po imenu Frkuljevac i potjerase ga dva puta. Ali ciglaru neda vraga mira, nego ode i treci put k djevojki, ponesavsi sobom samokres i vrati se u pol deset sati natrag, a ovi za njim. Prvi potrci kovac Josip Kopecki, a ciglar vice, neka stane i nek blize neide, jerbo da ce pucati, Kovac nemareci zato potrci k ciglaru; ciglar opali i pogodi ga u celo medju obrve, koji se mrtav srusi na zemlju. Ciglar ode spavati, nista neznajuci, jerbo je bio mrak. Ostalih pet mladica odu i jave oruznicima, koji odu i nadju ciglara na krevetu, a polag njega samokres. Povezu ga i ispitavsi sve odvedu ga u zatvor kotarskom sudu.

Dalmatinski sabor.

Doznaje se iz pouzdana izvora, da ce nas sabor biti sazvan oko petnaestih rujna, zajedno sa drugim pokrajinskim saborima. Sjednici zastupnicke kuce carevinskog vieca u Becu, budu li redovito tekle, potrajat ce sve do 20—25 srpnja

«Nasa Sloga» biljezi, da se je kod ratne mornarice pocelo davati nesto vaznosti hrvatskom jeziku, ali jos nikada u onoj mjeri, koju iziskuje nuzni saobracaj i sluzba, obzirom na ogromnu vecinu hrv. momcadi, te sacinjava nasu ratnu mornaricu, Osobito u skolama ratne mornarice nema nigdje traga hrvatskomu jeziku. U tim skolama —izim akademije—sve je njemacki. N. pr. u «Maschineu-Junge-Schule» nijedan se drugi jezik ne poducava nego samo nastavni njemacki. Po tomu vrata ove skole zatvorena su hrv. mladicima. Ova abnormalnost mora da se odstrani ne samo radi pravednosti nego i u interesu same sluzbe.

Gradnja licke zeljeznice.

Iz Bilaca javljaju, da gradnja licke zeljeznice nije «na vrbi svirala», jer na 3 pr. mj. da stigose na okruznu vlast u Bihacu plan, uputa i odstetciene za zemlju Jos u ovom mjesecu da ce se poceti tamo raditi prama medji Hrvatskoj—duljina 12 klm. do stanice Abdic-Brdo-Petrovo selo licko. Ciena za zemjiste odredjena je po 40 hel. po cetvornom metru.

Zanatlijski tecajevi

Po odluci ministarstva za javne radnje, priredit ce se tecaji za krojace: u Zadru od 25 listopada do 20 studenoga, a u Dubroviku od 29 studenoga do 24 prosinca

Odlikovanje

Kanonik Don Josip Crnica u Dubrovniku bio je odlikovan redom zeljezne krune trecega stepena, uz oprost od odredbina.

Uzor blakup

Pisu iz Kotora «Novomu Listu»: Odnosaji izmedju nas-

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Peglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu izabranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno“

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznica *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brasil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

...nos-Airesa, **Montevideo, La**...

...razreda, **nelom sagragjeni i**

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepoi cnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial“

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodajana malo i nadosta. —

Mî.

Bit cemo danas egoisticni. Govorit cemo o sebi. Ali ozbiljno! Nek nas cuju svi nasi, gdje godj ih ima! I nek promislja svaki nas covjek, da je kucnuo cas za ostru i odlucnu borbu svih Slavena bez razlike: jedan za sve, a svi za jednoga. Seperatizam i kampanilizam pojedine slavenske narodnosti na stetu druge slavenske narodnosti mora da prestane. Ono sto je do danas rastavljalo i trovalo slavenski sviet u drzavi Habsburgovaca, mora da se unisti. Na ljutu ranu treba postaviti ljutu travu. Kola voze samo onda dobro i brzo, kad se sva cetiri tocka na njima jednako okrecu oko svojih osovina. Tako i covjeca uda rade i micu se, ako zeludac vrsi svoju podpunu duznost i ulogu. Inace tjelesni organizam malaksava i umire.

Odkad habsburzka drzava postoji, uvjek i od vajkada su Slaveni, njeni vierni podanici, bili samo podredjenici austrijskog Njemstva i mongolskog Magjarstva. Cesi, Poljaci, Hrvati, Srbi, Slovenci, Slovaci i Rusini bili su i ostali su zivi samo za to, eda svojim misicama brane Bec i Budapestu i na bojnim poljima prolievaju krv svoju za priestol i za cjelokupnost drzave, a pored toga da se muce i trude u znoju svoga lica, obradjujuci polja, gojeci stoku i placajuci debeo porez za uzdrzavanje njemackog i magjarskog gospodstva i prevladja. Drugih prava i povlastica nisu imali ni prije, nit ih imaju danas. A ipak su brojem svojem jaci i mnogobrojniji od svih drugih narodnosti u Avstriji i Ugarskoj! Moze li dakle taka podredjenost austrougarskih Slavena i nadalje potrajati? Smiie li se to od njih i za buducnost zathjevati? Znadu li Slaveni, sto snaga njihova i broj njihov vriedi? Ne rcunaju li oni i ne pomisljaju li na to, da bi u mjesto Njemaca i Magjara mogli, kad bi htjeli, imati oni u rukama policku i gospodarsku vlast i drzavno kormilo habsburzke drzave, koja je najpreteznijim dielom slavenska!

Austrijski Talijani dise dusom i srcem na mladoj Italiji, od koje crpe i usisavaju sve ono, sto je liepa i narodnoga, natjecuci se, kako bi sto vise svojom, dusevnom, gospodarskom i prosvjetnom uzajamnosrcu sljubili se i zagrlili sa jednokrvnom bracom u kraljevini Italiji. Niemci opet u Austriji gledaju pozeljeno i toplo na bracu svoju u njemackom carstvu i ne prepustaju nigda i nigdje nikakovu priliku, eda se u svem i svacem izjave i proglase solidarnim sa idealima i zeljama velike jedne Njemacke, koja bi pod svoja orlova krila imala pokupite sve Niemce, gdje godj ih ima i izvan granica njemackog carstva. Tako rade dakle i Talijani i Niemci, pak ih nikad niko ne obtuzuje ni s vele zdajstva, ni sa *crimen lesae patriae*! Samo mi Slaveni, jer smo puni obzira prema onim, koji nas gaze i tru, bojimo se i strasimo se javno i jasno priznati, da izvan granicâ Austro-Ugarske ima veliki jedan norod slavenske krvi i slavenskog srca, komu bi se sa osjecanjima nasim morali privinuti uz bratski vrat i priljubiti uz bratsko srce. Otvorimo dakle oci i usi! Budimo svjestni! Radimo onako, ko sto rade Talijani i Niemci. Nastojmo da se sto vise dusevno i gospodarski privinemo uz Ruse! To ce nas ojacati! To ce biti za nas dobrim znakom i obecanjem za buducnost! Jer, vrieme lieci sve rane. Ono ce i nama donieti zdravlja i ljepseg zivota.

Trst, 11. lipnja 1909.

Adriaticus.

BRZOJAVKE

La Paz, 24.

Govori se da jo ministar argentinski Fonseca samo trazio expresni vlak u Vlade, da se moze odaleciti iz zemlje.

Obavili su se ponovni sastanci ministara i clanova Kongresa, nu zakluci se drze posve tajnim.

—

Lima, 24.

Slijedi se tvrdnjom, da se ne ce poceti nikakovi pregovori sa Bolivijom, dok ova predbjezno ne prihvati argentinski pravorijek.

—

Teheran, 24.

Ruska i Engleska vlada javila je perziskoj, da pripoznaje zakonitim vladarem novog shaha.

—

Rim, 24.

Javljaju iz Vareze, da ce tijelo pokojnog Carlos-a Borbonskoga, praceni clanovima obitelji biti preneseni u Trst, gdje ce biti pohranjeni u jednoj crkvi, po osobitom dopustu Austrijske Vlade.

Kad je jucer nas list bio stavljen u stroj, ovaj se pokvario poslije odtisnutih desetak brojeva. Za to izlazi danas.

KRONIKA

Hrvatsko dobrotvorno drustvo.

U proslom smo broju obecali, da cemo donijeti potanje izvjesce o stanju i napretku drustva gornjeg imena, sto evo rado cinimo.

U sjednici prosle nedjelje blagajnik gosp. Luka Bonocic podastvo je drustvu slijededi izvjestaj:

,,Gospodo! Cast mi je obavijestiti vas o ekonomskom stanju drustva, ter o njegovom radu i napretku u prvom polugodistu tek godine.

Kroz prvi semestar ove godine uljegla je u blagajnu svota od $ 1316 od clanarine. Za kamate na drustvenu glavnicu primili smo od banke $ 394:14. Ukupni je dahodak dakle od $ 1710.14.

Izdatci su bili slijedeci: Za lijecnike se potrosilo $ 403:60; za pripomoc podijeljenu jednom clanu, koji uziva stalnu mjesecnu pripomoc, za najam dvorane, za komisiju od 10% pobiracu i ine drustvene troskove $ 485:18; za ljekarnu $ 207:78. Izdatci su bili dakle od $ 1097:56.

Usporegjujuci dohotke sa izdatcima, imamo saldo u prilog drustva od $ 612.58, svota koja predstavlja napredak drustva kroz prvo polugodiste.

Usporedimo li ovo prvo polugodiste sa istom perijodom prosle godine, vidimo, da smo ove godine vise napredovali t. j. toliko, koliko kroz cijelu proslu godinu 1908.

Ova velika razlika je razumljiva, kad se obazremo na koristonosne mjere, koje uprava poduzela pri dijeljenju pripomoci bolesnim clanovima.

Bili bismo zakljucili bilancu prvog semestra sa jos boljim uspjehom, ali imade dosta clanova, sto jos nijesu platili clanarine za cijeli semestar, a imade ih nekoliko duznika i od prosle godine.

Danasnja drustvena glavnica iznosi $ 1013.17. Od toga je 8000 polozeno, po nalogu skupstine, na banki *a plazo* za godinu dana, uz kamate od 6%, mjeste prijesnjih 5%; preostala svota od $ 913.17 lezi na tekucem racunu.

Kako se vidi, ekonomsko je stanje drustva na dobru stepenu, sto zadovoljstvom konstatiram, a nade je, da ce na isti nacin i slijediti.“

Blagajnik.

Gospodin Vicko Kusanovic.

Gospodin, cigovo dicno ime sluzi za naslov slijedesih redaka, otputovat ce danas u domovinu, postarskim parobrodom «Orita». Tamo vodi svoju plemenitu cestitu suprugu, dva sina i kcerku.

Gospodin Vicko Kusanovic prozivio je amo punih cetrnaest godina, radec marljivo poput pcele. Rad mu bi okrunjen uspjehom, kako smo u proslom broju pokazali.

Danas gosp. Kusanovic hoce da iza naporna rada opocine, pa putuje u domovinu, u krilo starice najke u rodno mjesto Praznice.

Kao rodoljub, bio je uvijek med prvima, kao suprug i otac —ljubazan i blag, kao prijatelj —iskren i vjeran, kao gragjanin — postenjak-covjek u pravom smislu rijeci.

Nije nam lako izgubiti iz naseg kruga ovako celicna rodoljuba i uzorna gragjanina, pa mu srdacno klicemo: Dobar put i sto skoriji sretan povratak!

Vjencanje.

Gosp. Ivan Jurisic vjencao se prosle sedmice sa cestitom gospojicom Adelaidom Cárdenas.

Mladom paru zelimo sto dulji medeni mjesec.

Ispravi!

U proslom broju omakla nam se jedna krupnija pogrjeska. Govorec o zurakama, kazasmo, da se gosp. Lovro Marusic, iz Milne zarucio s cestitom gospojicom Ankom Ostojic, docim je ime zarucnika: Lovro Bonacic.

Orita.

Jutros rano prispio je u luku postarski parobrod gornjeg imena.

Proslijedit ce put Evrope prije podne.

Cinematograf «Ideal».

Na 3 1/2 sata po podne matinée, za djecu uz pô cijene.

Veceras na 8 1/2 zabava s velikim, raznovrsnim programom uz cijene po obicaju.

Huemul.

Parnjaca ratne mornarice gornjeg imena, za koju se mislilo da se izgubila sa svom vojskom, stigla je ovdje prosle sedmice. Neobicno zakasnjenje pobudilo je

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

misao, da se je izgubila. Ali to nije bilo bas tako. Pamjaca je bila za oluje izgubila kormilo, pa se zaklonila u jednu zasticenu luku, dok je napravila privremeno kormilo sa sredstvima, sto se slucajno nasli na brodu. U tom stanju se dokopala luke Punta Arenas.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 23·40.
1 kruna —.98.

RAZNO

Stogodisnjica Srpske Novosadske Velike Gimnazije.

Do godine, od prilike u ovo doba, navrsice se punih 100 godina, kako je ndario temelj Srpskoj Gimnaziji u Novam Sadu dobrotvor srpski Sava Vukovic, za 40.000 forinti, sto u ono doba oese vrlo velik novac. Stogodisnjica ta proslavi ce se na najsvecaniji nacin, kojom ce se prilikom otkriti u naravnoj velicini slika osnovaoca gimnazije Save Vukovica, a isto tako i obnovioca njezinog baruna Milosa Bajica.

Car majstor.

Bivsi turski sultan, Abdul Hamid, izucio je dva vrlo liepa zanata: stolarski i rezbarski. Ma da nije racunao na to, da ce ga ta dva zanata njegova da hrane, opet ih je, kao mudar covjek, ispekao ljudski. Najbolji dokaz tome su mnoga odlikovanja koje su izradjevine njegove na svjetskima izlozbama dobile (slao ih je pod tujim imenom). Ocevidci hvale osobito lisp uregjaj Abdul Hamidove radionice, koja je smjestena bila u jednom drelu njegovog carskog dvora u Carigradu. U njoj je on provodio cesto i po nekoliko sati dnevno. To su mu bili najmiliji casovi njegovi, u kojima se odavao svim srcem i svom dusom svome zanatu, da se razonodi od teskih briga, koje mu je zadavala uprava sa zemljom. No, ako je umeo Abdul Hamid da cieni svoj zanat kao sultan, jos ce bolje znati da ga cieni sada kao rob. Teske casove svoje rastjerivace sa svojim zanatom i u tjelesnom radu i kretanju zaboravljace na svoj sao udes, koji bi mu hiljadu puta teze padao, kad bi o njem morao dan i noc da razmislja skrstenih ruku. Pa da nije zanat uvejk zlatan!

„1912!„

Pod tim nadpisom izasla je u Rimu knjiga, u kojoj se tumaci, kako ce mozda vec godine 1912. doci do velikog rata, ukome ce se sukobiti i Italija i Austrija, pa se poziva talijanski narod i talijanska vlada, da se za 200 milijuna kruna poveca budzet za talijansku mornaricu i da se uzme vanredni kredit od 1500 milijuna za povecanje njezino. Pisac tumaci, da se to mora uciniti i da spomenuti novac nije od vaznosti, kad se pomisli, da bi Italija u slucaju poraza morala platiti Austriji daleko vecu odstetu. Ta knjiga izazvala je u svima politickim krugovima u Italiji najvecu senzaciju tim vise sto se drzi, da se pod anonimnim piscem njezinim krije jedan glavniji talijanski drzavnik i jedan od bivsih ministara ratne mornarice. Kakvu je senzaciju spomenuta knjiga izazvala, vidi se najbolje iz toga, sto poluzvanicni „Popolo Romano“ bavici se na uvodnom mjestu s tom knjigom narocito istice, valjda za umirenje Austrije i Njemacke, da knjigu nije napisao ni jedan bivsi talijanski ministar spoljnih poslov.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost

4. Manuel Rodriguez.

Najodlicniji gragjanin, pored toliko chilenaca, koji su se zrtvovali za domovinu, bio je Manuel Rodriguez, sin spanjolskog kavalira, nastanjena u Santiagu. Od 15. rujna 1810. bio je odusevljeni pristasa nezavisnjaka i borio se protiv kraljevaca. Krupan i pristale stasa, srcan kao malo tko, buratao je oruzjem vjesto i okretno, jasio je konja kao pon.bolji vitez, poznavao je polozaj od Santiaga do Concepcioni i obladan ziyim patriotizmom, koji mu je podavao odvaznosti, znao je hrabro izloziti zivot za slobodu.

Manuel Rodriguez je presao tri puta kordiljeru, donoseci odnosec vijesti po zelji San Martina. Putovao je pjeske, odijevajuc se gdjegod na mornarsku, a druge pute kao prodavao voca, kruha i slicno, tako prerucen dolazio bi u Santiago, San Fernando, Talcu i druge gradove, javio bi se svojim tjesnijim prijateljima, primio bi od ovih vijesti i vlastitim bi ocima mogao mu, sto mu je trebalo znati. Cesto bi se obukao od popa, jer je onda puk bio pobozan, pa niko nije sumnjao, da se drznu tko obuci takovo odijelo, ako nije zbilja pop.

Rodriguez nije poznavao Marco del Pont-a. Da ga iz bliza upozna, obuce se na seosku i jednog jutra se postavi pred vrata Gobernadora. Kad ovaj izagje, da sjedne u kociju, sto ga je cekala na ulic., Manuel Rodriguez pribizi mu se s dubokim postovanjem i otvori mu vrata od kocije. Rodriguez je tim pokazao svoju srcanost, jer je znao, da ga isti Marco del Pont trazi po svuda, da ga spravi na vjesala. Gobernador je bio raspisao nagradu od hiljade talira onomu, koji mu preda Rodrigueza mrtva ili ziva.

Nekom zgodom konakovao je Rodriguez kod jednog svog prijatelja, koji je tajio svoja patriotska custva i vrsio sluzbu spanjolskog cinovnika.

Rodriguez, za svaku nenadnju, ostavi pratnju nadvoru. Nijesu jos bile ni deset noci, kad mu ova dade znak, da se priblizi straza, da obagje kucu. Rodriguez pomisli da je propao, jer nije mogao pobjeci, ni sakriti se. Sto je najvecma zalio, bilo je to, sto ce nanijeti nedogledna kvara kucegazdi. Slucajno se predomisli i rece svomu prijatelju: Koliko ih imas u tamnici? —Dva pijanca od danas, odgovori.—Dobro, rece Rodriguez, sad su tri pijanca, stavi me s njima.

Po sata kasnije strazari premetnu kucu i zatraze da im se pokaze zatvor. Tamo nagje trojicu pijanaca, tvrdo spavajuc, ne osjetljivih pod udarcima noga.

Rodriguez odigra ovdje ulogu poput pravog majstora. U ovom ga je slucaju pomogio i seosko odijelo, jer pokraj tolike hladnokrvnosti i precinjanja pjanim, tesko bi bio izbjegao zbirima, koji su ga trazili sa na vjesala.

Na jednom putovanju, kad je dolazio iz Mendoze, zaustavi ga jedan oficir s nekoliko vojnika, koji su cuvali put preko kordiljere. Rodriguez, obucen od tezaka, rece da trazi rabote i ponudi se, da bi i on radio s drugima, koji su popravljali pute. Dva dana e radio lopatom i polugom. Po tom proslijedi put u Santiago, jer oficir nije sumnjao, da tako valjan tezak moze biti toliko odlican patriota. Tom prigodom nosio je u zakrpanu odijelu nekoliko pisama San Martina i drugih vrijednih papira.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na debelo i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 50 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na urjetnu pohranu (na sest mjeseci rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) tankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica-oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zavrsuje u 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti oristas radnicima. Nedjeljom radi samo od 10 do 11 s. pr. p. i samo da prima pologe.
Upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda — Ulica Roca

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacem g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 61
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Ñuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

i Srba razvijaju se i ovdje, da ne mogu bolje. A svima prednjači naš vrli biskup Uccellini. Kamo srece, da imamo mnogo ovakovih biskupa, koji bi svoje uzviseno zvanje shvacali i kao svecenici i kao pravi narodni ljudi! Na 31 pr. mj. sliedela je instalacija novoga pravoslavnoga vladike Dositeja... Jovica. Vladika je dao objed, kome je saucestvovao i naš biskup Uccellini. On je drzao krasan govor; rekao bi covjek da slusa Strossmayera, koji je jednim pogledom obuhvatio stuaciju i davao joj izrazalakim potezima. Svi su prisutni ostali ganuti. Mnogima, ali mnogima potekla je suza na oko; osobito starjim Srbima, koji su upravo dirnuti i iznenadjeni bili onako slobodnom, onako uzvisenom, onako bratskom rieci upravljenom sa strane katolickog biskupa njihovom vladiki. Vladika je takodjer covjek sirokih vidika i mi se ovdje veselimo, Hrvati i Srbi, ovom pajavu, koji dokazuje, da nismo vise tako nezreli, kao prije.

Skole u Dalmaciji.

Do konca 1906 bilo je u Dalmaciji 438 puckih skola sa 685 razreda. Od tih bile je cisto muzkih 56, zenskih 43, a mjesovite 329. Po jeziku bilo je: sa hrvatskim nastavnim jezikom 427 i 1 sa talijanskim (polazilo ih je 356 djece) Talijanski se jezik obucavao kao obvezatan u 80 skola, a na onoj jednoj talijanskoj hrvatski. Grandjaskih skola bilo je 6 i to 5 muzkih i 1 zenska. Uz sve pucke skole bilo je uciteljskih i ucionickih knjiznica 550. Drzava je osim puckih skola uzdrzavala jos 2 posebna obrtnicka i 2 ratarska tecaja te 1 zabaviste. Privatnih puckih skola bilo je 71, a od toga s pravom javnosti 11. Po jeziku nastavom bilo ih je: 12 hrvat-kih s talijanskih, 2 hrv. talij. i 2 njemacke. Ucitelja bilo je 7 3 i to 413 ucitelj i 310 ucitelj-a. Broj obvezane djece za polazak skole bio je 57.621 a polazilo je skolu fakticno 51 396. U privatnim skolama bilo je 2318 ucenika.

Nesreca pri pucanju

Pisu iz Imostkoga, 11 lipnja: Dne 9 ov. mj. u vecer, u oci blagdana Tielova, pucahu muzari po obicaju. Posto jedan nije na vrieme izpalio, pucar Josip Celan ode, da ga pregleda, nu on bas u taj cas izpali, te mu oba oka izbije, a vrat razkine na takav nacin, da mu je grkljan visio. Brzo liecnici priskocise, nu uzalud. Sutradan je podlegao ranama. Ostavio je nevoljnik udovu sa troje sirotcadi. Na Tielovo nisu vise pucali muzari.

Nadbiskupov dar "Jadranu"

Preuzviseni gospodin nadbiskup Dvornik darovao je veslackom druztvu "Jadranu" u Zadru krasnu volu za cetiri veslaca, nabavljenu kod glasovitog brodogradilista Gallinari u Livornu. Time je plemenito darovatelj htio liepo obodriti ovo mlado i simpaticno druztvo, koje nasoj mladezi pruza izvrstno sredstvo za tjelesni uzgoj u zdravom pomorskom sportu. Uprava "Jadrana", ujedno sa vodjom i kormilarima predala je gospodinu nadbiskupu, u znak pocasti i zahvalnosti, krasnu i umjetnicki izradjenu pergamenu. Preuzviseni gospodin dugo je zadrzao mladice u ljubeznom i veselom razgovoru, te se je velikim interesom propitao za djelatnost i za prilike "Jadrana". Ovaj izkaz pocasti i zahvalnosti "Jadrana" najugodnije se je dojmio presvietloga nadbiskupa

Za franjevce u Bosni.

Ponovno neki hrvatski zastupnik pise u «Information» br. 55 o bosanskom hercegovackim franjevcima sliedece:

Viest, da je austrijski poslanik u Rimu posredovao kod Sv. Stolice, neka bosanskim i hercegovackim franjevcima zabrani izborno pasivno pravo, nemilo se je istih dojmio. Sto je mjerodavne krugove na to sklonilo, ne moze se dokuciti. Mi, koji poznajemo zasluge franjevaca po vjeru, narod i dinastiju, u ovom koraku vidimo velku politicku pogresku, koja moze u velike biti skodna nasim interesima na jugoiztoku monarhije. Ako austrija tako postupa sa onim elemenom, koji pred ocima nije drugo imao do li Boga i autrijskoga cara, kako ce tek postupati prama onima, koji se inace nisu odvec za nju zagrijavali? Takova politika ne ce dobrim plodom uroditi. Danasnjim postupanjem proti bosanskim i hercegovackim franjevcima vlada podkopava svoj najcvrsci i najpouzdaniji oslon na Balkanu.

Veleisdajnicki proces.

U veleizdajnickom procesu nema nikakovih osobitih momenata. Preslusavanje svjedoka iz Like dovrseno je. Obtuzenoga Kalenbera tereti jedini glasoviti frankovac pop Vucetic, da je jednom rekao, da Srbi samostalci idu za tim da na razvalinama Hrvatske sagrade veliku Srbiju. Zatim preslo se je na preslusavanje svjedoka iz Grubisnog polja proti obt. Dru Gjuricu. Dr Lav Mazzura osudjen je na 200 K globe radi jednog sukoba s drz. otvjetnikom, a Dr Srgjan Budisavljevic osudjen je na istu svotu, jer je rekao, da je jedan svjedok —Petar Sorak— konferirao s glavarom zemlje, interesantno je, da je jos jedan svjedok obtuzbe— neke Klein — pobjegao u Njemacku.

U Gracacu uapsena su ovih dana dvojica vidjenijih Srba: Nikola Breh i Milan Stojisavljevic. Uapsio ih kotarski predstojnik Stipdousek—radi zlocinstva bunjenja, koje se sastojalo u tome, sto su prostjedovali protiv nezakonitosti kod obcinske uprave u Zrmanji.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu! —

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. VILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim državljanima tavljam, da ova banka direktno opréma novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucej Londonskoi vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N.° 6 p. T. — *TRST*

Hotel I." razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobne pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodavacima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za posredovanje novca na prvu ukunjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun.

Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

A. W. SCOTT

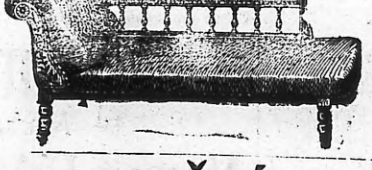

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaja mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najboljeg sijeca. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cisteca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 25.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradditelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava, i Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8 — Oglasi po pogodbi.

Br. 56 | Punta Arenas, na 1. Kolovoza 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

ZIMSKA SEZONA

Za gospoje i gospojice: Klobuka, ovratnika krznenih (cuellos de piel) b'uza i cipela podstavljenih flanelom.
Za d'ecu: Odijela i rublja, cipelica i kapica iz najfinije vune pletenih.
Za gospodu: Veliki izbor odijela, kaputa i kaja.
Flanele i bluze i pique.—Svakim parobrodom dolaze zimske novosti. Preporucamo naslim cijenjenim Hrvaticama da posvete malo pozornosti ovom našem oglasu.

Bogati izbor Cijene umjerene

Visko Violic

AFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredniija.
— Llanquihue ug. Av. Colon — — Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt

Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svekoli parobrodom iz Chile i Montevdea primam na veliko raznovrsnog voca, zelenjave, tijestenina, muke, kolonjske perad za izvoziti racu, hamburske kobasice, marinaca i t. d.

Prodajn na veliko i na malo. Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantiran solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske prama vrsnoci vuna.

Narucbe se izvrsuju kroz 24 s. Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u drugima.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju nasovnog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi. bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDŽIĆ

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. ŠTAMBUK

[illegible] parobrodima primio:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 [illegible] cigara.

[illegible] najbolja i najfinija tegovinom.

ZELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opejivanje. Mramora u pločama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule, ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Veleizdajnicki proces.

Zagreb, 21 lipnja.

Krunski svjedok Gjorgje Nastic je u Zagrebu Dosao je nocas, a docekalo ga je legionara. Odsjeo je u hotelu "K trim gavranima", obkoljen strazarima i detektivima, a na stolu mu — dva revolvera i bodez Dosao je na poziv predsjedatelja u veleizdajnickoj parnici Tarabocchie, da pristupi na rociste, na koje su uz njega pozvani gr. folozki vrastaci profesori Luk Roic i Dragutin Müller, koji ce prema predlogu državnoga odvjetnika izpitati izprave (revolucijonarni stanut i ostalo) doprinesene po Gjorgju Nasticu.

Na rociste dosli su: predsjednike Tarabocchini, votant Pavesic, perovodja Puk, državni odvjetnik Acurti, vjestaci profesori Roic i Müller i pozvani braniteli. Na galeriji su bili zamjenici drz. odvjetnika Stozir, Kaurick i sudbeni pristav Cuvaj. Dosli su i novinari, ali ih je predsjednik odstranio, jer da rociste nije javno. Branitelji su prosvjedovali protiv toga — naravski uzalud. Galeriju nije dao odstraniti

Predsjednik otvarajuci sjednicu producira dopis državnog odvjetnika od ozuka 1909. upravljen na njega kao predsjednika razprave, kojim se dostavljaju navodno originali spisa od facsimila u "Finalu", koji su zapecaceni pocatom sudb. stola u kuverti, koju on otvara

Na upit branitelja, kakva je svrha rocista, odgovorio je predsjednik, da se Nastic ima izjaviti, da li su to doista facsimilirani orijinali, te da li ce vjestaci moci svoje misljenje dati odmah ili trebaju vise vremena. Opominje vjestake na položenu zakletvu i tumaci im, sto imaju ustanoviti, Shodnost tajnog rocista obrazlozio je time, da se ne bi razprava otezala i saobcio je, da je pozvat Nastic, da potvrdi originale

Drzavni odvjetnik u ozoruje predsjednika, da se branitelji nisu jos izjavili, da li imadu prigovora protiv ovakvog postupka, na sto D.r Hinkovic u ime branitelja izjavljuje, da je odrzba ovakvog rocista, kao i sam nacin oredovanja, kaznenom postupku podpuno nepoznat

Predsjednik odgovara, da je istina da kazneni postupnik to izrikom ne ustanovljuje. Drzavni odvjetnik izjavljuje, da odluku prepusta samom predsjedatelju. Branitelji na to izjavljuju, da nemaju nista protiv toga, da se takovo uredovanje preduzme, ali na samoj razpravi, pred citavim senatom, i to sto prije. Predsjednik je na to prekinuo rociste kao bezpredmetno.

Nastic se nije pojavio, prem su to branitelji trazili. Nastic je bio u predsjedateljevoj sobi. Dok se je ovo unutri razpravljalo, doveden je Nastic najednom pred samu dvoranu. Obkoljen je bio sa vise strazara i detektiva. Kada je predsjednik prekinuo rociste, Nastic umakao je kroz gruntovnicu u kotarski sud pred kojim ga cekala kocija, koja ga odvezla u hotel "K trim gavranima".

Ovih su dana bili u Beogradu branitelji "veleizdajnika" D.r Hinkovic i D.r Srjgan Budisavljevic. Na povratku zaustavljen je D.r Budisavljevic u Zemunu od policije, zatvoren, odneseni mu svi spisi, koje je bio prikupio u svrhu obrane svojih stickenika, a onda pusten. Zar ne "evropejski postupak"?

Neke novine javise, da su D.r Hinkovic i D.r Budisavljevic bili u audienciji kod kralja Petra. D.r Hinkovic je to dementirao i veli, da su posjetili austro-ugarskog poslanika grofa Forgacha, te srbske državnike gg. ministre Novakovica, Milovanovica i Pasica, D.ra Spalajkovica, predsjednika skupstine i druge

Tenor Matosic u Zagrebu

Pisu iz Zagreba, 17 lipnja: Prekjucer tenorista Matosic pjevao je za pokus u kazalistu. U ponedjeljak priredjuje Matosic u druztvu s gdjom i ollakovom koncerat u «Glasbenom Zavodu», gdje ce svatko imati prilike da se uvjeri o njegovoj vrstnoci.

Ravnateljem hrvatske opere imenovan je odlicni nas skladatelj Srecko Albini

Masaryk o politici u monarkiji

Becki dopisnik «Agramer Tagblatta» imao je podulji razgovor za zastupnikom prof. Masarykom. U tom razgovoru precizirao je naucenjak zadacu nove Austrije prema Magjarima i Slavenima, te se izjavio ovako:

Sto ce se vise austrijska drzava demokratizovati, to ce se brze provesti i obistiniti narodna jednakopravnost s ove i s one strane Litve. Bas kao sto su se u Cislitaviji Niemci morali s tim izmiriti, tako ce se i Magjari prilikama na to prinuzdeni. Cim bude izmirenje izmedju Ceha i Niemaca od naroda do naroda provedeno, nece to biti bez upliva na Ugarsku i Hrvatsku. Za sada treba najprije zeljeti, da ustav ne ostane kao sada sto je, na papiru vec da se u Ugarskoj, kao sto i u Hrvatskoj, zavede sveobce, jednako i izravno pravo glasanja, da se zakon o pravu sakupljanja provodi u slobodoumnom smislu. Nadalje mora jos neprovedeni narodnosni zakon u Ugarskoj ne samo za Slovake, vec i za ostale nemagjarske narodnosti doci na snagu. U Hrvatskoj i Slavoniji treba da prestane reakcijonarni rezim Khuen-Hedervarya, koji je nasao u sagrebackoj veleizdajnickoj parnici svoj nastavak. Danas, gdje vecina juznih Slavena pripada austrijskoj drzavnoj zajednici, vec je obzirom na pojednostavnicenje uprave podesno, da se Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, Bosna i Hercegovina zdruze jednim saborom u Zagrebu. Ovim zemljama zajednicki interesi podpadali bi pod kompetenciju zajednickoga drzavnoga parlamenta

Od Rusije nemaju se Slaveni monarkije nicemu nadati. Oni moraju sami sebi pomoci. Austrijski se Slaveni moraju postaviti na vlastite noge i ici zatim, da dodje do revizije drzavnoga ustava u narodnostno-federalistickom demokratskom smislu.

Predsjednik pomorske vlade

Ministarski savjetnik Antun Deles, kojemu bijase do sada

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinila i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretinia. Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nubie —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu, probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2 000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kako sljedi:

Uloge na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj.

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

... Buenos Aires, **Montevideo, Las** ... Trsta ... brodi prvog razreda, **netom sagragjeni** ...

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neporocnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3 69, boja rudnö-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

- Prodajana malo i nadosta. —

Dvije smrtne takmice

Glavne pomorske drzave u Evropi jesu Englezka, Njemacka, Francezka, Rusija, Italija i Austro-Ugarska. Najjaca je od njih Englezka. Njezina politicka i gospodarska jakost osnovana je ponajprije na mnogobrojnom i snaznom ratnom brodovlju, a onda na trgovinskoj mornarici, koja broji toliko brod va skoro, koliko ih imadu sve druge evropejske pomorske drzave. Za to je Englezka najveca kraljica svjetske trgovine, jer njeni trgovinski brodovi plove i viju zastavom velike Britanije po morima svih peterih kopnenih svjetova. Englezka je na svoje ratno i trgovinsko brodovlje ljubomorna, kao stara zena na mladoga muza. To se ponajbolje vidi iz politicko-gospodarske ljubomornosti i zavisti Englezke proti Njemackoj, koja iz svih petnih zila i sa najvecim naporom nastoji, da umnozenjem svojih ratnih i trgovinski brodova dostigne, a mozda s vremenom i prestigne Englezku. Nu, moze se vec sada izvjestno reci, da to na ce poci za rukom Njemackoj. Jer: Englezka ne ce toga niposto dozvoliti. Ona ce u pravi cas iznenada navaliti na Njemacku i po onoj englezkoj «Time is money» izcrpiti priliku, da u odlucnoj i krvavoj pomorskoj bitci smrvi i unisti mlado i velicanstveno ratno brodovlje Njemacke. Ucini li to Englezka sretno, tad ce ona i opet za koji viek ostati kraljicom svietskih mora i svietske trgovine i biti glavnom vodilicom ne samo europejske, nego i sve svjetske politike kopnom i morem. A to ce Englezka uciniti zaista i protrosit ce makar i posljednji svoj shelling i penny. Iz tog opet sliedi zeljezna dosljedka, da su danas u Evropi Englezka i Njemacka dvije smrtne takmice, koje ce jednog dana lomiti jedna drugoj rebra i gnjaviti vrat, e bi u krvavoj smrtnoj borbi, s ukocenim koljenom na prsima i skripecim zubima, mogle jedna drugoj izreci smrtnu odsudu u zanjemljene usi i u malaksale oci: *Mors tua, vita mea!*

Slicno stanje postoji i izmedj Austro Ugarske i Italije. Danas su obe te drzave politicke saveznice i clanice trocarskog saveza, kome na celu stoji njemacki Villem II. Ne ima dvojbe. Nije daleko vrieme, da ce se i izmedj Austro-Ugaske i Italije zaigrati krvovo kolo na nasem hrvatskom Jadranu. Bit ce to borba posve drugcija od one, sto su ju izvojevali g. 1866 kod Visa hrvatski nasi mornari iz krsne nase Dalmacije, i hrvatskog Primorja i iz hrvatske nase Istre, Mi bi zudno i toplo zeljeli, da se to dogodi u isto ono vrieme, kad se u sjevernom ili u baltickom moru bude dielio krvavi morski megdan izmedju Englezke i Njemacke, u kom ce i Rusija imati svoju veliku riec. Zeljeli bi to stoga, eda vec jednom vidimo, gdje se u krvavim valovima morskim i u kopnenom prahu i pepelu valja i i izdise najljuci neprijatelj i krvnik Slavenstva, nojotravnija zmija ljutica slavenske slobode i politicko-gospodarskog napredka, najprepredeniji zlotvor i licumjerac, zbog koga i kome za volju Slaveni Austro-Ugarke ne mogu da u toj drzavi Habsburgovaca dodju do politickih svojih prava i do gospodarskog procvata. Ali, potucena Njemacka bit ce neizbjezivim provodom, da se danasnje bezvladje i nepravo, na kom trpe Slaveni Austro-Ugarske, skrsi, da se u sitne komadice i trunke, da se u prah i pepeo smrvi i razbije zlokobno djelo pokojnog Bizmarka, da se surva u bezdani ponor zlatni idol njemackog cara Viljema II.: *Austro-ugarski i dualizam.*

Da. Zakrvavit ce nas hrvatski Jadran. Dubine njegove gutat ce silne zeljezne gorostase «Dreadnoghts» i koje oklopnjace. Tutnjit ce uzduz jadranskih obala Dalmacije, Istre, Trsta te Italije mukli topovi. Rika njihova uzdrmat ce zrak. Njihov dim prekrilit ce i zaviti tonuca tjelesa morskih boraca. Modri valovi naseg Jadrana pokriti ce bielosmedjom i okrvavljenom pjenastom koprenom sve ono, sto ubojna taneta topova, sto smrtonosne torpedine, sto laguin brodskih barutana, sto ruka i puska, sto vatra i razdor budu razbili i razstavili u svoja sitna i provobitna pocela. Jao pobjedeniku, a slava pobjedniku. Ali, ko li ce biti taj? Ne znamo... Znamo samo, da nama Slavenima u Austro-Ugvarskoj ne ce biti gore bila pobjeda austrijska, bila talijanska.........

Danas Austro-Ugarska ima 12 oklopnjaca, starih oko 9 godina, a nocesih 95.000 t. Njihova plovna brzina iznasa 19.5 morski milja na sat. Njihovi krupni topovi imadu promjer od 28.25 m. Naprotiv imade Italija 20 oklopnjaca, starih oko 10 godina, a nosecih 214.000 t. Njihova plovna brzina iznasa 19 3/4 morskih milja na sat. Talijanski krupni topovi imadu promjer od 57.9 m. Na temelju tog uzporedjaja ima danas Italija jace ratno ratno brodovlje od Austro-Ugarske, snaznije skoro dva put. Razmjer pomorsko-ratnih austro-ugarskih jedinica prema talijanskim iznasa u istinitosti: 1 : 2.26. To znaci, da Austro-Uguarska, posjeduje doduse mnogo manje a ponesto i manjih ratnih brodova od Italije, ali ipak bolje oboruzanih. Tako je u ovaj cas. Nu, i Austro-Ugarska i Italija grade odsad nove velike ratne brodove, te ce g. 1914 imali Austro-Ugarska tri bojna broda i cetiir "Dreadnoughts", svaki sa 20 000 t razvodnje vise, izlucivsi iz svog brodovskog postoja najvise cetiri stara broda sa 25.000 t razvondje. Italija izlucit ce iz svog ratnog brodovlja kojih desetak starih brodova sa ukupno 95.000 t, al ce naprotiv imati i ona novo sagradjene oklopnjace i "Dreadnoughts". Prema tome imati ce g. 1914: 13 bojnih brodova i 2 oklopna krizara, u svem dakle 15 oklopnjaca sa ekupno 193.000 t Austro Ugaska, a Italija 10 bojnih brodova i 4 oklopna krizara, u svem dakle 14 oklopnjaca sa ukupno 199.000 t. Te suhe brojke razjasnjuju nam, da ce pomorska ratna snaga Italije biti skoro jednaka onoj Austro-Ugarske, ali, da ce Austro-Ugarska, koja na Jadranu ima svoje ratne luke ratne luke u Puli, Sibeniku i Kotoru, biti ipak sjegurnija od Italije, koja na svojoj jadranskoj obali, pocam od Otranto pa do Mljetaka, ne ima nijedne ratne luke, jer Mljetci ne mogu se niposto smatrati pravom ratnom lukom, posto njihovo kopneno zaledje moze biti napadnuto i razbito austro-ug. kopnenom vojskom.

Austro-Ugarska navalit ce na Italiju izmedj g. 1912 i 1914. To ce ona ucinit iznenada. Morat ce zaratovati proti Italije i zbog pomorske premoci na Jadranu i zbog opravdanih politicko-gospodarskih razloga na Balkanu. Cekamo da vidimo, kako ce taj rat izpasti

Trst, 18. lipnja 1909.

Adriaticus

KRONIKA

Mirko i Stevo Seljan.

Ove sedmice, parobrodom «Osiris», banuse nenadno ovdje braca Mirko i Stevo Seljan, ali ne, na nasu zalost, da se zaustave med nama, nego da proslijede put Valparaisa.

Iskrcase oko devet sati u jutro i pohodise odmah stare poznance (Kako je poznato gosp. Mirko Seljan je jos ovudu natrag dvije godine prosao) i prijatelje. Kod gosp. Milosa zatekao ih je nas urednik u drustvu s gosp. Jordanom.

Po srdacnom, bratskom razgovoru, izraze zelju, da bi rada posjetiti nase odlicnije naseljenike, posto im vrijeme ne dopusta pohoditi svih, jer ih zuran posao zove da proslijede.

U drustvu s nasim urednikom pogju po gradu i kako je bila rana ura nijesu mogli svakoga posjetiti, kako su zeljeli. Sasvim tim, osim nekoliko nasih rodoljuba, posjetili su Hrvatsko dobrotvorno, Hrvatsko tamburasko drustvo i Hrvatsko vatrogasno drustvo, gdje su za svoj putopis snimili nekoliko fotografija.

Po tom su posli na skver gospode Bonacic, gdje su tako jer snimili nekoliko fotografia skvera, u raznim polozajima, na kom je bilo izvuceno pet parobroda.

Na ovom su skveru ostali upravo iznenagjeni. Divili su mu se i naslagjivali se, da to nije umio da napravi ni Englez, ni Francez, ni Nijemac, nego upravo nas covjek.

Osobito ih se ugodno dojmio srdacni pricek gosp. Dragutina i Danijela Bonacica, te njihovih cestitih gospoja.

Regbi da su g. g. Seljan osobito uzivali, kad su opazili, da sitna djeca g. g. Bonacica samo hrvatski zbore (a kazano im je, da tako svi nasi ljude djecu uce) i kazali su, da ih to veoma veseli, jer su se namjerili na svom putu drugamo, gdje su i odrasliji zaboravili materinji govor, a nekoji da ga se i stide.

Dok su nasa vrijedna braca Seljan obilazila gradom i razgledala skver, g. g. L. Milos, J. Jordan, N. Stambuk i S. J. Paravic naredise pravu gozbu u «Hotel Comercio».

Na povratku budu pozvani na zajednicki objed, preko kojeg je vladalo veliko veselje. Nije bilo vremena ni dokrajciti zdravicama, kad parobrod iz luke pozove na odlazak.

U to su se skupili marni tamburasi, da svojoj vriednoj braci iskazu duboku postu, te da ih uz cilik tamburica isprate do parobroda. Prevozni parobrodic bi okicen velikom hrvatskom trobojnicom, nek svatko znade, tko se na njem vozi.

Po posljednjim milozvucnim akordima hrvatske himne oprostise se braca Seljani od svojih pratioca i zadimise put Valparaisa obecanjem, da ce se na povratku zaustaviti ovdje do drugog parobroda, jer da je ovo jedina naseobina nasa, gdje se osjecaju, kao na rogjenoj grudi.

Dobro nam i sto skorije dosli!

Meeting.

Danas na tri sata po podne imao bi se drzati meeting na javnom trgu, da se prosvjeduje toboze, sto je municipij zabranio klanje mesa na staroj klaonici, koja je bila proglasena antihigijenicnom i s opravdanim razlogom, potkrijepljenim iskazom strucnjaka.

Mislimo i uvjereni smo, da tu nasi ljudi ne ce pristupiti, jer ih da danas amo nigda nijesmo vidjeli sebi kopati grob. Ako bi pristupili, tad mirne savjesti moga okrenuti batinu s naopaka, pa zasviriti dvie na nasu promicateljima meetinga.

Cinematograf „Ideal,,.

Danas na 3 1/2 sata po cijene.

Veceras na osam sati funkcija s posve novim programom.

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!

LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228

JURAJ JORDAN

Tuzni Glas.

Gosp. Antun Rozic, opce poznati amosni brodograditelj, primio je tuznu vijest iz Trogira, da mu je onamo preminuo starac otac dne 6. lipnja u 90 godini zivota.

Gosp. Rozic se je od skoro 2 mjeseca dana nalazio na Ognjenoj Zemlji propravljajuc jednu na kraj nasukanu goletu i kad je amo stigao, da se iza naporna rada odmori, osine ga zalosna vijest, koju gori napisasmo.

Dok pokojniku vapimo: dussa ti se raja nauzivala! njegovim ovdje izrazujemo nasu sucut.

Nesreca na moru

Proslih je dana stigla vijest, su Rudolf Turina, Jurjevic i Dulcic htjeli poci na svijetonik Dungeness, ali da ih je jaka struja iz tjesna porinula daleko kraja. Iz malene lagjice davali su znakove pucanjem iz revolvera, i nakom malo ih je nestalo s vidika. Nijesu sa sobom imali hrane, pa sko su bili poneseni u Atlantic, stalno su poginuli.

Parnjaca «Porvenir» ratne mornarice bi poslata, da ih trazi, ali se povratila, bez da ih je nasla.

Preupitani putnici raznih parobroda, koji su amo stigli, odgovorise, da ih nigdje vidjeli nisu.

Regbi, da se nesreca zbilja dogodila.

Mnogobrojnoj svojti nastradalih nase zalovanje.

Ispravi.

U proslom broju, u devetom stupcu druge strane, gdje se govori o drustvenoj glavnici „Hrvatskog dobrotvornog drustva" imalo je stati: Danasnja drustvena glavnica iznosi $ 8913·17; a ne kako je slagarskom pogrjeskom receno $ 1.013·10.

Sratovi.

Veceras ce se vjencati gosp. Lovro Bonacic iz Milne sa cestitom gospojicom Ankom Ostojic iz Povlja na Bracu.

A eto, bilo u sto dobrih casa!

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 23·40.
1 kruna —.98.

RAZNO

Pokret medju mladim Turkinjama.

Voditeljice slobodoumnih Turkinja Labineh i Emineh hanume udesile su prije nekoliko dana u Carigradu zensku skupstinu, u kojoj se govorilo za slobodu muslimanskih zena. Jedna engleska sumisljenica prikazala je Turkinjama velike slobodnjacke prednosti evropskih zena. Uz odusevljenje prisutnih Turkinja zatrazile su Emineh i Labineh, da se odstrani jacmak (koprena) i da prestane haremsko robovanje. Emineh je dokazivala, da se ove glavne trazbine muslimanskih zena ni posto ne protive zakonu korana. Napokon su se slozile u tom da se u svim vecim gradovima osmanskoga carstva udese javne skupstine.

Sloboda vjere u Rusiju.

Dne 19. p. m. primljena je u ruskoj dumi u drugom i trecem citanju zakonska osnova o slobodi vjeroispovjesti s promjenom, kakovu su predlozili oktobristi. Po toj je promjeni slobodno preci s krscanske u koju nekrscansku vjeru. Isto je tako dopusteno priznati se „bez konfesije". Ova je osnova posla ma da je Stolipin zestoko govorio protiv nje.

Umrli od otrovane rakije.

U Budimpesti se zbio neobican slucaj. Za nekoliko sati je ljudi nenadno umrlo. Sudbena lijecnicka rasuda, nakon provedenog razvidanja ustanovi je da su preminuli umrli usljed uzitka otrovne rakije. Provedena je najstroza istraga protiv prodavacima te rakije. Uapseno je nekoliko trgovaca, na koje je pala sumnja, da su prodavali otrovnu rakiju.

Zagrebacko sveuciliste.

U proracunskom je odboru car. vijeca zastupnik Vukovic predlozio rezoluciju pozivajuci vladu, neka stupi u pregovore s hrvatskom vladom za priznanje stipitoga reciprocitata zagrebackomu sveucilistu. Ministar predsjednik barun Bienerth izjavio je na ovu rezoluciju, da ce „vlada nastojati baviti se ovim pitanjem".

Veliki narodni zbor Srba u Ugarskoj.

Srbi u Ugarskoj spremaju u N. Sadu veliki narodni zbor, na kom ce protestovati protiv zalosnog i sramotnog zagrebackog procesa. Interesovanje za ovaj zbor je vrlo veliko. Na zbor ce pohitati mnogobrojni Srbi iz Ugarske, Hrvatske i Slavonije. Na zboru ce doci i gotovorice osim ostalih govornika i svi Srbi nar. poslanici na narodno crkvenom saboru.

JAVNA ZAHVALA

Prilikom smrti i pogreba naseg milog oca, odnosno djeda

Ignacija Rozica

koji je dne 6 lipnja preminuo u Trogiru, u 90. godini zivota, duzni smo ovim putem srdacno zahvaliti svojti, prijateljima i znancima, koji su nam milog pokojnika do zadnjeg pocivalista dostojno sproveli i nasu izocnost valjano nodomjestili,

Napose pak nasa vjecita hvala trogirskim glazbarima, koji su svojom nazocnosti sprovod uzvelicali, a osobito njihovom plemenitom ucitelju gospodinu Jvanu Vitezu Bozotti, te glazbarima Vicku i Jozu Madirazzi, Antonu Sabatini i Tudoru Koscini, koji su pri tom cinu svaku rasluzenu nagradu otklonili.

Osobita hvala i vjecna harnost nasem prijatelju gosp. Dimitriji Simicu, koji nas je onamo se desiv u svemu zamijenio i svaku na nase zadovoljstvo opremio.

Svima jos jednom hvala, a svemoguci neka im u veselju i sreci nadoknadi.

Ozalosceni:

Antun Rozic, sin.
Ignaciji Rozic, unuk.

Punta Arenas, 1. kolovoza 1909.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA

Ljekarna i Drogarija

Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d.

Na tustu i na malo.

Juraj Matetic

— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS

— STEDIONICA —

Drzavni dobrotvorni novcani zavod.

— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od ineva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetom pohranu na sest mjeseci rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca godine drucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih unjenica ili naredaba trgovackim kucama

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi

Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze nikò zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se po p., da se povno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se placa samo od 10 to 11 s. pr p. ali samo da prima pologe upravitelj.

Hotel Plomplon

Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA

Permanentni izbor pokujstva za

Spavaonice i Blagovalista

Jeftinije nego igdje.

FRANCISCO RABAGLIO

— Ulica Roca —

Mayer Braun

Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumanа» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

— Zimskih odiela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kapuca za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic

Atacama ug. Progreso

Telefon br. 64

Prodaja mesa

Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA

"La Elegancia"

Calle Nuble N. 769

Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu. SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina

Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.

VINA LAS PALMAS

u buretima od 100 L. po $ 29, 5 b. po $ 28 svak

DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **no cijene.**

LOVRO MILOŠ
— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna
LA ANTARTICA
Kupuje loj.

povjerena uprava pomorske vlade, imenovan je predsjednikom ove oblasti, te je uvrsten u cetvrti razred cina.

Nova zgrada muzeja u Splitu

Za gradnju novog arheolozkog muzeja u Splitu opredieljen je svota od 290.000 K na vise obroka. Prvi je obrok vec doznacen, tako da ce se radnje moci zapoceti vec i ove jeseni. Odnosni su nacrti vec odobreni.

Sastanak omladine

Pisu iz Beca, 13 lipnja: Dne 12 o. m. obdrzavali su ovdje akademicari, predstavnici napredne omladine, Hrvati, Srbi i Slovenci, zajednicku skupstinu, na kojoj se razpravljalo o slie decim tockama: 1. Sbor jugoslavenske napredne omladine u Ljubljani (29 rujna 1909). 2. Koreci, koji se imadu poduzeti sa strane napredne omladine glede zbližanja bratskih druztava u gradovima Becu, Pragu i Gracu. 3. Stvarne predlozi o samom zajednickom radu i stanovanju (druztvene prostorijama)

Nadamo se, da ce svi slobodoumni patriote, koliko Hrvati, toliko Srbi i Slovenci, radosno pozdraviti prvu ovu pojavu i pokusaj sblizenja brace i da ce pozaliti, da se to i dosad vec nije dogodilo, dok jos ima ljudi, kojima srce u grudima bije za narod i njegovo blagostanje.

Uspostava opere.

Pisu iz Zagreba na 10. lipnja:

«Zadnjih dana sav Zagreb je pun viesti o uzpostavi opere. Novi intendant dao se u tom smjeru na ozbiljan rad. Jutros su pred ovdj predstojnikom Mixichem, kazalistnom upravom, pozvani clana i zastupnici ma stampe, robali svoje glasove tekuce pitanja. Kazalistna uprava kani neke od mlad ih sila angazirati ili poslati u sviet na nauke. Neugodno se je dirnulo svih prijatnih, sto nisu mogli cuti vaseg Splicanina milagod teoristu Matosica. Kazalistna uprava dvaput ga je pozvala brzojavno, ali nije dobila nikakovog odgovora. Gosp. Matosic reka ne propusti ove liepe prilike. Njega su amo pretekli vrlo liepi glasovi. Iz razgovora sa mjerodavnim faktorima razsbrao sam, da bi oni rado, da Noe Matosic ostane na rodnoj grudi, na hrvatskoj operi.

Sutra putuje kazalistni intendant gosp. Trescec u druztvu s dromStrazo cekom, kazalistnim referentom kod vlade, u Bec i Prag, da angaziraju nekoliko sila. Nadaju se da ce im poci za rukom da angaziraju odlicnog baritonista vaseg zemljaka g. Marka Vuskovica. Bilo sretno!

Seljacko sirotce — umjetnik!

Pisu iz Vrlike, 14 lipnja: Ovih smo dana imali u nasoj sredini proslavljenog naseg umjetnika Mestrovica s njegovom plemenitom gospodjom i umjetnika T. Krizmana. Ovdjesnji Mestrovicevi poznanci upozorili su ga na jedno puko sirotce, momcica od kojih 15 godina iz bliznjeg sela koji uza svu nevolju i glad, danomice u mekanom kamenu —mulici— urezuje razlicite domace zivotinje i predmete iz seoskog zivota. Razgledavsi Mestrovic nekoje predmete, uvidio je karakter i talenat, te ga je zazelio vidjeti. Najavise to to siromasnom Nikoli Bodruzicu — tako se on zove — i sutradan evo ti ga u odrpanom siromasnom odielu, s zutim mrsavim licem, a sjajnim darovitim ocima, torbom na ledjima, iz koje izvadi covjecju glavu naravne velicine i polozivsi je pred Mestrovica, rece: «Evo vam mojeg celavog komsije!» Na prvi pogled ucinio je na Mestrovica jak utisak. S najvecom ljubezljivoscu propitivao ga je nas umjetnik o njegovom zivljenju, roditeljima, okolini i radu. Dogovorno sa Nikolinom majkom —otac mu je umro— poveo ga je sobom u svoje rodno mjesto Otavice na Petrovo Polje, gdje ce Mestrovic ostati jos nekoliko dana prije svog povratka u Pariz. Tu ce razgledati darovito seljace pri radu i tad ce ga po mogucnosti definitivno sobom povesti.

U tom slucaju Mestrovic bi ga sam uzdrzavao a obcina sterala bi se za odjevanje i putne troskove. Ovaj plemeniti podhvat naseg vrlog umjetnika zasluzuje svaku hvalu i priznanje, a s druge strane nek je hvala i obcinskoj upravi, koja je sklona priteci u pomoc svojem siromasnom obcinaru

Obcinska stedionica u Benkovcu.

Taj mladi zavod, prvi takove vrsti u Dalmacije, zkazuje do konca svibnja sliedece svoje stanje: uloga K 337.742.27; hipotek. amort zajmova K 121.005.37; ekskomptirano mjenica K 193.031; obcinskih zajmova K 23.000. Ukupni pak promet, od 1 sicnja do 31 svibnja 1909, iznosi K 1.558.170 62. Prema gornjem izkazu razvidno je liepo stanje stedionice, a uzev u obzir i tkratko doba poslovanja. krasan je uspjeh polucila. Za uloge placa 5% kamata cisto, za kojajmci obcina Benkovacka za cielom svojom imovinom t pore nom snagom.

MAY DAWKINS
engleska primalja.
Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic
— PRIMALJA —
Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.
Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN
SANTAFILOMENA
Errazuriz i Aconcagua
Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.
Posluga, za nase obitelji na kucu.
Cijene veoma niske.
— Svoj k svomu! —
Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic
— Aconcagua ugao Boliviana —
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Sue. Ch. Williams
PRODAVA
Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA
— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.
Podruznica u Punta Arenas
Na znanje publici a napose Austro Ugarskim drzavljanima javljam da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tecaju Londonskoi vrednosti
FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich
TRST — Via della Procureria N. 6 p. t. — TRST
Hotel Ire razreda
Prima na stanu putnike koji dolaze u America i koji se povracaju
Osobito paznja na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju

MESARNICA
Prodaje mesa na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Preprodavacima znatan popust
— Slanina masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.
— Viske Kusanovic

Franjo Tomsich
AGENTURNI POSAO
Zauzima se za kamesta e novca na prvi ukanjizu. Kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuji racun
Prist.o vrlo niske
— Pisarna Coichaqua ug. Colon. —

A. W. SCOTT
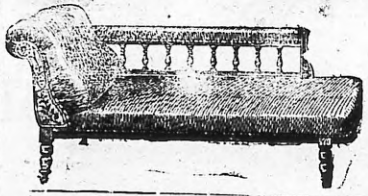
Pokujstva

STIPIČIĆ i Drug
— U ca Llanquihue ug. Valdivia —
—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najfinijeg sjeca. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE CERAJNE U PLACI

Ivan Sturica
Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica
Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na mudnicu.
Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.
LUKA GECAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic
BRODOGRADITELJ
Ulica Maule ugao Paraguaya
Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.
Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA
LA SIN BOMBO
— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara
I KNJIGOVEZNICA
Colchaqua izmed Maule i Ñuble
Najbolja i najfinija u Punta Arenas.
Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC
Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Prodaja drva
Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod g. sp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.
Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija
B. Livacich
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"
Cigarete mirisne, lake i ugodne
LA AURORA
Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 3 — Oglasi po pogodbi.

Br. 57 Punta Arenas, na 8 Kolovoza 1909 **Godina II.**

Casa Croata de Juričić & Turin

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
— DVOSTRUCNE PLOCE —
Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredjuje.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127
Javljam mojim odlicnim klijentima i cijenjstvu mjesta, da svakim parobrodom iz Chile i Montevideo primam na veliko raznovrsnog voca zelenu, suhu, kiselinu, muke, kastanjske peradi za izvodju zecu, hamburških kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Brača
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Rasvić
„Hotel Karlitza"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavna, a gustnog pokucstva, garantiram solidna izradba. Sjajnic pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stranaci
Prave se u mojoj radnjici.
Vina je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske i rama vrsnoci vuno.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 s
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chilc.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specialno u Hrvatsku Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Iprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem „Banca Comerciale Triestina u Trstu. Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novce polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljenjiva. Govori se *Hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucuju ime najbolje zakone, osobito kod pogibljivim bolestima mjehura, jetara, mjehura, sestrana bolesti, zeluca, gospodskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Posiljke skrinjica 20 k.
JURAJ ZMIRAK Glavni zastupnik
Ecuatoriana ug. Guillots i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Gazdina i Obrtnika
UGARSKIH „TOSKANACA"
NAJBOLJI OD SVE DOSADASNJE
prodaje jedini uroditelj
MITAR KALAJDŽIĆ
Ulica Errazuriz
Skrinjica Postanska br. 304.

N. ŠTAMBUK
— krumpira, mlijeka, alkohola i 500 ...ta. —
...na i jboljim i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikala potrebnih za gradjenje. Alata za drvedjelce, zidare, postolare i t. d. Skala svake vrsti. Papira za opojivanje. Mramora u plocama 15 x 100x002.
Novosti! Pluta za postoljenje u prodaju grad, da se ne uje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.
ANTON RADANOVIĆ
Ulica Nubla kraj mosta

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za prijanje i kuhinja.

Zeljezaso Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Donegri
jedini uroditelj.

Iz domovine.

Ubio kcer i suprugu.

Pisu iz Ercegnovoga: U cetvrtak na Ivandan dosao je kuci u jutro u 3 sata neki Frano Bogatic, gostionicar rodom iz Krajnske, podje u kuhinju, uzme sjekiru te dodje u sobu gdje mu je lezala supruga Marica Katica, djevojca od kakvih 25 godina, ubije nasretnu djevojku za jednim udarcem raziomivsi joj u dva komada glavu, a supruzi teske rane. Tada izadje van i pripovjedi sto je ucinio. Iz pocetka mu se nije vjerovalo, ali poslije podjose orunastvo i policija u sobu i nadjose nesretnu Katicu, zrtvu razjarenog oca a supruge u teskom stanju. Prijose A. odmah su zatvorenom u ubrusnicu Spaleu, ali tako da prezivi. Njega predadose sudu. On je dosao amo prije nekoliko godina, gdje je otvorio gostionicu u kuci Medvidovica a prije je bio u Dubrovniku kao pekar kod Maja Brbora. Bolestan je, te mnogi su vidjeli da mu nema vele jur da zivi, ta je htio ubit prije cijelu obitelj i sama sebe pa se je predomislio. Pravi uzrok se nezna; nego je odgovorio da ga je bila volja pa da je tu strasno djelo ucinio.

Izvoz Dalmacije preko Trsta.

Prema statistici trgovacke i obrtnicke komore u Trstu, izvozi Dalmacija preko Trsta godisnje oko: 250.000 hl. vina, 250.000 komada raznih koza, 11.000 kvintala bubaca, 9.000 pelina, 8.000 suhih visanja, 8.000 rogaca 3.500 masi nova ulja, 2.000 kajsina. Kolko se razne robe u Dalmaciju uvozi, ne mozemo ovaj cas reci, jer nemamo pouzdanih podataka, nu uvoz je bezdvojbeno daleko veci neho li izvoz. Ta samih zitija je ove sezone uvezeno do 3000 vagona.

Trscanska „Sloga" zagovara sretnu misao, da bi se u Trstu uredila stalna izlozba svih dalm. proizvoda. Trebalo bi urediti prikladne prostorije i pruziti svakomu producentu i trgovcu prilike, da izlozi svoj produkt tako da kupac moze u svako doba viditi u originalu i birati po svom ukusu i svojoj potrebi. Kamje bi se dalo ovakove izlozbe urediti u svim vecim trgovackim sredistima i izvan drzave.

Vise puta odlikovana tvrdka.

Vec vise puta odlikovana tvrdka N. Mardesic iz Pule u zadnje doba opet je dobila novih odlikovanja. Nedavno na izlozbi u Moravskoj Ostrovici dobila je prvu i najvecu nagradu za vino, a proslih dana na izlozbi u Anversi u Belgiji dobila je castnu diplomu sa zlatnom kolajnom. Na izlozbi u Rotterdamu nagradjena je pocastnim zlatnim krizem. Osim toga, od nadvojvode priestolonasljednika Franja Ferdinanda podieljena joj je cast naslova „Komorska dobavljacica N. V. nadvojvode Franja Ferdinanda", sa dozvolom, da na svim svojim napisima i tablama moze pecatati ovaj naslov i nadvojvodski grb. Radujemo se i cestitamo ovoj domacoj tvrdci na zasluzenim priznanjima!

Macinlevci pred porotom u Klagenfurtu.

Pred porotom u Klagenfurtu vodila se razprava protiv tri irredentiste iz Pule, koji su bili obtuzeni radi tajnih revolucionarnih sastanaka i proglasa protivojsci. Dvojica su bila osudjena na osam mjeseci tezke tamnice, a treci je bio oslobodjen.

Makarski Sokol u Dubrovniku.

Hrvatski Sokol iz Makarske posjetio je Dubrovnik. Skupa je bilo 120 sokolasa, a predvodnici starosta M. Klaric. Dubrovcani su ih vrlo srdacno prickali. Zajednicki je objed bio u Hotel de la Ville, gdje je izrecano nekoliko rodoljubnih zdravica u sokolskom duhu.

Dubrovnik kao ljetnik.

„Crv. Hrvatska" doznaje, da je ministarstvo prosvjete, na predlog iz nasega kraja izmedju zakonskih clanova izradjenu od zemaljskog odbora, da se Dubrovnik proglasi ljecilistem. Osnova ce biti iznesena pred saborom na pretresanje.

Clanovi Gospodarstvenog vijeca.

U gospodarstveno vijece izabrani su iz Dalmacije gg. D.r Vicko Ivcevic, Lovro Borcic, Hubert knez Borelli i Ivan Dominik Ilic.

Pogodovstine jednog naseg trgovca u Puli.

Pisu odanle: Gosp. Antun Tranfic, trgovac ulja i vina neveliko, osigurao se je kod I. austrijskog osiguracionog druztva u Becu preti provali i ostetji, i to na 5000 K gotova novca i 40.000 K u ulju i vinu. Tranfic je pri osiguravanju upozorio narocito agente, da se on zna, sto je Hrvat, boji osvete sa strane vladaiuce kamore. U noci 2 prosinca 1907 nepoznati zlikovci udjose u konobu Tranfica, otvorise cipce na bacvama, tako da je ulje i vino izcurilo. Sutradan prijavio je Tranfic stvar oblastima i osiguracionomu druztvu u Becu. Nakon nekoliko dana agent i likvidator pomenutog druztva podniese na podpis Tranficu zapisnik, koji on nije niti procitao. Naravno, da Tranfic nije na to htio dati svog podpisa. Bee kod druztvo prekosrog agenta obratilo se kamoristickoj obcinskoj policiji i na temelju nekakve iztrage Tranfic je tuzen i uapsen toboze radi namjerayane prevare na stetu druztva. Na veliku stetu svoje trgovine odsjedio je nekoliko mjeseci u tamnici i tek na izplatu velike jamcevine mogao je na slobodu. Na sudbenoj razpravi, koja se je vodila u Rovinju, porota je Tranfica rie sila. Bila bi sada duznost osiguracionog druztva, da Tranfica nadoknadi stetu, nu ono se izpricava — zastarom. Tranfic je druztvo tuzio.

Kazu da ovaj nije osamljen slucajda I. austrijsko osiguracionodrustvo u Becu ima na dusi vise ovakovih slucajeva.

Nedvojrada Lj. Salvatora Habsburškog.

Gradacka „Adria" u sedmom svezku donosi prekrasan clanak od nadvojvode Lj. Salvatora.

Slijedi na 4.a. strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i gaiosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i ... najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadostà —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neporocnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial“

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguay

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tocno i brzo.

— Ulica Roca —

Srbske financije

Mnogi misle i vjeruju, da je srbska drzava vec prezaduzena, da je narod obterecen s velikim nesnosnim porezima i teretima, koje ne ce moci snositi, i, da joj predstoje nemili dani ban krotstva. Taku moga misliti, mozgati i zeliti samo oni, koji ne imaju pojma o Srbiji, o srbskom narodu i srbskim odnosima u obce, koji neznaju i ne imaju pojma o snazi Srbije i srbskog naroda, koji ne imaju pojma o prirodnom bogatstvu Srbije, a ta jest i biti ce jednom snaznom drzavom i imati uz svoj narod, liepu buducnost. Jer, samo one drzave i oni narodi mogu racunati na bolju buducnost, koji imaju prostrane i plodne zemlje, na kojim radja zito rastu gajevi i goji se stoka, gdje ima svakojakih ruda u zemlji i na zemlji, u kojoj ima svega i svasta, sto treba drzavi i narodu. Srbija je, moze se slobodno reci, najplodnija zemlja na balkanskom poluostrovu, kao sto se moze reci i za srbski narod u kraljevini, da materijalno mnogo bolje stoji od ma kojeg drugog naroda na balkanskom poluostrovu i na slavenskom jugu

Sto se tice srbskog drzavnog duga, kao da je Srbija toboze vec prezaduzena, i da je narod obterecen s velikim nesnosnim teretima i porezima, pod kojim se svija, u to mogu vjerovati oni, koji ne znaju Srbiju i njezine odnose, a mogu vjerovati i oni, koji zele, da je tako. Ali ne vjerujemo mi, i ne treba da vjeruju Slaveni i prijatelji Srba.

Evo kako stoji srbski drzavni dug, koliko je Srbija duzna, kako se taj dug odplacuje, kako se i od kojih drzavnih dohoda placaju kamate za dug. Srbija duguje u svem za drzavne zajme 525.480.000 dinara ili franaka. Za kamatu i otplatu duga treba joj godisnje 24.860.000 dinara ili franaka. Za kamatu i odplatu pogasenja duga zalozila je srbska drzava dohode od drzavnih monopola, s kojim rukuje samostalna monopolska uprava, a nad ovom postoji neki toboze prividni nadzor sa strane povjerioca, eda li se svjestno rukuje s upravom i eda li se dohodi tacno upotrebljuju za upravu, za kamatu i odplatu duga

U Srbiji su monopolisani dohodi duvana, soli, petrolja, carine, biljegovine, cigaretnog papira i zzigica Po zakljucnom racunu, za god. 1908. imala je srbska drzava od monopola ukupnog dohoda 44.700.000, od koje svote utroseno za upravu 10.820,000 dinara, tako, da je preostalo cistog dohoda 33.908.000 dinara. Od te svote placeno je za kamatu i odplatu drzavnog duga 24.860.000 dinara. Ostatak od 9.120.000 dinara, prelazi u obci drzavni proracun, kao drzavni dohod.

Ako srbska drzava hoce, da se jos zaduzi i ako joj uztreba jos novaca, ima ona na razpolozenju visak dohoda od drzavnih monopola, koji moze biti zajamcen, da ce se izpravno placati kamata i odplata duga. Za ovaj dug, ili za zajme, koje je srbska drzava do sad ucinila, utroseno je od prilike za drzavne zeleznice najmanje 250.000.000 dinara, a zeljeznice, koje se odplacuju i izplacuju i koje ce se u izvjestnom roku godina odplatiti, ostati ce narodno drzavnom imovinom

Bez zeljeznica bit ce da je srbska drzava od drzavnog duga ili zajma utrosila mnogo milijuna u koristne ulozke, i ako je ponajvise utrosila za naoruzavanje vojske. Moze se reci da je Srbijo najvise utrosila za tri prosla rata, koja je vodila za svoje oslobodjenje i samostalnost.

Odbija ue koliko vriede srbske drzavne ... koji nisu drzavni dug, jer se odplacuju jer ce se odplatiti, Srbija ima priblizno 300.000.000 drzavnog duga, koji ce srbski narod odplatiti, a da ne osjeti nekakve tegote i terete

Srbski narod nije, kako se misli, obterecen velikim nesnosnim teretima, koje ne bi mogao podnasati, jer je izvjestno, da se srbski narod iz kraljevine nikamo ne seli i ne ide ni u Ameriku, ni u inostranstvo, e bi trazio zarade. Naprotiv, moze se reci, da u Srbiju dolazi na zaradu mnogo hiljada tudjeg naroda.

Srbski drzavni proracun po dohodu i razhodu iznasa priblizno 90.000.000 dinara, dakle skoro onoliko, koliko proracun Bosne i Hercegovine.

Drzavni i to izpravni porez koje narod placa, iznasaju ukupno oko 28.000.000 dinara. Im drugih razlicitih poreza i drzavnih dohoda, koji se naplacu u kao neizpravni ili neposredni, koje narod i ako su porezi, ne osjeca Srbska trgovacka razmjena pokazuje u izvozu 87.900.00 a u ovozu 67.000.000 dinar tako, da ima vise izvoza za 20.000.000 dinara

Srbija, i ako je prava poljo i jelska zemlja, ili radnicka drzava ima vec svoju pribcno povoljnu domacu proizvodnju ili industriju Ta se uspjesno razvija. U najnovije vrieme podigla se proizvodnja sladora, da joj vise stranog uvoza ne treba. Srbija ima proizvodnju zlata, bakra, cinka, olova i jos nekih rudarskih proizvoda, Ima dosta kamenog uglja ne samo za domacu porabu, vec i za ivoz. U Srbiji tvori se dosta i domacih rukotvorina. To doprinosi, da strani rukotvorni proizvodi, koji se u Srbiju uvoze, nisu brojni, jer ne ima velikih potreba od njih narod. Osobito ne trebaju ih seljaci, kojih ima u Srbiji 28% od ukupnog broja stanovnika. A bas srbski seljaci sacinjavaju narodnu i drzavnu snagu. Jer, oni obradjuju zemlju. Oni se bave gospodarstvom i posjeduju svoje zemlje. Svaki je srbski seljak svoj pospodar i svoj kralj u svojoj kuci na svojoj zemlji. U Srbiji ima vrlo malo ili skoro nimalo seljaka bezkucnika. Jer, u Srbiji postoji liepa ustanova, da svaka seljacka porodica mora imati pet hektara zemlje, koja se ne moze odtudjiti, ne moze se za dug ili porez prodati, ili porodici oduzeti sve donde, dok posto i ma i jedan jedini cla porodici.

U Srbiji su, osobito posljednjih godina i to poslije rata za oslobodjenje, znatno napredovali. Imaju dosta prakticnih, strucnih ratarskih skola za narod. Mnogo se napredovalo u zemljoradnji, ratarstvu, nasadnoj privredi osobito u vocarstvu i stocarstvu. U Srbiji je postojalo i jos postoji zlih tragova. Postoji domace razrojstvo, obstoje politicke stranke, ima nesredjeno stanje imadu trzavice. Bilo je politickih i dinastickih prevrata. Srbska drzava, doticno vlada, nije jos uspjela, da stvori potpuno drzavno ustrojstvo, podesne za kone i uredbe, koje bi odgovarale potrebama zivota, obicajima, znacaju srbskog kao slavenskog naroda Jer, sve ono, sto je uradjeno, usvojeno, poprimljeno, nije bilo srbsko, slavensko, narodnje. Sve je bilo tudjinsko. A Srbi nisu onakovi, kao sto su zapadnjacki narodi. Nije za njih ono. sto je za zapadnjake. Moraju oni imati svoje srbske (slavenske) zakone i uredbe.

Od zapadnjaka mogu da prisvajaju i uce, sto je koristno, dobro, napredno. Kao sto su svi narodi morali, da prolaze kroz sito i reseto, nije moglo biti drugcije ni u Srba. I oni morali su uciniti to isto. I Srbi u kraljevini imali su vec do sad u svome kratkom politickom zivotu dosta nezgoda i svakojakih pripona za svoj razvitak i napredak. Ali oni ce, kao zilav narod, koji ima u sebi zivotne snage i sposobnosti, sve prebrditi. Srbi imaju svojih ljudi domoljuba, koji ce poraditi, da se Srbija i srbski narod izlieci i da uzivi svojim pravim narodnim zivotom, da se ustroji i da unapriedi svoje domace odnose, da uznapreduje, da se razvija, da se usavrsi, da sredi i uredi svoje financijsko i drugo stanje, koje i sad nije lose, a za koje njegovi neprijatelji zele i vele, da je nesrecno i nesnosno.

P. Uzelac.

RZOJAVKE

Berlin, 7.

Doznaje se iz **Beograda**, da se srbski kralj **Petar nalazi** tesko bolestan i bojat se kakove odluke u prilog bivseg prestolonasljednika, princa Gjorgja.

Carigrad, 7.

Vlada je odlucila, ako se Grcka ne izjavi, da se ne ce uplitati u kretski posao, da ce s mjesta opozvati svoga predstavnika u Ateni, cim ce se prekinuti diplomatski odnosaji.

Kaneja, 7.

Na tvrgjavi u ovoj luci bila je prekjucer izvjesena grcka zastava, ali bez krune.

Santiago, 7.

Zastupnicka je komora prihvatila vladinu osnovu, kojom se proglasuje zemljom za kolonizaciju nenapuceno zemljiste provincije Tacna. Podijeliti ce se chilencima u omanjim komadima, da se sto prvo provede chilenizacija spomenute pokrajine.

KRONIKA

Kako se caste nasi ljudi u Novoj Zelandiji.

U Novoj Zelandiji ima naseg naroda, a imaju i novinu „Napredak“, koju primamo u zamjenu. Regbi da izlazi i druga novina „Glas istine„. Kako se ti nasi ljudi caste, prenasamo iz „Napretka“ slijedece retke. Tu stoji, crno na bijelu, taman ovako:

„Sliede ce smo pismo primili iz Northen Waeroa a podpisano od smolokopca Zavojancanina. ovako glasi — Pozivljem ostalu bracu Zavojancane iz Zavojane da sada podpomozu urednika zakutnog listica „Glas Lazi„ uzrokom da nas pametni domorodac bude napred otici. Nema sumnje da nije vrijedan stoga pomozimo ga ili ga posaljimo neka opet idje nazad u domovinu bosonog pred crkvom vikati kako je prije vikao sve do onog zadnjeg dana kad je odputovao za ovu zemlju, „Evo Suverina„! Evo suverina i kartina„! a gdjegod udri palcom u kamen pa poskoci metar od zemlje, a sada veliki tovar od urednika. Braco Zavojancani! Ako naseg urednika zapustite on ce brzo ohladiti kopita i skinut ce se sa velike stolice sto toliko nebi mi zao bilo samo kad bi mogao nesretnik doci do zudjenja njegove odvjetnikove casti. Pomozite braco dok je na vrijeme jer poznam da mu je dogorilo do nokata. Ja sam ga pomagao dok sam mogao sada vise nemogu. Smolokopac — Zavojancanin.“ —

Pa da nijesu nasi ljudi onamo svijesni!

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

Vatrogrsni komandant.

Prosle sedmice biralo se drugog komandanta mjeste gosp. J. Steffens, koji se je odrekao. Vecinom glasova bi mu izabrat zamjenik gosp. Robert Ewing, dosadanji kapetan druge satnije.

Premjestaj drustava.

Hrvatsko dobrotvorno drustvo i Hrvatsko tamburasko drustvo „Tomislav", dne 5 ov. mjeseca premjestilo se u kucu gosp. Agustina Denegri, u ulici Errá zuriz.

Snijeg.

Ove godine je zima bila jedna od najblajzih, nije se skoro ni ocutila. I snijega je palo skoro nista. Obicno se dogagja da zima u kolovozu pokaze zube. Ako znakovi ne varaju, regbi, da ce i ovaj kolovoz biti los. Dani su hladni, a jucer je sve po podne snijezilo. Na Kordiljeri je napalo dosta snijega. Vjestaci kazu, da bi jedan, dobar snijeg u kolovozu za kanap donjo mnogo vise koristi, nego li stete.

Cinematograf „Ideal„.

Danas na 3 1/2 sata po podne matinée uz polu cijene.
U vecer novi program uz obicne cijene.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 23·40.
1 kruna —.98.

RAZNO

Bogati prosjaci.

U Gandu i okolici bijahu vrlo dobro poznati starac i starica, koji su se bavili prosjacenjem. Jednome i drugome ima neko osamdeset godina. Pred nekoliko dana odjednom prestadose da izlaze iz svog stana, sto postade sumnjivo nekim kucnim susjedima i oni su tu svoju sumnju saopcili policiji. Policija je srusila zatvorena vrata i nasla starce bolesne, a oni su lezali zajedno na jednoj iskrpljenej i drvenoj strunjaci. Prenijese ih u bolnicu. Kada su za tim pretrazili njihovu postelju, nagjose u strnjaci svotu od 70.000 kruna, koje su skrti starac i skrta starica malo po malo prosjacenjem skuckali.

Gospodje iz harema

Prigodomm raspusta sultanovog harema bavi se svjetska stampa vise gospodjama iz harema, nego li je to bilo prije. "Matin" pripovijeda o tom, kako su gospoje u sultanovom haremu bile porazdijeljene po svome polozaiu. Na nizem su stepenu tako zvane odaliske. Ove su sluzavke i dvore ostale haremske gospoje. Djevojka, koja je dovedena u harem, dobiva ime Gierda. Kad bude sultanovom zenom, dobiva ime Ikbal. Ako postane majkom, dobiva ime Ikbal Sciaseki. Ljubimice sultanove dobivaju ime Kadine. Prema koranu smiju u haremu biti samo cetiri Kadine. Ona zena, kojoj ce sin nastupiti prijestolje, dobiva ime "Sultanija", te imade pravo na vojnicke pocasti. Svaka Kadina i Ikbal imade posebno dvorsko osoblje. Ovo se sastoji od jedne drugarice, intendantice. tajnice, zatim cuvarice, nadgledjice pica i serbeta, I za kavu imade posebna direktorica, osim toga imade svaka Kadina i Ikbal svoje gaderobiere. Prema tome se vidi, koliko je stajalo drzavu uzdrzavanje harema. Nu i drugarice Kadine imadu posebno svoje dvorsko osoblje. I intendentice imadu cijeli niz svojih sluzavka, koji imadu opet podredenih posluznika svojih. Sad je harem raspusten i ogroman novac za uzdrzavanje harema ostat ce drzavi

Parobrod sa ogromnim teretom

Izvoz iz Novog Zelandije obavljala danomice sve to vece razmjere. I dosta pise „Lloyd's Register", da je parobrod „The Orari" sa teretom od 20.000 trubá vune. 18.000 ovnuova i 40·000 gla à janjetine, spremljeno u narocite hladionice — sve to po prilici u vriednosti od 12 1/2 mil. fres. To bi bio prvi posamicni teret nad svima teretima, koji su dosada iz Nove Zelandije krenuli za englezku priestolnicu.

Nove zenske zvanje.

Spisateljica, poznata pod muskim imenom Daniel Lesseur, pripovijeda o novom zenskom zvanju, sto ga je nedavno otkrila. Ona se naime upoznala sa okretnom, inteligentnom i mladom damom koja ju je sa sijeseci se uvjeravala, da svojim zvanjem zasluzi tisuce i tisuce: Ona askribljuje otmenu londonske dame uz primjerenu nagradu duhovitoscu, salom i vlastitim nazorima, ec prema zahtjevima stranke na osamu dana, na mjesec. «Ta molim Vas» — rece dobavljacica duhovitosti — danas su dogogjaji u producju umjetnosti i literature, zatim vazne novosti na polju mode ili drustvenog zivota tako brojni, da elegantna dama, koja se dnevno ima skrbiti za njegu svoga tijela i za toiletu, ne dospjeva, da se bavi svecjim naprekom i naobrazbom. Taj posao joj sada olaksavaju naobrazene i poduzetne djevojke i gospoje, koje si na taj nacin steku lijep dohodak. One dnevno prolistavaju nove romane, citaju najnovije drame, kataloge i kritike zadnjih umjetnickih izloziba, pregledavaju i izvjesca iz parlamenta, pribavljaju si pikantne informacije o velikim i senzacijonalnim procesima, proucavaju podatke o najnovijim izumima, o velikim nesrecama, u kratko prate sve dogodjaje, za koje drze, da bi o njima moglo biti govora u otmenim salonima. Tako nakrcane dnevnim dogogjajima i novostima, prolaze k svojim predplatnicima, koje onda na dinerima briliraju svojom svestranom naobrazbom.

Hercegovacko vino nagradjeno na carevinskoj vinskoj izlozbi u Becu.

Carevinsko vinogradarsko druztvo u Becu priredilo je ove godine u svibnju izlozbu cistih vrsta vina, na kojoj je osim ostalih izlozilo i visi nasih vinogradara iz Hercegovine. Na toj izlozbi bilo je oko 1.500 vina od neko 80 raznih vrsta loza. Od izlagaca iz Hercegovine dobisa sliedeci nagrade, i to: srebrnu drzavnu kolajnu: Zem. erar vocarsko-vinogradarska stanica u Lastvi kod Trebinja i tvrda hercegovacka vinarska zadruga u Mostaru za zbirku vina; pocastnu povelju carevinskog vinogradarskog druztva: Jeftan Hadzi-Letecic u Saraveiu za Zilavku i Blatinu, Pesko i Kovacina u Mostaru za Zilavku, Risto Krulj i Risto i Milán Radulovic u Mostaru za Zilavku i Blatinu; povelju priznanja carevinskog vinogradarskog druztva: Ilija Grkovic u Mostaru za Zilavku i Velimir Oborina u Mostaru za Blatinu. Poslovodja spomenutog druztva pise glede kakvoce hercegovackog vina, izlozenih na toj izlozbi sliedece: «Hercegovacka su se vina izvanredno svakome dopala. Od izvrstne kakvoce je hercegovacko butelj. vino (Ausbruch), koje se moze mjeriti sa najboljim ugarskim proizvodima, ne izuzimljujuci pri tome ni glasoviti Tokajac. Mi Vam cestitamo na tome sjajnom uspjehu sa zeljom, da sto vise tamosnjih vinogradara stupe u nase carevinsko vinogradarsbo druztvo.»

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marechal i Ewing
Liekarija mineralnih voda, svakovrsnih droga i [illegible]
Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze nikо zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti prestanak [illegible]. Nadalje ured ce biti otvoren samo od 10 do 11 s. pr. p. ali samo da prima pologe.
Ravnatelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razreda
Ulica Roca

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumanal» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «Indija Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvoziteli*
ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz no cijene.

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

kom se najviše izrasuje o Makarskoj kao jednom od najzdravijih pobrežja za morsko kupanje.

... i grad Makarska — piše Njegova Visost — položen je na ... gordog i gorostasnog Biokova. Na sjevero-zapad ... i ima krasnu uvalu, sitnog zala, kakovu je teško ... na ... kamenitoj obali. Ljeti mala ... svaki dan udaraju valovi, prozrokovani „maistralom". I iako makarska obala nema silnu širinu, kao n. pr. Bačvice na južnoj strani Splita, gdje se od malo godina podignuto lijepo kupalište, ipak nam mak ... obala dane more, koje se neprestano mieša i mjenja. Blagotvorni upliv toga vidimo već na krepkom i zdravom tjelesnom sustavu pučanstva Podgorja (Primorja), kako se zove ona srbska obala, u kojoj se narod jedrosću i lepotom odlikuje nad ostalim pučanstvom. Mali grad Makarska pruža dovoljno sredstava za potrebe života, a položaj gorispomenute morske obale — osvim odaljen od grada, pučanstva i velikoj blizini — olakšao bi mogućnost da se namjesti ovece kupalište".

Zagrebacki djac izlecili Kosutica iz universiteta.

Poznati sudac istražitelj u parnici protiv Srba Mirko Kostić, za koga je izišlo „Srbobran" da je falzifikovao izvanredne zapisnike, dosao je na sveučiliste da predaje gruntovno pravo, kao privatni docent. Sakupljeni ga studenti docekase povicima: Napolje!" „Ne cemo da slusamo!"

„Hoćete li nam pr da ti o veleizdajnickom procesu il nam tumaciti one ... izraze u pismu na prof. Ma... ku" Kostic je bilje i izletio na polje, ... jesi izavio, da ga je „laska bagaza oterala s universiteta". Ovako drzanje sluzi samo na cast srpskoj i hrvatskoj omladini. Evala joj!

Umro svjedok protiv Miletica.

Umro je u Budimpesti glavni svjedok protiv Miletica, Svetozar Miletica, na temelju cije g iskaza je Miletic osudjen od sudova. Umro je osamljen ... ... od rodjenog brata i prijatelja, prezren od svakoga. Vukao je od vlade sto do smrti „penzi u" za svoje usluge.

Razbojnicki napadaj frankovaca na dr. Belobrka.

Kad je na 17. pr. mj. u 2.30 polazio sa sudbene rasprave narodni zastupnik i branitelj dr. Belobrk, napala ... odostrago na nj kod palace jugoslavenske akademije ce...a frankovaca i rauchovih legionasa, te ga udarala batinama po glavi, tako te ga svega obila krv. Dr. Belobrk naravno nije bio pripravan na taj razbojnicki napadaj, te se nije mogao ni obra iti. Kad je doskora doletio dr. Popovic, razbojnici su vec pobegli. Policije dakako nije bilo nigdje, a kako i bi, kad se ova razbojnistva pocinjaju pod zastitom i nadzorom zagrebacke policije. Iza svrsena cina dosao je sef policije Crnčic.

Samoubojstvo.

Pise "Crvena Hrvatska" od 2 3/7.: "Hotelier u Zelenikl, kod Herzegnovoga, Dr. Magyar, poslie se strijele i neadno odlazeo iz doma. Sutradan je obitelj primila njegovo vlastoruceno pismo iz Dubrovnika, u kojemu javlja da ce skoncati svoj zivot, strmoglavivsi se niz ponor na Bonmovu. Pismu je dapace prilozio polozajni nacrt mjesta, gdje se je odlucio strmoglaviti.

Primivsi pismo obitelj je poh lik. u Dubrovnik, da g potrazi mrtva, ili ziva, ali o njemu nigdje traga.

U ponedjeljak jutro javio je jedan ribar iz Zatona, da je, vozeci se u grad. ugledao jednu lijesnu u moru nize "Pecke".

Povjerenstvo, te je izašlo na lice mjesta, naslo je i dovelo lijesnu u dragu sv. Martina u Lapadu, te nakon obavljenja obicnih formalnosti, dalo je prenijeti u mrtvacnicu.

Jedan sluga prepoznao je u utopljeniku svoga gospodara g. Magyar, a tako isto i druga 2 gosp. iz mjesta

Jucer u 3 sata po podne, uz prisustvo pokojnikove obitelji slijedio je pogreb u grobliu sv. Kriza

Pokojnik se prosle srijede udaljio iz kuce, ne javljajuci nikomu nista

Do Igala je posao pjeske i ukrcao se u zeljeznicu do Zvekovica, a odavle je dosao kocijom u Dubrovnik. Niko ne zna da bi se u Dubrovniku bio gdjekod ustavio, pa potom izgleda, da je vec spravno pismo predao na postu, rodnali krsnuo da izvrsi svoju nakanu. Regbi da samoubojstvo nije mogao izvrsiti na Bonmivu, rad nepredvidenih zapreka, je na tom mjestu nije vidjeti traga o nesreci, morao je dakle proslijediti do jednog ponora pod "Petkom", te se s velike visine baciti niza stijene u more. Takbarem izgleda jer je ti dio n... vina mjesta i jako iznakazeno i ozlijedjeno. Nakon od prilike 5 dana lijesina je isplutala na morsku povrsinu."

MAY DAWKINS

ginekolog i primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 p.p. a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz,

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijatelji stiha Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN SANTAFILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu! —

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog

» PALE ALE » »

Whisky GAELIC

Cigareta CAPSTAN

» THREE CASTLES

Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografickog materijala i alata. —

— Slike razlicite, veliene i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo Sud Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas.

[illegible] sa [illegible] Austro Ugarskim državljanima [illegible] direktno, izvrsuje poslove u Dalmaciji i Hercegovini [illegible] Konobrace i odnosi ...

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

...ovanni Lucich

[illegible] — LAST

Hotel I ... razrede

[illegible] na sjajnom polozaju, koji odgovara u Americi [illegible]

[illegible] za turiste pri ukrcaju i iskrcaju [illegible]

MESARNICA

[illegible] mesa na malo i na dosta

— Za [illegible] posebna sluzba na kucu

— Preprodavacima zajatan popust

— Slanine masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta po cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za namiestanje novca na prvu ukonjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuji racun.

Pristupe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Collco. —

A. W. SCOTT

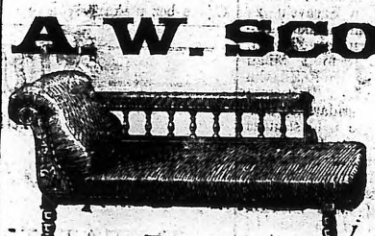

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ce Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodajo mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—

—o—o—o— Mesa najbolje vrsti najbolje sijeka. —o—o—o—o—

—o—o—o—o—o—o—o— Cisteca uzorne. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan [illegible]

Preporuca svoj skar braci Sl... venima:

Gradi lagje, kojeg i ... i popravlja iste.

Jamci za solidnost.

Stolarsk[illegible]

Solidna i elegantna izrada svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po nacrtu ... najnizoj.

Izradjuju se kakvi mu drugo popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jugo Motta ... O

izmedu Ecuatoriana i Colon.

Alguna ...

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule grad Paraguaya.

Gradi i popravlja ... koje lagje, samo ... izrade.

Cijene ... 20% ... nego drugdje.

LA SIN BOMBO

Ulica ...

Odjela pjenjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj kolonij...

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti najmanjih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jugo Monti ugao Sarmijento.

Bogati izbor svakovrsnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zanjake.

— Cijene vrlo niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

mam svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene.

100 komada pljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 33.00.

Cijepanih drva c ... 40 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova za ograde, stubova sa kucne temelje suhrib, zelenih.

Primaju se narucbe kod g. sp. Ivana Turina ... i u duzanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jelkovic.

Brijacnica i Parfimerija B. Livacich

Llanquihue a novi zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava, Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarros ... jako i ugodno

LA AURORA

Izvolite ... drugdje ...

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srieđe
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 58 | Punta Arenas, na 18 Kolovoza 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127
Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevideа primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat.
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrana u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo k glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, sceerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozenskih kuca prodajem uz obalene cijene slijedece predmete:
Pokucstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tenulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih strojeva (na ruku i nogu) satova srebrnih nikelnih i zlatnih, suhog voca i sezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikela potrebnih za gragjenje. Alata zadrvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opajivanja. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Prieстolonasljednikov boravak u Splitu.

Pisu iz Splita, 7 srpnja: Njegova Visost nadvojvoda Franjo Ferdinand s prejasnom suprugom i pratnjom stigao je u Split jutros jahtom „Miramar". Izkrcavsi se pregledao je grad pracen od M.ra Bulica. I ako u najtiesnijem incognitu, primio je na brodu nacelnika D.ra Mihaljevica. Njegova Visost pocastila je nacelnika ljubezno oduljim razgovorom, obavjescivajuci se o razaim stvarima; koje zasiecaju u korist Splita i okolice te se je izrazila o ponovnom dobrom utisku, sto su na nj ucinili Split, starine, Bacvice itd. Obeca sasvim susretljivo zastitu u stvarima, predocene mu od nacelnika, te na preporuku o zeljeznickom spoju sa. Hrvatskom preko Knina i s Bosnom preko Arzana, izjavi sjegurnost, da ce prvi uzslieditи do brza. Nacelnik je tukodjer iztaknuo Niegovoj Visosti zakonite i lojalne aspiracije nasega naroda u Dalmaciji i ostalim nasim zemljama. Njegova Visost izvelila je na koncu izraziti nacelniku priznanje ze njegov mar za Split, te obeca, da ce do brza opet u Dalmaciju da se na dulje nagleda nasih prirodnih krasota.

50-godisnjica vladanja crnogorskog Knjaza.

Iduce godine proslavice crnogorski knjaz Nikola pedesetgodisnjicu svog vladanja, te ce kod te zgode biti na Cetinju i u Crnoj Gori velikih svecanosti. Misli se, da ce ovoj slavi prisustvovati talijanski kraljevski par i mnogi ruski veliki knezovi koji su knjazeva rodbina.

Srpski svestenici protiv Rauchovih mameluka.

Javljaju iz Zugreba, da je 5 pr. mj. srpsko svestenicko bratstvo u Slatini imalo svoj sastanak, na kome su iz toga bratstva iskljuceni svi oni svestenici, koji su se iz licnih ili stranackih interesa isli pokloniti Rauchu, na njegovom putovanju po Slavoniji.

Osveta zene.

Emilija Horvat iz Kranjske upoznala se prije 5 godina u Zagrebu s Danom Bobicem, oruzn. desetnikom i zapocela s njim ljubavne odnosaje, koji su urodili time, da je rodila dijete, koje je za 5 mjeseci preminulo. Kad je bio Bobic premjesten u Uljanik, dosla je i ona za njim i bila na toj postaji kuharicom. S postaje Uljanik otisao je Bobic u Daruvar na 6 mjeseci vjezbe, dok je ona ostala na postaji. Za to je vrijeme saznala ona, da Bobic drugu ljubi, pa si je odlucila oduzeti zivot i u tu svrhu kupila revolver i naboje. Dne 1. travnja o. g. vratio se Bobic u Uljanik. Tom joj je prigodom na samo uvecer kazao, da je s drugom zarucen i da ce ovu drugu u zeti. Emilja mu je na to rekla, da to ne moze biti, a kad ne ce nju, ne ce ni drugu. U tom nategne revolver te ga opali iz neposredne blizine Bobicu u glavu da je ovaj s mjesta preminuo. Kr. sudb. stol u Pozegi osudio je Emiliju Horvat na 2 godine teske tamnice zbog zlocinstva ubojstva.

Molba na kralja za saziv hrvatskog sabora

Poslao je brzojavno dobni predsjednik hrv. sabora Erazmo Barcic 5. pr. mj., i to radi toga, jer su oblasti Rauhove teško povrijedile imunitetno pravo zastupnika dra. Mate Novosela, uapsivsi ga i osudivsi na 14 dana zatvora, samo zato, sto je, kako kaze osuda, prigodom dolasko Rauhova u Brod dosao sa 15 kola seljaka u nakani, da demonstrira i da je vikao „Apcug Rauh". Zato neka bi kralj sozvao hrvatski sabor, da se uzmogne konstituirati, uzeti ovu stvar u pretres i provrijedjenom ustavnom zakonu pribaviti moguću zadovoljstinu. Kad bi kralj sazvao sabor, zakljucuje Barcic svoju molbu, to bi radosno odjeknulo srcem naroda kraljevine Hrvatske, koji ceznu za blagodatima pravilnog ustavnog zivota.

Jedno Frankovacko ubojstvo.

Pise, „Hrvatski Narod" od 8 pr.. mjeseca: U petak, u 7 sati na vecer, ubio je frankovac advokat i javni biljeznik dr. Martinicu Sv. Ivanu Zeleni, starcevicevca (milinovca) Ljubomira Puceka iz revolvera. Nesreci je kriv, po opisu „Hrvatske Slobode", Josef Frank. Dr. Marinic zivio je u svadji s obitelji Pucek i siljao mnoge dopise protiv Puceka u „Hrv. Pravo", koji su bili i uvrstavani. Ali to, dakako, nije moglo Puceke „privuci" Jos. Franku ni zastraziti. Sad smisli on, kako da Puceke na drugi nacin primami k sebi od Mile. Ovih dana poruci Pucekima po svom pristasi Mati Oracu, da opet ima strasnih dopisa proti njima, od Marinica, ali da ih ne ce uvrstiti, dok ne dodje koji od pucekâ k njemu gdje ih je mislio ili predobiti za se ili bar zastrasiti. I zbilja u cetvrtak, danas 8 dana, pohita jedan od bracé Gjuro Pucek u Zagreb k Franku, gdje je saznao za dopise i sto u njima bijesan se povratio u Sv. Ivan Zelinu, i kad je u petak na vecer isao dr Marinic mimo Puckova ducana, pozove ga Gjuro na red. Dok su se oni svadjali radi tih dopisa, dodje i brat Gjurin Ljubomir, da ih razvadi, al Marinic nategnu revolver i opali Ljubomiru u trbuh. U ponedjeljak je bila u Zagrebu

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i bureima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. Cijene umierene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu gostiranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas,* kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, novom sagragjeni i vecma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednja vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeva najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguay

D. DEPOLO

Akreditana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Ulomci

govora D. Tresica — Pavicica, izrecena u proracunskoj razpravi zastupnicke kuce u Becu, dne 16. Lipnja o. g.

U prvoj tamnici.

Ja bih se samo u tom slucaju cutio obvezanim da vladi glasujem proracun, biva drugim recima povjerenje, kada bi hrvatskom narodu u ovoj monarhiji bilo dobro, ili bar nesto bolje nego mu je do sada bilo. Ali na zalost vidim, da u ovom carstvu hrvatskom narodu biva sve gore i gore. U ovoj kuci nam se daje bar neka prividna ustavnost. U Hrvatskoj odbacise, kao nepotrebnu, i tu krabulju. Tamo uranja pokazuje otvoreno svoje grozno lice, a svi su zakoni dokinuti. Tko se tamo usudi pozvati na zakone, izvrgava se nemilim progonstvima. Tamo se danomice ustraju magjarske skole za odnarodjenje pucanstva, tamo se harci narodni imetak na najnepotist ckiji nacin; tamo se posteni gradjani progone kao veleizdajnici. Ali ja smatram i austrijsku vladu odgovornom za sve sto se u Hrvatskoj dogadja, jer da ima u Austriji pravice, ne bi Magjari mogli u Hrvatskoj na onaj nacin gaziti pravdu.

U drugoj tamnici.

Ali predjimo iz ove tamnice u drugu. O Bosni i Hercegovini ne treban mnogo rieci trositi, jer je ovih dana bilo dosta govora u ovoj kuci o tim nesretnim zemljama. Gospodin Burian ce skrojiti za Bosnu i Hercegovinu, po svojem najboljem magjarskom uvjerenju statut — ne ustavni zakon — kako to bude najbolje magjarskim interesima odgovaralo. A mi znamo unapried kako ce taj statut izgledati. Biti ce jedno mnogo bezsramnije licumjerstvo, nego austrijska konstitucija, sa svojim, cielom svietu poznatim paragrafom 14. Bosanskom saboru biti ce uskracen svaki utjecaj na vanjske poslove, na vojnicke stvari, na carinarstvo, uobce na sve tako zvane pragmaticke poslove. Nece mu se dozvoliti ikakvo pravo, da vieca o bosanskim zeljeznicama. Magjari ce i unapried graditi samo takove zeljeznice, koje budu najbolje odgovarale magjarskim interesima. Oni ce, kao i do sada tjerati nesmetano u Bosni i Hercegovini svoju bestidnu tarifalnu zeljeznicku politiku, da ih posvema ekonomski izsisaju. Kompetenciji bosanskog sabora biti ce cak oduzeti i neizravni porezi! Sto ce dakle ostati bosanskom saboru za njegove autonomne potrebe? Koja ce uobce prava imati taj mrtvorodjeni sabor? U kojim ce parlamentima, u kojima delegacijama biti zastupan?

U trecoj tamnici.

Dvie smo tamnice letimice pregledali; predjimo u trecu, u Dalmaciju. Ni dalmatinski sabor se ne saziva eto vec dvie godine i ako bi se po zakonu imao svake godine sazivati. Svi su austrijski sabori vec proveli izbornu reformu, samo je dalmatinskom saboru ta mogucnost bila uzkracena, i ako je on prvi bio, koji je jednoglasno primio predlog o uvedenju sveobceg, tajnog i izravnog izbornog prava. Ali je Dalmacija od ozgo sudjena, da uviek zadnja klipsa za ostalim kraljevinama i zemljama.

A zasto se ne sazivlje dalmatinski sabor? Srami li se mozda vlada doci praznih ruku, nakon tolikih obecanja pred narodne predstavnike? Ili su mozda koji visi razlozi, koji ne dozvoljaju sazivi dalmatinskoga sabora? Zar se boje visi i najvisi krugovi, da se dalmatinski sabor ne pozove u svojoj adresi na vejacki parenat, na XXX zakonski clanak od g. 1868 ili na kraljevu zavjerenicu, trazeci spojenje Dalmacije sa trojednom kraljevinom? Cemu taj nepotreban strah, kada smo vec privikli, da se na nase adrese i ne odgovara?

Pitanje kruha.

Ali okanimo se ovih drzavnopravnih poslova, jer smo i onako uvjereni, da se u ovoj drzavi o tim pitanjima ne moze ni koraka napried, unatoc svim mogucim pravima i zakonima: Pozabavimo se radje pitanjem svagdanjega kruha, kojega je u nesretnoj Dalmaciji sve manje i manje. Da su spomenute zemlje spojene u jedno autonomno drzavno tielo, kao sto ih to patri po narodnom i prirodnom pravu, po geografskom polozaju, i po temeljnim drzavnim zakonima ove monarhije; i da ove zemlje mogu slobodno razpolagati bogatim sredstvima, kojim ih je sama priroda obilno obdarila, one bi se, bez svake sumnje, bar tako aktivnima pokazale, kao bud koja zemlja ove monarhije. Ali bas politika ove monarhije to ne dozvoljava, te onemogucuje svaki ekonomski procvat ovih zemalja, i osudjuje ih, koliko izvjestacenom toliko zlocinackom politikom, da se u biedi utapaju; i to bas za to, da njihove zile ne dobiju svjeze krvi i nove sile, da se spoje u jednu autonomnu drzavu.

Tri glavna austrijska grieha proti Dalmaciji.

Ta se politika najljuce u Dalmaciji osjeca. Austrija je upropastila Dalmaciju kroz jedan viek najnevjerojatnije gospodarske ludouprave. Austrijski politicari izpovjedaju danas otvoreno uzasne opacine, koje pocinise na Dalmaciji. Bio bi jalov posao sve te nebrojene opacine nabrajati. Ali tri najveca grieha moram spomenuti: Austrija je prouzrocila rasap negda cvatne dalmatinske trgovacke mornarice; Austrija je vinskom klauzolom izrucila na milost i nemilost Dalmaciju talijanskim vinogradarima; Austrija nije sagradila u Dalmaciji nikakvih zeljeznica. Vinska klauzola je istom onda bila ukinuta, kada su Austrija i Ugarska svoje vinograde podpuno regeneralisale i kada je nastupila hiperprodukcija vina, tako da su ciene vinu u Dalmaciji pale nize, nego za vrieme vinske klauzole. Nesretni Dalmatinski vinogradar, ciji je glavni, pace skoro jedini proizvod vino, ne moze pod nikakvu cienu svojeg izvrstnog vina prodati. Preko duge ljetnje suse prisiljen je nudjati hektolitar vina za hektolitar vode, pa se kadkad dogodi, da ne nadje ni tko bi tu necuvenu zamjenu s njime ucinio; tako je velika bila briga austrijske vlade za jadnog dalmatinskog tezaka, koji joj daje najbolje mornare na trgovackim ladjama, za nas danas suvisnim, ili pogubnim.

Nije cudo da proizvod vina Dalmaciji pada, da se prekrasni i s tolikom mukom na dalmatinskom krsu obradjeni vinogradi pretvaraju u pustos, te da je pucanstvo prisiljeno listom na seobu. Dalmatinski otoci i krsovito primorje ne podaju se za nijednu vrst gospodarstva, osim za vinogradarstvo, i tako ne ostaje jadnom dalmatincu drugog izlaza, da onoga koji vodi u tudjinu, jer je skupoca zivezi u Dalmaciji do tog stepena porasla, da nesretni tezak ne moze zamieniti litar najboljeg vina za kilogram krumpira, te od svih najeftinije jrane.

Nesagradjene zeljeznice.

Ova se drzava mora sramiti pred cielim svietom, sto njena najljepsa pokrajina nije s njome spojena zeljeznicom. Ali na zalost i tog se pitanja ne mogu nego letimice dotaknuti, zbog kratkoce odredjenog mi vremena. U ovoj kuci je bio pred vise od trideset godina glasovan zakom za gradnju zeljeznice od Zadra preko Ocesto a do Knina. Taj zakon je ostao mrtvim slovom. Bar u tom pitanju ne vriedi za Austriju izprika, da tu gradnju ne dozvoljavaju Magjari. Cemu dakle hvastanje vlade sa tolikim obecanjima za gospodarsko pridignuce Dalmacije? Mi ne trazimo milosti, nego vrsenje zakona.

Dalmacija mora propadati i ostat pasivnom, sve dotle dok ne bude s jedne strane spojena zeljeznicom sa Bosnom i Hercegovinom, a s druge s Hrvatskom i preko nje s ostalom monarhijom. Skrajnje je vrieme da se sagradi zeljeznica od Splita, preko Arzana i Bugojna do Sarajeva. Skrajnje je vrieme da se sagradi zeljeznica i spoji Dalmaciju preko Hrvatske sa Becom. Italija je opasala sve tri svoje obale, jadransku, jonsku i tirensku sa zeljeznicama. Austrija bi morala sliediti taj primjer. Spomenute zeljeznice nisu samo za Dalmaciju zivotna potreba, nego i za Austriju. Ali izgleda da austrijski drzavnici nemaju ni pojma o vaznosti tih zeljeznica, a isto tako ni austrijski gensralni stop. da taj stop poznaje svoje duznosti i svoju zadacu, te bi zeljeznice vec davno bile sagradjene. Ali, se austrijski drzavnici daju u ovim poslovima vuci na najvjerojatniji nacin od magjarskih zanos. To neznanje nanosi ogromnu stetu ne samo Dalmaciji, nego cielom austrijskom obrtu i trgovini; jer se sve zeljeznice na jugu grade prama zeljama i interesima magjarskih industrijalaca i veletrzaca.

18. Kolovoza.

Njegovo Velicanstvo, nas premilostivi kralj Franjo Josip I. rodio se dne 18. kolovoza 1830. Danas se navrsuje ravnih 79 godina, da je ugledao svjetlo ovog svijeta. I ako Mu glavu sjajna kruna resi, kroz taj dugi niz godina mnogo Mu se toga dogodilo, mnogo je gorkih progutao, kao malo koji smrtnik: Ubili mu brata, sina suprugu, lisili ga dakle svega, sto je ljudskom srcu najsvetije! A manje nezgode, sto ljudsko srce paraju, ko bi nabrojio? Pa eno Ga, sijedog Vladara, jos zdrava, cila i vedela! Jedino sto Mu ostade, to je ljubav Njegovih vjernih naroda. Molitvi ovih Svemoguci se nije oglusio i jos im Ga na radost, diku i srecu uzdrzi.

Kao clanovi velike habzburske monarkije u ovim dalekim stranama pridruzujemo se vapaja danasnjem nase brace u domovini i klicemo: Boze, pozivi za mnoga ljeta naseg hrvatskog kralja Franja Josipa!

Poruke i odgovori

Gosp. Ivan Krstulovic — La Serena.

Mirno do 12 srpnja 1010. Ka-

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!

LLANQUIHUE BR. 120 — TELEFON 228

JURAJ JORDAN

mo srece, da je u sjevernom dijelu republike rodoljuba, koji bi se za sama povelo. Vi ste jedini, koji razumijete, sto je i sto vrijedi nasa novina u ovim stranama. Zivili!

KRONIKA

Predsjednikov „veto"

Nj. Pr. Predsjednik republike Chile ulozio je svoj „veto" ka ko mu ustav dopusta, protiv nacrta zakona kojim se odmica la metalima konverzija do 1. a Sije nja 1915., koga je zastupnicka komora bila prihvatila. Na to je ministarstvo pred lo ostavku.

Rek bi da Nj. Pr. Predsjednik kani provest konverziju one 1 sijec ja 1910. kako je bilo za konom o tome regjeno.

Mislimo da se je i vrijeme maknuti!

—

Najnovije brzojavne vijesti kazu, da se je Presjednik predomislio, te da ne ce uloziti veto. Ne bismo se iznenadili, kad bi se i to dogodilo. Amo je sve moguce!

—

Iz uredništva.

Od danas unaprijed odlucili smo izdavati nasu novinu u srijedu mjesto u nedjelju. Cini nam se, da je radni dan zgodniji, posto su nedjeljom zatvorene trgovacke kuce, pa «Domovina» dosta puta progje gradom skoro nevidjena od stranog naroda, a nasa je zelja, da se bas pred njima pokazemo, da smo napredniji.

Tiskara «El Magallanes»

Poznato je nasim citateljima, da «Domovina» izlazi u tiskari «Magallanes». Doduse je do sada bilo dosta nedostataka, ali se tiskara danomice poboljsava kako bi bila jedna od najboljih u Magallanesu. Za sve popravka hoce se troska i volje. Volje ima, ali do danas ni jesu doticala pomagala.

Ucinilo se, sto se moglo. Od stare tiskare uregjuje se nova. Tako je danas namjesteno pet strojeva, biva: veliki za tiskanje lista, dva manja za omanje radnje, jedan za crtanje i jedan za sivanje knjiga zirom — sto sve pokrece motor na petrolej.

Kasnije ce doci i nasa slova. Opet govorimo za ovakova poduzeca se hoce sredstava. Da ih namaknemo hoce se volje i narodne svijesti. Tiskara je vlasnistvo naseg covjeka t. j. gosp. Petra Hrdala. Red je dakle, da tog naseg covjeka potpomazemo i sve nase radnje njemu povjeravamo mjesto ii kod drugoga. Pokusajmo dakle pomoci nase poduzece! Ako ne budemo zadovoljni rabotom, onda se posluzimo i drugamo. Jad na nama ne ce biti krivice, jer smo tim dokazali, da smo se u svijetu uvijek drzali nase zlatne: Svoj k svomu!

Stedionica (Caja de ahorros).

U proslom mjesecu srpnju bilo je u drzavnu stedionicu:

Polozeno	$ 70.021.70
Povraceno	48.118.06
Povisica mj. pologa	21.903.64
Saldo mj. lipnja	329.61h.93
Polozeno je u sve	$ 351.518.57

Kako se vidi ovaj mladi drzavni zavod uspijeva sjajno.

Pozar.

U srijedu oko ponoca pojavila se vatra u kuci gosp. Boza Stiepcevica. Kroz malo minuta kuca bi obracena u pepeo. Vatra je zahvatila takogjer i pobocke kuce, ali su joj vatrogasci zakrcili put. Jedna od pobocnih kuca bila je osjgurana, dok druge nisu, pace u izgorjenje nije nikó ni stanovao od narug pet mjeseca.

Putnici.

Parobrodom „Orsana„ stigao je amo gosp. Petar Violic, iz Orasca.

Na istom parobrodu putuju za Peru gg.: Luka Zlosic i Ivo Gjanovic, iz Orasca, Antun Kolendic, Andro Pecar, Marko Milos, Ivankovic, Pavo Surko, M. Uskokovic, Frano Lale i Ivo Sieta, svi okolice dubrovacke.

Putnici uzivaju dobro zdravlje.

Otputovao u domovinu.

Gospodin Antun Pavao Stambuk, cinovnik na ovdjesnjoj banci „Punta Arenas", otputovao je u domovinu, da proslijedi svoj nauk.

Dobar mu put!

„El Cinematografo.

Tako se zove humoristicni tjednik koji jeju nedjelju ugledao prvi put svjetlo.

Dok uzvracamo na pozdrav mladom drugu zelimo dug zivot!

Dar «velezdajalcima.»

Gosp. Antun Kusanovic, poznati hrvatski rodoljub i gosp. R. Stock darovasa po 1 liru, kao pripomoc stradajucim obiteljima tobozniih «veleizdajnika u Hrvatskoj.

Novac ce biti opremljen preko povjerenika dicne «Materinske Rijeci»—gosp. Andrije Juricica.

Ugledali se i drugi u ovaj plemeniti primjer!

RAZNO

Velika Gimnazija na Cetinju.

Skolska godina u Velikoj gimnaziji zavrsena je 18 pr. mj., kada su ucenicima razdate svjedodzbe o skolovanju i vladanju. U ovoj skolskoj godini u svih sedam razreda bilo je 271 ucenik, od kojih su u toku godine otpali 20. Ucenika prvog reda s odlikom bilo je 44, prvog reda 107, drugog reda 37 i treceg reda 17, a 46 su ostali da polazu popravni ispit. Stipendista je bilo 30. U ovoj gimnaziji je radilo osamnaest nastavnika, megju kojima je i upravitelj. Iduce skolske godine otvara se u ovoj gimnaziji i osmi razred, te ce tako Velika gimnazija biti potpuna.

Turska vjera se priznaje.

U nasoj monarkiji osim Bosne do sad turska vjera (Islam) nije bila priznata zakonom, t. j. niko nije mogao biti drzavljanin, tko je bio turske vjere. Sad je predlozen gospodarskoj kuci austrijskog sabora zakon, kojim se islamu priznaje jednakost sa svim drugim vjerama. I u Hrvatskoj ce trebati doskora takov zakon stvoriti. Po tom novom zakonu priznaje se postovanje i zastita svim turskim vjerskim propisima. Samo jednomu ne — po turskom zakonu smije naime muz imati vise zena, a po nasem kaznenom zakonu cini onaj, tko se vjenca sa dvije zene — zlocin. Stoga se i Turcima u monarkiji (osim Bosne) nece dozvoljavati, da uzmu vise zena. Ali i u Bosni sami Turci drze, da je i jedna zena cesto odvise, pa nema u cijeloj Bosni Turcina, koji bi imao vise od jedne zene. Eto, tako vremena prolaze. Nekada smo se tukli sa Turcima: za krst castni i slobodu zlatnu. Dok smo se mi tako tukli, oteo nam je Svabo i Madzar nasu vlastitu slobodu, a sad eto vidimo, da je sva ta krv i borba bila zaludu, jer eto sad ce pred zakonom biti ravna svaka, pa i turska vjera. A tako je i pravo.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA

Ljekarna i Drogarija

Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na losta i na malo.

Juraj Matetic

— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS

— STEDIONICA —

Drzavni dobrotvorni novcani zavod.

— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od £0 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od jneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjeseci rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje se dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) tankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi

Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze nikó zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u nozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara 2 po p., da se popovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakote radnje. Nedjeljom ovara samo od 10 lo 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

upravitelj.

Hotel Plomplon

Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA

Permanentni izbor pokujstva za

Spavaonice i Blagovalista

Jeftinije nego igdje.

FRANCISCO RABAGLIO

— Ulica Roca —

Mayer Braun

Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumana» bureta od 100 l.

Vina bijeloga bureta od 60 l.

Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.

Riza «Carolina», «India-Rangon».

Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.

—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.

—— Vunenog rublja.

—— Cizama za djecu.

—— Obuce za gospoje i gospodu.

—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic

Atacama ug. Progreso

Telefon br. 64

Predaja mesa

Najbolje vrsti

Najboljeg sijeka u teritoriju

Uzorne cistoce

Cijene bez utakmice.

KROJACNICA

"La Elegancia"

Calle Nuble N. 769

Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.

SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina

Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.

VINA LAS PALMAS

u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak

DETAILLE, HENKES & C.ia, -- *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.

Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

straga, a u utorak je uapsen i doveden u zatvor zagrebackom sudbenom stolu ubojica dr. Marinic.

Puceki su bili najugledniji najumucniji u kotaru, Pokojniku je 39 godina, ostavlja udovu s cetvero djece.

Nesretni France, koliko li zbog tebe pade glava, koliko li se dogodi zla u Hrvatskoj!

Anketa o tezackom pitanju u Splitu.

Splitsko kotarsko poglavarstvo sazvalo je anketu o tezackom pitanju, kod koje sudjeluju sa strane vlastnika zemalja upravitelji njihove staleske organizacije D.r J. pl. Tomaseo, D.r L. Pezzoli, kanonik L. pl. Ivanisevic i D. Mikacic, a sa strane tezaka upravitelji „Tezacke Sloge" A. Jurasin, S. Ivanisevic, A. Sirotkovic, te D.r J. Smodlaka, kao pravni savjetnik tezaka. Prva je sjednica bila u prosastu subotu, a nastajuce biti ce svake dalje subote u vecer. Glavna je svrha anketi, da pripravi materijal za eventualno zakonodavno uredjenje pitanja, a uzgredno da po mogucnosti poluci privremeni sporazum izmedju tezaka i vlastnika.

Slikarije u dubrovackom Dvoru.

Centralna komisija za uzdrzanje spomenika bavila se slikarijama na plafonu drzavnog arhiva u Dubrovniku. Generalni konservator prof. Kubitschek oznacio ih je zanimivom i dobrom mletackom radnjom iz polovine 16. vieka. U obce su u dobru stanju, ali kako su bile obijeljene, pa opet ociscene, kad se dvor popravljao, ima na njima jos ostataka vapna, a drvo, na komu su naslikane, na nekim je mjestima puklo. Centralna komisija preporucila je da se slike ociste, a pukotine zaliepe.

Vladarev ukor obstrukcionistima.

Becke novine pisu, da se je kralj, pri otvoru tauerske zeljeznice, vrlo nepovoljno izrazio o obstrukciji. Bio bi rekao: „To sto se sada dogadja u parlamentu, prava je sramota". Predsjednika Pattaia upitao je kralj kod cercla: „Hoce li ici u parlamentu"? Pattai je odgovorio: „Nadam se da ce ici". Kralj: „Mora ici, inace bi bio skandal".

Namjestnik Bosne-Hercegovine i vojnicka podjela.

„N. F. Presse" javlja, da ce sada nji vojni zapovjednik podmarsal pl. Varesanin biti skoro imenovan namjestnikom Bosne i Hercegovine i da bi u isto vrieme sliedila vojnicka podjela dviju pokrajina. Bilo bi, to jest, uredjeno 15. vojeno tjelo za Bosnu i sjevernu Dalmaciju, a 16. za Hercegovinu i juznu Dalmaciju.

Zarucke kraljevne Jelene.

Kraljevna Jelena, kcerka srbskog kralja Petra, zarucila se je sa ruskim generalom Orlovom.

Nesreca pri radnji.

Dogodila se je u Gruzkom pristanistu velka nesreca. Pri izkrcavanju kamenog ugla sa jedne teretne ladje neopreznо padne sa drvenog mosta jedan nosac zajedno sa vrecom punom ugljena u more. Brzo ih nekoliko priskocise, te mu pustise jednu gredu da se za nju uhvati. U toliko se je nakupilo na drveni most puno svieta, netko iz znatizeljnosti a netko da pomogne. Most je bio slab da uzdrzi toliku masu na sebi i poceo da puca. Svjet je poceo da bjezi, ali kasno, jer se most prelomi i njih do petnaest upane u more. U tom casu kad je prelomljeni most padnuo zajedno sa celjadi, ubio je trojicu radnika, a u padu ranilo ih se je do 10 osoba. Sva tri unesrecena radnici su Hercegovci. Jedan ostavlja sestero, a drugi cetvero djece, a treci bio je mlad i vrlo razvijen i jak mladic.

Kod ministra zeljeznika.

Proslih dana bili su kod ministra zeljeznica u Becu narodni zastupnik Biankini i nacelnik gradaTrogira g. Madirazza, da mu preporuce gradnju sporedne pruge Trogir-Sucurac. Biankini je takodjer preporucio zeljeznicki spoj luke Cavtata sa zeljeznom prugom Gruz-Zelenika.

Razpusteno obinsko viece u Selcima.

Doznaje se, da je razpusteno obcinsko viece u Selcima na Bracu, a to radi nesporazumka izmedju viecnika, uslied kojega je poslovanje vieca i uprave bilo onemoguceno. Upraviteljem je imenovan g. Grgo Andreis.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN SANTAFILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu! —

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se akmice.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog

» PALE ALE » »

Whisky GAELIC

Cigareta CAPSTAN

» THREE CASTLES

Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicito velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje pucem, a osprse Austro Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u kratkom sterminu uz lekuci Londonski vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuratia N. 6 p. T. — TRST

Hotel I.° razreda

Cijene na stan i hrana. Koji govore u Americi i koji se povracaju

Osobne pazi na hranika pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na desta

— Za objedu poseb na sluzba na kucu

— Prepreduccima znatan popust

— Slanina, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na desta uz cijene za cudo niske

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zeli me se za kamestanje novca na prvu hipoteku, kupnje i prodaje nepokretnina za svoj i tuji racun

Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Concepcion ug. Chiloe. —

A. W. SCOTT

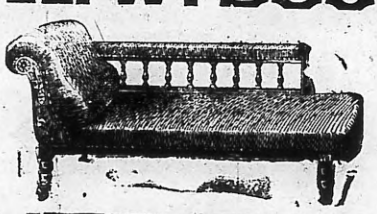

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboljeg vrsti i najfinijeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cisteca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z. dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrib i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: Petar Gasic
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 59 | Punta Arenas, na 25 Kolovoza 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic

KAFANA I BILJAD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevideа primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Šenkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupeca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC

Colchagua izmed Aconcagua i Chilc.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Ataćama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahljev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije protiv slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Ataćama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA

Za racun inozemskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:

Pokucstva, zeljezna ploca (imitacija kamena i opeke) te zulja, igaraez, sagova i cilima, cirackih sprejeva (na ruku i nogu) setava srebrnih nikalnih i listnih, sahat ura i stjenih u vlastitom roku, konzerva razovrsnih.

A. M. ARENTSEN

Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK

Putnicim parobrodima primio:

— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opeljivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Plutа za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahljev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Nuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo CHINA VINO Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Promet robe izmedju Austrije i Ugarske.

Austrijsko ministarstvo trgovine izdalo je nedavno statistiku prometa izmedju Austrije Ugarske. Izuzev drage kovine, uvezeno je robe iz Ugarske u mjesecu svibnju 1909 god. u svem D 94·2 miljona, docim je u Ugarsku izvezeno u vriednosti K 111·5 mil.

U mjesecima sjecnju do uključivo svibnja 1909 iznosio je ukupni uvoz iz Ugarske vriednost od K 430·7 mil., dakle za K 31 mil. vise nego u istoj periodi prosle godine. — Za isto to vrieme iznosio je izvoz u Ugarsku K 522·7 mil. t. j. K 22·5 mil. vise, nego li u istoj periodi prosle godine.

Prema tome pokazuje bilanca za Austriju aktivu od K 92 mil. prema K 109·5 mil. u isto vrieme prosle godine.

Euharistički sastanak u Dubrovniku.

Velike su pripreme za ovaj sastanak, kojemu ce ucestvovati i deset biskupa. Da se omoguci i siromasnijima ucestvovanje, jedan je gospodin darovao organizatoru sastanka don Anti Glumcu u Splitu K 230. Razpisan je uslied toga natjecaj na popust pri voznim cienama.

Sanatorium becke obcine u Rabu.

Javlja obcina Rabska: Gradsko vicce becko prihvatilo je predlog, da se gradi sanatorium u Rabu.

Austro-Ugarski Veritas.

Ovaj institut klasificirao je u mjesecu lipnju o. g. 63 broda, od kojih su bili: 17 austro-ugarskih, 31 talijanskih, 7 grckih i 8 turskih. — Po vrsti bilo je 5 parobroda, 5 bark-ova, 2 brigantina, 7 skuna, 15 goleta, 5 kotera, 15 trabakula, a ostalo su bile manje brodice.

Ratni brod „Radetzki".

U srpnju je bio u Trstu porinut u more novi ratni brod Radetzky". Svecanom porinucu prisustvovao je prestolonaslednik Franjo Ferdinand sa suprugom. Prigodom porinuca, izdalo je pomorsko zapovjednistvo svecani spis, u kojemu su opisana sva tri broda, koja su nosila i nose ovo ime. U tom spisu prikazan je — uz sjajne ilustracije — razvitak moderne brodogradnje. Prva fregata „Radetzky" nacinjena je g. 1851, te je bila iz drvene konstrukcije, a obuhvatal je 2108 tona sa 360 konjskih sila. Momcadi je na njoj bilo 372 glave. Danasnji orijaski patni brod obuhvata 14.450 tona sa 20.000 konjskih sila i sa 816 momaka. Druga fregata „Radetzky" potjece iz g. 1872, pa danas sluzi u Puli kao topnicki skolski brod.

Srbska svecanost.

Na Kosovu polju blizu Knina, oko crkve Lazarice, po obicaju, i ove je godine liepo uspjela. Bilo je mnogo izletnika izvana, kraj Srba i Hrvata. Iz Dubrovnika je bio priredjen skupni izlet sa srbskom glasbom. Izletnici sa Kosova htjeli su da posalju razglednicá sa pozdravima zagrebackim „veleizdajnicima". Te su se razglednice kupile na jednom mjestu. Nu dosao je oruznik i sve je te razglednice zaplienio. U zdravicama na Kosovu izticalo se je bratstvo Srba i Hrvata. Dubrovcani, na povratku, zaustavise se u Splitu, gdje je njihova glasba priredila koncerat. I tom prigodom doslo je do velikih manifestacija za slogu te se je klicalo i grivama danasnjeg razima u Hrvatskoj.

Smrtne osude u Hrvatskoj.

Pred sudbenim stolom u Bjelovaru osudjeni su 1. lipnja o. g. na smrt na vjesalima Jakob Hajak, 27 godina star, sluga u selu Crlenjaku (opcina Vojakovac), i Andro Crlenjak, 23 godine star, iz Crlenjaka, ozenjen, a 24 lipnja Petar Bojceta, 50 godina star, iz Rogoze, kotar Garesnica, i to prvi zato, sto je iz zasjede ubio iz puske Adama Ljubica, slugu u selu Crljenaku, drugi zato, sto je Hajaka na to nagovario; to je bilo 1. studenoga 1908, a tijelo je pronadjeno 12. travnja o. g. u djubrcu na njivi Andre Crljenaka; treci, Bojceta, osudjen je zato, jer je ubio svog zeta Lazu Trbojevica, kojega je g. 1907. primio u svoju zadrugu, iza kako se ovaj povratio iz Lepoglave, gdje je odsjedio pet godina radi ubojstva. Ubio ga je 17. svibnja o. g., isjekavsi ga sikirom, dok je ovaj spavao, jer ga se buduci bojao napasti, jer je Lazo bio jak covjek. Branio se, da ga je ubio zato, sto mu se zet vazda grozio, da ce on njega ubiti.

26. lipnja osudjen je pred mitrovackim sudbenim stolom na smrt Palo Jaso iz Stare Pazove, covjek od 27 godina, jer je ubio svoju zenu, koju je zamrzio, drzeci, da dijete, sto mu ga je rodila, nije njegovo.

Izgon srbskih ucitelja.

Turske oblasti u Staroj Srbiji odlucile su izagnati srbske ucitelje iz Kasa-Palanke s pozivom na zakon o klasarenju po zemlji, a ujedno rade i o tome, kako ce srbske organizacije raztepsti. Ova je viest proizvela konsternaciju u Biogradu, pa „Mali Zurnal" izrice bojazan, da ce Mladoturci jos ostrije postupati sa otomanskim Srbima, cim ima se polozaj ucvrsti.

Objesio se.

U Zadru je bilo nadjeno u Blazekovicevom parku, u jednom

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. - Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu sobranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3 69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i vecma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prelini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya.

D. DEPOLO

Ekoslizana prodavaonica sahata i zlatarija
Popravci spadajuci u strukti izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Govor Frana Supila.

U sjednici od 12. srpnja na zajednickom saboru u zeo je rijec hrvatski delegat Frano Supilo da u ime hrvatsko-srpske koalicije kaze u stvari ovo:

„Mi smo prama ovoj vladi stali u oporbi jer ne samo sto se nije pokazala voljna sanirati mnogobrojne povrede nagomilala je i nove, pogotovo zeljeznicarsku pragmatiku. Taj postupak izazvao je jednodusno nepovjerenje cijelog hrvatskog naroda prama vladi.

Zajednicka vlada kusala je narodnu oporbu rastepsti te se latila da zavadi bracu Srbe i Hrvate, da rastepe koaliciju dok nas ne obdari napokon rezimom Franko-Rauhovim" kakova nema u Evropi.

Taj rezim tisti Hrvatsku vec dvije godine sa neustavnoscu i apsolutizmom a da nema sabora. Uz mnogobrojna nasilja zemaljski se novac trosi bez proracuna. Sva su ustavna obiljezja nasilno oskvrnuta. Zakoni o slobodi stampe, o pravu sukupljanja, o cistoci izbora potpuno su izigrani. Javna je sigurnost ugrozena. Krsi se narodni imunitet, a najbezdusnija rabota jest, sto se ovom rezimu podvrglo i hrvatsko sudstvo, po kojemu se izvrgao proces protiv Srbima, nad kojim se zgraza citava kulturna Evropa; te baca krivnju na zajednicku vladu. I pravo je, jer ova proglasila je Raucha kao provodica ovoga apsolutizma. S toga pojmljivo je da se nase ogorcenje prama toj vladi jos vece povecalo.

Mi se ne pacamo u ugarsku krizu al naglasujemo, da smo pristase opceg, jednakog, tajnog i izravnog prava glasa i to na najdemokratienijoj podlozi, a sto se tice najaktuelnijih pitanja, koja su nam zajednicka, to izjavljujemo, da u ujima pridrzajemo podpuno slobodne ruke. Mi bismo se za ta pitanja tek onda angazirali, kad bismo imali jamstva da ce nam pri tom biti zasticeni basi drzavopravni, narodni razvitak.

Odstranjenje apsolutizma u Hrvatskoj mora biti najaktualnije pitanje ne samo za Hrvatsku vec i za Ugarsku, jer u oci ne jasnoga polozaja, u koji ugarska vlada ulazi, moze danasnji nacin vladanja u Hrvatskoj biti opasan precedens i za Ugarsku posto hrvatski narod sve vecma sumnja, da li ce uopce doci do sredjenja normalnih prilika prama Ugarskoj. No usprskos tomu ova vlada u svojoj izjavi nije se niti dotakla protuustavnih i bespravnih odnosaja u Hrvatskoj. Ona nije izjavila da kani postovati ustav i prava kraljevine Hrvatske. Za to hrvatski delegati toj vladi uskracuju povjerenje.

Govornik je svoje ocitavanje zavrsio uz burno odobravanje hrvatskih delegata.

RZOJAVKE

Biograd, 24.

Svestenici Kruseva odlucise bezposliciti, ako im se ne povisi plata za njihov teski trud.

———

Op Ur. Valaj cuda! Grehota, sto u Srbiji nema dosta siba, da se ovim trutovima nasaraju legja! Da ce se dati u besposlicu! A kad su radili?

—

Santiago, 24.

Zastupnicka je komora odbila, su 51 protiv 6 glasova, Prejednikove opaske k zakonu, kojim se konverzija otklanja do god. 1915.

Naskoro ce se otvoriti

Rotisserie Française

— *U ulici Roca* —

KRONIKA

Stogodisnjca.

Da se sto dostojnije proslavi stota godisnjica chilenske nezavisnosti, koja pada do godine na 18. rujna, palo je vise predloga po novinstvu i s privatnih strana. Municipalno je vijece pak odredilo i poduzelo vec korake, da se taj sretni god proslavi jednom gospodarskom izlozbom i podignucem spomenika na glavnom trgu generalu Bulnesu, komu ce se takogjer podici spomenik i u Santiagu.

—

Manuel Bulnes se rodio 1799 u Concepcioni. Bilo mu je tek 11 godina, kad su patriote poceli raditi o nezavisnosti. Otac mu je bio spanjolski kapetan, a majka chilenka. Uljegao je vojnistvo po volji svog oca, ali, protiv volje istog, najvise je koristio domovini u borbi za slobodu i nezavisnost. U 21. godini ga imenovase kapetanom, a 1841. bi izabran predsjednikom republike. Njegova uprava bila je mira i napretka.

El gobierno de los Estados Unidos del Brazil i la mision cientifica creata.

Nekoliko primjeraka knjige gornjeg naslova primili smo ovih dana. Tko zeli imati ovu knjigu, dosta je da se svrati u ducan gosp. L. Milosa, gdje ce mu se mukte pokloniti.

Fiestas patrias

Ako preprave ne varaju, regbi, da ce se ove godine domovne svetkovine proslaviti velikim slavljem, kao nikad do sada.

Narocita za to komisija (u kojoj ima clanova svih narodnosti, a za nasu je gosp. S J. Paravic), sakupila je do danas lijepu svotu, koja prolazi 6.000 talira, po cem se vidi da narodno osjecanje nije spalo usprkos sve to vecma padajuce chilenske novcane vrjednote.

Naprijed samo! Nasa nova domovina, ako poradimo zivo za nju, dat ce nam, ako Bog da, sve sto nase srce zudi!

Licne vijesti.

Gospodin Spiro Tomasevic, pravoslavni Srbin iz Boke kotorske, a stari nas naseljenik i trgovac u Iquipue, od nazad nekoliko dana nalazi se ovdje, da opravi neke trgovacke posle. Gost je svog starog znanca i vjernog prijatelja gosp. Davida Dragicevica. Postarskim parobrodom povraca se opet u Iquique u krilo svoje obitelji. Zelimo mu dobar put i uspjeh u raboti!

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 24·40.
1 kruna	1.10.

RAZNO

Ne ljubite mrtve.

U Budimpesti se je nazad vremena dogodio doista zalostan slucaj, koji treba svakoga da pouci, da se mrtvaci — ne ljube. Prije nekoliko dana umrla je tamo kcerka jednoga postolara. Njezin brat, koji sluzi kako vojnik u Velikoj Kanizi, dodje na poziv roditelja kuci, te ocajan, sto je izgubio svoju milu sestricu, ne sluteci nikakvoga zla, poljubi nekoliko puta pokojnicu na usta. Jos isti dan povratio se brat u Kanizu, ali je vec na putu osjetio, da mu je mucno, pa je morao biti odveden u garnizonsku bolnicu. Lijecnici odmah konstatirase, da je inficiran mrtvackim otrovom, sto ga je svojim usnama usisao. Usprkos svim nuznim upotrebljenim sredstvima sa strane lijecnika, da ga spase, ipak im je trud bio uzaludan, jer je vojnik poslije nekoliko ura umro.

Povjest cigana.

Iz milanskog „Corriere della Sera" prenasamo opsirne i vrlo zanimljive podatke o povijesti cigana: Cigani te nepopravljive skitalice, koje su cesto puta pogibeljne, te su strah i trepet cijele Evrope kamo ih se ponajvise nalazi, porijeklom su iz Indije a navlastito il Beludjistana i Pendjaba. Cigani, koji zivu u tim predjelima imaju sve fisicne osebine, obicaje, nosnju pace i sam jezik slican astalim ciganima; koji su rastrkani sirom zemlje. Oni se pocese doseljivati u Evropu pocetkom XV. vijeka. Prvi se cigani iselise iz Egipta, te nakon dugog lutanja i tumaranja dodjose u Bolognu god. 1422. Od to doba pak sve do danas u svim povjesnicama spominju se najostrije mjere poduzete proti njima. Najveci dio nalazi ih se u Rumunjskoj, te je kraljici i cuvenoj spisateljici Carmen Silvi poslo za rukom ustanoviti tacan broj svih cigana, nastanjenih diljem Rumunjske, koji dosize do 220.000 i svi su ti danas rumunjski podanici. U Turskoj ih ima 95.000; toliko u Ugarskoj. Koliko ih ima u Spanjolskoi toliko u Niemackoj okolo 40.000; dok ih naprotiv u Engleskoj nema nego samo 4.000, a u Francuskoj samo 1.000. Spanjolski cigani prozvani „gitanos" razlikuju se od ostalih, sto nikada ne prelaze granica zemlje. Muskarci bave se radom okolo gvozda i kositera, a zenskinje se posvecuju plesu. U Ugarskoj su cigani podvrgnuti vrlo strogim naredbama policije i ne smiju bez osobite dozvole uci u grad. Medju ciganima u Njemackoj svakih sedam godina njihov poglavar ili vodja sakuplja okolo sebe svoje pleme i ide s njim na svecanu predaju kraljevskog prstena novo-izabranog kralja, koji ne trazi od svojih podanika nista drugo do li jednoga maloga haraca. U Engleskoj sa takozvanim „gypsies" vlada kraljica, koja ima u svojoj vlasti i sam zivot svojih podanuka. U Francuskoj prozvani „bohèmiens" nakon smrti svoga kralja sakupljaju se na jedno potajno mjesto i tu pozdrave tri puta tri zvijezde, koje oni stuju i drze za vodilice, zatim izaberu novoga kralja. Oni znaju tako to tajnim drzati, da nitko ne zna za ime kralja ili kraljice cigana „bohèmiens".

Zeljeznicka pruga Kairo-kap.

Ponovnim dolazkom Sirdara Sir Reginald Wingate-a iz Somali-zemlje u Kairo, krenuti ce odlucno napred jedan prevazni uspjeh na polju razvitka: produljenje zeljeznice Kairo-Kap, juzno od Khartuma. Pruga ce se graditi zapadno od Modroga nila u Daljini 1—3 milje od obale, a nema pri toj gradnji

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!

LI ANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 223

JURAJ JORDAN

spomena vriednih zaprieka. Dosada dozvoljena sredstvo pokrise trosak puge od 65 milja duljine juzno od Khartuma. Dozvole ce novog proracuna doduse biti na razpolozbi tek u listopadu, ali se nadati, da ce se nastojanjem Sirdarovim dobiti odmah daljni novac, posto je gradnja sredinom mjeseca doprla vec do po prilici 50 milja. Dalnji Kod Kosti na bielom Nilu gradi se vec most koji ce otvoriti iztegu do El Obeid-a u Kordofanu. Tu je srediste produkcije gume, koja ce tako moci svoje proizvode u El Obeidu krcati izravno za Port Sudan, To znaci nedvojbeno hitar procvat za El Obeid, a u drugu ce ruku dosadasnje stovariste za ovu granu obrta, Omdurman, podjednako zadrzati svoju vaznost kao najvaznija postaja za karavane mekkanske.

Protivnik krasnog spola.

Sav se americki zenski svijet uzbunio i podigao citavu revoluciju negodovanja i gnjeva proti jednoj knjizi svencilisnos profesoraStarra, koji je raz pravljajuo o zenama, bio prema njima vrlo stroh i okrutan. On je rekao, da je zenu nemoguce smatrati civilizovanim stvorenjem, jer da je ona u zadnjoj dubini svoje prirode puna barbarstine. Nadalje veli on, neka se nadje jedan jedini covjek, koji bi mi mogao pokazati a ma samo jednu jedinu zenu, koja je postala zaista velika u knjizevnosti, znanosti i umjetnosti. I njezin razbor — je razbor jedne niske prirode. Ona traži svagdje simbole i predsudu, ona stvara nove sekte, koje se razlikuju od divljacke kakove religje samo poimenu. Zena nije u dvadeset stoljeca pokazala niti jednom, da je ona mnogo napredovala prema svojim golim sumskim sestrama, bilo to u pogledu ljubavi, u pogledu kicenja ili uporavljivanja raznih mirisa. Zena je sa svojim bitnim svojstvima prosla kroz jedno siroko doba, a da se njen ustroj nije u nicem ni najmanje promjenio. Ona osjeca uvijek potrebu, da poluci svoju svrhu pomocu prevare i izdaje, gdje bi je mogla da poluci izravnijim i postenijim putem. Zena zivi u nekom starom svijetu, prozeta je drevnijim osjecajima i pokrecu njome stari podsticaji. Njeno zanimanje na sve drame i dogadjaje, koji mirisu po krvi, istice potpunoma njen divljacki znacaj. Ona je vjecna divljakinja i to je donekle izvinjava.

PODLISTAK

Chilenska povijest

Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost

5. Aninski klanac.

Kad je vojska u Mendozi bila spravna, trebalo je da rat pocne u Chile, da se pomuti spanjolski nadzor u kordiljerama. U ratno doba za vojsku je mucan prolaz kroz andinski klanac. Gorostasna i visoka brda tvore kao jednu zidinu, sto dijeli Chile i Argentinu. Studen, sto se osjeca po visinama pokritim snijegom; krsevite putanje da se uspne na vrh i sagje na protivnu stranu potreba nosenja hrane, sijena za zivotinje oruzje i municiju, sve se to sastalo zajedno, da otesca prijelaz vojske San Martina. Prijetila je takogjer pogibelj, kad bi Marco del Pont poslao spanjolsku vojsku da zaprijeci prelaz vojske oslobditelja. To se moglo dogoditi vrlo lako, jer na nekim mjestima puta ima vojska osloboditelja morala se zadovoljiti, da joj progje momak po momak kroz klanac jadikovac. Konji i mazge nijesu imali prostora ni da svrnu natrag. Artilerija se nije mogla prenijeti nego samo razcinjena i natovarena na teretnim zivotinjama. Na nekim je mjestima bilo dosta dvije stotine spanjolskih vojnika, da zaprijece prolaz cijele patriotske vojske. I nabdjeveni sa dostatno municije na visini, realisti su mogli poubijati patriote, bez da se ovi obrane napredovanjem ili uzmakom.

General San Martin promjeri pogibelj i sa uobicajenim razborom poduzme sve shodne mjere, da ga spanjolci ne napadu u putu. Prije neg se uputio posalje nekoliko patrola, da razgledaju klance kordiljere do Santiaga. On odluci proci Uspallatu i doci u grad San Felipe; ali je htio uvjeriti spanjolce da on moze proci i kroz druge klance i zato je naredio obaci kordiljeru na tri razlicita mjesta u Juznom Chile. U isto doba Manuel Rodriguez i drug patriote sastave odjele konjanika, dobro oruzanih za navalu na realiste chilenske. Ovi bi vitezovi navalili nenadno na nekoja sela, napali spanjolsku vojsku i sve zarobili, sto bi tu naasli.

Jednom zgodom Manuel Rodriguez, u pratnji cetvorice vitezova, priblizi se Melipilli i obagje bliznja sela trazeci patriote, koji bi ga pratili u grad. Sakupi oko osamdeset ljudi bez oruzja. Samo on i cetvorica bi jahu oboruzani sabljam i pistolom.

Na 6 sati u jutro dne 4. sijecnja 1817. Rodriguez prispije u Melipillu sa svojim ljudima. Svi ugju vicuci: Zivila domovina! Smrt gotima? Pukibl je slijedio po ulicama, vicuckao i oni, do kuce predstojnika. Rodriguez naredi ovomu, da mu predade sve novce, koje je utjerao za porez da ih posalje gobernadoru Marco del Pont. Predstojnik, nemoguc inace, jer je sav puk bio uz Rsdrigueza, izvrsi nalog i predade mu novce. Rodriguez pogje na placu, progovori puku u ime domovine i porazdijeli mu novac predan od predstojnika. Po podne ostavi Melipillu i povede kao suznja jednog oficira i dvojicu vojnika bataljona „Talavera".

Vijest o ovom dogodjaju uplasi Marco del Pont-a, koji je bio vojnik za paradu, a ne za rat. On se samo znao dobro obuci, jos bolje pojesti i ovlastiti San Bruna da sijece patriote. Ali s tim ne sprijeci da puk doceka San Martina, kao otkupitelja, niti savlada strasni nemir, u komu se nalazio zbog glasova o dojducoj invaziji, Marco del Pont je danomice bio izvjescivan o prepoznavanju klanaca sa strane San Martina i umisljao je da patriote sa svih strana prodiru u Chile. Smucen tim i preplasen smjelim upadicama Manuela Rodrigueza, ucini, sto, je najgore mogao uraditi; razdijeli svoju vojsku rad obrane na sve strane: a ostavi slobodan prolaz Uspallate, kud je dosao San Martin sa svojom vojskom. San Martin naigje na putu na nekoliko odjela spanjolske vojske i savlada ih bez poteskoce. Spanjolci, iz lugjastva i zapustenosti Gobernadora, nijesu bili nista ozbiljna uradili, da zaprijece prelaz vojske osloboditelja. Plasljivost Marco del Ponta i njegova vojnicka nespobsnost, veoma je koristila uspjehu San Martina.

Dne 8. veljace 1817. general San Martin dogje u grad San Felipe sa svojom vojskom. Tu malo opocine i slijedeceg dana proslijedi put. Spanjolci na brzu ruku sjedine voju vojsku, a 12. veljace branitelji domovine slavodabitno ju pobijede na polju Chacabuco.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA

Ljekarna i Drogarija

Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na tosta i na malo.

Juraj Matetic

— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS

— STEDIONICA —

Drzavni dobrotvorni novcani zavod.

— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dnova prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane tkogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi

Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 niljaae talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

ALBERT BUST[illegible], upravitelj.

Hotel Plomplon

Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA

Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora.

Ogledala velikih.

Cijene veoma niske

Jeftinije nego igdje.

FRANCISCO RABAGLIO

— Ulica Roca —

Mayer Braun

Ataeama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumaña», bureta od 100 l.

Vina bijeloga bureta od 60 l.

Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.

Riza «Carolina», «India-Rangon».

Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.

—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.

—— Vunenog rublja.

—— Cizama za djecu.

—— Obuce za gospoje i gospodu.

—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic

Ataeama ug. Progreso

Telefon br. 61

Prodaja mesa

Najbolje vrsti

Najboljeg sijeka u teritoriju

Uzorne cistoce

Cijene bez utakmice.

KROJACNICA

"La Elegancia"

Calle Nuble N. 769

Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.

SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina

Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.

VINA LAS PALMAS

u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak

DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.

Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

zakutku guste sume, objeseno mrtvo tielo jednog vojnika. Ustanovilo se je, da je to neki Withak, mladic od 19 godina iz Ceske, koji je svirao u vojnickoj glasbi. Ne zna se, sto ga je natjeralo na ovaj korak.

Nadvojvoda Franjo Ferdinand i nase starine.

Prosle zime ustupilo je obcinsko upraviteljstuo u Omisu nekoliko starinskih kamenih spomenika Kupelwieseru, vlastniku otoka Brioni kod Pule, radi cega bilo je u pokrajinskim i beckim novinama raznih dopisa i za koje je spomenike konservator splitskoga kotara Msg. Bulic trazio, da budu povraceni na svoje mjesto ili u splitski muzej. Medjutim darovao je Kupelwieser ove predmete nadvojvodi Franju Ferdinandu, koji ih je dao smjestiti na carskoj yachti „Miramare". Prigodom svoga boravka u Splitu dne 7 o. mj.. poklonio je nadvojvoda ove predmete splitskomu muzeju, naglasujuci vise puta, da hoce da dade time dobar primjer, da se starinski predmeti ne smiju izvoziti iz pokrajine.

Matica Srpska u Dubrovniku.

Ove godine stupila je u zivot Matica Srpska u Dubrovniku, koju je osnovao srpski dobrotvor Kostantin Vuckovic.

Tutorstvo srpsko-pravoslavne crkvene opstine u Dubrovniku, kao uprava Matice Srpske, u nedjelju 1. avgusta ov. god. proslavilo je pocetak maticina rada, uz crkovni obred, i svecanu sjednicu u spomen zavjestaocu.

Trializam i Madzari.

Magjarski „Pester Lloyd" donosi uvodni clanak poznatog politicara Dr. Rudolfa Havassa o trijalizmu. Havas izvodi kako su dalmatinski politicari Vicko Milic, Dr. Pero Cingrija i drugi austrojili „narodno vijece". Ova organizacija imade svrhu da sprovede ideju trijalizma. On — politicar Havas — zali Dr. Cingrju i ostale da se stavise na celo ovoj akciji, koja istiskuje i ohladjuje i ono malo simpatija Hrvata i Jugoslavena spram Madzara. Madzari ce vec nastojati, da onemoguce trijalizam od kojega Hrvati i Jugoslaveni i otako ne bi imali nikakve koristi. Havas s toga ne vjeruje, da ce ostali Hrvati, Srbi i Jugoslaveni iskreno pristati uz to pogubnu ideju trijalizma.

Masaryk u Beogradu.

Iz Beograda se javlja da je onamo prispio Dr. Masaryk u svrhu da sabere neka nova data glede veleizdajnicke propagande. Masaryk kani o ovoj stvari govoriti i u delegacijama, a u tu svrhu potrebno mu je uputiti i u neke sitnice. Misli se da ce na povratku iz Beograda svratiti se i u Zagreb.

Sazivdalmatinskog i istarskog sabora.

Proslog mjeseca konferirao je Dr. Tre je Pavisic sa min. predsjednikom barunom Bienerthom o sazivu dalmatinskog sabora. Ovom prigodom Bienerth je izjavio da ce dalmatinski sabor biti sazvan polovicom rujna.

Glede saziva istarskog sabora pouzdano se doznaje, da ce vlada jos ovoga ljeta sazvat istarski sabor na izvanredno zasjedanje svrhom da se sabor konstituira i da se izabere novi zemaljski odbor. Trscanski namjesnik princ Hogenlohe vec je predlozio vladi novo presjednistvo, kcje ce biti ovih dana imenovano. Zemaljski kapetan bi imao biti Dr. Ludoviko Rizzi a Dr. Matko Laginja kao potkapetan. U novom rem. odboru biti ce prama ugovoru izabrana dva hrvatska prisjednika.

Preslusavanje Nastica.

Ima nekoliko dana da se u zagrebackoj Bastiliji producira toliko ocekivani krunski svjedok Gjorgje Nastic. U svojim iskazima ne kazuje nista nova sto bi nas moglo zainteresovati, premda se sili, da svojim pripovijedanjem bude sto zabavnijim.

Konstituiranje Hrvatske Sokolske Zupe „Gundulic".

Proslog mjeseca je konstituirajuca skupstina zupe u prisustvu izaslanika drustava, koji spadaju u zupu te su bili birani u sredisnji odbor:

Starjesina Dr. Melko Cingrija, podstarjesina Dr. Roko Arneri (Korcula), tajnik Josip Onyskiewicz, blagajnik Krsto Galjuf, revizori: Gabrijel Cugelj (Metkovic), Ivo Dezulovic Ruso (Janjina), Ante Cetinic (Blato), Dr. Mice Misic i Antun Sez.

Zupa namjerava prirediti svoju prvu javnu vjezbu jos ovog ljeta u Dubrovniku kao u svom sjedistu.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN SANTAFILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu! —

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se akmice.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog

» PALE ALE » »

Whisky GAELIC

Cigareta CAPSTAN

» THREE CASTLES

Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u finim sterlinama po tekucoj Londonskoi vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuratia N.° 6 p. T. — TRST

Hotel I.° razreda

Prima na stan putnike, koji dolaze u America i koji se povracaju

Osobito pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Cesnja trosa na malo i na desta.

— Za cijelu pasebna sluzba na kucu.

— Prepredacima znatan popust.

— Slanina, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na desta uz cijene za rode ture.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zavodi se za kamesnanje novca na prvu ekspozu, kupuje i prodaje nekretnine za svoj i tudji racun

Prisluze vrlo nisko.

— Pisarna Colchagua og Chile. —

A. W. SCOTT

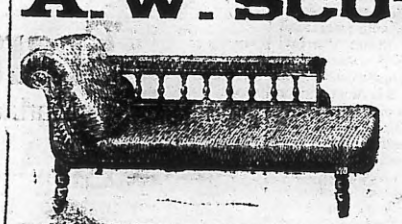

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje meso na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Meso najbolje vrsti i najboljeg sjecka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cisticu uzima. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabukule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajguju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 25.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjenje, stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se naruzbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 60 | Punta Arenas, na 1 Rujna 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAR
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijesteninâ, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog e egantnog pokucstva, garantirano solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog-spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERI A SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, seceme bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozemskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:
Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) **tezulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih sprejeva** (na ruku i nogu) **satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjeseg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.**
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
— — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — —
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opeljiva nje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.
ANTON RADANOVIĆ
Ulica Nuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Englezki glas o hrvat s kom pitanju.

Poznati onglezki pisac S. Watson priobcuje u Morning Postu od 17 lipnja clanak pod naslovom „Narodnostno pitanje u Austro-Ugarskoj". Englezki publicista osobito iztice ogromnu vaznost hrvatskog pitanja za evropsku politiku i njegovu vezu sa velikim problemima, koji su zimus svraculi na sebe paznju britanskog javnog misljenja. Od dogodjaja u Hrvatskoj—razlaze on—zavise ne samo sudba Dalmacije i novo anektiranih provincija Bosne i Hercegovine, vec cjelokupna buducnost hrvatsko-srbskog naroda. S te tocke gledista posmatrana Hrvatska potaje stozerom balkanske politike i zauzima jedinstven polozaj medju zemljama habsburzke monarhije. Jer preko Hrvatske i jedino pomocu Hrvatske mogu biti riesena dva osnovnu problema monarhijine politike. Jedan unutrasnje prirode — zamjena dualizma federacijum — drugi spoljnje, a to je ujedinjenje Hrvata i Srba pod zezlom Habsburga. Kada dalje imamo na umu vaznost hrvatskog elementa kao cuvara Adrije protiv iredentizma, kao strategijske veze izmedju Beca i Bosne i kao glavnog odpora protiv magjarizacije, tada necemo pogresiti, ako visoko ocienimo znacaj sadasnje situacije u Hrvatskoj.

Za tim potanko razlaze o zadnjim dogodjajima u Hrvatskoj —od zeljeznicarske pragmatike do „velezdajnickog" procesa— pa zavrsuje: Moze biti da su ovi progoni bili nuzda, da bi se cementiralo bratstvo Srba i Hrvata i da bi so svima pokazalo, da buducnost Hrvatske leži i osniva se na slozi njenih sobstvenih sinova, a ne zavisi od dinastije u Beogradu. Ali je doslo vrijeme, kada ovi progoni treba da prestanu. i nadamo se, da ce monarhija, odbijajuci svaku dalju koncesiju magjarskoj koalciji, dok ne provede izbornu reformu i ne izkupi svecano dano obecanje o obcem pravu glasa, insistirati takodjer, da se ucini kraj danasnjem rezimu u Hrvatskoj, Problem srbsko hrvatskog ujedinjenja najglavnije je pitanje balkanske politike i od njegovog riesenja zavisi buducnost i obstanak habsburzke monarhije.

S. O. Papa za obtuzene „velezdajnike".

Iz Rima javljaju milanskoj „Persoveranzi", da je papa Pio X, koji redovno prati razvitak zagrebadkog procesa, uzbudjen strogoscu, kojom se postupa sa obtuzenicima, pa da se je izravno obratio pismom na Njegovo Velicanstvo Franju Josipa, moleci ga za osobno posredovanje, da se okrutno ne postupa proti obtuzenicima.

Demokratska skupstina u Dubrovniku.

Pisu iz Dubrovnika, 25 srpnja: Danas je bila ovdje skupstina demokratske stranke. Doslo je odoslanika najvise iz srednje Dalmacije, posebnim parobrodima. Bit ce ih bilo po prilici oko 700. U povorci su jutros dosli u grad, pozdravili obcinu i nacelnika i onda se razisli. Skupstina je bila u „Bond", kazalistu. Na njoj je izneseno i primljeno izvjesce o radu stranke. Poi koncu skupstine vladin je izaslanik htio da se legitimiraju ucestnici, nu onda je predpredsjedatelj D.r Smodlaka zakljucio skupstinu. Iza skupstine bio je skupni objed u dvorani Hrv. Sokola, po podne izlet na na Lokrum, a u vecer komersa na Pilama. Najvise se je klicalo slogi Srba i Hrvata. Mir nije bio nigdje porusen.

Dubrovnik obitavaliste nadvojvode.

Javljaju iz Dubrovnika, da ce se tamo, nakon ustrojenja dubrovackog vojno-zbornog zapovjednistva, stalno nastaniti jedan nadvojvoda.

Sukob.

Torpednjaca „Scorpion" sudarila se je, prigodom vjezbe nedaleko od Sibenika, sa oklopnjacom „Erzherzog Karl" Torpednjaca je jako ostecena, ali je ipak sama doplovila u pulsku luku.

O zeljeznici Bugojno-Arzano.

Ciamo u zagrebackoj „Hrvatskoj": Sa podjelom vojne komande u vezi je gradnja pruge Bugojno-Arzano. Posto Magjari ra tu prugu nece da znadu, gradit ce se ona kao strategicna, a inicijativu preuzimlje ministarstvo rata.

Bojcot protiv Slovenaca u Trstu.

Trscanski talijanski listovi propoviedaju bojkot protiv Slovenaca u Trstu i pozivlju obcinstvo, da osnuje veliku gradsku praonu, da tako slovenske prale ostanu bez posla. Nijedan Talijan da ne smije kupovati kruh iz Barkovlja i mlieko iz okolice trscanske. Napokon svim slovenskim sluzavkama, kao sto i radnicima i namjestenicima mora se odkazati. Trscanski iredentisto igraju se vatre, pod kojom bi jednog liepog dana sami mogli osvanuti.

Niemci proti nasem priestolonasljedniku.

Pred nekoliko dana boravio je u Becu nacelnik Trogira, Madirazza. Priestonasljednik nadvojvoda Franjo Ferdinand pozvao ga k sebi na ladanje i zadrzao ga kao gosta u svojoj obitelji dva dana. Ovom prigodom izjavio je nadvojvoda, da je on veliki prijatelj Slavena. Radi ove izjave berlinska stampa u veliko napada nadvojvodu i podsjeca ga da nije tome davno, kad je izjavio, da nece nikada zaboraviti, da su Habsburgovci njemackog roda.

Njemacki car o ruskoj politici.

Novine javljaju, da se je kod posljednjeg sastanka sa ruskim carem njemacki car Viljem vrlo pohvalno izjavio o politici Stolipinovoj, i ovome kazao: „Moram pohvaliti i Vasu politiku prema Poljacima, sa kojima valja najstrozije postupati, tim se oni mirnije drze. Drukcije s njima nema mira". Naravno, da Njemackoj ide i te kako u racun, ako medju onim silnim miljonima Poljaka u Rusiji, vlada zbog takvog ugnjetavanja vjecito nezadovoljstvo i mrzanja Ruse. Tesko Rusiji dokle god budu njenu politiku iz Berlina hvalili!

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i **Francuskog u buretima od 56 do 225 litara.** — Veliki izbor vinija i likera u sanducima **iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama** i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — **Zlatnih i srebrnih nakita.** Stolnog posugja — Cizama postola i galosa — Gotovih odnela. **Postelja i biljaca.** — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najbolje vrsti. Cijene umierene — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu prebranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaje

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Ekoitirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Prosvjedujemo!

Sve mjesne novine pisale su o „kontrabandu", koga je pocinio, na zalost, **nas zemljak** Jure Martinic. Mi o tomu nijesmo pisali ni rijeci, cekajuc kako ce se stvari **razviti**, tim vise sto je svaka novina samo opisivala slucaj, bez **nadodati** ni soli, ni papra. I nijesmo mislili ni pisati o tom, posto znamo i uvjereni smo, da od kada postoji svijet i dok ga bude i na njemu ljudi, uvijek ce se naci neko, te ce i kontrabanat praviti, a da se niko pametan tomu ne zacuditi. To je toliko naravno, ko sto je naravno, da kokos nese jaja. Malo nas je pak sto bud jednoga svaki od nas pojeo nije, pa bilo bas o koke ili pak od noja. Opet velimo, nijesmo mislili pisati; a ako to sad cinimo, dao nam je povoda «Chile Austral» Incensijer je lijepo nositi i ko umije n ime dobro baratati, dosta pu ta svakome ugodi, ali do ta puta se i prevari: dok kadi jednoga, drugomu zasmudi i previse. Spomenuta se novina, po svom obicaju, ovaj put istrcala predaleko: Kuje u zvijezde pronicavost armatura Brauna, koji je dotole dopro, da je Martinica i dao uapsiti; pere ga po sedam zakona i da se nije sjetio citateija i oglasivaca, htijase uprijeti prstom u «Austrijake». Nu mi smo to izmed redaka razumjeli isto, kao sto razumijemo Brau novo nastojanje, da zbaci sa sebe odgovornost, kao armatur.

Ispricati cemo u kratko stvar. Od nazad dvije godine dana pocelo se dokazivati, da u Chile stize silni kontrobanat i na svrhu se zakljucilo, da je godimice erar ostecen za vise milijuna. Punta Arenas je slobodna luka, ne placa se na nisto carine, pa je za to pala sumnja, da svi pokriomcareni predmeti polaze od amo. „Okretniji" zastupnici prikazivali su u zastupnickoj komori nacrte zakona, po kojima bi se i u Punta Arenas imao staviti carinarski Ured. U ime „puka" odilazile su u Santiago znatne svote novaca iz Punta Arenas i, *como por encanto*, carinara ne bi postavljena. U zadnje doba vrhovni upravitelj carinara ulozio je sve sile, da dokaze, da kontrabanat ipak dolazi od amo i da je drzavni erar ostecen godisnje za svotu, koju prije spomenusmo. Da se tomu stane na put predlozio je, da se u Punta Arenas stavi carinarski ured, koji ce funkcionirati kao takov, samo sto se ne ce carina placati, da ne sprijeci procvat ovog cvatuceg teritorija.

Trebalo je da se nagje jedan glupak (drukcije ga se ne moze okrstiti) da, za vrijeme najstrozeg nadzora, naumi provesti na sjever Republike nekoliko stvari, kao cigara i svile, od vrijednosti 700 forinta, u buretima napunjenim lojem, koji, kao nacijonalni produkt na sjeveru ne placa carine. Ovaj je pratio svoju trgovinu i kad mu je u luci iskrcanja bila zaplijenjena, pobjegao je.

Kuca Braun i Blanchard ima jednu parobrodarsku prugu izmed Punta Arenas i Valparaisa. Na njihovu je brodu i isao kontrabant (naravno bez njihova znanja), a kako primaju bogatu subvenciju od vlade, nije im bilo drago, da se upire prstom na njihove parobrode i trazili su pригоду, da bi se i sumnje isprostili. Dosao im je u zgodno vrijeme slucaj Martinica i clan tvrtke Braun, kako je shvatljivo, upre svom silom, da ga sebi u prilog izrabi. Odmah poduzme sve shodne korake (a ne smeta, kako ce ispasti, tice se „austrijaka!"), uteče se sudu, a moj ti sud zatvori odmah ducan Frana Dragicevica, koji prodao toj i Jura Martinica, jer mu je ime i prezime odgovaralo onamu kontrabandiste, a ulazio ga je u stvar, kao i Pilat u vjerovanje. Da mu zatvore ducan bi o je dostatno, da se zove Jure Martinic i da tuzitelj ne pozna drugog Juru Martinica, nego njega. (O sudu i sudcu ovdje ne cemo govoriti; lako je. kupiti repu za rodakvu, jer su slicne). Kad je to napako izaslo, gosp. Armatur je dao traziti po nortu Martinica pravoga, koji je bio i uapsen, sto nije nikakvo cudo, jer i ako je pobjegao, nije se znao sakriti u drugu republiku, a imao je za to vremena cijeli mjesec dana: On je utekao jednako, kao sto i slijepa kokos nagje gdjegod zrno.

Svak je svoje srece kovac, pa neka mu bude, kako je i radio. Ali sto nam se ne dopada, to je, sto bi nas se htjelo i u ovoj dalekoj zemlji — zrabiti. Armatur se koprca samo za to, jer njegov brod nosi kontrabant, a mi da stojimo skrstenih ruka? Ne! Branimo se, dakle! Mi uvjek placamo *el pato*.

Zanimani carinarski upravitelj tvrdi. da se erar ostecuje godisnje za vise miljuna. U nasoj naseobini nije toga, koji bi posjedovao ni 100 hiljada. Znade se da zivemo bolje od drugih siromasnih slojeva, ali je poznato i to, da i radimo vise od njih, a i jos vise stedimo. Niko se, dakle, nema prava s nama prati. To je nedostojna drskost! Ne dopustamo, da se slucaj jednog naseg glupog brata izrabljuje u druge svrhe! Glupost se mora krstiti — gluposti. Pocinja glupost onaj, koji od jaja hoce da napravi bacvu. To nek upamti svaki onaj, ko bi htio da se igra s nasom dobrotom! Sto je preslano, nije ni macki drago!

Prosvjedujemo!

Kundurarije.

Govori se:

Da je gosp. *Caminasempre* dobio telegram iz Santiaga od jedne visoko polozene osobe, da se u Puntarenu ne ce staviti aduana en vista, da su uhvatili jednog austriaka u kontrabantu.

Da Chiloti ne ce vise saditi patate, nego kopati zlato, iz straha od kompetencije iz Porvenira.

Da ce porvenirani poslati u fond „Chile Austral" 50% od coseche sijena i zobi za rekompensu za reklamu.

Da su s jednog fara pitali u guverna topove za obranu proti naufragima, jer da vincisteri kraj batuka slabo gagjaju.

Da je alto comercio odlucio proslaviti fiestas patrias ove godine, posto se konversion odmakla za 1915, a bodege se nalaze pune merkaderije.

Da ce tom prilikom udarati glazba u dragocjenom kiosku na placi, gdje su do sada stale motike i maskllini, a ispod njega pjevale za yapu zabe iz gliba.

Da neki krcmari reku malomu vendeduru od «Domovine», kad se pokaze na vratima *ya tengo*, a nijesu je kupili nikad od kada je pocela izlaziti.

Da je to ministra izvanjskih posala u Vieni veoma obradovalo, pa da je odmah izdao naredbu, da se oplete nekoliko miljara ulara i posalje za odlikovanje u Puntarenu.

Da ce spomenute ulare dovesti Mihanovicevi vapori, kad ucine prvi viagj,

RZOJAVKE

Santiago, 30.

Kola donekle uznemirujuca i istodobno nevjerojatna glasina, da je vlada primila brzojavku od vojnog atachea chileskog poklisarstva u Perú, gosp. ma Hurtado, u kojoj ovaj tvrdi, da je u Blizini Tacne smjesteno sedam hiljada peruanskih vojnika spravnih za boj, a druge cetiri hiljada, da se isto tako sprav ne nalaze u Moquegui.

K tomu nadodaje, da je peruanski strategijski plan zauzeti Tacnu i Ariu u dne 18. rujna, kad Chile slavi domovne svetkovine.

Istodobno se javlja, da je Chile odlucilo poslati u Aricu jedan odjel ratnog brodovlja, spravna u svaki tren za boj.

Bec 31,

U Galiciji se pojavila kolera.

Atena 31.

Prestolonasljednik ce se odreci casti vrhovnog zapovjednika vojske.

Lima 31.

Bojati se, da ce se kroz kratko vrijeme Perú zaratiti sa Bolivijom, ako druge drzave ne posreduju u pitanju pravorijeka argentininskog presjednika.

KRONIKA

Rijetki Jubilej.

Blagonaklonoscu g.g. Pazinovicâ dosla nam je do ruka okolorednica Admiralata plemenitog tijela bokeljske mornarice, kojom se pozivlju svi Bokelji diljem svijeta, da dokazu, kako im je patriotska ustanova dicnih pradjedova najsvetiji amanet, te da zato priteku u pomoc Bokeljskoj mornarici, koja dne 18 i 19. rujna ove godine slavi veoma rijetki i znameniti jubilej: hiljadu i sto godina svog opstanka (Utemeljena je 800. godine).

Kaze umiljato ta okolorednica:

«Godine su nista u bezkrajnosti vremena, ali iljadu i sto godina ogromni je razmak vremena u zivotu jedne ustanove, kakovo je ovo Plemenito Tijelo, kojemu zivot nije vazda tekao poput sretna broda, — broda, kojemu je vazda povoljni vjetar duvao u napeta jedra, vec broda, u koji su udarali, visoki valovi uzburkanoga mora i razne druge nepogode vremena i u tomu je pravo bitno obiljezje **jedanaestovjekovne** prosolsti **Bokeljske Mornarice,** obiljezje, koje svakomu domorodcu napunjuje srce zadovoljstvom i ponosom i koje povisuje i uzvelicava vrijednost slave, koju ocemo, da Bozjom pomocu proslavimo.

Kad bi ove gradske zidine, ovo more i ova brda mogla progovoriti kako bi nas zacarala velicanstvenim slikama proslog sjaja i prosle slave, iscezlog blagostanja i gospodstva! Svega toga ziva je slika nasa Bokeljska Mornarica. Ona je uprav zadnji ostatak nekadasnje nase slavne proslosti, u koju je svaki Kotoranin i svaki Bokelj, koji cijeni predaje svojih pradjedova, duboko zaljubljen i na sto gleda ponosom i patriotickim odusevljenjem».

Oh! koliko je dican, slavan plemenit nas patnicki narod! Je li se koji od nasih putnika namjerio po svijetu na slavljenje ovakvog rijetkog jubileja? Nije! a mislimo da i ne ce! sto u nasoj dragoj domovini imamo, nigdje u svijetu ne mozemo viditi.

Bokelje, ovdje nastanjene, kao dostojne sinove svojih dicnih pradjedova ovom prilikom srdacno pozdravljamo: Slavan van korijen, na diku vam bio podmladak!

Gospodarstvene vijesti.

Ramon Brozovic htio nekog

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

dana vidjeti mjesec u dnevnoj svjetlosti. Pri tom poslu se toliko zanio, da je izasao na neku stazicu, koja ga je dovela u jedan mah pred astronoma redarstvo posjedaje posebne celije. Tu su bijeli i povesti naseg Ramona, al kako su ga pomnjivo vukli, omakao im se i razbio glavu od kadrmu. Mje-te u celiju poresose ga u «Cruz Roja», a odatle u bolnicu.

Jos se da danas nesto pravo ko je bio visi astronom — on ili redari!

Cinematograf „Ideal".

Gosp. Julij Biget kupio je cinematograf „Ideal" i naruciо nove viste, koje ce stici do devetog ovog mjeseca. Tada ce stupiti pred opcinstvo novi poduzetnik sa vrlo biranim programima.

Zelimo mu dobar uspjeh.

Rotisserie Française.

U proslu nedjelju bila je otvorena tacno na 11 sati prije podne. Bilo se tu zgrnulo mnostvo musterija, a nije falilo glazbe ni pjevanja. Oni, koji su bili nazocni, hvale se da su dobro prosli.

(Nije zaludu Kraljevic Marko kazao, da je najbolje ono vino, koje se mukte pije! Op. Ur.)

Iz aredalstva.

Mnogi se tuze, da su ovih dana primili „Domovinu" neuredno — nekomu je falio prosli, a nekomu predprosli broj.

Zalimo, da se to dogodilo, ali nijesmo krivi. Raznasaoc novine prosle srijede nije dosao, a o tomu nas nije obznanio. Mislimo da ce s predproslim brojem biti napravio trgovinu: prodao mjeste uruciti onomu cigovo je.

Pobrinuti cemo se, da se to unaprijed ne dogodi, ako bude moguce to uraditi u Punta Arenas.

Ponovno pitamo oprost i ako nijesmo nimalo krivi.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi	$ 24·40.
1 kruna	1.10.

RAZNO

Izvanadna sreca.

To se desilo u Backoj, na pustari kod Antavira, nekom siromaseku, po imenu Jasu Covicu. Kopao je neku jamu u dvoristu, kad al u jedan mah opazi, da je zemlja nesto meksa. Stade dublje kopati, kad al ispod asova prosuse se zrna. — zita. Kad je nastavio kopanje vidi, da je naisao na neku staru — zitnicu. Prizove u pomoc susjede i vrijedno se latise kopanja. I gle ispostavilo se, da je to bila velika zitnica, u kojoj je bilo smjesteno preko pet vagona zita. I zito je sasvim u dobrom stanju, ma da je najmanje do sto godina bilo ispod zemlje. Tu je zitnicu pravio jos djeda toga Jase Corica, pa se tako dsailo, da je nekoliko rodnih godina bilo jedno za drugom i nije mu trebalo to zito posje stari djeda iznenada umre i ne kaza nikom gdje je zakopao zito. I tako ostade pod zemljom. I to se zito sada sasvim dobro moze prodati, vriednost mu je nekih 15.000 kruna.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost

6. Bitka kod Chacabuca.

Vojska patriota je marsi ala u dva dijela: jednim je zapovie dao O'Higgins, a drugim regentnski general Soler. San Martin je zapovjedao su ob. i svoje je naredbe priopcivao putem adjutanata izbra ih izmed najboljih oficira.

Spanjolci, smjesteni po brezuljcima Chocabuca, opazali su kretnje patriota s polozaja veoma pogodna, da se odapru San Martin odredi, da oba dijela navale zajedno i dok O'Higgins navali s desna, Soler navali s lijeva. O'Higgins, koji je zapovjedao skoro polovinom vojske, obavi naregjenu kretnju bez potoskoce i zapocne boj sa Spanjolcima prije nego je mogao navaliti general Soler s lijeva. O'Higgins je sokolio primjerom vojnike. on je isti trazio pogibelj i osobno upravljao navalom. Zbio se se slucaj, da je O'Higgins su dva bataljona napao s bodezima spanjolce, koji, buduc u mnogo vecem broju odapru se junacki i prisile ga na uzmak.

Uslijed zamrsenog slucaja, Spanjolci su se cijenili pobjednicima; ali O'Higgins preustroji svoje hrabre bataljune, naredi navalu konjanika i ponovi nastaj bajunetama. Tu ga je i sam San Martin pomogao i svojom prisutnosti dao nove snage patriotima.

Spanjolci nijesu mogli odbiti ovaj drugi nasrtaj; ali su se branili junacki, uijesu izgubili pozicije, dok nijie stigao general Soler sa svojom divizijom i dao im razumiti, da su propali. Nastaj neocekivani granadira i lovaca okonjenih ove divizije odluci konacnu pobjedu patriota.

Spanjolska vojska, potucena, ostavi bojno polje njedno s puskama, topovima i zivezom. Oficiri i vojnici, zabunjeni, pobjegu glavom bez obzira put Santiaga. Patriote su ih slijedili, da im ne uspije reorganizirati se i da bez oklijevanja zauzmu glavni grad. U ovoj bitci izgube Spanjolci 500 mrtvih i ranjenih i 600 zarobljenih. Patrioti su imali samo 200 sto mrtvih, sto ranjenih.

Reklo se da je San Martin dobio bitku kod Chacabuca iz svog gabineta u Mendozi. I to je istina. Svojom razboritosti on je predvidio sve potrebe vojske i sve pogrjeske spanjolkih vlasti u Chile. Za to je i uredio svoju vojsku, da joj nista ne pofali na putu i opredijelio trajanje putavanja iste takovom tacnosti, kao da bi bile kazaljke ure.

Dne 24. sijecnja 1817., u oci dana izlaska iz Mendoze, San Martin je pisao jednom svom prijatelju u Tucuman slijedece: „Na 6. veljace naci cu se u dolinama Aconcague, a na 15. je Chile mrtvo ili zivo." I, sto rece, ne porece: 8. veljace se utabori u San Felipe, glavnom gradu Aconcague, a 12 veljace povrati Chilenskoj zemlji slobodu nezaboravnom bitkom kod Chacabuca.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d. i t. d.
Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od £0 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane tkogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.
Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze nako zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se ured 2 po p., da se polovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti prista adjenima. N ara samo od 10 do 11 s. pr. p. ali samo da prima pologe.
upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora.
Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izrajuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu. SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DHTAILLH, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*
ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **oo cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Talijanska kunkurencija u Srbiji.

Ovo sadasnje vanugovorno stanje sa Srbijom oteze se vec suvise dugo, tako da ce trgovinski odnosaji izmegju nase monarhije i Srbije biti za duze vremena poremeceni, a veliko je pitanje, da li ce ti odnosi ikada biti tako tjesni, kao sto su nekada bili. Jer s jedne strane Srbija veoma zivo radi na tome, da svojim proizvodima pribavi stalne pijace van austro-ugarske monarhije, s druge pak strane drzave saima se silama trude, da svojim industrijskim i trgovinskim artiklovima potisnu Austriju i Ugarsku sa srpskih pijaca. Tako u novije doba cak i becki i budimpestanski listovi sa zalosgu konstatuju fakt, da da Talijani veoma vjesto eksploatisu vanugovorno stanje izmegju nase monarhije i Srbije. Talijanski trgovacki agenti i putnici u velikom broju posjecuju gradove u Srbiji, te sklapaju sve tjesnje trgovinske veze i ondje, gdje je do sada austrijska i ugarska trgovina dominirala. Na taj nagin trgovina austro-ugarske monarhije sve se vecma potiskuje iz Srbije, i gordiji se trgovacki krugovi tuze, ako ovo stanje jos duze ustraje, da nece ni vrijediti sklapati trgovinski ugovor sa Srbijom, jer ce dotle strana trgovina austrijsku i ugarsku trgovinu sa srpskih pijaca potisnuti sasvim. I sama srpska vlada podpomaze sklapanje trgovinskih veza izmegju Italije i Srbije, jer, kao sto jedan list iz Milana javlja, srpska vlada daje talijanskim putnicima 75% popusta na srpskim zeljeznicama.

Iseljevanje bosanskih Muhamedanaca.

Bosánski klub u Carigradu razvio je jednu djelatnost protiv pokreta za iseljavanje Muhamedanaca iz Bosne i Hercegovine. Vredi spomenuti, da se izvjestan broj begova, koji se vec od duze vremena iselio iz Bosne, ponova vraca na svoja stara ognjista u Bosnu i Hercegovinu.

I opet kazna.

Zemaljska vlada u Bosni i Hercegovini bas se svojski trudi da u sto potpunijoj boji predstavi, „predustavno" stanje. Skoro svakog dana kaznjava ona uredništva „Srp. Rijeci" silnim globama ne bi li je ugusila. Tako posljednji broj „Srpske Rijeci" saopstava dvie kazne od 900 kruna, na koju je sud nju osudio. Dosada je kaznjena sa 9670 kruna i 55 helera!! Tako strahovite kazne ne mogu dugo izdrzati ni veci listovi po broju citalaca bez skupljanja priloga.

Vojna obvezanost nemuslimana u Turskoj.

Ratna je komisija podastrla komori izvjestaj o mogucnosti rekrutiranja nemuslimana i predlozila zakonsku osnovu, koja se na to odnosi. Veliki je vezir uzzvo odobravanje hriscanskih poslanika potpomagao ovu zakonsku osnovu i izjavio, da povlaci svoj predlog o utjerivanju vojne takse. Veci dio komore je izjavio, da prima predlozenu zakonsku osnovu.

Turska i bugarska carska titula.

List „L. Turquie" veli, da je tur ministarstvo inostranih djela izdalo zapovjest sofijskom komesarijatu, da ni po sto ne vizira bugarske pasose s titulom „Ferdinand I. car Bugara". Dalje pomenuti list veli, da je ta naredba izazvala veliko nezadovoljstvo, ponajvise medju bugarskim trgovcima; jer im se time ometa trgovinski rad. „Ali dodaje „La Turquie" — za to je kriva sama bugarska vlada, koja je, zeleci da dá veliku titulu svome gospodaru, stvorila ovakvo stanje, te je stoga duzna da ga sama i propravi".

Nasice u oklopu.

Mnogima za raspravi je upala u oci cudnovata forma tijela Nasticeva. A to je otud jer Nastic nosi oklop! On nosi pancir ispod kosulje. Kao kakav vladar boji se atentata nozem! Pa ko da dirne u jednog Nasticá! Ko da okrvavi ruke krvlju ovakvog covjeka? Ako se moze govoriti o kazni za nj, onda ce to biti najveca — ako sto duze pozivi. U dvorani suda stoje dva narocita strazará, da svaki cas priskoce, ako bi mu se ko približio.

Mazaryk o Nasticu.

Profesor Masaryk izjavio je pred jednim novinarom, da on Nasticeve izjave ne drzi izpravnim, osobito pako onu, koja se tice autora revolucijonarnoga statuta. On znade, tko je statut sastavio, a to pogotovo nije bio Milan Pribicevic. U cijeloj toj aferi nije on jos svoju zadnju rekao. Dalnja njegova odkrica ovise o tom, kako ce se parnica dalje razvijati. On je u Beogradu bio samo, da si pribavi dalnje informacije.

Najnoviji zulum Rauchovih zandara.

Na Petrov-dan je u selu Trzicu bio hram crkve Zandari zaokupise nekog Srbina seljaka, koji se nedavno vratio iz Amerike, pa je nosio znacku drustva „Amerikanski Srbobran". U tom naigje iz crkve prota jovan Vukelic, starac od 70 godina, pa pokusa posredovati, umirujuci i seljaka i zandara. No besni zandar se prodere na njega pretece mu, i prota se mirno udalji. Ali sutra ga pre zore zandari izvukose iz kreveta i otjerase ga pjeske u okovima u Slunj, kao najgoreg zlikovca.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTAFILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu! —

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se akmice.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog

» PALE ALE »

Whisky GAELIC

Cigareta CAPSTAN

» THREE CASTLES

Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i albuma. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a osobe Austro Ugarskim drzavljanima javljam da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u iznosima sloboduim po tekucoj London ske vrednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N. 6 p. p. — TRST

Hotel I" razreda

i time na sian i putnike koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobita pazn na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju.

MESARNICA

— Prodaje mesa na malo i na dosta

— Za obitelji posebna sluzba na kucu

— Preprodavacima znatan popust.

— Slanine masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za sklapanje novca na prvu ekspiziciju, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuge racun

Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

A. W. SCOTT

Pokujstva

STIPIČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboljo vrsti i najboljeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cisteca uzorno. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrangjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i carare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradite]e; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 61 | Punta Arenas, na 8 Rujna 1909 | Godina II.

Casa Croata
Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD:
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredjija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 93 Telefon 127
Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zelenj, sociva, tij stearina, muke, katalanske perudi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnik pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sa
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERI A SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, pulem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnice.
Knjizica nezapljenliva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozemskih kuca prodajem uz obalene cijene slijedece predmete:
Pokujstva, zeljezna ploca (imitacija kamena i opeke) tepiha, agurasa, sagova i cilima, civacih sprojeva (na ruku i nogu) satova srebrnih nikelnih i zlatnih, suhog voca i sirupa u ukusnom soku, kolonjske razdestilacije.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca mi je obskrbljena najboljim i jeftinim trgovinom.

ŽELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opeljivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Nuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinje.

Zeljezasto Seravallovo CHINA VINO Agustin Donegri jedini vodiceij.

Iz domovine.

Darovani arhivi Zrinjskih i Frankopana.

U najskorije vrieme obogatit ce se nas hrvatski zemaljski arhiv u Zagrebu bogatim darom. Na intervenciju predstojnika arhiva dra. Bojnicica pokloniо je naime Albert Thurn-Taxis, koji sada stalno boravi u Regensburgu, hrvatskomu zemaljskomu arhivu sve arhive i dokumente, koji se nalaze u Hrvatskoj na posjedu obitelji grofa Thurn-Taxis. Posto je ta grofovska obitelj u posjedu arhiva hrvatskih velikaskih obitelji Zrinjskih i Frankopana, to ce tom prigodom pripasti zemaljskom arhivu i spisi te dokumenti iz arhiva recenih porodica. Nas historicar dr. Emilijan Laszowsky pregledao je vec obiteljske knjiznice iz gradova Ozalj, Brod na Kupi, Komorske Moravice, Cice i jos neke druge, te izlucio za zemaljski arhiv vise tisuca razuih izprava. Te izprave poljecu vecinom iz XV. i XVI. stoljeca, te nisu jos nigdje publicirane. Nedakle sumnje, da ce se tim darom u velike pomnoziti arhiv hrvatskih velikaskih povelja i pribrati nove gradje za proucavanje nase hrvatske povijesti.

Novi ugljenik u Bosni

Rudarska industrija u Bosni obogatila se je jednim novim znamenitim poduzecem. U Zagrebu je naime konstituirano Bosansko dionicarko drustvo za industriju ugljena „Una" sa tri milijuna kruna temeljne glavnice. Ovaj je podhvat izazvao zivahan interes industrijalnih krugova u Hrvatskoj i Slavoniji, a s punim pravom. I ne gledeci na inace znacajnu okolnost, sto je to ruduarsko poduzece financirano skoro izkljucivo hrvatskim kapitalom, otvorenje je jednog novog ugljenika za Hrvatsku od velike vaznosti, jer kako je poznato sacinjava pitanje ugljena za razvoj hrvatske industrije osjetljivu potezkocu. Hrvatski ugljen nije dovoljan za pokrice domacih potreba, a strana utakmica, koja gospoduje na hrvatskom trzistu izrabljuje ovaj nedostatak tako, da su ogromne povisice ciena, koje su u posljednjim godinama nastupile, postale prava kalamiteta za hrvatsku industriju. Novo ustrojeno poduzece posjeduje sve produvjete da toj nedaci doskoci, jer njegovi ugljenici, koji leze kod Bosanskog Novoga, dakle nedaleko hrvatske granice, obiluju znatnim kolicinama dobrog ugljena te upuceni krugovi drze, da dotican nalazista spadaju medju najjaca na jugu monarkije. S toga se racuna, da ce biti u stanju, da obskrbljuju dovoljnim kolicinama ugljena ne samo Bosnu, nego i Hrvatsku. Predradnje za poslovanje ugljenika nalaze se u tecaju te ce biti dovrsene za nekoliko mjeseci.

Vocne susione.

Zemaljska vlada odlucila je u Hrvatskoj otvoriti jedno novo polje narodne privrede, i vocne susione. Da taj koristni podhvat bude na sto solidnijem temelju organiziran, izasilje vlada svoja strukovnjake u Hercegovinu, a roziva i sva gospodarska drustva, da i ona izasilju svoje, da u Herceg-Bosni proucavaju sistem ove narodne privrede.—Slavonsko gospodarsko drustvo se tom pozivu odazvalo, pa ce izaslati u Hercegovinu svoga tajnika Gjuru pl. Ilica.

Pokusi sterilizovanja vina.

U drzavnoj strucnoj skoli za vinogradarstvo i pivnicarstvo u Budafoku obavljeni su posle jeseni zanimivi pokusi sterilizovanja mosta i priredbe sampanjca, da se konstatuje, koje je ugarsko vino za tu svrhu prikladno. Dobiveni pelinkovac (vino di wermouth) naisao je na vrlo dobru prodju u Svedskoj, Norvezkoj, Japanu, te u Prednjoj i Straznjoj Indiji Pokusi ce se ove godine u vecem obsegu opetovati. Kako nase vino nema gotovo nikakove prodje, te ga jos na tisuce hektolitara lezi neprodana u pivnicama, valjalo bi i kod nas provesti slicne pokuse, da se vinogradarima sto bolje priskoci u pomoc.

Saziv delegacija.

Oficiozno oglasenje iz Beca javlja, da ce se pregovori za saziv delegacija povesti tek mjeseca prosinca, po cemu se drzi, da se same delegacije ne bi mogle sastati prije druge polovine prosinca. Tvrdi se, da je to odgovor na zahtjev austrijskog parlamenta, da se sto prije sazovu delegacije. Kao povod ovoj neobicno dugoj odgodi saziva delegacija navodi se sjedne strane zelja, da se prije rijesi ugarska kabinetska kriza, a s druge strane i opravdan zahtjev, da se objasni parlamentarni polozaj u Austriji samoj koji je ostao vrlo zamrsen.

Ni zajednicka, ni austrijska, ni ugarska vlada ne mogu zeljeti, da se izadje prije pred delegacije, nego li budu rijesena sva pitanja o unutarnjim krizama. U austrijskoj delegaciji ministar barun Burian ne bi danas mogao dobiti votuma povjerenja, a kako u njoj sjedi 15 Slavena, 3 Talijana i 5 socialnih demokrata, nije iskljuceno, da se jednako neporjerenje ne bi izreklo i barunu Aehrenthalu, jer je on odlucio stiliti bar Buriana.

Za „velezdajnike".

Srbi i Hrvati, koji zive u A-

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinic[illegible]

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 2[illegible]5 litara. — Veliki izbor vinja i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama [illegible] — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka — Svakovrsnih boja i [illegible] — [illegible] najfinije vrsti. Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballest-r

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta. —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadiea, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

BRZOJAVKE

Valparaiso 7.

U Iquique je usidrena eskadra, kojom zapovijeda kontreadmiral Artur Wilson.

Poslat joj je nalog, da za domovnih svetkovina ostane u Iquique sam krstas «Chacabuco», a «O'Higgins», «Blanco Encalada» i «Zenteno», da odjedre u Aricu.

Solun 7.

Grcki podanici cijele Macedonije prosjedovase protiv vjerske politike turske vlade.

Kopenhagen 7.

Danas se sastalo geografsko drustvo na svecanu sjednicu, u kojoj se pricvrstila medalja Dr Cooku, u znak odlikovanja i udivljenja, sto je otkrio sjeverni pol.

La Paz, 7

Govori se, da su odnosaji izmed Chile i Perú veoma nategnuti.

New-york, 7.

Primila se brzojavka iz Nove Zemlje, da je dne 6. travnja kapetan Peary zasadio Sjevero-Americki barjak na sjeverni pol.

Kundurarije.

Govori se:

Da su se ljudi veoma ugrijali, da ove godiné proslave rujanske svetkovine kao nikad prije.

Da su se gaspoje, „Drustva od bolesti" da neizostanu, odlucile tambien i one razboljeti 17., 18. i 19. septembra.

Da je komision od feste patrije odredila 1.200 bakalara za setnju skolske mladosti.

Da ce od te svote svakomu djetetu kupiti po par opanaka en vista da su ulice imbarane.

Da se iz Porvenira tuze, da im je malo 200 *murlaka*, za proslaviti veste od patrije, te da ne bi Puntarena propala, da su im ih poslali jednu stotinu vise.

Da je Mate Mudric gasto al fin 10 centava za „Domovinu".

Da ga je pogusto paragraf od kronike: *Cinematograf.*— Danas po podne nov program uz po cijene u teatru „Municipal".

Da je pobjegao kuci i kazao zeni: Daj brzo vricu simol Fali nam porota, a u dijariju avizava: Cine, Mate, grah, danas po podne nov i probran u teatru uz pol cijene.

KRONIKA

Nudi se uciteljica.

Doslo nam je do ruka pismo uciteljice; gospojice Cecilije Cvetkovic iz Antofagaste, koja se tamo nalazi u svojstvu kucne uciteljice i ciji ugovor svrsava kolovoza 1910. Iz istog razabiremo, da je spomenuta uciteljica svestrano izobrazena, te mimo hrvatski jezik poznaje takogjer njemacki i francuski, a prilicno talijanski i engleski, te spanjolski. Sve je ispite i skole svrsila u sredistu Hrvatske—u Zagrebu. Prije neg se povrati u domovinu, zelila bi ustrojiti bar jednu skolu u Juznoj Americi. Za to da joj ne fali energije i svestrane izobrazbe, a k tomu je u najboljoj dobi razuma i oboruzana velikim iskustvom, Nada se da bi med nama mogla ustrojiti hrvatsku skolu, bolju nego su ovdjesnje.

Donasamo predlog ove odlicne uciteljice nasoj koloniji do znanja. Odista bi korisno bilo, kad bi se ovdje ustrojila hrvatska zenska skola. Mnijenja smo, da su ovdjesnje skole za muskarce dosta dobre, ali su one za djevojcice vrlo manjkave, osobito sto se ruc nih radnja tice. Mnogo nasih djevojcica probire razne nastavne zavode bez da nagju, sto traze. Hrvatska zenska skola bila bi nam od velike koristi, a istodobno nasem narodu nadiku. Nije iskljucena mogucnost, da bi je i djevojcice stranih naroda pohagjale, kad bi bila ustrojena dobro. Predstavljamo na razmisljanje predlog gospojice Cvetkovic svim roditeljima nase brojne kolonije. Kamo srece, da bi ga prihvatili!

Izvoz i uvoz.

Prvog polugodista 1909. iz Chilenske Republike se izvezlo u inozemstvo trgovinske robe u vrijednosti od $ 123,397.533, dok se uvezlo iz inozemstva $ 113,327.774. Prispodobimo li izvoz s uvozom, proistice, da je izvoz nadmasio uvoz za $ 10,069·759

U istom razdoblju prosle godine uvoz je iznosio $ 139 176.672, a izvoz $ 145.134 751. Izvoz je nadilazio uvoz za $ 5.5958.070.

Pesosi u ovom iskazu vrijede 18d svaki.

Vjencanje.

Prosle sedmice vjencao se gospodin Petar Smircic, rodom s Premude, sa cestitom gospojicom Jozicom Jaksic, sestrom poznatog trgovca gosp. Tome Jaksica iz Humca s otoka Braca.

Mladencima srdacno cestitamo!

Otkrit i sjeverni pol.

Brzojavna zica nam kaze, da je Dr. Cook—u poslo za rukom otkriti sjeverni pol. Nazad malo vremena je Mr. Shachleton skoro otkrio juzni, tako da su za izuceni svijet, pronagjene ove dvije nepoznanice. Shackleton je Englez, a Dr. Cook nortamerikan.

Britanski kapital u latinskoj Americi.

U latinskoj Americi britanski kapital dosize £ 716 113.124.

Ova je svota ovako razdijeljena po raznim republikama:

Argentina	£	252.701.560
Mejiko	»	139.247.661
Brazil	»	135.610.024
Uruguaj	»	44.364.801
Chile	»	44.048.405
Perú	»	23.226.000
Venezuela	»	7.731.369
Colombia	»	5.495.400
Costa Rica	»	5.395.400
Honduras	»	3.143.200

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 24·40.
1 kruna 1.10.

RAZNO

„Fjorin".

Koliko smo puta ovaj novac preko ruka premetli, a je li kad komu palo na um, da se zapita, odakle je postala ova rijec?

Vec Dante u „Divina Commedia" na nekoliko mjesta uzimlje sv. Ivana Krstitelja kao simbol novca, na primjer: „La lega suggellata del Batjista". A to zato, jer je jedan stari novac fjoretinske repuplike nosio s jedne strane sliku ovoga sveca, koji je bio zastitnik grada. Isti je novac nosio na drugoj strani liljan („il maledetto fiore — c' ha disvato le pecore e gli agni"). Ljiljan je cvijet, a cvijet se talijanski zove „fiore", po tome se taj novac nazivao fiorino. Ali posto su druge ondasnje talijanske repuplike kovale srebeni novac jednake velicine kao fjorentinska repuplika, to se i ovaj nazivao fiorino, premda nije na sebi nosio cvijet, nego n. pr. zmiju, toranj, kriz itd. To se ime jos i do danas sacuvalo, tako, da ni danasnji poznati austrijski novac, i ako nema na sebi cvijeta, zove se fiorino ili kako mi kazemo fiorin.

Gdje u svijetu ima najvise grmljavine?

Najvisè grmljavine ima na otoku Javi, gdje 97 dana u godini grmi i sijeva. Za Javom ide Sumatra sa 86 dana; Hindustan sa 56; Borneo sa 54; Zlatna obala (u Africi) sa 52; Rio de Janeiro sa 51. U Evropi najvise grmljavine imade Italija: 38 dana; Francuzka i juzna Rusija imade 16 dana. Englezka i Svicarska imaju po 7 dana, Norvezka po 4 dana. Rijetko se javija grom u Kahiri (Egipat): tri dana u godini; jos rjedje u sjevernom Turkestanu i polarnim krajevima.

Koliko francezi potrose duhana.

Izvjestaj francezke rezije duhana pruza nam zanimiv pogled u potrosak duhana u Francezkoj. Prosle godine popuseno je u republici duhana 400 milijuna franaka od koje svote ostaje duhanskom monopolu cistih 310 milijuna. Na jednu glavu u Francezkoj odpada prema tome 10 fr. 50 centima, od kojih dolazi u drzavnu blagajnu oko 9 fr. 60 c. Samih cigareta popuseno je godine 1907. za 60 milijuna, a u cigarima je popuseno 596 milijuna komada.

Kapetan kao cistilac cipela.

U Carigradu se pred nekoliko dana pred samim turskim parlamentom odigrao neobican prizor. Tamo je stajao s cetvoricom mladih ljudi jedan turski kapetan u podpunoj uniformi i sa zvijezdama na ramenima, mudeci se prolaznicima za cistioca cipela. Time je ovaj castnik svratio pozornost na svoju sudbu. Ovo su najme dozivjeli mnogi castnici, koje je stari turski rezim sunovratio u propast. Spomenuti kapetan sudjelovao je u mnogim bojevima, pa je nekoliko puta bio ranjen. Za uhodarskog sistema bio je odagnan na Eufrat, dakle gotovo u pustos arapsku. Tamo je primio mirovinu od 200 piastera, sto bi odgovoralo nasemu novcu od K 40 na mjesec. Cim je povracen ustav, bio je kapetanu dakako prvi korak, da se povrati u domovinu. Ovdje je medjutim njegovo mijesto vec odavna bilo zapremljeno drugim castnikom, pa jadniku nije nista drugo preostalo nego da zasluzuje svakidasnji kruh ciscenju cipela. Zalostna doista sudbina.

Krunisanje bugarskog kralja.

U londonskim politickim krugovima govori se o poteskocama, koje smetaju izvrsenju zelje bugarskog kralja Ferdinanda u pogledu krunisanja. On je htio da se krunise jos pre dva mjeseca, ali je vlada bila tome protivna, jer za sankcio-

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!

LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228

JURAJ JORDAN

nisanje krunisanja treba da se sastane velika narodna skupština, za koju treba narediti nove izbore, a vlada zazire od izbora, koji je vrlo lako mogu ostaviti u manjini. Megjutim kralj Ferdinand, razumije se, jednako naveljuje da se krunise. U sofiskim politickim krugovima boje se, da ce sad bugarsko svestenstvo praviti smetnje. Svestenstvo istice, da se po kanonima bugarske pravoslavne crkve vladar pri krunisanju mora pomazati mirom i pricestiti po pravoslavnom obredu, dakle, da se za bugarskog kralja moze krunisati samo pravoslavni vladar. Dilema, u kojoj je sad bugarsko svestenstvo sastoji se u tome, da ili povrijedi dogme svoje crkve ili da se odupre krunisanju kralja Ferdinanda, o im ako se kralj, sto nije iskljuceno, u posljednjem casu rijesi da pregje u pravoslavlje.

Proizvod vina u Evropi i Africi g. 1908.

Francuzka	60,545.265 hl
Alzir	7.803.734 »
Tunis	298.000 »
Italija	47,868.000 »
Spanjolska	21.500.000 »
Austrija	6,200.000 »
Ugarska	5,500.000 »
Njemacka	2,300.000 »
Portugelska	3,900.000 »
Ruska	3,900.000 »
Svikarsca	1,200.000 »
Luksemburg	120.009 »
Turska i Cipar	1,800.000 »
Grka s otocima	2,800.000 »
Bugarska	2,900.000 »
Srbija	480.000 »
Rumunjska	2,200.000 »

Kolike dobiva Evropa od svojih iseljenika?

U Sjedinjenim drzavama zivi sada 15 milijuna evropejskih iseljenika, doji godisnje salju u Evropu svojim rodjacima po prilici miljardu maraka. Od ovoga novca otpada najvise na Talijane, kojih zivi u Americi 2 milijuna. Zatim dolazi Austrija; njeni izseljenici salju kuci 260 milijuna, a Njemci 60 milijuna.

PODLISTAK

Chilenska povijest

Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost

San Martin-ova nesebicnost.

Dan kasnije iza bitke dogje an Martin u Santiago. Gober ador Marco del Pont i sve asti pobjegose netom primise jesti o porazu. Stanovnici San ga htjedose primiti San Mar a velikim slavljem. On to ni dopustio, jer je bio neprija ispraznosti, i nije mu se padalo, da puk pomisli, da zali casti i nagrada.

Dne 18 veljace najuplivnije tiaske licnosti, sakupljene za av Vlade, izjave da sjedna na volja jest imenovati Jo San Martina chilenskim ernadorom s neogranicenom ti.» San Martin otkloni cast, uc je njegov jedini cilj bio odna Amerika. Po njegovu gu, ponovno se sakupise gledniji gragjani i proglasise generala O'Higginsa poglavicom vlade i podijelise mu naslov «Director supremo de Chile». Prvo djelo O'Higginsa bi proglas na narod, u komu se ocitovalo, da blagodarnost ove zemlje mora biti vjecna «nesim prijateljima, sinovima provincija Rio de la Plata, koji nam eto povracaju slobodu, otetu od tirana.»

Santiaski municipij ponudi San Martinu 10 hiljada talira u zlatnim uncama, da s otim novcem napravi osobne troskove, ucinjene za vrijeme ratovanja. General primi dar, ali, mjeste da potrosi taj novac u vlastite svrhe, opredijeli ga za utemejenje javne biblioteke u Chile, govoreci: «Prosvjeta je kljuc, koji otvara vrata obilatosti.»

San Martin nije trebao novaca, premda je bio vrlo siromasan, jer je bio pravi stedisa. Sacuvali su se racuni njegovih potrosaka onih toli slavnih dana za nj i toli korisnih za Chile i Argentinu. Ti racuni svjedoce, da je veliki vojskovogja americanski bio zaljubljen u red i strogo ga se drzao sred ratnih trzavica, te da je njegov zivot kao slavodobitnog vojskovogje bio jednak onomu najzadnjeg oficira njegove vojske.

Kad su mu poslovi prijecili voditi racune o potrosku, sto je obicno sam radio povjerio ih je svom pomocniku, koji je pazio da zabilezi najneznatnije potroske.

Kad je dosao San Martin u Santiago, nije imao drugog odijela do onoga na sebi; po racunima mu se zna, da je potrosio 11 talira i 4 1/2 reala za popravak kabanice, 4 talira i 7 1/2 reala za izmjenu podstava na haljetku, 29 talira za nabavu novog haljetka, 4 talira za popravak vojnickog klobuka i 4 reala za satni trak.

Potrosio je takogjer 134 talira, a to mu je bio najveci luksus, za vilice i zlice od srebra, 29 talira za case blagovalista, 100 talira za sjedalice u sobi za posjetnike, 2 talira i 4 reala za popravak pi-aceg stola. U sedam mjeseca potrosio je 23 talira i 4 reala za duhan, koji je on sam rezao za svoje smotke.

Za propovjed u katedralki u Santiagu, zahvaljujuc Bogu poslije bitke kod Chacabuca, platio je propovjedniku 2 unce zlata iliti 34 talira i 4 reala.

Za glasbu je potrosio 65 talira. U racunima mu se nasla jedna vanredna biljeska, koja ovako glasi: «Dva talira dara onomu, koji je udarao kitaru, kad se jedne noci veselo plesalo.»

«Sretnih li vremena, govori jedan argentinski pisac, kad veselje velikana nije stajalo narodnu blagajnu nego 2 talira i to samo jedan put.»

San Martin je mrzio novac i casti. Studenoga 1816., kad je ustrajao u Mendozi vojsku, docuo je, da ga neke osobe drze da hlepi za zapovijedi. Na to je objelodanio u jednoj novini iz Buenos Airesa slijedecu izjavu:

«Prosvjedujem u ime nezavisnosti moje domovine, ako se primim i kad vece casti od one, sto imam ili kakove javne sluzbe, te ako ne polozim vojnicku, koju posjedujem, u casu, kad americanci ne budu imali neprijatelja.»

Poslije bitke kod Chacabuca, bonaerenska Vlada izda odluku, kojom se podize San Martina na cast brigadira vojske domovine. San Martin se ne primi casti po svojoj izjavi i tom prilikom kaza, da se nikad ne smije dopustiti, da pristupi u vojsku «oficir, koji ne zna izvrsiti, sto je obecao.»

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA

Ljekarna i Drogarija

Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na fosta i na malo.

Juraj Matetic

— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS

— STEDIONICA —

Drzavni dobrotvorni novcani zavod.

— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 50 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od **dneva prvog** pologa. Prima takogjer nr. uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i **placa** godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi.

Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti* do iznosa od 2 *hiljade talira.*

Stedionica opréma *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam suotu. Kad [illegible] 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti prista [illegible] avara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

upravitelj.

Hotel Plompion

Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA

Stranca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.

Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.

FRANCISCO RABAGLIO

— Ulica Roca —

Mayer Braun

Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic

Atacama ug. Progreso

Telefon br. 64

Prodaja mesa

Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA

"La Elegancia"

Calle Nuble N. 769

Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.

SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina

Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.

VINA LAS PALMAS

u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 26 svak

DITALLI H. HINKES & C.ia. — jedini [illegible]

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

La ANTARTICA

Kupuje loj

merici, rijesili su da izmegju sebe pokupe 30.000 dolara (oko 150.000 kruna) za porodice „veleizdajnika", koje sada muce po zagrebačkim celijama.

Pretres stanova u Pakracu.

Iz Zagreba javljaju da je u Pakracu izvrsen pretres stana i kancelarije dr. Milanu Popoviću advokatu. Pretres je trajao od 9 do 12 casova prije podne. Sve su ispreturali do najmanjih sitnica: knjige, korespondenciju, stolove, ormare, sobe, tavan peci i odzake, ali nista nisu mogli naci sto bi moglo biti sumnjivo i uzapceno. Na zahtjev dr. Popovica izjavio mu je uvjerenje od strane istraznog sudije „da je istraga ostala bez uspjeha i da nista nije uzapceno". Zasto je vrsen pretres? Da ne uvjeravaju oni u Zagrebu da im je malo dokaza za optuzbe?

Zrtva zece.

Pisu iz Budve: Usljed velike vrucine i jakog sunca, koje kod nas ove godine pece kao da smo u sred Afrike pao je zrtvom ovdasnji knjigonosa Ilija Mikovic. Pokojnik nosio je posto iz Budve u Pastrovice te ga je sunčana zega ubila tako, da je na sred puta ostao mrtav.

Postanske stedionice u Dalmaciji god. 1908.

U Dalmaciji bilo je lani 190 postanskih stanica, uz koje postoji i odjeljenje stedionicko, ovlasteno, da prima i vraca uloške. Od svake tisuce stanovnika, u Dalmaciji ima jedva 48 ulagaca u postanske stedionice, dok ih u Trstu, Gorici i Istri ima 104 na tisucu stanovnika, u Stajerskoj 69, u Koruskoj 95, u Tirolu 78, u Ceskoj 72, u Gornjoj Austriji 78, u Moravskoj 88. u Slezkoj 81, u Solnogradskoj 128, a u Donjoj Austriji 204. Dalmacija nije bas najzadnja u stedjenju. Bolja je od Galicije, koja nema nego 32, i Bukovine, koja ih nema nego 37 na tisucu stanovnika.

Lanjske godine poskocio je u Dalmaciji broj ulagaca, ali je znatno spao iznos ustedjevina.

Po izvjestaju austrijskih stedionica o svom stanju koncem 1808, bio je iznos ulozaka tokom prosle godine u Dalmaciji K 3,463.027·81, to jest K 289.269.29 *manje*, nego 1907 godine.

Povraceno je lani ulagateljima K 2,948.417·04, dakle K 300.866 60 *vise* nego 1907 godine. Ostalo je prosaste godine u dalmatinskim stedionicama od novca lani ulozena K 514.610·77, dakle K 589.135·89 *manje*, nego 1907 godine.

Prve godine, kad su stedionice u Dalmaciji uvedene, 1883., ostalo je u zalihi u dalmatinskim stedionicama Kruna 118. 717·30; god. 1884. Kruna 125. 902·49; god. 1885. K 255.250·52; god. 1886. K 428.916. Kako se vidi, pristede je bilo svake godine to vise. Nu od te godine iznos ustedjevina znatno je spao. God. 1887. ostalo je u stedionicama jedva K 142.449·08; u nastajnim se godinama poceo opet podizati; g. 1888. K 142. 639·40; a 1889. godine taj se iznos skoro podvostrucio; pa koncem 1891. godine dosegao K 315.741·58, a koncem 1893. godine do K 384.056·36. Cisti su ulozci sad godimice rasli: 1894. godine do K 483.187·08, 1895. godine K 655.934·48, dok 1896. godine iznenada padose opet na K 524.700·70; 1897. god. se opet znatno podigose na K 607.136·78, a godine 1898. opet spadose na K 377.304·89; god. 1899. opet se podigose do K 449. 376·08, god. 1901. poskocise do K 714.775·08; god. 1902. spali su na K 505.376·17; god. 1903. spadose jos nize na K 551,369·31, dok 1905 godine poskocise na K 662.371·92, godine 1906 na K 813.030·27, a god. 1907 ostalo je u zalihi K 1,103.746, dok su lanjske godine, kako vidjesmo, ulozci znatno opali na K 514 610·77.

Koncem prosaste godine brojilo se 29.776 ulagaca: 1337 *vise* nego 1907. godine. Postanske stedionice u Dalmaciji izdale su su lani 4·589 knjizica novim ulagacima; najvise ih se razdalo mjeseca siecnja (513), a najmanje kolovoza (320). Stedionice su izplatile, kroz lanjsku godinu, 3252 knjizice, i to najvise mjeseca svibnja (354), najmanje siecani (187).

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN SANTAFILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu! —

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se akmice.

Sye. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog

» PALE ALE » »

Whisky GAELIC

Cigarete CAPSTAN

» THREE CASTLES

Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografičnog materijala i alata. —

— Slike, razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a osobito Austro Ugarskim drzavljanima javljamo, da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u bilo kojem iznosu po najboljem Londonskom vrednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N. 2 p. p. — *TRST*

Hotel I.^ razreda

Uzima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobito pazi na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obilato posebna sluzba na kucu.

— Preprodavacima znatan popust.

— Slanina, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namiestanje novca na prve ukapnjice, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugi racun

Pristebe vrlo niske

— Fisarna Colchagua ug. Chiloe. —

A. W. SCOTT

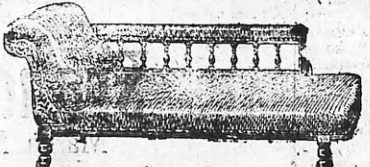

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Meso najbolje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke. Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izracunjuje se rukvi mu drago popravi na drvu.

LUKA GEGAN, drvodjelac

Joge Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i barke.

Cijene su 20 % nize nego drugdje.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Joge Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c "60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALANES"

Cigarete izradjene jako ugodne

LA AURORA

Izvolite ih usporedobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 62 | Punta Arenas, na 15 Rujna 1909 | **Godina II.**

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic

KAFANA I BILJAD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat.
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERI A SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u liranа.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA

Za racun inozenskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:

Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) **tezulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih sprojeva** (na ruku i nogu) **satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.**

A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA

N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za oplivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Nuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Pokusaj silovanja na brodu. — Muz narkotiziran.

„Crvena Hrvatska" od 28 srpnja pise: Prosle sedmice putovao je jedan gospodin (profesar i publicista) iz Kotora do Hvara, na parobrodu jednog uglednog plovidbenog drustva. Jos iz Kotora drugi kapetan prikazivao se je prama supruzima veoma prijatan, pace sami su se cudili: cemu toliko naklonosti od covjeka koga ne poznaju.

U Korculanskom kanalu ladja je plovila po noci; gospodja je otisla da spava, ali svakog casa podvornik broda dodijavao joj je ovim ili onim, tako da se je ista sjetila da taj covjek na nesto cilja, na sto je i upozorila muza. — Muzu se nije dalo spavati, te je sjedio za stolom i razgovarao sa drugim putnicima. Razgovarajuci se narucio je flasicu vina, a uz nju i vode. Podvornik rado ga je posluzio. Kad je popio polovicu, obori ga san, tako, da ga suputnici ostavise da spava.

Cemu je zaspao? Narkotizirao ga je podvornik po nalogu drugog kapetana! A zasto? sada ce se vidjeti:

Podvornik unidje u kabinu gospodje, stade je draziti, hoce da je grli i t. d., te joj dobacuje: tvoj muz spava, jer se je opio, ljubskajuc sa jednom djevojkom, koja u bijelo obucena sjedi na palubi. Jadna gospodja poleti kao mahnita da potrazi muza i tu djevojku. Muza nadje narkotizovana, a cure nema: dakle to je bila varka, — ali mjesto cure nadje drugog kapetana, komu se je stala tuziti na postupanje podvornika a a ovaj ti je prevarom uvede u kabinu poste, zatvori vrata, te silom htjede osvojiti bijednu gospodju koja se je vikom i opiranjem spasila iz ruku grdnoga covjeka.

To vám je kapetan od kakovih 50 godina, ozenjen.

Dokle po ovome kapetan sredstvom posluznika dao je narkotizirati cestitog putnika, da mu osvoji zenu. Muz je stvar odmah prijavio drzavnom odvjetnistvu u Trstu, a i upravi drustva kome pripadaju kapetan i podvornik."

Pokusano samoubojstvo

U vojnickoj kasarni u Sibeniku pokusao je samoubojstvo vojnik pete satnije Nikola Bilic iz Vrlike. Udario se bodom u trbuh. Prenesen je u bolnicu i rek bi da krece na bolje.

Za zemaljski sabor u Gorici

Razpisani su izbori od 26 rujna do 31 listopada.

Srbski priestolonasljednik u Rogatcu.

Srbski priestolonasljednik kraljevic Aleksandar stigao je u Rogatac, u tamosnje kupke. Mladic je vrlo simpatican, te medju gostima pobudjuje pozornost.

Odlikovanje naseg zemljaka.

Nasem odlicnom zemljaku Conte Atiliju Smekiji, ministarskom savjetniku u financijalnom ministarstvu u Becu, podieljen je vitezki krst Leopoldova reda.

Ratno brodovlje.

Pisu iz Sibenika 17 p. m.: Druga divizija prispila je u nasu luku, a zatim ce slieditи vjezbe u okolici, te ce tako za ovo ljeto biti dovrsene. Prva divizija odputovati ce u Malu Aziju i Grcku, a ostale povratit ce se u Pulu.

Sukobi u Solinu.

Opet je doslo do sukoba izmedju nasih radnika i Talijana u Solinu. Radnici — ovoga puta najvecim dielom zgorci — napali su kamenjem na stan inzinira i uprave. Talijani su na topucali iz revolvera, ali ranjen rek bi nije nitko. Vlast je posredovala i uapsila je 44 radnika. Uzrok ovomu napadaju bio bi taj, sto je jedan radnik iz Promine bio odpusten bez razloga i sto su radnici nezadovoljni, jer im se odbija od nadnica.

Nesreca.

Pisu iz Budve, 27 srpnja: Drvodjelac Miho Vladovic iz Zadra u nedjelju otisao je da se kupa iza grada. Cim je usao u more, pala mu je kap, te su ga mrtva izvukli iz mora. Ostavlja za sobom zenu i djecu.

Podadmiraljat u Zadru.

Cujemo, da se u vojnickim krugovima razpravlja pitanje o ustrojenju podadmiraljatskoga ureda u Zadru.

Morski pas.

Pisu iz Dubrovnika, da su tamo ugledali dva morska psa kako krstare nedaleko od kraja prama rtu Lovrienca. Jasno su se razabirale njihove peraje, koje su velikom brzinom jurile povrsinom.

Bogisiceva biblioteka.

Pocela se u Cavtatu uredjivat biblioteka blagopokojnog Valtazara Bogisica. Ta castna duznost zapala je g. D.ra Frana Kulisica iz Dubrovnika. G. Kulisic se je cbavio bibliotekarstvom i do sada je vec preuredio domacu biblioteku prof. Jagica u Becu. Bogisiceva biblioteka smjestena je u narocitoj liepoj zgradi na obali cavtatskoj.

Informacije naseg domaceg novinstva.

Mi se ovdje cesto puta tuzimo, da dobijemo sasvim iskrivljene informacije iz inozemstva. Na utjehu donasamo brzojavku, koje je publicirala „Hrvatstvo", iz Zagreba i „Hrvatsko Pravo", iz istog grada, prilikom sastanka Hrvatske Pucke napredne stranke u Dubrovniku, a glasi ovako: „Demonstracije u Dubrovniku. Pri tom su Magjari s dalmatinskim Srbima slavili veliko slavlje pobratimljenja. Bilo je do tri hiljade Srba iz ciele Dalmacije prisutno. Isto bilo je i mnogo Srba iz Hercegovine. Cieli Dubrovnik bio je svecano izkicen".

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martini...

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vina i likera u ... iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i bu... — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama ... i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umierene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av: Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 81.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografičnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial“

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Pismo iz Argentine

Peirano, 2 rujna.

Bio sam obecao, da cu se javiti od amo, pa me evo da sa nekoliko redaka opisem, kakov je utisak ucinio na me nas narod u ovim krajevima.

Da recem svu istinu, nije me ni na marje obveselilo, kad sam stigao i vidio, da u Buenos Airesu jos dosta naseg naroda hoce da se nazivlje *austrijancima*, osobito postariji ljudi. Istina, mlagjarija se istice kao Hrvati, Srbi, Slaveni, ali i oni, kad to kazv, zbore tako polagano, da ih se jedva cuje — gotovo ko da se boje kazati ono, sto su.

Ako je tako u Buenos Airesu, srecom, po naselbinama nije, jer kudgod sam dopirào, opazio sam radoscu. da je uopce nas narod, vec probugjen, da je svijestan svojeg imena i narodnosti, da ljubi svoj jezik i svoju domovinu. Ni za zivu glavu nijedan od njih ne bi kazao, da je *austrijanac*, vec svegj i svuda, Slaven, a vecinom samo Hrvat, tako da ih urogjenici i drugi inostranci nazivlju *Eslavos*, a nikad *austriacos*.

Trebalo bi da dogje amo iz Magallanesa jedan od onih, koji govorè: kako cemo mi druge narode priuciti da nas nazivlju Slavenma, kad su se od prije naucili nazivat nas austrijanci-ma. Evo im dokaza u Argentini. I njih su prije tako nazivali, nu ovdje se narod osvijestio, te upro svim silama, da pokaze tugjem narodu, sto su. I vec im je do sada poslo za rukom, da ih zovu pravim imenom.

Uvjeren sam, da je tomu dosta doprinijela «Materinska Rijec», koja je svojim radom poplijevila dosta korova i uputila narod pravim putem.

Najvise me obradovalo, kad sam vidio, da po svim nasim kucama roditelj uce svoju djecu samo svom materinskom jeziku. Vidio sam djece od pet, sest godina rogjenih ovdje, pa ipak ne znadu ni napola spanjolski jezik, a kad sam apitao za razlog, odgovorili su roditelji: mi hocemo, da prvo nauci nas jezik i njega obljubi, a spanjolski ce najlakse sami nauciti, kad ga budu trebali

I imadu pravo! Ovo nek sluzi za primjer mnogim tamo koji proti ovom grijese

Med nasim narodom amo vlada najljepsa sloga i prijateljstvo. Cesto se pohode, da u razgovoru zaborave barem za jedan cas svagdanji rad i da komentiraju razne dogogjaje, a osobito pozorno prate ono, sto se dogagja u nasoj domovini.

Nema sumnje, da se nas narod amo dobro probudio i pred svijetom se prikazuje pod pravim imenom i barjakom.

Tako jucer, buduc je biskup od Santa Fé pohodio Peyrano, priregjen mu bi sjajan docek. Cijelo mjesto bilo je okiceno razvorsnim zastavama; ali jedna velika upadala je u oci svima. Ta je bila nasa hrvatska trobojnica, na kuci cestitih Hrvata brace Drinkovicâ. Gospoda Drinkovici su rodom iz Jelse u Dalmaciji. Osjecaju kao Hrvati i rijecju i djelom, te su, po kazivanju, zrtvovali i spravni zrtvovati u svakoj prigodi za napredak nase narodnosti i za boljitak nase domovine Hrvatske.

Ne znam koliko su godina u ovoj zemlji; samo sam cuo, da su nazad desetak godina stali trgovati, pak su svojim postenim radom i dobrim ponasanjem stekli toliko povjerenje i podigli svoju kucu do stepena, da danas barataju sa kojih milijun peca vrijednosti nu sasvim tim nijesu se uzoholili, kako se obicno dogagja kod nasih, vec su ostali jednako dobri prijatelji i spravni svaku ljubav uciniti svojim zemljacima.

Na svrsetku cu reci, da, ja koji sam mislio, da smo mi Hrvati tamo u Magallanesu ovih zadnjih godina posli dosta naprijed, uvidio sam, da Hrvati u Argentini koracaju pred nama, te da nijesu rasijani, vec na okupu, kako mi tamo, bili bi prvaci izmed svega nasega iseljenickog svijeta u Americi.

Zavrsujem saljuc Vam hrvatski pozdrav.

VILI

KRONIKA

Fiestas Patrias

Po ovomu rasporedu ce se proslavite ovogodisnje domovne svecanosti u ovom gradu:

Dne 17, na 8 sati jutrom, svecano podignuce barjaka na placi „Muñoz Gamero“. Puca na pozdrav 21 top.

Od 10 do 12 sati regate u luci.

Na 2 s. po p. okup „Kluba narodnih strijelaca“ na strijeljani kod Miraflores.

Na 6 sata po p. Spustanje barjaka uz propisano gruvanje topova.

Na 8.30 po p. otvor „Bazara milosrgja“.

Po podnignucu barjaka glazba ce obigrati gradskim ulicama.

Dne 18, na 10.30 pr po, podignuce barjaka na placi „M. Gamero“, uz prisutnost Vlasti, konzularnog tijela, Drustava, Skôla, Liceja i t. d.

Na 1.30 po p. «Te Deum» u matici.

Na 3 po p. pucke igre na Avenidi Colon.

Na 8.30 u vecer umjetne vatre na placi „Muñoz Gamero“.

Dne 19, na 2 sata po p., setnja skolske mladezi.

Na 8.30 paljenje umjetnih vatara na Avenidi Colon.

Ramade su uspostavljene na cestici 52 i na Avenidi Colon.

Dne 26, na 5 s. po p. utrka konja.

Na 8.30 po p. Dobrotvorni koncerat u teatru.

Htjeli dignuti novu klaonicu u zrak.

Nepoznati zlikovci htjeli su u subotu vecer dignut novu klaonicu u zrak. U tu su svrhu postavili pet fiseka dinamita u vododrz, koje su spojili sa pletenim stijenjom, napunjenim baruta, dugim jedno 20 metara.

Uslijed eksplozije vododrz bi na vise mjesta probusen i sve cijevi, koje su dovagjale i odvagjale vodu, polomljene i zasute.

Zlikovci nijesu bili vjestaci, jer su dinamit postavili blizu vrha vododrza, a da ga budu postavili pri dnu, bila bi cijela klaonica poletila u zrak. U tom bi slucaju bio platio glavom upravitelj s cijelom brojnom porodicom, koja se za doba eksplozije nalazila u krevetu.

Vlasti istrazuju.

Kundurarije.

Rad navalije gradiva; ostavili smo salu na stranu za po festam.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 24·40.
1 kruna 1.10.

RAZNO

Strah od vjencanja.

Strah od svecanoga vjencanoga cina priredio je mnogim zenicama vise glavobolje, nego sto se „nadepuni“ mladenci mogu i nadati. Carlyle nije mogao spavati nekoliko dana prije vjencanja od straha pred „groznom ceremonijom“. Uzalud je ovi svjetski filozof trazio utjehe i jakosti u Scottovim i Kantovim djelima. U prozorje svoga vjencanoga dana bio je on tako potisten i nervozan, da je popusio nekoliko cigara, samo da zaboravi na ono, sto ga ocekuje. — Abrahamu Lincolnu priredila je bojazan pred oltarom jos vecu glavobolju. Kad ga je jedan prijatelj sreo iduci svojoj odabranici i zapitao, kamo se zaputio, odgovori mu on mrljajuci: „Cini mi se, da idem — k vragu“ — Princ George Walewski, kasnije kralj George IV., bio je dan prije vjencanja sav ocajan. Prije samo ceremonije napio se toliko brandy-a, da se jedva mogao drzati na nogama. — Neki Saunemann iz Saudberga ustrijelio se je na dan vjencanja, ostavivsi na komadicu papira lakonsku izjavu: „Biram laksi put“. — Prije nekog vremena odgovorio je neki Deneck iz Bruselja na svecenikovo pitanje, da li s uvjerenjem i svojevoljno uzima svoju vjerenicu: „Ne uzimam: predomislio sam se, pa se ne zelim zeniti“. Vjerenica mu na to prilijepila tako zvucnu zausnicu, da se on s mjesta po drugi put „predomislio“ i ozenio.

Razlikuje bi zivotinja muskarca od zenske.

Mnogo se pripovijeda o tom, da majmuni, osobito covjeku slicni gorile i cimpanze znadu s ... crnacke zenske, pa su i poznatog majmuna zizibambulu pokazivali svijetu, kao plod parenja cimpaze i zene, dok se nije pokazalo, da je to sve samo varka, jer od parenja covjeka i majmuna ne moze biti uopce zivoga ploda, docim imade slucajeva, da slicne zivotinje, ako se spare mogu imati ploda. Sada je neki besposleni ucenjak poceo istrazivati, dali zivotinje uopce mogu razlikovati muskarca od zene. Taj je ucenjak dosao do spoznaje, da to zivotinje vrlo dobro razlikuju. Dapace, da se i muske divlje zivotinje mnogo lakse dadu ukrotiti od zenskih krotilaca, nego od muskaraca, zenske zivotinje opet dat ce se prije ukrotiti od covjeka nego li od zene. Jedna glasovita krotilica imala je devet pitomih lavova, kojima je u gajbu mogla slobodno zaci. Deseto bijase lavica, i ta je uvijek nemirna bila. Drugi opet turski sultan imao je pitomog lava u svom haremu. Ovaj je vrlo dobar bio prema mladim zenskinjama u haremu. ali cim bi se pojavila baba, odmah bi poceo skripati zubima, pa da ce babu raskinuti. Na koncu taj ucenjak u svojoj knjizi veli, da je mljekarstvo u Svajcarskoj zato tako napredno, jer tamo muskarci krave muzu, pa zato one vise mlijeka daju, nego drugovdje, gdje taj posao obavljaju zenske.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

VI.

Nezavisnost.

8. Karakter i obicaji San Martinovi.

—

San Martin, kao vojnik, bio je osoran i strog, a u privatnom opcenju ljubezan i veseljak. Kad je bio dobre volje, znao se saliti i o najozbiljnijim stvarima. Spominju se mnoga djela njegova, koja svjedoce oprjecna svojstva njegove cudi.

Kad je ustrajao vojsku u Mendozi, prikaze mu se jednog dana u uredu jedan oficir i, pozdravljajuc ga vojnicki, rece mu: „Treba mi govoriti s gospodinom Josipom San Martin ali ne s generalom. Dopustate mi to?“

Govorite, — odvrati San Martin.

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

„Gospodine, nastavi oficir, moja cast i moj zivot stoji u Vasim rukama. Sinoc sam izgubio na igri 2.000 talira tugjih. Taj novac mi je urucio moj zapovjednik, da platim razlicite racune bataljuna. Molim smilujte se i pomozite me spasiti. Kunem Vam se da nijesam pokvaren; ovo je prvi put, sto sam igrao i ne cu vise nikad. Vise zalim oca od sebe: on je star i tako posten, da ce umrijeti od srama, ako se obazna moja pogrjeska."

Dostal zavice San Martin, i otvarajuc ladicu svog pisaceg stola izvadi 2.000 talira, koje preda oficiru govoreci: Pogjite platiti racune bataljuna i da nikomu ne pisnete od ovomu, sto ste mi pripovidili. Budite vrlo oprezni, jer ako general San Martin obazna, da ste govorili o tomu, dati ce Vas s mjesta ustrijeliti.

∴

Nekog dana pogje San Martin da pregleda kasarnu topnicke regimente u Santiagu. Obasao je sve odjele, pregledajuc oruzje, postelje i pokrivace vojnika i ispitujuc o hrani i bolesnicima. Kad je htio da ode, opazi jedna vrata i pred njima strazara.

Sto je ono? — zapita

Skladiste praha, gdje se prepravljaju hitci za topove, odgovori jedan strazmestar. Bez da upita dalje, San Martin pogje k vratima i htjede unici. Strazar mu zapre put, govoreci: Stoj gospodine, ne smije se proci.

Kako to? odgovori San Martin. Ne znate, da sam ja vojskovogja? Dok je izgovarao ove rijeci, htjede naprijed; ali strazar ostane nepomican na svom mjestu i zavice: Nadstrazaru, general kani provaliti! — Nadstrazar dotrci i rece San Martinu:

Pokorno javljam, gospodine generale, da je strazaru naredjeno, da zaprijeci ulaz u skladiste praha u postolima, da se sto ne upali. Ako zelite unici, dogjite sa mnom, da obucete propisano odijelo.

San Martin pogje u sobu sa Nadstrazarom, obuce laku, suknenu obucu i odjecu od postava povrh one generala. Vrati se tako u skladiste i strazar ga pusti.

Na povratku naredi San Martin, da strazar mora doci k njemu, kad dovrsi sluzbu.

Tako bi i ucinjeno. Vojnik se prikaze generalu. Ovaj ga primi ljubazno, pohvali njegovo ponasanje i daruje mu jednu zlatnu uncu.

∴

Supruga jednog strazmestra, koji je bio u zatvoru zbog pogrjeske u sluzbi, prikaze generalu molbenicu, pitajuc oprost za svog muza. San Martin na svrsi molbenice upise: „Ne razumijem zene, vec vojnike pokorne vojnoj disciplini."

∴

Neka vrtlarica bude tuzena vojnoj Vlasti, da je «govorila protiv domovine». General je pusti na slobodu, narediv «da uruci deset tuceta tikava, sto je trebala vojska za hranu».

∴

Dok je San Martin pripravljao u Mendozi vojsku, redovnik otac Zapata (=postol, podloga) drzao je propovijedi protiv njega i govorase s propovijedaonice u Santiagu, da je San Martin krivovjerac i da mu se mora od prezimena ispustiti slovka San, pa da ce tako biti pravi drugi krivovjerac Martin (mislio je na Martina Lutera).

Kad je dosao San Martin, kao pobjeditelj u Santiago, neko mu pripovijedi doskocicu propovjednika. General, a nalazio se uprav dobre volje, naredi, da dovedu preda nj redovnika, i precinjajuc se ljut, rece: Posto ste mi promijenili prezine, podnijeti cete istu pedepsu. Unaprijed cete se zvati otac Pata (noga, sapa) mjeste Zapata. Pazite, da ne zaboravite, jer ste izgubi i glavu!

Polozni redovnik otide prestravljen, ne shvatajuc da je ono bila samo sala. Netom izagje na ulicu, jedan prijatelj ga pozove po imenu. Redovnik uplasen, zacepi mu usta i rece tihim glasom: Nijesam o. Zapata (postol), vec o. Pata (noga)! O tomu mi visi glava!

San Martin se u toliko smijao strahu redovnika i do zadnjeg dneva zivota veseljem je spominjao ovu saljivu zgodu.

∴

U ono isto doba San Martin posalje popraviti svoju kabanicu i haljetak, u komu je prosao Kordiljeru i borio se kod Chacabuca. Neki Spanjolski prodavac rukotvorina opazi onu robu kod krojaca i donese ovomu cijelu trubu dobra sukna, da napravi San Martinu novo odijelo, misleci se tim cinom dopasti generalu. Kad je za to doznao San Martin, naredi krojacu da napravi osam frakova od sukna Spanjolca i prisili ovoga «da drugi put ne bude lud» da svakog dana u sedmici mora obuci jednoga, proci ispred vladine zgrade u takovu odijelu i pokloniti se pred prozorom njegova ureda.

„Ovakovim salama, govori Mitre u povijesti o San Martinu, osvecivao se pobjednik surovostima, pocinjenim od Spanjolaca kod ponovnog osvajanja!"

„Samo zlocesti San Bruno bi doveden pred sud, koji ga osudi na smrt; sto se izvrsilo na javnom trgu».

∴

San Martin je obicavao ustajati se na 4 sata u jutro. Odmah bi poceo raditi. Sat kasnije bi dosao njegov tajnik, da prepise pisma, naredbe i potrebne naputke. Poslije deset je primao poglavicu glavnog stopa, zapovjednike bataljuna i svaku osobu, koja ga je zudila viditi.... Jednakom je uctivosti primao svekolike, koji bi se pokazali u njegovu Uredu, bez razlikovati bogate od siromoha, a svakom je pravo sudio u prikazanim trazbama.

Objedivao je na uru po podne u kuhinji. On bi sam izabro dva pladnja, obicno kuhano meso i pecenku i malo slatkoga. Jeo je na malenom stolu i tu bi mu javljali, ko zeli s njim govoriti. Kad bi mu najavili povjerljive osobe, primio bi ih u ono cedno mjesto i veselo se razgovarao.

Malo kasnije bi se u njegovu blagovaonu listu, za bogatom sofrom, okupili na objed glavniji zapovjednici vojske i drugi pozvanici. San Martin bi takogjer sio za stol; ispio bi zdjelicu kafe i razgovarao sa svojim pozvanicima. Do deset sati noci nije vise jeo, a tad bi iako uzinao, posto bi se odalacili posjetnici.

Nosio je vrlo jednostavno odijelo. Kad bi se prikazao publici, to bi uradio u odori granadira na konju, najcednijoj od sve vojske, bez nakita i bez gajtana.

Po kuci je nosio, ljeti, modri haljetak, a zimi kaput iste boje do ispod koljena. Posoblje spavaonice podpuno se slagalo sa jednostavnoscu njegovih obicaja: Jedan uski krevet, par sjedalica i jedan stolic sa umivaonikom i pripadajucim predmetima.

General San Martin je bio najposteniji izmed ljudi. Nikad nije obecao, a da nije izvrsio poboznom tacnoscu. Njegova rijec je bila sveta. Svaki pojedinac njegove vojske slijepo mu je vjerovao u rijec. Kazati istinu, vrsiti duznost i odrzati zadanu rijec, bila su tri pravila, od kojih se nije nikad odalecio.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 10 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom se otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. [illegible] upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora.
Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu. SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HINKELS & Cia. — *jedini uvozitelj*
ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz po ciiene.

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Urednicima spomenutih novina, regbi, fali samo rep i duge usi!

Hrvatski mornari u Pekingu najbolji strielci.

Prigodom rodjenja nizozemske princese Juljane, priredise Holandezi u Pekingu medjunarodno vojno natjecanje u pucanju. Glavne nagrade odniese hrvatski mornari iz Dalmacije i ostalog Primorja. Kako je kod toga natjecanja, bilo Engleza, Amerikanaca, Japanaca, Niemaca Talijana i Rusa i naravno Holandeza, to je vjestina hrvatskih strielaca pobudila osobitu pazniu, a donekle i zavidnost.

Hrvat biskup u Americi.

Doznaje se pouzdano, da je Bosiljko Bekavac, zupnik u Ambridge Pa, predlozen u Rimu za biskupa u Sv. Dakoti mjesto Ivana Starika, koji se je zahvalio. Hoce li Rim uvaziti ovaj predlog i hoce li se Bekavac primiti ove casti i tereta, to se ne zna, ali stoji, da su su svi hrvatski zupnici silno obradovani i odlikovani ovim predlogom, jer je samo 15 godina proslo, da je prvi hrvatski zupnik, pokojni Bozic, dosao u Ameriku i u Allegheny prvu hrvatsku zupu otvorio. Ako se uvazi predlog i Bekavac postane biskupom, biti ce svi Hrvati veseli, a osobito oni iz Bosne, jer je njihove gore list, dobar rodoljub i Hrvat.

Istarski sabor.

Vlada je sazvala istarski sabor na kratko zasiedanje jedino u tu svrhu, da se konstituira, ovjerovi izbore i izabere zemaljski odbor. Nu Talijani su izjavili, da oni nece dati birati zemaljski odbor, prije nego se hrvatski i slovenski zastupnici ne obvezu, da ce pristati na razdiobu ili preustrojenje nekojih obcina u Istri. Hrvati u nacelu nisu protivni, ali traze da se ovo preustrojstvo provedo na temelju pravog i postojeceg narodnog razmjera pucanstva, a ne onako kako bi zelili Talijani, da svoje nepravedno i nesigurno gospodstvo jos bolje uevrste. O predmetu vodjeni su pregovori, te su u tu svrhu bili u Becu namjestnik Hohenlohe, D.r Rizzi i D.r Laginja. Resultat pregovora nije jos poznat.

Sabor je bio na prvoj sjednici konstituiran, a na drugoj se imao odgoditi.

O sazivu hrvatskog sabora.

I «Neue freie Presse» prelama stap nad banom Rauchom. Ovaj becki list pise, da nije niti vjerojatno, da ce se hrvatski sabor prama svom dosadanjem sastavu vise i sastati, tim vise, ako se uzme, da ce se ugarska vlada odluciti da predlozi kralju razpust sabora. Da li ce medjutim taj razpust promieniti odnosaje to je drugo pitanje. Ne postoji nikakav znak, da je barun Rauch i njegov rezim za proteklu godinu i po uhvatio evrseg korjenja u hrvatskom tlu i da je sadanjem banu uspjelo pribaviti neku privrzenost u pucarstvu, kojom bi se mogli nadati, da ce kod mogucih novih izbora banu stajati na dispoziciju pristojna vladina stranka u saboru. Izgleda, da ce se odnosaji u Hrvatskoj tek onda promieniti, kad se medju ugarskom vladom i hrvatskim saborskim strankama, barem jednom od njih, zapodjenu pregovori, kojim bi se nasao temelj za neki modus vivendi. Preduvjet tomu morala bi biti promjena u osobi bana, protiv koga Hrvati pokazuju nedvoumnim nacinom svoje antipatije.

Hercegovacki uskoci vracaju se.

Za vrieme napetih odnosaja izmedju Austro-Ugarske i Srbije i Crnegore, bili su pribjegli preko granice u Crnugoru mnogi dobrovoljci iz Hercegovine. Kad se je spor izgladio, crnogorska se je vlada zauzimala, da im bude dana amnestija, ali nije uspjela. Obecalo se samo, da ce se blago postupati sa onima, koji nisu pocinili kakav zlocin ili veci prestup. Uslied toga povratilo se svojim kucama preko Kazanaca 176 Hercegovaca, a 165 ostalo ih u Crnojgori, decim nekoji izselise u Ameriku.

Strahovita vrucina u Mostaru.

Javljaju iz Mostara, da je tamo zavladala strahovita vrucina, koju ljudi vec jedva mogu da snose. U Mostaru toplomjer u hladu pokazuje preko 40 stupnjeva C, a na suncu i do 70.

Kako bi to bilo krasno, da im mi od amo mozemo opremiti nesto zime, a oni da odvrate suvisnom vrucinom!

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz 1 Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu!

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu

Cijene umjerene. Ne boji se akmice.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog

» PALE ALE » »

Whisky GAELIC

Cigareta CAPSTAN

» THREE CASTLES

Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a osobito Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u lirama sterlinga po tekucoj Londonskoj vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST

Hotel Ire razreda

Prima na stan putnike. Kon odlaze u Ameriku i neki se povracaju

Osobni paz na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu

— Preprodavacima znatan popust

— Slanine masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za namiestanje novca na prvu ukupizbu, kupuje prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun

Pristojne vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

A. W. SCOTT

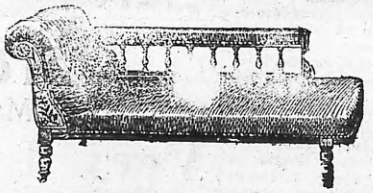

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaja mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene;

100 komada piljena drva $ 4.—

1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigarotima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 63 | Punta Arenas, na 23 Rujna 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 893 Telefon 127
Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijesteninâ, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo, Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. nat c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim ljecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozenskih kuca prodajem uz obal.ene cijene slijedece predmete:
Pokujstva, zaljezni ploca (imitacija kamena i opeke) **tezulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih strojeva** (na ruku i nogu) **satova srebrnih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.**
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom:

ŽELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Staklа svake vrsti. Papira za opejivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIC
Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Carska amnestija za Bosnu i Hercegovinu.

Cujemo iz pouzdane strane vijest, kojoj se radujemo, da ce Nj. Velicanstvo nas Car i kralj Franjo Josip iz vlastite pobude prilikom proglasenja Ustava za Bosnu i Hercegovinu, pomilovati sve bosansko-hercegovacke politicke krivce osugjene ili pod istragom. vojne bjegunce, one koji se uklonise od sluzbe i duznosti, bjegunce ranije i novije, mnoge obicne osuzenike koji su izvrsili dio kazne i dobro se ponasali a skratice se kazna jace osugjenim na vise godina. Pomilovace se svi za poljske ili sumske stete i svi, koji su zbog politickih krivica i razloga bili prognani iz Bosne i Hercegovine, osobito Musliman koji se bez povratka iselise, da se opet mogu vratiti u domovinu.

Jedna uspomena.

„Srbobran" donosi: „26. VII navrsilo se 33 godine, kako su Pakracani Mita Josic upravi. parandi e. Pera Despotovic prof. prep., Stevo st. i Stevo mlagji Dragicevic trgovci, te Joco V. Markovic trgovac i Vladimir Krasic ucitelj radi toboznje veleizdaje zatvoreni. Prva cetvorica su 30. VII. u zagrebacki zatvor dopracena, gde su pod istragom do sv. Petke odlezali, te su kao takovi i na slobodu pusteni. Te je godine u istrazi tamnovao i uvazeni rodoljub proto Begovic i osjecki trgovac Aksentijevic, koji je proces-om posve unisten. Svi su ovi rodoljubi osim Pere Despotovica pomrli. Iste je godine zatvoren na podlu denuncijaciju i prof. Milan Rogulja i pok. Mito Mihaljevic u Belovaru i mnogi drugi, ali su po preslusanju odmah pusteni". Ova zatvaranja Srba izvrsena su za rata a pod banom Ivanom Mazuranicem, kad je ministar predsjednik bio stari Koloman Tisa. Ondasnja hajka na Srbe bila je pretecom okupacije Bosne i Hercegovine, kao sto je sadasnja bila pretecom aneksiji. Samo su tadasnji vlasnici ipak bili covjeczniji i meksi. Ovo je losa svjedodzba nasem „napretku,, kroz pune trideset i tri godine!

Rauch i Crnkovic pred sudom.

„Srbobran" donosi pod gornjim naslovom ovo: Rauch i Crnkovic sastace se pred sudom. Jer nema i ne moze biti sumnje da ce ih sud pozvati za svjedoke, kad se radi o jednoj od najvaznijih cinjenica, na ime o direktnom uticaju vlade na pokretanje procesa. I suocise se pred sudom Pavel i Miklos, pa ce tamo pod zakletvom imati da iskazu, kako je i zasto je dosio do toga, da progoni Srba moraju poceti posle izbora patrijarha izdanjem „finala". Dr. Popovic je iznio to jos lane 13. maja u proracunskom (budzetskom) govoru u zajednickom saboru, a gospoda su na to cutala. Sad ce naposljetku morati da govore. A onda ce se mozda saznati i ko je onaj Nasticev mecena!

Osuda u praskom antimilitaristickom procesu.

U subotu, 31. jula izrecena je osuda u antimilitaristickom procesu. Karakteristicno je za taj monstre-proces, da od 46 optuzenih nije osugjeno vise od 11 torice, a i od ovih trojica za neizvrseni pokusaj uvrede velicanstva. Osudu je u 8 sati prije podne procitao predsjednik senata Kasalicky. Citanje i obrazlosenje osude trajalo je cetiri sata. Na cetiri mjeseca strogoga zatvora, poostrenoga mjesecno sa dva posta osugjeni su: 1. Alois Hatina, 28-godisnji cinovnik nar. socijalne tiskare. 2. Em. Spatny, 26.-godisnji zlatar, 6. Karel Poulpan, 24-godisnji zlatar, 6. Karel Poulpan, 24-godisnji cinovnik. 5. Fr. Kostan. 22-godisnji zlatar, 6. Karel Poulpan, 24-godisnji redaktor „Ceskeho Slova" i 7. M. Taichman, 22-godishji tvornicki radnik. Na tri mjeseca i dva posta na mjesec: 8. Rud. Cuc, 21-godisnji radnik (uvreda velicanstva), 9. Jos. Louthan, 20-godisnji kovac (uvr. velicanstva), 10. Jos. Silhan, 29-godisnji radnik (uvr. velic.) i 11. Jos. Bjesik, 22-godisnji radnik. Ostali su rijeseni. Osuda je saslusana mirno i ako je izazvala iznenagjenje. Od 14 optuzenika, koji su do sada sjedjeli u istraznom zatvoru samo su trojica proglaseni krivima zlocina paragrafa 232., premda su za taj delikt i ostala jedanaestorica sjedjeli po tri mjeseca u istraznom zatvoru.

Stenografi u sudu protiv Nastica.

Zlogasni Gjorgje Nastic uvrijedio je u sudu pri procesu stenografe, te ne moguci vise izmisljati lazi, jer ga branitelji svaki cas u laz hvataju napao je stenografe, da oni falsificiraju njegove izjave. Stenografi su zbog toga trazili zadovoljstinu i presjednik suda Tarabokije izjavio je, da sud ima u njima puno povjerenje. Stenografi ce Nastica tuziti za nanijetu uvredu u zvanicnoj duznosti.

Magjarska stampa o zagrebackom veleizdajnickom" procesu.

Budimpestanski list „Neues Politisches Volksblatt" pise o zagrebackoj veleizdajnickoj parnici: „Mi doduse ne poznajemo hrvatskih zakona o kaznenom postupku, ali cudno nam je i cudno nam se cini, da taj zakon omogucuje, da jedan svjedok, kao sto je Nastic, dozvolom suda igra jedanput ulogu svjedoka. jedan put ulogu drzavnog odvjetnika i suca istodobno, drugi put po miloj volji napada branitelje i svjedoke. Mi to ne mozemo protumaciti, jer smo nauceni, da je i kod politickog procesa suceva duznost uvijek

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama postola i gaiosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim moibenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73—Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

...tografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priz... novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fo...grafickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Oprost za vojnicke bjegunce.

Becka vlada proglasila je ponovno razjasnjenje o oprostu za one, koji su se oteli vojnickoj sluzbi prije 2. prosinca 1907.

Izmedju nasih citatelja biti ce zasigurno i onih, koji su iselili iz domovine, neudovoljivsi vojnickoj sluzbi, sto im sada u mnogome prijeci slobodni povratak kuci. Mi donosimo ovdje vladina razjasnjenja, da se oni, kojih se tice, mogu s njima okoristiti. Evo ih:

1. Trazitelju oprosta, koji se progoni radi bjegunstva, pocinjena prije 2. prosinca 1907., ili koji uslijed toga ocekuje progananje, oprasta se istraga i kazna i produljenje vojnicke sluzbe tim skopcano ili koje bi stoga nastalo, ako se on naknadno podvrgne novacenju i svojoj zakonitoj sluzbi, te se u tu svrhu na kasnije do 1. prosinca 1909. licno prijavi politickoj vlasti svoje opcine.

Iseljenici, koji se vracaju, a bili su unovaceni prije otpusta iz trecega razreda istogodisnjika, moraju se podvrci redovitoj sluzbi; ako se je pako njihov povratak, doticno unovacenje, zbilo iza istupa iz trecega razreda (Bosanci i Hercegovci iza istupa iz cetvrtog), to onda moraju da odsluze do 31. prosinca one godine, u kojoj navrsuju svoju 33. godinu.

Kroz ovo vrijeme treba da izvrse zanemarenu sluzbu prisutnosti i nadoknade u preostalom vremenu sluzbovanja izostavljene vojnicke vjezke.

Ako primjerice bjegunac, kojemu je 26 godina, zatrazi previsnji oprost, treba da u za to ustanovljenom roku licno izvrsi duznost prijavljenja, da se podvrgne novacenju, a kad bi ga se pronaslo sposobnim, da odsluzi jedino sluzbu prisutnosti, koja ga ide, doticno vojnicko obrazovanje, a uz to vojnicke vjezbe, sto jos ima da izvrsi. Ako je bjegunac vec navrsio 33. godinu zivota, te zamoli da ga se uvrsti u previsnji oprost, to onda otpada duznost novacenja, ali mora da se licno prijavi politickoj vlasti svoje opcine najkasnije do 1. prosinca 1909.

Dovrsit ce se.

BRZOJAVKE

Santiago, 22.—Vrhovno vojno zapovjednistvo primilo je mnogo cestitaka, zbog sjajnog ponasanja vojnika prilikom velike vojnicke smotre dneva 10 rujna.

Nekoji clanovi diplomatickog tijela evropejskog ustvrdise, da chilenska vojska nema cemu zaviditi cetama evropejskih drzava.

—Talijanski i Francuski skupovi poduzese shodne korake, da se dogovore, kojim ce naciom iskazati simpatije zemlji prigodom stogodisnjice nezavinosti.

(A mi Slaveni u Chile, drijemamo li jos kako po obicaju? Zar cekamo konsulate, da zapocnu, pa da se manifestacija izvrgne u Austro Ugarsku i Nijemci poberu slavlje, a mi po obicaju, da samo platimo? Nasa braca u Argentini vec podizimlju korake, da se prekazu, kao *Slaveni*, i naumili su, da se prekazu napose, ako im Nijemci pokusaju nametnuti Austro-Ugarsko ime. Maknimo se, dok je na vrijeme! *O. Ur.*)

∴

Buenos Aires 22. — «La Nacion», u krasnom uvodniku, prihvaca predlog —magallanskog novinstva, da se prilikom stogodisnjice podigne spomenik u Punta Arenas velikom moroplovcu Hernandu Magallanes, uz pripomoc chilenske i argentinske vlade.

∴

Bec 22.—Sluzbeno se doznaje, da se na sastanku njemackog kancelara Belhmann-Holweg-a i Austro-Ugarskog ministra izvanjskih pozala Aerenthala, odlucilo konsolidirati trojni savez.

∴

Sidney 22.—Stigao je iztrazivac sjevernog pola, kapetan Peary, komu bi priregjen sjajan i zanosan pricek.

∴

New York 22. — Prispio je istrazivac sjevernog pola Dr. Cook, komu bi priregjen sjajan i zanosan pricek.

KRONIKA

Najuljudnije pozivamo nase duznike, da bi se pozurili izvrsiti svoju duznost. Mislimo, da nije rodoljubno, ni ljudski ovako dugo otezati s isplatom. I mi smo ljudi, pa zelimo izvrsiti tacno nase obveze prama onomu, komu smo duzni. Kad bi nam list davao zivljenje, mogao bi tko i otezati, ali dok radimo samo iz ljubavi prama narodu i dangubimo bez probitka, nije pravo, da jos imamo i stete.

Nadamo se, da nam ne ce trebati poduzeti druge mjere!

—

Fiestas Patrias.

Kisa, sto je posljednjih dana padala, u velike je omela, da ovogodisnje svecanosti ispadu, kako je bilo zeliti po pripravama, sto su se cinile. Samo u *ramadama* podignutim na cestici 52. opazalo se mnogo zivasnosti. Zlo vrijeme je prouzrocilo, da se mnogi brojevi programa ispuste. Tako se nije obavila setnja skolske mladezi, obustavilo se paljenje umjetnih vatara, drustva se pod svojim zastavama nijesu mogla okupiti na placi «Muñoz Gamero» kod svecanog podizanja narodnog barjaka i t. d.

Moguce, da se setnja skolske mladezi i paljenje umjetnih vatara obavi na 8. listopada, kad se slavi godisnjica zapljene «Huascar-a».—

—

Na «Te Deum» je pristupilo mnogo naroda, predstavnici vlasti, konsularno tijelo i ostali pozvanici.—

—

Pucke igre dne 17. i 10. obavile su se uz prisutnost silesije naroda.—

—

Bazar milosrgja potpuno je uspio. Od prvog dana otvora pa svih ostalih noci bio je dupkom pun naroda. Njegove promicateljice su zbog toga ponosne, a kako i ne bi, kad je prihod cist u dobrotvorne svrhe dopro do znatnesvote od $ 4·500.

—

Gagjanju u nisan prisustvovovalo je mnostvo naroda. Kad dobijemo ispadak zgoditaka, obielodanit'cemo ga.

—

Sve dneve svetkovina, glazba, slozena vecinom od nasih ljudi, podrazivala je veselje veselim koracnicama.

Talijanska svecanost.

U ponideljak su Talijanci slavili 30 godisnjcu ulaska talijanske vojske u Rim iliti godisnjicu ujedinjenja Italije.

Ovdjesnji Talijanci su taj svoj sretni narodni dan proslavili dostojanstveno. U vecer su njihovi prvaci priredili banquet u Hotelu «Lion D'or», na koji su pozvali mnogo uglednih licnosti.

Tek danas.

«Domovina» izlazi tek danas, posto slagari nijesu mogli raditi kroz tri dana narodnih svetkovina. K tomu je jos slagar «Domovine» Talijanac, pa je, naravno i on slavio svoj dan i list izlazi tek danas.

Cinematograf „Ideal"

Veceras ce u Municipalnom teatru raditi cinematograf gornjeg imena.

Evo pocetnog programa, posve novog za Punta Arenas:

PRVI DIO:

Sinfonija,
Brak na koturaci,
Ciganka;
Obale Ozu (Japan);
MODRA BRADA (fantazija)

DRUGI DIO:

Sinfonija;
Alkoholizirani lijecnik;
Srce jace od pameti;
RIFLE BILL;

TRECI DIO:

Sinfonija;
Setnja gospara popa;
KROTITBA HATA I BIKOVA;
Japanska fantazija (u bojama);
Izgubio sam naocale.

∴

Svaka tacka programa prikaziva vrlo moralnu sliku, za to preporucamo mirne savjesti, da se ne zaborave posjetiti ova zabavna i poucna sijela.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 24·40.
1 kruna 1.10.

RAZNO

Vrag u selu.

Neobicno veseli prizori odigrali su se u jednom od omanjih selija Rumunjske, koje su mogli imati i teskih posljedica. Od mnogo vremena to je selo oskudijevalo kisom, a seljaci u najvecem ocajanju odlucise priteci se pomoci bozijom, te priredise nekoliko ophoda moleci Svemogucega, da im dade kisu, da natopi njihova osusena polja i livade. Sve im bijase uzalud, jer ni tada ih Bog ne uslisa, tim vise sto je neka stara baba rekla, da je njihovo selo sigurno zacarano kakvim zlim duhomnecistim. Malo dana iza toga, stigne u selo jedan cirkus, kojemu je bio clanom i jedan crnac. Jednoga lijepoga dana crnac ne sluteci nikakvog zla izidje, da se proseta selom i da se nauziva krasne prirode. Netom seljaci opazise crnca, neobicno se uzrujase i odmah im je postalo jasno, da taj crnac nije nitko drugi, nego sam onaj vrag o kojemu im je baba govorila.

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!

LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228

JURAJ JORDAN

Jedan od seljaka sav u strahu jedva se domogne crkve i stane zvoniti i dozivati u pomoc. Na tu strasnu buku i viku doleti u tili cas velika ceta seljaka oruzani grabljama i motikama, da vraga potjeraju u pakao. Sad zapoce upravo divlji boj. Kad je crnac vidio, kakova mu pogibelj prijeti stane bjezati na vrat i na nos, a kad su mu ispod nogu izmakli svi putevi, ne ostaje mu drugo, nego da se sakrije u jedan bunar. Bijesni seljaci opkole odmah bunar, ali n jedan se nije usudio da pridje k „vragu". Naprotiv, kadgod bi crnac pomolio glavu iz bunara, da vidi jesu li njegovi progonitelji vec otisli, udarili bi oni od straha na sve strane. Kad se on u najvecoj opasnosti zivota nalazio, doleti u dobar cas sam ravnatelj cirkusa do bunara i rastumaci bijesnoj i divljoj svjetini, da je taj „vrag" mirni i siromasni crnac, koji se svake veceri producira u njegovom cirkusu. Teskom mukom su se dali seljaci nagovoriti; ali napokon puni osvjedocenja i njihove lude pameti, pustise na slobodu jadnog crnca, koji ni kriv ni duzan u malo, da nije izgubio svoj zivot. Iste veceri bila je u cirkusu predstava u pocast crncu — vragu, te je na istu prisustvovalo mnostvo naroda, koji je dosao da cuje i vidi toga vraga. (Zaista prosvjetljen puk).

Postanak „Marsiljeze".

Prizna ti talijanski pisac Maiolo Bonaventura u „Scena Illustrata" iznasa pojedine i zanimljive podatke o postanku ove bojne pjesme, te prenasamo samo glavniji momenat, koji ce nase citaoce mozda interesovati.

Ova bojna pjesma „Arhandjel novog doba" o kojoj i sam Michelet a ne bez razloga rece: Le monde, tant gu'il yaura un monde, le chantera á jamais..! igrala je veliku ulogu u pobjedama republikanskog oruzja; tako da je jedan od pobjednika pisao: Mi smo se borili - jedan proti desetom, ali „Marsiljeza" borila se uvijek uza nas. Jedan drugi sav blazen pise: Posaljite mi hiljadu ljudi, a k tomu jedan otisak marsiljeze, a za pobjedu odgovaram ja. Rijeci ove pjesme bile su sastavljene i uglazbene od mladog i darovitog zapovjednika Rougeta de Liesle, a prvi joj naslov bijase „Ratna pjesma renske vojske". God. 1782. mjeseca aprila ugledala je svjetlo u Strazburgu bas onda, kada je Francuska navijestila rat Austriji, kaja kategoricki bijase odbila sva prava nudjena joj od Dumourieza) onda rami ministar) u poslatom memorandumu. Netom ova vijest stigne a Strazburg, major Dretrich okupi oko sebe i pozove na gozbu sve dobrovoljce, koji su bili pripravni, da s mjesta otputuju na ratno bojiste. Medju ovim dobrovoljcima, nalazio se je i mladi zopovjednik Rouget de Liesle, koji je uzivao dobar glas, kao vrstan pjesnik i muzicar. Prekó objeda Dietrich saopci pozvanicima svoj naum, da bi se umjesto starih i prezivjelih ratnih pjesama morala sastaviti i uglazbiti kakova nova patrioticna pjesma, koja bi poticala i sokolila vojnike na rat. Zatim se okrene prema mladome zapovjedniku, te mu rece: „Vi, koji ste poznat, kao muzicar i pjesnik, mogli biste sastaviti sto takova". Rouget u pocetku oklijevase, ali na neprestano moljenje svojih drugova pristane i u kasno doba noci povuce se zaokupljen mislju u svoju sobu. Tu sastavi rijeci iglazbu one uzvisene pjesme, koja je njegovo ime ovjekovjecila sirom cijeloga svijeta. Dan kasnje pozove on svoje prijatelje, da im otpjeva pjesmu, a na glasoviru ga je pratila jedna od necakinja majora Dietricha. Svakomu se od prisutnih dopala i svi su bili ganuti i puni hvale nad takovom nevcekivanom uspjehu. Kroz kratko vrijeme njezina slava odjekne po citavom Strazburgu i Francuskoj, gdje ju je narod sa velikim oduseviljenjem primio i pjevao.

Sretne dosjetke — tat pregoni samog sebe.

U jednom pestanskom zabavistu osjetio je neki gospodin, da mu je neko ukrao iz dzepa novcarku. I to je osjetio bas onaj cas kad je novcarku iz dzepa uzimao. On skoci, pocne vikati, vicu i drugi, i za cas stadose svi bjezati ulicom progoneci tata. Tat trci naprijed, trci kao lud, a opcinstvo za njime. Treci skrene u pokrajnu ulicu tu se sakrije pod jednu vezu, progonitelji nagrnuli za njim ravno ulicom i prebjezali pokraj njega, sad se i on brzo umijesa medju opcinstvo te stade s njim zajedno trcati i vikati:

— Ondje, tamo bjezi, ulovite ga!

Medjutim nije vise niko vidio bjezeceg tata, opcinstvo je prestalo bjezati, a za opcinstvom sustao i tat, i sve je pocelo da govori o tom, kako je tat pobjegao. Medjutim je ipak netko prepoznao tata i viknuo:

— Evo ga! Ovo je tat!

Tat se medjutim okrene i upita:

— Sto vi to mene mislite? To je ipak bezobrazno — to je svinjarija kako se vi usudjujete to meni kazati — odmah cu pozvati redara!

Te povrijedjenim bijesom izrecene rijeci tako su imponirale opcinstvu i cnome, koji je tata prepoznao, da su svi usutili. A tat ih je sve promjerio, a onda posao mirnim korakom duz ulice — zaokrenuo u drugu ulicu, i — pobrzao, pobjegav bez traga.

Strasna zagonetka — cral vukodlak.

Pred nekoliko rijesila se u gradu Turinu na vrlo saljivi nacim jedna zanimljiva i interesantna zagonetka, koja je od mnogo vremena zadavala velikog jada i jos veceg straha ondjesnjem poboznom pucanstvu. Na lijepom brijegu, gdje lezi krasni i ubavi dvorac Rivoli, nalazi se jedna osamljena kapelica. Iz obliznjeg gradica, dolazio je onamo redovito svaku vecer pobozni jedan svecenik, da vrsi svoju molitvu. On je sam imao kljuce od te kapelice, i kao pobozni stovatelj sveca, kome je ta kapelica posvecena nije on ma niti jedne veceri propustio a da se ondje ne pomoli. Nije ni cudo: mjesto je samo puno romanticnosti, a svud naokolo vlada spokojna tisina, bas kao stvoreno za — molitvu. Nikome nije prema tome padalo na pamet, da uzme ovo hodocascenje gospodinu kapelanu za zlo, dapace ni onda, kad se vise puta culo onuda suskanje zenske odjece.

Pred par dana dogodi se nesto neocekivana. Jedno drustvince turinskih izletnika bilo je od oluje zateceno i oni se zaklone kod kapele, kako li se zacudise kad osjetise duhove i vukodlake u kapelici. Culo se tu jecanje, uzdisanje, suskanje, i onda na jedan put silan — krik. Nije dvojbe duhovi su tu, promislise oni. Oni pokucaju na vrata kapelice, ali im nitko odgovorio nije. Konacno pozovu oruznike. Njihovom zapovjedniku pane na um sjajna varka. On glasno povice na izletnike, da se nose odatle svi, te da se u blizini sakriju. Jedan sat kasnije cuje se pretrazivanje kljuca u bravi, vrata se otvore, a na vratima se pokaze ne duh, nego promislite, gospodin kapelan ispod ruke sa jednom lijepom seljankom. I na taj nacin napokon se rijesila ta strahovito strasna zagonetka.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA

Ljekarna i Drogarija

Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na debelo i na malo.

Juraj Matetic

— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS

— STEDIONICA —

Drzavni dobrotvorni novcani zavod.

— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.

Dobro polozene u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara za 2 po p., da se polovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

BL[illegible] GUSTE[illegible], upravitelj.

Hotel Plomplon

Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA

Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.

Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje,

FRANCISCO RABAGLIO

— Ulica Roca —

Mayer Braun

Ataeama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic

Atacama ug. Progreso

Telefon br. 64

Prodaja mesa

Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA

"La Elegancia"

Calle Nuble N. 769

Izrazjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu. SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina

Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.

VINA LAS PALMAS

u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak

DHTAILLH, HINKHS & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

istinu traziti. Covjek dobiva utisak, kao da je glavna tendencija zagrebackog sudista, da se ni jedna od tih svih romanticnih pripovijedaka toga svjedoka Nastica ne izvrgne ruglu. I drzavnoga odvjetnika je duznost da trazi pravo i istinu. Ne mora bas bezuvjetno iz svake parnice slijediti i osuda. Isto tako ne smije drzavni odvjetnik s osobitom nasladom samo na to da pazi, da se glavni svjedok ne zaplete u protivrjecnost, jer ga inace ceka zatvor.

Dr. Milovanovic o zagrebackom veleizdajnickom procesu.

Srpski ministar izvanjskih poslova dr. Milovanovic izjavio se je pred jednim izvjestiteljem lista „Le Temps" slijedecim nacinom o zagrebackom veleizdajnickom procesu: Mi smo vanredno zahvalni francuskoj stampi za njeno drzanje prigodom zagrebacke veleizdajnicke parnice. U Zagrebu ne samo da se proti optuzenicima i braniteljima vanredno strogo postupa, vec se niti ne uzimlje obzira na kraljevinu Srbiju, niti na naseg kralja. Niti je srpska vlada, niti jedna sluzbena osoba u cijeloj Srbiji ikada za to agitirala, da se kraljevina Hrvatska Slavonija od habsburske monarkije otrgne. U interesu cim bliseg sprijateljenja Srbije sa susjednom monarkijom, bilo bi za zeljeti, da se zogrebacka parnica cim prije svrsi. U ostalom nadati se je, da ce mjerodavni faktori ponukani cinjenicom, da se tecajem cijele parnice ni u jednom slucaju nije moglo dokazati, da bi srpska vlada ili koja sluzbena osoba u tom su djelovala, prama Srbiji drugom taktikom postupati. Nadam se nadalje, da ce trgovinski ugovor medju Austro Ugarskom i Srbijom doskora biti sklopljen.

Rapport de la Chambre de Commerce et d'Industrie a Zagreb.

Pod tim naslovom izdala je nasa napredna trgovacka-obrtnicka komora u francuskom jeziku obsezan izvadak svog hrvatskog izvjestaja o narodnogospodarstvenim prilikama njenog okruzja u g. 1908. Izvadak taj zaprema u svemu cetiri tiskovna arka i sastavljen je tako, da predocuje inozemstvu kratkim nu vjernim crtama gospodarstveno stanje nase domovine. Ovo je prvo izvjesce, izdano na francuskom jeziku, nu ne samo prvo od nase, vec u opce od sviju komora nase monarhije. Zagrebacka komora slijedi i u tim publikacijama nacelo, da se imade hrvatski kao i ostali slavenski narodi, predstaviti inozemstvu, uz svoj vlastiti jezik i u francuskom jeziku, koji je prihvacen kao diplomatski po cielom svijetu. Francuski sastavak potice iz pera komorskog tajnika g Milana Kresica.

Saobracaj na austrijskim zeljeznicama.

Za vrijeme od 1. januara do 30. juna o. g. vozilo se na austrijskim zeljeznicama 50·4 milija a osoba i 43·2 milijuna tona trgovine. Utjecalo se od prevoza osoba 6·5 a od prevoza trgovine 215·2 usve dakle 281·5 milijuna kruna. Za milijun kruna vise nego prosle godine. U ovom je iskazu sadrzana sjeverna zeljeznica i sve u zadnje vrijeme podrzavljene lineje. Saobracaj osobe je u zadnje vrijeme jenjao usljed nepovoljnog vremena, docim prevoz trgovine pokazuje mali napredak.

Nova zbirka novaca dubrovacke republike.

Po m naslovom pise „Dubrovnik": Vrijedni i zasluzni upravitelj naseg muzeja g. Baldo Kosic, ovo dana obdario nas je novom zbirkom dubrovackih novaca. Zbirka je bila opisana u njegovomu „Opisu" jos god. 1905, ali nije bila izlozena. Eto sada ucinjeno je i to. U dva oveca okvira, ukusno i upravo vjestacki poredani su novci slavne nase republike. U prvome postavljeni su: Fo'ari (Minice), Soldi, Artiluci (dubr. i poljski) Dinari i Dinarici. U drugome: Perperi stari i novi Skudi, Poluskudi, Dukati, Vizljini, Bradani i Libertine. Na dnu postavljene su medaje i medaljuni dubr. republike. Zbirka je znamenita. jer u njoj ima rijetkih ezemplara kao Libertina god. 1791, te Bradana god. 1735. lijepa zbirka Dinarica (1645—1686), koja je nadjena u Zubcima kraj Trebinja petprosle godine. Kako rekosmo zbirka je upravo vjestacki izradjena a to je djelo nasega gospara Balda. Sve je on sto svojim rukama pripravio i uredio, pa mu se od srca radujemo i cestitamo, jer zasluje svako priznanje. Njegovim osobitim marom podigao je ans Muzej na takav stepen, da ga se i veci gradovi ne b stidili.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu!

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu

Cijene umjerene. Ne Loji akuniee.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opremo novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinzam po tekucoj Londonskoi vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procureria N. 6 p. p. — *TRST*

Hotel I.° razreda

Prima na stan putnike. Koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobne place na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju.

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Preprodavacima znatan popust
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske
— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za kupovanje novca na prvu ukambizu, kupuje prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun

Prista o vrh niske

— Pisarna Coichagua ug Colloe. —

A. W. SCOTT

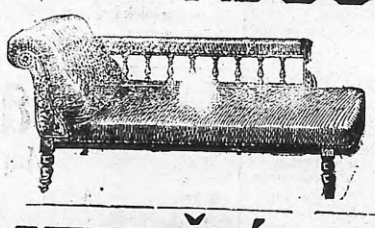

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodajo mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GEOAN, drvodjelac

Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, calnce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srede
Odgovorni urednik: Petar Glavic
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 64 | Punta Arenas, na 29 Rujna 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD:
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zelenj, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sata.
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom uciliStu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema nocce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slabej probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozemskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:
Pokucstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tepiha, ágnarraz, sagova i cilima, civacih sirojeva (na ruku i nogu) satova srebrnih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjeseg u vlastitom soku, konserve raznovrsnih.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
— — — — — — — krumpira, mljeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — —
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA
N. FORETIC
Ulica Roca, naprotiv Pa ke Punta Arenas
Svakovrsnih artikala potrebnih za gradenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakla svake vrsti. Papira za opejivanj. Mramora u clocama od 150x100x002
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosta

HOENEISEN i Cia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Prevalna kradja i grabezno umorstvo na Rijeci.

Dne 11. pr. mj., po bijelom danu, oko 10 sati dopodne, zbio se u puckoj banci na Rijeci uzasan grabez, koji je svojom smionoscu svakoga zapanjio. To doba dosla su tri na radnicku odjevena razbojnika, u tili cas pozatvarali vrata, te uperivsi revolvere na cinovnike htjeli orobiti blagajnu. Ravnatelj banke Josip Milos htjede da brze zatvori blagajnu, ali ga razbojnik pogodi zrnom iz revolvera bas u sljepocicu, od cega se Milos srusi onesvijesten te umrije u 2 sata po podne. Zlikovci zatim ugrabise nekih 15.000 K i pobjegose. Medjutim su neki cinovnici alarmirali svijet, no razbojnici su si krcili put revolverima kroz svjetinu No hrabri redar Ratkovic ipak jednoga uhvati i svlada, Zove se Kisinevski, a njegovi druzi, kako je izjavio, jedan Abraham Berkov Silski, a drugi Petar Orlov, svi Rusi iz Odese. Odma su razasiani brzojavi na sve strane, te je u Budimpesti uapsen jedan njihov ortak, Abraham Krisickim, koji je odao i nekog Mihajla Spektora. —Dne 15. o. m. vec je bio uapsen u Zürichu u Svajcarskoj Orlov, koji je bas htio odputovati u Ameriku. Orlov je krivo ime, a pravo mu je prezime Fridvenko. On je bas ubio Milosa. Spektor jos nije uapsen.

Hrvatski glumci iz Zagreba.

Gg. Josip Pastirc, Vladimir Keselj, gdjica Katica Kasterlic proputovali su kroz vrijeme od tri mjeseca dio Istre, Goriske i Kranjske te su priredili nekoliko lijepih dramatskih prestava u korist druzbe sv. Cirila i Metoda. Skupili su K 263·39, a za „Djacki Dom" u Pazinu K 20. — Dne 15. pr. mj. krenuli su iz Opcina (kod Trsta) u Dalmaciju preko Pole, te su se zaustavili u Zadru, Sibeniku, Splitu, Dubrovniku i Kotoru gdje su priredili nekoliko predstava u istu svrhu.

Krupa.

Prve polovine kolovoza padala je jaka krupa na otoku Korculi. Ostetila je osobito vinograde i to najvise Zrnova i Pupnata.

Gradnja novega hotela.

Citamo u „Narodnom Listu" da je ministarstvo za javne radnje udijelilo sindakatu za gradnju i vodjenje hotela i lijecilista u Dalmaciji beskamatni zajam od 350.000 K. Nadinzinir Semerfelter imao bi brzo stici, da zapocne sa kupovanjem zemljista i da poprimi sliodne odredbe za upucenje gradjenja hotela.

Strasan pozar.

„Hrvatski narod" javlja, da se strasan pozar zbio 22. prvmj u Dukovcu kod Krapine, koji je unistio skoro citavo to selo. 26 kuca i gospodarskih zgrada posve je izgorilo, a posto je narod u to doba bio u crkvi, moglo se spasiti tek blago, koje je bilo na pasi. 11 gospodara ostalo je bez svega, jer im je pozar unistio sve. Steta iznosi 150.000 krvna. Dva vatrogasna drustva iz Sv. Kriza i Krapine radila su neumorno 6 sati, da su vatrogasci od napora padali u nesvijest. Zivotom nije nitko nastradao. Spasene su kuce na krajevima sela.

Oruzjem ubio topnika.

Topnik Ivan Trosic nalazio se na manevrima u blizini Virovitice, te si 17. pr. m. sa jednim drugom izmolio od svog zapovjednika dopust od 24 sata, da posjeti svoje u bliznjem selu Vaska. U selu bas bilo crkveno prostenje, pa u noci u krcmi nasli oruznici i Trosica, koji se na njihov poziv nije htio iskazati s dopusnicom, vec ih poceo grditi, a kod kuce, kamo su za njim dosli, oborio se radi toga njihovog zahtjeva na njih i bajunetom, na sto jedan zandar odapne, a Trosic se srusi pogodien u blizinu trbuha. Za nekoliko dana umro je u virovitickoj bolnici u groznim mukama. Vodi se istraga.

Njemacka stampa protiv „veleizdajnickog" procesa.

Ugledni i stari berlinski list "Die Vossische Zeitung" donosi poduzi clanak o zagreb. procesu, za koji veli da je prava sramota za kulturni svijet. Osuguje odgovor magjarskih novinara na telegram francuskih novinara. Isto tako osuguje proces i frankfurtski list "Die Volkstimme". Dalje su donijeli ostre clanke protiv parnice slobodoumni nemacki list "Die Weser—Zeitung" u broju od 31. jula o. g. [illegible] pruskih konzervativaca "Die Schlesische Zeitung" u svom [illegible] 538. br.

Napredna omladina u "veleizdajnickoj jami".

Hrvatska napredna omladina drzala je prije neki dan svoj godisnji skup u Trsatu. Sa toga zbora, na prijedlog jednog omladinca poslan je optuzenim Srbima "veleizdajnicima" u Zagrebu jedan telegram, cija je sadrzina na zboru uz burno odobrenje jednoglasno prihvacena. Taj telegram glasi: "Hrvatska napredna omladina, sakupljena na svome zboru, najsrdacnije pozdravlja borce i mucenike za narodna prava".

Vojne promjene u Bosni.

—Na mjesto guvernera Varesanina, koji ce postati cetnim vojnim nadzornikom, postati ce zbornim zapovjednikom 15. vojnog zbora F.M.L. vitez Auffenberh, Sefom generalnog stozera

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinic

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

...zanskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki ...cima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i bu... Svakovrsnih ... vina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama i ... odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i ... najfinije vrsti. Cijene umjerene. — **Mjenjaonica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivog estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

... ...rcal

...je po najmanjoj cijeni.

... sprema, koje sam ... *na cas*, kao sto svi potrebni ... stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neporecnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucuju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Oprost za vojnicke bjegunce.

2. Svi pripadnici vojske i bojne mornarice, koji se kazneno proganjaju radi toga sto se nisu prije 2. prosinca 1907. odazvali vojnickoj naredbi, kojom su pozvani doticno radi prvog bjegunstva, radi neposluha takove naredbo, il stoga ocekuju kazneno proganjanje ili kaznu, oprosta im se istraga i kazna, pod uvjetom, da se najdalje do 1 prosinca 1909. licno prijave kod politicke ili vojnicke unutrasnje vlasti, da budu dionici previsnjeg oprosta. Osobama, koje su ustene u previsnji oprost, treba da se uracuna vrijeme sluzbe, a valja da nadoknade zanemarenu sluzbu prisutnosti i vojnicko obrazovanje od osam tjedana i cielokupno vrijeme sluzbovanja, naprotiv zanemarene vojnicke vjezbe ne treba da nadoknade. Na priliku:

Momak, kazneno progonjen radi neposluha vojnickog poziva, odnosno radi prvog bjeguntva, koji je god. 1900. unovacen i utjelovljen, treba da licno izvrsi duznost prijavljenja, najdalje do 1. prosinca 1909., i da odsluzi svoju sluzbu prisutnosti u cjelini, a to je u slucaju do 31. prosinca 1912.

Kad bi taki momak bio unovocen i utjelovljen 1903., g. d., to bi imao da nakon licne prijave u ovozemstvu, u slucaju da ga sposobna nadju, odsluzi sluzbu prisutnosti kao i vojnicke vjezbe, koje ga idu. u cjelini, a to je do 31. prosinca 1915.

U slucaju da je bjegunac unovacen god. 1896. ili jos prije, to ga se onda, iza kako je obuhvacen u previsnji oprost, imade otpustiti iz vojske, te nije vise duzan da sluzi u vojsci, ni u mornarici ili domobranstvu.

3. Ne moze da zamoli za previsnji oprost onaj, koji je odbjegao sa sluzbe prisutnosti ili za vrijeme svog aktivnog sluzbovanja, Oprost istrage i kazne, sto prijeti takovomu bjeguncu, moze da se izmoli samo po previsnjoj milosti.

Kundurarije.

Govori se:

Da je po festam ucinilo lijepo vrijeme, neka je lakse osusit i rastegnut kozice.

Da se dogodine ne dogodi skandal, da ce postavit na vrata ramada po jednog vratara, kojemu ce se morati kazati, komu ces vikati zivio, a komu krepo

Da ce prekršitelj za kaznu morati ispiti i platiti botilju champagne od 15 peca.

Da ce na gospodarsku i obrtnicku izlozbu stogodisnjice poslati i Austro Ugarska nekoje predmete.

Da se u tu svrhu gradi u Beou nekoliko specjalnih rala i jarama.

Da su se ministri posvadili oko toga, tko ce ih potezat, jer, dok austrijski tvrdi, da ima i u Magallanesu volova, ugarski bi htio poslati svakako nekoliko svojih, pa da potezu *al par:* s jedne strane jedan, a sa druge—drugi.

Da je to naizgodniji nacin, da se u svjetu prikaze jedinstvenost austro-ugarske nacijoni.

Da su hrvatski popovi i fratri iz Dalmacije proti tomu ulozili zestoki prosvjed, jer da je njihov jaram laksi, pa hocu i oni biti zastupani dostojno.

Da ministri ozbiljno razmisljaju o tom prosvjedu.

KRONIKA

Najuljudnije pozivamo nase duznike, da bi se pozurili izvrsiti svoju duznost. Mislimo, da nije rodoljubno, ni ljudski ovako dugo otezati s isplatom. I mi smo ljudi, pa zelimo izvrsiti tacno nase obveze prama onomu, komu smo duzni. Kad bi nam list davao zivljenje, mogao bi tko i otezati, ali dok radimo samo iz ljubavi prama narodu i dangubimo „bez probitka, nije pravo, da jos imamo i stete.

Nadamo se, da nam ne ce trebati poduzeti druge mjere!

—

Poletio angjelak.

Gosp. Stjepana Kovacica, dobrog naseg prijatelja nastanjena u Porveniru i njegovu plemenitu gospoju Mariju, rogj. Ivanovic, zadesila je golema nesreca, preminuo im prvorogjeni sincic Ivica, u dobi od 7 1/2 godina, na 18. ov. mj., na dan domovnih svetkovina, u predvecerje, kad se sunce na pocinak spremalo, ostavljajuc rastuzenim roditeljima njezno tjelesce, predav dusu na dvorenje Previsnjega.

Djecak je bio vrlo darovit i ostrouman, pa su s pravom roditelj sve nade u nj polagali, a ucitelji se s njim ponosili. Svakomu je bio mio, svak ga je volio, pa mu je sprovodu prisustovalo preko 230 dusa. Dirljiv je govor, sto mu je njegov saucenik nad grobom izrekao; a njegov dragi ucitelj, koga je ljubio, kao svog rogjenog oca, od suza i ganuca nije mogao da rijeci proslovi nad grobom svog najboljeg ucenika.

Blago tebi, zlatni Ivica! A tvojim rastuzenim roditeljima nase zalovanje.

Vjencanje.

Gosp. Ivan Dragicevic iz Nerezisca s Braca, u Dalmaciji, vjencat ce se u subotu sa gospojicom Karmelom Ruiz, chilenkom.

Kumovati ce poznata gosp: Ivan Juricic M. i Marijan Jankovic.

Mladencima srdacno cestitamo.

Tamburaska razmatranja.

Posto je ovdje dosta tamburasa i netamburasa, pa i onih, sto ponesto udaraju po evangjelju, da im nezna lijeva, sto im cini desna, a ober — kriticara ponadasve—prenasamo iz „Tamburice" clanak gornjeg naslove u nadi, da ce se u njemu ogledati, kao u zrcalu. Samo dozicu ustrpljenja dok svrsi!

Koncerat.

Kao repic domovnih svecanosti, u nedjelju je bio u teatru koncerat na korist bolnice pod ravnanjem poznatog pjaniste gosp. Alvarez-a.

Teatar je bio dupkom pun. Gdje mladi ljudi stave svoju stopu, nije cuda! — treba da tako bude.

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 24·40.
1 kruna 1.10.

RAZNO

Strasni obicaji.

Nijedan zlocin nije tako neprirodan i tako nam odvratan, nego kad mati svoje rodjeno dijete bezdusno prepusta propasti. Pa opet ima jedan cijeli, veliki narod, u kojemu je cedomorstvo jedna od najbicnijih stvari. To je kinezki narod, najveci i najmnogobrojniji narod na svijetu. Narocito malene djevojcice svake godine na hiljade padaju zrtvom krutoga obicaja. Dva su uzroka, zbog kojih se u Kini djevojcice prepustaju smrti. Pa najprije to, sto tamo u obce preziru zene, a onda golemo siromastvo, koje vlada u Kini i koje je kod vecine siromasnih kineza tako veliko, da jedna osoba vise moze zaprijetiti porodici smrcu od gladi. Cini se, da cedomorstva zbivaju najvise u pomorskim pokrajinama juzne Kine. U nekim krajevima sami se Kinezi boje velicine pogibli ovoga zla. Imade drustva, koja darovima nastoje da odvrate ljude od ovoga zlocina. A i oblasti stvaraju protiv toga zakone, ali ovi ponajvise ih utope ili udave. Dakako posve je nemoguce i priblizno ustanoviti u u kolikoj se mjeri izvrsuje ovaj okrutni obicaj u Kini. Ali moze se reci, koliko je koja pokrajina, bogatija, toliko se manje cedomorstva javlja u njoj. U siromasnim pokrajinama, koje su gusce naseljene, nalazimo najcesce cedomorstvo. U novije se vrijeme ipak cini, da je ovaj strasan obicaj poceo popustati, narocito uslijed propovijedanja misionera.

Zasto se ljudi cjelivaju.

Na ovo pitanje odgovara mlada i vrlo drazesna americka spisateljica miss Brewts ovako:

Vecina ljudi se cjeliva — od obicaja, jer djeca vec od rane mladosti gledaju da se ljudi grle i cjelivaju, ne nalazeci pravoga razloga, zasto se to cini. Samo se jedna trecina ljudi cjeliva od ljubavi i zelje, da tim cjelovom izraze drugome njeznost, sto je za njega osjecaju. Najveci dio ljudi cjeliva se od trenutacnog odusevljenja.

Mlade majke cjelivaju svoju djecu ne samo od velike njeznosti, nego precesto sa zeljom, da ovim izrazajem svoje ljubavi pokazu pravo na ono maleno bice. Kad djeca podrastu, onda se onaj cjelov ima vec shvatiti kao neka nagrada. Ali kako rekoh, najcesce cjelivamo u casovima odusevljenja one ljude, koje inace ne bismo nikada poljubili. Vrlo se cesto dogadja, da zene, koje inace ne bi ni pod zivu glavu zagrlile stranog covjeka, u trenutku ekstaze panu oko vrata kakvome umjetniku, koji ih je odusevio. Koliko je sladak (a cesto puta i cemeran) poljubac, najbolje ce znati prosuditi oni, koju su imali srecu da tu slat okusaju.

Tamburaska Razmatranja

Pise A. Saboljev.

Ako pratimo svaki korak ucinjen na polju glazbe ili bolje ako promatramo djelovanje svih glazbenih zivaca u nas, proletit ce nam niz raznih misli. Jedan ce moci ovo primjetiti, drugi ono, a netko i nista. Nesto cu se i ja usloboditi primjetiti kao sto to vec naslov ovih redaka kaze.

Dakle!

Kod nas ima glazbenika, koji ako bas direktno ne rado protiv tamburaske glazbe, odnosno ne mogu raditi protiv tamburaske glazbe, to indirektno svagdje izka-

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

zuju svoju mrznju i ogorcenje protiv nje. Ti glazbenici bave se navodno teskom strogo umjetnickom glazbom i zagovaraju istu na stetu tamburaske glazbe. Necu s time da kazem da se iskljuci tezka glazba, o ne! Mi trebamo i veliko umjetnicku glazbu, ali se ne smije ostalu iskljuciti ili raditi na stetu ostaloj glazbi. Bez lake glazbe ne bi bilo ni teske glazbe, to nam pokazuje to, sto nitko nije cim je upoznao glazbu, nego obratno, sa lakom glazbom je poceo, a sa teskom dovrsio. Badava bi se govorilo o odgajanju publike u pogledu glazbenom bez lake glazbe Laku glazbu treba ali razlikovati od nevaljale glazbe, te u tom pogledu i suditi.

Protivnici tamburaske glazbe preporucuju, da se broj tamburaskih orkestara smanji za polovicu, pa za ostalu polovicu osnuju gudalacki orkestri. Ta preporuka je vrlo skakljiva. Sa strogo glazbenog gledista je ta preporuka opravdana, nu mi moramo racunati sa prilikama, sredstvima i glazbenoj naobrazbi u nas. Mi znamo, da danas ima tamburaskih orkestara na citime koje u domovini, koje izvan nje. Ti tamburaski orkestr faciuno postoje i djeluju, a ako bi od svih ovih tamburaskih orkestara htjeli sastaviti gudalacke orkestre, to bi se ljuto prevarili. Od stotinu tamburaskih orkestara mogao bi se mozda jedan pravi gudalacki orkestar sastaviti, a ne vise! Zasto to? Ne mozda zbog instrumentnog glazben g ne znanja; jer da je i to uzrok, to se isto popravlja u koliko se za vrijeme za koje se tambura nauci svirati, nauci i drugo koje glazbalo svirati; nego zato sto:

1. Gudalacki orkestar treba mnogo vise sila nego tamburaski orkestar, a sila se u svakom manjem mjestu tesko nadje.

2. Glazbala gudalackog orkestra su mnogo skuplja od tamburaskih glazbala, a osim toga se treba mnogo veci broj glazbala nego u tamburaskom orkestru.

3. Za orkestar treba posebnog coviека, dobrog glazbenika za dirigentu, a taj mora imati i pristojnu placu. Kod tamburskog orkestra, moze svaki ucitel u selu biti dirigenta kojeg tamburaskoh orkestra, a u gradu su i onako djaci prvi tamburasi, a djak takodjer i dirigenta.

4. Za orkestar moraju se u vecini slucajeva najmiti posebne prostorije, docim se kod tamburaskih orkestara rijetko kad moraju najmiti posebne prostorije.

To su glavni uzroci zasto nebi mogli i zasto ne mozemo od stotinu tamburaskih orkestara sastaviti 50 gudalackih orkestara.

Ne uzmimo sve to u obzir, pa recimo da mozemo mjesto svakog veceg tamburaskog orkestra ustrojiti gudalacki orkestar!

S to smo time postigli? Vrlo malo! Da sasvim nista! Nekoji gudalacki orkestri bi odgovarali svojoj svrsi, ali vecina ne bi odgovarala. U vecini gudalackih orkestara svirale bi se kompozicije kojekakovih izsluzenih vojnickih strazmestra, dok na koncu konca od orkestra nebi nastalo jos vise nego najgorja ciganska banda. S tim nebi glazbi u opce koristili, a hrvatskoj narodnoj glazbi napose jos manje. Nesto bi ali ipak ucinili! Hrvatskoj narodnoj glazbi bi tako skodili, da bi ju skoro zatrli!

Zasto narodu Njegovo oteti a dati mu tudje! Zasto hrvatske krasne narodne umotvorine prezirati, da, bolje unistiti, a narodu dati kojekakove sakramenske polke i valcike od glazbotvoraca ispod nule! Zasto hrvatsku narodnu glazbu kao takovu prijeciti u njenom razvoju!?

Istina je, da i u sadasnjoj tamburaskoj literaturi ima mnogo nevaljalih stvari, ali to se moze lakse ispricati i to zato, sto:

1. Tamburaski je orkestar jos u zametku Jos ga inteligencija ljudski nije ni upoznala, a glazbenici ga vecinom preziru.

2. U tamburaskoj literaturi nema bas toliko nevaljalih glazbotvorina.

3. Ako i je koja kompozicija nevaljala, to je od naseg covjeka, od Hrvata i vecinom pocetnika.

Pogledajmo sada malo historiju obijuh orkestara! Od kada postoji gudalacki orkestar i kako dugo se je razvijao, dok je poprimio danasnji oblik? U tom obziru je tamburaski orkestar jos vrlo mlad, ali se i moze jos vrlo dobro razvijati i usavrsiti! Da se je na gudalacki orkestar u zame ku takodjer toliko uda lalo i gusilo ga, onda bogme bi jos bio tamo gdje je danas.

U tom dakle nasa tak ika ne valja! Na ba demo dalje!

Tamburaskoj glazbi se prigovara da nije umjetnicka ili ako ju se sa osobitim prezirom hoce kud ti, onda se kaze: „Ta to je prosto narodna glazba! Tambura je samo za narodne pjesme!"

Tamburaskoj glazbi u danasnjem obliku ne mozemo odreci umjetnost, ako smo iole objektivni Da tamburaski orkestar daleko stoji od gudalackog orkestra, to je vec istina, ali da o umjetnosti nema u njoj nista, to je odvise naivno!

Da je tambura samo za narodne pjesme to je prigovor onoga, koji nije ni zavirio u tamburasku literaturu ili ju je sa odvise velike visine proma trao.

Sto se time hoce prigovoriti, da je tamburaska glazba narodna glazba, to ni sam neznam. Jedino pametno moze biti, da je narodna glazba manje umjetnicke vrijednosti. Ako to stoji, koliki je onda uzrok, da se na narodnu glazbu dize hajka i da se ista prezire? Ako s njom tako postupamo, onda je glazba u opce izgubila svoju misiju. Glazba je stvorena za sve ljude, a ne samo za umjetnike. U narodnoj glazbi oplemenjuje se covjek mozda vise dusu i srce, nego u skroz umjetnickoj glazbi. Jedan primjer nek ovo malo razjasnuje!..... Lijepo ljetno vece spustilo se preko oveceg grada, sa svojim zivotom i uzitkom. S e bjezi na hladni zrak iz vrucih soba, sve se sece ulicama i trazi okrjepu. Glazbenik po zvanju i znanju, koji se samo bavi glazbom strogoga stila, posao je takodjer u ulice i to malo udaljenije, da mu zivahnost glavnih ulica ne smeta razmiljanju. Duhom je zaplovio u carstvo glasova, da si najljepse potrazi i prisvoji.

Lutajuci ovako u ulicama i u carstvu glasova, zajedno, trgne se najednom zacuvsi u blizini pred sobom svirku tamburaskog orkestra.—Djaci doprinesose po obicaju „Srändchen" jednoj obozavanoj.

Na tim glasovima zaustavio mu se i nehotice duh, te nemogavsi ga prenijeti na prijasnju stazu u carstvu glasova, razljutio se na tu svirancija i ode prezirnim okom protivnim smjerom zvukova..... Za koji cas prodje istom ulicom obican covjek zdravoga razuma. Zacuvsi i ovaj glasove svoje sestre tambure, zaustavi se pred kucom obovane srceci glasove proizvadjane Kad djaci izadjose iz kuce, pozdravi ih i htiede ih od razdraganosti pocastiti casicom rujnoga vinca. Naravno, da mu to nije uspjelo, ali zato su mu djaci na molbu jos jedno zagudili i on se ushicen vratio svomu domu.....

(Svrsetak sliedi.)

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na debelo i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 10 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se poslovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti prista[illegible] Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p. ali samo da prima pologe
[illegible] upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Strunca od vune. Susta za postelje. Mramora.
Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoj i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 61
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izragjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*
ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ
— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —
Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna
LA ANTARTICA
Kupuje loj.

biti ce podpukovnik Bog, dok pukovnik Lipovskak biti ce osobno dodjeljen generalu Varesaninu.

Promjene kod bosanske vlade.

Novinstvom se pronose vijesti, da se u krilu bos. herc. zem. vlade spremaju neke organske promjene i to mimo parlamenta. Tako da ce biti dignut posebni gradjevni ured i sastavljen novi odsjek za poljopriveđu, trgovinu obrt, sumarstvo. Ovom ce odsjeku biti pridjeljena i gradjevna struka. Dosadanji voditelj gradjevnog odsjeka Passini biti ce umirovljen, a uprava novog odsjeka ce se podjeliti vitezu Mikuli. Agende i uprava zeljeznica biti ce podcinjena neposredno zajednickom ministarstvu financija u Becu.

Bacila se niz prozor.

Dne 11. pr. m. ubila se u Zagrebu u jednom hotelu Milena Matic, zena morovickog nadsumara Jovana Matica. Milena je bila zivcano bolesna, pa su isli u Opatiju preko praznika. Lijecnik dr. Ivkovic, Maticev znanac, rekao im je, da ne idu nikamo dalje, jer se pokojnici bolest pogorsala. Je li ovo djelovalo, ili ju je napalo drugo sto, baci se ona oko 3 sata popodne toga dana kroz prozor s drugoga kata na plocnik: pala je naglavce; glava joj se posve razmrskala, a mozdjani se razlietili sirom. Muza, naravno, taj mah nije bilo u sobi, a dvoje djece poslala je sa sluzavkom na setnju. Bilo joj je tek 30 godina.

Narodna crnogorska banka.

Novcani zavod gornjeg imena, sa sjedistem u Baru, zapoceo je svoju djelatnost. Osnovna glavnica iznosi 2.000.000 kruna.

Bojkotiranje Beca.

Svi ceski listovi, bez obzira na stranacke okolnosti pozivaju obzirom na protuceski pokret u Becu, sve Cehe na bojkot Beca. Svi Cesi neka se, u koliko je to moguce, klonu Beca, neka sve narucuju iz Ceske, a u Becu da kupuju samo kod Ceha, a podniposto kod Njemaca. Praski listovi nadalje javljaju da ce kralj 18. doti vanredno vaznu izjavu. Odmah iza ministarskog vijeca uputit ce se svi ministri kralju, da mu cestitaju. Tom prilikom ce vladar naglasiti, da je vrlo potrebno iznirenje Njemaca i Ceha. Ta ce izjava biti povodom, da se odmah sazove konferencija o njemacko, ceskom sporuzumku.

Nadvojvoda Leopold Salvator i Srbi.

Nadvojvoda Leopold Salvator, generalni inspektor artiljerije, krenuo se iz Gjurgjevca, gdje su bile vojne vjezbe, prema Koprivnici. Na granici kotara bio je svecano docekan. Kod doceka bio je i paroh Dimic z Plavsinaca Zamjenik kotarskog predstojnika Herman prikazao ga je nadvojvodi kao „pravoslavnog parohа". A nadvojvoda mu pruzi ruku i zapita: „Zar ima i ovdje Srba?" Paroh odgovori, „Jest, ima nas kojih 1500 duša".

Jedan bijedni srjedok.

U Zagrebu je preslusan i Ljubomir Gjorgjevic, na koga se pozvao Nastic i koga je on iz Sarajeva i doveo u Zagreb. Taj Gjorgjevic je jedna do krajnosti bijedna figura, koja svojom pojavom kod svakoga pobugjuje najvece sazaljenje. Na jedno sugerirano pitanje predjednikovo taj bijednik odgovara, da je u Zagreb dosao da trazi zanimanje posto je u Sarajevu ostao bez posla. I ta njegova izjava po u juje grohotom smijeh kod svih prisutnih. „Svjedok" jadan, bijedan, zbunjen i utucen ne zna sta ce da odgovara, i kako da se nagje u ovom „zanimanju", koje mu je Nastic nasao u Zagrebu. A kada advokat D-r Hinkovic npita tog bijednog stvora: „Ko vam je platio putni trosak do Zagreba? — predsjednik skace nervozan i proderanim glasom vice: „Ja odbijam to pitanje". A branilac ga dalje pita: „Jeste li vi na putu razgovarali sa Nasticem o vasem svjedocanstvu". Gjorgjevic, zbunjen obarajuci oci, poslje jedne pauze, odgovara kroz zube: „Pa.. putovali smo zajedno". Na to skace nervozno Nastic i dere se: „Dakle ja izjavljujem da sam ga ja doveo u Zagreb i da sam mu ja platio putni trosak". Za tim Nastic prica da je Gjorgjevica — koji je, dakle, ostao bez novaca u Sarajevu — nasao i doveo ga u Zagreb za svjedoka. I poslije svega toga, taj svijedok, koji najprije sam kaze da je dosao u Zagreb da trazi zanimanja, a za koga se poslije, eto, utvrgjuje da ga je spijon Nastic doveo za svoga svjedoka i da mu je dao trosak — biva pred sudom zaklet. Pitanje je samo: kako ce slavni sud zagrebacki protunaciti toliku revnost Nasticevu u nabavljenju svjedaka; da nije slucajno Nastic i ovde platio trosak za ovog Gjorgjevica amo iz onih svojih dnevnica, koje je dobio kao svjedok na sudu.

MAY DAWKINS
engleska primalja.
Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostie
— PRIMALJA —
Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.
Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN
SANTA FILOMENA
Errazuriz i Aconcagua
Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.
Posluga, za nase obitelji na kucu.
Cijene veoma niske.
— Svoj k svomu!
Stjepan Peruzovic i C.ia

Bozo Ujevic
— Aconcagua ugao Boliviana —
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu
Cijene umjerene. Ne boji akmice.

Sue. Ch. Williams
PRODAVA
Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA
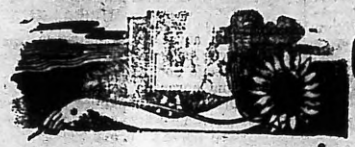
C. VEIGA
ULICA ROCA
— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.
Podruznica u Punta Arenas
Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim državljanima javljam, da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsko u bilo kojem iznosu po tekucoj Londonskoj vriednosti.
FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich
TRST — Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST
Hotel I.ra razreda
Prima na stan i utuke koji odlaze u Ameriku i koji se vraćaju
Osobna pazn na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA
Prodaje mesa na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Prepradacima znatan popust
— Slanina masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske
— Viske Kusanovic —

Franjo Tomsich
AGENTURNI POSAO
Zastupa se sa najboljim uspjehom na prvu ukupizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuđi racun
Pristoje vrlo niske
— Pisarna Coichagua ug. Colloe. —

A. W. SCOTT
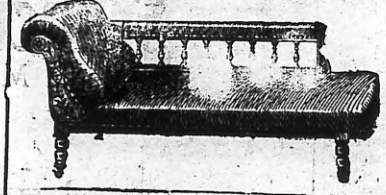
Pokujstva

STIPIČIĆ i Drug
— U ca Llanquihue ug. Valdivia —
—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica
Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica
Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu
LUKA GEGAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic
BRODOGRADITELJ
Ulica Maule ugao Paraguaya.
Gradi i popravlja kotere lagje, camce i catare.
Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA
LA SIN BOMBO
— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara
I KNJIGOVEZNICA
Colchaqua izmed Maule i Ñuble
Najbolja i najfinija u Punta Arenas.
Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.
PEDRO KOVACIC
Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Prodaja drva
Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.
Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija
B. Livacich
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"
Cigarete mirisne, lake i ugodne
LA AURORA
Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 65 | Punta Arenas, na 6 listopada 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juricić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127
Javljam mojim odlicnim kljenima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tij stenina, muke, katalanske perad za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i egantnog pokucstva; garanti ana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske i rama vrsnoci une.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sa Jamci se dobra izradba.
J. LE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chile.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Ku a prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivo a uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih, gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana, gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lira.a.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda, po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozemskih kuca prodajem uz obalene cijene slijedece predmete:
Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tegulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacili sprojeva (na ruku i nogu) salova srebrnih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
otonjini parobrodima primio:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
kuca, dobro obskrbljena najboljim i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA
N. FORETIC H
Ulica Roca, naprot v ko Punta renas
Svakovrsnih artik a potrebnih za grad nja. Alata za drvodelce, zidare, bicvarce i t. d. Stakla svake vrsti. Papira za opcijevanje. Mastika u bocama 150x100x002
Novost! Pluta za pod vlanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kr z 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIC
Ulica Nuble kraj mosta

HOENEISEN i Cia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjeca.
Svakovrsnih i jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhanja.

Zeljezasto Sefavadlovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Ribarske drustvo

Misle osnovati u Zadru za citavu Dalmaciju, kojemu bi bila svrha rapacavati ribe i ribarske proizvode, a do potrene i osnovati tvornice sardela, tunjevine, palamida, jastoga i t. d. Drustvo misli ovo postici: 1. organizacijom ribara u posobna drustva; 2. ribarskim tecajevima, na kojima ce se poucavati o umnom ribarenju, o uzdrzavanju riba, o pravljenju i popravljanju ribarskog oruđja, te o vodjenju ribarskih zadruga; te konacno 4. dobrim nadzorom ribarskih obrustava.

Otkriti krivotvoretelji novaca.

Rijeckom redarstvu poslo je za rukom odkriti cijelu organizirano cetu ruskih krivotvoritelja talijanskog novca.

Crnogorski zajam.

Cujemo da je crnogorski ministar financija Vukic zakljucio u Londonu, poduprt po ondjesnjem balkanskom odboru, zajam od 6 milijuna franaka. Za taj zajam jamciti ce Crna Gora sa pomorskim pristojbama, sto ih dize u barskoj luci.

Taj zajam imao bi se upotriebiti za uredjenje rieke Bojane, za osusenje bara i mocvara okolo skedarskog jezera i za produljenje zeljeznicke pruge Bar—Virpazar—Plavnica—Podgorica, sve do granice novopazarskog sandzaka

Novi izdatci za ratnu mornaricu.

Austro-Ugarska namierava iducih godina izgraditi sliedece ratne brodove: 4 velika ratna broda od 19—20.000 *t* sadrzine sa troskom od okruglih 220 milijuna kruna; 3 krstasa tipa „*Admiral Spaun*„ od 3500 t sadrzine od 26 1/2 milijuna kruna; 2 dunavska monitora od 450 t sadrzine sa troskom od 4 milijuna kruna; 1 veliku torpiljarku od 1000 *t* sadrzine sa troskom od 2 1/2 milijuna kruna; citavu skupinu manjih torpiljarki sa troskom od 11—12 milijuna kruna i 4 podvodna broda sa troskom od 6 mil. kruna.

Cje okupni izdatak za ove namjeravane gradnje iznosi okruglo 270 mil. kruna. Ova svota mora še namaci izvan redovitih izdataka. Od iste odpasti ce 174 mil. kruna na Austriju, a 96 mil. kruna na Ugarsku i Hrvatsku. Dakle 270 milijuna samo za ratne brodove.

Prva hrvatska stedionica u Sjedinjenim Državama americkim.

Saznajemo iz dobrih vrela u Sjedinjenim Drzavama americkim, a potvrdjuje nam se i u domovini, da ce cim prije Prva hrvatska stedionica podici svoje vlastite podruznice u New-Yorku, Pittsburgu i Chicagu. U tu svrhu bio je izaslan u Sjedinjene Drzave americke upravitelj podruznice Prve hrvatske stedionice na Rieci g. Pucek, koji je sakupio na amerikanskom tlu sve nuzdne podatke, odnosece se na uvod poslovanja Prve hrvatske stedionice u Sjed. Drzavama americkim. Veseli nas, sto ce Prva hrvatska stedionica na taj nacin postati svjetskim novcanim zavodom, a uvjereni smo, da ce ne samo nas hrvatski narod u Americi, nego i isti Amerikanci osjetiti gospodarske blagodati novcarskog rada naseg najveceg i najjaceg hrvatskog novcarskog zavoda. Koliko ce konacno imati i sama domovina od tog posla koristi, moze si lako svaki narodni gospodar i sam predstaviti.

Austro-crnogorski trgovinski ugovor.

Postoji opravdana nada, da ce se izmedju Austro-Ugarske i Crne Gore zakljuciti uskoro korice trgovinski ugovor. Austro-Ugarska ucinila b zaista za se i za Crnu Goru vrlo pravedno i dostojno djelo, kad bi Crnoj Gori dala sto sire trgovinske povlastice, osobito glede izvoza crnogorskog rogatog blaga. Jer bas ta povlastica koristila bi nejzmjerno cie oj Boci, Kotorskoj, a onda i ostaloj Dalmaciji. Neka si Austro Ugarska dobro zapamti, da se ljubav granicecih s njome drzava i naroda slavenkih stice samo na dolicnom i zgodnom polju trgovinskih, a i drugih gospodarskih polakšica, koje se trgovinskim ugovorima daju i ustupljuju od velike drzave, ko sto je ona, maloj i potrebnoj drzavici slavenskoj, — Crnojgori.

Rusko-crnogorski trgovinski ugovor.

U Petrogradu dokrajcili se glavni pregovori za uranacenje ruske crnogorskog trgovinskog ugovora. Uslovi za Crnu Goru vrlo su povoljni. Za mnogo je u ugovoru tacka, glasom koje ticati ce poseb od 1. siecnja 1810 parobrodi ruskog azijatskog izricnog paroplovnog drustva na paroplovnoj pruzi kroz Sredozemno i Jadransko more i crnogorsku luku Bar.

Nova torpiljarka-matica.

Nasa se je ratna mornarica nedavno obogatila novim brodom, koji je opredijeljen za torpiljarku-maticu, naime za brod, kojemu je svrha pohranjivati torpeda i podavati ih manjim torpiljarkama i bojnim brodovima, da se nadoknade ispucana torpedna municija. Novom je ratnom brodu *imp* „Gaca", a nabavljen je za svotu od 900.000 rubalja od ruske vlade; prvobitno je bio procijenjen na 7.800,000 kruna. „Gaca" imade deplacement od 18.000 tona, te je kod pokusne plovidbe polucio brzinu

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim moibenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %, kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag ekstrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozeve rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas,* kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neporecnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial“

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju i

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguay.

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Austro-Ugarska i Englezka

Politickogospodarski odnosi izmedj Austro-Ugarske i Englezke bili su od vajkada dobri i snosljivi. Malo koji put zamracilo bi se prijateljsko obzorje izmedj njih. Englezka, ta svjetska drzava, koja je vazda vjesto izrabila izvanjsku politiku svoju u matematicku korist svojih pomorsko-trgovinskih interesa, nastojala je zilavom okornoscu, da si sacuva prijateljstvo i naklonost austro ugarske drzave. To je i razumljivo. Trgovina Englezke nalazi na austro-ugarskom trzistu plodno polje za sve industrijske proizvode velike Britanije. Narocito uziva englezka brodogradnja veliki dohodak u narucbama velikih parobroda i brodova iz Austro-Ugarske Nu, ako hocemo, da pretrazimo dublje uzroke, koji Englezku sile, da sa Austro-Ugarskom bude po najvecoj mogucnosti sto jace prijateljskija i prijaznija, moramo posegnuti za cinjenicom, da Englezka Austro-Ugarsku, kao pretoznu slavensku drzavu, potrebuje i za svoje politicko-gospodarske osnovice i namjere radi Balkana. U tom grmu lezi englezki zec. Jer zaista, Austro-Ugarska moze Englezkoj na Balkanu isto toliko smetati, koliko i koristiti. Dakle: *una mano lava l'altra ed ambedue la faccia.*

To rjecenice drzi se naprama Austro-Ugarskoj englezki Foreign office I, zaista, on imade u tom obziru posve pravo. Jer, mudro cini onaj, koji zna racunati hladnokrvno, vadeci iz takovog racuna politicki uplivsi zute lire sterline.

Odkad je na englezko prijestolje zasjeo Edward VII., od onda su napori englezke vanjske politike obrnuli najjacu svoju paznju na prijateljstvo Austro-Ugarske. Cesto puta je englezki kralj Edward VII. sastao se sa nasim vladarem Franom Josipom I. I, po svoj prilici, ova dva vladara sastati ce se j ponovice u brzo. Medjutim Edward VII. pozdravio je proslie dana brzojavno Frana Josipa I. Brzojavka njegova bila je vrlo srdacna i ljubezna. Taj dogodjaj uznemirio je ne samo Niemce njemackog carstva, nego i Velikonjemce austro-Ugarske drzave. A i kako ne? Strah je vrag. Njemacka vrlo dobro znade da bi za englezkog kralja Edwarda VII. bio najsretniji i najljepsi onaj dan, kojega bi Englezkoj uspjelo, da Austro-Ugarsku izbaci iz trocarskog saveza. Tog znamenitog i sudbonosnog dogadjaja boji se Njemacka kao vrag tamjana. Jer, kad bi se to zbilo, izkocila bi iz trocarskog saveza i Iteljia. U tom slucaju ostala bi Niemacka posve osamljena, jer Rusija stara prijateljica bizmarkove Njemacke i pruskih Hohenzollerna, jedva bi docekala, da takav *fait accompli* izcrpi u zamasnu korist svojih vojnickih, politickih i gospodarskih interesa. Rusija bi uz Englezku, Francezku i Austro-Ugarsku mogla svoje trgovinske ugovore preudesiti na ogroman ustrb njemacke industrije i trgovine, od koje ona, zali Boze, danas tako rekuc rob-ki odvisi. Pa, kako je to s Rusijom, tako je to i sa Austro-Ugarskom. Ova vadi vruce kestenje iz zeravice za Njemacku. To iznadu najbolje one visoke glave, koje danas vode izvanjsku politiku Austro-Ugarske na beckom Ballplatzu. A to znadu takodjer i austro-ugarski industrijalci i gospodari. Savez Austro-Ugarske sa Njemackom najgrdja je nesreca za drza u Habsburgovaca za austro-ugarske narode, osobito pako za nas Slavene.

Za to bi mi Hrvati, Srbi i Slovenci, a s nama i svi drugi Slaveni Austro-Ugarske pozdravili rujnu zoru, koja bi nas iznenadila, da je Edward VII. izbavio Austro-Ugarsku od njemackog jarma. Razpad trocarskog saveza bio bi takodjer neizbjezivim razpadom Austro-Ugarskog dualizma te kronicke more, koja nama Slavenima u habsburzkoj drzavi izpija krv i mozag. Pad austro-ugarskog dualizma bio bi uzkrsom svih Slavena ne samo u okviru crnozutih granica, nego i svih Slavena preko Dunava i Save, a i one tuzne nase braca Poljaka, koju bezduzno i krvnicki davi pruski zmaj u poljskoj Sleziji i Poznanju. Svekoliko Slavenstvo odanulo bi. A nase je uvjerenje, da bi onda i velika Rusija pokrocila kolotecinom stalnog i redovitog napredka i razvitka i u nutarnjem i u vanjskom svom politicko gospodarskom zicu. Zelimo dakle, da nam najbliza dubucnost donese ocekivana iznenadjenja, za kojim vec odavna uzdisemo mi Slaveni habsburzke drzave. Pa, sto biti moze, biti mora. Sreca je promjenljiva. Egoizam je jak. Do sad jasila je i jasi na vratovima nasim nasa najveca dusmanka i sisavka Njemacka. Dao Bog, da jo i mi sto brze zajasimo po kicmu. Onda cemo teke moci uzkliknuti onako po starorimski Njemackoj i Njemcim: *Mors tua, vita mea!*

Trst, kolovoza 1909.

Adriaticus

KRONIKA

Najuljudnije pozivamo nase duznike, da bi se pozurili izvrsiti svoju duznost. Mislimo, da nije rodoljubno, ni ljudski ovako dugo otezati s isplatom. I mi smo ljudi, pa zelimo izvrsiti tacno nase obveze prama onomu, komu smo duzni. Kad bi nam list davao zivljenje, mogao bi tko i otezati, ali dok radimo samo iz ljubavi prama narodu i dangubimo bez probitka, nije pravo, da jos imamo i stete.

Nadamo se, da nam ne ce trebati poduzeti druge mjere!

—

Imendan.

Nas poznati trgovac i rodoljub g. Franjo Batistic, slavio je dne 4. ov mj. svoj imendan. Kroz cijeli taj dan vrvili su k njemu prijatelji znanci da mu cestituju i zazele i unaprijeda junacko zdravlje.

Za svoje intimnije prijatelje priredio je veceru. Za bogatim stolom posjelo se preko pedet pozvanika. Nije falilo ni dobre glazbe za koju se gospar Frano pobrinuo, da mu goste vesele. Osim toga i tamburasi, njegovi prijatelji, izudarali su nekoliko komada, na zadovoljstvo svih prisutnih.

Poslije banketa zavrglo se vilovito kolo, koje uz neprekidno odusevljenje potraja, dok je zora pomolila lice.

Svecar je poklonio u fond tamburaskos drustva dvadeset talira.

Zalosna vijest.

Gosp. Anton Kusanovic primio je brzojavnu vijest iz Praznica na Bracu, da mu je bratu Vicku, koji je posao na setnju u domovinu, preminuo trogodisnji sin Ernest.

Ucviljenim roditeljima i svojti nase zalovanje.

Vojnicima na znanje.

U mjesecu smo listopadu. Momci, koji posjeduju vojnicki pasos ili pasos, narodnog ustanka, treba da ga u ovom mjesecu podpisu na konsulatu. Donasamo do znanja, da komu ne izbjegne.

Cinematograf „Ideal“.

Sustranji program:

PRVI DIO:

1. Ouvertura;
2. Cio svijet je tvoj;
3. Podzemni Pariz;
4. Carobna ruza;
5. Setnja gospara popa.

DRUGI DIO:

1. Ouvertura;
2. Trazi glasove;
3. Velike utrke na Longchampu;
4. Modra brada;
5. Dosadna buha.

TRECI DIO:

1. Ouvertura.
2. Ivica se zabavlja;
3. Strajk;
4. Brak na dvokolici;
5. Gospoja u gacama.

Pred teatrom ce svirati glazba.

U subotu i nedjelju nov program sa slikama stiglim „Oritom“.

Naskoro: *Borba za zivot i Ribari bisera.*

Vrijednost novca.

1 lira vrijedi $ 24·40.
1 kruna „ 1.10.

RAZNO

Dosadasnji najvisi uzpon zrakoplova.

Najvisa visina, do koje se digao zrakoplov, jest 29.040 metara, a bio je to zrakoplov belgijskoga meteorolozkoga zavoda u Uecle-u. Dakako, da je to bio samo zrakoplov za biljezenje, jer zivome organizmu za sad je nemoguce prodrieti u tolike visine, gdje je tlak zraka tek 10 milimetara. Ta najvisa visina, do koje se coviek uzpeo, jest 10.800 metara, a digli su se tako visoko, kako je poznato, berlinski ucenjaci Berson i Süring, no i ti su dospjeli u pomenute visine onesvjesteni. Belgijanci upotriebise za gore pomenuti uzpon dva spojena zrakoplova, od kojih je manji tek donekle bio napunjen, tek da je mogao nositi meteorolozko orudje u zraku, dok ga je povukao u vis drugi veci i dobro napunjeni zrakoplov. Kad je veci zrakoplov dosao skupa z malim u one silne visine, razpuknuo se radi preslaboga vanjskoga tlaka zraka, a manji je donio neozledjeno orudje na zemlju, te ga je bilo moguce i lako naci, buduci da je dulje vremena lebdio. U toj silnoj visini od 29 040 metara izmjerena je toplina od minus 63·4°, dok je najniza toplina dokazana vec u visini od 12.900 metara, te iznosi minus 67 stupnjeva. Cini se, da ta cinjenica potvrdjuje hipotezu onih zrakoslovaca, koji drze, da stanovite toplotne zrake suncane uobce i ne dopru do zemlje, nego budu izpite vec u visim zracnim slojevima. Trebat ce dakle jos nekoliko pokusa, a da se uzmogne pomenuta hipoteza utvrditi.

Najnoviji izum.

U Marseillu je neki Jean Naudin izumio aparat, s pomo-

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 22
JURAJ JORDAN

cu kojega ce se Hertzovi valovi, koji pri brzojavljivanju igraju ulogu prenasanja, moci po volji upravljati. Do danas su se ti valovi sirili u svim pravcima, pa ih je mogao hvatati tkogod je htio. Naudin sada upravlja svoju vijest prema odredjenom cilju, da ne moze nikako doci u neprave ruke. On je sa svojim novim aparatom eksperimentirao pred srednjomorskim francuskim casnicima, pa je postigao lijep usjeh. On dapace tvrdi, da ce s pomocu svoga izuma moci odaslati jaku elektricnu struju u barutanu neprijateljskog broda, te ju upaliti.

Tamburaska Razmatranja

Pise A. Saboljev.

(Svrsetak)

U ovom primjeru je taj obicni covjek svakako u prednosti, jer se cuti mnogo sretnijim i vise oplemenjivan od onog umjetnika. Onaj umjetnik nije sigurno pravi umjetnik, jer da je pravi umjetnik, uzivao bi i on u toj glazbi i ne bi se udaljio. (Predpostavljajuci, da su djaci dobro svirali.) I naivec umjetnici ljubili su narodnu glazbu i uzivali u njoj; dapace na toj glazbi bazirala je njihova umjetnost ili bolje rekuc iz te narodne glazbe stvorili su svoju umjetnost. Iz toga jasno slijedi da je upravo narodna glazba izvor umjetnickoj glazbi, a ne mozda obratno. Iz te narodne glazbe razvili su se razni stadiji umjetnicke glazbe Ti stadiji jesu: 1. Umjereno umjetnicka glazba ili narodna glazba 2. Srednje umjetnicka glazba ili srednja glazba 3. Veliko umjetnicka glazba ili umjetnicka glazba

U narodnoj glazbi uziva svatko, a najvise narod ili pucanstvo umjerenog umjetnickog shvacanja. U srednjoj umjetnickoj glazbi uziva narod i pucanstvo srednje umjetnicko shvacanja, a u veliko umjetnickoj glazbi i pucanstvo velikog umjetnickog shvacanja t. j. umjetnici. Umjetnici dakle uzivaju u svakoj vrsti glazbe, (dobre glazbe), ljudi srednjeg umjetnickog shvacanja u glazbi srednje umjetnickoj i narodnoj, a narod samo narodnoj glazbi. Tako zaista i jest u praksi, a to i jest glazba kao prava glazba. Tako ona ispunjuje svoju misiju

Jedan je uzrok koji mnogo skodi narodnoj glazbi, ali taj uzrok ne moze nikada dati povoda, da se narodna glazba zapostavlja ili pogrdjuje Taj uzrok je taj, sto se narodnoj glazbi pribraja i nevaljala glazba. Ako se pitamo zasto i kako to, to moramo reci upravo zato, sto su se iz narodne glazbe ostali glazbeni stadiji razvili. Sa narodnom glazbom covjek pocima; glazbotvorac u njoj cini prve svoje pokuse. Buduc da dosta ljudi ima, koji pocimaju glazbotvoriti, a malo koji se dovinu do velikog umjetnickog stadija, to se u narodnoj glazbi nakupi najvise nevaljale glazbe, a to je uzrok zasto narodna glazba dolazi u zlocesto svjetlo. Kad ovo znamo, moramo biti jako oprezni u prosudjivanju narodne glazbe. Mogao bi tko pitati: Pa kako cu poznati sto je prava narodna glazba? Prava narodna glazba su: 1. One pjesme kojima je izvor u samom narodu i od kojih se ime glazbotvorca ne zna, 2. Svi plesovi, igre itd kojima je izvor u samom narodu i od kojih se ime glazbotvorca ne zna. 2. Svi plesovi, igre itd kojima je izvor isti kao u pjesmi

Sve ostalo nije prava narodna glazba. Nevaljala glazba je sada svaka glazba proizvadjana od pojedinca, koja se sa bitnostima prave narodne glazbe ne podudara. Ako se tako nastala glazba podudara se bitnostima prave narodne glazbe, onda je i dobra, pa u narodu nalazi odziva, te u vecini slucajeva i postaje svojina naroda t. j prava narodna glazba.

Ako se komponovana glazba slaze sa bitnostima prave narodne glazbe, ali je umjetnicki tako peradjena i u takove oblike preudesena, da ju narod ne moze shvacati, a bitnosti prave narodne glazbe se sumo analizom i pomocu glazbene znanosti dokazati mogu, onda je to dobra elik umjetnicka glazba. Dobra srednje umjetnicka glazba je ona kod koje se bitnosti prave narodne glazbe lak e mogu dokazati, nego kod eliko umjetnicke glazbe.

Sad vidimo sto je narodna glazba. Promatrajmo mo malo nasu hrv. narodnu glazbu Vec sam prije istaknuo, da je smjesno reci, da u narodnoj glazbi nema ni ta umjetnickog nu iskljucimo to pa promatrajmo ju kao ne umjetnicku, ali sa svim objektivno. Glavni nosi e narodne glazbe je grlo hrvatsko, a odmah zatim dolazi tambura.

Tambura u primitivnom stanju, kakovu ju nalazimo u zakutcima nase domovine, vec je njesto izvanredna ga a istom u sadasjem unapredjenom stanju. Iz tog primitivnog stanja dovinuli sma ju do samostalnog tamburaskog orkestra i gle naod isti opravdava i prihvaca! Kakav je to napredak! Sto bi bilo da su tamburaski pregaoci i reformatori rekli: „Kanimo se tambure! Ustrojimo radje gudacki orkestar!" ! Gdje bi bila danas tambura? Kad to vidimo, zasto onda dopustamo, da se jos i danas udara ne tamburu ! Udariti treba, ali drukcije i drugim smjerom. Glazbenici po zvanju i znanju treba da upiru svoje oci u tamburu i da ju sto veceg stupnja savrsenosti podignu, ali uvijek racunajuc sa narodom, jer ne smijemo tamburu tako preuztrojiti, da se narod u njoj vise ne snadje, da ju ostavlja, jer na taj nacin mu svoje vlastnicko istrgnemo iz ruku Sto smo stime ucinili ne treba ni spomenuti.

Dakle glazbenici oci otvoriti i znaci se u nasem glazbenom zivotu. Ne udsrati po tamburi, vec gledati podici ju na kulminaciju. Mi se mozemo diciti sa nasom narodnom glazbom, jer je zaista krasna, ali na zalost to ne cinimo. Mi grabimo samo za tudjim, a bacamo i ostavljamo nase. Zar madjarska narodna glazba (ciganska glazba) vise vrijed nego hrv. tamburaska glazba? Gledajmo madjarsku inteligenciju! Kako ona cijeni svoje! Mi od nase tambure mozemo mnogo ocekivati, samo treba da radimo. Bog zna kakav i sto ce tamburaski orkestar danas ili sutra jos biti Nasi potomci ce se smijati sto smo mi, u takovom nehajstu zivjeli. Primimo se dakle i ne velimo vise tambura nije nista, bacimo ju u budzak i ustrojimo radje gudalacki orkestar, nego ako vec ne cemo za nju raditi, a to ju ostavimo na miru! Mozda ce se vremenom ipak tko naci, tko ce i za nju raditi.

Na svrsetku ovog clanka, jedan je tamburas napisao ovu znacajnu primjedbu: „To i mi ovdje kazemo! Nije vam druga ocinska glazba, pustite je barem u miru; naci ce se zadoljuba, a s nevaljacima u kut! Kazem s nevaljacima, i dobro im pristaje, buduc zdrava razuma ne maju. Tugje potuj, a svojim sedici — veli poslovica.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 10 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previshnoj naredbi
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u nozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr p. do 4 po p. izuzam subotom, kad se zatvara na 2 po p., da se povrno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti primanje. Na dogovor samo od 10 to 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe
upravitelj.

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Strsnaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego ogdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoj: i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje djecu.
— Vunenog rublja
— Cizam za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 61
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia"
Calle Nuble N. 769
Izradjuju se odiela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DHTAILLH, HINKHS & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj. T — 021

od 19.6 morskih milja na sat i to poprjecnu. Ces. i kr. fregatni kapetan Lino preuzeo je uz odgovarajuci broj casnika i momcadi novi brod u libanskoj luci, te ce ga dopremiti, stajuc samo u Swinemünde-u i u Cadixu, u Pulj, gdje ce se tek brod pregraditi, da moze sluziti specijalnoj svojoj svrsi.

Trgovacki odnosaji Austro-Ugarske sa Trapezuntom.

Najglavniji uvoz austrijskih proizvoda u Trapezunat sostoji se u seceru, papiru, postavu, ovati, caklarijama, porcelani, ocjeli, srpima, posudja od emaila i zigicama. Hraniva se pak najvise uvelo: piva i salama. Zatim jos zice, cinga, posudja od bijele mjedi, svijeca, stolaca od zavijenog drva, crvene ovate, moderne robe od vune, ovratnika i manseta, puca, krovata, galosa, violina, satova za zid i uljenih boja. Iz Trsta i Rijeke dolazase jos kafa u dosta znatnoj kolicini.

Ugarska je uvela najvise riza, secera, salama, mineralnih voda, casa, papira i robe iz Brassó, ostalo sve bijase, austrijski proizvod.

Iz Trapezunta uvelo se u Monarhiju: ljesnika, tabaka, koza od ovce i jagnjica, slanih crijeva, jaja i jabuka. Od toga je otpalo na Ugarsku velika mnozina ljesnika i cijeli zakupljeni tabak u Platani.

Kroz zadnje dvije godine, koje treba oznaciti kao najslabije za prodju obrtnih proizvoda, pokazase se trapesuntski trgovci veoma solidnim i tacnim u isplacivanju. Posli se dakle u ovoj placi mogu sa dosta sjeurnosti voditi.

Spijuni u Srbiji.

Beograd, 25 kolovoza.

U Sapcu je pred nekoliko dana, kako javlja „Narodna Obrana“, uhvacena citava spijunska druzina.

Ciele proste jeseni, dakle za vrieme najjaceg sukoba sa Austrijom bora to je u Sabcu nekakav Lu. Jäger, koji je toboze hteo da kupi veliku kolicinu zeljeznickih pragova. Sa njime u društvu bila su jos dvojica: Alojz Matasevic i Alojz Mesar, za koje je Jäger tvrdio, da su u njegovoj službi. Ne sumnjajuci niesa narod ih je rado primao. Jäger je medjutim od putovao ona dvojica ostase. Ali pred malo posvadise se, Matasevic i njegova ljubovca i ona onda je prijavila stvar cielastima.

Poli ja je odmah uapsila i Mat sevica i Mesara. Oni su priznali, kako je bila organizovana u Sabcu austrijska spijunaza.

I prot njih je nadjena masa dokaza da su vrsili spijunsku sluzbu. Pored ostalog oni su zi us esili prenos austrijskih novih golobova pismonosa. Prenosili su h preko Save u kosampama, pa su onda iz Sabca slali dalje u unutrasnjost Srbije.

Sa ka sad odobrie je pritvor i istragu na spijunima, te ce tako, mozda skoro, biti pretres na koné ce se odkriti dosta interesantnih stvari.

U zatvoru sabackog nacelstva nalazi se jos jedan spijun Svetislav Pavlovic iz Obreza u okrugu morovskom, bio je do pred d je godine podnarednik u srbskoj vojsci. Kad je degradiran i otjeran iz vojske zbog zlostavljanja vojnika, on je neko vrieme lutao bez zanimanja, pa je onda prosle jeseni, presao u Zemun. Tu je boravio neko vrieme, pa je za tim otisao u Bjelinu i Zvornik, gdje je ostao sve do 8. kolovoza ove godine.

Toga dana presao je Popovic u Loznicu, ali je tu odmah kao sumnjiv uapsen. Cim je izvrsen nad njim pretres, odmah se vidjelo da je spijun. Kod njega su nadjena mnoga sumnjiva pisma, i sifre, karta Srbije i znatna svota novca u austrijskim krunama. Sproveden je u Sabac i tu je sad nad njim povedena istraga.

Zeljeznicki spoj sa Dalmacijom.

Pise „Obzor“ iz Zagreba Za vrieme kada je zeljeznicko viece drzalo ovogodisnje prve konference u Becu, donesosmo razgovor sa clanom splitske komore g. Ilicem, koji je izjavio, da se je u Becu uvjerio, da je gradnja spojne zeljeznice Dalmacije sa sredistem drzave za sada, a i za kasnije vrieme neizvediva. Malo dana kasnije, cim se u javnosti saznalo za ovo Ilicevo osvjedocenje, pozurilo se je „Nase Jedinstvo“, da javi jednu patku, da ce se zeljeznica graditi radi strategickih svrha. Ovom se je viescu htjelo i na dalje bacati pepela narodu u oci, kako nam pise jedan zastupnik na carevinskom viecu, pa na kraju lista zgodno nadodaje, da ce sada vlada dati napraviti jedan „Luftballon“, kojega ce staviti u promet izmedju Sv. Petra u Kranjskoj i Zadra, tako da ovaj ne ce morati prelaziti „magjarsko“ zemljiste.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile

Na raspolozenje, onih, koje trebaju na svaku uru po domu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu!

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu

Cijene umjerene. Ne boji akmice.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a napose Austro Ugarskim drzavljanima javljamo da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vriednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST

Hotel I° razreda

Lucke na stan putnike koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobita pazn a putnike pri ukrcavanju izkrcavanju.

MESARNICA

Prodaja mesa na malo i na dosta

— Za obitelji posebna sluzba na kucu

— Prepodaccima znatan popust

— Slanina masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta za cene za cudo nizke

— Viktor Kusanovic

Franjo Tomsich

AGENTUKNI POSAO

Zastupa sve one koji zele da im se prvi okuzaj kupuje prodaje nekretnine ili sve i tuge robe.

Prist je uvijek nisko.

Ulica Errazuriz ug. Colloe. —

A. W. BUTT

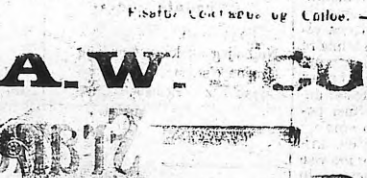

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodajo mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i urabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnje kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izraguju se kakvi mu drugo popravci na drvu.

LUKA GEGAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI.

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelj.; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod g. sp. Ivan. Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkov c.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALANES“

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prepodavati s drugim cigaretima.

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srede
Odgovorni urednik: Petar Čajić
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 66 | Punta Arenas, na 13 listopada 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOČA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRPSKIH, POLJSKIH, ČEŠKIH
operskih pjevaca i pjevačica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUKE PLOČE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredn ja.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i cijelom uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narudzbe se izvrsuju kroz 24 sa
Jamci se dobra izradba.
JOLE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chile.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrana u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozemskih kuca prodajem uz obal ene cijene slijedece predmete:
Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tenzulja, Agnarraz, sagova i cilima, civacih sprojeva (na ruku i nogu) satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
Potovnja parobrodima primio:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka finih likera.
kupuje po najvecim cijenama kozje krzno i jelenovu trzovinu.

ŽELJEZARIJA
N. FORETIĆ
Ulica Roca, nasp... k... ta... en
Svakovrsnih cuka a o rebnih za grad j. Alata za ... elce, zidare ... ra e ... Stake svake vrsti. Papira za ope jiv... Ma... u ... 150x100x002
Novost! Pl... z ... ... u pre... gradi, da se ne cuje zvuk.

ZA... ERIA SPALATIN
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.
ANTON RADANOVIC
Ulica Ñuble kraj mosta

HOEVISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Rad Sabora.

Davno je navedeno, da bilo moguce da se u njem spravlja zbog graje, stoc... podizali neki slovenski i ceski zastupnici. Kada bi koji zastupnik ustao da govori. oni slovenski i ceski zastupnici dugovorno stali bi pahati u zvizdake i lupati po klupama, pa se ne bi nista culo od njihove galame. Radi toga Vlada je bila prisiljena da zatvori parlamenat. Grizu ministru brke i pucaju od ljutine, sto se ovo dogaja, ali krivi su sami. Becki ministri, a da nikoga njesu ni upitali, pustili su da Magjari namjeste u Sarajevu svoju kamatnicku kanku, kojom ce guliti i raznaregjivati nasu bracu Bosnjake i Ercegovce. Becka Vlada, kad joj se god namahne, opatrne Slavene. Niemci imadu sve pogodnosti od becke Vlade, a Slavenima uviek tanji kraj, premda je nas vecina. Niemci i Magjari u istinu rezu jedni na druge kao pas i macka, ali, o potrebe, znadu oni jedni drugima popustiti, Stetu svegjer pratimo mi Slaveni. Vise nam je dodijalo, pa ne ostaje drugo nego zapricivati djelovanje beckoga parlamenta. Slaveni moraju rusiti u parlamentu svaku tugjinsku vladu. Sramiti ce se nasa drzava pred svietom da je njezin parlamenat nemocan, pa napokon ce morati da dogje na kormilo Vlada, koja ce biti pravedna za sve austrijske narode. Parlamenat ce se otvoriti opet na jesen. ali Slovenci i Ceh udarti u iste diple, a sad im porucuje i pucka poljska stranka, da ce ih i ona podupriti. Slozit ce se regbi na jesen vecina slavenskih zastupnika u Becu proti njemackoj Vladi. Nasi dalmatinski zastupnici moraju te takogjer u oporbu proti Vladi, jer nikomu pak nije gore u carstvu sto nasoj Dalmaciji.

«P. L.»

Pitanje glagolice.

Po informacijama „Narodnoga Lista" izgleda kao da se Rim odlucno sprema unistiti ne samo glagolicu vec i izbaciti iz crkava nase starodavne evandjelistare i rituale. Nazad godina bila je izasla naredba, da se moze glagolati samo u crkvama, u kojim se neprestano kroz 30 godina glagolalo. Takovih crkava ima u Dalmaciji veoma malo. Po naredbi se pak vidjelo, da Rim smatra kao povlasticu nasu samo glagolicu, pa da je po tom odvonilo i zivom govoru u nasim crkvama.

Naredba je bila takova, da su dalmatinski biskupi smatrali shodno sastati se. Odlucili su da se naredba ne moze provesti i zamolili s toga Rim da je povuce. Oni je u toliko — osim jedinoga biskupa Nakica — nijesu objelodanili u pojedinim diocesama. Tim nije bila za svecenike obvezatna.

Sada je ta naredba po izricitoj naredbi papinoj bila objelodanjena u Rimu te se prijeti ostrim crkvenim kaznama onim, koji se ne budu prama njoj ravnati.

Pitanje je dakle doslo u odlucni stadij. Mi stojimo po svoj prilici pred cinom. koji ne ce biti presudan za polozaj svecenstva u narodu. Narod naime ocekuje, da ce oni svi kao jedan ustati na obranu nasega jezika u crkvi.

Dr. Polit o srpskim aspiracijama.

Prigodom proslave Gajeve stogodisnjice napisao je zasluzni srpski rodoljub starina Dr. Polit u „Braniku" sljedece: „Ja sam jednom prije vise godina, kazivao na nas Srbe, da je trojednica nasa uzdanica! — Srbima u ovim krajevima dovoljno je da upotrebe hrvatsko drzavno pravo, pa da sebi stvore ovdje povolino srediste. Mi Srbi sa Hrvatima imamo ovdje svoju povjest, svoju posebnu kulturu, svoj posebni politicki zivot. Na kakve centrifugalne teznje niko od Srba ovdje niti ne misli niti moze misliti. Stat'ce u dalekoj buducnosti biti sa Srbima i Hrvatima i kako ce se rijesiti sa balkanskim pitanjem sudba i Hrvata: to se ne moze znati niti to zavisi od Srba i Hrvata, vec od mocnih facktora".

eftinoca Nastica.

G. Omcikus podnio je prijavu proti Nasticu radi raznih delikata, koje je pocinio. U tuzbi mu je iznio i neki zlocin proti naravi, za koji je naveo i svjedoka. Da je Nastic homoseksualac, to potvr uje i izjava bivseg uredn ika Radulov ca u „Srpskoj Rijeci", u kojoj je izricito naglasio da je Nastic prodao svoje tjelo. „N. List" saznaje o tom i neke karakteristicne potankosti, te veli da je to islo uz vrlo niske cijene. — Kad se jedan u Bosni vozio, manjkala mu jedna kruna da moze kupiti kartu. Za ljude Nasticeva kalibra nije tesko naci novaca, i on je nasao tako, da je prodao vlastito tijelo za ciglu jednu krunu. Tako je mogao podmiriti trosak za putnu kartu.

To je onaj cin — pise „N. L." — za koji iznosi g. Umcikus svjedoke, da se zbilo negdje oko Visokog. Dakle vrlo jeftino. Kad je svoje tijelo mogao prodati za jednu krunu, kako ne bi svoj jezik i svoje lazi prodao za skupljel

Zagrebacke vise vojacke sudiste protiv Accurtijevog i Tarrabocinog sudenja.

„Neue Freie Presse" od 1. rujna (Abendblatt) brzojavljaju iz Budimpeste: Kako se javlja

Slijedi na 4.a strani

Jerolim Martini

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

... Portugiskog i Francuskog u baretima od 64 do 225 litara. — Veliki ... [illegible] ... najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i bu... [illegible] ... Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja. — Cizama ... Postelja i bilaca. — ... — Svakovrsnih boja ... Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo-prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Lilanquihue izmedj Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analizi kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivog estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

[illegible] Universal

[illegible] po najnovijoj skoli.

[illegible] koje samaju *na cas,* kao sto svih potrebnih [illegible] stvari prodaje.

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmedj Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je istegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial“

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Proglas

na

Srbe, Hrvate, i ostalu bracu slavene sirom Argentine.

BRAĆO!

U zemljama Austro-Ugarske monarhije, gdje obitava, u Slaveni, zavladala su danas, na opstu zalost i sram tu dvadesetog stoljeca, po njih ocajne prilike.

Dvoglavi crni orao otvorio je zucnu borbu protivu svega sto se zove slavensko. — Trojna kraljevina Hrvatska, Slavonija i Dalmacija, pa Bosna i Hercegovina, Vojvodina, Istra, Kranjska i Stajerska, Ceska i Moravska i ostali dijelovi drzave napuceni tim plemenom, poprište su sramnih i udesenih „*politickih procesa*“ od cijih posljedica najzesce pako strada srpsko hrvatski narod u Banovini.

Austrijska vlada uvidjela je probugjenu narodnu svijest u tom kraju svog carstva, pošto je nut sporazum i izmirenje dva do tada zavagjena brata, Srbina i Hrvata, njihovu odlucnu i musku borbu za svoje ime i prava, utvrgjena zakonima i vladarskim poveljama — pa se bogme silno uplasila.

U bratskoj slozi nazirala je ona prijeku opasnost za jedinstvo drzave i prijestola, te radi toga oborila 1907. narodnu vladu, dovedenu na upravu zemlje poznatom rijeckom rezolucijom; posluzivsi se, kao i obicno, najprljavijim i lopovskim sredstvima.

Uvevsi apsolutisticku vladavinu, postavi joj na celo svog vjernog slugu, pijanog Raucha, a njemu za pomocnike bandu gadnih i podlih zbirova, koji po kukavnoj nasoj otadzbini povedose pomamno i bjesomucno kolo, propovijedajuci istrieblje nje svega onoga sto se srpstvom ponosi.

Jezuitski Bec, ta „uzor-prijestolnica“, iz koje nicu svakojake podle afere, porvale te intrige, da omalovaze najplemenitiji zivalj, koji — na nesrecu — pripada habsburskoj monarhiji, hotjesi zadi iti citav prosvjetni svijet svojim poslovicnim licemjerstvom, skopcanim najprevejanijom okrutnoscu, stvori takozvani veleizdajnicki proces, bas u odvajkada slavnom i kulturnom Zagrebu, uslijed koga strpa u podzemne tamnice pedeset i trojicu cestitih i nevinih rodoljuba, kojim se samo u grijeh pripisati moze njihovo iskreno pregalastvo za napredak na moralnom i materijalnom stanovistu srpsko-hrvatskog naroda.

Uhapsenje tih srpskih divova tih najuglednijih gragjana i nepokolebivih jamaca narodne sloge, provedeno je takim vandalskim nacinom, kojim se ne postupa ni sa najprostijim slocincima.

U gluho doba noci u doba prirodom posveceno pocinku i postovano dapace i u divljackom drustvu, varvarske bajunete svapskih dzelata prodrijese u mirne srpske domove, te otrgnuvsi neutjesljivim suprugama i prestravljenoj djecici svoje hranitelje, izvukose ih nasilno i u verigama zakovane bacise u memlave celije.

Sta se sve na visokom zagrebackom sudu povodom ovog besramnog obijegjenja odigrava, prosto je gadno i opisati.

Pristranost i pritisak sudaca na svjedoke, regbi, njihova su dosljedna nacela [illegible].

Dok je vladinim placenicima naregjeno i po tome — dabome — i dozvoljeno, da unaprijed udesene odgovore, sporazumno sa sudijama, drsko i otvoreno citaju, dotle se optuzenicima zabranjuje obrana svoje casti i ljudskih prava i daje im se [illegible] postom i ostalim okrutnim kaznama, a njihovim braniteljima oduzimlje se rijec i posto po to udaraju teske globe [illegible].

Ne stede se sa istranosti ni gometi ni iste srpske vladalacke licnosti, koje austrijski skutonose ponosno ruglu izvrgavaju.

A u cemu se sastoji ta toboznja veleizdaja?

U tome, sto su oni osnivali srpske zemljoradnicke zadruge, da spase narod od svapskih lihvara;

sto su utemeljavali gimnasticka drustva za tjelesni razvitak mladezi;

sto su sirili srpsko pismo u javnim skolama od davnine propisano;

sto su objelodanjivali clanke, koje je ista politicka vlast onda dozvoljavala;

sto su svoje domove resili srpskim cilimima, casama i kapama, rubljem, kraljevskim i knjazevskim slikama;

sto su se dicili srpskim imenom i srpskom zastavom, jednom rijecju: sto su Srbi i sto ih je srpska majka zadojila i sto po gotovu ne igraju po beckoj svirci.

Eto zasto se spremaju vjesala pedeset i trojici narodnih velezasluznih prvaka!

I sve se to izvrsava u ime miroljubivog osamdesetgodisnjeg apostolskog cara i kralja, bas u sezdesetgodisnjici njegovog krunisanja!

Krvave li ironije!

Sva evropska narodna stampa zgraza se nad tim necuvenim zlocinom, te duboko ogorcena, u ime covjecanstva strogo i odvazno osugjuje zvjersko postupanje austrijskih zulumcara, dizuci svoj prosvjedni glas u obranu tih zrtava nikad nezasitnog krvolocnog Beca.

Tako, braco, nasa dusmanka dokazuje srpsko veleizdajstvo, premda kome — kako to veli drzavni odvjetnik — srpskim casama, kapama i cilimima prijetijase joj sa strane malene Srbije velika pogibelj otrgnuca srpsko-hrvatskih njoj podloznih pokrajina i uslijed koje se je vjesto postarala, da pred cijelim civilizovanim svijetom opravda nasilnu pljacku dviju prirodom najbozatije obdarenih juznoslavenskih zemalja: Bosne i Hercegovine.

Trideset hiljada odlicnih Hrvata i Srba, izlozivsi se svapskoj srdzbi, podpisase memorandum upravljen austrijskom caru, priznavajuc se sagiasnim sa obtuzenicima, sa kojim bi i svi oni morali dusu na vjesalima ispustiti.

Nema grada, sela ni varosi u nasoj domovini, a da hrabro ne ustade proti austro-magjarskom zvjerstvu.

Nasi sunarodnjaci u Sjevernoj Americi osvjetlase sebi obraz i rijecju i djelom i u ovim cemernim danima punim iskusenja za nas narod.

Pa mozemo li mi pri svemu tome da ravnodusni ostanemo, je da nasu nevoljnu bracu svojoj sudbini prepustimo?

Ne, podniposto — ne!

Iz ove blagorodne zemlje, iz prekrasne Argentine, nase druge majke, u kojoj uzivamo sve njene prirodne blagodati i gostoprimstvo njenih plemenitih sinova; iz najslavnije juznoamerikanske republike, oba ute lovor-vijencima junackih pobjeda nad tiranstvom, cije sunce zlatne slobode toplo nas grije, koje srece liseni bijasmo u nasem sirotnom zavicaju; iz ove mile zemlje, gdje nam ne prijeti postojano nad glavom Demoklesov mac, — pokazimo se dostojnim neumrlih nam predaka, te iz dna ogorcenog srca svecano prosvjedujmo proti austrijskom vandalizmu, klicuci:

Slava Pribicevicima, Orescaninu, Lukacu, Milicu i Zivkovicu, Petrovicu i Jovanovicu, Momcilovicu i Trbuhovicu i ostalim narodnim mucenicima a Vjecni spomen u jugoslavenstvu nasemu velikanu Petru Vunjaklijil!!!

Cast i dika Hinkovicu, Popovicu, Mazurri, Magdicu i svim drugim viteskim braniocima ovih narodnih boraca.

Da ovaj izrazaj rodoljublja, kojim se prozeti osjecamo, sto velicanstveniji bude, skupimo se, braco, na zboru, koji ce se odrzati *10 oktobra u 1 sat poslije podne u casa Suiza, calle Rodriguez Peña 254.*

U Buenos Airesu, septembra 1909.

Pisma i brzojavi neka se upravljaju Predsjedniku Odbora za protest protiv zagrebackog procesa, Calle Gavilán 665, Buenos Aires.

U ime Odbora Srba i Hrvata protiv „veleizdajnickog procesa“ u Zagrebu:

Predsjednik: Ivan M. Bucónic

Aleksandar Jovic, Ante Kalemovic, Luka Simic, Juraj Vukovic, Ivan P. Cucukovic, Tomislav Mladinov, Milos Ruppeldt, Vasa Ilijin, Ciril Juhansky, Ilija Zecevic, Frano Ljubisic, Ivan Radulovic, Metod Juhansky, Aleksandar Mujkic, Martin Horak, Petar Bozinovic, Ladislav Vondrak, Milos Mitrovic, Lazar Prnjat, Luis Rubicek, Milos Miletic, Mato Matkovic, Petar Butzonic, Milko Vojic, Jan Rostik, Savo Divanovic, Hubert Krikava, Gjuro Bakmaz, Josef Vondrak, Marko Radulovic, Karel Cernochy, Risto Begenisic, Mato Feregja, Ladislav Johanovsky, M. Aroskovic, Ivan Tonkovic, Mato Katusic, Petar Kekeljic, Milan Milutinovic, Milan Bakmaz, Manuel Gvozden, Jovo Lucic, Dusan L. Ercegovic.

Prenimo se.

Hrvatsko dobrotvorno drustvo, Hrvatsko vatrogasno drustvo, Hrvatsko tamburasko drustvo, glasilo Hrvata i Srba „Domovina“ i ostala drustva — sve to mi imamo, pa slatko spavamo: Pol je Punta Arene nase, pa... mirna Bosna.

A u nasoj domovini?

Pedeset i tri covjeka, pedeset i tri nevina Srbina came u hladnoj tamnici, a njihove zene, sestre, djeca, u gorkim uzama zagusene, skapaju od jada i tuge.

Njihov lelek ne dopire do nas! Regbi da mi slatko drijemamo, kad se ovoj nasoj dicnoj braci prepravljaju vjesala po

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE 6R. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

sudijam do sad ne vidjenim, bezdušnim, necuvenim.

Sva se prosvijetljena Evropa za njih oživlje i zgraža se, da se u njenu središtu sta takova događaja, a mi joste slabo spavamo.

Prenimo se, braco, ozovimo se i mi za njih iz ovog ledenog kraja, iz ovog ugla svega svijeta! Pokazimo da i u nasim žilam teče ona ista krv i da je njihova bol i njihov jad u isto doba i nas. Bit će im lakše, ublažit ćemo im bol!

Okupimo se, dok je na vrijemo, prosvjedujmo, pomozimo mozda će im i nas glas pomoći! Okupimo se, sad je hora, i dokazimo, da smo dostojni sinovi nase slavne domovine!

Kundurarije.

Govori se:

Da je Mihanovic zabranio, da se na njegov parobrod ukrcaju ulari, poslati iz Austrije za Punta Arenas, jer da ovdje nema betija njegova gusta.

Da je nasuprot spomenuti armatur posredovao kod ministara u Becu i Pešti i ponudio im, da će on za stocarsku i obrtnicku izložbu u Magallanesu poslati par volova cisto Austro-Ugarske pasmine iz Buenos Airesa.

Da je to veoma obradovala ministre, i

Da su mu zbog te usluge obecali barunstvo bez F. i pristojbina.

Da je puntarensku Omladin primirio kambij i balarije.

Da za to Marku Hercegovcu ne će sluziti da nosi skale.

KRONIKA

Najuljudnije pozivamo nase duznike, da bi se pozurili izvrsiti svoju duznost. Mislimo, da nije rodoljubno, ni ljudski ovako dugo otezati s isplatom. I mi smo ljudi, pa želimo izvrsiti tacno nase obveze prama onomu, komu smo duzni. Kad bi nam list davao zivljenje, mogao bi tko i otezati, ali dok radimo samo iz ljubavi prama narodu i dangubimo bez probitka, nije pravo, da jos imamo i štete.

Nadamo se, da nam ne će trebati poduzeti druge mjere!

Proglas na Srbe i Hrvate...

Proglas, sto smo tiskali na uvodnom mjestu, poslat nam je od nase dicne brace iz Buenos Airesa, da ga objelodadimo.

To smo veoma rado ucinili, a zao nam je samo, sto ga prije nijesmo na vrijeme primili, da se brzojavno u vecem broju pridruzimo njihovu protestu.

Svakako, koliko nas se onog casa na okupu naslo, poslasmo slijedeci zurni brzojav, komu će se mnogi nasi sumisljenici, bez dvojbe, u dusi priduziti:

Slazemo se s Vasim rodoljubnim gnjevom proti tiranskoj pravdi u mantijaskoj halji. Hrdalo, Jordan, J. Depolo, Gasic, Macan, Blasina, Domic.

Svijesnoj nasoj braci u Buenos Airesu klicemo: Veselà vam majka, koja vas rodila!

Iz. Istopada.

Taman ovog dneva god. 1492. slavni Kristof Kolumbo je stupio na zemlju, koju mi danas naziviemo Amerika i smatramo s pravom drugom domovinom.

Vrijednost Novca.

1 lira vrijedi $ 24·40
1 kruna 1.10

RAZNO

Bijelka grece — od siromaha postao miljunas.

Nedavno se u nekom predgradju grada Pariza odigrao vrlo interesantan prizor. Ljudi, koji zivi u tom predgradju skupise se oko jednoca skitalice u dronjcima, koji se od velike ghdi srusio na ulicu. Taj prizor tako se je kosnuo tih milosrdnih ljudi, da su odmah potrcali u obliznje gostionice i donesose izmecu sebe siromahu jelo, koje ga je okrijepilo i podiglo, da je mogao pripovijedati o svojoj sudbini. On se zove Petar Smargraft ima mu 29. godina, rodjen je u Thann-u u Elsassu. Sluzio je u tudjinskoj legiji, sudjelovao je u madagaskarskoj vojni, tu je stekao kolajnu i poslije dvije godine odpusten je iz vojništva. Iza toga radio je u jednoj tvornici u Nancy-u. Alijednoga dana otpustise ga i sad je Smalgraft otisao na put. Navratio se u ovaj grad, ovdje ili ondje je radio, ali stalne zasluzbe nije mogao nigdje naci. Tako je napokon dospio pred pariska vrata, gdje je malo ne umro od gladi. — Medju ljude, koji su slusali njegovo kazivanje, pomijesao se i neki odlicno obuceni gospodin odvjetnik, koji Smalgrafta upita, nema li on u Mühlhausen-u u Elsassu ujaka, koji je posjednik velike tvornice? Smalgraft potvrdi i sad mu odvjetnik obzani, da se je ovaj njegov ujak nedavno s automobilom unesreci o i umro i da ga je neki poznati odvjetnik u Mühlhausenu ovlastio da razi jednoga bastinika golemoga imetka od 2.800.000 franaka, koji je ostavio receni tvornicar. Smalgraft nije htio vjerovati i mislio je, da je to samo ludo zavaravanje. Ali na koncu sve se je potvrdilo kao prava istina. Odvjetnik ga odvede sa sobom, obuce ga i tako od „ubogoga putnika" postade bogati naslj ednik.

Potresan slucaj — dijete upoznalo svoju majku.

Potresan se je slucaj odigrao u Moskvi u jednom od ondjesnjih samostana. Jedna zena iz moskovskog društva hodocastila je, kako je to vec obicaj, uz pratnju jedne svoje prijateljice u obliznji samostan. Htjela se je pomoliti za spas duse svoje progodisnje kcerke koje je pred pol godine nestalo. U blizini tog samostana negovorila se tu gospodju jedna prosjakinja, koja je imala na ramenu malo dijete. Uz rijeci: „Evo, po se moje zlo moju Verut" i dade joj nekoliko novcica. Na ove se rijeci okrene dijete i zavice: „Mama, mama, moja mama!" Bilo je slijepo, pak je poznalo majku po glasu. Povedena i trage iznjela je na vidjelo strasne stvari. Nedaleko Moskve ima je no naselje. Odavle idu ljudi u grad i u elegradskom metezu kradu djecu, koju onda sakrite i po tom „iznajmljuju" Iznajmi el i pošalje onda sa tom djecom u grad na prosjacenje.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d. i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsni predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— ŠTEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjeseci rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama
Depisivanje i brzojavna obznane takogjer su *mukte* po previsnoj naredbi
Dobro polozena u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2.nilyiae talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se ima 2 po p., da se poslovno otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakoti [illegible] nadnicima N[illegible]ara samo od 10 do 11 pr. p. ali samo da prima pologe
[illegible] ujravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda
Ulica Roca

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vredama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon, br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

KROJACNICA
"La Elegancia
Calle Nuble N. 769
Izragjuju se odjela za gospodu po najnovijoj modi, uz veoma umjerenu cijenu.
SIMON PETRAGLIA

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HINKELS & Cia. — *jedini uvozitelj*
ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

iz Novog Sada, svrsio se jucer pred zagrebackim vojnim sudistem zanimiv proces. Zagrebacko drzavno odvjetnistvo podiglo je tuzbu protiv advokata dr. Zarka Miladinovica, jednoga od vodja srpsko-radikalne stranke da je on u vrijeme sukoba iz medju Austro-Ugarske i Srbije krijomcario oruzje u Srbiju i za Srbiju snubio dobrovoljce. Kad je bila odredjena rasprava, predlozio je branitelj dra. Miladinovica, neka se njegova sticenika stavi pred vojno sudiste, jer imade u provorijek vojnog suda vece "pouzdanje" nego li u ovaj gradjanskog suda. Jer hrvatski kazneni zakon propisuje da se u slucaju tuzbe radi veleizdaje udovolji ovom predlogu, predan je Miladinovic vojnickom sudu. Vojnicki sud izrekao je svoj pravorijek dne 19. kolovoza, proglasio je optuzbu neosnovanom i postupak dovrsenim. Zagrebacko vise vojnicko sudiste potvrdilo je ovaj pravorijek, pustilo dr. Miladinovica na slobodu, a da nje uzelo u obzir zelju gradjanskog sudca (Accurtia i Tarrabochie) da se optuzeni u slucaju da bude proglasen odrijesen izruci opet civilnom sudistu".

Vojnicke vjezbe u Krivosijama

zbog nestalna vremena bile su ove godine mnogo teze nego obicno te ih ime sila, koji su obo'jeli te morali biti povraceni u Dubrovnik. I vjezbe su bile teske, pa hodu nije mogla odoljeti ni redovita vojska a kamo li pricuva.

Konstituiranje opcinskog zastupstva u Trstu.

Na prvoj sjednici zastupstva grada i okolice Trsta bio je izabran nacelnikom odvjetnik Dr. Alfonso Vallerio. Ovaj put su bili z prvi put birani u delegaciju (ujedno zemaljski odbori i slovenski zastupnici Dr. Slavik i V. Gorjup. Birani su u mi gobrojne odbore i ostali slaveni ki z stupnici i to 18 puta. „Nasa Sloga" pripisuje tomu veliki us eh za nasu bracu u Trstu, „jer ce — kaze — lako njiho i zastupnici imati priliku, da nadziru sav rad gradskog i zemaljskog zastupstva.

Rudnici u Bosni.

Uslijed pripojenja Bosne i Hercego ine ima nade, da ce se staviti u uzi go podarstveni dotiaj s Monarhijom. I jedna i druga se strana moze okoristiti izmjenicno nadoknadjujuc jedna drugoj ono, sto ovoj fali. Dosad se vecim dijelom od okupacije unaprijed samo Ugarska okoriscivale ovim zemljama, te u vijek nastojala, da svoju glavnicu st vece tako ulozi i to koli u gospodarstvu, toli u obrtu.

Dosada se uopce malo vaznosti polagalo na rudarstvo u Bosni premda ovo je daje dobrih izgleda za investiciju glavnice. Bogatstvo je Bosne u rudama dosta veliko, te je poznato, da su vec stari Rimljani a kasnije Dub ovcani tamo svoje bogate rudnike imali.

Po okupaciji — 1878 — poceo se opet pretrazivati, da li i kolko se u Bosni moze dobiti minerala i koji h ugljena. Geoloski opis zemlje bje vec 1879. gotov, tako da su se god. 1880. poduzimala spitivanja geolosko rudarstvena. Godine 1881. osnovalo se drustvo „Bosnia", koje je godine 1886. bilo poduzeto od zajednickog Ministarstva. Od tada je skoro samo u rukama drzave bosansko rudarstvo. Rezultati djelovanja dosta su povoljni, a posjetioci drzavnih rudnika opisuju ove, da odgovaraju svijem najmodernijim zahtjevima tehnike, da ovo drzavno podu zece na daleko jos ne iskljucuje mogucnost ostale eksploatacije, te ostaje u Bosni dosta lozista, koja bi mogli privatnoj djelatnosti pruziti lijepu prigodu k bogatoj dobiti. Hocemo li se obavijestiti o opstojanju rudnika u Bosni, pogledajmo iscrpljivo djelo, koje je o tom godine 1887. nadsavjetnik Bruno Waltes po nalagu bosanske zemaljske vlade izdao. Koliko je prvo svega bogatstvo Bosne dobrim zeljeznim rudnicima, koji se u skrajnjem sjeverozapadu zemlje u okruzjima Banjaluke, Prijedor, Savskimost, Kostajnica, te na jugu zemlje u okruzjima Fojnica i Visoko nagomilani nalaze. Na glasu je naslaga zeljezna kod Varesa, koja se pred malo vremena imala prodati jednom njemackom drustvu — plan, koji regbi da se jos nije sasvim napustio. Zatim grupa zeljezna u Kresevu, koja se takodjer stopro i to djelomicno pocela racijonalno obradjivati.

Mnogo rudnika mangana ima u Bosni, osobito kod Cevljanovica, Sabanta, Gojanovica itd.

Vec za rimskog doba obradjivahu se zlatni i srebreni rudnici. Na glasu je srebreni rudnik kod Srebrenice, cije naslage — po mnijenju strucnjaka — imale bi jos netaknute stati. Isto se tvrdi o zlatnim rudnicima kod Uloznice. Antimonit se nalazi kod Cermenice, mjed i ziva u blizini Kreseva.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

ALMACEN

SANTA FILOMENA

Errazuriz i Aconcagua

Prodaja raznovrsnih jestvina i likera.

Posluga, za nase obitelji na kucu.

Cijene veoma niske.

— Svoj k svomu!

Stiepan Peruzovic i C.o

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu

Cijene umjerene. Ne boji akmice.

Sue. h. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

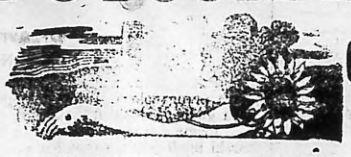

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a osobito Austro Ugarskim drzavljanima [illegible] da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u lirama sterlinga, po tekucoj Londonskoj vriednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST Via della Procureria N. 6 p. p. — TRST

Hotel I. razreda

[illegible] na stanicama putnike. Koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju.

Osobita pazn[illegible] na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju

MESARNICA

[illegible] tresa na malo i na dosta

— Za kucnu posluga na kucu

— Preporucamo znatan popust

— Slanine masti i kobasica svake vrsti

— Prodaja slanja na dosta uz cijene za cudo jeftin

Vlasnik Kusanovic

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zastupa se za cali svijet te vrsi na prve okuhizbe kupuje prodaje neprekretnine i svake i tudji racun

Pristojbe vrlo niske

— Ulica Errazuriz ug. Calloe. —

A. W. SCOTT

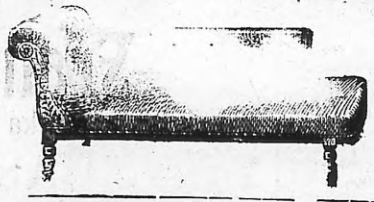

Pokujstva

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesu najbolje vrsti i najbolje sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GEGAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih dva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod g sp. Ivan Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

„LA MAGALLANES"

Cigarete mirisne, lake i ugodne

LA AURORA

Izvolite ih prispodobiti s drugim cigaretima.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: Ivan Gasic
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 67 | Punta Arenas, na 20 Ijstopada 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
— DVOSTRUCNE PLOCE —
Samo $ 6.00 | Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD.
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 808 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevideа primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijesteninа, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine i prodajem uz umjerene cijene.
Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavno, elegantnog pokucstva; garantirano solidna izradba. Sjajnia pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 s
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua i Chilce.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana babica 30. srpnja 1908. god. c. kr. primaljskom zavodu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.
Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozenskih kuca prodajem uz obalicne cijene slijedece predmete:
Pokucstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tepiha, Aguarraz, sagova i cilima, civacih sprojeva (na ruku i nogu) satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
otoman parobrodima primio:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuc dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA
N. FORETIH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
Svakovrsnih artikala potrebnih za gradenje. Alata za drvoelce, zidare, postolare i t. d. Stakla svake vrsti. Papira za opecivanje. Mramora u plocama od 150x100x002
Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Nuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakevrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Doncari
jedini uvozitelj

Iz domovine.

Francuzi o procesu.

Kada su ono francuski novinari odaslali poziv madzarskim kolegama, da porade kako bi se skandalozni zagrebacki proces unistio, madzari su odgovorili, a njihov odgovor uvazeni francuski politicar Victor Berard reasumira u dvije tocke: 1. Francuski novinari, ne poznavajuci aferu, ne razumiju nista od svega toga; 2. Madzarski novinari, stujuci hrvatsku autonomiju i sudbenu zakonitost, ne mogu u tome niposto i nista da urede.

Gosp. Bérard finom ironijom kritizira sustinu prve tacke odgovora madzarskih kolega, isticuci kako su francuzi svoje navode o procesu crpli u prvom redu iz samih madzarskih novina: „A sto se tice pitanja hrvatske autonomije — kaze g. Bérard kroz uvazenu parisku smotru „La Revue de Paris" — neka nam budipestanski drugovi dozvole nekoliko pitanja:

"1. Je li istina, da se u Naogdbi g. 1868 izmedu Hrvatske cita ovo; Cl. I., §. 56.— Na cijelom teritoriju kraljevine Hrvatske i Slanonije sluzbeni je jezik hrvatski koji u podrucju legislative, toli pravde i uprave.—§. 57.— Za organe zajednicke vlade, sluzbeni je jezik takoder hrvatski.—§. 58 — Zajednicko ce ministarstvo primati predloge i spise iz Hrvatske y Slavonije pisane hrvatski i na njih ce hrvatski odgovarati.

Medjutim g. 1905. u garsk parlamenat a ne zagrebacki sabor g a ovao je zeljeznicarsku pragmatiku u ko oj se u §. 4. veli, da ne mogu sluziti u upravi nego samo oni koji znadu madzarski, a oni, koji u Hrvatskoj dolaze u dodir sa opcinstvom, moraju poznavati i hrvatski. To je put nagodbi, a ipak je madzarska vlada tu pragmatiku podastrla kraljevskom potpisu (sankcisnirala) i namenula "autonomnoj" Hrvatskoj.

2. Je li istina. da je hrvatski sabor vec pred dvije godine glasovao zakon o neodvisnosti sudaca? Je li istina, da ug. min. presjednik, po ustavu, mora da podastre kraljevoj sankciji zakone glasovane u hrvatskom saboru?— a da to danas nije uzimao i da madzarska stampa nije ni kusala za to urgirati na svoju vladu?

3. Je li istina, da su drz. odvjet. Accurti i predsjednik Tarrabocchio, imenovani jedino protekcijom, bili zbog neumjerenosti u picu i jeziku zaprijeceni od sudbene vlasti pohadati nocna zabavista?

4. Je li istina, da se veliki organ madz. vlade "Pester Lloyd", usprkos antonomiji paca u hrvatske poslove, kako proizlazi iz njegovog broja od 20. jula.

5. Je li istina, da se po ustavu ban hrvatski imenuje na predlog ug. min. presjednika? da je barun Rauh bio nametnut Hrvatskoj, koje je sva proti njemu, a on raspustio sabor proveo nove izbore, koji su dokazali hrvatsku jednodusnost, da ima dvije godine da je isti sabor odgodjen, a ne raspusten, tako da je Hrvatska bez parlamenta, bez proracuna, "autonomna" Hrvatska, ortastvom Budimpeste, prepustena na milost i nemilost rezima?

6. Je li istina, da bi jedna sama rijec ug. m. pres. uspostavila zakonitost u ovoj nesretnoj zemlji i da bi se tada moglo pozivati na neodvisnost sudaca i pravednost uprave?"

Mnijenje Evrope o veleizdajnickom procesu.

Cijela se je Evropa jednoglasno digla da protestira proti zagrebackom procesu. Znameniti evropski pisci, politicari i naucenjaci izjavili su se proti njemu. Poimence pak Georges Brandes veli, da je zagrebacki proces nedostojan plemenitog naroda ugarskoga. Emile Vandervelde veli, da je ovaj proces najveci pravnicki skandal ovoga doba. Bjornstjerne Bjornson u cudu se pita, gdje je veleizdajstvo? Giuseppe Sergi veli, da ovaj proces nije na cast evropskoj civilizaciji nasega vijeka, nego divljacki postupak i bescastan za Ugarsku. Fridrich Harrison pridruzuje se zivim protestima proti zagrebackoj sablazni, izticuci, kako se sjeca g. 1848., jer nije nego godinu dana mladji od Franc Josipa I.ga. Porazne strahote priasnje tiranije imale bi zamisliti Njemce i Madzare o dualistickoj monarhiji! "Meni, koji se sjecam Kosuta, koji je skupa sa Fr. Pulzki-jem i Francis Newman-om radio za oslobodjenje Ugarske, bilo bi vrlo zao, da vidim Madzare kao tlacitelja". "Ja sam i moj otac zrtve tiranije i tamnice pise N. Colajanni pa shvacam svu mrsku sablazan ovoga procesa". — "Nema dvojbe—pise engleski zastupnik Francis Hyndmano—da je Austro-Ugarska odgovorna za mnogobrojna prognostva i uopce za ovaj silnicki postupak prama svim nenjemackim i nemadzarskim njezinim narodima". Napokon zastupnik talijanski C. Treves pise: "Ja poznajem strasno mucenistvo jednoga naroda, koji sanja o slobodi. Proces zagrebacki nije nego kopija mantovanskoga procesa, pred 50 godina, kojega se sjecaju talijanski patriote. Historija nije Austriju naucila nista, a to je zalosna cinjenica, koju moramo da konstatiramo svi oni, koji se brinu za sjedinjenje i slobodu naroda!"

Slijedi na 4.a strani.

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sandúcima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84.

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

[illegible] Universal

[illegible] po najnovijoj [illegible]

Prizvetih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografskih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen neponicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

Magjarski osinjak

Sto ce uciniti Magjari? Politicko-gospodarska voda tece im vec u grlo! Gnjave se, dave se. Novcani polozaj Magjarske nalazi se u najtuznijem stanju. Ove ce godine magjarska drzavna blagajna primiti najmanje 100 milijuna krun a manje, no li u prosloj godini 1908. To je najocitiji znak, da magjarsko gospodarstvo ide nizbrdice. Ali, Magjari ne ce da se opamete. Bog ih osinuo munjom u glavu. Imaju oci, a ne vide, imaju usi, a ne cuju. Utuvili si u glavu, da je cjeo sviet njihov. Nas Hrvata i Srba ne ce ni da poznaju. S Austrijom hrvaju se od jutra do mraka, ali se je ipak drze, kao pijan plota. Cudnovato! Mrze Austriju, a trebaju ju. Kakva je to coravа politika? Tri covjeka u Magjarskoj: Andrassy, Kossuth i Justh vode za nos svoje Magjare, a potajice ulaguju se i klanjaju se Austriji i njenim drzavnicima. Zvekecu u Magjarskoj s bojnim ostrugama i sabljama poput Atile, kao da ce na magjarskom „*Szekely gulasu*", progutati Austriju i cielu habsburzku drzavu. A kad tamo, to su ti sve sami politicki i diplomatski pihmeji, liliputanci, junaci na jeziku, bubnjari *par excellence*.

Zasjenjivanje magjarskog naroda ne koristi im. Ono sto bude htjela Austrija, biti ce. Doduse Magjari racunaju na dasnje novcane neprilike, u kojim se nalazi Austrija. Nadaju se, da, bilo kako bilo s magjarskim saborom, bio on kakav je danas, ili bio razpusten i sazvan iza novih izbora, magjarski sabor ne ce nikako glasovati nove izvanredne kredite Austriji, koje zahtjeva vrhovna vojna uprava od obodrzavnih delegacija, kad se ove budu sastale u nastajucoj jeseni, e da zasiedaju i viecaju.

Adrassy, Kossuth i Justh tri su politicka protivnika, koja svaki za se zele i hoce, da u mutnim politicko-gospodarskim vodama, u kojim danas priva magjarska drzava, izribaju za se politicko-upravno prvenstvo za stolicu ministra predsjednika u Budapest. *Business is business*. To je njihova osobna stvar. Takvih sebicnih borbi za osobnosti ima i u drugim drzavama. Nu, ne tako, kao u Magjarskoj. Jer nigdje na svietu ne ima takove politicke, drustvene i dusevne razkalasenosti, prevratnosti, bezobzirnosti i podmuklosti, kao bas kod Magjara. Pa sta mogu takovi ljudi uciniti za svoju domovinu, za svoj narod, kad na sebi i u sebi nose klicu jos i drugih nekreposti?! Austrija sve to zna. Prema tome ona i radi. Ona mjeri toplinu magjarske duse zivim srebrom austrijskog toplomjera i pogadja unapried s tezomjerom liepa i losa politicka vremena u Magjarskoj.

Hoce Magjari, da im Austrija dozvoli nezavisnu magjarsku banku. Liepo: To bi i Hrvati i Srbi u Hrvatskoj mogli zahtjevati od Magjara, da im ovi dadu nezavisnu hrvatsku banku. *Unicuique suum*. Dakako, kad ustavna i nezavisna stranka u Magjarskoj ne bi se medjusebice cupale i svadjale kao pas i macka, Austriji bio bi nesto tezi posao s Magjarima. Dani zivota magjarske koalicije izbrojeni su. Pa, sve da Kossuth i posjeduje *elixir vitae*, ne bi vise mogao odrzati na zivotu mocnu nekad magjarsku koaliciju. Sva nastojanja Kossuthova, da ustavnu i nezavisnu stranku sljubi i stopi u jednu cvrstu i cjelovitu politicku stranku, kojoj bi se moglo povjeriti kormilo magjarske drzave, ni su uspjela. Nu, i da su uspjela, kralj ne bi niposto privolio, da takova neprirodna skupina politickih magjarskih ljudi stupi na celo magjarske vlade. Za ovo imade vrlo mnogo vaznih i prevaznih razloga, koji su od odlucujuce mjerodavnosti ne samo za unutarnje politicko-upravne odnosaje i nuzde u Magjarskoj, nego i za Austriju, pa i za Hrvatsku, a i gledom na izvanjsku politiku habsburzke drzave.

Politika Beca ide za tim, da Magjarska ne zadobije ni bankovnih, ni vojnickih povlastica, koje bi Magjare oslobodile dosadasnjeg austrijskog stitnictva. Uzme li se u mozebitni obzir, da bi Magjarska u tom slucaju zbilja oslobodila se Austrije onako, kako to Magjari u svojoj dusi misle? Austrija bi ipak, jos prije god. 1917 uspjela, da zgodnim diplomatskim sredstvima provede i uvede u Magjarskoj sveobce jednako i tajno glasovno pravo. To bi za Magjarsku bila *tabula rasa*.

Nu, jos vece oruzje proti Magjarima ima Austrija u drzavnom trijalizmu habsburzke drzave, u politicko upravnom sjedinjenju Hrvatske i Slavonije sa Bosnom, Hercegovinom i Dalmacijom. Takova cinjenica bila bi praskavica za magjarsku nezavisnu banku, za carinsku razstavu od Austrije, za samostalnu i od Austrije posve nezavisnu magjarsku drzavu.

Trst, rujna 1909. *Adriaticus.*

Dopisi.

Ubila ga kola.

Munición, 3 Listopada 09.

Prekojucer radnici estancije P. Delgada naigjose putem od Mont Aymond do Bahia Munición ispod jedne strmine na prevracena kola ispod kojih se moglo viditi tielo kolara. Htjedose ih odma prevrnuti nu bijase ne moguce jer su se konji bili sasvim pomamili pa je trebalo posjeci remenje i odkloniti konje. Kad su prevratili kola, imali su sta i viditi, potrbuske lesao je siromasan kolar vas ogreznut u krvi! Imao je sljepocnicu prolomje nu, a krv. mu je izeazila kroz usta, nos i usi. Bio je vec sasvim hladan, sto dade misliti, da se je nesreca dogolila prije tri ili cetiri sata i to na ovaj nacin. Put je na tom miestu bio dosta strmovit, a kola moraju bit sasla sa velikom brzinom, pak lako da je koji konj padnuo, posto se poznade da se je koplje zasadilo u zemlju, a onda radi velike brzine kola su skocila preko konja i pala sa gornjom stranom na zemlju, a kolar je ostao, ispod njih. Onda su se konji pomamili i poceli lupati nogama i bjezati napried, racunajuc po tom, sto je pokojnik jos drzao s svim zategnute uzde, te mu ih je silom trebalo izguliti iz ruke. Sigurno ga jedan od konja udario u sljepocnicu, sto mu je prouzrocilo smrt na cas.

Pokojnik je bio narodnosti Englez, od kojih 27 do 28 godina, a zvao se je Toma Leguis. Radio je na estanciji Mont Aymond, vlastnistvo Stanley Wood.

Danas je tielo pokonjikovo pokopano na grobistu Punte Delgade, a sprovodu su prisustvovali upravitelji estancije Mont Aymond i P. Delgade, kao i vecina radnika.

Na grobu gos. Tom Valis izrekao je kratak govor zaleci sudbinu pokojnikovu, da zaglavi daleko od svojih milih i daleko od svoje rogjene grude.

Dopisnik.

KRONIKA

D. Francisco Ferrer.

Spanjolski su vlastodrsci proslih dana pocinili jednu grdnu politicku pogrjesku, okrvavili su opet ruke krvlju, jednog gragjanina, koji je mogao prodiciti svoju domovinu na kuji zevnom polju, da mu nijesu oduzeli zivot. Mjeste koristiti Spanjolskoj oduzimanjem zivota onako cestita muza, nabacili su na nju neizbrisivu ljagu i izazvali gnjev cijelog izobrazenog svijeta.

Istom se misliju bave i austrougarski krvolocni drzavnici, pripravljajuci vjesala pedeset i trojici hrvatskih nevinih gragjana, ali zaludu, politicki se grijesi ne brisu danas krvliu! Prosba su ona sredovjecna vremena!

Pridruzujemo se protestu vascijelog svijeta rad smaknuca D. Francisca Ferrera. Slava barcelonskom muceniku! Smrt krvolocima!

Uzor - uciteljica.

Jedan otac, koji salje svoju djecu u skolu sestrică *Maria Auxiliadora*, dosao je na nase urednistvo i potuzio nam se na jednu uciteljicu, koja se je ovako skladno izrazila u crkvi spomenutog zavoda, kad jedna nasa djevojcica preko mise, kaonoti zivahno dijete, nesto htjela da kaze svojoj drugarici, koja se do nje nalazila: „*pozna se, da ste Vi jedna austrijska magarica! Dolazite u Chile, da se izobrazite i uvijek ostajete jednako magarice!*"

Da prosti svijetli obraz nasih citatelja, upisali smo gornje nepristojne rijeci, koje cesto, kazu nam, sestrica Mariana znade rasplamsana svetim gnjevom, dobaciti nasoj djeci.

Da se to vise ne ponovi donasamo do znanja publike i mnogopostovanog pragospodina o. Fagnana ovo par redaka, neka bi stvar razvidio, i u jestnom slucaju dao spomenutoj uciteljici pokratiti jezik.

Ne uspijemo li ovako, roditelji znaju, sto im je raditi.

Sa sjevera sprjecavaju precvat Magallanesa.

Sto god se u Magallanesu pocne, a ne ide u korist spekulantima sa sjevera, rade na svaku ruku, da svaki obrt sprijece u zametku i, sto je jos gore nagju ragovaratelja kod drzavnika.

Tako su ovih dana uprli svim silama da sprijece rad tvornice sapuna naseg vrijednog i svojom dobrotom poznatog i ljubljenog zemljaka gosp. L. Milosa.

Posluziv se lukavo sastojinama sapuna, tu su ih nabrojili toliko, da se nevjesti cudi, za dokaz, da im magallanski sapun pravi utakmicu, jer na one sastojne ne placa carine, posto je Punta Arenas slobodna luka, a da oni na sjeveru za sve to visoki namet placaju. Tvornicari sa sjevera pozivlju vladu u pomoc, da se sapun iz Magallanesa ne racana za nacijonalni proizvod, pa da se na nj udari carina, kad ga se uvaza na sjever, jer ce inace oni pasti zrtvom nepravedne utakmice.

Koliko je u ovoj sljepariji istine, dostatno je napomenuti, da u pojedini sanduk magallanskog sapuna, ulazi toliko sastojina, sto se na sjeveru placa kakovih pet centava carine;

Neplemenite namjere tvornicara sa sjevera su ocite i zacudno je da nalaze potpore kod vlasti.

Pop iz Galileje!

Neki dan nam rekose, da je ovdje dosao jedan nas pop. Pogjosmo ga potraziti i nagjosmo ga. Prestavivsi se, ne kaza nam imena, samo nam rece, da sla-

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

bo zbori nas jezik, jer da je rodom iz Galileje, a majka, da mu je rodom zagrebcanka iz Austrije. Kupi milodare i za to ima dopust za 20 dana.

Sva mu je briga znati ima li dosta nasih ovdje. Malo je zbunjen bio nasim pohodom i obecao je da ce nam sutra kazati ime.

U ostalom ga nijesmo viseni trazili. Ovo su oni isti kalasi, koji i u nasim stranama kupe novce za sveti grob ili bolje za svoj drob.

Svjetujemo nase da mu lijepim nacinom pokazu vrata, kad im se u kuci prikaze.

Preminula.

U noci izmed nedjelje i ponedilika, preminula je nakom kratke bolesti, u cvijetu mladosti u 16.oj gsdini, gospojica Cecilija Pavlov.

Jucer joj je bio prekrasan spravod, na koji je pristupilo mnostvo nasih zemljaka, prijatelja i znanaca obitelji pakojne. Laka joj bila crna zemlja, a njenim roditeljima i braci nase zalovanje.

Otputovao u domovinu.

Gospodin Anton Franulic, poznati nas ovdjesnji trgovac, otputovao je u nedjelju u domovinu, u svoje rodno mjesto Nerezisce na Bracu, da se okoristi previsnjim pomilovanjem u vojnim prekrsajima i da pohodi svoje.

Zelimo mu dobar put i sto skoriji povratak.

Kamo srece, da bi se i drugi nasi momci poveli za njegovim primjerom, koji su skoro zbog vojnickih duznosti skoro za domovinu izgublieni!

Ispravi!

U proslom broju prvog stupca, trece stranice, cetvrtog retka sa dna, kod prepisivanja necitljiva rukopisa omakla nam se nehoticna pogreska; kazali smo: pravdi u *mantijaskoj*, a moralo je stati: pravdi u *sramotnickoj* halji.

Sinosnji dogovor za veleizdajnike.

«Domovina» je prekjucer upravila posebni poziv uplivnijim gragjanima, e bi se sastali na dogovor i odredili, kako da i nasa kolonija podigne svoj glas za "veleizdajnike" u Hrvatskoj, za koje sud gradi vjesala.

Uprkos ruzna vremena, sinoc se sakupio lijepi broj nasih rodoljuba, koji su nakon kratka vijecanja, prozeta rodoljubnim duhom, imenovali odbor, od 22 lica, komu je zadaca pozvati sav nas narod na sastanak u dojducu nedjelju i urediti sve potrebno, da ta narodna skupstina ispade, sto dostojanstvenije.

Odbor ce se sastati odmah veceras i nade je da ce svi od bornici pristupiti ko jedan covjek.

Samo naprijed!

Cinematograf „Ideal".

Poduzetnici cinematografa „Ideal", kazu nam, da su za sutra spremili nov i biran program.
Evo ga:

PRVI DIO:

1. Sinfonija;
2. Tajinstveni zaklon;
3. Probitacni hipnotizam;
4. Kradljivac u zamki.

DRUGI DIO:

1. Sinfonija;
2. Spilja vjesticina;
3. Francesca de Rimini:
4. Zabranjeno voce.

TRECI DIO:

1. Sinfonija;
2. Uhoda iz rusko-japanskog rata;
3. Kraljevanje Luiza IV;
4. Ucinci crnog mlijeka i Bobi i obitelj.

Vrijednost Novca.

1 lira vrijedi	$ 24·40
1 kruna	1.10

RAZNO

Ruski zajam od 1 miljarde.

Ruska vlada smislja zakljuciti u Francezkoj, Holandiji i Belgiji zajam od od 1 miljarde franaka. Taj zajam osnivao bi se na poviastcama, koje bi ruska vlada namaknula u zamjenu zanimanim novcarskim skupinama, dozvolivsi im gradnje i izcrpljivanje vaznih zeljeznikih pruga i rodokupa u evropskoj i azijatskoj Rusiji.

Ne ljubite mrtve.

U Budimpesti se je nazad vremena dogodio doista zalostan slucaj, kiji treba svakoga da pouci, da se mrtvaci—ne ljube. Prije nekoliko dana umrla je tamo kcerka jednoga postolara. Njezin brat, koji sluzi kao vojnik u Velikoj kanizi, dode na poziv roditelja kuci, te ocajan, sto je izgubio svoju milu sestricu, ne sluteci nikakvoga zla, poljubi nekoliko puta pokojnicu na usta. Jos isti dan povratio se brat u Kanizu, ali je vec na putu osjetio, da mu je mucno, pa je morao biti odveden u garnizonsku bolnicu. Lijecnici odmah konstatirase, da je inficiaran mrtvackim otrovom, sto ga je svojim usnama usisao. Usprkos svim nuznim upotrebljenim sredstvima sa strane lijecnika, da ga spase, ipak im je trud bio uzaludan, jer je vojnik poslije nekoliko ura umro.

Kolera u Rusiji i njezine posljedice.

U selu Aleksandrejevsku napali su seljaci slusatelja medicine Voljanskoga i ramarkina Volkova, koji su njegovali bolesnike smjestene u paviljonu za one, koji boluju od kolere. Cuvar toga paviljona, neki Cajkin, pobunio je seljake, nego da samo sire koleru, kako bi imali sto vise zasluge. Seljaci provalise u paviljone, zlostovise spomenute i odvedose bolesnike njihovim kucama. Redarstvo se je prema tim izgredima drzalo posve pasivno i radi toga je sef policije Ivanov s mjesta otpusten na odredbu guvernera.

—U blizini Pskova zatekla je skupina nekoga djaka, koji je sabirao biljke za svoj herbarij. Seljaci su toga djaka svezali, pretrazili mu sve dzepove i kad su u jednom nasli skatulficu, napunjenu praskom za zube, bili su uvjereni, da tim praskom sire koleru, pa ga htjedose linovati. Spasio je svoj zivot jedino time, sto je onaj prasak progutao, te tako uvjerio seljake da je nevin.

Javna Zahvala

Svim onim znancima, prijateljima i svojti, kóji nam prilikom gubitka nezaboravne nase kceri

CECILIJE

iskazase svoju sucut bilo pohodom, bilo pracenjem pokojnice, bilo vijencima ili kojim drugim nacinom nastojali ublaziti nasu bol-ovim putem najsrdacnije zahvaljujemo.

Pavao Pavlov,
za se i obitelj

Punta Arenas 20, listopada 1909.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsn predmeta.
za darove.

DISPONIBLE

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora.
Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotiisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen.
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas" —

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

DISPONIBLE

Francuskog Vina
Marka ARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLEI, HINCKHS & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **no cliene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Nova hrvatska realna gimnazija u Istri.

Rodoljubna hrvatska obcina Volovsko Opatija otvara na svoj trosak pocetkom skolske godine 1909 prvi razred hrvatske realne gimnazije. Ostali razredi otvoriti ce se postepeno. Nakon tri godine, ako zavod bude dobro pohadjan, preuzeti ce ga drzava na svoje troskove. Namjera je, da se kasnije nizoj realnoj gimnaziji doda trgovacka skola.

Uprava ovog novog hrvatskog ucevnog zavoda u Istri povjerena je umirovljenom ravnatelju osjecke gimnazije profesoru Rabaru, rodjenom Istranину, koji ce mu posvetiti sav svoj rodoljubni zar i ucenjacku spremu.

Uvoz zita u Austro-Ugarsku.

Po racunima ugarsko-hrvatskog ministarstva poljodjelstva u Budapesti iznosio bi uvoz zita, sto ce ga ove godine morat uciniti Austrija, Magjarska i Hrvatska, 13.000.000 q. Ta kolicina predstavljala bi po sadasnjim zitnim cienama iznos od 270 mil. kruna.

Dobar posao.

Kad je jedan od zadujih puta bila mornarica u Dubrovniku, doslo je do kavge u jednom restaurantu u Gruzu. Bilo je razbienih i stolica i boca i casa. Gostionicar je stvar prijavio vojnickoj vlasti, na to se zametla istraga, dosla komisija, pred kojom je gostionicar ukazao da je imao stetu od nekoliko stotina kruna.... Od toga je proslo nekoliko vremena, stvar kao da je zaspala; barem je tako gostionicar mislio. Kad na jednom primi od vojnickog suda zapecaceno pismo i jedan paket. U pismu je stalo, da istraga nije mogla pronaci krivce, ali da se na ratnom brodu nasla jedna casa za pivo, koju mu eto povracaju.

Magjarske skole.

Tuzni glasovi stizu iz Slavonije, da se onamo sve vise raspogiuje svapski i magjarski upljuvak. Lanjske godine nije islo u magjarske skole u Slavoniji nego 2240 djece, a ove godine taj broj se je podvostrucio. Kroz kratko doba bi novana nesretnoga Raulla magjarski jezik nemilice se siri po nasoj domovini. A nije ni sam magjarski, vec i njemacki jezik sve potajno napreduje. Imade vec u Srijemu citavih njemackih sela. U Rumi su pace izabrali Niemca za zastupnika. Ovo bi, eko nista drugo, imalo re tvoriti oci onim hrvatskim nesretnjacima, sto ne ce s oge sa Srbima. Ne ce, da pozna u Srbe, a hoce Niemce i Magjare!

Za optuzene zbog veleizdaje.

U Spitu se je ustrojio hrvatski nadstranacki odbor za sakupljanje milodara u pomoc porodicama stradajucih Srba u Hrvatskoj. Predsjednikom je Vicko Mile, tajnikom je Dr. Franjo Fervan, blagajnikom Ante Radic. Clanovi su Dr Gajo Bulat, Dr Ivan Bulic, Vicko Fercc, Mate Jankov Ante Jurasin, Juraj Kalin, Juraj Kapic, Vicko Katalinic, Krunoslav Kolombatovic, Ante Krstulovic, Duje Krstulovic, Dr. Ivan Majstrovic, Milan Manger, Pavo Matecic, Dujam Mikasic, Filo Muljacic, Pavao Perat, Frano Rosic, Mate Senjanovic, Petar ing. Senjanovic, Ante Sirotkovic, Dr. Josip Smodlaka, Dr. Vjekoslav Skarica, Stjepan Sluic, Emer Tartaglia, Dr Ante Trumbic i Mate Vidovic. Odbor je zapitao od Namjesnistva dozvolu za sakupljanje priloga po cijeloj Dalmaciji. te ce se isto tomu provesti organizacija za sabiranje po svim glavnim mjestima, kao sto je to vec ucinjeno u Splitu. Ovu je akciju pokrenula hrvatska pucka napredna stranka, a prihvatile su je i izvadjaju je sve hrvatske stranke u Dalmaciji bez razlike. Obrazuju se pod odbori gospodja, mladezi i t. d. za sabiranje.

Madzari hoce i Bosnu.

Madzarski list „Budapesti Hirlap" donosi uvodni clanak o bosanskom pitanju, u kome se veli, da Madyari imadu nastojati na tom, da se Bosna ima pripojiti madzarskoj državi i da se i na Bosance protegne madzarsko državljanstvo. Veli, da madzarska kruna moze samo u sporazumu sa madzarskim narodom odredjivati u bosanskom pitanju Nadalje imade se odrediti, da Bosanci dobe madzarsku zavicajnost i da se za Bosnu imenuje bosanski ban, koji ce biti podredjen madzarskom saboru, i konacno, da se bosanski ustav ne smije razlikovati od madzarskog.

Sjevero-zapadni dio Bosne da se moze priklopiti Hrvatskoj za cijenu Slavonskih zupanija, a sjevero-istocni izravno pripojiti Ugarskoj. Hercegovina pako moze biti posebna provincija, kojom ce upravljati ministarrvo Austrije i Ugarske. Na koncu se veli, da Madzarima ne smije biti cilj sjedinjenje juznih Slavena".

Boze mili, kuda sve ne ce da polete ti pohlepni Madzari.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na spaku uru po danu i po noci.

Disponible

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne akmice.

Sue. ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldóg
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a osobito Austro-Ugarskim drzavljanima javljam da ova banka direktno cprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku a uzima sterlinge po tekucoj londonskoj vrijednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST Via della Procuratia N. 6 p. t. — TRST

Hotel I° razreda

Ima na stanu putnike. Kupuje u Antivari i Kotoru

Osobita paznja na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju.

MESARNICA

Prodaje mesa na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Prepodnevnim znatan popust
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske
— Viske Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za namjestanje novca na prvu ukamicenje kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuzi racun

Prisluzbe vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Collon. —

DISPONIBLE

STIPIČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodajo mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najbolje sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o—o—. Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35,00.

Cijepanih drva c 60 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Disponible

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 68 — Punta Arenas, na 29 listopada 1909 — Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od i najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH I CESKIH
operskih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUONE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAR
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske perade za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raovic
„Hotel Maritime"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i egantnog pokucstva: garantirano solidna izradba. Sjajm pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Pri[illegible] m[illegible]j radionici.
Vuna [illegible]na izbo[illegible] kupaca.
Cij[illegible] u vr[illegible] niske [illegible]rama vrsnoci
Na[illegible]u[illegible]e izvr[illegible]uju kroz 24 s
Ja[illegible]i[illegible] dobra za[illegible]ba.
JULE PERUZOVIC
[illegible] nagua izmed Aconcagua i [illegible]

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Ku[illegible]a u[illegible].
Hra[illegible] u svako doba.
Pi[illegible] uz[illegible]na.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risseog materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih, gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na vel. kr. primaljskom uciliStu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, i Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Darema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Prelazne napomene za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem „Banca Comerciale Triestina" u Trstu. Pristojbe opcema vesma niske.

Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnje dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljenjiva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inoz[illegible]skih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:
Pokucstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tepiha, Aguarraz, sagova i cilima, cvrstih strijeva (na ruku i nogu) satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjeseg u vlastitom soku, konserva ratnovrsnih.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
[illegible]rodima primio
[illegible]kompo[illegible], mlijeka, alkohola i 500
[illegible]r[illegible]. [illegible]i i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA
N. FORETIĆ
[illegible]ka Punta [illegible]enas
S[illegible]kovrsnih a[illegible]ka potrebnih za gradnje. Alata za drvodjelce, zidare[illegible] [illegible]. Sv[illegible]kovrsne vrsti. Papira za [illegible] u [illegible] 150x100x002
Novost! Plut[illegible]ost[illegible]janje u pra[illegible]ad, da se [illegible]uje zvuk.

ZALIHERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kr. 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.
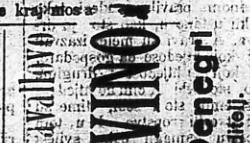
ANTON RADANOVIĆ
[illegible]ulica Nuble kraj[illegible]os[illegible]

HOENSEN i Cia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezara Sestavljanovo
DOMA VINO
Agustin Dencgri
jedini uvoditelj.

Sa velike skupstine protiv „veleizdajnickog" procesa u Zagrebu

Dne 16. listopada upravilo je urednistvo Domovine na probranije nase rodoljube u Punta Arenas slijedece pismo:

P. N. Gospodine!

Veoma dobro Vam je poznato, da u nasoj miloj domovini came u hladnoj tamnici pedeset i tri nevina Srbina, kojima je namijenjeno pedeset i tri vjesala i da njihovi roditelji, zene, djeca, braca, svojta u najvecem strahu cekaju osudu po pravdi zaodjevenoj u sramotnickoj halji. (Tada se jos ovdje nije znalo, da je bila izrecena osuda).

Poznato Vam je takogjer, da se nas narod, u domovini i van nje, gdje god ga ima, okuplja, da prosvjeduje i pomoze toj nasoj namjerice optuzenoj nevinoj braci.

Oslanjajuc se za to na Vase zarko rodoljublje, potpisano se, usuguje pozvati Vas na sastanak u dvoranu cetvrte vatrogasne satnije, u utorak dne 19 ov. mj. na 8 sati u vecer, da se dogovorimo, kojim bi nacinom podigli nas glas u ovom odsudnom casu.

Uz bratski pozdrav

Urednistvo "Domovine"

Ovo par rijeci bilo je dostatno, da rasplamsa rodoljubnu vatru u grudima nasih rodoljuba.

I zbilja, utanacenog dana premda je kisa lijevala, kao iz kabla, nagose se svi na mjestu sastanka u dvoranu S mjesta imenovase odbor koji ce se pobrinuti za sve.

Dan kasnije odbor se i sastao. Posto se imenovalo predsjednikom gospodina Ivana Sekula, koji ce ukovoditi sjedu ce i veliku skupstinu, oznacili su se razni odbori kao za sastavljenje proglasa na narod, za upricenje sastanka i lokala i t. d.

Posto se istog dana saznalo, da je pukla sramotna osuda za civilizaciju XX. vijeka i da je trideset i cetvoricu stigla teska tamnica, odlucilo se pozvati narod na veliku skupstinu, bezodvlacno u nedjelju dne 24 ov. mj. u dvorani pripomicnog drustva «Kosmopolita».

Odbor je u tu svrhu na brzu ruku sastavio na narod slijedeci proglas na hrvatskom i s anjolskom jeziku koji je u subotu u hiljadu i pet sto primjeraka bio podijeljen po cijelome gradu.

Glasio je ovako:

Proglas

na Hrvate i Srbe i ostalu bracu Slavene u Magallanesu

Braco

Nama Slavenima u Habzburskoj monarkiji, neka smo od vajkada njeni najcvrstiji stupovi, crna se sprema: Siloviti Niemci i Magjari urotise se protiv nas da nas stare.

Trojedna kraljevina Hrvatska, Slavonija-Dalmacija, pak stoprv anektirana, Bosna-Hercegovina, samo su na papiru slobodni ostanci nase slavne drevne domovine, a inace popriste naumica udesenih politickih procesa.

U glavnom gradu Hrvatske, u bijelom Zagrebu, ovih posljednjih dana dovrsen je takvo jedno bogumrsko djelo, izrecena je teska osuda nad mnogom nasom dicnom bracom Srbima tim sa zloprijegornim branitelima naseg slavjanskog imena i narodne slobode.

A za sto?

Od nazad nekoliko vremena, uvidiv Srbi i Hrvati, da su jedan te isti narod, samo sa dva imena, pretrgnuse bratoubilacku borbu i pruzise pomirnicu ruku, te sladose slozno raditi na kulturnom i gospodarskom polju, da i nasem narodu svanu bolji dani.

Ta iskrena bratska sloga veoma zabrinu Njemce i Magjare, pa kako se spremahu da prisvoje Herceg-Bosnu, posegose za usilnim sredstvima, ne bi li ih zamuknuli silom, kad ne mogu milom.

Za to uvedose apsolutisticku vladavinu u Hrvatsku, a rodoljube otjerase s vlasti. Posadise na celo vjernog slugu, moralnog propalicu Raucha, koji oko sebe okupi najdusku bandu, da pustopasice haraci po nasoj dragoj domovini.

Da pred prosvijetljenom Evropom opravdaju navalu na mirnu Srbiju kao drzavnu nuzdu, obrise se na Srbe u Hrvatskoj, jer da smjeraju preko granice.

I stvorise umjetne veleizdajnike! Strpase u mracne tamnice pedeset i trojicu cestitih i nevinih Srpskih perjanica. Pohvatase te nepokolebive spobornike narodnog jedinstva, kao najgrje zlocince, ne obziruc se na krik i lelek njihovih prestavljenih supruga i nestasne djece.

Dovedose ih pred sudije, ali kakove! Pred tmet sudaca, pred proste pijanice!

A ko da im svjedoci?

Pukupise nekoliko nesvjesnih plaseuika s nedostojnim Gjorgjem Nasticem na celu, poznatim agentom provocateurom, masno placenim spijunom.

Pravim svjedocima zatvorise vrata, a braniteljima ne dadose prosloviti, sto sudijam ne bi pocudi, pace ih za svaku nepocudnu rijec globise jakim globama, a se svim krivim svjedocima, sa iskazanim i pijanim sudijama, sto dokazase toboznjim veleizdajnicima?

Da su osnivali zemljo radnicke zadruge;

da su utemeljivali gimnasticna drustva za jacanje mladezi;

da su sirili cirilicu, propisano pismo u hrvatskim skolama;

da su pisali u novinama clanke, koje ceazor nije plijenio, kad su bili objelodanjeni;

da su u svojim kucama drzali cilime, case, kape sa kraljevskim srpskim i crnogorskim slikama i napisima;

da su podizali srpsku zastavu;

da su u svojim izlozima drzali slike kralja Petra i knjaza Nikole, na ravljene u beckim tvornicama.

Eto za sto su osudili njih trideset i cetvoricu od 10 do 30 godina teske tamnice?

Cudne li pravde!!

Sva evropska stampa, svi evropski veleumi, prosvjedovase s grazanjem protiv ovako gadnog procesa.

U domovini pak nasoj nema sada ni kucasa, a da nije podigao glasa proti tom drskom njemacko-magjarskom silastvu.

Nasa braca u blizinji Argentini i u dalekoj Sjevernoj Americi i rijecima i djelom dokazase, da im leti na srcu sudba nase progonjene brace u ovima

Jérolim Martinich
vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

odsudnim casovima· A mi? Mozemo li da kraj svega toga ostanemo ravnodusni?

Ne! i ne!

Iz slobodne ove zemlje, iz mile nase druge domovine, Chilenske slavne republike, u kojoj uzivamo slobodu i gostoprimstvo njezinih sinova; iz ove zemlje, natopljene krvlju mucenika za pobjedu nad tiranstvom — dokazimo, da smo dostojni sinovi nasih neumrlih predaka, te ogorceni prosvjedujmo proti ovom modernom vandalizmu XX. vijeka!

Za to, braco, da dademo oduska nasim rodoljubnim cuvstvima i da nas prosvjed bude sto dostojanstveniji i jednodusniji okupimo se koliko god nas ima u *nedjelju dne 24. ovog mjeseca na 1 sat poslie podne u doorani pripomocnog drustva „Kosmopolita“*!

Punta Arenas, 23 listopada 1909

—

Odbor Hrvata i Srba za protest protiv «veleizdajnickog procesa» u Zagrebu

J. Sekul, Dr. M. Bencur, K. Bonacic, D. Bonacic, P. Hrdalo, J. Martinic, I. Depolo, J. Jordan, A. Juricic, S. Macan, N. Stambuk, D. Dragicevic, J. Stipicic, V. Perovic, T. Jaksic, A. Kusanovic, P. Gasic, J. Turina, A. Simini, M. Kalaidzic, F. Tomsic, S. J. Paravic, V. Perisic, K. Livacic, J. Kucan, A. Cicarelli, J. Matetic, J. Zmirak, S. Vukicevic, L. Milos, I. Blazina, S. Masle, S. Domic, P. Skarmeta, A. Stambuk, T. Milovic, A. Depegri, V. Bulicic, V. Violic.

∴

Nazocni proglas djelovao je na nas rodoljubni narod poput munje. Na u[illegible] [illegible] je na [illegible] mesto, kao jedan covjek:

Kad se presjednik podigao, da ga oslovi, nastao je grobni muk.

Gospodin Sekul pozbori ovako:

Braco Slavjani!

Mi smo svi jedna krv, mi smo svi jedan narod, i kad jednog samog od nase brace zastigne koja nesreca, svi se moramo zalovat, kao da smo sinovi jedne same obitelji.

Vecini od nas je poznato, pa bilo po novinam, bilo po oglasim, sto se je dogodilo u nasoj zemlji ovu zadnju godinu; nu da ni jedan sami Slavjan neostane bez da bude znao za nepravde, sto nam se cine u nasoj domovini, za taj uzrok smo se pozvali danas na ovu veliku sjednicu.

U mjesecu Kolovozu navrsila se je godina dana, da se u studenoj tamnici nalaze 53 brata Srba, koji su predati bili sudu nepravedno, tuzeni, kao uzbunitelji Slavjanskog naroda to sa druzenih Srba, Hrvata i ostalih Slovena proti Austriji.

Do danasnjeg dana nije niko mogao istinom posvjedocit da su nasa braca uzbunitelji ni krivci, vec nekoliko krivih sviedoka, sa Nasticem na glavi. kunu se i presizu protiv nasim mucenicim, ma da o tome nisu nista culi, ni vidili. Sve im je vjerovano samo neka je to Drz. Odvjetniku povoljno, koji ih s vladinim novcem za to dobro placa.

Ufam da narav ista ce osvetit nasu bracu, i koliko sudce toliko Nastica, sa svim ostalim krivim svjedocima kazniti u zivotu; nek se ne nadaju dobrom svrsetku zbog nepravedne osude sto vec danas podnose nasa nevina braca.

Kroz vrijeme trajanja rasprave Drz. Odvjetnik je pitao do tri puta smrt za ovu 53 obtuzenika (kako on kaze veleizdajnika). Na to su Europejske novine protestirale svom silom i dokazale da taj sud ne bi bio pravedan kad bi jednog od 53 samo za uru kazne odsudio.

Da se bolje uvjerite o njihovoj pravednosti, ponovit cu vam ono sto je izjavio jedan od naj uglednijih Zagrebackih sudaca o obtuznici Drz. Odv. Rece:

«Obtuznica je s formalne strane jedna nesmisao, a s materialne strane spis osnovan na lazima. Objetivnoga ucina nema ni subjetivne krivice. Ova izjava samo jos jace ucvrscuje opste uvjerenje, da su svi pohapseni Srbi nevini i da nema suda na svijetu, koji bi ih na osnovu dokaza mogao osuditi.

Sasvim tim, mila braco, sve je po nesreci, oli da bolje recem po nepravdi, ispalo drugcije nego je vas civilizirani sviet ocekivao. Zaludu su bili 35 odvjetnika izmedju Srba i Hrvata, na njihovu obranu, kad im se nije dopustalo zborit nego jedino, sto je povoljno bilo Drz. Odv., koji za svaku riec, sto mu se nije dopadala, cinio ih placat prekomjerne globe; zaludu su bili preko 350 svjedoka, koji su dokazim svjedocili njihovu pravednost, kad zastupnik vlade nije im dopustio da svjedoce, buduc su Slavjanske krvi, kao i obtuzenici; zaludu ostro protestiranje svih novina europejskih, koje smatraju velikom sramotom, da se toga dogadja u XX vijeku u sredini Europe; pa najposli, mila braco, zaludu pravednost nasih mucenika, kad za nas kod Njemaca i Magjara suda nema, vec hoce da slijede kako i dosad, da pi je nasu pravednu krv. Poznata nam je madjarska mrznja proti nami. Svi znamo da godine 1903, u nasoj miloj Hrvatskoj, magjarski sud dade objesit na vjesalim nekoliko pravedne nase brace Hrvata; pa mu jos to nije bilo dosta, vec se povrati ovih dana, da nam ranu ponovi, i [illegible] 53 nevina Srba vecinu kazni teskom tamnicom.

Osudjena nasa braca nisu ljudi prosti, pa da mozemo pomislit, da su upali u nesrecu zbog neznanja. To su sve ljudi uceni. Ima u broju odvjetnika, ljecnika, ucitelja popova i trgovaca. Suvise nijedan od njih nije nikada prvo bio tuzen, ni sudbeno kaznjen. Dakle uvjereni budimo, da to nije, da ih je slaba pamet na takovo zlo navela, vec Madjarska srzba protiv njih i Slavjanske krvi, koja kad se uzeze, ni nijemac ni magjar nema jos toliko sile, da je odrzi.

Vec je prosla godina dana od pocetka ovog sramotnog dogodjaja, kroz koje vrijeme tudji narodi su protestirali i podigli svoj glas proti nepravici, a mi smo podnosili u nasim srcima i cekali, ufajuc u pravdu, koja preko nase nade otresla bic svrhu nase pravedne brace: Pa ne samo da njih unesrecuje sramotno djelo nasih dusmana, vec i vise nevinog naroda podnosi nepravdu: ima tute njihove djece i zena preko 300, od kojih veci broj ostaje danas u golemoj nevolji. Potrebito je dakle, draga braco, potrebito je i duznost je nasa da svim srcem i po mogucnosti svaki od nas priskoci u pomoc njihovoj siromasnoj djeci, koji ce blagoslovit nas trud i obveselit ce mu se, kako da su ga primili od istih svojih otaca; a oni jadni suznji, kad doznadu, da su njihova djeca iz dalekih strana od svoje brace primili milodar, kako ce se uzradovat i koliko ce im se lasnja uciniti tamnica, znajuc da ima Slavena po cjelome svietu, koji protestiraju na nepravdu, sto oni podnose i dolaze otvorenim srcem da pomozu njihovoj djeci u nevolji.

Znam da nismo bogati narod i da svi mi trudom i radnjom zivemo, nu u ovom slucaju najsiromasnijem nasem tezaku, ne bi bilo milo zaostat bez da pripomoze po mogucnosti. A dok budemo jedan drugomu priskakali u nevolji, a navlastito onim, koji rade za nasu slobodu, cijeli narod ce pripoznat, da nismo samo na rieci, vec i na djelu dostojni sinov. slavjanskog roda i plemena!

∴

Kad je gospodin Sekul izrekao rijeci.... Slavjanske krvi, koja kad se uzeze ni nijemac, ni magjar nema toliko sile, da je odrzi — pretrgao je narod grobni muk, planuo — planuo taman tako, kao da je bas onog trena htio pokazati, da nema sile, koja bi ga nadjacala. Tu je palo zestokih poklika protiv silovitog nijemca i magjara, protiv Raucha, protiv izdajice Nastica i drugih; a tako iste i za cijelog slijedeceg djela govora.

Posto se smirio narod, nakon presjednikova govora, uzeo je rijec brat Srbin gosp Vladimir Perovic, da zbori o slozi Srba i Hrvata.

Evo tog rodoljubnog bratskog govora:

Braco Hrvati i Srbi!

Prvo cu govoriti o Slavenima i njihovoj srodnoj duznosti.

Ko ne bi znao, da je razlika narodnosti u razlicitim jezicima! Suvise bi dakle bilo da vam govorim, da smo jedan isti darod, jer biste mogli promisliti, da mislim, da ste gluhi, pa da ne cujete, koiim se jezikom jedni s drugim razgovarate.

Kao sto mi govorimo, na taj nacin su malo razlike govore: Rus, Poljaci Polabski Sloveni, Cesi, Slovaci, Slovinci i Bugari.

To nas je dakle devet narodnih dijelova koji smo jedni s drugim najsrodniji i svi se jednim imenom nazivljemo „Slaveni“, a ta rijec „Slaveni“ posta od rijeci slaven, ili slavan, jer smo bili slavni u ratovima.

To nas je dakle devet vecih i manjih snaznih i prosvjetljenih dijelova jednog velikog naroda.

Na zalost jos i danas svjetske politike jesu megjudrzavno trenje, pa s toga je potrebno, da svoj svome u pomoc dolazi.

Jedinstvo ovih slavljanskih grana bilo bi megju ostalim narodima kao jedan snop od drenovog pruca, koga niko ne moze prelomiti, docim razdjeljenje, kao jedan prutic, koji se lasno prelomi.

Toliko o Slavenima i njihovoj srodnoj duznosti.

A sada prije nego li recem koju u drzavi u kojoj nasa, braca piste, govoricu vam ne koliko uopce o drzavama po rijecima nasega pisca F. Tomica:

Covjek je s covjekom stvorio drzavu. Dakle jednak s jednakima. Da nije jednak, ne bi mu bilo mjesta. Pa jell prirodno, da bude nejednakosti?

Covjek je od pocetka vidjeo covjeka, gdje se ragja i umre kao on. Vidjeo je da i njega boli, kad se posijece, da se i on raduje, kad ga obasja sunce. Pa moze li iko da u covjeku stalno ugusi misao o jednakosti ljudskoj? I moze li iko da ugusi u covjeku i misao o slobodi, kada ga onako ljuto boli potistenost? Uzmite covjeku slobodu i vi ste mu provrijedili dusu, kao sto bi mu povrijedili tijelo, da mu uzmete ruku ili oko.

Tesko je bilo covjeku, da odjednom pravilno udesi tako tesku ustanovu, kao sto je drzava. A pravi su metez izazvali oni, koji htjedose da gospodare.

I koji ne htjedose i drugima ono, sto sebi. A cim ne htjedose bliznjemu sto i sebi, time su vec stvorili ropstvo. I u tom ropstvu zamagli cak i svijest naroda o njegovom pravu i njegovom pozivu. I oni isti, koji zastrasise narod gospodstvom svojim, zbunise ga rgjavim knjigama svojim.

Nepravda i nesloboda u drzavi uci ljude nepravdi, cini ih neljudima. Takvi ne mogu stvarati iskrena bratimstva sa drugim drzavama. S toga ljudi treba da stvore slobodne drzave, u kojima vlada bratstvo i jednakost, pa ce samo po sebi doci ono najvece savrsenstvo, *bratstvo sviju ljudi u svima drzavama* I onda ce tek nestati ne volje i ratovi i covjek ce naci svoje mjesto u velikoj prirodi.

Svi punoljetni gragjani treba da imaju pravo da glasaju o svakom znamenitijem zakonu, pa da ga ili prime, ili odbace. Gdje to biva, kao na primjer u Svajcarskoj, samo je narod gospodar u svojoj drzavi.

Narod moze da povjeri cinovnicima samo to, da vrse zakone. Ali ne kao neko gospodstvo ne kao neko pravo, nego kao duznost. I onaj, koji im to daje, moze im uzeti.

Sve jedno je da li stoji na celu drzave kralj, presjednik ili drugo upravno tijelo, glavno je uzkrsnuti misao, da su svi gragjani potpuno ravnopravni.

No danas je na zalost udeseno tako, da postoje u jednoj istoj drzavi razni interesi. I jednom svanjuje samo onda, kad drugima smrkne. Smatraju covjeka u drzavi kao robu, koju treba sto jace oporezati. I „slobodan“ drzavljanin nije slobodan, nego se *uvija drhti. uvlaci pred svakim i glasa kako ga natjeruju.*

Pa da bi ga jos dugo odrzali u tom sramnom stanju, dokazuju mu, kako je glupost brinuti se o politici.

A sada da recem koju za sto nasa braca piste:

Da smo mi bili slozni i da smo poznavali politiku kroz posljednje 30 godina u koje je vrijeme austro-ugarska politika nas prevarila i bez boja nam otela ponosne zemlje Bosnu i Hercegovinu, koju su nasi predci krvlju oblili, *ne samo da nasa braca ne bi danas pistala, vec bi i te zemlje bile nase;* jer nas ima dosta, a krjepki smo potomci onog naroda koji je vise vjekova bio bedem Evropi od divlje navale azijatske i koji je Austriji svojim junastvom Bec sacuvao.

Ali ta nasa snaga i velicina, kako rekoh, ako ne budemo slozni i politicni, nece nam koristiti, jer um caruje, a snaga klade valja.

S toga se slozimo, jer je u slogi spas, jer:

Concordia parvæ res crescunt,
Discordia maximæ dilabuntur,

t. j.

Slogom rastu male stvari,
A nesloga sve pokvari.

A sada obracajuci se na nasu skupstinu ja kao Srbin ne mogu pritajiti, a da ne zahvalim svojoj braci ovdjesnjim Hrvatima, koji neznatnu ovdjesnju manjinu Srba, uz znatnu vecinu svoju bratski prikupljaju, da su tim pokazu svemu svijetu pravu ljubav prema cijeloj svojoj braci Srbima, s kojim ih razlaciti strani interesi bijahu zavadili.

Tako isto ne mogu pritajiti, a da ne iskazem veliko radovanje svakog pravog Srbina radi ove nase sloge, jer srpska misao o njoj osjeca po rijecima svoga vrlo velikoga i vrlo obljubljenoga pjesnika „Zmaja“, koje glase:

A dusa mi raja vidjet nece,
Dok ne spazi sa rajskijeh vrata
Slogu brata Srba i Hrvata.

∴

I ovaj govor bi propracen burnim povlagjivanjem i ostrim poklicima proti tiranima.

Iza toga je gosp. Jordan uzeo rijec, da prozbori narodu o potrebi sakupljanja milodara i o njihovoj svrsi. Suvismo je kazati, da je i ovaj govor bio prekidan povicima protiv zatornika, kao u slavu i cast mucenika. On kaza ovo:

Draga Braco!

Od odbora, koji se je zauzeo za pripremu ovo velike Skupstine, kojom hocemo prosvjedovati proti toboznjem veleizdajnickom procesu u Zagrebu, popovjerena mi je zadaca, da govorim o drugom dielu svrhe ovog danasnjeg slovanog sbora, naime da vam abrazlozim potrebu pripomoci, koju moramo da pruzimo, svaki po svojo, mogucnosti, u ovom odsudnom casu, stradajucim obiteljima, nevino osudjene nase brace, Srba.

Zasto je stvoren ovaj gadni proces i zasto su onako tesko osudili ove nevine i plemenite ljude, vise manje, svima vam je je poznato, a moji predgovornici su to vec podrobno obrazlozili; mu mislim da ipak nije nikada dosta receno, za dokazati svu gujilocu i huncutsku nepravdu, koju nasem narodu nanasaju siloviti Niemci i Madjari.

U Austro-Ugarskoj monarkiji, preteznim dielom napucenoj Slavenima zapovjedaju od vajkada nasi vjeciti neprijatelji, Niemci i Madjari. Imajuci oni svu vlast u rukama, naravno je, da cine sve moguce, eda bi im to na vieke potrajalo. U njihovim zemljama cvate svaka industrija, napredak i blagostanje, a u nasim, zapustenost, siromastvo i veliko neznanje, tako da smo primorani seliti se u daleki svijet, prebijuci se od nemila do nedraga, za iztuci koricu hljeba za nas i nase obitelji. Njihovi gradovi, sela i varosi puni su velikih i malih, znastvenih i obrtnih skola, a mi skoro do jucer da ni puckih nismo imali, — kroz njihove krajeve leti moderna zeljeznica na sve strane noseci medju njima napredak, kulturu i svako blago, a u nas? Pogledajte sámo geograficnu kartu Austro Ugarske monarkije, pak cete viditi u nasim zemljama, jedva gdje koja i koja krnj pruga a i ta sagradjena u strategicne svrhe. Dalmacija na primjer taj najvazniji i najkrasniji dio nase mile domovine, gdje godimice hrle na hiljade i hiljade ljudi sa svih strana svieta za diviti se njenim prirodnim ljepatama, jos danas mila braco, u ovom naprednom dvadesetom vijeku, nije spojena zeljeznicom sa Evropom! Eno vam Split, koji vec 30 godina ceka zeljeznicki spoj sa Bosnom i jos ga nemoze dobit. I tako bih mogao slijediti do sutra nabrajati sve nepravde, sto nam nanasa njemacko madjarska vlada.

Cim su pak opazili da smo se poceli buditi da ovako podredjeno stanje necemo vise trpjeti, da smo ce poceli osvjescivati, te da kao Hrvati i Srbi sirimo politiku narodne jedistvenosti, te zato sto su uvidili, da mi hocemo da cuvamo, sto je nase, da to nase ostavimo djeci svojoj, da bude njihovo a ne tudje, da djeca nasa budu na svome svoja a ne tudji kmeti i robovi. Zato, samo zato postali smo veleizdajnici, ljudi dostojni, ne stovanja, ne pohvale, ne pomoci, zato svoje plemenito djelo, vec smo zasluzili, mucenja, progone, tamnice, skandalozne procese i sramotna vjesala.

Tu covjeku, kad na sve ovo promisli, krv u srdcu prekipi nad tolikom nepravdom, te mora da vice, da prosvjeduje, proti tako barbarskom postupanju jedne moderne drzave.

I zato su osudjena ona junacka nasa braca. Kad su ono lani anektirali Bosnu i Hercegovinu, za opravdati taj cin pred Evropom, zatvorili su 53 nase brace Srba pod obtuzbom, da su radili za odciepljenjem od A. U. drzave, Hrvatske Slav. Dalmacije te Bosne i Hercegovine. Im de tu svecenika, ucitelja i seljaka, knjizevnika, koji sve zlo, sto su ucinili, kako ste mogli citati u jucerasnjem proglasu, jest da su iskreno ljubili svoju domovinu, te da su radili za napredak i blagostanje svoga naroda.

Pa kakva im se je barem

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

pravda činila? Izabrani sudci, propali ljudi, nemoralni, te proste pijanice, izmegju brzbroj nepravednosti ucinjenih po njima tekom procesa spemenut cu ovu: Saslusali su 305 kupljenih svjedoka, koji su svjedocili onako, kako im je bilo zapovidjeno, docim od 300 pravih svjedoka, predlozenih po braniteljima, ti isti sudci nisu htjeli saslusati, vec samih 28 i to one, za koje su vec unapred znali, da malo ili nista nece moci dokazati.

Dr. Hinkovic, jedan od najvrednijih hrvatskih pravnika i najodvaznij branitelj u ovom skandaloznom procesu, ovako zavrsava svoj obranbeni govor, izrecen u sudnici u Zagrebu dne 16 pr. meseca Setembra: „Hrvatska sacinjava jedan jedinstveni narod, koji je jednak narodu u Srbiji; ovaj narod netezi za nikakvom stranom drzavom, vec za svojom slobodom. Samo tamo, gdje vlada potpuna grsgjanska sloboda, moze biti sreće i kulturnog razvitka. Kad bi u tom nastojanju za narodno jedinstvo vidjeli zlocin, to nebi imali samo 53 veleizdajnika na obtuzenickoj klupi, vec desét miljuna Hrvata i Srba.

Promislite draga braco, deset miljuna Hrvata i Srba istovjetuje se sa obtuzenicima, a iz Beca i Peste nadahnuti sudci ipak ih osudjuju sa 10, 20 i 30 godina tezke tamnice.

Krvopije nasega naroda htjeli su da budu odsudjeni, i bile su unistene tolike i tolike eksistencije, nemareci za to, sto njihove obitelji stari im otci i majke, zalostne supruge i nestana djecica su ostali bez svoga branitelja; njihova su stanja propala, a osim tuge i zalosti do skora ce doprieti glad i nevolja do njihovih vrata, morati ce da stradaju.

A smijemo li mi to dopustiti?

Ne! nikada ne! Gdje god nas ima moramo pruziti svoj obol u fond za uzdrzanje obitelji ovih plemenitih mucenika, koji ce, u svom samotnom zatvoru, lakse podnositi nanesenu im nepravdu, kad budu culi, da se harni narod brine za njihove mile i drage.

U svim vecim gradovima nase prostrane domovine, kao takodjer po nasim kolonijama u Sjevernoj i Juznoj Americi, ustroiili su se odbori koji ce kupiti milodare u ovu svrhu. Izmedju takvih, jedan se je ustrojio i za Dalmaciju sjedistem u Splitu sa starinom Milicem na celu. Priredjivaci ove skupstine su zakljucili, da ovde sakupljeni novac na taj odbor posaljemo, koji ce novce razdjeliti onim obiteljima, koje budu vise trebovale.

Braco rodoljubi! dakle ruku u zep i svaki nek dade, sto bude mogao; doprinesite rado stogod za ovu svetu stvar, uvjereni, da cinite plemenito i patriotsno djelo, nek vide Niemci i Magjari, da gdje god nas imade, jednako mislimo, te da cemo se medjusobno pomagati i boriti ave dotle, dok ne dobijemo podpunu ravnopravnost i slobodu, koju zasluzujemo, kao svi drugi narodi na svietu.

Zakljucit cu sa onom nasom starom narodnon recenicom, „ne svako zlo dodje za gore". Iz ovih nevinih zrtava, svanati ce Hrvatima i Srbima bolji dani: zlatna sloboda.

* * *

Rodoljudni govor gospodina J. Jordana, uz burno povlagjivanje, bi okrunjen slijedecim uspjehom:

Ivan Sekul	$ 200
Braca Bonacic	150
Jeronim Martinic	100
Mibola Stambuk	100
Braca Stipicic	100
V. i A. Kusanovic	100
Toma Jaksic	100
Braca Dragicevic	50
Juricic i Turina	50
Ivan Depolo	50
Petar Hrdalo	50
Juraj Jordan	50

Dr. M. Bencur	50
Antun Senkovic	30
Tado Milovic	30
Simun Macan	30
Antun Simini	20
Stjepan Vukicevic	20
Vladimir Perovic	20
Mitar Kalajzic	20
Miho Fabris	20
Antun Uglesic	20
Lovro Milos	20
Agustin Denegri	20
Juraj Matetic	20
S. J. Paravic	20
Rudolf Stock	20
Ilija Ivovic	10
Sime Damianovic	10
Vicko Violic	10
Anton Radanovic i sinovi	10
Luca Grcan	10
Eugen Simic	10
Ante Rozic	10
Andrija Cicarelli	10
Stjepan Simini	10
Luka Bonacic	10
Stjepan Domic	10
Matija Ostojic	10
Ivan Violic	10
Ivan Bozina	10
Ante Markovic	10
Jerolim Serka	10
Josip Paratic	10
Franjo Tomasic	10
Vladimir Perisic	10
Miho Depolo	10
Petar Gasic	10
Anton Ratkovic	10
Anton Grcina	10
Petar Skarmeta	5
Ivan Jutronic-Krscan	5
Miho Simunovic	5
Jakov Masle	5
M. Lacic	5
Ivan Radic	5
Roko Stambuk	5
Vicko Vrsalovic	5
Grgo Martic	5
Simun Drpic	5
Ivan Stunica	5
Luis Belin	5
Vicko Bulicic	5
Jeronim Dasencic	5
Juro Stipicic	5
Toma Buvinic	5
Juro Lucin	5
Ivan Sapunar	5
Antun Eterovic	5
Stjepan Livacic	5
Bogdan Livacic	5
Kristo Livacic	5
J. Ivanovic	5
Josip Denegri	5
Stjepan Kovacic	5
Vicko Domisnovic	5
Ivan Gandolfi	5
Marko Martinic	5
Marko Bzaca	5
Anton Marusic	5
Gjuro Zmirak	5
Jule Ursic	5
Vicko Depolo	5
Petar Magas	5
Ivan Spanic	5
Petar J. Pavisic	5
Nikola Mosic	5
Marko Ivovic	5
Marko Dasencic	3
Anton Slako	2
Ivan Domic	2
J.-kov Lesakovar	3
Anton Marovic	3
P. Pendilov	1
Nikola Skarmeta	3
Jozo Pelo	2
Janko Demetri	1
Marko Sesaic	2
Fran Juretic	2
Juro Martinic	2
Ivan Mihovilovic	1
Nikola Babarovic	2
Marco Goic K.	2
Gjuro Grcic	2
Marko Hercegovac	2
Dinko Pusic	£ 1.0.0
	£ 1.0.0 $ 1.915

Posto se je sabrao novac, nazocni su prihvatili ovu rezoluciju:

1. Hrvati i Srbi, nastanjeni u Punta Arenas (Chile) i okupljeni danas na velikoj javnoj skupstini — najodlucnije prosvjeduju protiv nepravedne osude u tokozvanom veleizdajnickom procesu u Zagrebu i protiv nacina vodjenja istog, a nepravedno osudjenu bracu Srbe, te hrvatske mucenike, najsrdacnije pozdravljaju.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsni predmeta.
za dareve.

DISPONIBLE

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen.
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas" —

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

DISPONIBLE

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUĆA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cilene.**

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Uvjereni, da su Hrvati i Srbi jedan te isti narod i da samo u njihovu sloznu radu lezi spas naseg naroda, slazu se i odabravsi vas srpsko — hrvatske koalicije i zele, da joj sto prvo pogje za rukom ocistiti Hrvatsku od domacih i tugjinskih krvopija.

Iza toga se je napravio brzojav, koji je poslat starini. gosp. Milicu u Split, a glasi ovako:

Milic – Split

Skupstina 1.000 Hrvata i Srba protestira prot osude brace. Slijede milodari.

∴

Takogjer je bio poslat brzojav «Materinskoj rijeci» i Havasovoj agenciji.

Po tom presjednik zahvali nazocnim na odzivu i pozove ih da kliknu, mucenicima i ispjevaju krvatsku himnu sto su nazocni stojecke i ucinili uz poklike Hrvatskoj.

Ali se nije ostalo pri tome. Trebalo je ispjevati i «Onamo, onamo....»

Po tomu se je zanosno klicalo mucenoj, al junackoj Crnoj Gori.

I Mileticeva himna „Oro klicce" nij izostala uz klicanje Srbiji.

Hijeo se narod razici, ali kako gu usrecena rastaviti! Svi u skupu izgjose na ulicu i pjevajuc rodoljubne pjesme obagjose grad sve do mosta za putnike, gdje okrenuti licem prama istoku, prama onom mjestu, gdje nam iz usne ke drage domovine svako jutro sunce sine, klikna joj jecno: Zivila!

Uz poklik zivila nasa druga domovina, uz grumki i Viva Chile! narod se razigje.

Mjesna Stampa

— Zadovoljni smo, prekomjerno zadovoljni ponasanjem mjesne stampe u ovoj nasoj narodnoj manifestaciji. Svi dnevnici bez iznimke i tjednici bili su s nama. Tako je «El Magallanes», da stisli dnevnik objelodanio nas proglas u spanjolskom mjestimi i donio u prevodu «Mnjenje Evrope o veleizdajnickom procesu», sto smo u proslom broju publicirali. Dnevnik «Chile Austral» takogjer je publicirao proglas cijelosti i odobrio nas cjelovni istup». Isti ovaj dnevnik poceo je objelodanjivati i clanak «Materinske Rijeci» *Un proceso monstruo en la monarquia de los Habsburgo.* Tjednik «Cinematógrafo» takogjer je objelodanio proglas i popratio ga simpatichnim rijecima.

«El Comercio», taj vrlo uticajniji dnevnik koga urednik je poznati odvokat gosp. Camilo Feliù, posvetio nam je uvodnik, koji zaz uje, da ga procitamo u cijelosti, sto vrlo rado cinimo. Evo ga:

Novi mucenici

«Homo sum et nihil humanum a me alienum puto.»

Nije samo pravo «domaceg rubija» dužnost, koja nam, kao novinarima, pripada

«Covjek sum i nista od onog, sto je covjecansko ne smatram tuginm» kaze naslovna latinska izreka ovog clanka.

To je razlog, za sto smo, nema mnogo, osudili, kako nam je Bog dao razumiti, umorstvo Franja Ferrera, velikog spanjolskog patriote.

S istog razloga osugujemo sada — osudu u veleizdajnickom procesu, izrecenu tu skoro u Zagrebu.

A je u spomenutom slucaju nijesmo okrivili i Spanjolsku, zbog djelovanja njenih apravnika i cinovnika, niti smo smjeli, ne okrivljujemo ni sada cesku austrijsku drzavu.

Ograncujemo se samo svim srcem, pridruziti jednodusnom i mirnom prosvjedu hrvata i srba, nastanjenih u ovom teritoriju, koji su, posto su pozdravili drzavu, koja ih zastice cuje i za ciji napredak i velicinu doprinasaju, uprilicili prosle nedjelje iskaz, sto m je na cast kao patriotima i kao clanovima covjecanske zadruge.

Slobodan izrazaj politickih ideala, koji jedna narodnost ispovijeda, bio je uvijek dosto jan postovanja.

Za to megjunarodni zakoni najstariji i svi koliko ih je, i ugovori sto narodi megjusobno sklapaju, ne pripoznaju politickog zlocina, koji, smatran, takovim u nekom, historickom momentu, u drugom odsjeku kao junacko djelo, dostojno da ga se spomenikom ovjekovjeci.

I, ako se tako misli o cinima i djelima prosto politickim, sto bi se moglo reci o onim, gdje je s tim spojen i patriotski osjecaj?

To je, bez dvojbe, zagrebacki slucaj.

Osugjeni su na tesku tamnicu casni gragjani, koji cute i propovjedaju nezavisnost domovine, komada zemlje, koji im je bio dom otaca i koji zele da bude i njihov.

Je li to zlocin? Sto bi po tom bio patriotizam?

Patriotizam – dok svijet ne uznapreduje i postane zavicoj, u komu ce svi ljudi biti braca, a to je jos vrlo daleko – patriotizam ce biti velika krepost oplemeniteljica i nadahniteljica junackih djela, najveca krepost Mi, koji tako mislimo, sudimo, da je zagrebacki proces sramota za civilizaciju i da su zagrebacki osugjenici novi mucenici, koji, u punom XX. vieku vieku napretka, ali takogjer i muterializma, znadu joster zr tovati slobodu i zivot na ol taru svoje domovine

Cast njima!

Utisak na gragjanstvo.

Gradjansko gragjanstvo nije vicnu manifestacijama i sl cne vrsti, pa se je vrlo zanimljivo, da to vidi. Kad je povorka prolazila gradskim ulicama, zadivio ih je red, mir i dostojanstvo, kojim se ta manifestacija provagja, pa nijesu mogli, a da je ne poprate pleskanjem. Nije bilo toga, nit protivnika, koji nam je vemu mogao prigovoriti, naprotiv svak je trazio probranije rijeci, da to je poliva.

Evala nasem plemenitom narodu, koj je i ovom prilikom dokazao, da vrlo mnogo drzi do svoje casti i obraza!

KRONIKA

Pir.

Dojucerg ponedjeljka vjenc se ugradni mladic, gospodj Ernesto Harasic s cesitom gospodjicom Marijom Martinic, oboji a rodom s braca u Dalmaciji.

Kumovali cemade cima g jakov Marincic i g-p. Simun Botrovic.

Mladom parju zivjeti, i zelimo sto dugji medeni mjesec!

Vatra,

Prekjucer se pred vecer pojavila vatra u kuci Frane Filipica, u kojoj je obit valo nekolico ronaca.

Kako je nastala vatra, pravo se ne zna, ali je mogla biti od nedogledih uzasnih posljedica, da je ne budu vatrogasci na vrijeme utrnuli. U kuci se nalazilo 30 kg dinamite i da je ova vatra zahvatila bilo bi strava i med vatrogascima i med znatizeljnim opcinstvom.

Srecom da je, tako prosloi

Po iz Galileje.

Isimi na cast javljamo, da iz Galileje, o komu smo u proslom broju posumnjali, posjedute sve kprave i ruke. Mozda ga se preporuciti darezljivosti nasih ljudi. Ne poznavanje jezika dovelo ga je bilo u nepriliku, jer nam se slabo izrazio.

Braci u Ferrovaru.

Odaslasmo im takogjer proglase za protest prtiv veleizdajnickog procesa i zamolili ih da i oni doprinesu, koliko mogu za unesrecene obitelji nase brace Srba u Hrvatskoj.

Ufamo se, da se ne ce oglusiti.

Disponible

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i slata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Ne zna i publici a dajose Austro Ugarskim drzavljanima javljam da sam banke direktor [illegible] Dalmaciju i Hrvatsku u [illegible] po lekuci Londenske vrednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

[illegible] — FIRST

Hotel I razreda

[illegible] u Arenalu i kod [illegible]

[illegible]

MESARNICA

[illegible] i na dosta
[illegible] na sluzbe na kucu
[illegible]
Slanine masti i kobasica svake vrsti
— Pri dnos blaga na dosta po cijene za cudo niske

Vlas. Kusanovic

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zastupa se [illegible] kod [illegible] na prvu ukdiziou, kupuje i prodaje [illegible] za svoj i tudji racun

Pristoje vrlo niske

Pisarna Concepcion ug. Colon. —

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo —o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skaf braci Slavenima:

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

KROATICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj kolonijiu.

SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC

Junta Mouht ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina. Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:

100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.

Cijepanih drva c 00 vreca.

Ukrivljena drvlja za brodogradditelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.

Primaju se narucbe kod g sp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava, Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specijalist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene u mjerene. Ne akmice.

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srijede
Odgovorni urednik: Petar Gazic.
Cijena za godinu $ 3. — Oglasi po pogodbi.

Br. 69 — Punta Arenas, na 11 studenoga 1909 — Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOFONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
operskih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — STRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic
KAFANA I BILJAD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najuredinja.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba
Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 893 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevideaa primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.
Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca
primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.
Matija Raevic
„Hotel Koritima"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

Stramaci
Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 sat.
Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP KADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC
— PRIMALJA —
Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana, gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska stanica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA
Za racun inozenskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:
Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tezulja, Aguarraz, sagova i cilima, elvacih sprejeva (za ruku i nogu) satova srebrenih nikelnih i zlatnih, sunog roga i sunog u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.
A. M. ARENTSEN
Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.
Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA
N. FORETICH
Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas
S vakov rsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoce, vzi dare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za opel nje. Mramora u plocama od 150x100x002.
Novost! Pleta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA
Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Nuble kraj mosta

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelji.

Iz domovine.

Ljetna manifestacija i Dubrovnika.

Dubrovnik, 5./X.

Brzojavka o osudi Srba: »veleizdajnika« izazvala je kod naseg gradjanstva razumljivo negodovanje. U 7 sati svi su ducani u crne koprene obaviti. U isto doba, stupala je placom duga, tiha, sutljiva povorka dubrovackih Hrvata — ne mislim pod tim pojmom nase »pravase« — Srba, a i Taljuna. Pred povorkom je nosem krst sa natpisom »Pravda«.

Sluzbeni aparat megjutim stojao je u pripremi. Znao je, da Dubrovnik — takogjer neko leglo veleizdajnika, barem po tvrdnji krunskog svjedoka »nepovregjivog« Nastica — ne ce mukom preci preko »pravorijeka nezavisnih zagrebackih sudaca«. *I jos prije nego je osuda izrecena u Zagrebu*, prije nego je brzojavka o njoj stigla u Dubrovnik, pojacana je ceta oruznika s onim iz okolice, a iz Kotora stigose dva politicka komesara i babica »kumovac«. Iz ovog nedvojbeno slijedi, da je policija u Dalmaciji prije znala za osudu nego je ona bila javnosti predana. Pa dalje. U Gruzu i grada vojska je stala u pripremi, kô da je Crna Gora imala udariti na grad. Zasto sve to?

Povorka je stupala — kako rekoh — bez rijeci, a politicki komesari uzurbase se jer ne znadjahu, kako bi je zaprijecili. Stadose traziti povod posredovanja. I nagjose ga: odlucise zaplijeniti krst...

Cetiri komesara s desetak oruznika priblizise se povorci i naredise krstonosi da s krstom slijedi oruznike do poglavarstva.

Jednog medicinera istodobno napsise, jer je kliknuo »zivjela pravda«. Osim pomenutog povika, niko ne sapnu ni rijeci, a mucena povorka nastavi svoj opbod. Pred njom sad su stupali politicki komesari, a unaokolo nje oruzjem s nataknutim bodezima. Izgledalo je kô da je to silno mnostvo gragjana vojeno u hapsarnicu.

Pred opcinskim domom stade povorka i otpjeva »Oj Slavenic, nasodnu hrvatsku himnu i Svetozara Miletica pozivanku, a zatim se razigje.

Redoh, da su svi ducani u gradu za vrijeme ophoda bili zatvoreni. Popravit mi je. *Sest* »pravaskih« ducana osta otvoreno, a istodobno vrijedno je spomenuti, da su nasi »pravasi« javili vlasti, da ce uciniti protudemostraciju. Ucinili je nisu, jer se sami preplasise pred silnom svojom brojnosti.

(Taman ko i u Punta Arenas! U.)

Porast stanovnistva u Hrvatskoj i Slavoniji u godini dana.

Prema racunu statistickog ureda u Zagrebu imala je nasa kraljevina koncem 1907. god. 2,626.630 (dva miljuna itd.), a koncem 1908. god. 2,655.949 dusa. U godini dana poraslo je dakle pucanstvo u cijeloj zemlji za 29.319 dusa. Koncem 1900. imala je Hrv. i Slavonija 2,416304 duse; za 8 godina dakle porasla je za 239.645 dusa. Porast je dakle godisnje proprijecno okruglo 29.700 dusa.

Otkrice spomen ploce Petru Preradovicu.

U Grabrovnici, podravskome selu, bila je 20. kolovoza rijetka i velika svecanost: na kuci, gdje se rodio veliki hrvatski pjesnik Petar Preradovic (rodjen 1818., umro 1873. kao general u Becu.) postavljena je i otkrita mramorna spomen ploca sa likom pjesnikovim. Svecanost je priredio posebni odbor, a najvise je tomu doprinio (njegova je to i zamisao) grabrovnicki ucitelj Josip Jankac, a podupri ga je „Druzba brace hrvatskog Zmaja" iz Zagreba. Slavlje je bilo veliko: osim „Zmajevaca" bila su prisutna mnoga drustva iz Bjelovara, Pitomace, Koprivnice, Virja, a sve gotovo kuce u Pitomaci i Grabrovnici bile su iskicene hrvatskim zastavama. Slavi, koja je vrlo uspjela, prisustvovalo je do 3.000 naroda.

Krvavi sukob gradjanstva i redarstva u Zagrebu.

Proslog mj. porijeckao se u kavani „Korzo" neki casnik Draganic, obucen u civilno odijelo, sa zagrebackim djacima, onda otisao u svoj stan, preobukao se u vojnicko odijelo i dosao nazad s ostro nabrusenom sabljom, gdje je gotovo isjekao golorukog pravnika Mainkasa. Radi toga dosao je k Draganicu u ponedeljak prije podne u istu kavanu dr. Josip Reberski da ga pozove na red — na dvoboj, sta li, — no Draganic odma povuce i na njeg sablju, ali tu je zlo posao: Reberski ga cusne i otme mu sablju, ali dok se on s njime natezao, nevalise druga dva casnika na Reberskog: Smodek i Sunko i opet golim sabljama. Smodek udari Reberskog ostrag po glavi takvom silom, da su ocevidci mislili, da ce mu raskoliti glavu. No Reberski se obrani i izrani ljutoosobito Smodeka i nadvlada ih, prem i on ranjen, i onda se s otetom sabljom odvoze u bolnicu.

Kasije proti narodnim zastupnicima.

26. kolovoza bila je skupstina brodske imovne opcine, kojoj su htjeli da prisustvuju i narodni zastupnici Novosel i Kutozovic. No predstojnik Piskoric nije im to dozvolio, jer da na to nemaju prava, pa kad nisu htjeli izaci, dao ih je silom po podvorniku izturati.

Prelom oblaka u Krasicu.

Dne 29. kolovoza padala je u Krasicu silna kisa, te su nabujali svi potoci. Usljed silne snage raznijela je bujica tri iaka zidana mosta i nekoliko drvenih. Mlin vlastelina Frana pl. Kukulievica silno je ostetila. Zrtvom su pala i dva ljudska zivota. Starica Neral nosila je svog 6-godisnjeg unuka vracajuc se kuci, pa kako je morala preci preko jednog mosta, nije opazila u tmici, da ga je vec voda odnijela, te je naletila u pruzdirucu bujicu, koja ju je silnom snagom ponijela i kotrljala niz kamenje. Sutra je zapela u vrbu. Cijeli Zumberak je zatvoren bio, posto je jedina cesta, koja u Zumberak vodi, zamaljska cesta. Krosic-Samobor prorovana na 15 metara siroko. Kukuruz, repa, karmpir, kupus, trava, uopce sve sto je raslo uz tu vodu, zamuljeno je i uniseno.

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. - Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive orimjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje saimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici. Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155

D. DEPOLO

Assortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se lacno i brzo.

— Ulica Roca —

Osuda u „veleizdajnickom" procesu

Iz novina, stiglih iz domovine, razabiremo, da je izrecena osuda nad optuzenima radi «veleizdaje» dne 5. listopada, kako smo to u brzojavkam ovdje citali. Na vjesala nije niko osudjen, kako je to trazio drzavni odvjetnik, a dvadeset i dva su rijesena optuzbe.

Osugjeni su:

a) na 12 godina teske tamnice: braca Adam i Valerijan Pribicevic;

b) na 8 godina teske tamnice: Pero Bekic;

c) na 7 godina teske tamnice: Joco Orescanin, Petar Petrovic i Mijo Hrvacanin;

d) na 6 godina teske tamnice: Milos Borojevic, Simo Zivkovic ml., Tanasija Oblakovic i Gjuro Erak, Stevan Kalember i dr. Aleksandar Gjuric;

e) na pet godina teske tamnice: Haso Ducac, Gajo Zivkovic, Rade Malobabic, Gjuro Jovanovic Nikola Rebraca, Stanko Rebraca, Gjuro Koncar, Stevo Koncar, Stevan Kacar, Mile Coric, Pavle Matijasevic, Stevan Radovanovic, Dmitar Ervacanin, Lazo Bacic, Vaso Vukdragovic, Mile Mirric, Danilo Podunavac, Gjorgje Jagnic i Milan Vukelic.

f) Posve su rijeseni: pop Nikola Milic, Antonije Srnic, Dmitar Miljevic, Milovan Momcilovic, Dusan Trbuhovic, Geco Ogrizovic, prota Nikola Ercegovac, Ljubomir Vilic, Dimitrije Gajic, Bogdan Ristovic, Simo Zivkovic stariji, Gjorgje Gjuric, Dusan Ervacanin, Gliso Vasic, pop Plato Solaric, Dr. Dusan Miokovic, Nikola Cudic, Stevo Zukanovic, Simo Vuksan, Kosta Dragosavac, Dositije Kutuzov i Jovo Kalafatic.

Ukupno je osudjen 21 covjek na 184 godine teske tamnice. Jedan je u tamnici (Pero Vujaklija) umro, a 22 su rijeseni, ali su odlezali badava u tamnici ukupno 20 godina, 8 mjeseci i 7 dana, dok je trajao proces.

Prot osudi je ulozen priziv na stol sedmorice. Ako ovaj ne odredi ponovnu raspravu, istom tada ce vrijediti osuda.

Nade je da ce Nijemci i Magjari podviti rep, poslije ovako poraznog uspjeha i da ce nasa nevina braca ponovno moci raditi za slobodu i nezavisnost svoje domovine.

Kako nasi konsuli pisu

Popiz Galileje, kad je dosao na nase uredništvo rad ispravka, skoro nam je silom cinio, da prepisemo njegove dokumente ili barem koji.

Ima ih od razlicitih konsulata i svi su uredu napisani, a nama su se dopali oni nasih konsula, pa smo dragovoljno prepisali jednog, koga danasamo, da se nasi citatelji zadive, kako nasi konsuli pisu. Dokumenat je pisan strojem, a glasi ovako:

«Preporucan dobrocinstvo Vlasti i privatni stanovnicima, Austro-Ungarske kolonije donosioce ovog lista gospodu Gjura Zialp i Malec nema puno katolicke vjere u Kurdistanu, koji prolazu na Zapad svrhom za sakupljati milodare za gradnju jedne skole i utocisce za siromasnu dijecu »

Sudeci po nadnevcima, ovu je epistolu napisao A. N. konsul u Iquique 21. travnja, a konsul iz Orura je 16 lipnja doslovno prepisao i potpisao; to je isto uradio i konsul iz Antofagaste na 24 kolovoza.

Prava grehota, da se ova tri gospodina konsula ne dogovore, pa napisu jednu gramatiku hrvatskog jezika!

Kako se pisalo, kad je kuljen kroz Punta Arenas prolazio.

Proslih dana, kad je nasa kolonija, pokazala cijelom svijetu, sto je, neki su ljudi prebirali svoje sanduke, da vide u papirima, kako je bilo u Punta Arenas natrag deset godina, pa da uzdahnu valjda za onim zlatnim vremenima.

Dobrotom naseg prijatelja dobili smo i mi jedan od tih papira, a zove se «La Nacion» To je maleni dnevnik, koji je za ona vremena bio veliki list. U 22. broju nasli smo ovo nekoliko redaka i da se ne izgube u prasini, prenasamo ih, jer su zbilja od veliko vrijednosti:

IZDAJNI DOMOROVCI

ugodno cujem da nije Hrvat tko je sakupio i uzdigao u ovom inostranskoj zemlji «Hrvatsku Citaonicu» ne svu tu bunu su ucinili nieki izdajni sinovi dicne Dalmacie, koji neznaju ni sami uzroka, a tlacu i merzu domovinu svoju, i hocu Hrvati i clani (guba) zvatise; a ako ih upitas zasto! Kako! i sto!! odgovoriceti a boj meni brate a ca boj brate a ca.—ovo su revati (urbi et orbi).

¿Jesmoli sinovi jedne Slavne Dalmatinske Majke? dakle sto imamo vidit mi Shrvatskom mi nismo ucunjeni za nju, ni ona zanas; zato promislite na zemlju koja vas je dala za da razbi-tri jedan put mutna voda; ili mi odgovorite sto je Dalmacia? Kaju tako izdajete, za davam ne udaram u druga svirala,

Ami ostali ki do zadnje kaplje krvi branimo i uzvisujemo domovinu nasu; uzdignimo Slozno svi skupa jedan sami glas.

Napried! — Dalmatinski Slavljani.

Bekich.

Pa da ne bi proplakao covjek od gunaca!!

On.

Kad je gospar Mato bio okruzen ljudima, koji su vodili njegovu mudru politiku i potezima pera brisali sa lica zemlje hrvatski narod, bio je veseo, miran, smijao se grohotom i podrugivao «revatima».

Danas, kad se to sve nekako promijenilo, kad je ostao osamljen, postao je ratoboran: snijeva o nozima i krvi; prijeti cijelom svijetu poput Abdula-Hamida. A kad se primiri, promislja o firmicam. Pa kad se i to izjalovi, proklinje smutjivce, koji su uzbunili narod.

Odista je grdno naci se sam! On!..... koji je nekad vedrio i oblacio, da sad ne moze nista? To je nesto necuvena, nepodnosljiva. To ne ide tako dalje!...

Vjerni, gdje ste? Podavite mi ove smutljivce, koji su posijali neslogu u nasem narodu! Sjetite se, kako je to bilo mirno nazad nekoliko godina; kad ovih gada nije bilo megju nama!

Tako nas Mato....

Ali vise vjernih nema, otvorio je svak oci i vidio, ko je narodu prijatelj, pa ni habera.

To Mata silno pece. Pa sta ce? Osjetio je da mu u zilam jos tece junacka krv, pa se odlucio na borbu sam. A na koga ce udariti?... Na koga?.. Na urednika «Domovine»; na tog «anarkistu», malo «decentog» i «prudentog» agitatora.

Joj, gosparu Mato, slabo si pogodio!

Dok on radi s narodom i za narod, ne ces nista izvuci. Ako zelis biti miran pregji i ti na drugu stranu, budi s narodom, pa ce i tebi biti bolje. Tako, samo tako, ako ne okasnis, mogao bi biti, sto si i nekad bio, inace ces uvijek biti sam, pa od ljutine i sile taman i pukao!

Racundzija

Obavlja sve poslove spadajuce u racunovodstvo

Obratite se: **CAJA DE AHORROS.**

KRONIKA

Posto je slagar «Domovine» radeci prekomjerno za prosli broj i slazuci sve za veliku prosvjednu skupstinu poremetio zdravlje, sto nam je svjedocbom lijecnika posvjedocio, dozvolili smo mu, da za jednu sedmicu opocine. Za to «Domovina» nije izasla prosle sedmice.

Molimo cijenjene citatelje i oglasivace, da oproste. Prot sili se nista ne moze!

Iskaznica sakupljenih milodara

Pregjasnji iznos	£ 1.0.0 $ 1.915
Sabrano u Porveniru . . .	103
Bozo Ujevic	15
Bozo Foretic	10
Franjo Batistic	5
N. N.	5
Svega	£ 1.0.0. $ 2.053

Ko zeli pokloniti, jos mu je na vrijeme, a to moze uciniti, ako novac preda nasem uredniku ili gosp. Nikoli Stambuku, blagajniku odbora za sakupljanje milodara.

Milodari iz Porvenira.

Kako je poznato nasim citateljima, Odbor iz Punta Arenas obratio se bio braci u Porveniru, da bi i oni doprinijeli, po svojim silama, za sirocad nevino osugjenih Srba u Hrvatskoj.

I nijesu se oglusili. U kratko vrijeme sakupise $ 103. i poslase ih u Punta Arenas, zaleci sto ne mogose na brzu ruku obaci nase ljude po kampu, koji su tamo za rabotom.

Evo dicnih imena darovatelja:

Josip Kovacevic	$ 20
Franjo Brzovic	10
Marko Jukic	10
Stjepan Kovacic	10
Luka Babaic	5
Kalcina i Milicevic	5
Miho Radonic	5
Simun Marevic	5
Miho Cvjetkovic	5
Juro Mimica	5
Jvan Mimica i Drug	5
Stjepan Rogosic	5
Grgo Sisul	5
Nikola Baleta	5
Niko Biskupovic	3
	$ 103

Evala nasog dicnoj braci koja eto sa Ognjene Zemlje priskacu u pomoc sirocadi nevino osugjenih u dalekoj domovini!

Ispravi.

U proslom iskazu milodara za sirokad nevino osugjenih Srba u Hrvatskoj omakle su se protiv nase volje dvije pogrjeske, koje rado ispravljamo. Rekli smo, da je poklonio:

Ivan Domic	$ 2
Anton Marovic	3

a morali smo kazati:

Ivan Covic	2
Anton Marinovic	3

Pogrjesku smo pocinili kod prepisivanja imena iz sabirnog arka, koja u ostalom svotu nikako ne mijenja.

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

Krstitke.

Naseg zemljaka gosp. Nikolu Mosica podario dobri Bog jednim clanom obitelji vise; gospoja mu Petronila povila malu. U proslu se nedjelju obavile krstitke i maloj nadjenuto ime Sloboda, jer se rodila na dan slobode, na 18. septembra.

Kumovali su: Gosp. Anton Senkovic i gospoja mu Elena i gosp. José Aguila. Krstitke su bile proslavljene velikom gozbom. Za bogatim stolom okupljeno bi preko trideset gosta, koje su veseli domacine ugodno zabavljali. Zdravica je palo na pretek, a najvise nasoj dragoj dalekoj domovini «Hrvatskoj, o kojoj se skoro preko cijele gozbe razgovaralo. Na kasnu uru noci razigjose se gosti, zazeliv jos jednom dug vijek novorogjencetu.

Vrijednost Novca.

1 lira vrijedi	$ 24·
1 kruna	1.

RAZNO

Prevejani zlikovci i redarstveni psi.

Od nekoga vremena zadavao je neki prevejani zlikovac mnogo glavobolje pariskom redarstvu. Svaki je cas bilo izvedeno po koje novo razbojstvo, a da mu se nikako nije moglo uci u trag. Na srecu lupez je pri posljednoj kradji zaboravio u istoj kuci mansete. To je policajnom prefectu Lepinu bilo dosta, da odabere najboljega redastvenoga psa-istrazivaca, da mu dade omirisati mansete, pa s njim podje u lov za razbojnikom Pas je zaista trcao preko polja i livada, da su detektivi vec i posustajali. Kad je pas dosao do nekoga potoka, tamo je stao i nije znao dalje ici. Tu se naime zameo trag razbojniku, jer pas nije vise njuhom osjecao njegov trag. Prije nekoliko dana uhvacen je medjutim razbojnik u Rheimsu, gdje je kod nekoga zlatara htio da proda drogocjenosti u vrijednosti 40.000 franaka. Znatizeljnom pariskom redarstvu razlozio je, kojim je nacinom najboljega psa-istrazivaca znao prevariti. To mu je uspjelo, veli, jedino — cistocom. Cim bi on naime izveo kakovo razbojstvo, odmah bi promijenio odijelo, rublje, cipele, sesir, kravatu i sve ostalo. Osim toga se pri posljednjem biegu — okupao se u jednom potoku i cijelo tijelo parfumirao. Tako je eto prevario i najboljega redarstvenoga psa Cherry a.

Najnoviji izum proti provalnicima.

Do nedavna se provalnik, kome bi poslo za rukom da oplijeni kakovu kasu, nije trebao gotovo nicesa bojati. Sada nije vise tako Sada je jedan provalnik, koji je, a da mu nije nitko smetao napunio svoje dzepove u pogibelji, da ce biti uhvacen i uapsen kad se tomu najmanje nada. Biva naime slijedece: Dok on rabota, baca jedan fotografski objektiv sve crte njegova lica na jedno staklo. To je kleptograf, koji je vec uporabljen u nekolikim americkim bankama, a izumio ga je neki Talijan. Aparat je slisan svijem ostalijem fotografskim aparatima, ali je veoma malen i sakrit u unutrasnjosti zida. Nitko ne moze da udje u sobu, a da ne pritisne jedno pero, koje je u doticaju sa sistemom elektricnih zica. Kada se to pero pritisne sa otvaranjem vratiju, eksplodira magnezijeva kapsulica i otvori za jedan momenat fotografski objektiv. Kada se odkrije kradje, potrebno je samo razviti negativu povecati fotografiju i razaslati je na sve redarstvene urede. Na taj se je nacin do sad polazilo vrlo lako za rukom uhvatiti zlikovca.

Vracar i njegova zrtva.

Pred 2 mj. dana posla neka gospodicna, koja pripada nekoj od boljih rijeckih obitelji, u pohode vracaru nekome u staromе gradu, da ovoga zamoli, neka joj stogodj kaze o njenome dragome.

Vracar nabacao svoje gatalacke karte po stolu, uozbiljio se u svome licu, poceo saputati neke tajinstvene rijeci, kojih ni sam valjda nije razumio, pa joj za tim kaze, kako je njen dragi, kojeg ona toliko voli, ne ljubi i kako ce ona radi toga biti s njim veoma nesretna.

Na djevojku su vracareve rijeci ucinile tako duboki dojam, da se je vratila placuci od njega. Kako je obuze neopisivo ocajanje, zatvorila se ona u vecer u svoju sobu te je onamo nakvasila u vodi zigice, kojima je htjela da se otruje.

Kada je mati zacula, kako jeca, pohita prema sobi, u kojoj se ona nalazila, ali su bila kljucem zatvorena. Dozivala je kcerku u nekoliko navrata, ali se ova nije htjela da odazove, te je mati pozvala svoga supruga i vrata bila silom otvorena.

Tada se je djevojka bacila prema njima i zamolila ih, neka joj oproste, sto bijase odlucila da se oprosti sa ovim zivotom.

Roditelji njeni bijahu na vrijeme otvorili vrata i tako spasili naivnu djevojku.

Abdul Hamidovi draguljи.

Koji su bili izlozen, u palaci Ciragau u Carigradu, odprem ljeni su u osam skrinja u tresor Otomanske banke, gdje ce se prodati na drazbi. Govori se, da ce se kupnji natjecati nekoliko vrlo bogatih draguljara iz New-Yorka i Hamburga. Draguljі vrijede 18 milijuna franaka. Izmedju ostalog ima jedna narukvica koja vrijedi 48.000 franaka, jedan diadem od vrijednosti od 82.000 franaka; jedan djerdan od 660.000 franaka itd. Ako se koji dragulj ne proda u Carigradu stavit ce se na drazbu u kojem drugom gradu Europe.

Abdul Hamidove suzanjstvo.

Bivsi sultan Abdul Hamid postao je u suzanstvu silno nervozan, te nema nikad mira, ni po danu, ni po noci. On trpi mnogo od besanice i cesto puta ostaje citavu noc kod prozora. Tame se vrlo boji, te u njegovim odajama gori uvijek mnogo svijeca. Abdul Hamid se jos nije odlucio od vladanja. On neprestano daje naloge; zahtjeva mnogo stvari, cesto nemogucih a malo poslije zaboravi dane naloge. Cesto govori glasno i proglasuje sebe sama ludom i budalom radi toga, sto nije znao raditi i izgubio lako igru 13. travnja. Svrgnutom je sultanu zao, sto se je povjerovao onda svojim slugama i neupucenim osobama. Kad se toga sjeti udari sakom o stol te vice: Nalet olsun, nalet olsun? (Proklestvo, proklestvo!) Otkad je Hamid suzanj u vili Allatini jos se nije nocju svukao. On se baci odjeven na naslonjacu po svom starom obicaju, ali kad mu se umorne oci zaklope, trgne se i skoci iznenada na noge, te kao lud trci po sobi. Abdul Hamid je uvjeren, da ce svrsiti svoj zivot nocu kao sto je nocu i svrgnut. Vrlo je omrsavio i zanemaruje svoju bradu. Njegovo kostunjavo lice uvijek je turobno. Gdjekad mu jedna zena u haremu vraca kartama, ali nikad ne dovrsi vracanje, jer Hamid naglo ustane i ostavi ju mrmljajuci: Bos-sei, bos-sei! (Ludost, ludost!), te se opet svali u naslonjac upiruci svoj sumorni pogled tamo prama Dardanelima i tesko uzdahne!

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

Banco de Magallanes
Ovaj novcani zavod oprema novce u sve gradove i sela HRVATSKE, SLAVONIJE, DALMACIJE, BOSNE, HERCEGOVINE i ISTRE, UZ NAJKORISUIJE UVJETE.
U savezu je sa *svim* onamosnjim *hrvatskim* i *srpskim* novcanim zavodima.
Matija Paravic
ravnatelj

T. VALENZUELA
Slikar
IZRADRA DOBRA UZ VEOMA NISKU CIJEN
ACONCAGUA
izmed Errázuriz i Colchagua

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas" —

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

Tintoreria-Lavanderia
ALFONSO PEUTAT
Jedina prava patentirana mastiona francusko-megjunarodna su 10 godina opstanka u ulici Chileé 955 izmed Valdivia y Santiago.
Naskoro na paru, kao sto i praonica, koju cu podignuti

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svaki
DETAILLE, HINKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **no ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Narod nas, koga i onako mnogo nevolja bije, snasla je tim silna steta na 40—50 tisuca kruna.

Samoubojstvo kotarskog pristava u Novskoj.

25. kolovoza na vecer zadao si je Josip Mudrovcic, kot pristav v Novskoj, star 30 god., u svom stanu velikim kuhinjskim nožem pet rana u prsa i u ruku. Jedna od tih rana, ona u trbusnoj supljini, bila je smrtonosna. Kao uzrok cina navodi se nesporazum i nesklad sa — zenom Dne 26. kolovoza preminuo je u silnim mukama.

Grom udario crkvu.

Pisu iz Vrisnika na Hvaru: U nedjelju za svete mise, udario grom u zvonik. U crkvi je bilo mnogo svijeta. Grom je udario u munjavod, spustio se niz gvozdje, ali gùje se ovo prekida, usao u crkvu, pa oko stubova no oltaru unistio sve zlatne nakite, oko pozlacenog okvira jedne slike uza zid i opet kroza zid izasao van u zemlju.

Misnik (svecenik) na oltaru zabliesten nagnuo se na oltar, cas dva onesviesten. Onesvi estilo je i dvojicu blizo vrata zvonika, smelo maloga, koji je pasluzivao, a sav svijet uzdrhtao na pucnjavu kao da je sto gromova, pa se sred velikoga bijejeska, ustravljen ukocio kao okamenjen nekoliko casaka, zahvaljujuci Bogu da nije bilo nesrece.

Dalmatinski sabor.

I dalmatinski sabor ne radi vec dvije godine. Bio je sazvan negdje pred vise od godinu dana, no nije se konstituirao vec odgodjo. Sad je sazvan 16. rujna. Broju u svemu 43 zastupnika, od kojih imade: hrvatska stranka 17, samostalna organizacija hrvatske stranke (tzv. Cingrijina grupa, koja se odijelila od hrv. stranke) 4, stranka prava 6, Frankova Stranka 1, srpska stranka 7, Talijani 6, te 2 virilisti. Prva sjednica bila je burna radi toga, sto je zemaljski namjesnik Nardelli, koji je otvorio sjednicu, htio u dva maha — po obicaju — govoriti i talijanski, na sto su hrvatski zastupnici osobito oni od stranke prava, podigli buku. U drugoj sjednici (17.9.) sabor se je konstituirao, t. j. izabrani su saborski tajnici te razni odbori te obavile verifikacije zastupnika (jesu li im izbori valjani). Podneseno je nekoliko interpelacija i predloga. Protestiralo se, protiv veleizdajnickog procesa, a kad je pukla osuda, obustavila se sjednica.

Srpski patrijarha protiv Rauhu.

Patriarha Bogdanovic bio je u Zemunu, gdje su ga Srbi i Hrvati lijepo docekali. Po obicaju bijase tom zg. dom i velika cast, na kojoj se je nazdravilo i kralju i patriarhu itd., samo nije nitko nazdravio — banu. U svom govoru spomenuo je patrijarh i progone Srba u Hrvatskoj, te je time osud o Rauha. Patriarha Bogdanov ca pomogla je do patrijarsije madzarska vla da, pa sad je taj njegov postupak proti Rauhu mnogima dokaz, da je Rauh dosta vec i Madzarima dozlogrdio. Al Rauh da se ulaska Madzarima' a sebe odrzi, dize eto na vrat na nos jednu madzarsku skolu za drugom!

Ogromna zaba kornjaca.

Kapetan Graciano Cinovic iz Prcanj : lovio je u moru ribu u vizini Krtola (Dalmacija), te uhvatio ogromnu zabu kornjacu. Duga je naime 2 i pol, a siroka cetn metar!

Grozno umorstvo.

Dogodilo se na „Piazza Marina" u Zadru grozno umorstvo. Neki Toni udario krupnim bodezen gosp. Sertica, upravitelja pomocnih ureda, jer da bi ga bio pred koji dan razlozito otpustio iz sluzbe, Nesretni Sertic izdahnu nakon nekoliko casaka izgovarajuci potresne rijeci: „jadna moja djeco i obitelji.... ne uzmogne dalje jer je bio vec pokojni.

Ovaj nemili slucaj duboko se kosnuo cijelog grada. Sertica hvale kao dobra i cestita covjeka Sprovod mu je bio velicanstven te su smrtne ostanke pokojnika pratili predstavnici svih zadarskih ureda sa namjesnikom na celu. Laka mu zemlja.

Madzarizacija Bosne.

„Hrvatski dnevnik" javlja poraznu vijest, po kojoj je izasla naredba da madzarski jezik postaje obvezatan u svim bosanskim srednjim skolama. Isto tako u javnim uredima trazit ce se poznavanje madzarskog jezika, da se take uspostavi jednakost sa njemackim. Nadalje se doznaje da ce Madzari u Temisvaru osnovati banku za kolonizaciju, kako bi se vise Madzara naselilo u anektiranim zemljama. Novinstvo je jednoglasnog mnijenia, da ce biti duznost buduceg bosanskog sabora najodlucnije se suprostavit tom madzarskom prodiranju.

Samoubójstvo seljakinje.

I. pr. mj. trazila je Sofija Sostarko iz Skariceva od svog muza, da je odvede u Krapinu k lijecniku, jer da joj nije dobro. On pak htjede, da tek slijedeci dan otidju, jer ce onda ujedno i na prostenje u Trski Vrh. — Muz legao na pocinak, a zena otisla od kuce. — Tek drugo jutro poce muz za zenom raspitivati oko rodbine i susjeda, ali nigdje ni traga. Na koncu konca nasao ju u „Sostarkovoj sumi" objesenu o bukvu uzicom od pregace. Pokojna Sofija pobolijevala je vec dulje vremena, pa je valjda pocinila samoubojstvo u casovitom poremecenju uma.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana ca primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boj s akmice.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

DISPONIBLE

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, s dapose Austro-Ugarskim državljanima uljam, da ova banka direktno opremа novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoi vriednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST — Via della Procuratia N. 6 p. n. — TRST

Hotel I° razreda

Prima na stan putnike, koji odlaze u Ameriku i koji se povraćaju

Osobita pazn na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

Prodaje mesa na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Preprodavcima znatan popust.
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se u namještanje novca na prvu ukanjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuđi račun

Prima se vrlo dista

— Fisarna Coctaguas ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabukule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

KROJACNICA

A SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodograditelje; stubova sa ograde, stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

DISPONIBLE

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: P[illegible] Casic
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 470 Punta Arenas, na 19 studenoga 1909 Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic

KAFANA I BILJAD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, kat-lanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog e egantnog pokucstva je garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici.
Vuna je na izbor kupaca.
Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 s.
Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua Chiloé.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u liranama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA

Za racun inozenskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:

Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tezulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih strojeva (na ruku i nogu) satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u plastitom soku, konserva raznovrsnih.

A. M. ARENTSEN

Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Barke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alatá za drvoce, zi dare, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za ope a ije. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIC
Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Dalmatinski sabor.

U sestoj sjednici sabora interpelirase: Bankini o luckim radnjama, koje se imaju izvesti u Dalmaciji; Smic o gradnji mosta preko Krke i vodovoda u Kistanjama; Prodan o uvozu psenice proste od carine na otok Pag i o skakavcima na istom otoku; Mladinov o gradanskoj skoli, poljodjelskom tecaju i o marvogojstvenoj postaji u Imotskome; Mitrovic o neurednostima kod postanskih i brzojavnih ureda u Dalmaciji i o subvenciji „Ungaro-Croate" za prevoz poste iz jedne dalmatinske varosi u drugu; Kunjasic o gradji puta Kuna-Potomje i o opkrbi pitkom vodom sela Cesvinice u opcini Stonjskoj, Radic o uredenju raznih potoka na otoku Bracu.

No najvaznija je bila interpelacija Mitrovica o veleizdajnickom procesu. On je formalno na c. k. dalmatinsku vladu postavio ove upite:

Je li vladi poznato, da nas vlasti bez ikakvog opravdanog razloga, cestim zaplijenama novina guse slobodnu rijec? Cime opravdava takav postupak i hoce li poraditi, da toga vise ne bude? Je li poznata sadrzina clanka, zaplijenjenog u 68. broju „Dubrovnika" od ove godine, u kome je rijec o jednom netocnom sluzbenom posvjedocenju vojnickih vlasti u Zadru u zagrebackom procesu radi tobozn jeg zlocinstva velike izdaje; sto je starija vojnicka vlast preduzela, da se kazni cinovnik, koji je dao ono neistito posvjedocenje? U dugoj motitivaciji ovoga upita (18 stranica) Mitrovic je istaknuo politicku tendenciju ovoga procesa u pravcu vanjske Aenrentalove i unutarnje Rauchove politike. Podvrgao je ostroj kritici optuznicu, postupak sa optuzenicima prije rasprave i preko rasprave, a drasticno je prikazao proceduru sudbenoga stola i drzavnoga odvjetnistva, ne birajuc izraze. Procitao je i sve clanke, koji su bili zapljenjeni u „Dubrovniku", a bavili su se ovim procesom.

Predsjednik je opazio, da mora cenzurirati nekoje stavke ovoga upita, osobito gdje je govora o falsifikaciji sudskih zapisnika.

Namjesnik je izjavio da na ovaj upit ne ce odgovoriti, jer vlada u ovom pitanju ne moze zauzeti drugo stanoviste nego izjaviti, da se ovaj sábor ne prikazuje kao nadlezan forum da uzme u pretres raspravu, koja se vodi pred sudskim vlastima u drugoj zemlji. (Trumbic: Mitrovic je interpelirao o zaplijenama „Dubrovnika"!). Napada je proti tamosnjim i amosnjim vlastima i organima mera odlucno odbiti.

Tresic je po tom iznio ovaj prédlog:

Neka visoki sabor izvoli glasovati sljedecu rezoluciju:

Posto kr. drzavno odvjetnistvo u Zagrebu u optuznici podignutoj dne 12. siec nja 1808. proti Adamu Pribicevicu i 52 druga, radi zlocina veleizdaje, kao i u plaidoyeru, kojim za optuzene Srbe predlaze dijelom smrtnu kazan na vjesalima a dijelom visegodisnji zatvor, tvrdi da se je u kraljevinama Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, te u Bosni i Hercegovini snovala veleizdaja, buna i prevrat, sa namjerom, da se spomenute zemlje odtrgnu od habsburške monarhije i prisajedine kraljevini Srbiji, kao sto se cita na stranicama 4, 5, 17, 19, 27, 28, 54 i druge;

posto na strani 93. iste optuznice cak izricito govori o „dopisivanju srpskih revolucionaraca sa jednomislenicima u Dubrovniku, sto kr. drzavni odvjetnik ni optuznicom ni plaidoyerom, ni mnogobrojnim svjedocima nije dokazao;

Sabor kraljevine Dalmacije s indignacijom odbija tu neosvanu osudu i sa ogorcenjem prosvjeduje proti progonstvima Srba u Hrvatskoj i Slavoniji.

Pod ovu resoluciju potpisani su zastupnici: Tresic, Milic, Cingrija, Kulisic, Baljak, Bakotic, Knezevic, Biankini, Radmilovi, Srzentic, Mitrovic, Vukovic, Medini, Lupis, Tomasov, Trumbic, Borcic, Radic, Simic, Brajkovic Katnic, Kunjasic, Zaffron, Mihaljevic, Machiedo, Marovic.

Istu resoluciju u talijanskom prijevodu potpisase: Zillioto, Salvi, Giljanovic, Krekic, Pini i Smrkinic.

Predsjednik kaze, da ce s ovom resolúcijom postupati prema propisima zemalj reda i poslovnika.

Generalni strajk u Spljetu.

Jos pred godinu dana agrarno pitanje u Spljetu dovelo je tamosnje seljake do strajka. Ipak je doslo do nekog izmirenja, te su vlasnici zemalja dali tezacima neke pogodnosti, usljed kojih tezaci su pristedili kakovih 40000 K.

Ove se godine odnosaji opet zaostrili, pa videci tezacka ekonomska organizacija „Tezacka Sloga" da vlasnici ne popustaju, obratila se na radnicke organizacije, koje sporazumjese se tako, te je masa raonika zakliucila prihvatiti prijedlog generalnog strajka.

Posto medju posjednicima i poljskim radnicima nije doslo do nikakvog sporazuma to je strajk nastupio. Bio je impozantan: Vas se promet obustavio i ducani pozatvaralitako, da je gradjanstvo ostalo na cjedilu. Do 5000 radnika proklamiralo je javnu skupstinu. Posto istu pulicija zabrani ta ogromna masa zlovoljnog radnistva ogranici se da burnim demonstracijama obadje grad. Velika je sreca da nije doslo pogibeljnih incidenata.

Cesi u Dalmaciji.

Neki bogati Cesi kupili su posjed grofa Kambija u Kastel Kambelovcu iznedju Spita, Solina i Trogira u svrhu, da urede svratiste za ljetovanje i prezimljivanje Ceha. Kako se kaze, zapocet ce se odmah preuredbom postojece zgrade i gradnjom nove.

Gojitba duhana u Dalmaciji.

God. 1908 dozvolila je vlada, da se u Dalmaciji sadi do 85,000.000 struka, a bilo je uzgojemo 81,001.000 strukova u 551 mjestu na 1231 hektaru od 22. 801 gojitelja. Oni su predali na vagu 21.814 metr. centi duhana u vriednosti od K 3,487.770. Gojitba duhana bila je u Dalmaciji dozvoljena za pokusaj god. 1884 u vrgorskoj i imotskoj krajini. Sada je dozvoljena skoro po cieloj Dalmaciji.

Slijedi na 4.a strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svákovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. - Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Ac. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas,* kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Máule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednja vrijeme preustrojen neprocjenim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Tabat

Telefon Br. 155

Likvidacija

Posto selim iz Punta Arenas rasprodajem uz obaljenu cijenu sve predmete srebrene i zlatne moje urarnice.

D. Depolo

Mihanovicev "Sarmiento"

Nije tomu mnogo da smo citali, ako se ne varamo, u «Trscanskom Lloydu» kako ce «Hrvat» Nikola Mihanovic iz Buenos Airesa uspostaviti naskoro novu plovidbenu prugu duz obale Argentinske i Magallanskog tijesna i da ce ta pruga biti od velike koristi po nas narod, koji je razasut po svim zlamenitijim lukama, u koje ce ti parobrodi svrcati.

Tko je ovo pisao «Trscanskom Lloydu» nemarimo ispitivati, ali da moramo podignuti nas glas protiv toga, sto se u domovini predstavlja Mihanovica Hrvatom i prijateljem nasega naroda.

Mihanovic nije hrvat on pace iz sveduse mrzi sve, koji se tim imenom ponose Samo onaj, koji zataji hrvatsko ime moze da kod njega nesto zasluzi.

Tko zeli poznati Mihanovica, dosta je da nabavi nekoliko brojeva «Materinske Rijeci», pa ce ga vidjeti u pravoj sl ci.

Mi cemo da pokazemo ovdje od koje ce koristi biti nasem narodu ta njegova nova pruga, koja se otvorila parobrodom »Sarmiento».

Taman prosle sedmice parobrod «Sarmiento za prvi pur usidrio se u ovoj luci. Na njemu je dosao i Mihanovicev sin gop. Petar. Prvi dolazak parobroda bi proslavljen gozbom na brodu, kako je to vec obicaj. Bili su pozvati tu svi predstavnici chilenskih vlasti, predstavnici stranih drzava, stampe, pak mnogi trgovci i drugi gragjani izmed kojih je b lo i onih, te broje u Punta Arenas, koliko da ih i nije. Tu je bio dakle svak zastupan samo ne nasa naseobina. Niko od nasih postenih i radinih trgovaca i odlicnih gragjana nije bio dostojan, da stupi nogom na parobrod «Hrvata» Mihanovica, osim dvojice, koja su tamo dospjela slucajno: jedan kao konsul, a drugi kao vlasnik najstarijeg i najuvazenijeg dnevnika, Ignorirati i ovu dvojicu nije bilo moguce.

Svak se u cudu pitao bez razli ke narodnosti, kako se to moglo dogoditi. Neki su mislili da je valjda pogrjeska agenta (i ovoga je Mihanovic izabrao izmed stra naca) drugi da ce mozda biti argentinskog konsula, ali ne stoji ni jedno ni drugo, jer su obojica prijatelji, ako ne svih, ali barem nekolicine nasih trgovaca, pa ne bi prijatelje zabaravili. Ocito je, da se ovo dogodilo nalogom vlasnika parobroda, koji je nasu koloniju despecirao samo za to, sto hrvatskim duhom dise i sto je ovdje mnogo cijenjena. On «kralj broda» hio je da pokaze Chilencima svoje velicanstvo.

Uzaludno je reci, da je promasio cilj; mraz je pao na obraz njemu, a ne nama.

Pojovomu se postupanju moze suditi od kakove ce koristi po nas narod biti ova pruga i koliko joj se mozemo radovati. Ni en gleska, ni njemacka ni ikakova druga drustva nijesu se ponijela u slicnoj prigodi sa nasom kolonijom, kako ono «naseg» Mihanovica.

Pa neka mu je u slast! Zivili smo do sada i bili cijenjeni i uvazavani bez njega, pa cemo i od sada.

Daleko mu kuca!

Kundurarije.

Govori se:

Da je u portu nastala bunaca, poslije tolike oluje, sto je bila podigla prosvjedna skupstina,

Da je «Sarmiento» mogao mirno iskrcati merkaderiju.

Da je ulare pridrzao Mihanovic za svoju vojsku u Buenos Airesu za festu od centenarija.

Da na banquet nije bio pozvat nijedan Hrvat, jer se Mihanovic pobojao, da ne pocnu jesti prstima.....

Da je «Sarmiento» odjedrio, kako je i dojedrio....

Da «Domovina» unaprijed ne ce uzimat pod usta imena, koja joj u stupcima cine grubu figuru.

KRONIKA

Slagar.

U proslom smo broju rekli, da nam je bolest slagareva kriva, sto je okasnio list. Bolest mu je bila puko pretvaranje, jer je namjeravao ostaviti tiskaru, sto je i ucinio. Posto nam je javio to u zadnji cas, morali smo okasniti i ovim brojem, dok smo nasli drugog slagara.

Nas novac.

Prilikom zadnjeg pokreta u Hrvatskoj nasa je kolonija bila odaslala neku svotu novaca za zrtve

Posto spomenuti novac nije trebao za svrhu namije njenu, predat je bio za hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Rek bi, da su onamosnji popovi naumili oteti spomenuti novac i predati ga u ruke Salezijanaca, koje mjsle u tu svrhu dovesti iz Italije.

Posto nasa svrha nije bila slati novce, da se s njima goje nasi narodni dusmani, to na ime nase kolonije prosvjeduiemo proti izrucenju zavoda Salezijanicima, koji smo i mi i ako malom sumom pomogli podignuti.

Nova tvrtka.

Gospoda Nikola Stambuk, Petar Ivelic i Toma Buvinic utemeljili su zajednickim kapitalom novu mesnicu u ulici Errázuriz.

Ova nova firma baviti ce se kupovinom i prodajom blaga i koristiti proizvodima istog.

Drugovi ce potpisivati Ivelic i druzina.

O brzojavki.

Za one, koji se ob cno bave vise tugjim poslima nego svojim, kao i za one, te hvataju svaku priliku da u mutnu stogod ulove, donasamo ponovno ovdje brzojavku, koju smo poslali na veliku prosvjednu skupstinu u Buenos Aires i koja je u «Materinskoj Rijeci» krasia netacno.

Glasila je ovako: Slazemo se s vas m blagoradnim gnjevom protiv pravde u sramotnickoj hajji.

Hrdalo, Jordan, Depolo, Gasic, Macan, Blazina, Domic.

Ko nama nevjeru e, moze u svaki cas na brzojavnom uredu viditi original.

Za sakacenje brzojavke mi ne odgovaramo, niti do nas dopiru osvade onih, koji su svoj ugled davno proigrali.

Novo skladiste.

Proslih dana bilo je dogragjeno novo skladiste naseg mladog naprednog trgovca i vatrenog rodoljuba gosp. Jurja Jordana u ulici Llanquihue, u koje je vec smjestena ogromna kolicina trgovacke robe.

U velike nas veseli napredak ovog naseg poduzetnog zemljeka, pa mu od srca zelimo, da mu posao cvate i napreduje, kako je to on najbolje zasnovao.

Senzacionalna otmica jedne djevojke.

U gizdavoj Korculi na nasem plavetnom moru, dva su manastira sv. Nikole. Oba su u blizini, jedan do drugoga i kao dva bijela labuda gledaju na sinje more.

U jednome su bijeli fratri, a u drugome bijele dumne.. Sve bijelo iz vana, braca i sestre barem po nasem praocu Adamu i prababi Evi.

Jest bijeli su manastiri, bijeli fratri, bijele dumne, ali samo izvana kao i grobovi,—iznutra je to drukcije.

U zenskom manastiru poucava se zenska mladez odgajaju se buduce majke naseg sretnog naroda, a katehetа je tu razglaseni dominikanac, fra Miskov. Ovaj je i faktieni staresina u oba manastira.

Ovo neka sluzi kao uvod, a sada na stvar.

Petronila Baric Jankova iz Zagreba nastupila je sluzbu uciteljice na 1. listopada 1908 uz neku svotu mjesecne plate i opskrbu u manastiru dumuna.

Uvjet je bio samo za 10 mjeseci, biva do zatvora skole o. g. i onda budi slobodno toj uciteljici, da o tane i na dalje na svome mjestu, ili da pogje kuci u krilo svojih dobrostecih roditelja. Ona je jedinica k erka bez brace, striceva i strina.

Prosloga lipnja pise Petronila svojim roditel ima, da je odlucila vratit se kuci, cim nastanu praznici, jer tada prestaje i njezina uvjetna duznost na dalje uciteljevanje u Korculi.

Otac primi pismo i odluci, da on glavom pogje po nju Sto odlucio, to ucinio i eto ga u Korculu nocu na 29. srpnja.

Jedva nas Janko ceka, da zabijeli dan, da vidi i zagrli jedinicu svoju.

Kad je bio zgodan cas, pogje u samostan ali kako se iznenadi, kad ga kcerka, okruzena cet m bijelih dumana, stade nekako cudno gledati i tugjt mu se. U to joj jedna dumna pruzi nekakav napitak, a ona ga popi i za malo stane plakati, pa smijati se, te pade u mramornu nesvjestien za dugo vrijeme.

Jadan otac da svisne od tuge gledajuc u cemernu stanju svoje dijete, a kad se poslije jednosata vremena osvijesti, rece ga mu, da je tesko bolesna, da ne moze odmah krenuti na put, neka slobodno odlazi i drugi put dojde po nju.

Otac sve to slusa i ne vjeruje svojim ocima ni usima, pa u silnoj uzbugjenosti izigje iz ma. nastira i pogje ravno u sud, da trazi zastitu zakona za svoje dijete.

Sud pozva starjesicu samostana i sudac ju nagovarase da ne otrgava dijete od srca roditelja jer sta ce napokon i javnost kazati o tome necuvenom skandalu. Ali se starjesica ne da nicim uplasti od sudije i odgovara mu bas u nazocnosti ocevoj da njoj nije stalo, sto ce javnost kazati, jer da one ne mare kako avnost misli.

I ovo je kod suda svrsilo, a otacse otputi kuci, poslije 12 dana boravka u Korculi, potucajuc se od nemila do nedraga, trazeci uzalud boginju Temidu.

Nekako 8 dana poslije oceva povratka u Zagreb pise Petronila svojoj majci Rozini, da je ozdravila, vesela i laka i da ju zeljno ocekuje.

Obeseljena tim ugodnim glasom uputi se majka po svoju jedinicu. Kad stupi u manastir ne mogase da odmah vidi kcer, vec nakon duga cekanja dovedose joj Petronilu, koja tresuci se i jecajuci i placuci rece majci, da ju ne priznaje vise za majku, jer je njoj dalo nebo druge roditelje. Iznenagjena majka s tom izjavom briznu u plac i kukanje, na sto joj dumne dozvolise da ostane koji dan sa kcerkom ali uz uvjet, da ce danju i nocu s njima biti jedna od njih.

Pri nocnom opocinku lezala je majka se kcerkom u jednoj postelji, a ciko njih dumna-strazarica na drugoj.

Jedne noci, kad je san prevario poboznu dumnu, stade majka da tiho prekara kcer radi njezine neocekivane izjave na sto joj ona zagusljivim placem

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

stade da sapce: »Mene su one u pocetku mog dolaska ovdje ispitavale, koga imam od rodbine i kako zivemo, da li ima mo stanja, pa su kasnje nastojale, da im obecam, da cu kod njih ostati. Ja sam naravno to odbijala, ali me zadnje vrijeme tako obletise i obmanuse, da sam im isputila rijec, da cu kod njih ostati, da ne cu ici. Ali ja ovdje ne zelim niposto ostati, a ni zadanu rijec pogaziti ne smijem, vec se ti vrati u Zagreb i nagji odvjetnika, koji ce se zauzeti, da me se kao maloljetnu vama povrati ili dogji ti i otac, pa me silom izvedite. Netom me vi na taj nacin izvedete, moje ispusteno im obecanje prestaje.

Majka vise nije mogla da usne, vec je mislila sto i kako da radi, a da svoju jedinicu izbavi i kuci dovede. Netom ustadose, planu ona zivom vatrom, pa ce pred svim dumnama zapovjediti kcerki, da se oprema i da s njom odlazi. I kcerka poslusa svoju majku i opremi se za polazak. Ali u to navalise na nju i okolo nje svi bijeli vrazi, te ju uplasise onako iznemoglu i nagnase da izjavi majci da ne ce ici. A majka kao poludjela pobjeze iz manastira, i pogje prema moru, cupajuc vlasi i tukuc se u prsa i odluci da se baci u more.

Srecom su neke gospogje cule plac i lelek ojadjene majke, te potrcase do mora i velikom ju mukom spasise. Zatim dogj se i dvije dumne, uzese nesrecnu majku pod ruke i odvedose ju u manastir, jer da ju kcer obje rucke ceka. Kad stigle one pred tu svetu kucu, majka ne ce unutra, vec pita, da joj kci vani izigje, ali dumne ju scepase i ubacise u manastir, te zatvorise vrata.

—Tu su je drzale 10 dana zarobljenu, usprkos njezina vjecitoga naricanja za slobodom zlatnom i bog zna koliko bi to suzanjstvo trajalo, da je ne bude bolest obuzela. Za sve vrijeme suzanjstva majci je bio zabranjen svaki saobracaj sa kcerkom. Rijetko je kad i vidjela. Nasuprot su je duvne nagovarale kako je najbolje, kad joj umre i onako bolezljivi muz, da proda sve svoje, pa da se preseli k njima u manastir, da ce tu u kcerk nu zagrljaju uzivati raj zemaljski do smrti i kako ce samo na taj nacin steci mjesto dusi u carstvu Gospodinovu.

Pri tome bilo je toj ropkinji slobodno slusati dnevne predike frara Miskova, koji je njezinoj kcerki govorio, kako joj srce otvrdnuti mora kao studen kamen, kako ona ne smije osjecati boli svojih roditelja i slicno tome, ako zeli da se spasi.

Poslije svega toga pograbise tugom i jadom iznemoglu majku, stavise je u barku predadose je na sred korculanskog zaljeva na parobrod, da je vozi dalje put zavicaja. Jos joj u ime vjere i boga preporucise, da razmislja o onome, sto su joj upelile.

I ona— pripovijeda Rozina— pod pritiskom onih rijeci putem razmisljase, kako joj muz mora umrijeti i kako ona mora da sve svoje proda i cist novac donese dumnama.

I pripovijedase to isto svome muzu, netom je stigla u bijeli Zagreb. Ali muz, stara salcina nasmjehnu se na ogorceno pricanje svoje vjerne drugarice i odluci, da pogje s niom zajedno put Korcule u tvrdoj nadi, da ce biti pobjeda na njegovoj strani.

Opskrbljeni sa svim potrebitim uredovnim ispravama, da je Petronila Baric, ucitelica kod dumana na Korculi njihova rogjena kci i da je maloljetna, stigose oni na 30. rujna u Korculu. Ali im dumne ne dadose da ugju u samostan vec ih otjerase.

Sad Janko i Rozina sa svim ispravama pogju na sud, ali i ovdje bjehu odbijeni.

U gradu nagju nekoga radnika, te mu obecaju nagradu, da s njima pogje u dumana. Ugju u samostan, pograbe kcer i upute se, da ce izici. Ali se sa svih strana sletise dumne, te sa drzalima, stapima, metlama i sto im se desilo, stadose d lupaju po njima, pa kad su idile, da su dosli do vrata i da ih ne mogu zaustaviti, pozvase u pomoc i ucenice, te uz povik; udrite ih, udrite, ne dajte im je, navalise kao bjesomucne na nje sa vecom zestinom i otese obnenogiu Petronilu, a vrata zabravise.

Kod ove necuvene otmice najvise su se odlikovale ucitelice Bogovicka i Topalovicka.

Sad vise roditelji ne usudise se ici na c. k. kotarski sud, da traze zastitu i postevanje zakona za svoju maloljetnu kcer, vec brzojavise potanko o svemu sncu u Zagreb. Ne prodje dugo, a zagrebacki snd zatrazi od korculanskoga da primi zaobu Janka i Rozine Baric i da im povrati kcer.

Na 2. o. mj. pozi lje sud roditelje, preslusava ih i daje pismeni nalog kancelistu Bernardi, da pogje u manastir i odazme Petronilu dumnama i da je preda roditeljima, ako bi lijecnici to dozvolili jer je bilo dojavljeno, da je djevojka naprasno tesko oboljela.

Kancelist Bernardi nakon malo pozva roditelje, ne u manastir, nego u svoj privatni stan, i tu im izjavi, da su oba opcinska lijecnika nasla, da je Petronila tako bolesna, da nema nade, da ce se prvo 4 5 dana iz postlje dignuti i zato, da ce im je on nakon ozdravljenja predati.

Ali dumne ti ga ne spavaju, a ne spava ni Miskov, vec u vecer izvedu sumovakom Petronilu u nijemu noc, te ju predadose jednoj dumni go ubici i jednom bijelom labudu, a sveti uskoci sa svojim plijenom ukrcase se na parobrod i zaplovise niza sinje more.

Slijedeceg dana, nesto prije podne, pozva sud roditelje i priopci im sto se je dogodilo, te ih sudija zapita hoce li da plate brzojave za progonstvo bjegunaca. A tuzni otac vadi novcarku i placa sto se od njega trazi.

Sada ucviljeni roditelji zaredali po Korcuti, da pricaju koga god sretnu o svom jadu, o otmici jedinice kcerke, njihove uzdanice i pomocnice, te u ponedjeljak vecer satrveni od boli i tuge krenuse kuci.

U utorak ustavise se u Splitu i pripovjedase nam ovo i vise toga u nasem urednistvu. Kazali su nam takogjer, da im je zagrebacki sud brzojavio, da su se onamo prijavile Bogovicka i njihova kcer, ali oni ne vjeruju, da ce ju zateci, jer su im korculanske dumne otprto rekle, da svoje kce.i ne ce nigda vise vidjeti, jer da ce ju zakloniti u Italiji. I oni misle da su s njom ucitelijica Bogovicka i jedan domenikanac pobjegli iz Zagreba u Italiju, jer inace cemu ne bi im kcer predali u Korculi, vec s njom bjezali u svijet?

Sada neka javnost sudi kakovi su u Dalmaciji neki samostani redovnica redovnika kakav u njima vlada moral i krscansko milosrgje, jesu li njihove suze istinite li su hinjene radi padanja morala i nazadovanja vjerskoga. I ovaka celjad prigovaraju drugima, da batale vjeru, ruse moral. Odobravsju li sve ovo nasi biskupi?

Splitska «Sloboda»

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsn predmeta.
za darove.

Banco de Magallanes
Ovaj novcani zavod oprema novce u sve gradove i sela HRVATSKE, SLAVONIJE, DALMACIJE, BOSNE, HERCEGOVINE i ISTRE, UZ NAJKORISUIJE UVJETE.
U savezu je sa *svim* onamosnjim *hrvatskim* i *srpskim* novcanim zavodima.
Matija Paravic
ravnatelj

T. VALENZUELA
Slikar
IZRADRA DOBRA UZ VEOMA NISKU CIJEN
ACONCAGUA
izmed Errázuriz i Colchagua

Hotel Plomplon
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas" —

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

Tintoreria-Lavanderia
ALFONSO PEUTAT
Jedina prava patentirana mastiona francusko-megjunarodna su 10 godina opstanka u ulici Chileé 955 izmed Valdivia y Santiago.
Naskoro na paru, kao sto i praonica, koju cu podignuti

Francuskog Vina
Marka MARIPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia, — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA-LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Zetva u Bosni i Hercegovini.

Po podatcima, sto ih je objelodanila bosanska vlada, rodilo je u Bosni i Hercegovini metrckih centi;

	god. 1908.	god. 1909.
psenice	822.000	706.000
razi	75.000	93.000
jecma	520.000	817.000
zobi	518.000	664.000
kukuruza	2,240.000	2,491.000
Ukupno	4,175.000	4,771.000

Svega dakle zita urodilo je ove godine oko 4 milijuna i 771 hiljada metrickih centi, za 596.009 vise od lanjske godine. Ipak se racuna, da bi Bosna i Hercegovina mogla tijekom godine uvesti za svoju potrebu jos lako 3 milijuna zita, i to psenice 1,2000.000, a kukuruza 1,900.000 metr, centi.

Rauch-Frankova vlada protiv sokolskih drustava.

Rauchovi reptili nastoje danas opravdati zabranu djacima, da ne smiju polaziti na vjezbanje u sokolska drustva, te vele, da je takav polazak stetan iz „pedagoskih i higijenskih razloga".

Dakako da je to jedna laz. Djaci su u sokolskim drustvima sacinjavali posebne djacke odjele, koji su bili pod nadzorom ucitelja djaka, pa nije mogao biti pogibelji ni s higijenskog ni s pedagoskog gledista. Ako se samo o tome radi, kako to da je djacima zabranjeno nositi sokolske znakove? Rauchova i Frankova vlada izdavsi tu naredbu i zabranivsi djacima polazak ojo sokolska drustva bsciti sumnju ka o na drustva po „odgoj" mladezi pogibeljna, pod kojim se odgojem ima razumijevati poli i cka strana. Time je pruzena madzarskom novinstvu moguc nost, da dalje napadaju na opstanak sokolskih drustava, jer se mogu pozvati na Rauchovu odredbu glede skolske mladezi.

Evo tako frankovacki „najhrvatskiji ban" radi sa hrvatskim drustvima

Vojne promjene.

Becka „Neue Freie Presse" donosi viest o vaznim promjenama na vojnickom polju na jugu monarhije. Prema tome ce general pjesastva Varesanin o stati vrhovnim vojnim, nacelnikom i drzavnim namjesnikom Bosne i Hercegovine. Zapovjednikom 15. vojnoga zbora biti ce imenovan sadanji zapovjednik vojno-zbornih skola podmarsal vitez pl. Auffenberg; iz 13. i 15. vojnoga zbora, da ce se ustrojiti novi 16 vojni zbor, a u okvir istoga spadati ce juzna Bosna i Hercegovina, te zadarsko pupunitbeno zapovjednistvo. Zapovjednikom istoga b t ce imenovan podmarsal Weigl sa sjedis em u Mostaru, docim ce zadarsko vojno zapovjednistvo biti sasm n puteno.

Drustvo Jugoslavija u Aleksandriji u Egiptu.

Kako javljaju iz Aleksandrije u Egiptu ustrojilo se ovamo mjeseca avgusta ove godine drustvo „Jugoslavija", cija su pravila na francuskom jeziku vec i razaslana. Kako se iz pravila razabire svrha je drustva, da okupi Jugoslavene u Aleksandriji „na razgovor, zabavu, nauku, citanje i konference". Lokali drustva zovu se „Club Yo go sla ia".

Osim toga cilj je drustva da se brine za moralni i materijalni n predak juznih Slavena Hrvata, Srba, Bugara i Slavenaca nastanjenih u Egiptu bez obzira na razlike u vjeri i politici. Htjet ce na ruku svojim clanovima u industrijalnim i trgovackim kao i svakim drugim poslima.

Troskovi militarizma.

Nema vele, de je u Beču zasjedalo zajednicko ministarsko vijece, koje se je bavilo pitanjem zajednickoga proracuna za godinu 1910.

Ispedak tih sjednica uskomesao je siromasno stanovnistvo cijele monarhije i istislo mu teski krik ocaja iz grla. Iz istih doznajemo, sto nas je zapalo ratno raspolozenje Aerenthalovo prigodom aneksije Bosne i Hercegovine i koliko ce nas jos stajati i buduce godine.

Na raspravi zajednickoga ministarskoga vijeca procjenjeni su troskovi okolo aneksije Bosne i Hercegovine i djelomicne mobilizacije proti Sbiji na okrugli 107 milijuna kruna. Govori se, da ta svota dostize i mnogo vece cifre. Ali to jos nije sve.

Aneksija i mobilizacija imala je za posljed cu i reorganizaciju pojedinih vojnih zborova, a cuje se iz vojnickih krugova, da ta reorganizacija ima biti proteg nuta na cijelu armadu. Troskovi oko iste iznasaju 97 milijuna kruna, izdaci za marinu racunaju se na 8 milijuna kruna a odsteta Turskoj 54 milijuna kruna. To je jos malo. Vojnicka uprava, pod dojmom mob lizacije i aneksijo, trazi da se izgrade cetiri najmodernije ratne lagje upa Dreadnougtha. Ce ire takova kolosa prozdrijeti ce 232 milijuna kruna a ta suma ima se razdieliti megju 6 godina. Osim toga gradit ce se tri krstasa za 25 milijuna kruna i 12 torp dobooth za 6 milijuna. K tomu pridolaze stare obveze za dogradnju ratnih lagja u iznosu 53 milijuna kruna,

Konacni racun bio bi:

I. Za aneksiju		
„ reorganizaciju vojske	97	„ „
mobilizaciju marine	8	„ „
Otsteta Turskoj	54	„ „
Ukupno	326	mil. kruna
II. Za dovrsenje starih gradnja.	53	mil kruna
Prvi obrok za Dreag	25	„ „
Prvi obrok za krizare i torpedoboothe	3	„ „
Konacno	71	mil. kruna

Zbrojimo li sve skupa dobit cemo cifru od okruglih 400 milijuna kruna. K tomu moramo pribrojit. recovite troskove za vojsku i mornaricu 404 milijuna kruna. To skupa sve daje ogromnu cifru od blizu jedne miljarde kruna.

Sve te cifre grozno govore. Zato kod nas i nema novaca ni za skole, ni za socijalnu politiku, ni za druge zivotne potrebe. Jos se hoce siromasni nos narod opteretiti novim ogromnim porezima na pivo, zestu, zgice, petrolej i drugo, da bi tim ne zmjernim, utaman bacenim milijunima, bio uzdrzan mocoh militarizma. Takova militaristicka politika jednog ce dana dovesti cijelu drzavu sve njez ne zemlje i narode do bankróta.

Iko G.

Za uredjenje Konavoštice.

Ministarstvo poljodjelstva odobrilo je potanju osnovu za uredjenje gornjega i srednjega tiieka bujice „Konavostice" u producju opcine Cavtajske, pak je odredilo, da se osnova pregleda na licu mjesta, pa da se tom prigodom prouci i pitanje o uredjenju donjega tijeka spomenute bujice.

Potrebstina za uredjenje gornjega i srednjega tijeka bujice bila je proracunana na 397,000 kruna.

Pozdravi Dra. Hinkovicu.

Dr Hinkovic branitelj na veleizdajnickom procesu primio je rad svoje pozrtvovne i sjajne obrane obtuzenih Srba sa svijuh strana mnoge brzojavne pozdrave i to iz Hrvatske, Bosne Srbije i Ugarske, u kojima se na njegovom obrambenom govoru odusevljeno cestita.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

DISPONIBLE

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na zbanje javnosti a osobse Austro Ugarskim drzavljanima javljam da ova banka direktno otprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST

Hotel Ire razreda

Putnike na stan i putnike koji odlaze u Ameriku i koji se povracaju

Osobne naznake na putnike pri ukrcavanju iskrcavanju.

MESARNICA

Prodaje meso na malo i na dosta
— Za objede posebna sluzba na kucu
— Preporucamo svima znatan popust
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za namještanje novca na prvu ukinjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tuđi racun

Pristoba vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Cailoe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

KROJACNICA

A SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegja na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4. —
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodograd telje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje subrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu
Cijene umjeren Ne boja se.

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srijede
Odgovorni urednik: Petar Basic.
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 72 | Punta Arenas, na 3 Prosinca 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic

KAFANA I BILJAD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 808 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog e egantnog pokucstva; garantiram solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.

Narucbe se izvrsuju kroz 24 sa. Jamci se dobra izradba.

JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua Chile.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom uciliStu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi. bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA

Za racun inozenskih kuca prodajem uz obaliene cijene slijedece predmete:

Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) tenzulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih sprojeva (na ruku i nogu) satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.

A. M. ARENTSEN

Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primio:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljim i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoce, z l e, postolare i t. d. Stakala svake vrsti. Papira za ope i e. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Uspostavljenje „Narodne Sveze"

Doznaje se iz zastupnickih krugova, da neki miroljubivi clanovi „Sveze Juznih Slavena" namjeravaju odmah pri prvom sastanku u Becu, potaknuti akciju, kako bi se medu svim zastupnicima juz. Slavena postigao sporazum glede taktike u novoj sezoni carev. vijeca. Prama informacijama „Hrv. Krune" imalo bi se u prvom redu stupiti u dogovore s d.rom Ivcevicem, kao punomocnikom dalm. secesionista, kako bi se on pa Biankini, Peric i Vukovic opet povratili u svoj klub, Uslijedi li ovaj povrat, onda bi uspostavljeni klub juznih Slavena imao poceti pregovarati sa puckom slov. strankom, da se uspostavi i bivsa „Narodna Sveza", bez ikakvih obzira na domacu politiku pojedinih stranaka.

Rad talijanskih Wikingijevaca proti glagolici.

Pod ovim naslovom donosi „Hrvatska Rijec" od svog rimskog dopisnika ove informacije o pitanju glagolice:

Kad su nasi biskupi vijecali u Rimu godine 1903., hrvatsko svecenstvo svijesno svoje duznosti, te da podupre akciju svojih pastira, izjavilo se posebnom spomenicom za glagolicu. U spomenici se najsmjernije moli lo sv. oca, da se povrati liturgijskom glagol-kom jeziku sve polatinjene crkve u Hrvatskoj. Tu su se naveli vazniji dokazi opravnoj porabi glagolice u svim hrvatskim crkvama. Od velike je vaznosti da je spomenicu potpisalo do trinaest stotina svecenika iz svih hrvatskih pokrajina. Dakako da je i ova spomenica, kao i zapisnik biskupa, bila trn u dusu talijanskoj gospodi.

Podnesak biskupa od g. 1906., odgovor je na dekret od iste godine, u komu im se pozivalo, da u roku od tri mjeseca pobiljeze zupe, koje su po dokazanom pravu glagoljacke.

Premda su biskupi bili uvjereni, da su u Rimu na skupstini svestrano i temeljito dokazali da sve crkve u Hrvatskoj ima du pravo na glagolicu i premda im nije bilo olahko u onako kratkom razmaku vremena pokupiti sve dokaze za pojedine crkve, uzimljuc u obzir da su mletacka vlada, biskupi i mnogi svecenici kroz vijekove unistavali listine i druge spomenike, ipak se vise njih ali ne svi, odazvase.

Kako se vidi biskupi, prem uvrijedjeni da im se zapisnik nije nikako uvazio, iz nevolje se prilagodise i odazvase ovom drugom pozivu. Ali njihovo janje bilo je i bit ce za dugo vremena bezuspjesno! Talijanski Wikingijevci su odlucili, da mora ostat latinski jezik svugdje i ako se furtim usuljao u nase crkve; zbog cega ugrabise i ove podneske, kojima je nestalo traga. A nasi biskupi jos cekaju odgovor".

Za poljepsanje Dubrovnika.

Nj. c. i k. Visost najdvojvotkinja Marija Jozefa, udostojala se je primiti pokroviteljstva nad lu rijom te bi se upriliCila u korist pol psanja Dubrovnika.

Pedant clanku.

"Senzacionalna otmica jedne djevojke"

Po onomu, sto smo primili iz Korcule od pouzdana prijatelja i po kazivanju Rozine Beric, mi smo donijeli u nasemu listu broj 38. clanak pod gornjim naslovom. Cijelo povecano izdanje bilo je razneseno na jagmu. U privatnim kucama, u javnim lokalima i na putima raspravljalo se je o necuvenom skandalu, o zgodi, koja izgleda nemogucom u prosvjetljenoj drzavi i u XX. vijeku, te se cini kano da bi bila pozajmljena iz istocnih prica «tisuc i jedne noci».

Medjutim je «Dan» br. 40., oslanjajuc se na nepogresivost zagrebackoga «Hrvatstva» i na ono, sto je pisalo prije profurtimasenja jadne djevojke, proglasio sve — izmisljotinom. A sto nije za «Dan» izmisljotina? Za «Dan» su izmisljotina sve konkrete cinjenice potkrijepljene nepobitnim iskazom svjedoka, samo ako je nesto neugodno, izneseno u javnost o svecenicima ili o redovnicama. «Dan» i ne izlazi. da siri moral, da bistri pojmove o vjeri, da zastupa krscansku nauku, vec jedino za to, da svojim plastem pokriva i zojativa nedostojne cine bilo kojega svecenika. To je barem dosada dokazao nebrejeno puta.

Ali povratimo se na stvar i popunimo nase prvo izvjesce.

I Janko i Rozina Baric tvrde. da im je kci pisala, da ce se povratiti svojoj kuci, pa Rozina tvrdi, da joj je Petronila izjavila, da je na tolike nagovore i pritiske ispustila rijec dumnama, da ce kod njih ostati i da ona svoje rijeci ne smije pred nikim ni u javnosti opozvati, ali ako hoce, da je spase, sto i ona sama zeli, neka se obrate na sud i neka upotrebe roditeljsko svoje pravo. Bar iskaz jedne majke ima da bude za svakoga verodostojnijim, nego li moze da bude kazivanje *bolesne kceri*

Da se lakse postigne svrha, staresica opatica pozvala je u manastir odvjetnika d.ra Roka Arneri-a, da se djevojka s njim posavjetuje kako bi mogla postici od suda punoljetnost. Dakako ona je izjavila d.r Arneri, da je njezina zelja, da ostane u manastiru i postane dumnom, ali je on kroz to vrijeme jasno opazio, da imade pred sobom *bolesno celjade, koje je sasvim lako podvrguto sugestiji.*

Na njezinu zelju d.r Arneri ucinio je molbu na sirotinjski sud sud za proglasenje njezine punoljetnosti, u cijecnom slucaju prijedlog, da sud dopusti, da ona i proti volji roditelja ostani u manastiru. Posilje toga je dobila od zagrebackoga suda odluku, kojom se odbija prijedlog za proglasenje punoljetnosti dok se pridrzava pod redni pricak postanje pravom zakljucak rijesiti, kad or

S ovim odgovorom ona je u cenim ucitelja Bogovicke, pohoCe sestrice, mislimo da ga pita sto ka d.r Arneri, da postigne svoj svrhu.

Na to je d.r Arneri upravio sve spise bu u sv d.r Mazzuri u Zagrebu da prikaze utok.

Slijedi na 4. strani

Jérolim Martinich
vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posugja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjaonica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenicé za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 —Casilla 84

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.
Svakovrsnih konzerva u svako doba.
Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulica Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Privatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografskih stvari prodaje

A. M. Bracil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155

Likvidacija

Posto selim iz Punta Arenas rasprodajem uz obaljenu cijenu sve predmete srebrene i zlatne moje urarnice.

D. Depolo

J. G. Brandt

ili

"Cura civil"

Pod ovim drugim imenom nasi ljudi razumijevaju cinovnika civilnog registra J. G. Brandt a znaci «svojetovni pop». To su mu ime dali ljudi vicni vjencavati se po crkvi, sto obavlja pop, a posto nas junak i ako je pravi pop po djelima, ne nosi mantije, nego odijelo kao svaki smrtnik, to su ga nazvali, kako smo gore spomenuli. Sto je do danas ovaj drzavni cinovnik s nasim iseljenicima cinio premucavali smo rad obzira na zemlju, u kojoj zivimo, akoprem znamo, da jedna lasta ne cini proljeca, da u svakom narodu moze biti ljudi, koji se nastoje okoristiti na stetu iskrnjega.

To nek sluzi za uvod, a sad na stvar.

Gospojica Katica Mosic necakinja Julija Ursica, vjencala se po crkvi s gosp. Stjepanom Loncaricem, a jer chilenski zakon ne pripoznaje crkveni brak valjanim, to su htjeli sklopiti i civilni brak, da bude sve u redu.

U ponediljak su se najavili cinovniku ureda, gdje se sklapa civilni brak, da mu dadu potrebite podatke za sklopljenje gragjanskog braka. Gosp. J. G. Brandt im kaza, da je dobro i da brak mogu sklopiti u kuci iste veceri, ako mu plate $40, a da sutri dan mogu u uredu na uru sklopiti brak mukte.

Kako je Stjepan Loncaric morao otputovati u utorak na 5 sati po p. za na Lenox na rabotu, htijuci opraviti posao prije, stao se je pogagjati i ponudio $ 25, a da mu dogje na kucu, uz opasku da mu je proslog puta (g. Loncaric je udovac) i u istom uredu naplatio $ 10 i 5 grama zlata.

Gosp. je cinovnik prosao mukom mimo opaske i ne zadovoljavajuc se su $ 25 odredio da dogju u utorak na Uru po p. u ured, gdje ce se obaviti vjencanje besplatno.

I mladenci dogjose tacno sa svjedocima. «Cura civil» ih j odmah opazio, ali se precinjao kao da ih ne vidi i sve sarao po knjizi tamo negdje do 3 sata po p.

Kad je to cekanje dosadilo g. Juliju Ursicu, stricu nevjeste pozove cinovnika, da dovrsi posao. Posto je ovaj slijedio i nadalje sarajuc papir, g. Ursic pogje do Gobernadora, koji posalje nalog, da se vjencanje odmah sklopi.

Ali sve jedno! Cinovnik jos uvijek ima da pise Posto je vrijeme odmicalo Ursic pogje i do sudca, koji mu izda nalog, da se mora s mjesta obaviti brak.

Cinovnik prima nalog, ali jos uvijek pise...

Onda g. Ursic pogje s dokumentima i na redarstvo i povrati se u pratnji jednog oficijala, ali sve za badava: cinovnik je jos uvijek «mui ocupado».....

Posto je g Loncaric morao na pet sati otputovati na Lenox, bi usilovan ostaviti ured bez da se ozeni!

Skoro smo zaboravili kazati, da gosp. Brandt nije bio «ocupado» dok su ljudi hodili do suda i pulicije. Onda je on imao vremena, da vjerenicu nagovori i upozori je, kako joj mladi nosi zlatni lanac, kako je lijepo odjeven, pa da je pravo da i njemu plate, sto pita. Ovaj slucaj nijesmo smjeli premucati, prisilovani smo ga objelodaniti jer inace ne bismo bili narodni prijatelji. Mislimo da ce koristiti, a ako ne bi konvistio, tad molimo svakog onoga komu cinovnik i najmanju zapreku postavi da nam odmah to dojavi, a mi cemo mukte publicirati ponovno. Sva kako upucujemo nase ljude da se u slicnom slucaju prvo uteku sudcu, koji ce sve urediti, a da cinovniku ne dadu ni pare, jer je duzan sklopiti brak mukte.

Ponovi li se sto slicna, mi cemo istresti nasu torbu, jer nam je odavna prepuna.

KRONIKA

Konacni racun milodara za veleizdajnike

Postarskim parobrodom prosle nedjelje bili su opremljeni milodari sakupljeni izmed nase nassobine na ruke narodnog poslanika, velecasnog gospodina, dicnog hrvatskog Starine Vicka Milica u Splitu.

Bankovna mjenica br. 10/678 od 28/ studenoga 09 iznosi £ 86. 7. 6. — Ista je kupljena za novac sakupljen izmed nas po pregjasnjem iskazu u iznosu od $ 2.053

Nadaje je poklonio Mihovil Mikacic	5
Interesi na jedan dio novca za mjesec dana	13
Skupa	$ 2.071

Od toga se potrosilo za brzojav u Split $ 62.50, a za najam lokala $ 10.—

Kad se odbila ova svota od gornjeg iznosa, kupila se mjenica, kako smo gori rekli.

Nasa prosvjedna skupstina u domovini

Danas cijela nasa domovina znade, da smo zivi i da ljubav prama njoj iz nasih grudi jos iscezla nije. Brzojav, koji smo poslali nasem dicnom Starini Milicu, a koji je bio preplasio dvojicu, trojicu siromaha duliom da ih ne bismo „osramotili" u domovini (Tko se sam ne osramoti, nek se ne plasi, da ce osramotiti.—Slagar) bio je odmah nakon dva dana objelodanjen u nasim novinama. Mi smo drzali prosvjednu skupstinu u nedjelju na 24. oktobra; a u utorak 26. istog mjeseca Obzor u popodnevnom izdanju vec donasa slijedeci brzojav:

«Spljet. (Brr.«Obz.» Narodni zastupnik Vicko Milic primio je brzojav iz Punta Arenas u Juznoj Americi, u kojem mu se javlja da je preko hiljada ondje nastanjenih Hrvata obdrzavalo skupstinu i prosvjedovala proti osudi brace Srba Kupe se milodari.»

Toliko danas donasamo do znanja nasih rodoljuba, koje je «Materinska Rijec» do danas u dva navrata nazvala nasom «najsvjesnijom naseobinom u Juznoj Americi»- a u svoje vrijeme cemo ih obavijestiti o svemu sto nase novine u domovini reku o nama, da posvjedocimo da smo uprav, kako smo i obecali, prava sveza izmed nase naseobine i nase nezaboravne domovine.

Cezaru cezarevo.

U danasnjem broju donasamo konacni racun novca sakupljena za nasu bracu Srbe u domovini. Do novcica je tu izbrojeno sto je ko doprinio pa cijenimo, da ne bismo bili pravedni, kad ne bi k posljednom racunu na dodali i ovo: Rekli smo, da je gosp. Petar Hrdalo darovao $ 50 za obitelji stradajucih Srba «veleizdajnika» u Hrvatskoj, ali tim nijesmo kazali pravu istinu.

On je osim toga, u svoj tiskari, najboljoj u Punta Arenas, mukte tiskao proglas u 1500 primjeraka u dva jezika i kao najvjestiji preveo proglas na spanjolski. Takogjer ga je u svom dnevniku «El Magallanes» objelodanio kao i sud Evrope o veleizdajnickom procesu.

To je isto uradio i u tjedniku «Cinematografo», koji izlazi u njegovoj tiskari. Osim toga je mukte tiskao pozive za sve sjednice. Odbora za prosvjednu skupstinu.

U njegovu skromnu cednost nijesmo htjeli prije dirnuti jer nijesmo mogli, posto on kaó gospodar tiskare baci na sve oko i prevuce obicno crte, sto se njega ticu, nu mislimo da smo ovog puta i tomu stali na put.

Vatrogasne vijesti.

Kako smo to najavili u proslom broju, vatrogasci 4. (hrvatske) i . (francuske) satnije imali su u proslu nedjelu kombiniranu vjezbu, prvi kao penjaci a drugi, kao poljevaci.

Vjezba je ispala na potpuno zadovoljstvo vrhovnog zapovjednistva koje je izdavalo zapovjedi. Opazilo se da koliko jedni toliko drugi poznaju tacno sve zapovijedi dane trubljom i da u svakom slucaju mogu korisno pruziti pomoc u nesreci iskrnjemu bez da se i najmanje zabune.—

U nedjelju ce se obaviti glavne godisnje vjezbe , gdje ce sudjelovati sve vatrogasne satnije (5 ih na broju) i nadamo se, da ce se Hrvati podnijeti casno kao po obicaju.—

Dne 8 t. mj. dijeliti ce se nagrade vatrogascima, kako smo to svojedobno javili, u «Municipalnom teatru»

Program ove svecanosti nije nam jos poznat, ali se nadamo, da ne ce izostati ni nasa tamburica, da je uzvelica.

Skar Brace Bonacica.

Za tri gedine, pocam od 4. prosinca o. g. bi produljen ugovor, potvrgjen previsnjom odlukom, po komu se Braca Bonacic obavezuju istezati, porinivati i popravljati chilenske ratne lagje: doglasnike, destroyere i peljace u Punta Arenas.

Radujemo se!

Novi tjednik.

Iz novina doznajemo de ce u nedjelju ugledati svjetlo novi tjednik «Radnicki glas» (La voz del obrero)

Vlasnik i urednik ce mu biti G. A. Peutat.

RAZNO

Statistika bitaka i gubitaka u ratovima u zadnja tri stoljeca.

U ucenom svijetu poznati geograf statisticar i narodni ekonom prof. Levasseur, priopcio je u sjednici franceske akademije moralnih i politickih znanosti zanimivu statistiku o ratovima i gubitcima. Od god. 1618. do 1905 broji se u svemu 1.700 bitaka i kresava na kopnu, a 122 na moru, 490 opsada i 44 kapitulacije. Po redu kronoloskom dolazi ponajprije 20 godisnja vojna (1618 -1648) sa 88 bojeva, vojna za nasljedstvo Spanije (1701—1724) sa 105 bojeva 7-godisnja vojna (1756 1763) sa 11 bojeva, vojna prve koalicije groflv Franceske (1791—1795) sa 183 boja, vojna druge koalicije (1790—1802) sa 102 boja, spanjolski rat (1808—1814) sa 95 bojeva; rat u Njemackoj (1816—1814) sa 80 bojeva.

Po drzavama Francuska stoji u prvom redu sa 1079 bojeva, sto cini 63 po sto od sveukupnosti (1700) zatim Austrija sa 45 po sto. Engleska sa 20 po sto, Rusija sa 19 po sto, Turska sa 16 po sto, Nizozemska sa 10 po sto. Franceska broji medju 1079 bojeva 584 pobseda 54.5 po sto, gubitaka (45.5 po sto). Pruska i Engleska broje 60 po sto pobjeda te 40 po sto poraza;

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUÉ BR. 1120 — TELEFON 298
JURAJ JORDAN

Austrija broji 42 po sto pobjeda, a Spanija 36 po sto. U godinama 1870—1871 brojilo se je 28 bitaka dobivenih po Njemcima, a 1 po Francuzima.

Ratovi prvog franceskog carstva biljeze prvu uporabu velikih vojska; Pod Ljudevitom XIV brojilo se je u prosjeku 40.000 vojnika u svakoj bitci, pod Fridrikom velikim 47000 pod franceskom restauracijom 84.000 pod prvim carstvom 70.000 za vrijemo franceskonjemackog rata, 110.000 u rusko-japanskom ratu.

Od 485 milijuna stanovnika god. 1906. drzala je Europa pod oruzje 4 milijuna stanovnika, sto cini na 30 radnika jedan vojnik. Od god. 1869. do 1907. poskocise tajna oruzavanja za dvostruko. Franceska v o j n a 1879—1871. stojala 14 i po miljarda franaka!

Iskopavanje u Jerusalimu.

Englez Barker posao je s privolom tuske vlade, da iskopava na mjestu gdje je po mijenju svih tumaca biblije bila kraljevska tvrda. Uspjesi se drze tajnim, ali se cuje da ispitivacima uspjelo pronaci kraljevsku grobnicu Davidovu i kraljeva Jude.

Strasan zlocin u Petrogradu.

Nazad dana unajmila je u jednoj ulici Petrograda sobu jedna osoba, koja je kazala da se zove Tirdosjed. Malokasnije dosao je k stanaru covjek obucen na radnicku. Obojici je uspjelo odaleciti iz stana gazdaricu, a kad se ova povratila, nasla je vrata zatvorena, te ih je morala dati otveriti po kovacu. U sobi joj se pruzio oku strasan prizor. Posred sobe lezao je umoren jedan covjek sasvim go, lica strasno isnakazena. Tajna, koja pokriva ovaj zlocin, nije otkrivena, nu reklo bi se, da se radi o politickoj osveti revolucionaraca, i da je od njih bio na ovaj strasan nacin kaznjen covjek, koji ih je izdao.

O ruskim revolucijonarcima pronosi se vijest, da ce zapoceti iznova svoj rad proti ruskim vlastodrscima, i da su imali u Itijevu sastanak, te da je na prvom mjestu njihova popisa proskribovanih stavljen ministar predsjednik Stolypin. Pouceni iskustvom kaze se, da su pronasli nacin da onemoguce policiji da udje u trag osobama, koje su odredjene, da „osudu" izvrse. Za to se ruska policija boji za zivot Stolypina, te je potrostrucila miere, da ga sacuva.

Golemi vodovod.

Najveci vodovod na svietu je svakako onaj, koji ce iz Catskill Mountainsa tierati vodu u New-York. Pimljani, koji su bili poznati kao vanredni majstori u hidraulickoj arhitekturi i mjernictvu, niesu nikada izgradili takav vodovod, cija bi duljina prekoracila 57 milja ili okruglo 91 kilometar, docim ce vodovod Catskill imati duljinu od 92 milje iil 147 kilometara.

Ovo je ogromno djelo, koje je vec zaboceto i koje napreduje fenomenalnom brzinom, prema izjavama tehnickih vjestaka— najveci podhvat slicne vrsti od kada postoji covjecanstvo, a s ovim podhvatom moze se samo da uzporedjuje panamski konao. Kada se poprieno racuna potrosak vode, koju potrosi newyorsko pucanstvo, odpada na pojedinca oko 125 galona a novi ce vodovod obskrbljivati New-York dnevice sa 500 miljuna galona vode, dakle sa 15. dielom vode, koja se u 24 sata izlije na slapovima Niagare. Sada je kod izgrapnje ovoga vodovoda zaposleno preko 10.000 radnika, a doiduceg ljeta povisit ce se njihov broj na 15 hiljada. Ukupni trosak iznosit ce do 225 milijuna dolara, Ova svota ne ce biti —kako se po dosadanjim radnjama opaza —niti povecana, kako se to inace uviek dogadja kod velikih radnja- A kada bude vodovod gotov, newyorsko gradjanstvo ne ce placati nista vecu vodnu pristojbu, nego li sto je placa sada. Uz najvecu radinost ipak ce jos proci nekoliko godina, dok izgradnja najvecega vodovoda na svietu bude dovrsena.

Turistieka nesreca.

Javljaju iz Montreuxa: Gospodjica Margerita Sauger, 19 god., kcerka jednog tvornicara ura, uzpela se sa svojim bratom na izlet na brieg Capdu-Moine, na 2000 metara visine. Kada su se natrag vracali — radi krivih savjeta jednog drugog drustvanca — skrenuli su sa puta, kojim su dosli i radi toga se dogodi uzasna nesreca. Gospodjica je Sauger stala nekako krivo na liticu i pala, te se strovalila niz kamenje u dubinu od 50 metara. Kada su nakon jednog sata dosli ljudi, pozvani od placuceg brata, na mjesto nesrece, gospodjica je jos disala, ali je tada nakon nekoliko casova preminula, Gospodjica si je skrsila noge i tesko ozliedila lubanju.

Djecje kazaliste u Parizu.

U »Teatre Boemia« priredjuju sada predstave za djecu. Glumci i gledaoci sastoje se od djece. Najvise se predstavlja »Don Quijote«, koji je preradjen kao mala djecja opera. Najmlaja je glumica na ovom kazalistu mala djevojcicaod pet godina. Glavnu ulogu glumi sedamgodisnji djecak. Balet se sastoji od sedamgodisnjih djevojcica. Franceske novine opisuju ove predstave sa velikom ljubavlju i kazu, da malisi vanredna liepo glume, ne osjecaju nikakova straha i vanredno zabavljaju djecje obcinstvo, u kojem od odraslijih imadu prava sjediti samo obitelji glumaca. Jednoga dana, kad je pao zastor zaplakala je jedna mala glumica upravo gorko. Kad su ju pitali, zasto place, srdito ce ona: »Zasto je ona druga morala opetovati svoje stihove, a ja nisam dobila nikakav pljesak?!«

S podpunim pravom primjecuju franceske novine, da ovi mali glumci posvema dobro oponasaju svoje odrasle kolege.

Uhlceni spiritisticki medij.

U Berlinu uhitila je policija neku gospodju, koja je bila cuvena sa svoga spiritistickoga zvanja. Danomice je obdrzavala u svojoj kuci spiritisticke seance. Zidovi njezina salona bili su puni slika njezinih spiritistickih pristasa. Prekjucer u vecer bila je opet kod nje spiritisticka sjednica, kojoj je sudjelovalo do 20 osoba, najvise zena. Premda je sjednica bila samo za intimni krug, ipak je uspjelo jednom policisti, da se uvuce u salon go-podje. On je mirno pratio cielu sjednicu, sve dok se medij nije pomocu jedne koprene pretvorio u duha, da prica prisutnima o drugom svietu Tada je na sveobce iznenadjenje izsuupio policist i uhitio — duha! Kad je policist gospodju pretrazio, ustanovio je, da je bila sva omotana u koprenu od vise stotina metara. Ona je priznala, da se je uviek sa koprenom producirala, kad je usla u blagajnu — dobra svotica za entre! Muz doticne gospodje znao je za cielu varku, ali se je pricinio, kao da vjeruje u posebnu mi-iju svoje zene. Policija je medij uhitila radi prevare.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

Banco de Magallanes
Ovaj novcani zavod oprema novce u sve gradove i sela HRVATSKE, SLAVONIJE, DALMACIJE, BOSNE, HERCEGOVINE i ISTRE, UZ NAJKORISUIJE UVJETE.
U savezu je sa *svim* onamosnjim *hrvatskim* i *srpskim* novcanim zavodima.
Matija Paravic
ravnatelj

T. VALENZUELA
Slikar
IZRADRA DOBRA UZ VEOMA NISKU CIJEN
ACONCAGUA
izmed Errázuriz i Colchagua

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas" —

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

Tintoreria-Lavanderia
ALFONSO PEUTAT
Jedina prava patentirana mastiona francusko-megjunarodna su 10 godina opstanka u ulici Chileé 955 izmed Valdivia y Santiago.
Naskoro na paru, kao sto i praonica, koju cu podignuti

Francuskog Vina
Marka MARPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Nakon malo evo ti skupa i oca Janka i majke Rozine, po treci put, po svoju kcer Petronilu. Sobom su donijeli zakljucak suda zagrebackoga, kojim se naregjuje, da ima Petronila biti predana roditeljima, do potrebe i intervencijom suda. Ali pobozne dumne nisu htjele da znadu za ikakvu odluku i za posredovanje suda, vec naprosto odbiju roditelje. Ovi s tim pismom pogju ravno na opcinu, moleci, d.ra Arneri-a, da on kao nacelnik intervenira. Ali on im odgovori, da kao nacelnik ne moze nista da ucini, vec da je to stvar suda.

Roditelji sutra dan pogju opet u manastir i htjednu da po naputku same Petronile na silu istu izvuku, pa kad ni s tim nisu uspjeli, obratili su se brzojavno zagrebackome sudu za pomoc. U vecer stize brzojavka od zagrebackoga suda korculanskumu, kojim odrjesito trazi, da Petronila bude predana roditeljima i da joj se priopci, da su odbiveni svi prigovori prikazani proti vec spomenutomu zakjucku. O ovomu je bila odmah obavjestena staresica samostana.

Po sudcevu pak nalogu imala su dva lijecnika da pregledaju Petronilu, koja je uslijed histericnih napadaja bila u postelji. Lijecnici i d.r Arneri kod pregledavanja rekose Petronili, da joj je uzaludno svako opiranje, *a ona im obeta, da ce hi poslusatti i jos ustanovi dan odlaska, kad se nada, da ce se potpuno oporaviti.*

Uprkos svega ovoga sto se je dogodilo?

Jesu li se dumne podlozile odluci sudbene vlasti? Ne samo da se nisu pokorile sudbenoj odluci, vec su ucinili, da sirota djevojka pogazi i podano obecanje d.r Arneru lijecnicima, pa isti dan nocu opremise ju s uciteljicom Bogovickom, koja nad njom imade veliku moc sugestije, te ih ukrcase u parabrod i uputise u bijeli svijet.

U Zagrebu ih vlasti zaustavise, a Petronila se je stala zabavljati, pisuci pisma

I mi smo primili jedno njezino pismo, u kome nam po nauku, sto je primila od dumana, nijece razna fakta i tvrdi, da je njezina volja da postane dumnom i da se je uciteljica Mika Bogovic vec vratila u Korculu, a sada da njezino pitanje visi kod suda. Evo ovako stvar stoji po najvjerodostojnijim vijestima.

Dozvolimo, da je sve onako, kako pripovijedaju dumne i kako po njihovu naputku tvrdi Petronila, ali kako je to, da se ni dumne ni Petronila ne podvrgose odredbi suda, kako to, da su one proti volji starih roditelja drzale kod sebe maloljetnu djevojku, jedinicu i nadu svojih roditelja? Kako je to, da uz svu intervenciju suda i uz obetanje djevojke, da ce se podvrci odluci suda i volji roditelja i da ce s njima putovati, bili su zavarani i sud i vjestaci i opcinski predstavnik i roditelji, a djevojka uklonjena imala se je zakloniti u strane krajeve? *Je li tim ispunjen uvjet poniznosti i poslusnosti na koji se djevojke obvezuju, kad stupaju a redovnicki stalis?*

Ali nas ne cudi ovako bezbozno i necovjecno postupanje dumna u Korculi, jer nije prvo, a ne ce, bojimo se, biti nii zadnje. I prije toga bile su one zarobile jednu drugu uciteljicu i kad je ona, sirota bez oca i majke, htjela da ce ici iz samostana, nisu joj dale, niti su se odazvale odrjesitoj brzojavnoj trazbi njezina brata koji je bio prisiljen na osobno pogje po nju i da ju silom odvede.

Tajna dvije godine, da su zarobile jednu drugu sirotu djevojcicu uz sve energicne …

skrbnika i uz sve to, sto je na ovaj slucaj bio upozoren i fratar Miskov.

Pricaju nam dobri poznavatelji cudnih prilika u onomu samostanu, da je nedavno jedna dumna, rogjena Korculanka, sa sebe svukla redovnicke haljine i objesila ih o vrata samostana, te se povratila svojoj kuci !!

Pa nije nije ni cudo, da se to u Korculi dogagja, gdje ljudi gledaju, kako pop javno na ulici, na trgu i u crkvi ljubaka s jednom golubicom, sto je ovoga ljeta bilo i objavljeno u gradu s plakatima prilijepljenim po zidovima. A zar je to cudo, kad na pr. bijeli fratar ogrli udatu zenu na crkvenim vratima, te ju ljubi da poljupci na daleko odjeknju?

Ali to sve i jos nnogo drugih slicnih a i gorih ne ce da vidi, da cuje i da znade dubrovacki biskup, dok najvecom spremnoscu upravlja okruznice na svoje dekanate, a ovi na podregjene svecenike, trazec svjeta i dogovora proti puckoj naprednoj stranci, koja, po njemu, «nastoji da okuzi neka sela onih dekanata svojim varavim obecanjima, jer su pogibeljna nacela njezina programa u pogledu vjere, morala, uzgoja i socijalnoga pitanja, pa zato pita ih za savjet, kako da se puku otvore oci i da ga se uvjeri o moralnoj materijalnoj pobelji njezinih razvratnih nacela»

Ali bi presvjetli mjesto takih okruznica pametnije uradio da se malo zamisli nad abnormalnim prilikama u svojoj biskupiji i da nastoji da se odazove pouci u evangjelju Matijinu gl. 12.: *«Ili usadite drvo dobro, rod njegov bitcedobar; ili usadite drvo zlo, i rod njegov zao bit ce; jer se po rodu drvo poznaje.* Ne da se poreci u biskupiji dubrovackoj imade mnogo gnjila.......

«Sloboda».

Iz Srpske stranke.

„Narodni List" javlja: Doznajemo da je dosadasnii upravni odbor Srpske stranke na Primorju demisionirao, a kao nova uprava konstituirao se je saborski klub srpskih zastupnika na dalmatinskom saboru. To je ucinjeno, da se izglade razmirice, koje su Srbe u Dalmaciji poslije zadnje skupstine podijelile u dva tabora. Van organizacije ostali su za sada samo Srbi iz Boke Kotorske, obzirom na svoje posebne prilike i vec postojecu posebnu organizaciju.

Talijansko sveuciliste.

Talijanski zastupnici stavise se u dodir sa njemackim prvacima glede osnove o talijanskom pravnom fakultetu u Becu. — Nijemci odgovorise, da oni ostaju na njihovom prvasnjem stanovistu te da se ne ce protiviti predlogu bude li i vlada zagovarala Trst kao sjediste fakultetu. Medjutim slovenski zastupnici kazu, da je talijanski fakultet u Becu na vrbi svirala, sve dok vlada ne stvori i u Ljubljani slovensko sveuciliste. Talijani pak nairjeravaju od vlade traziti da naredbenim putem dade otvoriti pravnicki fakultet u Becu dok se u zastupnickoj kuci poprimi dotcna osnova.

Takov korak sa strane vlade lako bi prihvatili Slovenci kao casus belli.

Savez hrvatskih glazbenika.

Clanovi kazalisnoga orkestra u Zagrebu kao i ostali tamosnji glazbenici odlucili su osnovati svoj staleski savez. - Radi toga odrzan je sastanak, na kojem je izabran odbor, koji imade da izradi nacrte pravila drustva, koje ce nositi ime „Savez hrvatskih glazbenika".

Istarski zast upalci protiv osudi.

Dr. Bogdan Medakovic kao bivsi predsjednik hrvatskog sabora dobio je iz Trsta ovo pismo:

„Presvijetli gospodine predsjednice!— Klub hrvatskih slovenskih zastupnika na istarskom zemaljskom saboru, sastao se danas po prvi put nakom proglasenja osude u veleizdajnickom procesu, pa dok s jedne strane izrazuje svoje udivljenje nad odvaznim drzanjem t. z. veleizdajnika tekom dugog procesa i nad pozrtvovnom i junackom obranom njihovih branitelja, s druge strane izrazuje duboku svoju zalost, sto je toliko cestitih rodoljuba palo zrtvom nesretnih nasih prilika samo za to, jer su zarko ljubili svoj rod i domovinu. Nek te neodvisne zrtve budu svima Hrvatima i Srbima poticalom, da jos jace uzljube mukotrpnu nasu domovinu Hrvatsku, te gojeci medjusobno bratstvo i slogu uzrade, da nam bude ta domovina cim prije slobodna i sretna. Primite izraz naseg dubokog postovenja".

Za odbor: Predsjednik Vjekoslav Spincic; Tajnik: Dr. Ivan Poscic".

Suc. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a naprose Austro Ugarskim drzavljanima avljam da ova banka direktno prenosi novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlingam. …

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST Via della Procuteria N. 6 p. ii. — TRST

Hotel I. razreda

… na stan putnike koji odlaze u Ameriku …

Osobna paz na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju

MESARNICA

Prodaje mesa na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Preprodavcima znatan popust
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zauzima se za namjestanje novca na prvu ukupizbu. Kupuje prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun
Pristojbe vrlo niske

— Pisarna Coichacua ug. Colloe. —

STIPIČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—

CIJENE OBICAJNE …

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

KROJACNICA

A SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, uz dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4. —
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodogaditelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Bozo Ujevic

—Aconcagua ugao Boliviana—
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerem. Najbolje sa…

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Srieđe
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 73 | Punta Arenas, na 11 Prosinca 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic

KAFANA I BILJAD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim podlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantiram solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Stramaci

Prave se u mojoj radionici. Vuna je na izbor kupaca. Cijene vrlo niske prama vrsnoci vune.
Narucbe se izvrsuju kroz 24 s. Jamci se dobra izradba.
JULE PERUZOVIC
Colchagua izmed Aconcagua Chiloe.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u liranа.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA

Za racun inozenskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:

Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) **tenzija, Aguarraz, sagova i cilima, civacih sprojeva** (na ruku i nogu) **satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlesttitom soku, konserva raznovrsnih.**

A. M. ARENTSEN

Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradjenje. Alata za drvoce, zidare, postolare i d. t. Stakala svake vrsti. Papira za popljivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Dalmatinski seljaci u Becu.

Dne 26. o. mj. dalmatinski seljaci iz spljetske okolice- kako „Hrv. Korr." javlja iz demo. kratskih krugova bili su od zastprof. Masarika i d.ra Tresica pod vodstvom d.ra Smodaake i dr. Tartaglie prevedeni raznim resortnim ministrima, kojima su izrucili spomenicu o rijesenju kmetskog pitanja u splitskom kotaru. Prama „Hrv. Korr." deputaciju je primio ministar poljodjeljstva u njegovu privatnom stanu i to u sobi u kojoj se je zadrzavao radi bolesti- Iza kako je ministru bio razjasnjen razlog radi kojeg su ga pohodili odvratio je minitar poljodjelstva prof. Braf, da je njemu seljacko pitanje u Dalmaciji dobro poznato- te je izricito izjavio, da on u pokretu za rijesenjem ovog poseljake i zemlju vaznog pitanja ne vidi nikakvi umjetni radikalni pokret, nego naprotiv je za nj kmetsko pitanje, jedno socijalno pitanje, koje treba rijesiti sto prije, da se pomogne zemlji i seljacima. Prof. Braf je obecao dalje deputaciji, da ce on ovom pitanju posvetiti najozbiljniju paznju, a za slucaj da on odstupi sa sadasnjeg mjesta, da će njegovom nasljedniku zivo preporucit rijesenje kmetskog pitanja u Dalmaciji. Kod ministra unutrasnjih posala baruna Haerdtla deputacija je takoder iznijela njezine zelje. Barun Haerdtl je izjavio da, premda kmetsko pitanje ne spada strogo u njegov djelokrug, ipak mu je dobro poznato, a on osobno da shvaca vaznost njegovu i obecao je deputaciji, da ce i vlada poraditi sve da dode u susret seljackim zeljama. Sto se pak tice njegove osobe, to je ministar Haerdtl izjavio, da ce on posredovati kod vlade, da se ovo pitanje rijesi sto prije. Dok je deputacija razgovarala sa ministrom unutrnjih posala, priduzio se je istoj i zast. Biankini. Iza toga otisla je deputacija u ministra financija viteza Dr. Biliuskoga, koji se je pozabavio sa financiranjem cijele stvari. Od ministra financija cula je deputacija, da je i njemu poznato kmetsko pitanje u cijeloj Dalmaciji, tim vise sto on svaku godinu dolazi u Dalmaciju, gdje je na licu mjesta imao prigode baviti se sa ovim pitanjem. Kako je ministarstvo financija zadnja istanca, kojoj ce doticna osnova za rijesenje ovog pitanj biti podastrto, to je dr. Biliuskoga izjavio na zadovoljstvo deputacije da on predlozenom mu predlogu glede novaca ne ce staviti nikakvih zaprijeka.

Proti istraznom zatvoru.

Osudenih Srba predali su branitelji predsjednistvu zagrebackog sudbenog stola molbu da se dokine istrazni zatvor.

Madzarska agrarna banka u Bosni.

„Sarajevoer Tagblattu" brzojavljaju iz Beca, da „Madzarska agrarna banka" kani ostavit Sarajevo, buduc nema izgleda, da bi buduci bosanski sabor potvrdio njezina privilegija, sto ih je dobila od zajednickog ministra financija baruna Burijana. Ipak ce ostat u Sarajevu jedan odio budimpestanske komercijalne banke.

Medju Srbima u Bosni opaza se zivo kretanje u svrhu izborne organizacije. Drze se pouzdani sastanci i radi se na sve strane kako bi ih proglasenje ustava i raspis saborskih izbora nasao sto pripravnijim. Tako je nedavno odrzan u Mostaru okruzni sastanak, na kom je izabran okruzni odbor. Nadalje obdrzavao se slican sastanak i u Sarajevu a u najskorije vrljeme prirede ce se u Travniku i u Banjaluci.

Hrvatski dom u Zemunu.

Zemun spada medu najizlozenije tacke uase mile domovine, jer je porast njemackoga zivlja tako ogroman, da je obilja ugrozen i opstanak urodjenicima. Da bi se oduprlo toj njemacko najezdi tamosnji rodoljubi zacese sakupljati milodare sirom hrvatskih zemalja, kako bi se tamo sagradio „Hrvatski dom", koji bi skupljao u svoju sredinu sve onamosnje Hrvate. U toj su namisli sjajno uspjeli, jer vec do danas sakupise oko 24,000 K-te se misli vec slijedece godine zapoceti radnju.

Hrvatsko sveuciliste u Chicagu.

„Sloven" koji izlazi u Chicagu na ceriri slovenska jezika javlja osobito zanimljivu vijest, po kojoj da se u Chicagu ustanovio narodni hrvatski odbor komu je svrha sabirati prinose za osnutak cisto hrvatskoga sveucilista u Chicagu. Svota z to sveuciliste imala bi dosegnut barem do 500.000 K.

Kako se popovi zene.

Svatko, tko uci za svecenika, mora, prije nego ce da ga zarede, priseci, da ce ziviti djevicanski, tj, da zene nece ni zaželiti. Zato onda dobije dobro jesti i piti i velike casti i bezbrizan zivot do smrti. Ali kad je covjek dobro jeo i pio, hoce mu se i zene, pa tako se i nasi popovi upravo bestidno otimaju za zene i djevojke. Al da ce si pop i po novinama zenu traziti, toga nismo vjerovali dok nismo u „Hrvatskom Pravu" (francovom listu) nasli ovaj oglas: **Gospodicna** mlada, zdrava, inteligentna, krasna pojava, ugodnovanjstine, ciste, neokaljane pro-

Slijedi na 4 strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđja — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. - Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*— Telefon br. 73 — Casilla 84

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulia i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednja vrijem preustrojen neprekinutim i dugim godvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava grefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Tabat

Telefon Br. 155

Likvidacija

Posto selim iz Punta Arenas rasprodajem uz obaljenu cijenu sve predmete srebrene i zlatne moje urarnice.

D. Depolo

Austrijski spijuni u Argentini

Da se Austrija, danasnjeg oblika, drzi jos na nogama samo pomocu dobro organiziranih, jakih ceta spijuna, to je svakomu od nas poznato; ali da ce nas ti austrijski spijuni i u slobodnoj Americi zanovetati, to mnogi ne ce vjerovati. Mi cemo su par rijeci dokazati, da je taman tako!

Tko od nas ne znade za «Materinsku Rijec» sto izlazi u Rosariju u Argentini. ? Ima li jednog izmed nas, da mu nije omilila? Ima li jednog izmed nas, koji se ne veseli dolasku postarskog parobroda, koji ce nam tu nasu milijenicu donijeti, da potanko saznademo, sto se u nasoj tuznoj domovini zbiva?

Ne! Nema ni za lijek jednoga!

I to nije samo kod nas u Punta Arenas; tako je u svoj Juznoj Americi, gdje «Mat. Rijec» dopire.

Austrijski vlastodrsci, po svojim vanjskim spijunima, za sve to znadu i uprli su svim silama, da «Mat. Rijec» uniste. Znadu oni vrlo dobro, da nasem prostom norodu jos nije strah ujeran s lom bajuneta u domovini iz kosti izasao, uvjereni su i o tom, ako navrijeme ne zavrnu vratom «Mat Rijeci», da bi onaj strah brzo bio lako istisnut. Za to su se on pozurili, da «Mat. Rijeci» sataru. Nasli su podobnog spijuna u nasem covjeku u u Rosariju, po cijim je iskazima «M. R.» optuzena sa veleizdaje, anti-monarkizma i ateizma!

To je javio jedan odlicni nas zastupnik «Mat. Rijeci».

Isti spijun upravio je ovih dana nekakov proglas na Dalmatince, Hrvate i Slavene, u kojim ih pozivlje da otvore oci, pa da uskrate svaku potporu «Mat. Rijeci» «Domovina» a i nekolicina nasih rodoljuba primila je takav proglas. Kao sto obicno spijuni rade, ne zna se ni gdje je stampan, ni kada, ni koga je sastavio. U njemu se nastoji prikazati ljude na upravi «Mater. Rijeci» prostim lopovima, a koledar «Jeku» kojom ce se prodiriti nas narod u Juznoj Americi, nazivlje se svinjarijom i prostom spekulacijom, da ljudi «M. R.» napune svoje dzepove.

Tu se bezobrazno pozivlje nas narod da ne baca novce u taman za takovo poduzece.

Nasa dobra majka Austrija i njezini vjerni sinovi, koji su nam cinili ostaviti kucni prag i nagnali nas, da se potucamo po svijetu od nemila do nedraga odjednom su se eto poceli brinuti i za nas: boli ih da ne potrosimo uzalud koju pecu za «Mat. Rijec» i «Jeku», a kod kuce su nam oteli sve, sto smo posjedovali,

Posto nasa naseobina znade cijeniti zasluge «Mat. Rijeci», a po svojim drustvima je dokazala, koliko drzi do koledara «Jeke ovo malo redaka napisali smo namjerom ne da branimo «Mat. Rijec» od spijuna, nego za to da svak doznade, kako joj spijuni rade o glavi: to je dosta da je svak jos bolje pripomoze.

Jedan "zanimljiv" dokumenat

Sarajevska «Srpska Rijec» pod gornjim naslovom donosi nekakovu vrstu proglasa, sto su nekakovi «revolucionarci» upravili svim vigjenjim Srbima u Bosni-Hercegovini.

«Srpska Rijec» izvodi, da bi ovaki spijunski sumpor i salitra mogao sluziti lako za fabrikaciju baruta za «veleizdajnicke» procese, kako sto se na isti nacin dogodilo u Hrvatskoj.

Evo tog „«zanimljivog» dokumenta:

Apelujemo uz to ultimatum predlazemo za dolje sledece:

Brate srbine Vama je dobro poznato da Austrija sve slovene uzasno gnjeci i nadnama provodi najzesci apsolutizam svakome pogledu. — Sto ni jedna druga drzava u Evropi to neradi sa drugijem narodom. pa evo jos do sada niko se ne nadje iz koje bilo narodnosti Slovenske da se digne u kakome bilo obliku protiv ovoga ne prijatelja, sto vrsi nadnama despotizam.— Mi sloveni milost trazimo skrstenije ruku a neprijatelji krosto vecu slobodu dobiva da nas terorise, — a osobito nas Srbe.— Mi Srbi najvise trpimo austrijanske nepravde i osjecamo sve nepravde koje Austrija nad nama vrsi. — Nemozemo vise srcu odoljeti, da ove nepravde gledamo, na temelju toga. — Naske nekolicina stvorili smo jednu Revolucionarnu zavjeru. Do sada naske ima zavjerenika puno n znamo ni mi sami koliko nas ima u Bosni i Hercegovini. — Nasa je izvrsujuca duznost, da ubijamo vlastodrsce po Bosni i Hercegovini i da provodimo ta inju agitaciju za dragovoljce za Srbiju. — Mi smo se najprvo za ovu stvar obratili za upute u Biograd na neka zvanicna lica, pa smo odnji dobili upute kako cemo da radimo i kako cemo otpoceti.—Posto je ovo skopcano sa dosta velikijem troskovima a mi toga svega nemamo, radi toga mismo izabrali naske nekoliko imucnije trgovaca da se na Vas obratimo za pomoc u svrhu ove stvari.

— Mi kazemo to kada mi stavljamo, nase zivote na kocku mozete i Vi nama pruziti novcanu pomoc. — U vaku vaznu stvar koja ce vrijediti cijelome Srpstvu. — Mi smo prinuzdeni da vaske uporezujemo po Vasoj mogucnosti.— Evo na vaske gazda X. Y.

250 forinti. — Ovako ce pismo dobiti i drugi trgovci u mjestu a neki su dobili. — A takodjer dobice po cijeloj Bosni i Hercegovini. — Ova je stvar skopcana sa Vasim zivotom i smrti. — Ako Vi ovaj zahtjev nebi udovoljili Vi ce te biti ubiti od strane zavjerenika. — Ako se Vi na ovo pismo zacudite isto bicete ubiti. — Kakvim god sredstvom pokusate naci izraz tome bice Vam uzalud izgubice te glavu. — Samo jedan jedini izlaz imate a to je, da zahtjev ispunite ako volite da zivite.

— Nemojte sumnjati da je ovo kakva podvala od strane vlasti to nemojte, da zamislјate ta Vas miso moze navesti, da pltite zivotom, nego samo ispunite ovaj zahtjev tako mozete, da ostanete mirni. — Ovaj novac imate da donesete za pet dana od dane kada pismo ovo dobijete isto donesitega kod taraba duhanske fabrike sa polja od istocne strane na kojoj tarabi nadjete dva poteza od crvene olovke uz onu tarabu ima Rupa od tarabe pedal i pokrita sa busom zemlje Bus podignite pa novac unutra ostavite pa bus opet napravite kako je bijo. — Onda napravite jedan krst sa kredom na istoj tarabi.

Zakljuceno od strane Revolujionarni zavjerenika.

U mjestu Banjaluka.

KRONIKA

Vatrogasne vijesti

Hrvat. vatrog. dobrov. drustvo br. 4.

Clanovi «Hrvatskog dob ovoljnog vatrogasnog drustva drzali su u utorak glavni godisnji sastanak na komu je bio procitan tajnikov izvjestaj o radu, stanju i napretku drustva kroz godinu 1909. Na istomu su bile podijeljene nagrade vatrogascima, koji su udovoljili propisima pravilnika kroz cetiri godine sluzbozanja i izabrato novo upraviteljstvo za godinu 1910.

Znak nagrade (crvena vrpca, koju dobrovoljac nosi na lijevoj ruci i koja u slijedecim cetverogjima sacini hrvatsku trobojku) bi podijeljen ovim dobrovoljcima:

G. Ivanu Violicu,
G. Ivanu Blazani,
G, Petru Kovacicu,
G. Antonu Kusanovicu.

Nakon podijeljenih nagrada preslo se na izbor upraviteljstva za dojducu godinu. Jednodusno su bila izabrata ova gospoda:

Gosp. Ivan Sekul, ravnatel;
» Juraj Jordan, satnik;
» Ivan Sapunar, nadporucnik
» Ivan Violic, porucnik
» Juraj Zmirak, pobocnik
» Marko Bizaca, tajnik
» Andrija Juricic blagajnik.

Pregledaocima racuna izabralo se gg. S. J. Paravica, Petra Gasica i Ivana Blazinu, a casnim sudcima; gg. Simun Macan, Ivan Petrovic i Petar Kovacic.

Odaslanikom vrhovnog casnog suda bi imenovan dosadanji upravitelj gosp. Matija Paravic.

Glasovanje je slijedilo uzornom slogom Kod istog je gosp. Ivan Blazina otklonio cast porucnika, na sto je bio odabran drugi, kako smo kazali.

Osim toga su odusevljeni dobrovoljci, kao priznanje za cetverogodisnji rad upravitelju gosp. M. Paravicu odlucili pokloniti zltani privjesak za sat sa vatrogasnim znakovima. Dobrovoljni doprinosi bili su odmah sakupljeni.

Vatrogasno drustvo Magallanes br. 1.

Gosp. Dr. Navarro, direktor
« G. J. Jones, kapetan
« L. Feller, nadporucnik
« P. L. Ballester, porucnik
« E. Wahlen, tajnik
« C. Arletti, pobocnik
« Ivan Sekul, blagajnik
« I. Bargetto, strazmestar 1.
« J. Cordaro, « 2.

Odaslanik vrhovnog casnog suda gosp. Romul Correa.

Chilensko dobr. vatrog. drustvo. br. 2

Uprava za god: 1910.
Gosp. Camilo Felíu H., direktor;

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

« Nibaldo Sanhueza, kapetan;
« Henrik Bucksbaum, nadporucnik;
« Vilim Wells, porucnik
« Vjekoslav Barrera, tajnik
« Karlo Muñoz, pobocnik
« Ivan Yanez, blagajnik
Odaslanik vrhovnog casnog suda: Evgenije Renjifo

Njemacko vatr. dobr. drustvo br. 8

Uprava za god 1910.
Gosp. Juraj Schutz; direktor
« Fritz Misol, kapetan
« Karlo Frezenaar, tajnik
« Josip Bilz, blagajnik
« Pavao Mulach, nadporucnik
« Karlo Strauss, porucnik
« Ivan Borchers, pobocnik
« Bruno Voullieme, strazmestar 1.
« Hans Kaiser strazmetar 2.
Odasanik vrhovnog casnog suda: G. Pavao Mulach

Francusko vatrogasno drustvo br. 5.

Za dojelucu god. 1910. izabralo je drustvo gornjeg imena ovo upraviteljstvo:
Direktor, Ernest Detaille;
Kapetan, Albert Margas,
Tajnik, Stanislav Augier;
Blagajnik, Henrik Feller;
Nad porucnik, Franjo Montagné;
Porucnik, Julij Perriere;
Pobocnik, Alfonso Peutat;
Strazmestar 1. Franjo Depetris;
« 2. Karlo Lemaitre.

Sudbena istraga.

Protiv cinovnika civilnog registra, o komu smo pisali u proslom broju, zametnuta je sudbena istraga, na tuzbu gosp. Julija Ursica.

O ispatku iste obznaniti cemo nase naseljenike netom se dovrsi.

RAZNO

Duzina ljudskoga vijeka.

Poznato je, da duzina ljudskoga vijeka posljednih 25 godina raste u svim kulturnim drzavama. U nasoj je monarkiji pao postotak umiranja od 32 na 29 a u Holandiji od 21 na 9. Ovom poboljsanju mnogo je doprinijelo higjensko nastojanje, a ponajvecma cijepljenje. Velik materijal za ovo pitanje imamo da zahvalimo osiguravajucim drustvima, koja imaju prilicne zasluge za konstatiranje ovoga fakta. Danas je vec tocno izracunano, da se onaj covjek, koji je prevalio 30. godinu, moze s nekom pouzdanoscu nadati, da ce prevaliti i 60. Najstariji covjek do sada bio je neki englez, koji je zivio od g. 1501. do 1670. Prigodom jedne sudbene rasprave dosao je on na sud s nekoliko sinova, koji su svi vec odavna presli 100 godina. Na duzinu vijeka utjecu na prvom mjestu dvije stvari: hereditarnost i zivotne navike. Najbolje je za djecu, kad im otac pri porodu nije mladji od 25 i nije stariji od 40 godina, a mati nije presla 35. godinu. Ni tezina tijela nije bez utjecaja. Ko se u mladosti moze podiciti velikom tezinom, taj redovno ne sadrzava tu tezinu predugo. Debeljaci ne nose u sebi mnogo otporne snage proti kojekakvim bolestima. — Osim toga vrlo je vazan zivcani sustav covjekov. Veli se, da covjek nije tako star, kako kazuju njegove zile i nervi. Mnogo se manje ljudi razboljeva radi prevelikoga rada, nego radi — prevelikoga uzitka. Mnogo utjece na zivot i stalez, Od svih ljudi, koji se zabavljaju dusevnim radom, najveci izgled na dug zivot imaju *evangelicki svecenici*. Kod njih se najljepse razabire, kako brak produzuje zivot. Isto tako djeluje na dugovjecnost zivovanje na ladanju. Kod bogatijih ljudi skracuje se zivot neradom. Sto bude vise imali veselja na rad to ce duze ziajeti. Alkohol i duhan pravi su otrovi, ali je ipak konstatovano, da duhandzije — ako ne puse previse — mogu vrlo dugo zivjeti, pa im umjereni uzitak duhana mozda cak i produzuje zivot.

Pet generacija pod istim krovom.

Bez sumnje nije nista obicno vidjeti pod istim krovom pet generacija i pet majka, koje „logickim redom" potjecu od istoga plemena. Redaktor pariskoga „Matina" nasao je ovakav fenomen u Vendeji. Kad to covjek cita, cini mu se kao da drzi u rukama poglavlje biblijske geneze. Jedna zena, koja se udala od 16 godina imala je u 17. vec kcer; ova se kci udala sa 17 godina, a kcer dobila sa 19. Isto tako i unuka, pa i praunuka. Sve cetiri majke danas su zive. Majci je 27 godina, baki 46, prabaki 68. Nije nemoguce, da ce potonja dozivjeti jos jednu generaciju. Ako se naime najmladja curica ove blagoslovjene porodice, kojoj je danas 6 godina uda u 17. godini, mogla bi imati dijete, kad ona prababa navrsi 95. godina. U tom bi slucaju casna starica mogla izreci onu poznatu krilaticu: „kcerko, reci kceri tvoje kcerke, da kci njene kceri place!"

Svjetska ljetina psenice.

Prema racunima posebnih strucnjaka sakupiti ce se nastajne poljodjelske godine 1909-10. u citavom svijetu oko 425.000 tisuca „*quartersa*" psenice. (Engleska mjera „quarter" iznosi 2.64 hektolitra). I to poimence u Evropi:

u Austriji	6.500	tis.	quart.
„ Ugarskoj	16.000	„	„
„ Belgiji	2.000	„	„
„ Bugarskoj	500	„	„
„ Danskoj	500	„	„
„ Franceskoj	41.000	„	„
„ Njemackoj	16.000	„	„
„ Grckoj	700	„	„
„ Nizozemskoj	600	„	„
„ Italiji	50.000	„	„
„ Portugalskoj	500	„	„
„ Rumunjskoj	10.000	„	„
„ Rusiji	76.000	„	„
„ Srbiji	2.000	„	„
„ Spanjolskoj	13.000	„	„
„ Svedskoj	700	„	„
„ Svajcarskoj	500	„	„
„ Turskoj	5.000	„	„
„ Engleskoj	8.000	„	„
„ ostalim zemlj.	3.000	„	„
Ukupno	228.500	„	„

U zemljama izvan Evrope:

u Algeriji	4.000	tis.	quart.
„ Tunisi	1.000	„	„
„ Egiptu	1.500	„	„
„ Argentini	20.000	„	„
„ Austriliji	20.000	„	„
„ Maloj Aziji	4.500	„	„
„ Kanadi	17.000	„	„
„ Chile	2.500	„	„
„ Indijama	36.000	„	„
„ Persiji	3.000	„	„
„ Siriji	4.000	„	„
„ Am. Sav. Drz.	88.000	„	„
„ Uruguaya	1.000	„	„
„ Meksiku	1.000	„	„
„ Japanu	3.000	„	„
Ukupno	196.500	„	„

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

Banco de Magallanes
Ovaj novcani zavod oprema novce u sve gradove i sela HRVATSKE, SLAVONIJE, DALMACIJE, BOSNE, HERCEGOVINE i ISTRE, UZ NAJKORISUJE UVJETE.
U savezu je sa *svim* onamosnjim *hrvatskim* i *srpskim* novcanim zavodima.
Matija Paravic
ravnatelj

T. VALENZUELA
Slikar
IZRADRA DOBRA UZ VEOMA NISKU CIJEN
ACONCAGUA
izmed Errázuriz i Colchagua

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas" —

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

Tintoreria-Lavanderia
ALFONSO PEUTAT
Jedina prava patentirana mastiona francusko-megjunarodna su 10 godina opstanka u ulici Chileé 955 izmed Valdivia y Santiago.
Naskoro na paru, kao sto i praonica, koju cu podignuti

Francuskog Vina
Marka MARPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*
ENGLESKA RUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **no ciene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

losti, sa jamstvom takove buducnosti, vjesta kuhanju, moze dobiti mjesto gardaaice kod zupnika. Za osiguaanje njezine buducnosti ika zupnikove smrti, dobiva odmah s nastupom mjesta stedionicku uloznicu na dvije hiljade kruna, k tomu svake godine stedionicki ulosak od dvije stotine kruna i podpunu obskrbu.

Ponude sa slikom upraviti na uprava "Hrvatskog Prava", pod naslovom: Osigurana buducnost".

Zasto onda ne pristanu popovi radjena naprednjacki zahtjev, da se dokine zabrana zenidbe popova? Zar to nije bolje, nego ovako bestidno zvati djevojke, Gospodicne na — bludnost!

Madzari o Supilu.

Kosutov sluzbeni organ „Budapest" donosi clanak pod naslovom „Supilo" iz kojeg vadimo slijedece: „Domisljati Supilo hoce da stvori trializam. U svojim pustolovnim pokusajima polucio je najveci rekord tako da se dosele njegova bezobzirna mrznja prama Madzarima i nije pokazala u vecoj mjeri. Premda je na tom polju dosele pokazao lijepih uspieha to ipak svaka njegova misao podudara se sa izdajstvom onih Hrvata, koje su uz pravoslavne nedavno osudili u Zagrebu. Pred Irijalnom zadrhtao je i vodja krscanskih socijala. Medjutim n tko ne vjeru, je, da ce Supilo odustati od svoje zamisli, jer ga je Gessmann odbio (protivnicke novine iznose, da je Supilo garantirao Gessmanu, da ce ga u pitanju ostvarenja trijalizma slijediti cijela koalicija). Ako mozda i nije istina, kako se je u Becu i Pesti hvalio — da ga cijela koalicija slijedi. nu svakako ce naci drugova i u Zagrebu i u Becu, gdje se vec odavna fabricira trializam. U Becu i velikonjemci i narodnosti misle, da bi trijalizam bio njima koristna stvar. — Nadalje „Budapest" pozivlje drzavno odvjetnistvo, da ovo u ime drzavnih interesa ureduje protiv Supila jer pise — „uzimamo da Supilo nije nasao ortaka, za to ipak njegova namjera nije manje zlocinacka i atentati protiv drzave jednako su velik zlocin pa uspjeli ili ne".

Berba u Istri.

U Istri berba se dovrsila. Ona je srednje vrsti, gdje ni e bilo tuce. A gdje je tukla tuca i gdje su uni steni vinogra ii, do bilo se vrlo malo grozdja. Porad nestalnog i kisovitog vremena nije grozdje moglo posvud dobro sazreti, pa ne ce u dobrim mjestima biti vino dobro, kao lonske godine. Bilo grozdje posvud je dobro sazrelo. Cinna mosta i ove je godine na nekim mjestima vrlo rijetka.

Desertiranje u Ugarskoj.

O azio se, da se u Ugarskoj najvise dezertiralo iz vojne sluzbe. Sad su oblasti dosle u trag kako su unovaceni momci odilazili. Agenti su im davali krive putnice za Ameriku. Preoblacili su se onda u popove, pa su su vodili Ugarske prostore. Kad su momci dosli u Gahciju, sjedali su na zeljeznicu i odilazili u Ameriku I preobuceni kao cigani isli su momci preko granice, a onda u Ameriku. Sad je kontrola veca, pa drze, da se to vise ne ce moci u velikoj mjeri dogadjati.

Slavljenje „veleizdajnika".

Ova 22 Srbina, koja su bila rijesena od optuzbe s „veleizdaje", pustena su kuci. Pa makar koliko se je vlada i drzavni odvjetnik mucio tecajem cijele ove parnice, da zastrasi narod, nije ipak uspio u svojem grdnom naumu. Narod je odmah razumio, da su svi oni Srbi na pravdu Boga dovedeni na optuzenicku klupu, samo da se narod prestrasi, pa da nas tako nasi dusmani mogu bolje ujarmiti.

Ali hrvatsko-srpska koalicija bila je tu, koja je na braniku domovine sokolila narod, dovikujuc mu svojim odvaznim drzanjem, da se nicesa ne strasi, da ustraje u borbi, i da pravica mora pobijediti. I citavu je godinu trajao veleizdajnicki proces, citavu godinu je na nasoj norodnoj dusi lezao silan teret radi bojazni za ono 53 ljudskih zivota, kojima su neprijatelji htjeli zastrasiti narod. Sa svih strana domovine neprestano su letjeli izrazi simpatije i priznanje onim srpskim mucenicima.

Pa ni iz ove tudjine, ni mi se nijesmo oglusili; sa protestom u Buenos-Airesu i Punta Arenas i putem ove novine, neprestano smo davali odjeka nasemu srcu, da zahvalimo onoj 53. brace Srba, mucen ka za svete ideale nase domovine. A citatelji Materinske Pijeci sa svih, ma i najudaljenijih strana Juzne Amerike, sjetili su se brace-veleizdajnika sa obilatim milodarima, sakupivsi do sada svotu od preko dvije hiljade peca, sto purem nase novine, sto u Punta Arenas, da utru suze njihovim obiteljima, koje su morale ostati bez hranitelja.

A sada, kada su ona dvadeset i dvojica putena na slobodu, po cijeloj Hrvatskoj i Slavoniji, kudgod prolaze, svugdje su docekivani s velikim slavljem, to najbolje dokazuje, kako je narod razumio njihovo mucenistvo. A istodobno dok docekuje oslobodjene, ne moze ucinti s manjim, a da se i onih, koji su jos zarobljeni, ne sjeti, pak se izrazuje s njima solidarnim.

Da jer ako us Pribicevic i drugi zlocinci i veleizdajnici, eh, onda je citav nas narod takav onda bi trebala austro madzarska vlada, da citav nas hrvatski ili srpski narod zatvori, jer svaki od nas ljubi svoju domovinu i zeli njezino oslobodjenje; a sada, nakon ovog „veleizdajnickog" procesa, u mnog , mnogo vecoj mjeri.

(Iz «Mar. Rije i»)

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Bozo Ujevic

—Aconcagua ugao Boliviana—
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerem. No boje se.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

DISPONIBLE

FOTOGRAFIA

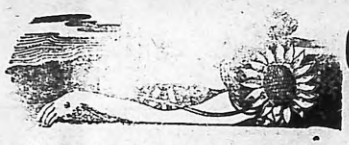

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici a osobe Austro Ugarskim drzavljanima javljam da ova banka direktno cprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u lirama sterlinama po lekucoj Londonskoi vrednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

R. S. 7 Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST

Hotel I° razreda

Preporuca na stanovnike koji odlaze u Ameriku i koji se vracaju.

Osobita paznja na putnike pri ukrcavanju i izkrcavanju.

MESARNICA

Prodaje tresnje na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Preporucamo znatan popust.
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namiestanje novca na prvu ukonjizbu, kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tudji racun.
Pristoji vrlo niske

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug

— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

KROJACNICA

A SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

DISPONIBLE

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 74 | Punta Arenas, na 22 Prosinca 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic

KAFANA I BILJAD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 808 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tij-stenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo. Posluga na kucu.

Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic

„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog e egantnog pokucestva; garantiran solidna izradba. Sjajni i pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

JOSIP RADOSEVIC

Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom uciliStu kraljevine Dalmacije u Zadru.

Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog **zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu».** Pristojbe **opreme veoma niske.**

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA

Za racun inozenskih kuca prodajem uz obalene cijene slijedece predmete:

Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) **tezulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih sprojeva** (na ruku i nogu) **satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.**

A. M. ARENTSEN

Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK

otonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkoho a i 500 sandu a jeftinih likera.

kuc dobro obskrbljena najbolj n i jeftinom trgovinom.

ŽELJEZARIJA

N. FORETIĆ

Ulica Roca, naprotiv ke Punta renas

Svakovrsnih artikela potreb o za grad enje Alata za drvo ce, zidare, postolare i d. t. Stakala s ake vrsti. Papira za lope jv je. Mramora u pločama od 150x100x002

Novost! Plata za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.

Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.

Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ

Ulica Ñuble kraj mos a

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Nova veleizdaja

Beogradska «Politika» pod naslovom «Nova veleizdaja» javlja, da se sprema novi «veleizdajnicki proces» proti Srba u Dalmaciji. Ulogu Nastica preuzeo je njegov drug poznati agent beckog ministarstva spoljnih poslova Cvetko Frtunic, samozvani «Ljud Fortuna», clan beckog arbanaskog komiteta. On se vise od mjesec dana bavio u Novom Sadu, kamo je narocito poslan bio iz Beca. Tu je pokusao da dodje u dodir sa nekim uglednijim Srbima, ali je svuda odgurnut, jer se za njegovo ime znalo, prije no sto se i pojavio. Onima, koji su bili u prilici, da ga moraju cuti, Frtunic je tumacio svoje bavljenje u Novom Sadu, ali svakome drugacije

Frtunica je medjutim prije nekoliko dana iznenadno nestalo iz Novog Sada, otputovao je u Dalmaciju. Jedno pismo, koje je na Frtunicevu adresu u Novi Sad poslano iz Beca, a slucajno palo u druge ruke, otkriva njegovu misiju u Dalmaciji. To je pismo poznati, dr. Pekm zi, tako isto agenat beckog ministarstva spoljnih posluxa i «clan arbanask g ko mitea». On naredjuje Frtunicu da otputuje u Dalmaciju i da tamo dodje u vezu sa srpskim prvacima, pa da onda postupa «po uputama, koje su mu ranije dane»

Na kr ju pisma d.a Pekme za prepuruc uje Frtunicu, da mu sve izvjestaje salje na adre u: VII. Piaristengasse 27. Wien

Jos prosle zime, za vrijeme zapl ta becki, pestanski a neki zlobrebacki listovi denuncirali su Srbe Dalmatince, da stoje u zavjerenickim svezama sa «veleizdajnicima» iz Hrvatske i sa Beogradom. Sada poslije godinu dana klevetanja u Becu misle, da je doslo vrijeme, da se te klevete iznesu pred sud kao optuzba protiv dalmatinskih Srba.....

Justh za mir Hrvatskom.

«Novosti» imadu iz Peste b zojavnu vijest, da se je u kubu neodvisne stranke predsjednik madzarskog sabora Justh ovako izjavio:

«Nasu narodnu politiku valja izmjeniti jer se na dosadasnji nacin neda nista postici. Ses deset dmasi uvjek su jasili na su premaciji Madzara, prignjetavajuci narodnosti, te su na taj nacin otudjili narodnosti od nas.

Sukob's Hrvatskom—nastavio je Justh—takodjer su izazvali 67-asi. Njihov je Szterényi tvorac nesretne zeljeznicarske pragmatike, a grof Andrassy najvise je agitirao u ministarskom vijecu, da se pragmatika ne smije podniposto modificirati. Tako su 67 asi izazvali borbu izmedju nas i Hrvata, koja je sasma pokvarila sporazum zapocet rijeckom rezolucijom, i koji je u poznatoj izjavi biskupa Drohobeckoga dosao do izrazaja. Mi ih na tom polju ne smijemo slijediti, te moramo ici za tim, da uspostavimo mir i dobre odnosaje i s Hrvatima i s narodnostima."

Na ovu je izjavu «Obzor» donio demente, docim su «Novosti» i nadalje ostale kod svoje tvrdnje izjavljujuci da su gornju vijest dobile od madz novinara Perczela, koji je spomenute rijeci cuo na svoje usi.

Sjednica koalicije.

Tu skoro obdrzavala se je sjednica hrvatsko-srpske koalicije. Raspravljalo se o ucestalom rastjerivanju skupstina i pouzdanih sastanaka, te o ostalim nasiljima sadasnjeg rezima u Hrvatskoj. Zakljuc en je saziv plenuma koalicije u Osijek.

Izbori u Hrvatskoji

«Hrvatskoj Sloboda» sa velikom sigurnoscu doznaje, da je vlad zatrazila od svih izbornih kotara izvjesce, kol ko je u pojedinom kotaru izbornika i kako se vrstaju po vjeri i narodnosti. Svakako je ecito da se ozbiljno pomislja na nove izbore za hrvat-ki sabor, pa i nedavna imenovanja i premjestanja politicnih cinovnika mogu biti s ovim u uzoj svezi.

Cudan san vladike Nikamora.

Iz Beograda brzojavljaju, kako je vladika Nikanor obavijestio svoje d ugove o svom cudnom snu, kog on tumaci kao «bozije objavljenje». Sanjao je, da je u Beogradu buknuo prevrat i da su se narod i vojska podijelili u dva tab ra. Jedni su htjeli za kralji prince Aleksandra, a drugi Djordja, na napokon je sa Nikanorov predlog Djordje izabran za kralja. K tomu mu se prikaze u snu Bog, koji je izrazio s oje nezadovanje radi promjene nasliedstva na prijestolju i zjavio, da ce Srbija samo onda biti dostojna bozije milosti ako opet uspostavi pravo prvorodenja. Tu objavu pripocio je sarcoradikalni zastupnik parok Minic vladi, koja je povela i-tragu, a ova ce valjda svr-iti umirovljenjem Nikarovim. «Zvono» pise, da su u taj komplot umijesani i neki casnici niske posade.

Uspjeh „Trenka" u Becu.

„Pokret" ima iz Beca slijedeci bazojav: Albinijev „Barun Trenk" sjajno uspio. Morao se je opetovati seksret II. cina i duet istog cina. Nadvojvoda Leopold Salvator i nadvojvodkinja Bianca odlikovahu Albinija vijencima. U kazalistu i pred kazalistem velike ovacije".

Raskol u „Hrvatskoj stranci"

„Hrvatska" dobija iz Splita dopis po komu je nacelnik i predsjednik „Hrv. Stranke" Dr. Vicko Mihaljevic pr mio od zastupnika don F. Ivanisevica pismo u kojem mu kao presjedniku stranke javlja svoj istup iz vodstva stranke. Ova je izjava neugodno djelovala na predsjednika stranke, tim vise, sto ni on nije bas posve zadovoljan sa izborom novog ravnatelja vjerosiiskog zavoda. Dok se je u Spljetu pronio glas, da vijesti o Ivanisevicevu istupu ne odgovaraju istini, dotle se u krugovima D ra Trumbica sa nekom pozitivnoscu tvrdi, da ce se Dr. Mihaljevic obratiti pismeno na Ivanisevica, da potegne natrag poznatu izjavu.

Slijedi na 4 strani

Jéroiim Martin

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

...ortugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki ... iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i bu... svakovrsnih ...stvina. — Zlatnih i srebrnin nakita. Stolnog posugja — Cizama ... — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svákovrsnih boja i ... rudnine vesti. Cijene umierene. — **Mjenjacnica Novca.**

Pedro Leon Ballester

Komercijalni martiljer i agent

Obavljam svakovrsne drazbe i komisionalne poslove uopce, kupo - prodajne pogodbe, hipoteke, racunovodstvo i uregjujem trgovacke knjige i t. d.

Pravim molbenice za municipalne, sudbene i drzavne poslove — sve uz umjerene cijene i bezodvlacno.

OFICINA: *Av. Colon ugao Chiloé.*—Telefon br. 73 — Casilla 84

GJURO GRCIC

— Ulica Roca ugao Nuble —

Preporuca P. N. Opcinstvu svoju bogato obskrbljenu pivnicu probranim likerima domacim i stranim.

Svakovrsnih konzerva u svako doba.

Posluga hitra i najurednija.

SREĆKO FODIĆ

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A I CICARELLI

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zese i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, er odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenihmaslina.

— Prodajana malo i nadosta —

...grafia Universal

... po najnovijoj skoli.

... sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih pot... stvari prodaje

A. M. Brazil

Ma... 1120a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma ubodni.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen ne... nim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155

Likvidacija

Posto selim iz Punta Arenas rasprodajem uz obaljenu cijenu sve predmete srebrene i zlatne moje urarnice.

D. Depolo

Hrvatsko dobrotvorno Drustvo

a) Tajnikove uspomene.

Gospodo!

Po stavci 6., članka 15. drustvenog pravilnika, duzan sam vas izvjestiti o stanju drustvenom koncem t. g. Gosp. Blagajnik ce to isto uraditi o stanju blagajne.—

—U danasnji dan prosle godine bi izabrato slijedece upraviteljstvo za godinu koja eto brzo izmice. Bilo je ovako slozeno: G, Ivan Sekul, presjednik; g. Dragutin Bonacic potpresjednik; g. Petar Gasic, tajnik; g. Ivan Blazina, potajnik; g. Simun Macan, blagojnik; gg. Bozo Ujevic, Marko Desencic, Frano Lauric, Ivan Sapunar, Vicko G. Violic i Stjepan Livacic, upravitelji ophodnje. Posto se gosp. blagajnik odrekao casti zbog velikih privatnih poslova, bi imenovan 20. veljace blagajnikom g. Luka Bonacic.—

—Drustvena Matica biljezi do sada upisanih 355 clanova, nu uistinu drustvo broji danas samih 238 clanova, posto su mnogi prosli odavle. Novih se upisalo samo trojica tekom ove godine. Taj bi broj mogao biti barem deseterostruk, jer ima dosta mladosti, koja bi se upisala u drustvo, ali ih ometa drustvena odredba, koja kaze da svaki novi clan moze uljesti u drustvo posla lijecnikova pregledanja. Da se tomu stane na put i da nase drustvo uznapreduje, moje je skromno mnijenje da bi najbolje bilo, kad bi se spomenuta naredba ukinula, a za nove clanove tek odredilo, da se osobno prikazu na skupstinu u kojoj ce ih se primiti. Samo onaj o komu bi skupstina kazala, da je potredno i lijecnikovo pregledanje, morao bi se podloziti tomu inace ne bi ga se moglo primiti clanom. Ovakovim postupanjem mislim, da se drustvu ne bi nanijelo stete, jer i ko nije strucnjak moze lako kazati da li je momak zdrav ili bolezljiv samo kad ga vidi.—

(Na raspravi se vecinom glasova odlucilo, da se mora svaki novi clan podvrci liecnickoj pregledbi, kao i do sada).

—Tekom ove godine obdrzavale su se dvije glavne skupstine i cetiri upraviteljstva, jer drustvene potrebe nijesu vise iziskivale.

Skupstine upraviteljstva bile su uvijek dobro posjecene i na istim se stvorilo vise zakljucaka rolo korisnih, o napredak drustva, dok glavne skupstine naprotiv bile su vrlo slabo posjecivane. To u velike sprjecava napredovanje drustva i pozeljno je da se unaprijed sto takova ne bi smjelo dogoditi. Cjenim da svak moze pa ma kako bio zaposlen, posvetiti godisnje dva tri sata vremena ovom najboljem i najbrojnijem nasem drustvu, koje je na cast nasoj naseobini.—

—Obuljeli drustveni clanovi trebali su ove godine 150 puta lijecnicku pomoc, koja im bi i pruzena na drustveni trosak, a isto tako i za to propisane lijekarij.

Osim toga drustvo pripomaze jednog clana, nesposobna za rad, s $ 18 mjesecne potpore, a [illegible] se je pruzila jednaka pripomoc za nekoliko mjeseci.—

—Sagradi i drustveno groblje zivotno je pitanje naseg drustva. O tomu ste svi vi uvjereni, a tako isto i upraviteljstvo. Drugo je pak pitanje kako se to ima provesti. U istinu posjedujemo drustveno zemljiste; imamo i nekoliko novca sakupljena u tu svrhu. Ali to jos sve nije dostatno, a slabo bi se sto moglo uraditi i kad bi svi clanovi isplatili kako je bilo odregjeno bez da se takne u drustvenu blagajnu, uz sadasnju vrijednost novca. Da li bi bilo pametno potrositi novac iz blagajne i po drustvo korisno to je upraviteljstvo odlucilo da raspravi jedna dobro posjecena skupstina ili bolje da se na istoj skupstini izabere jedan odbor od vjestijih clanova koji ce se baviti u predmetu i svoje zakljucke podastrijeti drugoj skupstini na odobrenje. Sadanja uprava nije se smatralo jakom, da uzme na se toliku odgovornost, te u pitanju groblista nije nista stvarna izvela.—

—Culo se vise puta zalba da clanovi naseg drustva ne posjeduju diplome, kako je to ovdje obicaj u svim slicnim drustvima. Uprava se bavila tim pitanjem i poslo joj je za rukom, da se takove diplome naprave pocetkom ove godine Tiskara «Magallanes» se ponudila da ce ih izraditi uz cijenu od $ 1 svaki ako ih se napravi 400. Za manji bi broj trebalo ugovarati.

Na vama je gospodo da danas odlucite da li ce se diplome napraviti i da imenujete odbor vjestih ljudi koji ce rabo tu nadzirati.—

—To je u kratko sto sam imao o nasem drustva da vam kazem; a vi sami pak znate da je do sada bilo uvijek jedno od najprvih i da samo treba da poradite svikolici slozno s vecom voljom pa ce kroz kratko vrijeme biti najprvo. Ovaj rasadnik hrvatske narodne svijesti, koji je bio utemeljen danasnjeg dana 1900. su samih 25 rodoljuba, izmed kojih je nas danasnji dicni predsjednik gosp. Sekul bio prvi; ovaj rasadnik iz koga su porasla ostala hrvatska drustva u Punta Arenas na diku i ponos cijelog naseg naroda treba da pomladimo da mu dademo novog zivota nastupom u desetu godinu. Obecajmo, braco da cemo to uraditi. Nama ce nasi potomci a mi utemeljiteljima Hrvatskog dobrotvornog drustva kliknuti srdacni Zivili!—

—Molim jos samo dvije rijeci da se zahvalim u ime cijelog upraviteljstva na casti kojom ste nas podarili i da pitam oprost, ako nijesmo vasim nadama odgovorili u potpunoj mjeri. Ono malo sto smo uradili bilo je iz namjere da koristimo drustvu!

b) Blagajnikove uspomene.

Gospodo!

Udovoljavajuc drustvenom pravilniku i vrsec nalog zadnje skupstine upraviteljstva, cast mi je obavijestiti vas o stanju drustvene blagajne.

Kroz godinu, koja svrsava uuislo je u blagajnu prvog semestra $ 1316, a drugog $ 1217 od clanarine K tomu treba nadometruti $ 394.14, kamata, sto je isplatila banka na nasu glavnicu. Prihod je bio dakle od $ 2927.14.

Drustvo je imalo slijedece troskove: za ljekarnu $ 515.18, za lijecnike $ 572.—, za premiestanje drustvenog pokujstva, placanje dvorane, pobiraceve pristojbe i t. d. $ 1089.18 Rashod je bio dakle od $ 2176.36.

Napredak kroz cijelu godinu bio bi od $ 750.78.

Drustvena glavnica iznosi $ 9059.37. Od toga je depozitirano na banku $ 8000 za godinu dana uz 6% dobitka, a $ 1051.37 natekucem racuna.

Posto ima jos nekoliko clanava, koji do danas nijesu isplatili svoju clanarinu, nadam se na koncu godine zatvoriti blagajnicke knjige sa vecim iznosom, o cemu cu definitivno izvijestiti u svoje vrijeme.

Trzec da sam ovime ispunio svoju duznost molim odbor za pregledavanje racuna da se konstituira i odobri moj rad.

KRONIKA

Dijeljenje nagrada vatrogascima

Prosle nedjelje bi obavljeno dijeljenje nagrade dobrovoljnim vatrogascima u «Municipalnom teatru»

U tu svrgu bi pozornica uresena vatrogasnim znakovima, a na pocasnom mjestu stajao je casni stijeg vatrogasnog tijela.

Teatar je bio pun kao sipak izbranog opcinstva koje se tuta zgrnulo, da iskaze koliko u velike cijeni ovu humanitarnu ustanovu.

Pozornicu su zapremali Superintendent vatrogasnog tijela, uz koga je stajao s jedne strane Gobernador a s druge komandant pomorske postaje, pa za njima upravitelji i satnici svih vatrogasnih satnija vrhovni zapovjednik i tajnik i blagajnik vrhovnog upraviteljstva.

Drustvo «Crvenog Krsta» bilo je zastupano po svom upravitelju i satniku.

Posto je tamburaski zbor izudarao chilensku himnu, koja bi stojecke od svih saslusana zapocelo se dijeljenjem nagrade. Svak. nagragjeni bi od opcinstva pozdravljen burnim povlagjivanjem, a izmed istih bilo ih je petorica «Hrvatskog vatrogasnog drustva», cija smo imena publicirali u proslom broju.

Po podijeljenim nagradama drzao je prigodni govor vicesuperintendent gosp. C. Feliú. Govornik je morao vise puta prekinuti svoj govor usljed zaglusnog povlagjivanja opcinstva.

Kako se nagrade dijele u vise vrsta, prama godinama sluzbe, pri prelazima s jedne na drugu udarali su gosp. Cambroni na glasovisu pracen violinom po gosp. Baldomiru i sextet Hrvatskog tamburaskog drustva naizmjenice. I jedni i drugi bili su pozdravljeni burnim poglagjivanjem, a osobito nasi tamburasi, koji su izudarali majstorski, kako je to jednodusno opcinstvo priznalo osim «chilenske himne» i slijedece komade: a) «Koracnicu hrvatske satnije»; b) «U boj»; c) «Savski valovi» i d) «Slava Lisinskomu»

«Na jedanaest sati bi dovrsen svecani cin. Opcinstvo je pod ugodnim cilikom tambure ostavijalo kazaliste zadovoljno veselo a nas narod ponosno, skoro oholo: Na licu, u oku si mu citao; neka znate, tko smo mi!

Novo upraviteljstvo.

Na skupstini, obdrzavanoj dne 16. prosinca bi izabrato slijedece upravitelstvo za god. 1910:

G. Ivan Sekul, presjednik;
« Nikola Stambuk, potpresjednik;
« Petar Gasic, tajnik
« Anton Markovic, pod tajnik
« Luka Bonacic, blagajnik

Upravitelji ophodnje gg: Marko Desencic, Bozo Ujevic, Petar Ostoic, Ivan Spanic, Anton Marusic i Marko Buvinic.

Praznici.

Na svim skolama koncem prosle sedmice poceli su veliki ljetni praznici. Zadnja tri dana skolske godine bila su posvecena ispitima. Osim nazornika koji je dosao iz Santiaga da prisustvuje istim razne komisije izmed gragjanstva takogjer su bile opredjeljene da pregledaju napredak ucenika i ucenica.

Skoro u svim skolama uspjeh je bio izvrsan sto je na cast uciteljstva u Magallanesu.

Golemi pozar.

Pocetkom ovoga mjeseca unistio je pozar u Valdiviji sredista onoga grada. Izgorilo je 18 kvadra kuca. Steta se racuna 12 miljuna talira. Nije bilo ljudskih zrtava.

PRIMIH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMIH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

Pozorisna druzina.

Mjeseca sijecnja nastajne godine stici ce u ovaj grad dramatsko drustvo gosp. Clare della Guardia.

Druzbu je pretekao dobar glas rad sta ce loze i sva ostala mjesta biti rasprodana prije nego stigne amo.

Banket.

Gosp. Ivan Sekul odlicni nas zemljak pocastio je prekjucer banketom u Hotel Comercio svog prijatelja veleucenog gosp. Onofrija Herrera, skolskog nadzornika koji se od nazad nekoliko dana nalazi med nama.

Banketu je prisustvorala kita najodlicnijih gragjana.

Raspravaa Friedjung.

Kako javlja brzojavna zica pocela je rasprava pred beckim sudom protiv Friedjunga koga su tuzili hrvatski zastupnici zbog toga sto ih je bio obijedio da su primali novaca iz Srbije i bili u dogovoru s onamosnjim politicarima.

Objeda ova imala je svrhu da umiri hrvatsko srpsku koalicija kao sto i «velikdajnicki proces». Nade je da ce se Svabe grist za prste poslije ove rasprave kao sto su se grizli i po svrsetku «veleizdajnickog» procesa.

Svi znaci kazu da se i nasem narodu priblizaju bolji dani.

Smrt belgijskog kralja.

Brzojavna zica navijestila nam je, da je preminuo belgijski kralj Leopold II. nakon operacije koju njegove godine nijesu mogle podnijeti.

Sjednica traje 60 ura.

Brzojavljaju iz Beca, da je sjednica zustupnicke komore trajala 60 ura, sto da se jos do sada nikad u nikakovu parlamentu dogodilo nije.

Ima biti sigurno da su slaveni opstruirali. Kad im se ne dade pravica treba da je silom sami potraze.

Ubojstvo.

Preksinoc na 8 sati sastao se gosp. Allende sa Mihom Gonzalez u ulici Valdivia i izmijenise nekoliko kiselih rijeci zbog neke trgovine. Kako se Allende smatrao uvrijegjenim dao je nekoliko saka Gonzalezu, koji povadiv noz zasadi ga napadacu u lijevu stranu prsa.

Po tomu se Gonzalez prikazao na redarstvo. Prije nego je isprpovid o slucaj dosao je na redarstveni ured i Allende sav ogreznut u krvi. Jedva je izgovorio da je ranjen i po tom pao onesvijesten.

Prenesen je bio u bolnicu gdje je jucer na 4 ure u jutro preminuo.

Bilo mu je 46 godina, a rodom je iz Quillote. Ovdje nema nikakove svojte.

RAZNO

Istrazivanje pracovjekovog doba.

Malo pitanja moze da pokaze toliki napredak kao istrazivanje pracovjeka. Vazni razlozi prosirili su istrazivacki pogled u daljine, o kojima jos nedavna covjek nije ni sanjao.

Starost nase zemlje cijene ucenjaci na 150 do 200 milijuna godina. Covjecna doba prema tom ogromnom vremenu je naravski sitnica jer ne mjeri vise nego „samo“ pol milijuna godina

Najstarija nalazista o pracovjeku zasisu u ledenom dobu. Covjek ima onda puno slicnosti sa majimunom. Ledeno doba je pocelo kako se nagovjesta pred 250.000 god. Sjeverna je polutka zemlje u toj periodi u snijegu i ledu. Razlika izmedu covjeka i majmuna postala je sigurno prije pocetka ledene dobe.

Covjek se sluzi za pomoc kamenjem, kostima i rogovljem. Covjek te dobe slican je zvjeri, ima krive noge, dugu lubanju i nisko koso celo, plosnat, kratak nos i snaznu donju celjust sa strasnim zubalom. Mozag je malen, tijelo po svoj prilici bakrene boje i dlakavo.

Mnogo kasnije izradjuje covjek savrsenije orudje i oruzje. Ovo doba nije pocelo prije 6000 godina.

Cudan testamenat.

U izmisljavanju senzacija zacjelo je neiscrpiva masta Amerikanaca i lov na senzacije nastavlja se i iza groba. Newyorskom gradjaninu, koji je onomedne umro, posio je za rukom, da u svome testamentu odredi za koje industrijske proizvode treba da se upotrebi njegovo mrtvo tijelo, ugledajuci se u one, koji su svoju lesinu ostavili na naucna istrazivanja. Valja napomenuti, da je pokojnik bio clan kluba za skupljanje mrvica, te se jamacno upravljao nacelom klubskim "da u zalud ne treba nista da propadne", kad je u svoj testament uvrstio ovo: "Od mojih kostiju neka se najprave dugmeta, a od podesnih komada figure za sah. Od moje lubanje neka sa sagredi pehar, izradjen tako da sto manje podsjeca na poreklo materijala. Od moje koze neka se naprave skotske gajde, a od ostataka koze duhankeze za moje pritatelje. Creva moja neka se upotrebe za izradbu zica. Svi ovi predmeti neka se prodadu u korist kluba za skupljenje mrvica. Svi mekani dielovi moga tijela neka se predadu materi zemlji da posluze kao hrana crvima i buhama"

Biblija i filozofi o—zeni.—

Grcki pjesnik Simonides bio je valjda najveci prijatnik zena. Zivio je 500 godina prije Krista. Zanimivo je, sto on i Aristoteles pisu o zenama, a kako je vori biblija starog zavjeta. Simonides veli: Zena je brodolomlje muzevo. Salamon: Kriepostna je zena kao trgovacka ladja, koja mu makar iz daleka donosi zivez. Simonides: Zena je bura u kuci, razornica mira. Sirah: Kucevna zena radost je muzeva, pa mu pripavlja mirni zivot. Simonides: Zena je svagdanja pokora. Salamon: Zena je sama ljubezan i od nje mu cielog zivota nikakva jed. Simonides: Zena je druztvena zivotinja. Menija: Zena je slika bezja i pomagacica muzeva. Simonides: Zena je sama jana kuja. Sirah: Ono je kao svjetiljka na oltaru, kao zlatni stup na srebrnom podnozju. Simonides: zena je potrebno zlo. Salamon: Tko nadje supругu, nasao je veliko blago. Simonides: Zena je tezak teret. Sirah: Plemenit je dar zena i svom muzu ujeha. Simonides: Zena je otrovnica. Salamon: Draga je kao vjerno psetance, a vedra kao srna. Simonides: Ona je muzeva sluskinja. Salamon: Zena je muzeva kruna. Kad su Aristotela zapitali: zasto toliko ljubi krasne zene, odgovorio je: Tako moze pitati samo—slepac.

Mladoturci i Bosna.

Mladoturski organ javlja, da je turska vlada odredila, da se od onih 54.000.000 K kompensacije, sto ih, je Turska dobila od Austrije za Bosnu, odredi 2.000 000 K za bosansko-hercegovacke muslimane. Jedan ce se milijun kruna potrositi na prosvjetne ciljeve, a drugi da se povrate natrag u Bosnu oni nesretni bosanski Muslimani, sto se iselise u Tursku.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsn predmeta.
za darove.

Banco de Magallanes
Ovaj novcani zavod oprema novce u sve gradove i sela HRVATSKE, SLAVONIJE, DALMACIJE, BOSNE, HERCEGOVINE i ISTRE, UZ NAJKORISUIJE UVJETE.
U savezu je sa *svim* onamosnjim *hrvatskim* i *srpskim* novcanim zavodima.
Matija Paravic
ravnatelj

T. VALENZUELA
Slikar
IZRADRA DOBRA UZ VEOMA NISKU CIJEN
ACONCAGUA
izmed Errázuriz i Colchagua

Hotel Plompion
Hotel I. razeda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas“ —

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

Tintoreria-Lavanderia
ALFONSO PEUTAT
Jedina prava patentirana mastiona francusko-megjunarodna su 10 godina opstanka u ulici Chileé 955 izmed Valdivia y Santiago.
Naskoro na paru, kao sto i praonica, koju cu podignuti

Francuskog Vina
Marka MARPOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILJE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **no ciiene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

Promjene u Bosni.

Javljaju iz Beca, da ce nastajne godine biti umirovljeni gradski doglavnik bosanske vlade barun Benko i odjelni predstojnik Hermann, a da ce novim doglavnikom biti imenovan dosadasnji sef pravosudja Dr. Sek.

Jedna becka korespondencija doznaje navodno iz najpouzdanijeg izvora, da ce ustavna Bosnu i Hercegovinu biti proglasen pocetkom nastajnog mjeseca.

Dr. Spalajkovic dolazi na proces.

Beograska politika javlja da ce u Bec, na proces d.ra Friedjunga doci sekcijoni sef u ministarstvu vanjskih posala Dr. Miroslav Spalajkovic, da na sudu kao svjedok hrvatsko-srpske koalicije obori tvrdnje, da je on imao veza sa ijednim clanom koalicije. Sa velikim ce se zanimanjem u svoje doba pratiti zakljucak beckog poroti g senata, da li ce se Spalajkovica pustiti sudu kao svjedoka, jer po austrijskom zakonu tako zvana „Freies Geleite" moze biti dozvoljeno samo onom tudjem podaniku, ako je vec proti njemu podignuta sudbena tuzba ili ako je „steckbrieflich" trazen. Pravo eksterioraliteta uzivaju jedino cinovnici, koji se nalaze na stranim poslanistvima, al niposto jedan ministerijalni cinovnik jedne tudje drzave.

Pazke cipke.

Zbog svoje originalnosti i umjetnicke vrijednosti, stvorise pravu revoluciju u visokim i otmenim krugovima zenskog Beckog svijeta, kako to najbolje dokazuje zivo zanimanje N ezine Visosti Nadvojvotkinje Marie Josefe, zaslugom koje bi ustrojena u Pazu, pod Njezinom zastitom, ciparska skola, sa vec sjajnim uspjehom.

Prvi hrvatski ducan rubenine u Zadru gosp. Josipa Quena „Trgovište k Zoranicu" posta.elo se je da tom nasem narodnom blagu, tom uvazenom u stranom svijetu, dade dostojno mjesto i u svojoj kuci. Zoranicevo trgovište dobavljati ce pazke cipke za rasprodavanje, primati ce narucbe, izradjivati ce tskane uzorke i davati ce besplatno pismene obavijesti, a to plemenitom namjerom, da se cim bolje razvije ova neprocjeniva, ali inace od nas do sad zapustena, domaca industrija.

Tecajevi za voditelje zadruga.

Zadruzni Savez u Spljetu drzace ove godine u svome uredu ce iri tecaja za voditelje zadruga.

Na dotiene tecajeve bice primljene samo one osobe, koje dokazu da su s uspjehom svrsile barem opcu pucku skolu, ili da posjeduju takovo pretecno znanje u pisanju i racunanju da ce se moci tecajevima okoristati, te koji dokazu, da su se vec vjezbali kod koje zadruge.

Odnosni tecajevi bice napose drzani za izobrazenije osobe, a najvise za manje izobrazene.

Dr. M. Starcevic o polozaju.

Clanak Dr. M. Starcevica, sto ga je nedavno objelodanio u teckom „Reich postu" pobudio je koliko u austrijskim toliko i u nasim pol. krugovima no malu senzaciju.

Taj je clanak izisao usljed politickog razgovora izmedju njega i jednog austrijskog politicara i njem se ispravno dokazuje, da je do sada Austrija Hrvatsku neprestano izigravala i konacno ju predala na milost Madzara. Povjest nas uci da lijepe rijeci austrijskih politicara nijesu u skladu s njihovim djelima. U danasnjoj krizi niko u Becu ne misli na Hrvatsku, a ipak bi za Austriju bilo mnogo bolje, kad bi se najprije rijesila hrvatska kriza, jer u povoljnom slucaju Austrija bi imala vrlo zgodnog saveznika protiv Ugarske, Rijecka resolucija plod je ogorcenja nad postupkom Beca prama Hrvatskoj. Za to su u casu, kada je Bec pritisnio Madzare, i stvorili rijecku resoluciju, ne bi li tako Madzare privezali uza se, znajuci, da ce ih Bec u svakom slucaju i opet Madzarima izruciti.

Ovaj je clanak prilicnom simpatijom komentiran i sa strane koalicijonog novinstva.

„Hrvatska Zajednica".

Tako se zove novi organ najjace hrvatske organizacije u Bosni imenom „Hrv. Nar. Zajednica". Od casa izlaska toga lista „Stadlerov Dnevnik" prestao je biti „organ interesa Hrvata u Bosni" a mjesto toga raditi ce (ko i do sada) za interese Beca i Rima.

Napeti odnosaji koji su usljed rastrovanog djelovanja stadlerovstine nastali u „Zajednici" zahtjevali su da ova izdaje vlastiti organ i on je izisao.

Iz programa toga lista razabiremo da ce „Hrvatska Zajednica" raditi na narodnom demokratskom nacelu a jedina mu je svrha braniti interese hrv. naroda u Bosni. Konacni je cilj sjedinjenje svih zemalja u kojim stanuju Hrvati u jednu samostalnu drzavnu tvorbu pod zezom habs. monarhije. Usljed aneksije nastupila je era ustavnog zivota, po komu ce se uz dobru volju s jedne i s druge strane sporazumjeti s ostalim domacom bracom ne smecuci nikad s uma *prirodnih veza, jedne krvi, jednog jezika,* (po tomu dak e frankovluku je i tamo stalo odzvanjat). Kaka su tamo samo uslijed vjera sivrsili medju pucanstvom duboki ponor to ce list nastojati brizno se ugibati uvlacenju vjerskih pitanja.

List ce izlaziti srijedom i nedjeljom a glavni mu je urednik Vjekoslav Jelaric.

Novo drustvo u Trstu.

„Trse. Lloyd" doznaje, da se u Trstu ustraja veliko trgovacko industrijalno dru tvo, cisto slavensko, koje bi imalo zadacu, da razvija svoju industrijsku i trgovinsku djelatnost u Bosni, Hrvatskoj, Dalmaciji, Istri, Kranjskoj, Stajerskoj, Koruskoj i Trstu. Za podlogu imalo bi sluzati jedno drustvo, koje u Bosni vec postoji. S ovim takie drustvom imalo bi se u Trstu ustanoviti srednsnja zeljezarska trgovina i poslovnice.

Zadruzni savez u Spljetu.

Zakljuckom predstojnistva Saveza u sjednici od 24 oktobra t. g. imenovani su novim zadruznim revizorima gg. Josip Tebaldi za sjeverni, a Mato Z. Mratovic za juzni Dalmaciju.

Zarade Cigana.

Jedanma ugarski list donosi interesantne podatke o zaradi kapelnika Cigana. Tako na primjer ciganin Bela Aberkos, ljubimac madzarske aristokracije, placa ljudima iz svoga orhesta 800 kruna godisnje. Sam on ima 400.000 kruna i ljepu vilu s velikim engleskim parkom. Ludvik Munci, koji je proputovao cio svijet, ima veliku kucu i masu skupocjenih ukrasa. Bela Radic ima isto toliko novaca i lijepu vilu s velikim parkom. Ciganin Warganma opet 200.000 kruna. Sve su ti ljudi stekli to imanje s violinom u ruci, nemajuci prije ni pet para u dzepu.

Kao sto se vidi za cigane je Ugarska jos uvijek „obecana zemlja" i oni mogu s pravom citirati poznatu recenicu (da „izvan Ugarske nema zivota"), koja za druge ljude vec odavna postala prazna uspomena iz boljih vremena.

Sue. Ch. Williams

PRODAVA

Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES.
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

DISPONIBLE

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje javnosti a napose Austro Ugarskim drzavljanima javljam da ova banka direktno opremna novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrijednosti

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich

TRST Via della Procuratia N. 6 p. p. — TRST

Hotel Ire razreda

Prima na stan putnike koji dolaze u America i koji se povracaju u

Osobito pazi na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju.

MESARNICA

Prodaje u mesa na malo i na dosta
— Za obitelji posebna sluzba na kucu
— Trgovcima znatan popust
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske

— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO

Zastupa se za zamjestanje novca na prvu ukupizbu, kupuje i prodaje nevrijednosti za svoj i tudji racun

Pristoba vrlo niske

— Pisarna Cochagua ug Colloe. —

STIPČIĆ i Drug

— U ca Llanquihue ug. Valdivia —

—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Mesa najboje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—o—

CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC

Josipe Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Prodaja drva

Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene;
100 komada piljena drva $ 4. —
1.000 komada **$ 35.00.**
Cijepanih drva c **60** vreca.
Ukrivljena drvlja za brodograd telje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.

Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija

B. Livacich

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Bozo Ujevic

—Aconcagua ugao Boliviana—
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerem. No boje se.

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

DISPONIBLE

DOMOVINA

"DOMOVINA" izlazi svake Sriede
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 75 | Punta Arenas, na 31 Prosinca 1909 | Godina II.

Casa Croata de Juričić & Turina

GRAMOPHONSKIH PLOCA
od najglasovitijih
HRVATSKIH, SRBSKIH, POLJSKIH, I CESKIH
opernih pjevaca i pjevacica
Samo $ 6.00 — DVOSTRUCNE PLOCE — Samo $ 6.00

Visko Violic

KAFANA I BILJAD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

La Nueva Recoba

Llanquihue ugao Pedro Montt
Broj 898 Telefon 127

Javljam mojim odlicnim klijentima i opcinstvu uopce, da svakim parobrodom iz Chile i Montevidea primam na veliko ranovrsnog voca, zeleni, sociva, tijestenina, muke, katalanske peradi za izvoditi racu, hamburskih kanarinaca i t. d.

Prodaja na veliko i na malo.
Posluga na kucu.
Franjo Batistich

Bijelog Vina s Braca

primio sam netom iz domovine prodajem uz umjerenu cijenu.

Matija Raevic
„Hotel Maritimo"
— Ulica Pedro Montt —

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnio pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
JOSIP RADOSEVIC
Llanquihue ug. Pedro Montt.

Knjizar "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Diplomirana dne 30. srpnja 1898. na c. kr. primaljskom ucilistu kraljevine Dalmacije u Zadru.
Atacama nize ducana. gosp. Jure Kucana.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u liranu.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma nisko.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

REALIZACIJA

Za racun inozenskih kuca prodajem uz obaljene cijene slijedece predmete:

Pokujstva, zeljeznih ploca (imitacija kamena i opeke) **tezulja, Aguarraz, sagova i cilima, civacih sprojeva** (na ruku i nogu) **satova srebrenih nikelnih i zlatnih, suhog voca i svjezeg u vlastitom soku, konserva raznovrsnih.**

A. M. ARENTSEN

Nuble ugao Valdivia malo nise poste.

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

ZELJEZARIJA

N. FORETICH

Ulica Roca, naprotiv Banke Punta Arenas

Svakovrsnih artikela potrebnih za gradenje. Alata za drvoce, zidare, postolare i d. t. Stakla svake vrsti. Papira za ope'jivanje. Mramora u plocama od 150x100x002.

Novost! Pluta za postavljanje u pregrade, da se ne cuje zvuk.

ZAPATERIA SPALATINA

Postola po mjeri na zahtjev kroz 24 sata.
Bogati izbor postolarskog materijala iz inozemstva.
Izradba solidna i elegantna po splitsku.

ANTON RADANOVIĆ
Ulica Ñuble kraj mosa

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Pokret u Bosni za sjedinje s Hrvatskom.

Mostarski Srbi, dr. Ljubomir Peles, odvokat, Pero Santic, Risto Picula, Ljubomir Oborina i Dusan Grkovic, pokrecu u Mostaru list pod imenom „Rad". Program ce listu biti: sjedinjenje sa Hrvatskom i sloga sa Hrvatima.

„Hrvatska Zajednica" hvali napredne muslimane, kojih je glavni list „Muslimanska Svijet" „To se dade objasniti zakonom srodnosti, koji u politici najjace djeluje. Napredni su naime muslimani Hrvati, i oni se kao Hrvati u javnosti isticu. Oni su se takvima isticali i u doba, kad je ustijed prekomjerne vjerske revnosti nekih nasih visih svecenika, hrvatsko ime bilo postalo omrazenim u muslimanskim masama. Dvostruka dakle ide zasluga napredne muslimane, da se i u to za nas Hrvate nepovoljno vrijeme, nijesu odricali hrv. imena".

Druga zeljeznicka pruga na Rijeku.

Prosle je godine zajednicki sabor bio prihvatio zakon, kojim se daje medju inim 11,990,000 kruna dijelom za novogradnje dijelom za druge tracnice na rjeckoj pruzi. Sada se ravnateljstvo drzavnih zeljezni a bavi osnovom, da bi li uputno bilo izgraditi u opce drugu prugu na Rijeku. Postoje dvije o nove: Prema prvoj imale bi se izgraditi nove tracnice sam o na dijelu pruge: Komorske Moravice — Rijeka. Trosak bi iznosio 30,000.000 K ali poteskoce u rjeckom prometu bile bi tek napola odstranjene. Prema drugoj osnovi imala bi se od Josipdola u pravcu prema Dreznici odvojiti nova pruga, kojom bi se sadasnja pruga za 20 kilometara skratila. Ova bi druga pruga vodila preko. Vinodola sve do bakarskog zaljeva, te bi ko Martinscice ulazila u Rijeku Troskovi bi iznosili 100 milijuna kruna.

Sastanak svih zastupnika u Osijeku.

Vlada redom rastjeruje sastanke izbornika i nigdje samo koalicionim zastupnicima ne dopusa skupstine. Kraj toga vlada svaki dan sve gora za izvodi, a napose namjesta takve cinovnike, koji su se odlikovali samo time, sto su nastojali u narodu, da ga dovedu u Rauhov tabor. K tome vlada ne pokazuje ni najmanje volje, da se sazove sabor, a veli, da sprema novi izborni red, koji ne bi dao opcega, izravnoga prava glasa svim gradjanima i drzavljanima. Za to je koalicija zakljucila, da se sazove sastanak svih zastupnika vecine u Osijeku, gdje ce zastupnici stvoriti zakljucke, sto se ima uciniti, da jedan put prestane ovo nezakonito stanje u Hrvatskoj. U Osijek ce doci svi zastupnici, pa ce tamo biti kao mali sabor hrvatski.

Frank — ne cesna sudbina tuzitelja.

U Zagrebu je jedan gospodin, koji ima psa, kad se pas upita: Je li Frank lopov? pas zalajo i trazi Franka. On je tuzio toga psa sudu. Ali kako pas ne zna govoriti, mora gospodar na sud poradi uvrede poslenja. Doktor Reberski, tako se zove gospodar bio je prvi put osudjen. Sudbeni je stol dokinuo osudu i odredio, da Reberski mora dokazati istinitost onoga, za sto ga je Frank tuzio.

Dr. Hinkovic, zastupnik dra. Poberskoga, htio je vec kod prvog rocista dokazati dru. Franku nepostena djela i zamolio je tadasnjeg suca Simona, da u svrhu dokaza istine nabavi spise banskog stola i stola sedmorice, sto mu je sudac i dozvolio. Iz tih spisa prozilazi, da je dr. Josip Frank prog'asen onda krivim. 1. „sto je u spiekah stetnim pravu trecih osoba sudjelovao i savjet podijelio." 2. „sto je proti svojoj uredovnoj prisegi na stetu stranke radio iz koristoljublja". S oga osudjen je dr. Frank od banskoga stola na kazan svrgnuca s odvjetnistva, koju je kazan vrhovno sudiste premacilo na jednogodisnje neizvrsivanje odvjetnistva.

Izvide je u ovoj parnici protiv Franka vodio tadanji prisjednik banskog stola sada vec pokojni Kostial, za koga je Frank rekao, da je od Jagera podmicen. Radi te uvrede nanesene pokojniku podnio je po dru. Hinkovicu tuzbu protiv dra. Franka sin Kostialov kapetan Kostial, te ta parnica jos ni do danas nije svrsena uslijed neprestanog odgadjanja dra. Franka.

Ovih dana imala je biti ponovna rasprava protiv dra. Reberskoga, ali je i opet odgodjena na molbu dra. Franka, u kojoj moli, da se rasprava na sto dulje vrijeme odgodi.

Blériot u Opatiji.

Iz Opatije se javlja, da ce se aviaticar Blériot producirati u zaljevu Preluka izmedu Opatije i Lovrana dne 20 i 26 siecnja buduce godine. Dok on bude letio nad morem sa svojim monoplanom, opkolit ce onaj dio mora ratni brodovi. Blériot ce za obadva svoje lieta primiti 30.000 franaka.

Dr. Laginja kod cara.

Zastupnik istarskih Hrvata Dr. M. Laginja bio je nedavno kod cara na audijenciju. Car je s njim govorio o uspjesnom radu istarskog sabora, izrazujuci radost nad kompromisom, koji je postignut izmedju obje narodnosti u Istri i dao je pravo D.ru Laginji, kada je ovaj primljetio, da Istra u gospodarskom pogledu jos mnogo toga treba, te da bi bilo pozeljno kad bi drzava priskocila u pomoc osobito puckom skolstvu, jer ima na tisuce djece, koja ne mogu polaziti skole, jer manjkaju skolske sile i zgrade. Car je dodao, da je zlo tim vece, sto se to tice uprave najsiromasnijega dijela pucanstva, naime seljaka.

Skandolozna brosura.

Nedavno je ljubljanski biskup Jeglic (jedan od glavnih vodja slovenskih klerikalaca) izdao brosuru, koja je preizvela veliku sablazan kod cielokupne puse javnosti. U toj brosuri upucuje katolicki biskup svoje vjernike, kako ce zivjet vierenici u bracnom zivotu, po cem je zasao do take trivijalnosti, da nas je stid o tom potanie i spomenuti. Glavnije stavke spomenute brosure prestampane su i na hrvatskom jeziku u jednoj knjizici,

Slijedi na 4 strani

Jerolim Martini

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Španjolskog Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinjaka i likera iz najboljih tvornica. — Ulja i masnina u bocama i buradima. — Svakovrsnih jestiva. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama [illegible] i zaostalih [illegible] Postelja i bilježa. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]

PRIMITH! **SRIEMSKE ŠLJIVOVICE** PRIMITH!
LLANQUIHUE BR. 1120 — TELEFON 228
JURAJ JORDAN

e, jesu flegmaticni i melankolicni; na i smiju se djeca, naivni bojazljivi i nesamostalni ljudi Smijeh na o znaci plemenitost i hrabrost. Na u smiju se neprijatelji.

Put oko zemlje u 40 dana.

Jul s Verne je jos dozivio, da njegov „Put oko zemlje za 80 dana" bude od dvaju americk h zurnalistica skoro natkriljen, jer su oni obisle isti put za 65 dana. Godine 1901 je jedan djak iz Chicaga po nalogu neke redakcije obisao zemlju za 60 dana. Pisac franceskih fantastickih romana nije ni u snu pomisljao da ce se s pomocu sibirske zeljeznice ovaj put moci skratiti na cijelih 40 dana. Pa je i to eto o tvareno prije nekoliko da na. Od Pariza do San Franciska preko New-yorka racuna se 12 dana, od San Franciska do Yokohame oko 12, a sibirskom zeljeznicom vlak u Pariz 10 dana. Tu su jos uracunana dva dana na cekanje jer ni pomorska ni zelj z icka sv za nije udesena za o akove iz nimne ekspresne voznje. Poslijednja putovanje aranzirala je Hearstova novinarska grupa koja obuhvaca 13 najvaznijih listova u New-yorku.

Malocobni ubojica.

Nedaleko Beca nasli su pred nekoliko dana natrag nekog djecaka mrtva i silno razmrcvarena. Jos isti dan ispostavilo se je, da se umoreni zove Hau, sner i da je sin neke udovice Medjutim dva dana iza uc orstva prijavio se je policiji 15-godisnji mladic Karlo Osvald. Ovaj je pripovjedao, da je kod svoje tetke ukrao novaca i uloznu knjizicu, te pozvao sobom na izlet Hausnera. Tu je Osvald kupio razne poslastice i mladici zatim podjose pjeske na sanju. Najednom uhvatio je Osvald svoga druga za grlo stisnuo ga i poceo ga gusiti a onda mu je prerezao vrat i osim toga zadao do 20 rana nozem. Kad je zadao Hausneru prvi ubod, viknuo je ovaj: „Zasto to cinis druze!" Nu on je mladica dalje mrcvario nozem, dok nije umro. Tada je Osvald oprao ruke i svoje odijelo od krvi, te pustio da ga vjetar posusi. U vecer je posao u sumu i tu prospavao dvije noci. Onda je krenuo u Bec, te se prijavio sudu. Kad su ga zapitali, zasto je pocinio to nedjelo, odvratio je, da je to bila osveta, sto mu je Mausner otudjio najboljega prijatelja.

„Zahvalni lopov".

Nedavno je nepoznati lopov ukrao jednom cinovniku u Odesi u Rusiji dzepnu uru. Za neko vrijeme najednom je okradeni dobio posiljku iz Rostova na domu, u kojoj je na nemalo svoje udivljenje nasao ne samu svoju uru, nego i zlatni lancic, uz ovo pisamce: „Vracam" Vam nerado otudjeni sat, a kao kamate k tomu i zlatni lancic, koji izvolite primiti od mene na uspomenu. Prilike moje su se poboljsale. Moguce, da cu se naskoro k Vama navratiti i osobno Vam zahvaliti i zamoliti Vas za oprostenje, sto sam Vam prouzrocio neprijatno ogorcenje. S. S."

Djecak u borbi s orlom.

U Mirenu kod Berna, dok je cobance od 9 godina paslo svoje stado ovaca, naletio je orao na dva janjca. Djecak je skocio na prozdrljivu pticu i udario ju stapom. Orao je bijesan ostavio janjce, i napao na dijete, te ga povukao nekoliko metara dalje, tesko ga ranivsi. Na viku bijednoga djekaca dotrcalo je nekoliko seljaka, kojima je jedva poslo za rukom, da pograbe pticu, a da je ne ubise, te dijete spasise iz pandza prozdrljivoga orla.

Otmena zena i njezina toilleta.

Kako dugo traje toilleta otmene zene? Na ovo p tanje koje je toli sudbonosno za svakoga supruga odgovara americka primadonna Sylva energicno:

„Dobro odjevena zena moze se obuci najprije za poldrug sata."

Evo potankosti, koje navadja doticna primadona.

„Dobro njegovana zena treba 15 casova za kupanje, 10 casova za stavljanje donjeg odijela i steznika, 15 c. za kosu, 10 c. dok stavi sesir, 25 c. za odijelo i ostalo. Osim toga mora otmena zena da racuna svaki drugi dan pol sata za njegu ruka, za kosu „brenanje" itd. 45 c. a za dobru masazu 1/4 sat.

Ona se je samo precizno namijetila cikaskom sucu Cooweu, koji je nedavno u sudnici izjavio.

„Zena ne pazi na vrijeme, ona je kadra utuci i p i sata da namjesti tri pribadace a da ni ne misli na to koliko neugodnosti pribavlja suprugu sto ceka ili prijatelji.

Pustinjski zivot americkih milijunasa.

Medju ekscentricnim Amerikancima ima dakako i takovih-kojima novac ulijeva odurnost i prezir na Ljudstvo. O azili su, da ih ljudi stuju i la-kaju im samo poradi novca, koji je uvijek bio zakleti neprijatelj slobodnog covjecanstva. Tako se jedan od poznate porodice Vanderbiltove nastanio na jednom vrsku Pennsyvanije, gdje je sebi sazidao kucicu za 1800 kruna, te u njoj provodio spartanski zivot. Samo jedanput na godinu silazi bosonog u susjedni gradic, da nabavi brasna, od kojega pravi neku pogacu, koja mu je gotovo jedina brana. Sve sebi sam priredjuje, a ne prima ni pisama, nego cita stare knjige, koje je sa sobom ponio u dobrovoljno zatocenje.

Slicnu sudbu udesio je sebi i Charles Alvord, koji je prije bio poznat raskosnik i sportsman, a sada se je povukao na jedno malo ostrvo, gdje zivi u kolibi, koju je sam sebi slupao. Prije se vozio na cetveropregu i u salonskom vagonu, a sada lezi u camcu, hvatajuci ribe ili kleci u jednom zatonu, odavajuci se filozofskim mislima. Uvijek je sam ali je sretan, te nikada ne osjeca ceznuce za sjajem, kojega se dobrovoljno odrekao.

Jonathan Reid, jedan od najpoznatijih tamosnjih milijunasa, toliko se rastuzio za pokojnom zenom, da se zavjerio ne odlaziti od njena groba. Sahranio ju je u mauzolej, pa tu sada uz njenu vunom ispunjenu papigu, ceka cas smrti.

Jesu li to lude ili mudraci? Tko bi to znao! Tako se i neki francuski milijunas prije nekoliko godina objesio, ostavivsi ovaj vrlo ljubezni zapis: „Hocu, da me pokopate kao siromasnog covjeka i da uz mene polozite—sve moje novce i vrijednosne papire. Rodjaka nemam, a javno dobrocinstvo prezirem. Zato neka niko nema koristi od moga imetka. Petdeset franaka ostavljam vratarici, koja mi je cistila cipele".

Una reputación de más de 100 años adquirida en todo el mundo por su pureza y calidad.
SI ES DE
Lazenby
ES LO MEJOR!
SALSAS, SOPAS, ENCURTIDOS, CARNES PICADAS, PESCADO PICADO, ACEITE DE OLIVAS, PROVISIONES EN CONSERVA, etc., etc.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug!
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na losta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

Banco de Magallanes
Ovaj novcani zavod oprema novce u sve gradove i sela HRVATSKE, SLAVONIJE, DALMACIJE, BOSNE, HERCEGOVINE i ISTRE, UZ NAJKORISUIJE UVJETE.
U savezu je sa *svim* onamosnjim *hrvatskim* i *srpskim* novcanim zavodima.
Matija Paravic
ravnatelj

T. VALENZUELA
Slikar
IZRADRA DOBRA UZ VEOMA NISKU CIJEN
ACONCAGUA
izmed Errázuriz i Colchagua

Hotel Plompion
Hotel I. razeda — Ulica Roca

POKUJSTVA
Stranaca od vune. Susta za postelje. Mramora. Ogledala velikih.
Cijene veoma niske
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Rotisserie Française
Pecenih piplica i svakovrsne domace peradi i t. d., i t. d.....
TRIPES
a la mode de Caen
Ulica Roca
— hvaj banke „Punta Arenas" —

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

Toma Jaksic
Atacama ug. Progreso
Telefon br. 64
Prodaja mesa
Najbolje vrsti
Najboljeg sijeka u teritoriju
Uzorne cistoce
Cijene bez utakmice.

Tintoreria-Lavanderia
ALFONSO PEUTAT
Jedina prava patentirana mastiona francusko-megjunarodna su 10 godina opstanka u ulici Chilé 955 izmed Valdivia y Santiago.
Naskoro na paru, kao sto i praonica, koju cu podignuti

Francuskog Vina
Marka MARPIOSA u buretima od 200 L. i 100 L.
VINA LAS PALMAS
u buretima od 100 L. po $ 29—5 b. po $ 28 svak
DETAILLE, HENKES & Cia. — *jedini uvozitelj*
ENGLESKA RUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz po ciiene.

LOVRO MILOŠ
— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna
LA ANTARTICA
Kupuje loj.

koja je kroz samih 8 dana dozivjela vec cetvrto izdanje. Naslov joj je „Jeglic-vjerenicima". — Opcenito je mnijenje, da ce spomenute brosure natjerati biskupa u samostan, da u tom zatisju promisla glupost, koju je pocinio u ludom fanatizmu.

Hrvatska izlozba u Sarajevu.

„Bosnische Post" javlja, da nekolicina hrvatskih umjetnika u Zagrebu sprema umjetnicku izlozbu u Sarajevu. List veli, da ce ova ideja naici na sveopcu potvrdu.

Obustava „Hrvatske".

Na sjednici saborskog kluba hrv. stranke prava zakljuceno je, da se obustavi izdavanje glavnog stranackog glasila „Hrvatske" i to — kako u komunikeju veli — radi „ocitog nemara pretplatnika, kao i s razloga, sto zastupnici hrv. stranke prava, koji su ove godine zrtvovali za list 50.000 K ne mogu dalnjih zrtava za taj list doprinositi. Hrvatska je prestala izlaziti.

Izjava zast. Supila.

Hrvatski delegati imali konferenciju u Budimpesti, na kojoj su odlucili kod izbora predsjednistva predati bijele glasovnice. O toj odluci hrv. delegata izjavio je zast Supilo dopisniku „Lloyda" slijedece: Mi ne smatramo pitanje pre sjednistva sa osobnog stanovista prama Jusihu, cij je postupak kao predsjednika prama nama bio takav, te se o njem ne moze govoriti s velikom simpatijom. U sevezu s bankovnim i drugim pitanjima smatramo akt izbora predsjednika za politicum prvoga reda, te smo morali mi sliti na to da se glasujuci zadusha, ne smijemo izvrci sumnji. kao da bi gahtjeli podupirati u samostalnoj banji, a u nasoj domovini hrvatskoj nema nikakvog, najmanjeg ni zast. zvota. S druge strane nijesmo mogli glasovati ni za vladinog kandidata, s toga smo predali prazne cedulje.

Bosansko pitanje.

Pod ovim naslovom donosi praski „Cas" clanak, pa ga poradi zanimivosti ovdje u cijelosti prenosimo:

„Prema starim dobrim obicajima bio je Bosni i Hercegovini obecan ustav, i obecanje je do sada ostalo neispunjeno. To bi bio, u danim prilikama najbolji odgovor na prigovore o moralnoj strani aneksije, ali odgovor ipak nije dan. No zato mozemo da zabiljezimo nekonacni novinarski boj medju Aehrenthalom i Izvolskim. Fakat je, koji se ne moze poreci, da je Rusija u prosiom stoljecu kusala nekolika puta osloboditi balkanske narode ispod iga turskoga, da Rusiji zahvaljuju za svoju neodvisnost Grcka, Srbija i Bugarska, dok Austrija na Balkanu nije ucinila ni koraka u tom smislu. Izvoljski, kao da nije znao sacuvati tu povjest Rusije. A ii je karakteristicno za njega sve diplomatske obicaje kako se ne gospodski drzao prema javnom mnijenju ruskom kako je prezirao njegove primjedbe i odlucio se na javnu obranu tek onda, kad je u engleskim novinama procitao o njegovoj ugledbi. Iz toga se o ecima tadasnjim angolama koji svoju ocjenu nesigurnu temelje, da se onih u Engleskoj ili bilo gdje, a ne da uskorist svojoj zemlji i da u njoj dodje do priznanja. Z podajstvo u mnogo pogledu.

Iz okrsaja Aehrenthalova s Izvolskijem nije ni jedan zisao suvise osramocen; sve ovo dobro i zlo malo se o njima vec pise. Samo se treba sjetiti jedne primjedbe „Novoga Vremena" da formalno aneksija Bosne i Hercegovine po drzavama do sada nije priznata i da javno vlasnistvo Bosne, otkupljeno od Turske, nije postalo vlasnistvom austro-ugarske monarhije, nego vlasnistvom zemlje Bosne i Hercegovine. Stvar o kojoj ce se svakako jos govoriti.

I Turska imade jos planova s Bosnom i Hercegovinom. U zemji neprestanih narodnosnih sporova, u Macedoniji, hoce da Turska postigne prevagu muhamedanskoga zivlja time, da onamo naseljuju Muhamedance iz Bosne i Hercegovine i Bugarske. Akciju ovu podupire osobito mladoturski casopis „Tanin". Ovaj list misli, da bi 100 ili 200 tisuca muhamedanskih doseljenika onemogucilo pokret ustaskih ceta. Mladoturski se sovinisti jos uvijek ne mogu pomiriti s ravnopravnostu svih naroda. Po davnom nacinu hoce umiriti zemlju kolonizacijom. Prije su to cinili na Balkanu s Tatarima i Cerkezima koji su dodose pocinili Bugarima dosta neugodnosti, a i su takoujer svojom divljom neobrazovanoscu samo pospjesili propadanje turske moci. Nastojanje, da se Muhamedanci iz aneksionih zemalja dobiju u Tursku, nikada je vlada vrlo potpomagala.

Vojnicke zgrade u Dubrovniku.

Bila je drzana u gradskoj vijecnici u Dubrovniku brojno posjecena skupstina gradjana u svrhu dogovora, kako ce se doskociti potrebi zgrada za uredske prostorije vojnog zapovjednistva, koje se prenosi iz Zadra u Dubrovnik i za privatne stanove ca mnstva. Za ured treb uje zgrada od 120 sto vecih sto manjih soba, koja bi bez zemljista zapala oko 400.000 K. Osim toga trebuje 76 privatnih stanova za castnike, 42 za ozenjene, a 34 za neozenjene.

Za poljepsanje Dubrovnika.

Od ministarstva stiglo je ovlastenje za lutriju na korist p ti jepsavanja Dubrovnika, pod pokroviteljstvom nadvojvotkinje Marije Josipe i to uz oprost taksa. Pripave za lutriju sticat ce odmah, zgoditci ce izlosati 60.000 K, a vuci ce se u godini 1910.

Zirа ga zemlja zasula.

Javljaju iz Ljubuskog 18. prosinca: Stojan Bezer pok. Joze, sejak iz Crvenoga grina, posao je na 16. ovoga mjeseca gline na malom mostu blizu Bagme kreme, da nakopa gline i da je kod kuce u neke gospodarstvene svrhe upotrebe. Kopajuci u majdanu, probrao je najcistije slojeve gline i tako, probirajuci zaoje u majdan 3—4 m. daleko u horizontalnom pravcu. Na njegovu veliku nesrecu prevalilo se na njega dosta debeo podkopani gornji sloj zemlje i sa svim ga pritisne. Oveko zivi zasut Stojan nije mogao ni dahnuti, a kamoli glasa dati i zovnuti koga u pomoc. Srecom u u blizini igrala se seljacka djeca i opazila, sta se sa Stojanom dogodilo. Potrcase odmah u Bagi u kremu i javise. Prisutni u kremi: Petar Bezer, stric Stojanov od grozne smrti. U putu susretose jos dvojicu ljudi sa Mostarskih vrata, koji gonjahu kola, te im se i oni priklucise. Za tili cas odkopase Stojana i nadjose ga onesvijescena i tom zivo. U tom dotrci i ucitelj trebizanski g. J. Banic, don se deku i potrebita nosila na kojima preneseose Stojana u ovdasnju bolnicu.

Tiskara «El Magallanes»

Sue. Ch. Williams
PRODAVA
Pivo STOUT marka Buldog
» PALE ALE » »
Whisky GAELIC
Cigareta CAPSTAN
» THREE CASTLES
Duhana OCTORON, GOLDEN EAGLE i VICTORY

DISPONIBLE

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA
— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.
Podruznica u Punta Arenas
Na zahtjev i ponudi s naprose Austro Ugarskim drzavljanima uvjeravamo da ova banka direktno opremа novce u Dalmaciju i Hrvatsku uz trajno sterilizaciju do tekuce Londonske vrednosti.
FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Giovanni Lucich
R. S. Via della Procuteria N. 6 p. n. — TRST
Hotel I" razreda
Lucic na stan i hranu. Kod odlaze u America i ...
Osobita pazn a na putnike pri ukrcavanju i iskrcavanju.

MESARNICA
... mesa na malo i na dosta
... posebna sluzba na kucu
— Preprodavcima znatan oopust
— Slanine masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske
— Visko Kusanovic —

Franjo Tomsich
AGENTURNI POSAO
Zauzima se za namestanje novca na prvu ukuljizbu, kupuje pr... nepokretnine za svoj i tugi racun
Prista... vrh diske
— Fisarna Colchagua ug. Chiloe. —

STIPČIĆ i Drug
— Ulica Llanquihue ug. Valdivia —
—o— Prodaje mesa na veliko i malo. —o—o—o—o—o—o—o—o—
—o—o—o— Mesa najbolje vrsti i najbo jeg sijeka. —o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o— Cistoca uzorna. Posluga na kucu. —o—o—
CIJENE OBICAJNE U PLACI.

Ivan Sturica
Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

KROJACNICA
LA SIN BOMBO
— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

PEDRO KOVACIC
Joaje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Prodaja drva
Imamo svegj na prodaji mnogo drva za ogrjev, u z dosta snizene cijene:
100 komada piljena drva $ 4.—
1.000 komada $ 35.00.
Cijepanih drva c 60 vreca.
Ukrivljena drvlja za brodogradjelje; stubova sa ograde; stubova sa kucne temelje suhrih i zelenih.
Primaju se narucbe kod gosp. Ivana Turine B. i u ducanu «Ferrocarril» u Avenida Colon.
Braca Jerkovic.

Brijacnica i Parfimerija
B. Livacich
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Doktor PAIS
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Bozo Ujevic
—Aconcagua ugao Boliviana—
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerem. No boje se.

MAY DAWKINS
engleska primalja.
Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. C

DISPONIBLE